Kádár János

A SZOCIALIZMUS TELJES GYŐZELMÉÉRT

KÁDÁR JÁNOS

A SZOCIALIZMUS TELJES GYŐZELMÉÉRT

E.M.G. 16 2 PÁRT BIZ.
Könyvtára

KOSSUTH KÖNYVKIADÓ
1962

Felelős kiadó a Kossuth Könyvkiadó igazgatója

BESZÉD AZ ANGYALFÖLDI VÁLASZTÁSI NAGYGYŰLÉSEN

1958 OKTÓBER 15

Tisztelt nagygyűlés! Kedves elvtársak!

Az amerikai nagytőkések nemrég újból kisikerítették, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetének közgyűlésén napirendre tűzzék az általuk gyártott, úgynevezett „magyar kérdés"-t. Mesterkedéseiket a legkülönbözőbb torzításokkal, ujjukból szopott rémtörténetekkel szokták alátámasztani. Ha az általuk terjesztett zagyvaságoknak és rágalmaknak csak egy tizede igaz lenne, akkor a Duna–Tisza mentén már egyetlen teremtett lélek sem élne. *(Derültség.)* Ezzel szemben népünk teljes létszámban – igaz, ez a szám nem nagyon nagy, nem egészen tízmillió –, de jó egészségben, békében dolgozik Magyarországon *(Nagy taps.)*, és éli a maga törvényes alkotmányán nyugvó, normális életét.

A választási előkészületekről szólva, le kell szögeznünk, hogy a szavazók több mint százezer jelölőgyűlésen a legdemokratikusabban választják ki azokat a személyeket, akiket a listákon indítani akarnak. A jelölőgyűlés-sorozatnak már körülbelül 40 százaléka lezajlott.

A nagyvárosokban, a gyárakban éppúgy, mint a falvakban körülbelül kétszer annyi ember vesz részt a jelölőgyűléseken, mint legutóbb.

Mindez nemcsak a politikai érdeklődés fokozódását jelzi, hanem ennél sokkal többet: a súlyos megpróbáltatások után a magyar nép sokkal tapasztaltabb, tájékozottabb, politikailag érettebb most, mint ahogy azt ellenségeink feltételezik rólunk.

Választás előtt állunk, jelöltek vagyunk, szólnunk kell politikánkról. Politikánk nyílt, nem rejtettük véka alá céljainkat: mi a kommunizmus hívei vagyunk. New York államban kormányzót választanak ezekben a napokban. Két jelölt van. Az egyik ismertebb nevű: Rockefeller multimilliomos, a másikat nálunk kevésbé ismerik, de szintén multimilliomos. Aligha hiszem, hogy

ők azzal állhatnának oda a választók elé: kérem, mi a multimilliomosok érdekét és diktatúráját képviseljük. Kénytelenek azt mondani, hogy a dolgozók érdekében akarnak tevékenykedni. Ki hiszi ezt, ki nem – az más kérdés! De nem nehéz eldönteni: mikor mi azt mondjuk, hogy a munkásosztály embereiként jöttünk, a proletárdiktatúra, a munkás-nemzetköziség, a magyar–szovjet barátság hívei vagyunk és ellenségei a burzsoá diktatúrának – mindenki tudja, hogy ez így van. *(Nagy taps.)*

Kétéves következetes politikánk meghozta eredményeit.

Nemcsak a szavakat, a tetteket is mérlegre teheti bárki a választáson. A párt és a kormány vezetői két évvel ezelőtt, november első napjaiban igen nehéz körülmények között vették kezükbe az ország kormányzását és láttak hozzá a kommunista és párton kívüli hazafiak összefogásához.

Aligha volt még magyar kormány, amely súlyosabb körülmények között kezdte volna munkáját. Horthysta farkasok, alvilági pribékek romboltak és gyújtogattak az utcákon, gyilkolták a haza hű fiait. Nem volt jog-, vagyon- és életbiztonság, megállt a munka is, amely nélkül nincs élet. A burzsoá ellenforradalom már szinte bent volt a szobában, a háború pedig ott állt a küszöbön. A burzsoá ellenforradalom már meghúzta a lélekharangot a népköztársaság fölött, temetni akarta a dolgozó nép évszázados, immár megvalósult álmát, a nép hatalmát, és vele a nép minden reménységét. Gyalázták népköztársaságunkat, gyalázták tíz esztendő minden munkáját és eredményét. Elvtársak! Azt hiszem, tudják, hogy számon tartjuk a régi hibákat. Tudjuk, hol volt a hiba az építőmunkában, de *tíz év vívmányai, eredményei szentek, mert sok millió magyar munkás, paraszt és értelmiségi alkotta meg azokat, és ellenük senki fel nem emelheti szentségtörő kezét.* (Nagy taps.)

Forradalmi munkás-paraszt kormányunkat indulásakor a burzsoák, a fasiszták, az árulók és imperialista gazdáik vad üvöltése, állati gyűlölete és gyilkos fegyvere fogadta. Mi azonban nem ijedtünk meg tőlük. Fájdalmasabb és nehezebb volt számunkra, hogy az ellenségen kívül sok megzavart, becsületes ember kétkedésével és reményvesztettségével is meg kellett küzdenünk. Erőinket azonban megsokszorozta az a tudat, hogy amit mi megfogalmaztunk és aminek végrehajtásához hozzákezdtünk, az sok-

sok százezer, a szocializmushoz életre-halálra hű magyar munkás, paraszt és értelmiségi akaratát mondta ki és indította el a megvalósulás útján. *(Nagy taps.)*

Politikánkat az első perctől kezdve kommunista igazságunkra, a magyar munkásosztályra, a nép szocialista hazafiságára, a magyar nép legigazibb barátjának, a szovjet népnek támogatására, a nemzetközi munkásszolidaritásra építettük – tehát sziklaszilárd, megdonthetetlen alapra! Azóta se tértünk le erről a magunk választotta útról – bár volt értetlenség is, eszmei zavar is, kishitűség is, csalogatás is, sőt fenyegetés és erőszak is velünk szemben. Következetesek maradtunk, s két év szilárd, következetes politikája, a szívós munka és a harc meghozta eredményeit. Nem állítjuk, hogy nálunk már minden portán kolbászból van a kerítés, de azt nyugodtan mondhatjuk, hogy az élet jó és normális. Van törvényes rend, jog-, élet- és vagyonbiztonság, növekvő termelés és fogyasztás. Van szilárd munkáshatalmunk. Népünk békében él. A Magyar Népköztársaság a szocialista tábor megbecsült tagja, és előttünk a szocializmus mind fényesebben ragyogó napja világítja az utat.

Következetes politikánk eredményei közott nem a legutolsó – sőt, talán a legelső és legfontosabb – a vezetők és a tomegek kozott kialakult kolcsönös bizalom, a párt, a kormány és a tomegek szoros kapcsolata, egysége és összeforrottsága. Nekünk két évvel ezelőtt a Rákosi-féle vezetés okozta csalódások, majd a Nagy Imre-csoport álnok népcsalása és bűnos árulása után kellett odaállni a nép elé, és bizalmat kérni az új vezetés számára. Tettekkel kellett bizonyítanunk – mikózben igen keményen kellett fogni az ügyeket –, hogy jót akarunk, hogy rendbehozzuk az ország dolgait, és nem hatalmaskodni akarunk a nép felett, hanem becsülettel szolgálni a népet. *(Nagy taps.)* Azt hiszem, most, két év után elmondhatjuk onmagunkról: *tetteink bizonyítják szándékaink őszinteségét, eredményeink politikánk helyességét.* A tomegek ezt látva, mind nagyobb bizalommal támogatják Kozponti Bizottságunk, kormányunk politikáját. Mi, akik mint vezetők dolgozunk, köszonettel tartozunk a magyar dolgozó népnek a növekvő bizalomért és cselekvő támogatásért. Az eredmények, amelyeket e két év alatt elértünk, népünk dolgozó millióinak munkájából születtek.

Mi, a Hazafias Népfront jelöltjei tiszta lelkiismerettel, emelt fővel állunk a választók elé. Büszkék vagyunk pártunkra, a Magyar Szocialista Munkáspártra, amely a tragikus helyzetből kivezette az országot és a népet. Büszkék vagyunk forradalmi munkásparaszt kormányunkra, amelyet ugyan az imperialisták, a reakciósok gyűlölnek, de világszerte szeretik és becsülik mindazok, akik hívei a szocializmusnak és a népek szabadságának. *(Hosszan tartó, nagy taps.)* Legfőbb büszkeségünk munkásosztályunk, dolgozó népünk, amely nevelt és a súlyos helyzetben az ország élére állított bennünket. Büszkék vagyunk népünkre, amely a testvéri népek támogatásával megvédte a szocializmus és a béke ügyét hazánkban az ellenforradalmi felkeléssel szemben, és bizonyosak vagyunk abban, hogy a választás, a szavazatok milliói megerősítik és támogatják politikánkat.

Politikánk változatlan, mert azt az élet kipróbálta, helyességét az élet igazolta. *Belpolitikánk lényege: demokrácia a népnek, diktatúra a dolgozó nép ellenségeivel szemben!* (Nagy taps.) Az ellenforradalmi bűnösök felelősségre vonása alapjában megtörtént. A megtévedteknek megbocsátottunk, zömük visszatért azóta a helyes útra. Az ellenforradalmat azonban nem felejtjük el! Itt az országban is, határainkon kívül is, mindenkinek tudnia kell, hogy sem ma, sem a jövőben senkinek nem lehet büntetlenül támadni a Magyar Népköztársaság ellen, aknamunkát folytatni a nép hatalma ellen. *(Taps.)* Rendszerünket újjászervezett és újjászületett néphadseregünk és államunk más fegyveres erői védik, köztük egy új, de jónak bizonyult fegyver: a városi és a falusi munkásnépből toborzott nagyszerű munkásőrségünk. *(Nagy taps.)* A munkásőrség megszervezésekor is megmutatkozott, hogy *politikánk alapja a nép iránti bizalom — ez a mi számunkra szentírás!* Azt mondtuk akkor, hogy az a munkás, az a falusi ember, aki a szocializmus mellett van, ha fegyvert kap, még inkább vigyázni fog saját rendszerére. *(Helyeslés, taps.)* Idestova másfél év telt el a munkásőrség első alakulatainak megszervezése óta. Elmondhatjuk, hogy azóta a munkásőrök becsülettel hozzájárultak a néphatalom erősítéséhez, oltalmazásához — és ez nagy politikai győzelem is! *(Taps.)*

Társadalmi rendszerünk lényeges vonása munkásosztályunk vezető szerepe, amelyet tovább kell erősítenünk. Munkásosztá-

lyunk vezető szerepét a párt érvényesíti, ezért nekünk az a nézetünk, hogy *a társadalmi élet minden területén egyformán és általánosan érvényesülnie kell a párt irányító és vezető szerepének.*

A munkásosztály vezette népi állam legfőbb politikai alapja a két nagy dolgozó osztály, a munkásság és a parasztság szövetsége. Úgy gondoljuk, továbbra is feladat, hogy ezt a szövetséget – amely ismét erős – még tovább szilárdítsuk. A munkás-paraszt szövetség most az egész dolgozó parasztságra kiterjed, és a munkás-paraszt állam, a proletárdiktatúra védelmét, valamint a szocializmus felépítését szolgálja. A munkásosztály ezért minden fokon bevonja a hatalom gyakorlásába a parasztság fiait. A néphatalom megvédi az egész parasztságot az átkos kapitalizmustól, segíti a termelésben az egyéni parasztot, ugyanakkor teljes erővel támogatja a termelőszövetkezeti parasztokat, a termelőszövetkezeti mozgalmat, amely a falun fő eszköze a szocialista társadalom felépítésének. Meggyőződésünk, hogy *a mezőgazdaság szocialista átépítése az egész nép érdeke, de mindenekelőtt magáé a dolgozó parasztságé.* Az idei gabonatermés megmutatta, mit jelentene az országnak a nagyüzemi gazdálkodás. Az idén ugyanis a mezőgazdasági nagyüzemek, a termelőszövetkezetek holdanként két-három mázsával több búzát termeltek, mint az egyéniek. Az egyénileg dolgozó parasztság az elmúlt két évben meggyőződhetett arról, hogy a párt és a kormány következetesen segíti a falu szocialista átalakulását. Ez állandó és központi kérdés. Ugyanakkor dolgozó parasztságunk meggyőződhetett arról is, hogy a szocialista átalakulás közben tovább erősítjük a munkás-paraszt szövetséget, s *a falun most is, és a jövőben is a meggyőzés, az önkéntesség elve alapján építjük a szocializmust.*

Az értelmiségről szólva megállapíthatjuk: iparunk, mezőgazdaságunk, termelő és alkotó munkánk eredményei nagyszerűen bizonyítják, hogy az értelmiség túlnyomó többsége együtt halad a néppel, becsülettel végzi a maga munkáját.

Dolgozik a mi értelmiségünk! Nézzék meg a brüsszeli világkiállításon elért eredményeinket. A mi pavilonunk szép sikert aratott. Magyarország 46 díjat kapott, közöttük 20 nagydíjat, 25 különböző más díjat és a pavilonért aranycsillagot. A brüsszeli kiállításon a világ legtöbb országa részt vett, s a sporthoz értő statisztikusok

azt mondják, hogy ez a 46 díj az olimpiai rendszer szerint azt jelenti, hogy ötödik, hatodik — tehát igen előkelő — helyen vagyunk. Azt hiszem, ez nagyszerű eredmény. *(Nagy taps.)* S ebben benne van a munkás, a paraszt és az értelmiség munkája is.

A kultúra bizonyos területein egy árnyalattal nehezebb a helyzet, mint az iparban dolgozó értelmiségieknél vagy a tudományos kutatóknál. Nem nagyon kell találgatni: a művészetről és az irodalomról beszélek. Ott kicsit nehezebb a helyzet. Előre mentünk ezen a téren is, és a jövőben még előbbre akarunk menni. Kidolgoztuk szocialista művelődéspolitikánk irányelveit, amelyek sok évre előre megszabják a teendőket. Nyíltan megmondjuk: — nem burzsoá kultúrát, hanem szocialista kultúrát akarunk teremteni az ország népének. Ezért a kultúra területén is megalkuvás nélkül harcolunk minden ellenséges nézettel, de türelmesek vagyunk a téveszméket hordozó emberekkel szemben. Kezdettől ügyeltünk arra, hogy emberi önérzetükben ne bántsuk meg azokat az értelmiségieket, akik nem mindenben értettek velünk egyet vagy bizonyos kérdésekben egyenesen szemben álltak velünk. Azt akartuk, hogy belső meggyőződésből, maguk adják fel helytelen álláspontjukat. Az a véleményünk, hogy helyesen cselekedtünk. *Nem igényeltünk és a jövőben sem igényelünk belső meggyőződés nélkül kinyögött frázisokat, elvtelen udvarlást a pártnak és a kormánynak. Ellenkezőleg!* Az ilyent megvetjük! Aki nem szereti pártunkat, kormányunkat, politikánkat, senki sem fogja kényszeríteni arra, hogy vasárnap, mondjuk, a piac főterén, dicsérje azt. *(Derültség.)*

Komolyra fordítva a szót, meg kell mondanom, hogy íróink között, íróink gondolkodásában — most már mindenkit ideértve — mély erjedés és változás megy végbe. Ők is látják — azok is, akik nagyot tévedtek és szerintünk nagyot vétettek —, merre halad népünk, látják a két év erőfeszítéseinek eredményeit, s mind nagyobb mértékben ébred fel bennük a lelkiismeret. S van még egy tényező, amely gondolkodásra készteti az idősebb írónemzedéket: megindult útján egy új, fiatal nemzedék! Sok olyan fiatal költő és író van már, akinek nevével később milliók ismerkednek meg, mint a szocializmus és a nép ügye költőjének, írójának a nevével.

A városi kispolgárság döntő többsége a konszolidáció idején és most is pozitív szerepet töltött és tölt be.

A városi kisiparosok vagy a kispolgárok más rétegei még sok évig nyugodtan dolgozhatnak, tevékenykedhetnek. Nem akarunk olyan hibába esni, hogy mondjuk a fogpiszkálót vagy a libatollból készült kenőtollat a nagyipar állítsa elő. *(Derültség.)* Emlékszem, 1954-ben, amikor ebbe a kerületbe jöttem mint párttitkár, meglepődtem azon, hogy a hajógyárban pingpong-felszereléseket készítenek. Úgy tűnt nekem, hogy ez nem egészen helyes dolog. Az ilyen hibákat nem akarjuk megismételni. A kisiparnak, a kisiparosoknak és a másfajta kispolgároknak megvan a maguk sajátos feladata, azt még sok-sok évig nyugodtan végezhetik. Úgy gondoljuk, eljön majd az idő, amikor le kell majd lépniük a kistőkés pódiumról, és oda kell állniuk, ahová a már szövetkezetekbe tömörült kisiparosok is álltak, ahol a többi ember áll, ahol csak a munka az élet alapja. *Akkor majd biztosítani kell nekik is — mint dolgozó embereknek — és gyermekeiknek is a személyes boldogulás útját.* Ez az igazságos és helyes eljárás. Amikor azonban ezt világosan megmondjuk, meg kell mondanom azt is, *hogy nem tetszik nekünk, ha valamelyik kispolgár elvéti a mértéket, és nem éri be azzal a bizonyos — ahogy ők szeretik mondani — szolid polgári haszonnal, hanem lánckereskedelemmel, spekulációval minden évben meg akarja háromszorozni az alaptőkéjét.* Ezt nem engedjük meg! *(Taps.)* Gazdasági intézkedést is teszünk ez ellen, s aki a törvényes előírásokat megsérti, azt megbüntetjük. A kispolgárság többsége megérti, hogy ez másképp nem lehet, s helyesli az intézkedéseket.

Belpolitikánk egyik komoly eredményének tekintjük, hogy jelenleg lojális a kapcsolat a kormány és az egyházak között. A mi oldalunkon ennek politikai, elvi alapja van: *a kormány segíti az egyházak működését, biztosítja a feltételeket, hogy zavartalanul végezhessék vallási tevékenységüket. Az egyházak feladata viszont az, hogy a maguk részéről is támogassák azokat a célokat, amelyeket a magyar nép túlnyomó többsége teljes egészében magáévá tett.* Az egyházaknak is segíteniük kell a magyar népnek a szocializmus építésére és a béke megőrzésére irányuló óhaját és törekvését. A kormány és az egyházak közötti kapcsolat jelenleg lojális, élő, és azt hiszem, hogy a jövőben is fenntartható.

Amikor rátérek gazdasági életünk fejlődésének elemzésére — emlékeztetnem kell a tisztelt nagygyűlést arra a 22 milliárdnyi

kárra, amelyet az ellenforradalom népgazdaságunknak okozott. Életek is pusztultak el és hányódnak a nagyvilágban. Őszintén megmondom, Központi Bizottságunk és kormányunk sajnálja azoknak az egyszerű, az ellenforradalmárok által félrevezetett, beugratott fiatalembereknek az életét, akik a néphatalom védelmezőivel szemben estek el. Azokat a fiatalokat is sajnáljuk, akik kivágtattak – úgymond – a „szabadság földjére", hogy azután mindenféle lágerek emeletes ágyain találják magukat, és megismerjék a csajkarendszert, amely ott létezik, nem pedig mínálunk!

Az ellenforradalom okozta gazdasági károkból kilábaltunk. Tavaly hat százalékkal magasabb volt az ipari termelés, mint 1955-ben, s a mezőgazdasági termés is igen jó volt.

Idén az első kilenc hónapban az ipari termelés már 14 százalékkal haladja meg a tavalyit.

A gabonatermés most gyengébb volt, viszont jó a szőlő és a takarmányfélék terméseredménye, sőt a szőlőé egészen kiváló. Örülhetnek, akik nem az alkoholellenes előadásokat, hanem a jó bort szeretik. *(Derültség.)* Ami a dolog komolyabb oldalát illeti: a rosszabb gabonatermés ellenére is csak két vagy három százalékkal lesz gyengébb a mezőgazdasági termés, mint a múlt évben.

Egyes területeken fejlődés is mutatkozik a mezőgazdaságban. A vágómarhák átlagsúlya például a tavalyihoz viszonyítva 77 kilóval növekedett, s ezzel sok éves gondot oldottunk meg. Ismeretes az is, hogy évekig rossz volt a tejellátás. Most viszont egy év alatt 35 százalékkal több tej jutott közfogyasztásra.

Némely specialistánk évekig hangsúlyozta, hogy több tej kell, de csak nem lett több tej. Most egy kicsit változott a helyzet ilyen tekintetben is. Lett több tej, de kezdetben nem volt több kanna, s így az átvételnél nehézségek mutatkoztak. Mindenesetre nagy dolog, hogy a termelésben egy év alatt ilyen változást lehetett előidézni, s most már az a feladat, hogy megszervezzék a tej helyes és ésszerű továbbítását.

Állami gazdaságaink is fejlődtek. Némelyik már mintaszerűen gazdálkodik, általában pedig helyesen, jól és példamutatóan dolgoznak. Termelőszövetkezeteink nemcsak a gabonatermelésben, de az állattenyésztésben is előrehaladtak.

A kiskereskedelem árukészlete 14 milliárd forint értékű volt az ellenforradalom előtt. Az ellenforradalom idején nyolcmilliárdra zuhant.

Sokan azt hitték akkor, hogy a pénz tönkremegy. Lázasan vásároltak. Mi azonban győztük áruval! Most 17 milliárd forint értékű áru van az üzletekben és a raktárakban. Tessék nyugodtan vásárolni! *(Nagy taps.)*

Az ellenforradalom előtt 1000 millió forint takarékbetét volt a bankokban. Az ellenforradalom idején 500 millióra zuhant a takarékbetét-állomány. Sokan gyorsan kivették a pénzüket, hogy elvásárolják. *Most 2100 millió forint takarékbetét van az országban.* Dolgozóinknak ezt a törekvését dicsérendőnek, jónak tartjuk a saját szempontjukból is és az ország szempontjából is.

Az életszínvonal – mint ismeretes – tavaly 14–16 százalékkal növekedett. A statisztikusok most alaposabban utánaszámoltak, és azt mondják, hogy a korábbihoz képest tavaly nem 14–16 százalékkal, hanem pontosabban több mint 16 százalékkal emelkedett az életszínvonal. Én ilyen dolgokban konzervatív vagyok és inkább a réginél maradok, a 14–16 százaléknál. Ha 17 százalékot kapok, nem fogok haragudni, ha előzőleg csak 14-et mondtunk. Viszont ha előzőleg 17 százalékot mondtunk volna, s csak 14 százalékot értünk volna el, akkor ezért mindenki haragudna. Bocsássanak meg, hogy ha jelentős dolgokkal kapcsolatban tréfál az ember, de van egy terület, ahol megint élenjáró szerepünk van. Miről van szó? Az egy főre eső kalóriafogyasztás Olaszországban 2570, Hollandiában 2910, Ausztriában 2940, Angliában 3230, a Magyar Népköztársaságban pedig 3240. *Ha 10 kalóriával is, de már megelőztük Angliát, sőt az Egyesült Államokat is, ha még nem is az egy főre eső termelésben, de az evésben.* (Derültség.)

Ismét komolyra fordítva a szót: az elért eredmény maga is nagy, és megmutatkozik benne annak az elvnek az érvényesülése, hogy a szocializmus építésének együtt kell járnia a dolgozók életszínvonalának emelkedésével. Nyugodtan állíthatom, hogy nálunk ez az elv a gyakorlatban is megvalósult.

Nem szabad azonban szem elől tévesztenünk a következőket: csak reális életszínvonal-emelkedést határozhatunk el. Ezért az idén januárban világosan megmondtuk, *hogy ebben az évben nem lesz*

általános életszínvonal-emelés. Ez az év arra szolgál, hogy megtartsuk az 1957 decemberéig elért nívót, és megteremtsük a további előrehaladás feltételeit. Ezt megmondtuk nyíltan és becsületesen. A nép érettségére vall, hogy ezt a helyes elvet megértette és elfogadta. Azt a célt viszont, amelyet erre az évre magunk elé tűztünk, elértük: stabilizáltuk az életszínvonalat.

A párt széleskörűen megvizsgálta, milyen kérdések foglalkoztatják a munkásosztályt. A kommunista és párton kívüli társadalmi munkások körülbelül 45 000–50 000 dolgozóval beszéltek.

Azt kértük az emberektől, mondják meg véleményüket az egyes kérdésekről. A dolgozók elmondották: helyeslik a párt politikáját. *Első és fő követelésük, hogy ezt a helyes politikát még következetesebben valósítsuk meg az élet minden területén.* Ez igazságos és helyes követelés! Nekünk a központban az a dolgunk, hogy következetesen érvényt szerezzünk dolgozóink e fő követelésének. Van néhány olyan ismert szociális kérdés, amely a munkások jó részét foglalkoztatja.

A Központi Bizottság most megvitatta ezeket a kérdéseket, és határozatokat is hozott. A Központi Bizottságnak az a véleménye, hogy – az idei év első kilenc hónapjának eredményei alapján, és a további fejlődést figyelembe véve – a jövő évben végre kell hajtani azt az általános életszínvonal-növelést, amelyet a hároméves tervben előírtunk. Ezenkívül a jövő év első felében néhány dolgot rendezni kell. Az a véleményünk, hogy segíteni kell a nyugdíjasok bizonyos kategóriájának helyzetén, és gondoskodni kell arról, hogy a nyugdíjak megállapításánál az összes ledolgozott évek száma a jövőben jobban érvényesüljön, mint jelenleg. *(Taps.)*

A jövő év első felében segíteni kell azokon a családokon is, ahol három vagy több gyermek van, és azokon a magányos asszonyokon, akiknek két, vagy kettőnél több gyermek eltartásáról kell gondoskodniuk. *(Taps.)* Van olyan nézet, hogy várjunk az egésszel még egy-két esztendőt, hogy általánosan emelhessük a családi pótlékot. Ezt az álláspontot azzal indokolják, hogy mit fognak szólni mondjuk a kétgyermekesek, ha csak a harmadik gyerek után emelik a családi pótlékot. Van azonban egy másik nézet, és ezt fogadtuk el. Azt mondottuk, hogy a kétgyermekes családoknak meg kell érteniük, hogy az ország gazdasági helyzete pillanatnyilag többet nem enged meg.

De ha azt megengedi, hogy annak a körülbelül 110 000 családnak a helyzetén könnyítsünk, ahol sok gyermek van, akkor nekünk mielőbb kötelességünk segíteni ezeken a családokon! Ezt meg fogják érteni az emberek. Majd amikor olyan helyzetben leszünk, hogy általánosan emelhetjük a családi pótlékot, nem várunk egy hétig sem. Viszont már most sem szabad tétlenül néznünk azt, hogy magányos asszonyok négy-öt gyermekkel szűkösen éljenek olyan országban, ahol a nép átlaga lassan a világrekordot éri el a táplálkozásban. *(Helyeslés, nagy taps.)*

Ha világosan látjuk már az idei év eredményeit, akkor a jövő év elején bizonyos kategóriáknak emelni kell a fizetését. Olyan kategóriákról van szó, amelyek nem a nehéziparban dolgoznak, de a munkások általános jó élete és nyugodt álma szempontjából fontos feladatokat végeznek. Az egészségügyi dolgozókra, valamint az általános és középiskolai tanítókra és tanárokra gondolok *(Taps.)*, mert a fizetésük bizonyos mértékben elmaradt. Rendezni kell az ügyüket, hiszen ők gyógyítják a dolgozókat, ha betegek, és ők faragnak embert gyermekeikből. Helyzetük további javítása össznépi, össznemzeti érdek.

Tisztelt nagygyűlés! Kedves elvtársak!

Rátérek egy közérdekű ügyre: a lakáskérdésre. A hároméves tervben 110 ezer lakást építünk. Ez évi átlagban 60 százalékkal több, mint amennyit az elmúlt években építettünk. Lehetséges, hogy némileg e tervet is túlteljesítjük. Emellett a jövő év első felében olyan tervet kell törvényerőre emelnünk, amelynek végrehajtásával 15 év alatt alapjában megoldjuk Magyarországon a lakáskérdést. Ismeretes, hogy a második világháborúban rengeteg lakás romba dőlt nálunk, s az elpusztult lakások száma 1956-ban még több lett. Az igények is megnövekedtek. Emlékezzenek csak 1930-ra, amikor egymás hegyén-hátán éltek a munkásemberek, de a fővárosban 8000 kiadó lakás volt. Senki sem rohant kivenni azokat, mert nem tudta, hogy a következő héten dolgozik-e még. Most nem kell félni attól, hogy nem tudják a lakbért fizetni, vagy a jövő héten nem lesz munka. Az igények növekedtek, s mi arra gondolunk, hogy megkétszerezhetjük, sőt megháromszorozhatjuk a lakásépítést, ha a lakásra váró dolgozók egy kicsit takarékoskodnak, szövetkezetet alapítanak, s így saját tulajdonukként, saját maguknak előbb

építenek majd lakást. Így az állami lakásépítésből is hamarabb jutnak lakáshoz a legjobban rászorultak. A mai lakbérek mellett nincs más út a lakáskérdés megoldására. A lakbérek a fenntartás 70 százalékát sem fedezik. Meg kell mozdulniuk tehát egy kicsit a társadalmi erőknek. A Horthy-rendszerben az emberek a keresetük 40 százalékát adták lakbérre, most csupán öt-hat százalékát. Komolyan szembe kell néznünk tehát a lakáskérdéssel, és kézbe kell vennünk megoldását. Elhatároztuk, hogy 15 év alatt – a társadalom segítségével, mozgósításával – egyszer s mindenkorra rendbe kell hozni a lakáshelyzetet.

Nem lehet ezt az unokákra örökül hagyni. Elég baj, hogy mi nyögjük! Mi a régi uraktól örököltük ezt az áldatlan helyzetet.

A tervről szólva, elmondhatom, hogy az idén már decemberben jóváhagyják a jövő évi tervet. Készül az ötéves terv is, megkezdődött a 15 éves távlati terv előkészítése is.

A gazdasági élet fejlődése egészséges. A termelés növekedett, a termelékenység szintén. Az önköltség csökkent. Tovább kell azonban javítani a gazdasági vezetést.

A gazdasági vezető tartson rendet a maga portáján. *Ne féljen attól, hogy rossz embernek nevezik, mert a lazsálóra rászól, s megmondja neki: nem üdülőben van, hanem műhelyben. A vezetők legyenek kicsit felelősebbek és igazságosabbak.* Nem igazságtalanságot akarunk mi vagy gorombaságot. Legyünk, hogy úgy mondjam, jó emberek azokhoz a munkásokhoz – a munkások 98 százalékához –, akik becsületesen dolgoznak, de ne legyünk jó emberek azokhoz, akik nem dolgoznak becsületesen. Követeljük meg tőlük a jó munkát.

A munka eredményeit – láthatták két esztendő alatt – mi arra fordítjuk, amire kell. Felesleges dolgot nem építünk. Tehát a dolgozóknak számba kell venniük, hogy a több munka, a több eredmény: jobb élet. Győzelmes, nagy erő volt ez, elvtársak, és nem volt hiábavaló erőfeszítés! A szocializmus építése nagy ügy, megérdemli, hogy a munkásosztály, *a dolgozó nép most is gondolkozzék azon, hogy ha jobban akarunk élni, többet és jobban kell dolgozni.* Ha ez így lesz, meggyorsul a szocialista társadalom építése, jobban élünk.

Tájékoztatni kívánom az elvtársakat a külpolitikai kérdésekről. Külpolitikánk mindenki előtt ismeretes, s az nem változik a jövőben sem.

Büszkék vagyunk arra, hogy népünket barátjának mondja az a szovjet nép, amely négy évtized alatt csodát teremtett az egykori cári Oroszország helyén. Milyen örömmel és büszkeséggel halljuk mi kommunisták – s akik itt vannak a gyűlésen, ha nem is párttagok, de rokonszenveznek a kommunistákkal –, hogy most az Egyesült Államokban hozzáértő emberek kétségbeesetten követelik: „érjük utól a Szovjetuniót a tudományos képzésben, a közoktatásban, az energiakutatásban". Azt az országot, ahol 40 esztendővel ezelőtt tömeges volt az írástudatlanság. Ilyen eredményekre csak a szocializmus képes.

Büszkék vagyunk e nagy nép barátságára, és rendületlenül, mindenkor a magyar–szovjet barátság mellett vagyunk és leszünk. *(Hosszan tartó, viharos taps.)* Ugyanígy hívei és következetes harcosai vagyunk a szocialista tábor egységének. *(Nagy taps.)*

A világ változik. A Szovjetunió a világon az első szocialista ország volt, de most, ezekben az években lerakták a szocialista társadalom alapjait Bulgáriában, Kínában – és ez nem akármekkora ország. Közel járnak a szocializmus felépítéséhez Csehszlovákiában, és az egész szocialista világ gyors ütemben halad előre a szocializmus teljes felépítésének útján. *Minden feltétel megvan ahhoz, hogy mi, magyarok is kicsit gyorsabb léptekkel haladjunk ezen az úton.* Egység kell, akarat kell, eltökéltség kell.

Külpolitikánkról szólva: Egyik szomszédunkkal, Jugoszláviával nézeteltéréseink vannak – ideológiaiak is, politikaiak is. A jugoszlávok például nem helyeslik, hogy a 12 szocialista ország egységes táborba tömörült. Nekünk viszont az a véleményünk, hogy ha nem lenne szocialista tábor, akkor már béke sem lenne a világon. A jugoszlávok mostanában olyasmit üzennek nekünk, hogy a viszony javítását óhajtják. Mi ugyanezt akarjuk, és reméljük, hogy a jószomszédi viszony fejlődni fog. Hívei vagyunk ennek. Ha azonban vannak Jugoszláviában olyan emberek, akik azt képzelik, hogy viszonyukat Magyarországgal úgy is javíthatják, hogy közben sajtójuk szidalmazza a Szovjetuniót, Kínát, Bulgáriát, Albániát – akkor ez az elgondolás hibás.

A jugoszláv elvtársaknak meg kell érteniük, hogy *a Szovjetunió, Kína, Bulgária, Albánia, Csehszlovákia és a Magyar Népköztársaság álláspontja között hajszálnyi eltérés sincs elvi kérdések megítélé-*

sében vagy a nemzetközi politika alapkérdéseiben. (Lelkes taps.) A szovjet, a kínai, a bolgár, az albán vagy a csehszlovák nép nekünk, magyaroknak testvérünk és szövetségesünk – a bajban mellettünk álltak. Nehezen tudjuk a barátkozást elképzelni a jugoszláv elvtársakkal, ha testvéreinkre szitkokat szórnak.

Reméljük, hogy a jugoszláv elvtársak változtatni fognak ezen a magatartáson, és arra törekszenek – ami tényleg közös érdek és amit jó volna csinálni –, hogy általában javítsuk kapcsolatainkat Jugoszláviával és ők mivelünk.

Szolidárisak vagyunk a nagy Kínával. Kína partmenti szigeteinek kérdése Kína belügye, és az igazság a Kínai Népköztársaság oldalán van! Elítéljük és megbélyegezzük az amerikai imperialistákat, akik jogot próbálnak formálni arra, hogy egy hatalmas szabad nép, egy független ország belügyeibe avatkozzanak.

Baráti viszonyban vagyunk a szabadságukért küzdő nem szocialista ázsiai, afrikai országokkal, és más hasonló országokkal is. Különösen időszerű kérdés most az algériai nép szabadságharca. Mi az algériai nép mellett vagyunk, és azt kívánjuk, hogy ez a nép vívja ki a függetlenségét és maga rendezze be saját életét.

Mi a békés egymás mellett élés hívei vagyunk. Békében akarunk élni Ausztriával is. Meggyőződésem, hogy a Habsburg-uralom az osztrák népnek sem volt jó és a magyar népnek sem. Ezért a monarchia idejéből semmiféle ellenségeskedés nem maradt népeink között. Mi boldogulást és jó életet kívánunk az osztrák népnek, s azt akarjuk, hogy jószomszédi viszony legyen népeink között.

Mostanában az osztrák kormány vezető tényezői néhány olyan kijelentést tettek, hogy elő akarják mozdítani a normális viszony kialakítását Ausztria és Magyarország között. Ezt üdvözöljük. Mindent meg fogunk tenni ezért, és őszintén reméljük is, hogy kialakul a jószomszédi viszony. Nekünk azonban az a benyomásunk, hogy Bécsben működnek bizonyos – az osztrák népen és talán még az osztrák kormányon is kívülálló – erők, amelyek nem akarják az Ausztria és Magyarország közötti jó viszonyt. Legutóbb például a „Die Presse" című újságban láttam egy cikket, amely a többi között azt mondja, hogy határőreink gépfegyvereinek csöve Ausztria felé néz. *(Derültség.)* Miféle felfedezés ez? Az osztrák határőrség talán Bécs felé irányítja géppuskáinak csövét? *(Derültség.)* Nem hiszem.

Az ilyen hangulatkeltés is azt mutatja, hogy gyakran nevetséges ostobaságokkal akarják a Magyar Népköztársaság ellen hangolni az osztrák népet. Úgy gondoljuk, helyes lenne, ha az osztrák nép és a kormány utánanézne, hogy ilyen erők ne rontsák ott a két ország közötti jószomszédi viszonyt, s akkor mindjárt egyenesbe tudunk jönni, s ez véleményünk szerint mindkét országnak és mindkét népnek javára válik.

Jó viszonyt akarunk az Egyesült Államokkal is. Bár kissé nehéz velük jó viszonyban lenni! Ennek egyszerű okai vannak. Gondoljunk csak egy dologra: 1924-ben, az Egyesült Államok kormánya Horthy fasiszta rendszerének kormányával egész sor együttműködést, megállapodást kötött – konzuli, fizetési, örökségi ügyekben. Ezeket a szerződéseket az Egyesült Államok kormánya 1946-ban a magyar nép kormányával szemben egyoldalúan felmondta, pedig a magyar nép és a Magyar Népköztársaság véget vetett a fasiszta rendszernek. Különös felfogás ez: a fasiszta Horthy-rezsimmel tudtak együttműködni, tudtak szerződést kötni, míg a demokratikus Magyarországot csak támadni, mocskolni és ócsárolni tudják. Ennek ellenére nekünk az amerikai néppel a világon semmi bajunk sincs, és ezen az alapon normálisan rendezni lehet a két nép és a két állam viszonyát is. *Meggyőződésünk, el fog jönni az az idő, amikor az Egyesült Államok és a Magyar Népköztársaság viszonya jó lesz.* Ehhez csupán egyetlen tényező kell: azok, akik az Egyesült Államok kormányrúdját a kezükben tartják, vegyék tudomásul és törődjenek bele abba, hogy a Duna–Tisza mentén él egy nép, amely a szocialista társadalom híve, azt építi és attól nem fog tágítani soha. *(Hosszan tartó, nagy taps.)*

Dolgozó népünk számolhat azzal: alig lesz olyan hónap, hogy az imperialisták hol itt, hol ott ne igyekeznének előidézni valamiféle feszültséget, mert a hadianyagokat gyártó multimilliomosok abban a különleges helyzetben vannak, hogy ha nincs feszültség, akkor tőzsdekrach és politikai csőd fenyegeti őket. Ezért igyekeznek különböző feszültségeket előidézni. Ezzel számolni kell. De erősnek és magabiztosnak kell lennünk, mert a szocialista tábor, a béketábor oldalán van az igazság, és ez a tábor erejében is hatalmasabb, mint a háborús gyújtogatók csoportja. *(Hosszan tartó, nagy taps.)*

A béke védelme, a szocializmus felépítése azonban nem lehet csak

a párttagok feladata. A szocialista társadalomban az egész nép fog élni. Nemcsak a párttagok élnek majd abban a társadalomban, és mint tudjuk, a szocialista társadalomban nem is csak munkások élnek majd, élnek ott majd parasztok is, értelmiségiek is. *Tehát a szocialista társadalom felépítése nem is csak a munkások feladata. Az új társadalom felépítéséhez kell a párt és a munkásosztály vezetése — mert enélkül nem épül fel a szocialista társadalom —, de a megvalósítása csak az egész nép közös műve lehet.* Ezért mi azt gondoljuk, hogy a népinemzeti egység politikája a helyes politika. Ezért a Hazafias Népfront tevékenységére még hosszú ideig szükség lesz, hiszen a párttagok és pártonkívüliek összefogása, a széles népi összefogás nélkülözhetetlen a szocialista társadalom teljes felépítéséig.

Úgy gondolom, elvtársak, helyes, ha a nem párttagok tisztelik és becsülik a párt tagjait, a kommunistákat. Az élet azt mutatja, hogy a párt tagja többet vállal magára az élet nehezebb oldalából, a munkából, a fáradozásból. A párttagok megbecsülést érdemelnek azért a többletmunkáért, amelyet önként vállalnak a közösségért, az egész nép érdekében. Viszont a párttagok is becsüljék a pártonkívülit. Becsüljék, mert ha tudják, hogy egyetlen nagy feladatot sem lehet csak a párttagok erejével megvalósítani, akkor úgy tekintsenek a pártonkívüliekre, mint bajtársainkra, küzdőtársainkra, munkatársainkra. Közös a feladatunk és közös lesz az örömünk!

A munkásosztálynak különlegesen nagy a felelőssége további előrehaladásunkban. A munkásosztály a dicsőségét is, a felelősségét is viseli annak, hogy az új társadalom életét vezeti, irányítja. *A munkásosztályban tovább kell erősíteni ezt a tudatot. Csak így tudja mindjobban betölteni dicső történelmi szerepét.* Lassan 40 éve annak, hogy a magyar munkásosztály először hallatta szavát az új világ kérdésében! Az első szava is megreszkettette az ellenséget: *az orosz munkások után a világon először hazánkban teremtették meg a proletariátus diktatúráját.* (Nagy taps.) A jövőben bízni lehet és bízni kell! Szocialista politika lesz ebben az országban a jövőben is.

Kedves elvtársak! Az elmúlt két év során az ellenség különböző módszerekkel próbált bizalmatlanságot kelteni a párt politikája és a vezetés iránt. Álnok, hazug hírveréssel még a pártvezetés egységét is megpróbálják kétségbe vonni. Annak az új, baráti légkörnek, amelyet önök a pártszervezetekben tapasztalhatnak — a megfelelője

a felső vezetésben is megvan. Mi most elvtársiasan, testvériesen vagyunk együtt, ami azt jelenti, hogy vitatkozunk, azután határozunk. Miután megvitattuk a dolgokat és határoztunk, a cselekvésben egységesek vagyunk! *(Nagy taps.)* A mi politikai vonalunk már nemcsak a párt, nemcsak a kormány politikai vonala, hanem a dolgozó magyar tömegek politikai vonalává lett. Ebben van az ereje, és ez a biztosítéka annak, hogy ez a politika nem változik. *(Nagy taps.)* Őrizzük ezt az egységet – a pártban a pártegységet, a Hazafias Népfrontban a párt vezette népi-nemzeti egység gondolatát, s a cselekvésben erősítsük és mélyítsük a dolgozó milliók egységét a helyes cél érdekében. *Ez a legfontosabb feladat!*

Meg vagyunk győződve róla: *a választás eredménye olyan lesz, hogy az egész világon örülni fognak annak a szocializmus, a népi szabadság hívei, és elkeseredhetnek a reakció emberei.* (Hosszan tartó, nagy taps, percekig zúgó éljenzés.)

Népszabadság, 1958 október 17.

BESZÉD A KOMMUNISTÁK MAGYARORSZÁGI PÁRTJA MEGALAKULÁSÁNAK 40. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL RENDEZETT ÜNNEPSÉGEN

1958 NOVEMBER 19

Kedves elvtársak, elvtársnők!

Tisztelt ünnepi gyűlés, barátaim!

Ezekben az órákban széles néptömegek emlékeznek meg hazánkban a lenini típusú magyar forradalmi munkáspárt megalakításának 40. évfordulójáról. Valóban nagy, az egész nép életére ható történelmi tettet vittek végbe Kun Béla vezetésével azok a kommunistává vált hadifoglyok, baloldali szociáldemokraták, forradalmi szocialisták, akik 1918 novemberében létrehozták a Kommunisták Magyarországi Pártját.

A magyar nép szenvedéseit az elviselhetetlenségig fokozták akkor az első világháború gyötrelmei, az éhező asszonyok és gyermekek látványa, a nép véréből meggazdagodott hadimilliomosok tobzódása. A földesúri-tőkés uralkodó osztály politikailag csődben volt, a nép forradalmi változás után sóvárgott, a revizionizmus és osztályárulás mocsarába süllyedt jobboldali szociáldemokrácia pedig a tőkés rendszer megmentésére vállalkozott.

A magyar munkásosztály legöntudatosabb emberei ebben a helyzetben, a jobboldali szociáldemokrácia osztályárulásával határozottan szakítva, a megalkuvás erőivel folytatott elszánt harcban hozták létre a magyar marxista–leninista munkáspártot. Ezzel olyan pártot szerveztek és indítottak el történelmi útjára, amely azóta is dacol minden viharral és halad előre a maga győzelmes útján.

A könyörtelen osztályellenség, a burzsoázia, pártunkat megalapítása napjától mindmostanáig rágalmazta, gyalázta, sokszor holt hírét költötte. S amikor hatalmában állott, minden elképzelhető eszközzel üldözte a magyar munkásosztály forradalmi pártját. A párt tagjait évtizedeken át a legkegyetlenebb barbársággal üldözte, kínozta és gyilkolta.

Hol van már a burzsoázia hatalma? A magyar munkásosztály forradalmi pártja viszont négy évtized viharain keresztül vezette és

a Magyar Szocialista Munkáspártban testet öltve ma is vezeti munkásosztályunk, népünk minden akadályon diadalmaskodó harcát az új, szocialista társadalom megteremtéséért.

Az út hosszú, a harc kemény volt ama 40 évvel ezelőtti naptól mostanáig, és az úttörők közül sokan kidőltek a sorból a hosszú harc alatt. Sokat megöltek közülük a fasiszta gyilkosok 1919-ben, Horthy sötét negyedszázada alatt és 1956 fehérterrorjának napjaiban. Ritkította soraikat az ellenséges golyó a harctereken, ahol a nép szabadságáért küzdöttek. Az elesett harcosok emlékét örökké őrizni fogja szívében a nép.

A párt alapítói, első harcosai közül az élők ma is egy sorban küzdenek velünk. Ma szeretet és megbecsülés, tisztelet övezi őket. Ennek a tiszteletnek mindenütt és mindenkor élnie kell a veterán harcosok iránt, nemcsak azért, mert erre ők a maguk személyében bőven rászolgáltak, hanem azért is, mert személyükön keresztül mind a párt, mind a nép a legszebb erényt, a zászló iránti hűséget és önmagát, saját múltját becsüli meg.

A magyar kommunista párt születéséről szólva, fel kell idéznünk annak emlékét, akinek eszméi és tanításai vezették pártunk alapítóit. A nagy Lenin emléke előtt hajlunk meg mi, magyar dolgozók ezen a napon, aki annyi más történelemformáló műve között a munkásosztály új típusú, a hatalom megragadására, a néptömegek vezetésére alkalmas forradalmi pártjának kovácsa, megalkotója is volt.

Bensőséges szeretettel fordulunk Lenin pártja, a Szovjetunió dicső Kommunista Pártja felé. Sohasem csináltunk titkot abból – ellenkezőleg: büszkék vagyunk rá –, hogy a Szovjetunió Kommunista Pártjától tanultunk, tanulunk és tanulni fogunk a jövőben is. Már a pártunkat megalakító első magyar kommunistákat is a Szovjetunió Kommunista Pártjának példája ösztönözte. 40 éven át vértezték fel a magyar kommunistákat az úttörő, az előttünk járó idősebb testvérpárt tapasztalatai. 40 éven át is mindig így volt ez pártjaink között – ma is a legszorosabb eszmei, elvtársi, baráti kapcsolatok kötik össze a Szovjetunió Kommunista Pártját és a Magyar Szocialista Munkáspártot. Mély meggyőződésünk, hogy a pártjaink kapcsolatait ma jellemző teljes eszmei közösség és jó elvtársi kapcsolat a jövőben is mindenkor fennmarad és az idő haladtával mind mélyebb és bensőségesebb lesz.

Ettől a meggyőződéstől áthatva küldjük forró, elvtársi üdvözletünket pártunk megalakításának 40. évfordulója ünnepéről az idősebb testvérnek, példaképünknek és harcostársunknak, a Szovjetunió Kommunista Pártjának. Szívünk mélyéből kívánunk teljes sikert az egész emberiség szívét reménnyel eltöltő békepolitikájuk, hatalmas, új népgazdasági terveik megvalósításához.

A Szovjetunió Kommunista Pártja létrejötte történelmi mérföldkő volt az egész nemzetközi munkásosztály és az emberiség életében. Mérföldkő volt a Kommunisták Magyarországi Pártja megalakítása is a magyar munkásosztály és a magyar nép történetében. A párt megalakításával céltudatos vezetőt kapott a magyar munkásosztály, majd az egész nép, és amikor a felszabadult nép végre nemzetté vált, maga a magyar nemzet.

Pártunk 40 évvel ezelőtt elindított harcának mindenkori célja az volt, hogy a tőkés-földesúri hatalmat a munkásosztály hatalma, a kapitalista kizsákmányolást a kizsákmányolástól mentes szocialista társadalom, az imperialista rabságot a nemzeti függetlenség, a háborút a béke váltsa fel és szorítsa ki örökre. 40 éve lobog a párt zászlaja, amelyre mártírjaink vére írta a szocializmus, a nemzeti függetlenség, a béke számunkra szent szavait.

E zászlóval, e jelszavakkal indult harcba pártunk 1918 őszén, és rövid néhány hónap alatt meghódítva a munkásosztály, a dolgozó nép többségét, 1919. március 21-én diadalra vitte a Magyar Tanácsköztársaság megteremtésének ügyét. A Magyar Tanácskoztársaság kikiáltása őrjongó dühöt váltott ki a magyar tőkésekből és földbirtokosokból, az egész nemzetközi imperializmusból. Hogy is ne őrjongtek volna? Hiszen az ország elveszett az imperialisták számára, az első magyar munkás-paraszt állam elvette tőlük a hatalmat, a földet, a gyárat, mélyítette a kapitalizmus általános válságát, zavarta szovjetellenes terveiket, lekötötte erőiket.

Velük szemben örömmel üdvözölte a Magyar Tanácsköztársaság létrejöttét Lenin, a Szovjetunió, Európa és az egész világ munkássága.

Az 1919-es Magyar Tanácsköztársaság megteremtése büszkesége munkásosztályunknak. Akkor először mutatta meg népünk, hogy tud élni és államot vezetni az urak hatalma nélkül. Népünk nagy nemzeti büszkesége, hogy 1919 tavaszán, másodikként a világon

munkás-paraszt államot hozott létre, eljegyezte magát a szocializmus ügyével, s ezzel az elmaradt népek közül a társadalmi haladás élén járók közé lépett. Ezzel egyben Magyarország példáján a gyakorlatban bizonyosodott be, hogy a proletariátus diktatúrája nem sajátos orosz jelenség, hanem a nemzetközi munkásosztály, a népek felszabadulásának reális, megvalósítható eszköze és útja.

A Magyar Tanácsköztársaságot 1919 augusztusára az antantcsapatok fegyveres beavatkozása, a hazaáruló tőkés-földesúri osztály, s az ő szekerüket toló jobboldali szociáldemokraták egyesült ereje végül is leverte. Megkezdődött a fehérterror, a bosszúálló burzsoázia fasiszta negyedszázadának súlyos időszaka. A fehérterror első hónapjaiban ezrével ölték meg és tízezrével űzték ki hazájukból az öntudatos magyar munkásokat, parasztokat, értelmiségieket.

A Magyar Tanácsköztársaságot ugyan leverték, s utána rettenetes terror következett – és bár a proletárállam alig tudta elkezdeni a szocialista rendszer építését –, a Tanácsköztársaság mégis kiirthatatlan reménységet hagyott a magyar nép szívében. A párt éltette ezt a reményt a nép szívében, hirdette, hogy el fog jönni ismét a felszabadulás napja.

A magyar kommunisták pártja 25 éven át súlyos áldozatok árán, föld alá kényszerítve, betiltott pártként a fasizmus, később a Hitler-fasiszta megszállás és a háború súlyos viszonyai között is szakadatlanul hirdette és szervezte a harcot a szocializmusért, a nemzeti függetlenségért, a békéért, a fasiszta-tőkés diktatúra megsemmisítéséért. Ott volt a párt az 1930. szeptember elsejei tömegmegmozdulás, a bányásztüntetések, a nagy építőmunkás-sztrájkok, a munkásosztály minden jelentős megmozdulása élén mint kezdeményező és vezető erő.

A második világháború idején, a súlyos üldöztetés és illegalitás ellenére, a föld alá kényszerített kommunista párt volt az, amely építette a munkás-paraszt szövetséget és tömörítette a nemzet összes antifasiszta, demokratikus és háborúellenes erőit. A mi pártunk volt az egyetlen erő, amely kivezető utat tudott mutatni a nemzet számára abból a szakadékból, amelybe a Horthy-fasizmus taszította, s így a munkásosztályon kívül a parasztságot, az egész népet vezető párttá fejlődött. Pártunk áldozatos harca ellenére népünk nem tu-

dott felülkerekedni a Hitler-fasiszták és a 20 éven át az egész nemzetközi imperializmus által támogatott Horthy-rendszeren. A szabadságot a magyar népnek is, mint Európa annyi más népének, a felszabadító szovjet hadsereg hozta el.

Élve a felszabadulás adta lehetőséggel, a Magyar Kommunista Párt, a nemzet haladó erőinek élén, széles fronton vezette harcba a magyar népet a háborúban mérhetetlen károkat szenvedett ország újjáépítéséért, a demokratikus reformokért, a népi demokratikus állam kiépítéséért. E harc eredményeként népünk rövid három év alatt megvalósította a polgári demokratikus forradalom reformjait, és békés úton győzelemre vitte a szocialista forradalmat is. A hatalom ismét a munkásosztály – a gyár, a föld ismét a nép tulajdonába került. Megszületett a szocialista ipar, megszülettek a szocializmus első állásai a falun s a kultúrában.

A magyar munkásosztály erői meghatványozódtak, hatalma teljessé és szilárddá vált, amikor 1948-ban a marxizmus–leninizmus elvei alapján, a Kommunista és a Szociáldemokrata Párt egyesítésével hosszú évtizedek után ismét létrejött a magyar munkásmozgalom ideológiai, politikai és szervezeti egysége. Ezzel a fejlődés új szakasza nyílt meg hazánkban. Az ezt követő évek gyors és nagy fejlődést hoztak a szocialista építés minden területén.

Az általános és nagy fejlődést azonban az 1949-es évtől kezdve különböző, mind súlyosbodó hibák is kísérték. Az 1949–53. évek között a kialakult és mind rosszabb formát öltő, személyi kultuszból eredő hibák, 1953 júniusától pedig ezekkel egy időben az osztályellenséggel mind szorosabban együttműködő revizionizmus kezdték fékezni a fejlődést és fenyegetni az elért vívmányokat. A hibákról már sokszor szó volt, azoknak a pártnál szigorúbb bírálója nincs. Az építés közben keletkezett hibák károkat okozhatnak, de nem politikánk lényegéből erednek, hanem attól idegenek, és nem változtatnak a párt, a kommunizmus alapvető igazságán.

Bár a hibák sok kárt okoztak, és a revizionista árulók bűneit sokáig emlékezetben kell tartani, mindezek a párt lényegétől idegen és a párt által kiküszöbölt dolgok nem változtatnak semmit azon a történelmi tényen, hogy a felszabadulás kezdetétől eltelt, immár 14 év a párt vezetésével elért nagy szocialista vívmányok korszaka volt népünk számára. Ez alatt a 14 év alatt a

párt vezetésével a népé lett a hatalom, a gyár, a föld, a bánya, a kultúra, a szabad és független haza. Ez a 14 év a szociális és nemzeti felemelkedés nagy korszaka volt. Iparunk, mezőgazdaságunk, a dolgozók életszínvonala, műveltsége fejlettebb, mint valaha is volt eddigi történelmünk során. A rövid 14 év alatt az egykori „hárommillió koldus" országából valóban fejlett ország lett, amelynek népe nem gyötrődik a létbizonytalansággal, megszabadult sok népbetegségtől, rendesen táplálkozik, öltözködik, igénye van a kultúrára, önmaga ura, egyenes gerinccel, gazdaként él hazájában.

A Magyar Népköztársaságot a Nyugat imperialista urai nem nagyon szeretik, de hatalmuk nincs többé a magyar nép felett. A magyar nép szuverén államban, független nemzetként a szocializmust építi. Ezért tisztelik a haladó emberek az egész világon, a szocialista országok hatalmas családjának pedig megbecsült és egyenrangú tagja. Azt gondolom, hogy a világnak sok olyan kis népe van, amely az imperialisták igája alatt él, és szívesen cserélne velünk. Ez is pártunk és népünk 14 éves harcának nagyszerű, a legnagyobb eredménye.

Az építés közben előfordult hibákat azonban az ismert módon kihasználta az osztályellenség. Az imperialisták éveken át szították és szervezték a Magyar Népköztársaság elleni összeesküvést. Támaszuk volt a hazai reakció és eszközük az általuk „nemzeti kommunistá"-nak nevezett Nagy Imre-féle összeesküvő csoport. Ily módon sikerült nekik 1956 őszén hazánkban ellenforradalmi felkelést kirobbantani. Az árulás révén súlyos helyzetbe került népi államunk.

Népünk történelmének azokban a súlyos napjaiban ismét a magyar kommunisták voltak azok, akik a munkás-paraszt állam, a szocializmus, a nemzeti függetlenség, a béke védelmében szálltak harcba. A nemzetközi reakció erőivel szemben pártunk és kormányunk segítséget kért a nemzetközi munkásosztálytól, annak fő és vezető erejétől, a Szovjetuniótól. A súlyos órákban nyújtott testvéri segítség lehetőséget adott a nép saját erőinek megszervezésére. Ily módon népünk leküzdötte az ellenforradalom erőit mi den területen, s a Magyar Népköztársaság erős, egészséges, és halad a szocializmus építésének útján. Ebben a

harcban az összes belső tényezők közül a legfontosabb ismét a párt vezető szerepe volt.

Az amerikai imperialisták az ellenforradalmi felkelés, az ő beavatkozási kísérleteik kudarca miatt még ma is folytatják szégyenteljes áskálódásaikat az ENSZ-ben a Magyar Népköztársaság ellen. Tekintélyük elvesztésétől félnek, és tekintélyük maradványait is el fogják veszteni ezen az úton. A Magyar Népköztársaság jó viszonyban kíván élni az Egyesült Államokkal is, de senkinek sem engedi meg, hogy belügyeibe beavatkozzék.

Mindenki, aki 1956 októberében elnézte a naptárt és azt hitte, hogy 1919 augusztusát írják, önmagára vessen. Most is jól tennék ezek az urak, ha újból megnéznék a naptárt, és megszabadulnának az 1956-os hangulattól, mert azóta már két év, nem is akármilyen két év múlt el. Magyarországon az elmúlt két év alatt nem kevés olyan újságíró és más, hasonló foglalkozású úr fordult meg, aki fizetését nagy nyugati ügynökségektől kapja. Pénzükért ezektől a nálunk járt uraktól az álhírek mellett — legalább belső használatra — hiteles tájékoztatást is kérhetnének főnökeik.

Magyarországon ugyanis a párt vezetésével a nép az elmúlt két év alatt rendbe hozta az ország politikai, gazdasági és jórészt kulturális ügyeit is. Éppen három napja annak, hogy az országgyűlési és tanácsválasztásokon a magyar nép megsemmisítő csapást mért az összes reakciós vágyálmokra. Figyelemre méltó tény, hogy a reakciós uszítás ellenére a jogosultak 98 százaléka leszavazott, és kevés kivétellel a párt által vezetett Hazafias Népfront jelöltjeire szavaztak. Ez kétségtelenül hatalmas győzelme mind a magyar népnek, mind a Hazafias Népfrontnak, mind az éppen ma 40 évvel ezelőtt alapított pártnak.

Nehéz évek után pártunk ismét egy sor sikert tarthat számon. Mindenki érzi és tudja, hogy most a vitorlát kedvező szél dagasztja és a szocializmus ügye jól halad előre. De éppen most kell minden párttagnak nagyon józannak lennie. A tapasztalat szerint az emberek jó része akkor józan, amikor nehézségek vannak; amikor sikerek vannak, elbizakodottá válik. Az elbizakodottságot azonban éppen a tömegeknek a párt iránt megnyilvánuló bizalma tiltja mindnyájunk számára. Hálásaknak kell lennünk a tömegeknek a bizalomért. De ez nem elegendő. Ez a bizalom nagy felelőssé-

get ró reánk és az eddiginél jobb s több munkát kíván meg az egész párttól, a párt minden tagjától.

Munkánkban a párt történelmi harcai során szerzett saját és a nemzetközi tapasztalatokra támaszkodunk. Szilárdan haladunk tovább a két évvel ezelőtt meghatározott és két év eredményei által igazolt helyes úton.

Állhatatosan őriznünk kell marxista–leninista elveink tisztaságát a dogmatikus gondolkodásmódtól és a jelenleg fő veszélyt képező revizionista meghamisítástól. Valamennyi testvérpártunkkal együtt a leghatározottabban elutasítjuk a revizionizmusnak nemzetközi síkon a Jugoszláv Kommunisták Szövetségének programjában kifejtett jelentkezését.

Erősíteni kell továbbra is a párt vezető szerepét a munkásosztályon belül, az államéletben és a társadalmi tevékenység minden területén. A párt vezető szerepe, amint azt 40 év harcai és eredményei bizonyítják, a munkásosztály szilárd hatalmának, az egészséges munkás-paraszt szövetségnek, a munkás-paraszt állam helyes vezetésének, a szocialista kultúrának, a szocialista társadalom teljes – mind a városban, mind a faluban történő – felépítésének elengedhetetlen feltétele.

Ugyanakkor minden párttagunk gondolkodásában tovább kell mélyíteni azt az egészséges szemléletet, mely mindig szem előtt tartja, hogy a párt vezető szerepe nem parancsszó útján, hanem a pártonkívüliek megbecsülésén és a közöttük végzett állandó eszmei és politikai felvilágosító és meggyőző munkán keresztül valósul meg. Követjük a lenini tanítást, amely szerint a párt és a tömegek kapcsolata a kölcsönös bizalomra épül. Mindig gondolni kell arra, hogy összes sikereink, az elmúlt két év győzelmei is a milliós tömegek munkája eredményeként születtek meg.

Egyik legfontosabb kötelességünk, hogy tovább erősítsük és bárki részéről jelentkező bomlasztási kísérlettel szemben védelmezzük a párt egységét. Ma erős egység van pártunkban, olyan egység, amely a súlyos megpróbáltatások és nagy nehézségek idején, harcban született. Ebben a teremben egyenlő jogú harcostársként és barátként együtt vannak régi kommunista és volt szociáldemokrata párttagok, olyan elvtársak, akik az 1918–1919-es harcok idején léptek a pártba, olyanok, akik a Horthy-rendszer

idején és olyanok, akik a felszabadulás után léptek az eszme harcosai sorába. De legutóbb 1956-ban ismét kiderült, hogy az emberek megítélésénél kell ugyan, de nem elegendő az évszám, a pártokmány kelte és más adat. Mindenekelőtt elvi meggyőződés, szilárdság és az ügy iránti odaadás kell. Ez most párttagságunkban megvan. Őrizzük egységünket, s akkor eredménnyel tudunk dolgozni népünkért, hatékonyan tudunk harcolni népünk ellenségei ellen és mindig bátran nézhetünk saját osztályunk, népünk szemébe. Őrizzük egységünket, s akkor sohasem kerülhet sor arra, hogy meghátráljunk az ellenség elől.

Végül tovább kell mélyítenünk a tömegekben a népi haza iránti hűséget, hazaszeretetet és a proletár internacionalizmust. A szovjet–magyar barátság, a szocialista tábor egységéhez való hűség internacionalista pártunk lényegéből fakad, és pártunk eredményes munkájának, népünk boldogulásának, hazánk függetlenségének, békéjének záloga.

Eszméinkhez, egységünkhöz, népünkhöz, a nemzetközi munkásosztályhoz, internacionalista elveinkhez való töretlen ragaszkodással tudja csak betölteni pártunk azt a feladatot, amely rendszerünk további politikai erősítésében, a gazdasági és kulturális építőmunkában, átfogóan: a szocialista haza felépítésében reá vár.

Ezekkel a gondolatokkal emlékezzünk a Kommunisták Magyarországi Pártja 40 évvel ezelőtt történt megalakítására, dicső és harcos évtizedeire, pártunk jelenlegi és jövőbeli feladataira, küldetésére.

A nemzetközi láthatár az imperialisták gonosz erői és szándékai ellenére is biztató. Az imperialisták a legnagyobb hangoskodással sem tudják elrejteni már azt a mély politikai-erkölcsi válságot, amelybe egész hidegháborús, népellenes politikájuk jutott. A Szovjetunió a világ leghatalmasabb állama, amely élen jár a tudományban és technikában: az épülő kommunizmus országa. A 650 milliós Kína napról napra növekvő eredményein ámul a világ. Bulgáriában, Csehszlovákiában befejezéshez közeledik a szocializmus alapjainak lerakása. Valamennyi szocialista ország válságmentesen, egészségesen fejlődik. A föld tekintélyes részén ma már a szocializmus az uralkodó, és nincs erő, amely a fejlődést visszafordítaná.

A fejlődés útján pedig, a néptömegek élén ott járnak a munkásosztály forradalmi pártjai, közöttük a mi kipróbált, edzett, harcos pártunk is. Ez a mi büszkeségünk, s erre a becsületes küldetésre kell óvón és féltőn vigyáznunk, hogy ennek a feladatnak és megbízatásnak, amelyet valójában munkásosztályunk és népünk ruházott ránk, mindenkor becsülettel és tisztességgel meg tudjunk felelni.

Éljen a magyar dolgozó nép és vezető ereje, a Magyar Szocialista Munkáspárt!

Éljenek testvérpártjaink, amelyek az egész világon, a föld minden országában küzdenek, és éljen a bennünket összekötő nemzetköziség!

Társadalmi Szemle, 1958 november.
Népszabadság, 1958 november 20.

NYILATKOZAT A „BÉKE ÉS SZOCIALIZMUS"-NAK A KOMMUNIZMUS ÉPÍTÉSÉNEK HÉTÉVES TERVÉRŐL

1959 JANUÁR

Kétségtelen, hogy a Szovjetunió grandiózus hétéves terve nyomán a szocializmus eszméje új, nagy győzelmeket arat, s hatalmas teret hódít a világ dolgozói között.

A marxi tudományos szocializmus már a XX. század első évtizedében a világ dolgozóinak olyan nagy tömegeit ragadta meg és vonzotta, hogy még e tan ellenségei közül is sokan csak úgy tudtak szembeszállni vele, hogy kétségbe vonták megvalósíthatóságát. A szocializmus eszméje térhódításának hatalmas lendületet adott a Szovjetunió létrejötte, s az ott megvalósított társadalmi átalakulás, amely kézzelfoghatóan bizonyította be a világ dolgozóinak, hogy a szocializmus nemcsak mint eszme nagyszerű, hanem a gyakorlatban, az életben is teljes mértékben megvalósítható.

Új vita és ennek nyomán új győzelem, a szocializmus új térhódítása született az 1930-as évek elején, a Szovjetunió első ötéves tervének megalkotása, meghirdetése és megvalósítása nyomán. Az imperialista burzsoázia és sajtója megvalósíthatatlan „fantasztikumnak" nevezte az első ötéves tervet. Hogy is léphetett volna fel másként, amikor abban az időben az egész tőkés rendszer a mély gazdasági és politikai válság állapotában volt. Azok az évek még a fejlett kapitalista országokban is a dolgozó milliók éhezésének és egyidejűleg az élelmiszerek tömeges megsemmisítésének, a fogyasztó milliók nélkülözésének, a tömegek munkanélküliségének nehéz évei voltak. Mivel a kapitalista rendszer lényegéből kifolyólag képtelen a termelés tervszerű irányítására, a kapitalisták képtelennek mondták erre a szocialista Szovjetuniót is. De a Szovjetunió első ötéves tervének végrehajtása világossá tette még a burzsoázia előtt is, hogy van már egy új, szocialista társadalmi rend, amelyben igaz, nincsenek tőkések, s ahol az egyik ember nem zsákmányolhatja ki a másikat, de gazdasági anarchia és válság sincs, munkanélküli tömegek sincsenek, ellenben a szocialista tervgazdálkodás eredmé-

nyeképpen az országban soha sem látott fellendülés megy végbe. Most, a Szovjetunió hétéves tervének nyilvánosságra kerülése ismét alkalmat ad a világ dolgozóinak a kapitalista és a szocialista rend összehasonlítására. És az összehasonlítás – nem kétséges – a szocialista eszme újabb térhódítását fogja eredményezni a világ dolgozóinak gondolkodásában. A tervből napnál világosabban kitűnik, hogy a Szovjetunió, a világ legfejlettebb vezető szocialista állama válságmentesen, töretlenül és szakadatlanul gyorsuló ütemben fejlődik. Az ipari termelés 80 százalékos emelése egy ilyen iparilag fejlett országban mint a Szovjetunió, a mezőgazdasági termelés 70 százalékos emelése a termelőerők olyan ütemű növekedését jelenti, amelyre nincs példa az emberiség eddigi történetében.

E terv végrehajtása nemcsak a termelőerők hallatlan fejlődését s ezzel a kommunista társadalom további építésének fontos feltételét teremti meg, hanem ezzel egy időben a szovjet ember anyagi jólétének és kulturális színvonalának lényeges emelkedését is biztosítja.

A Szovjetunió hétéves terve bizonyítja, hogy a szocialista rendszerben a termelés növekedése, az anyagi és szellemi javak gyarapodása, az emberi fejlődés, felemelkedés előtt nincs határt szabó gát. Békés alkotómunka, mely fizikailag egyre könnyebbé válik, és e munka eredményeként egyre kulturáltabb, emberhez méltóbb, boldogabb élet: íme ezt a kilátást nyújtja a jövőre a Szovjetunió hétéves tervén keresztül a szovjet népnek, s nemcsak a szovjet népnek, hanem az egész dolgozó emberiségnek is.

A szovjet emberek mélyen meg vannak győződve arról, hogy a hétéves tervet valóra váltják. Erről mélyen meg vannak győződve a szovjet nép barátai – közöttük a magyar nép – is. De meg vannak erről győződve még a ma közömbösek, sőt, a Szovjetunióval, a szocializmussal szemben ellenséges indulatú emberek is. Rég elmúltak azok az idők, amikor az imperializmus propagandistái sikert remélhettek a Szovjetunió, a szocialista tervgazdálkodás kigúnyolásától vagy agyonhallgatásától. Ma inkább megrökönyödés, a békés versennyel szembeni aggodalom látható a vezető burzsoá publicistáknál és politikusoknál. Egyiknek sem jut eszébe kétségbe vonni a Szovjetunió hétéves tervének realitását, megvalósulását. Nem más a helyzet a kapitalizmus újsütetű kuruzslóinál – a revizionistáknál

sem. Hiába támadják a szovjet rendszert, a népi demokratikus rendszert, a „népi kapitalizmus", a „harmadik út" burzsoá és revizionista hirdetői. Nem tagadhatják le sem a csillagot az égről, sem a szocialista tervgazdálkodás világraszóló történelmi sikereit.

Mit tudnak felmutatni a kapitalizmus védelmezői a szocializmus országa hétéves tervének ragyogó távlatával szemben?

Az újabban „recesszió"-nak nevezett gazdasági válság láza, értékesítési nehézségek, munkanélküliség gyötri a kapitalista országokat, valójában azok dolgozó tömegeit. Ezt tetézik a „hidegháború" mindjobban és mind nyilvánvalóbban csődbe jutott bajnokai által az egész emberiségre, saját országaik népeire zúdított bajok. Hová jutott a kapitalista rendszer a rothadás útján, ha ma az Egyesült Államokban a burzsoá sajtó is hirdeti öngyilkos tételét, hogy a fenyegető gazdasági válság, a munkanélküliség ellen egyetlen „hatásos" gyógyszer van, a hadirendelések fokozása, az embertelen „hidegháborús" politika folytatása. Ma már mind több ember veti össze azt a jövőt, amelyet a szocializmus helyez kilátásba az emberiségnek, azzal, amit az imperialista burzsoázia fest elé.

A szocializmus – és ennek leghatalmasabb programja, a Szovjetunió hétéves terve – a békés munka, a válságmentes gazdasági fejlődés, a leszerelés és a rendszerek békés egymás mellett élése és versenyzése jövőjét vetíti az emberiség elé; az imperializmus viszont a gazdasági válságok, a munkanélküliség, a fegyverkezési hajsza, a „hidegháború" és egy újabb világháború jövőjét.

Ezért vagyunk mélyen meggyőződve arról, hogy ha a világ dolgozói a Szovjetunió hétéves tervének megismerése során, a szocializmus országainak jelenét és jövőjét összevetik a kapitalizmus mai gyakorlatával és perspektívájával, az összehasonlítás mindinkább a szocializmus, a Szovjetunió, az első szocialista ország javára dől el, és ennek eredményeképpen a szocialista eszme újabb nagyarányú térhódítása következik be.

A Szovjetunió hétéves terve, bizonyos vonatkozásaiban, az egész szocialista világrendszer terve is. Nemcsak azért, mert a Szovjetunió gazdaságának fellendülése növeli a szocialista tábor gazdasági erejét, hanem azért is, mert ez a fejlődés valamennyi szocialista ország fejlődésének nagyobb lendületet ad.

Szabadjon néhány szót szólni hazámról, a Magyar Népköztársaságról is. Az 1956-os ellenforradalmi lázadás ütötte sebeket begyógyító konszolidációban (a más területen kapott óriási testvéri támogatás mellett) nagy segítségünkre voltak a szovjet nép nagyszerű tudományos vívmányai, amelyek a szputnyikok felbocsátásában s a fizika és a kémia területén elért más hatalmas győzelmekben jutottak kifejezésre. A magyar értelmiség és az egész magyar nép nagy lelkesedéssel fogadta ezeket a vívmányokat. A Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság egészséges és sokoldalú gazdasági kapcsolataiból következik, hogy a hétéves terv időszakában a Szovjetunió hatalmas népgazdasági fejlődése jótékony, serkentő hatással lesz a mi hazánk szocialista építő munkájára, szocialista céljaink mielőbbi megvalósítására is.

Mélyen meg vagyunk győződve arról is, hogy a Szovjetunió hétéves terve – a béke és a szocializmus nagyszabású programja – emelni fogja az egész világ forradalmi szocialistáinak öntudatát. Ez a terv erős fegyver, az új érvek tömegét adja mindazok számára, akik a béke és a szocializmus ügyéért élnek, harcolnak a világ bármely országában.

Az egész emberiség egyetemes érdeke, hogy a Szovjetunió valóra válthassa a hétéves tervben kitűzött célokat. Érdeke ez még azoknak a nyugati polgári köröknek is, amelyek megőrzik kellő józanságukat, és a különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett élésének és ez országok mindkét fél számára előnyös gazdasági kapcsolatai építésének útján keresik a kiutat az imperialisták által számukra árkolt zsákutcából.

A nemzetközi munkásmozgalomnak nagy érdeke, hogy a Szovjetunió hétéves terve valóra váljon. E terv megvalósulása erősíti a Szovjetuniót és az egész szocialista tábort, az egész nemzetközi munkásmozgalmat. A világ dolgozóinak legsajátabb – hogy úgy mondjam –, személyes érdeke fűződik a békéért folytatott állhatatos harchoz. A béke megőrzésével biztosítva lesz sok-sok millió ember életének és egészségének megóvása, a békés munka és a fejlődés lehetősége az egész emberiség számára. A Szovjetunió hétéves tervének megvalósításával ismét meg fogja mutatni a boldogulás és a haladás útját az egész világnak.

Béke és szocializmus, 1959 január.

A MAGYARORSZÁGI OSZTÁLYHARC TAPASZTALATÁBÓL

1959 FEBRUÁR

A tényeket csak nagy vonalakban ismerő külső szemlélő előtt sem vitás, hogy 1948-ban Magyarországon a forradalmi pártja által vezetett munkásosztály – és a vele szövetséges dolgozó parasztság – döntő győzelmet aratott a reakciós burzsoázia erői felett. Nagy lendülettel megkezdődött a szocialista társadalom gazdasági alapjainak és saját, szocialista kultúrájának építése.

Nem vitatható az sem, hogy 1956 őszén a proletárdiktatúra Magyarországon meggyengült, a szocializmus építése törést szenvedett, és az imperialisták által szított, támogatott és kirobbantott ellenforradalmi felkelés a Magyar Népköztársaság létét fenyegette.

A magyar viszonyokat csak valamennyire is ismerő emberek előtt az is világos, hogy 1958 végén a magyar proletárdiktatúra, a Magyar Népköztársaság ismét erős, erősebb, mint az ellenforradalmi lázadás előtt volt. Ez kifejeződik a szocialista építés minden területének tényeiben ugyanúgy, mint ahogy kifejeződött az 1958. november 16-i országgyűlési és tanácsválasztások meggyőző eredményeiben.

Természetesen nem vagyunk olyan esztelenek, hogy a választójogosultak több mint 98 százalékát elérő szavazó és a közülük több mint 99 százalékban a Hazafias Népfront jelöltjeit támogató honfitársunk mindegyikét szilárd és rendíthetetlen marxista–leninistának, kommunistának tekintsük. Viszont tény az, hogy a magyar munkásosztály, a magyar parasztság, az értelmiségi tömegek döntő többsége határozottan és megfontolt mérlegelés alapján támogatta szavazatával is pártunk politikáját. Ez a hatalmas többség magával vonta az ingadozó kisebbséget, és teljesen elszigetelte rendszerünk ellenségeit.

Pártunk természetesen nem elégedhetett meg és nem is elégszik meg annak megállapításával, hogy fejlődésünknek ma egészséges vonásai vannak, hogy a szocializmus ügye fellendülőben van hazánkban. Pártunk mindenkori kötelességének tartja, hogy marxista–leninista párthoz méltóan *elemezze az események mozgató rugóit,*

a fejlődés hullámvonalának – az 1948-as magas, az 1956 októberi mély és az 1958 novemberi, minden korábbinál magasabb pontjainak – *tanulságait, a sikerek és kudarcok okait.* A dolgozó nép nagy tömegei tudják, hogy pártunk nemcsak elemzi a tapasztalatokat, hanem gyakorlati munkájában az elmúlt két év alatt igen határozottan megerősítette a munka jó elemeit, kiküszöbölte, illetve jelentős mértékben leküzdötte rossz vonásait. Mindenki megértheti, hogy a tapasztalatok marxista–leninista elemzése, a gyakorlati pártmunka határozott megjavítása és a tömegek támogatása nélkül két év alatt lehetetlenség lett volna kihúzni az ország szekerét a mély kátyúból és visszavinni a szocialista fejlődés egyenes útjára.

A párt jelenlegi politikai vonala nem valamiféle új vonal. Igaz, a szocializmus építésében 1956 előtt hibák és torzulások jelentkeztek, de ez mit sem változtat azon a tényen, hogy a Magyar Dolgozók Pártja vezetésével 1956 előtt is épült a szocializmus hazánkban. Pártunk ma *folytatja* a szocializmus építésének politikáját. Pártunk fő politikai vonala tehát változatlan maradt 1956 után is. Pártunk munkájában ugyanakkor természetesen vannak nem lényegtelen új vonások is. A munka egészséges új vonásai elsősorban annak köszönhetők, hogy pártunk a múlt hibáiból tanulva ma következetesebben alkalmazza a marxizmus–leninizmus elveit Magyarország konkrét helyzetére.

Most a hazánkban folyó osztályharc tapasztalatairól és új vonásairól szeretnék szólni.

I

A magyarországi osztályharc – és különösen az 1956. évi ellenforradalom – a gyakorlatban is igazolta a proletárdiktatúráról és az osztályharcról szóló marxi–lenini tanítások általános érvényét. „Az osztályok megszüntetése – tanítja Lenin – hosszú, nehéz, szívós *osztályharc* műve, s az osztályharc a tőke uralmának megdöntése *után,* a burzsoá állam lerombolása *után,* a proletárdiktatúra megteremtése *után nem tűnik el* . . ., hanem csak formáit változtatja és sok tekintetben még elkeseredettebbé válik."*

* *Lenin* Művei. 29. köt. Szikra 1953. 395—396. old.

A burzsoázia gazdasági hatalmának megsemmisítése a politikai hatalom megragadása után viszonylag egyszerűbb feladat. De a burzsoázia kisajátításával még nem arattunk végső győzelmet felette. Ennél sokkal hosszadalmasabb és bonyolultabb feladat az, hogy a dolgozók túlnyomó többségét kiszabadítsuk a burzsoázia ideológiai és politikai befolyása alól, s megnyerjük a marxizmus–leninizmus eszméi számára. Győzelmünk csak ezután válik véglegessé.

Az 1919-es és 1956-os magyarországi ellenforradalom példája világosan tanúsítja, hogy a kizsákmányolók nem nyugszanak bele hatalmuk elvesztésébe. A revizionisták hónapokkal az ellenforradalmi lázadás előtt széltében-hosszában terjesztették azt a hazug és káros nézetet, hogy az osztályharc már a szocializmus építésének időszakában elhal. E nézet terjedése jelentős mértékben elősegítette, hogy az ellenforradalom készületlenül érte a pártot. Magyarországon 1956 őszén az osztályharc élesebb formát öltött, mint népi demokráciánk történetében bármikor.

Az átmeneti korszak idején különböző ellentétes irányzatok érvényesülnek az osztályharcban. A szocializmus erőinek növekedése korlátozza a burzsoázia ellenállási és támadási képességét, kivonja a burzsoázia befolyása alól a kispolgári tömegeket. Mindez az osztályharc enyhülésének irányába hat. A szocializmus erőinek valamely okból bekövetkező meggyengülése, a proletárdiktatúrát ért bármely megrázkódtatás viszont felbátorítja és erősíti a burzsoáziát – és az osztályharc élesebbé válik. Az osztályharc élességét egy-egy országon belül befolyásolják a nemzetközi élet eseményei is. Ha a szocializmus és a béke erői érnek el sikereket, a reakció visszahúzódik, tanácstalanná válik; ha éleződik a nemzetközi helyzet, ha valahol provokálnak az imperialisták, megélénkül a honi reakció is.

A munkásosztálynak, a kommunista pártnak nem az osztályharc élezése, hanem a szocializmus békés építése az érdeke. A magyar proletariátus 1919-ben és 1945 után is puskalövés nélkül jutott hatalomra. S mit tett a burzsoázia? 1919-ben éppúgy, mint 1956-ban, összefogott a nemzetközi reakcióval, s ránk kényszerítette a polgárháborút. Mi nem élezzük a harcot, de ha fegyverrel támadnak ránk, fegyverrel kell védekeznünk.

Amikor a magyar szocialista erők az ellenforradalom legyőzése

érdekében visszaütöttek a lázadókra, az egész nemzetközi reakció „terror"-ról harsogott, a revizionisták, a polgári „humanisták" elszörnyedtek. Mit tett a proletárdiktatúra? Választ adott az ellenforradalom szörnyűségeire. Mi is elmondhatjuk, amit Lenin mondott 1919-ben: „... a terrorizmus vádja, amennyiben jogosult, a burzsoázia ellen szól, nem pedig ellenünk"*.

A magyarországi osztályharcok azonban nemcsak ezeket az általános érvényű törvényszerűségeket tükrözik, hanem azokat a magyar történelmi fejlődésből eredő sajátos vonásokat is, amelyek megmagyarázzák az osztályharc időszakonkénti rendkívüli kiéleződését is.

Az 1848–1849-es magyar forradalom és szabadságharc, amelynek feladata lett volna a magyar függetlenség és a polgári fejlődés biztosítása, elbukott. A magyar kapitalizmus csak súlyos feudális maradványokkal terhelten fejlődhetett.

1918 előtt Magyarországon megvolt valamennyi lényeges társadalmi ellentét: a burzsoázia és a munkásosztály, a feudális nagybirtokos osztály és a parasztság, valamint a nemzetiségek közötti ellentétek – mégpedig a végsőkig kiélezett formában. Ezekhez járult a magyar nép és az idegen uralkodóház, a Habsburg-dinasztia közötti ellentét, az ország Ausztriától való függő helyzete. Nem véletlen, hogy Magyarország azok közé az országok közé tartozik, ahol a leghamarabb és a legerőteljesebben érvényesült a Nagy Októberi Szocialista Forradalom hatása. 1918-ban a kommunista párt igen gyorsan megnyerte a munkásosztály és a dolgozó tömegek többségét, s a párt vezetésével létrejött a Magyar Tanácsköztársaság.

A Tanácsköztársaságot a magyar ellenforradalom 1919-ben imperialista fegyveres beavatkozás segítségével fojtotta vérbe. De az 1919-es Magyar Tanácsköztársaság rányomta bélyegét a két világháború közötti ellenforradalmi korszak osztályharcaira; a kizsákmányoló osztályok minden cselekedetét befolyásolta a rettegés az új proletárforradalomtól, a forradalmi munkásmozgalom pedig a Tanácsköztársaság példájából merített biztatást és erőt.

A magyar történelemben különös élességgel áll szemben egymással kétféle hagyomány: a forradalomé és az ellenforradalomé. Magyar-

* *Lenin* Művei. 30. köt. Szikra 1953. 170. old.

országon győzött Oroszország után elsőnek a proletárdiktatúra, de itt volt az idegen beavatkozás segítségével győzelmet aratott ellenforradalom, az első és leghosszabb időtartamú fasiszta diktatúra is. A Tanácsköztársaság emlékét, a proletár nemzetköziség eszméjét az ellenforradalom legkegyetlenebb üldözése sem tudta kiölni a magyar kommunistáknak és a munkásosztály legjobbjainak gondolkodásából. De a magyar reakciós uralkodó osztályok akkori felülkerekedése és huszonötéves ellenforradalmi, nacionalista propagandája is mélyen hatott, különösen a városi kispolgárságra és az értelmiségre. A magyar munkásosztály, a dolgozó nép forradalmi élgárdája hagyományokban és tapasztalatokban gazdag, harcedzett, de a magyar burzsoázia sem volt híján harci tapasztalatoknak, és járatos volt a terrorban és a népcsalásban.

Az ellenforradalom ideológiájában – a Horthy-rendszer idején és 1956-ban is – jelentős szerepet játszott a *nacionalizmus*. A nacionalizmus szemléletének nagy tömegekbe való behatolását és fellobbanását megkönnyítette az a körülmény, hogy az évszázadokon át tartó idegen (török, német) elnyomás elleni harc különösen erős formában fejlesztette ki a nemzeti érzékenységet. 1848-ban, amikor a polgári átalakulás és a nemzeti függetlenség kivívása volt napirenden, még volt haladó szerepe a polgári nacionalizmusnak, amely a XIX. század második felétől kezdve azonban mindinkább egyértelműen reakcióssá vált. A magyar uralkodó osztályok saját reakciós céljaik érdekében felhasználták a nacionalizmus eszméjét. A Habsburgokkal, az osztrák uralkodó osztályokkal, s később a hitleri imperializmussal szemben lemondtak az ország függetlenségéről, s cserébe megkapták a magyarországi nemzetiségek elnyomásának jogát. A nacionalizmust a belpolitikában felhasználták az éles osztályellentétek leplezésére, a külpolitikában pedig két világháborúban való részvétel eszmei megalapozására. E történelmi előzmények érthetővé teszik, hogy 1956-ban miért jelentkezett az ellenforradalom nacionalista köntösben. Az úgynevezett „nemzeti kommunizmus" felszította az évtizedeken át táplált burzsoá-nacionalista, soviniszta nézeteket, s az ellenforradalom előkészítésének fő eszmei fegyverévé tette őket.

A magyarországi osztályharc alakulásában fontos szerepe volt annak a ténynek is, hogy hazánkban a munkásosztály hatalomra

jutása viszonylag békés körülmények közt ment végbe. A burzsoázia hatalmának anyagi alapjait a termelési eszközök köztulajdonba vételével megsemmisítették, de a forradalom viszonylag békés fejlődése következtében a burzsoázia sok tekintetben meg tudta őrizni politikai erőit. A népi demokratikus átalakulás folyamán a régi államgépezetnek csak egy része (a fegyveres elnyomó szervek) semmisült meg, a másik részét fokozatosan alakították át. Így a burzsoázia nem vesztette el teljesen politikai befolyását az állami, gazdasági és kulturális életre. Az osztályharcnak ez a sajátossága fokozottabb mértékben teszi ma is szükségessé mind a burzsoázia ellenállásának elnyomását, mind pedig a munkásosztály és a dolgozó tömegek harckészségének és éberségének fokozását.

II

A magyar nép az 1945. évi felszabadulása és az 1956 októberi ellenforradalom kirobbanása közötti időszakban jelentős eredményeket ért el az ország szocialista átalakításában; a szocializmus erői túlsúlyba kerültek. Hogy állhatott elő mégis olyan helyzet, hogy – ha csak átmenetileg is – veszélybe került a magyar proletárdiktatúra sorsa?

A burzsoázia szószólói szerint az ellenforradalmi lázadás azt bizonyítja, hogy a dolgozó osztályok „kiábrándultak" a szocializmusból, „a kommunizmus válságba került". Lényegében ugyanerre a következtetésre jutottak a revizionisták is, amikor a rendszer elleni „spontán népi felkelés"-ről beszéltek.

A „kommunizmus válságá"-nak elmélete azonban hamisnak bizonyult. A szocializmus erői az ellenforradalom alatt is lényegesen nagyobbak voltak, mint a reakció erői; ezek az ellentétes erők azonban nem voltak egyforma állapotban.

Ami a szocializmushoz hű erőket illeti:

A magyar munkásosztály éveken keresztül lelkesen építette a szocializmust, követte a párt szavát. Az építés közben elkövetett hibák bizonyos zavart okoztak soraiban, meglazultak a párthoz fűződő szálai. Fokozta a zavart a revizionista bomlasztás

és a kritikus pillanatban a párt és az állam vezetését is megbénító árulás.

Ennek ellenére a munkásosztály nagy tömegei és elsősorban a munkásosztály törzsgárdája, a régi, szervezett munkások a legválságosabb időszakokban is kitartottak a szocializmus mellett. Egy részük fegyverrel harcolt az ellenforradalom ellen, s ez a réteg állt a leghamarabb talpra az ellenforradalom leverése után is.

A parasztság legöntudatosabb elemei; a szövetkezeti parasztok és szegényparasztok jelentős tömegei szintén hűek maradtak a proletárdiktatúrához. A középparasztság között az erők felvonultatása idején fokozódott az ingadozás, mert egyes kérdésekben a középparasztok jelentős része korábban ellentétbe került a proletárdiktatúrával. Ilyen ellentét állt fenn például a mezőgazdaság szocialista átszervezésében az önkéntesség megsértése, valamint a mezőgazdasági árrendszer miatt. Az ellenforradalom leverésében, főleg az utóvédharcokban a középparasztság határozottan fellépett mint a munkásosztály szövetségese.

Az értelmiség politikai állásfoglalása szempontjából különböző csoportokra oszlott. Kis része végig szilárdan a népi rendszer mellett állt. Másik, ugyancsak kisebb része tevékenyen részt vett az ellenforradalom előkészítésében, szervezésében és vezetésében. Az értelmiség nagy tömegei ingadoztak. Ez az ingadozás az értelmiség társadalmi helyzetéből adódik. A felszabadulás után megváltozott az értelmiség társadalmi helyzete, az értelmiség a többi dolgozóval együtt felszabadult. Ez a változás azonban még hosszú ideig nem tükröződik tudatában. Az értelmiség nagy részében megmaradtak a burzsoá gondolkodás maradványai: nacionalista nézetek, az osztályfeletti demokrácia illúziója. Az értelmiség jelentős része, amelyet a revizionista, nacionalista hullám éppen ezért a legmélyebben érintett – a proletárdiktatúra meggyengülése következtében az ellenforradalom befolyása alá került, annak fontos bázisa lett. Az ellenforradalom katonai, politikai és ideológiai veresége után ez az ingadozó réteg fokozatosan felénk fordult. Ez azért vált lehetővé, mert nálunk az értelmiség nagy tömegeit lényeges érdekei a munkásosztályhoz kapcsolják.

Az ellenforradalom bázisát erősítette a városi kispolgárság megingása. Ez a réteg a munkásosztály szövetségese, ha a munkásha-

talom szilárd, de a nehézségek, átmeneti kudarcok idején elfordul a proletárdiktatúrától. „Évtizedek történeti tapasztalatai tanúsítják minden országban, hogy ez a kispolgárság tétovázik, ingadozik, ma a proletariátussal megy együtt, holnap visszaretten a forradalom nehézségeitől, a munkások legelső vereségére vagy csak félvereségére is pánikba esik, idegeskedik, kapkod, siránkozik, az egyik táborból a másikba futkos..."* – írta Lenin. A mi tapasztalataink mindenben megerősítik Leninnek ezt a megállapítását.

Az ellenforradalom erői szervezettek és rendkívül aktívak voltak: jól tudták, hogy mit akarnak. Embereik ott voltak a népköztársaság védelme szempontjából fontos kulcspozíciókban is. A reakció vezérkarát a nemzetközi imperializmus kém- és felforgató szervezeteinek képviselői, a külföldi ellenforradalmi emigráció és hazai cinkosaik, valamint az oldalukra átment áruló Nagy Imre-klikk alkották. Az ellenforradalom a fegyveres bandákat a volt uralkodó osztályok maradványaiból, a horthysta tisztikar, csendőrség, rendőrség reakciós elemeiből, bűnözőkből, lumpenproletárokból, valamint megtévesztett fiatalokból, ingadozó kispolgári és értelmiségi elemekből toborozta.

A proletárdiktatúra vezető erejét, a kommunista pártot megbénította az árulás. A szocializmus hívei a legkritikusabb időpontban határozott vezető erő nélkül maradtak, szét voltak forgácsolva, és ezért nem tudtak – bár többségben voltak – kellő hatékonysággal harcolni. Az ellenforradalom szervezettsége, saját erőink dezorganizáltsága következtében állhatott elő olyan helyzet, hogy átmenetileg a nagyobb erő hátrányos helyzetbe került a kisebbel szemben.

III

Az 1956. évi magyarországi ellenforradalmi lázadás előkészítése, kirobbanása, elkeseredett utóvédharcai feltárták a nemzetközi és a magyar reakció szocializmusellenes tevékenységének taktikáját.

* *Lenin* Művei. 28. köt. Szikra 1952. 258–259. old.

Az ellenforradalom tudta, hogy nem remélhet sikert, ha nyíltan a kapitalizmus visszaállításának jelszavával jelentkezik, s ezért leplezte céljait. Nem kapitalizmusról, hanem – legalábbis kezdetben – „demokratikus szocializmus"-ról beszélt. *„Szocializmus – diktatúra nélkül"* – ez volt az ellenforradalom taktikájában az első lépés. Az ellenforradalom arra számított, hogy a „diktatúra nélküli szocializmus" jelszava számára kedvező terepet nyújt további céljai megvalósításához. E jelszó alkalmas volt a politikailag iskolázatlan tömegek megtévesztésére.

Az ellenforradalom taktikájának második lépése az osztálytartalom nélküli *„tiszta demokrácia"* meghirdetése volt. Az ellenforradalom napjaiban a reakció már levetette álarcát. Bár szavakban, a tömegek becsapása céljából, még mindig demokráciát hangoztatott, de a valóságban szó sem volt semmilyen fajta demokráciáról, az utcákon már véres ellenforradalmi terror dühöngött.

Az ellenforradalom 1919-ben is először a demokrácia jelszavával jelentkezett, 1919 augusztus elején Magyarországon Peidl hatnapos „szakszervezeti" kormánya tette szabaddá az utat az ellenforradalmi terror számára, akárcsak 1956 októberében Nagy Imre „nemzeti kommunista" kormánya.*

Hasonló fokozatosságot mutatott az ellenforradalom taktikája a külpolitikai kérdésekben is. Kezdetben az „egyenjogúságon alapuló" szovjet–magyar barátságot követelték. Ez már támadást jelentett a Szovjetunió ellen, mert ezzel a jelszóval az ellenforradalom azt akarta elhitetni, hogy a magyar–szovjet viszony nem egyenjogúságon nyugszik. A következő lépés a nyílt szovjetellenes uszítás, a varsói szerződésből való kilépés, majd a „semlegesség" kikiáltása volt. A „semlegesség" azonban csak átmenetet jelentett volna, a végcél Magyarországnak barátaitól való teljes elszakítása és a NATO-imperialisták kezére játszása volt.

A fokozatosságra épülő taktikai elképzeléseknek megfelelően válogatta ki az ellenforradalmat előkészítő és szervező imperializmus azokat az osztagokat is, amelyeket a támadások egyes

* 1919 augusztusában, a Magyar Tanácsköztársaság leverése után Peidl Gyula alakított átmeneti „szociáldemokrata-szakszervezeti" kormányt. Ez adta át helyét a nyílt ellenforradalmi kormánynak.

szakaszaiban előtérbe állított. Az országban kezdetben elsősorban a párton belül létrejött ellenzéki csoportra támaszkodott. Nagy Imre revizionista klikkjére célozva Nagy Ferenc, a magyar burzsoá emigráció egyik vezetője a „Látóhatár" című emigráns folyóiratban az ellenforradalmi lázadás előtt néhány hónappal a következőket írta: „Minket nem aggaszt az, hogy e harcot ma még kommunista párttagok vezetik."

Külpolitikai vonatkozásban kezdetben a szocialista tábortól elszakadt és azzal szemben álló Jugoszláviát állították oda példának. Első lépésként meg kell elégedni egy jugoszláv típusú változással, jelentették ki egyes amerikai politikusok, találóan kifejezve ezzel az imperialisták álláspontját és szándékait. Az imperialista és az ellenforradalmi erők számára világos volt, hogy ők csak akkor számíthatnak sikerre, ha ki tudják szakítani Magyarországot a szocialista tábor országainak sorából. Ez jelentette volna az első lépcsőfokot a magyar kapitalista restauráció és Magyarország imperialista leigázása útján.

Az ellenforradalomra készülő hazai és külföldi reakció a fokozatosság elvét alkalmazta a harci területek megválasztásában, a támadási frontok áthelyezésében és az alkalmazott harci formák és eszközök tekintetében is.

Az ellenforradalmi támadás nem véletlenül kezdődött az ideológiai fronton, az értelmiség között, ahol sok az ingadozó elem, ahonnan a közvélemény szélesebb körére tudtak hatni. Az ellenség abból indult ki, hogy ha sikerül eszmeileg megbénítani a szocialista erőket, az emberek gondolkodásában megerősíteni és táplálni a burzsoá és a kispolgári gondolkodásmód maradványait, nem lesz már nehéz általános politikai, majd fegyveres támadást indítani a proletárdiktatúra, a szocializmus ellen.

Ezt a célt szolgálta már 1955-ben és 1956 elején az ismert írói csoport (Déry Tibor, Aczél Tamás, Háy Gyula és társaik) tevékenysége az Írószövetségben, és a Petőfi-körben kifejtett ellenforradalmi propaganda. Az Írószövetségben is, a Petőfi-körben is a viták kezdetben látszólag szűkebb értelemben vett kulturális kérdésekről folytak: a költészet problémái, az irodalom, a történettudomány, a filozófia, a neveléstudomány helyzete volt napirenden. Hamarosan kiderült azonban, hogy a kulturális kérdések

megvitatása mögött a burzsoá ideológia olyan általános támadása rejtőzik, amely előkészítette az ellenforradalmat.

Az ellenséges ideológia előrenyomulását megkönnyítette az is, hogy a régi pártvezetés éveken keresztül nem folytatott eléggé következetes elvi harcot a polgári és a kispolgári ideológia ellen. A nyílt ideológiai harcot időnként egyoldalú adminisztratív rendszabályokkal, a polgári és kispolgári nézetek puszta elnémításával helyettesítették, anélkül hogy elvileg és a tömegek előtt leleplezték volna azok reakciós jellegét. Ezek az eszmék ilyen körülmények között természetesen csak a felületről tűntek le, de sok ember gondolkodásában tovább éltek, és az első adódó alkalommal a felszínre törtek. A reakciós polgári és kispolgári eszméknek ez az 1956-os „másodvirágzása" arra figyelmeztet bennünket, hogy a burzsoá ideológia elleni harcban a nyílt eszmei küzdelmet, az ellenséges ideológia leleplezését, leküzdését önmagában semmiféle adminisztratív rendszabály nem pótolja.

Az ellenforradalom előkészítésének idején az ideológiai fronton folyó támadás igyekezett megmaradni „szocialista" keretek között, a későbbiek során, az ellenforradalom napjaiban viszont már nyíltan pártellenes jelszavak váltak uralkodóvá. Így az ellenforradalmi támadás egyik fontos jelszava a burzsoá többpártrendszer visszaállításának követelése volt.

Magyarországon egy időben, 1945 és 1948 között, a kommunista párt mellett léteztek egyéb pártok is. A burzsoá pártok többsége azonban nyílt politikai csatában vereséget szenvedett. A burzsoá jobbszárnyától megszabadult Kisgazdapárt és a Parasztpárt elfogadta a munkásosztály vezető szerepét, a szocializmus építésének platformját és az újjászervezett Hazafias Népfront tagjai lettek. Ettől kezdve e pártok önálló tevékenysége fokozatosan megszűnt. Ez a probléma 1956-ban már a múlté volt.

A többpártrendszer visszaállítása az ellenforradalmi támadás viszonyai között csak a reakció erőinek kedvezhetett. Az újonnan alakított pártokban szó sem volt a szocializmus építéséről, a reakció elleni harcról. E pártokban meg lehetett találni a feudális, burzsoá és kispolgári reakció minden árnyalatát.

A tömegek nehezen ismerték fel azoknak a pártoknak valóságos arculatát és ellenforradalmi szerepét, amelyeknek múltjában egyes

történelmi időszakokban voltak haladó elemek is (a Szociáldemokrata Párt, a Kisgazdapárt és a Nemzeti Parasztpárt). E pártok mint szocialistaellenes pártok alakultak újjá, s vezetőik, szervezőik a proletárdiktatúra ádáz ellenfelei közül kerültek ki. Jobboldali elemek ragadták kezükbe a vezetést, és eltávolították azokat a saját soraikból kikerült politikusokat, akik a korábbi években részt vettek a szocializmus építésében.

Az ellenforradalom alatt bebizonyosodott, hogy a többpártrendszer visszaállításának kísérlete a munkásosztály egységének megbontására, a munkásosztály és szövetségesei közötti kapcsolat aláásására, a proletárdiktatúra feszámolására irányult.

A népi demokratikus rendszer – mint a proletárdiktatúra államának egy típusa – számára *elvi kérdés, általános törvényszerűség a munkásosztály forradalmi pártjának vezető szerepe az állam és a társadalom életében.* Enélkül népi hatalom, proletárdiktatúra, munkáspárti állam nem maradhat fenn, a szocialista társadalom nem épülhet fel. Ez teljesen nyilvánvaló. Ugyanakkor maga az a tény, hogy vannak népi demokratikus államok, amelyekben csak egy politikai párt (a munkásosztály forradalmi pártja) működik, és vannak más népi demokratikus országok, amelyekben több párt működik, kellően bizonyítja, hogy az „egypártrendszer", illetve a „többpártrendszer" *nem az általános törvényszerűségből adódó elv,* hanem az adott ország politikai és társadalmi viszonyai alapján eldöntendő gyakorlati politikai kérdés. Pártunk számára is ilyen kérdésként jelentkezett.

Az ellenforradalom leverése után a nyílt jobboldali burzsoá pártok széthullottak. Az úgynevezett „koalíciós" pártok egy-két hónapig még léteztek és helyileg tevékenykedtek. (Egyik vidéki megyében egy ideig létezett kisgazdapárti csoport, Budapesten nemzeti parasztpárti csoport, Csepelen a Szociáldemokrata Párt egy helyi szervezete stb.) Tevékenységük nem volt más, mint arra irányuló csökönyös erőfeszítés, hogy megakadályozzák a Magyar Népköztársaság konszolidálását. A „koalíciós" pártok 1956 novemberében és decemberében végső bizonyítékát adták annak, hogy az adott magyarországi történelmi helyzetben nem képesek többé haladó szerepet betölteni.

Ezért pártunk 1956 decemberében határozottan és teljesen helyesen szembeszállt a többpártrendszer visszaállításának gondolatával,

politikai és ideológiai harccal leleplezte a „többpártrendszernek" a mi viszonyaink között bebizonyítottan ellenforradalmi jelszavát. Pártunk most nagy gondot fordít arra, hogy a volt koalíciós pártok népi demokráciánkhoz hű vezetőit és tagjait a Népfronton keresztül bevonja a politikai, gazdasági és kulturális élet különböző területein az építőmunkába. Az elmúlt két esztendő során napról napra erősödő Hazafias Népfront-mozgalom bizonyítja, hogy ezen a területen is sikerült felszámolni az ellenforradalom okozta zűrzavart.

IV

Az ellenforradalom alaposan felkészült a támadásra, gondosan kidolgozta taktikáját, időleges sikereket is aratott, mégsem győzött. Nyugaton lázas vita folyt és folyik ma is arról, hogy milyen taktikai hibát követtek el. Az ellenforradalom kudarcának fő oka azonban elsősorban nem a taktikában keresendő, hanem abban, hogy lebecsülte a szocialista eszme erejét, a munkásosztályt, a népet, a szocializmus erőit mind Magyarországon, mind világméretekben. Az ellenforradalom a kommunizmus „válságára", a szocialista tábor egységének megbomlására építette terveit, ezért mondtak azok csődöt.

A Magyar Szocialista Munkáspárt és a forradalmi munkás-paraszt kormány megtalálta az ellentámadás sikerének kulcsát: bízott a tömegekben, bízott a szocialista tábor erejében, e két szilárd bástyára épített.

1956 októberében és novemberében a szocializmusnak és az ellenforradalomnak nemcsak magyarországi erői ütköztek meg egymással. Magyarországon ekkor a szocializmus és a kapitalizmus közötti nemzetközi méretű osztályharc egyik csatája zajlott le. A Magyar Népköztársaság megdöntését célzó ellenforradalmi támadást a nemzetközi imperializmus szervezte. A magyar szocialista forradalom ügyének megvédésében döntő szerepet játszott az a segítség, amelyet a proletár internacionalizmus szellemében a Szovjetuniótól és a népi demokratikus országoktól kapott a magyar nép.

Az ellenforradalom leverését követő két esztendő alatt konszolidáltuk népi demokratikus rendszerünket, megteremtettük a szocialista építés folytatásának és fellendítésének előfeltételeit. A két év

sikerei, amelyeket a gazdasági és kulturális építőmunka területén elértünk, a proletárdiktatúra megerősítése, a dolgozó tömegek tömörítése a Magyar Szocialista Munkáspárt vezetésével félreérthetetlenül megmutatták, hogy a magyar nép túlnyomó többsége visszavonhatatlanul a szocializmus mellé állt.

E sikerek egyben arról is tanúskodnak, hogy pártunk tanulni tudott történetének pozitív és negatív tapasztalataiból, hogy okulni tudott az ellenforradalom tragikus leckéjéből, és nem eredménytelenül oldotta meg az osztályharc bonyolult problémáit az ellenforradalom óta eltelt két esztendőben.

Hasznos tapasztalatokat gyűjtött pártunk a tekintetben, hogyan kell az osztályharc fő törvényszerűségeinek érvényesülése érdekében jobban figyelembe venni helyzetünk sajátosságait, és ily módon a proletárdiktatúrát minden irányú torzítástól mentesen érvényesíteni. Ezzel kapcsolatban rendkívül fontos volt, hogy az osztályharc, a proletárdiktatúra sokrétű viszonylataiból kiválasszuk a fejlődés menetét az adott időben *meghatározó fő láncszemet*, hogy erre összpontosíthassuk erőnket.

A konkrét helyzettől, az elvégzendő feladatok jellegétől függően a proletárdiktatúra elnyomó, szervező és nevelő funkciója közül hol az egyik, hol a másik kerül előtérbe. Így pl. teljesen világos, hogy az 1956. november 4-e után következő első időszakban az első és elkerülhetetlen lépés a proletárdiktatúra megszilárdítása érdekében *az ellenforradalom fegyveres csoportjainak szétzúzása volt.* Ezért minden egyéb feladatot e fő feladatnak rendeltünk alá.

E feladat sikeres megoldása tette lehetővé, hogy később a párt a gazdasági helyzet stabilizálására összpontosítsa erejét. Végül a politikai és gazdasági konszolidáció nyitotta meg az utat az ideológiai és kulturális kérdések megoldásához. A népi hatalom további politikai erősítése és a gazdasági feladatok megoldása mellett ezek képezik ma is munkánk egyik legfőbb területét. Igaz ugyan, hogy a különböző feladatok mindenkor összefonódtak egymással, de nem kevésbé tény az is, hogy a mindenkori fő feladat kidomborítása szükséges és elengedhetetlen feltétele volt az előrehaladásnak.

Nagy szerepet játszott az ellenforradalom óta eltelt két esztendő osztályharcában az a tény, hogy pártunk következetes harcot folytatott két fronton: a szektás, dogmatikus és a jobboldali elhajlások

ellen. Ez biztosította az osztályharc eredményes, helyes vezetését. Így az osztályharc élességének foka, mint ismeretes, elsősorban az osztályellenség magatartásától függ. Azonban nem kétséges, hogy függ a párt helyes vagy helytelen politikájától is. Az ellenforradalom előtt elkövetett baloldali elhajlások, szektás hibák, túlkapások például kétségkívül az osztályharc éleződésének irányába hatottak. A revizionizmus térhódítása, az ellenség elleni harc lanyhulása viszont gyakorlatilag megadta a módot a reakció élesebb fellépésére.

Bár a kommunisták arra törekednek, hogy az osztályharc a lehetőség szerint kevésbé éles formákat öltsön, ugyanakkor nem misztifikálják ezt a kérdést, nem gondolják azt, hogy az osztályharc kevésbé éles foka a párt tömegkapcsolatának növekedését, élesebb foka annak csökkenését vonja maga után.

Minden attól függ, mi idézi elő az osztályharc élesebb vagy kevésbé éles formáját; a valóságos helyzet szükségszerű eredménye-e, vagy pedig a párt helytelen politikájának következménye-e az? Az ellenforradalom leverését követő háromnegyed esztendő például igen éles osztályharc szakasza volt. A párt által vezetett proletárdiktatúra szigorú intézkedések megtételére kényszerült. De mert ezeket a valóságos helyzet követelte, s mert a párt egy lépéssel sem ment tovább a kelleténél, sem a jobboldali nézeteknek nem engedett, sem a baloldali túlzásoknak — *ez az éles osztályharc is a párt tömegkapcsolatainak növekedését eredményezte,* mivel a tömegek megértették és helyeselték e lépéseket. Fordítva: az ellenforradalom előtt voltak olyan időszakok, amikor az ellenséges erők elnyomására — főleg egyes opportunista hibák miatt — nem fordítottak kellő gondot, és a párt tömegkapcsolatai mégsem voltak kielégítőek.

E politikai irányvonaltól vezérelve pártunk arra törekedett, hogy a proletárdiktatúrát mindennemű elhajlástól és torzítástól mentesen alkalmazzuk. Bebizonyosodott, hogy ha szükség van a forradalmi erőszak alkalmazására, azt habozás nélkül a legkeményebben kell megtenni mindekivel szemben, aki a népi hatalomra tör. Ha a szocialista rendszer létéről van szó, nem lehet helye semmiféle kispolgári engedékenységnek. Az ellenség és a bűnöket elkövetők szigorú felelősségre vonása, megbüntetése elméletileg és gyakorlatilag szükséges és helyes lépésnek bizonyult, és a magyar nép igazságérzetével találkozott.

Emellett erősítettük és napról napra tovább erősítjük rendszerünk demokratikus alapjait is. Az elmúlt két esztendőben az intézkedések egész sorát léptettük életbe, melyek növelték a dolgozók közvetlen szerepét a közügyek intézésében. Jelentősen fejlesztettük például a néphatalmi szervek, az országgyűlés, a helyi tanácsok tevékenységét a középfokú és alsó vezető szervek önállóságát. Bővült a szakszervezetek jogköre, növekedett önállóságuk. Növekedett a szövetkezetek, a különböző önkormányzati szervek jogköre és önállósága.

Ilyen irányú, pozitív hatást gyakorolt a párttagok és a pártonkívüliek viszonyának szilárd elvi alapon történő megjavítása is. A párt alig néhány hónappal az ellenforradalom leverése után és azóta is többször világosan leszögezte és érvényesítette azt az elvet, hogy a párttagok és a pártonkívüliek mint állampolgárok teljesen egyenjogúak. Például, mielőtt a párt Központi Bizottsága megtárgyalt volna egy olyan fontos kérdést, mint a magyar munkásosztály helyzete, a párttagok mellett megkérdeztük és figyelembe vettük az egyszerű pártonkívüli dolgozók véleményét is. A párt kikérte a pártonkívüliek véleményét még olyan esetben is, amikor megbírálta őket (például a népi írókról szóló állásfoglalás esetében). Mindez együttvéve és csakis így együttvéve vezethetett az ellenség elszigeteléséhez, a párt körül tömörülő szövetségesek táborának növekedéséhez.

A párt – éppen az osztályharc helyes vitele szempontjából – az elmúlt két esztendő során megkülönböztetett figyelmet tanúsított a szövetségesek kérdésének. A párt abból indult ki, hogy a munkásosztály szövetsége a paraszti, kispolgári elemekkel, az általános érvényű jellemvonásokon túlmenően *mindenkor konkrét* tartalommal is rendelkezik. E konkrét tartalom helyes és időben történő felismerése alapvető jelentőségű. Nézzük például a munkás-paraszt szövetség kérdését.

A munkásosztály és a parasztság szövetsége mind a hatalomért folytatott harcnak, mind a szocializmus építésének idején *az alapvető érdekek azonosságán alapszik.* A parasztság többsége az ellenforradalmi események idején helyesen ismerte fel, hogy a hangzatos frázisok mögött a földesúri földbirtokok visszakövetelése rejlik. E helyzetben a munkás-paraszt szövetség lényege a föld megvédésé-

ben realizálódott, ezért *az egész dolgozó parasztság* együtt harcolt e kérdésben a párttal. A párt ez időben a szövetkezetek fejlesztését, a mezőgazdaság szocialista átalakítását nem állíthatta a politikai munka középpontjába, mert ez az adott helyzetben nem tömörítette volna az egész dolgozó parasztságot az ellenforradalom elleni harcra. A földesuraktól elvett és kiosztott föld megvédése önmagában természetesen nem szocialista, hanem polgári demokratikus vívmány védelme. Ennyiben az a tény, hogy 1956 végén e jelszó vált a munkás-paraszt szövetség alapvető elemévé, bizonyos mértékig visszatérést jelentett fejlődésünk korábbi, egyszer már túlhaladott szakaszához. De ez egyszersmind a szocialista forradalom vívmányainak védelméhez is kapcsolódott, mert hazánkban a parasztság nagyon jól tudja, hogy nem a burzsoázia, hanem a munkásosztály vette el számára a földet a földbirtokos osztálytól, és csak a munkáshatalom védi is meg azt.

Amilyen mértékben erősödött a munkáshatalom az ellenforradalmi lázadás leverése után, ugyanolyan mértékben kerültek előtérbe a munkás-paraszt szövetségen belül a szocialista elemek, így többek között a termelőszövetkezetek megvédésének feladata. Magától értetődő, hogy a termelőszövetkezetek megvédésének jelszava már nem találkozhatott az egész parasztság osztatlan helyeslésével, mert az elsősorban és közvetlenül a parasztság leghaladottabb rétegeinek érdekeit fejezte ki. Még inkább módosult bizonyos mértékig a munkás-paraszt szövetség közvetlen célja és belső tartalma, amikor a párt a termelőszövetkezetek megvédése mellett a termelőszövetkezetek további erősítését, a mezőgazdaság szocialista átalakítását előtérbe hozta.

A párt nyíltan hirdeti, hogy ma a munkás-paraszt szövetség célja a népi demokratikus hatalom erősítése és védelme, ennek erejére támaszkodva a szocialista társadalom teljes felépítése, ennek részeként a mezőgazdaság szocialista átalakítása. Látjuk, hogy megértek a termelőszövetkezeti mozgalom eddiginél gyorsabb fejlesztésének feltételei, de még nem értek meg a *rohamos* vagy *ugrásszerű fejlesztés* feltételei. Pártunk a termelőszövetkezeti mozgalom fejlesztésében ma is biztosítja az önkéntességet és az egyénileg dolgozó parasztok termelési biztonságát, és a jövőben is ezt teszi. Ugyanakkor fontos tény, hogy a parasztság mindennek ismeretében a

legutóbbi választásokon egyöntetűen a párt politikájára szavazott, s ez annak a jele, hogy helyesnek tartja a párt parasztpolitikáját, bízik abban, és már nem idegenkedik a szocialista perspektívától sem. A munkás-paraszt szövetség ily módon ma is átfogja az egész parasztságot – az elenyésző számú falusi burzsoá azaz kulák elemeken kívül. Mindez arról tanúskodik, hogy a párt az ellenforradalommal vívott harc egyes szakaszaiban helyesen, marxista–leninista módon ítélte meg a munkás-paraszt szövetség meghatározó elemeit, és ezért tudott belőlük helyes következtetéseket levonni.

Az előbbiekhez hasonlóan vizsgálta pártunk a városi kispolgársággal és az értelmiséggel kapcsolatos osztálypolitikánk alapjait. Az élet igazolta a párt ama értékelését, hogy e rétegekhez fűződő viszonyunk elsősorban nem az őket érintő „sajátos" kérdésektől, hanem mindenekelőtt a hatalom kérdésétől függ. Rendszerünk erősítése és szilárdítása bizonyult a legfőbb érvnek e rétegek megnyerése szempontjából, ez győzte meg sokukat elvi nézeteik helytelenségéről is. De ezzel nem elégedhettünk meg. A helytelen nézetek éles elvi bírálata mellett bizalomban, a korábbinál nagyobb megbecsülésben is részesítjük e rétegeket, világosabb és felemelőbb perspektívát is mutatunk nekik. E rétegek ma jobban látják munkájuk értelmét, a társadalomban betöltött fontos szerepüket és helyüket.

Gyakorlati eredményeink és érveink odavezettek, hogy az értelmiségnek és a városi kispolgárságnak azok az ingadozó rétegei, amelyek a válságos időszakban az ellenforradalom tartalékai voltak, a szocializmus tartalékaivá váltak. Az ellenforradalmi uszítás hisztérikus légkörének szertefoszlásával a józan meggyőző szó és a szavakat alátámasztó tettek eredményeképpen előre haladt az eszmei és politikai tisztulás folyamata. Az értelmiség minden rétegében, s ami különösen örvendetes, a pedagógusok köreiben igen pozitív változás tanúi lehettünk. Bár az értelmiség többsége még nem mondhatja magáról, hogy a marxizmus–leninizmus eszmei talaján áll, az értelmiség körében határozottan megnövekedett a marxizmus–leninizmus iránti érdeklődés. Az ellenség elleni harcnak és a szövetségesek megnyerésének helyes módszere, valamint e módszerek állandó keresése és menet közben való kijavítása: íme – ezek a magyarországi osztályharc jelenlegi alapvető problémái.

V

Pártunk elmúlt két évben folytatott harcának mindvégig volt két olyan kérdése, amely mintegy összpontosította úgyszólván az összes harci kérdést, és az osztályellenséggel való összeütközésnek is fő pontja volt: 1. pártunk további erősítése újjászervezés útján, egységének és vezető szerepének biztosítása, 2. a proletár internacionalizmus elveinek érvényesítése a párt politikájában és a tömegek gondolkodásában.

Az ellenforradalommal vívott élethalálharc időszakában nemcsak az osztályellenséggel és az imperialistákkal álltunk harcban e két kérdésben, hanem a revizionistákkal is. 1956 novemberének legelején, amikor még fasiszta fegyveres ellenforradalmárok gyilkolták pártunk újjászervezéséért küzdő elvtársainkat, a hazai és a jugoszláv revizionisták azt „ajánlották", hogy hagyjuk abba a pártunk újjászervezésére irányuló „hiábavaló" erőfeszítéseket. Ehelyett – mint ők mondták – „változtassuk meg a politikai rendszert", és a hatalmat az akkor mindenki számára világosan láthatóan ellenforradalmi vezetésű „munkástanácsokra" építsük. Mi azonban megvédtük a marxizmus–leninizmus tanításának a pártról és a proletárdiktatúráról szóló sarkalatos tételeit, és megerősítettük a magyar munkásosztály forradalmi pártját, biztosítottuk pártunk egységét és mind fokozódó mértékben erősödő vezető szerepét. Pártunk gyakorlatában, kétfrontos harcában arra törekedtünk, hogy a marxizmus–leninizmus győzhetetlen eszméi a maguk tisztaságában, dogmatikus és revizionista torzítástól mentesen érvényesüljenek.

A magyarországi osztályharc tapasztalatai ismét bebizonyították, hogy a kommunista párt által vezetett proletárdiktatúra a szocializmus építésének elengedhetetlen feltétele, legfontosabb eszköze, amelyet őrizni és erősíteni a dolgozó nép életbevágó érdeke.

A munkásosztály forradalmi pártja helyes, marxista–leninista elvi alapjainak döntő eleme a proletár internacionalizmus. A párt alapvető internacionalista kötelességének tesz eleget, amikor megalkuvás nélkül küzd „saját" burzsoáziája politikai hatalmának teljes megsemmisítéséért, a dolgozók teljes felszabadításáért, a szocialista társadalom felépítéséért.

Immár több mint 40 éve próbaköve a munkáspártok internacio-

nalizmusának a Szovjetunióhoz való viszony. Csaknem másfél évtizede próbaköve az internacionalizmusnak a szocialista tábor egységéhez való viszony. Az ellenforradalom ellen vívott harcunk egyik központi kérdése volt a Szovjetunió iránti barátsághoz, a szocialista tábor országainak egységéhez való rendíthetetlen hűség, internacionalista elveink nyílt és következetes hirdetése. Állíthatjuk, hogy dolgozó tömegeink támogatásának megnyerésében, az elmúlt két év eredményeinek elérésében döntő szerepe volt pártunk ingadozásmentes internacionalista politikájának.

A mai történelmi viszonyok között különösen igaz az, hogy egy ország munkásosztálya, dolgozó népe, mikor „saját" reakciós burzsoáziájával áll harcban, egyszersmind harcban áll a nemzetkozi imperializmus erejével is. Most az a helyzet, hogy az Egyesült Államok imperialista uralkodó körei betöltik a „világ csendőré"-nek szerepét. Fejükbe vették, hogy „felszabadítják", vagy „megszabadítják" a kommunizmustól népeinket. Ez persze az ő hiú és soha meg nem valósuló álmuk. De hogy ők ezt komolyan szeretnék valóra váltani, azt éppen az 1956-os magyarországi ellenforradalmi lázadás kísérlete bizonyítja. Ez a népi demokratikus országok kommunista pártjait arra kötelezi, hogy a szocialista országok táborának egységét lazítani ne engedjék se a belső reakciótól, se a nemzetkozi imperializmustól, se a revizionizmustól. Bennünket, a Magyar Szocialista Munkáspárt tagjait, az ellenforradalommal vívott harcaink összes tapasztalata erre tanít.

Pártunk, párttagságunk rendíthetetlen hűséggel ragaszkodik a marxizmus–leninizmus elveihez, a szocialista hazafisághoz, a proletár internacionalizmushoz – mert híven akarja szolgálni a munkásosztály, a magyar nép érdekeit. Annál is inkább, mert tudjuk, hogy pártunk, munkásosztályunk és népünk csak ezen elvekhez való hűség útján válik legyőzhetetlenné.

Béke és szocializmus, 1959 február.

NYILATKOZAT A „NÉPSZABADSÁG"-NAK A TERMELŐSZÖVETKEZETI MOZGALOM KÉRDÉSEIRŐL

1959 ÁPRILIS 4

A „Népszabadság" szerkesztősége a termelőszövetkezeti mozgalommal kapcsolatban néhány kérdést intézett Kádár János elvtárshoz, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága első titkárához. A kérdéseket és Kádár elvtárs válaszát az alábbiakban közöljük.

Kérdés: Hogyan értékeli termelőszövetkezeti mozgalmunk idei előrehaladását?

Válasz: A termelőszövetkezeti mozgalomnak az elmúlt három hónap alatt bekövetkezett nagyarányú előretörése — *a népi hatalom megvédése és megszilárdítása mellett — az utóbbi évek legnagyobb jelentőségű és legfontosabb társadalmi eseménye hazánkban.*

Az a tény, hogy az idén a termelőszövetkezetekbe tömörült parasztok száma 354 000-rel, a termelőszövetkezetek szántóterülete pedig csaknem 2 millió holddal növekedett, olyan esemény, amely kedvezően hat nemcsak a parasztság, hanem az egész magyar nép életére és szocialista fejlődésére is. Ez teljesen nyilvánvaló. Köztudott dolog, hogy nálunk már egy évtizede fennáll az az ellentmondás, hogy míg az ipar, a közlekedés, a kereskedelem — néhány százaléknyi kistőkés érdekeltségtől eltekintve — szocialista jellegű, addig a mezőgazdaság túlnyomó része nem az. A népgazdaság ilyen kettőssége fékezi a fejlődést. Ez a kettősség lényegesen csökkent azáltal, hogy most, a termelőszövetkezeti mozgalom nagy előrelépése után, az ország szántóföldjének immár csaknem fele szocialista jellegű birtokká vált. Ezért nevezhetjük bátran a termelőszövetkezeti mozgalom legutóbbi fejlődését nagy, társadalmi jelentőségű és kedvező eseménynek.

Kérdés: Melyek a főbb sajátosságai az elmúlt hónapokban a termelőszövetkezeti fejlődésnek?

Válasz: Egyik fontos sajátossága volt a fejlődésnek az, hogy az elmúlt hónapokban *tömegesen léptek a szövetkezeti útra középparasztok is,* akik nagy tapasztalattal rendelkeznek általában a gazdálkodás-

ban, s különösen az állattenyésztésben. Kétségtelen, hogy ez nagy nyereség úgy az egyes termelőszövetkezetek, mint az egész termelőszövetkezeti mozgalom számára. Ha ezek a középparasztok gyorsan átveszik a termelőszövetkezeti mozgalom úttörőinek a közös gazdálkodásban szerzett tapasztalatait, és közben hasznosítják eddigi gazdálkodásuk során szerzett tudásukat, akkor járulhatnak hozzá igazán a termelési eredmények növeléséhez saját maguk, családjuk, szövetkezetük és az ország hasznára.

Másik sajátossága a mozgalom mostani fejlődésének az, hogy számos község gazdáinak túlnyomó többsége egyidejűleg lépett a szocialista útra, gyakran úgy, hogy egy községből egyetlen termelőszövetkezetet alakítottak. Ily módon *az idén hazánkban több mint 1300 új termelőszövetkezeti község alakult.* Ez a fejlődésnek igen helyes útja, s az elért eredmény e téren örvendetes. Ennek a fejlődési útnak nagy előnye, hogy szükségtelenné teszi a tagosítást, amely parasztok és parasztok között olyan keserű és végtelen vitákat szokott szülni, hogy azokban, mint mondani szokás, az isten sem tud mindkét felet kielégítő igazságot tenni. További nagy előnye a szövetkezeti községnek az, hogy ilyen községben a helyi adottságokat tervszerűen és sokkal jobban ki lehet használni, az egész község fejlődésének távlatát világosan lehet látni, és minden közös létesítményt a megfelelő, végleges helyére lehet építeni.

További sajátossága volt a termelőszövetkezeti mozgalom ez évi fejlődésének, hogy egyes megyékben – Győr-Sopron, Szolnok, Veszprém, Fejér megyékben – *ugrásszerű* volt a fejlődés, más megyék parasztsága ehhez képest csak egy-egy *lépést* tett előre. Ez véleményem szerint – mivel élő mozgalomról van szó, amelynek feltételei a különböző helyeken különböző módon és időben érnek be – természetes is, helyes is. Nyilván a továbbiakban is eltérő lesz a haladás nemcsak az ország egyes részeit és a megyéket tekintve, hanem még az egyes megyéken, járásokon belül is. Pártunk Központi Bizottsága nem kaptafára dolgozik, hanem figyelembe veszi az élet bonyolultságát, a körülmények különbözőségét; óvakodik és a jövőben is óvakodni fog a sablonoktól.

Kérdés: A termelőszövetkezeti mozgalom idei fejlődésének ütemérő mi a véleménye?

Válasz: Az előrehaladást pártunk Központi Bizottságának múlt

év decemberi határozata mozdította elő. Akkor a Központi Bizottság úgy látta, hogy nálunk olyan a politikai és gazdasági helyzet a termelőszövetkezeti mozgalmat illetően, amely ugrásszerű fejlődést nem tesz lehetővé, de lehetővé teszi, hogy 1959-ben jelentős lépést tegyünk előre ezen a téren is.

Most van néhány olyan ember, aki hetek óta azon töpreng, hogy a megtett előrehaladás vajon „lépés" volt-e vagy „ugrás"? Győr-Sopron és még egy-két megyében a haladás kétségtelenül *ugrásszerű* volt, de országos vonatkozásban ugyanilyen kétségtelen, hogy ez nem ugrás, hanem *lépés* előre, még akkor is, ha nagy és jelentős lépés.

Én a magam részéről készségesen bevallom, hogy ez az előrelépés a termelőszövetkezeti mozgalomban valamivel gyorsabban történt meg és valamivel nagyobb volt országos vonatkozásban is, mint ahogyan ezt december első napjaiban gondoltam. De vajon nem adódott-e már egynéhány hasonló eset az elmúlt két és fél év alatt? A szocializmus állhatatos hívei 1956 november első napjaiban is tudták, hogy a reakciós, ellenforradalmi erőket elszigeteljük, és vereség vár reájuk. Azt azonban nem gondoltuk, hogy ezt olyan gyorsan, alapjában véve már 1957 tavaszára elérjük. Állhatatosan bíztunk abban is, hogy az ellenforradalom által oly súlyosan megkárosított és aláásott népgazdaságunkat helyreállítjuk. Azt azonban nem gondoltuk, hogy ez is olyan gyorsan, alapjában 1957 második felére már elérhető lesz. Vajon a szocializmus állhatatos hívei nem bíztak-e abban, hogy az 1958 novemberi országos választáson győznek, és a reakció vereséget szenved? De igen, bíztak benne. Senki sem számított azonban olyan méretű győzelemre és a reakció olyan vereségére, mint ami kifejezésre jutott abban, hogy a választók 98 százaléka leszavazott, és a népfront-listák 99 százalékos győzelmet arattak. Hát csak ilyen értelemben és mértékben lehet beszélni „meglepetésről" a termelőszövetkezeti mozgalomban 1959-ben elért gyors és nagy fejlődésben is.

A termelőszövetkezeti mozgalom 1959. évi előrehaladásának üteme szerintem jó és egészséges volt, annál is inkább, mert ennek fő hajtóereje: a magyar paraszti tömegek növekvő szocialista tudata, s az érzelmi világukban bekövetkezett nagy változás volt.

Kérdés: Mi tette lehetővé az idei eredményeket?

Válasz: A szocializmus minden eredményét a párt, a kormány helyes politikája és a dolgozó tömegeknek e politikát támogató magatartása szüli. Így van ez a termelőszövetkezeti mozgalom eredményeivel is.

A Központi Bizottság éberen őrködik az elvek tisztasága, a párt és a kormány politikájának helyes végrehajtása felett. A népi hatalom és a szocializmus ügyének megmentése megkövetelte, hogy szívós harcban leküzdjük a parasztpolitika terén is azt a reakciós, népellenes áramlatot, amely az 1956-os ellenforradalom napjaiban érte el tetőfokát, és a termelőszövetkezetek megsemmisítésén túl népünknek a felszabadulás óta elért valamennyi eredménye elrablását célozta. Leküzdöttük az ellenség heves támadása és a revizionisták téveszméi nyomán keletkezett jobboldali megalkuvás maradványait is, amelyek a falu szocialista átalakulását lehetetlenné tették volna. Leküzdöttük a szektás szokásokat is: a paraszti tömegekkel szembeni bizalmatlanságot, az ezzel párosult kishitűséget is. Központi Bizottságunk elvileg és politikailag szilárd álláspontja eredményezte a helyes párt- és kormánydöntéseket. E politika alapján születtek a közismert 3004-es kormányrendeletek és a termelőszövetkezeteket védő, erősítő egyéb intézkedések. Az egyéni parasztság érdekeit is erőteljesen támogató olyan kormányintézkedések, mint például a begyűjtés eltörlése, a jobb felvásárlási árak megállapítása, a termelési biztonság megteremtése, az erőltetett tagosítások megszüntetése és más intézkedések.

Így vált a mostani fejlődés alapjává az, hogy a korábban létrejött és az elmúlt években minden megrázkódtatást kiállott régi szövetkezetek sokat fejlődtek, jól gazdálkodtak, erősödtek és gazdagodtak. A falu népe saját szemével láthatta a jó példát. Hatott parasztságunkra a termelőszövetkezeti tagok nyugdíjrendszerének megteremtése, még inkább a földjáradék fizetésének kötelezővé tétele. Szerepet játszott a volt vagy jelenlegi falusi kizsákmányolók kérdésének, a kulákkérdésnek helyes kezelése is. Pártunk, a dolgozó parasztok iránti teljes bizalommal, reájuk bízta, hogy az általuk mindenki másnál jobban ismert volt kizsákmányolók, a kulákok közül melyiket veszik fel a szövetkezet tagjai közé, és melyiket nem. A tapasztalat szerint a dolgozó parasztok ennek elbírálását a kellő felelősségérzettel végzik.

Az eredmények elérésében nem utolsósorban szerepet játszott a faluban helyben végzett állhatatos és jó felvilágosító munka. Ezért szólt Központi Bizottságunk oly elismerően azokról az emberekről, kommunistákról és pártonkívüliekről, akik a felvilágosító munkát a faluban, a járásban, a megyében végezték és irányították.

Döntő szerepet játszott az eredmények elérésében *parasztságunk történelmi tapasztalata* és egyre szélesedő nemzetközi látóköre is. A magyar parasztok átélték az ellenforradalmat és az ellene vívott harcot. 1956-ban még egyszer közelről meglátták az álarcot néhány napra letevő, bosszúért lihegő régi szolgabírákat, csendőröket, fasisztákat, az ismét felbukkanó volt földesurakat, s látták azok tehetetlenségét is. Ugyanakkor látták a magyar kommunisták harcos és önfeláldozó fellépését, és a segítő testvéreknek: a szovjet népnek és a szocialista tábor többi népének irányunkban megnyilvánuló szolidaritását. Ma már minden magyar paraszt előtt világos, hogy a régi úri Magyarország soha többé nem térhet vissza s a szocialista tábor egységére támaszkodó magyar nép ügye legyőzhetetlen.

Nem állíthatom, hogy a több százezer embert érintő hatalmas tömegmozgalom úgy ment volna végbe, hogy a termelőszövetkezetek szervezése során egyetlen hiba sem történt. De azt állítom, hogy az idei hatalmas fejlődés csak azért mehetett végbe, mert parasztságunk tudja: pártunk szövetkezeti politikájának sarkalatos pontja az önkéntesség elve, ennek érvényt is szerez mindenhol és mindenkivel szemben. Az egész mozgalom egészséges voltának és egyben önkéntes jellegének is talán legfényesebb bizonyítéka az a sokfelé mutatkozó igen örvendetes jelenség, hogy a termelőszövetkezeti tagok első számvetésük során kijelentik: kölcsönt csak elkerülhetetlen esetben vesznek igénybe, nehogy a szövetkezet eladósodjék. Így csak azok az emberek beszélnek, akik a szövetkezést a maguk akaratából választották és a szövetkezetet máris sajátjuknak érzik.

Végül: úgy gondolom, a fejlődés oka, talán legfőbb oka az, hogy *a dolgozó parasztság az elmúlt két és fél év alatt meggyőződött arról, hogy a párt parasztpolitikája az ő javát szolgálja.* Ez a politika a dolgozó parasztok iránti bizalomra épült, és ezt a falu milliói

bizalommal viszonozták. Ez a kölcsönös bizalom a termelőszövetkezeti mozgalom eddigi eredményeinek, de további és teljes győzelmének is legfőbb alapja.

Kérdés: Mi most szövetkezeti mozgalmunkban a legfőbb teendő?

Válasz: Ma a termelőszövetkezeti mozgalomban a legfőbb teendő az *ez év elején elért eredmények megszilárdítása*, a meglevő termelőszövetkezetek további erősítése, különösen a tél folyamán alakult termelőszövetkezetek nagyüzemű gazdálkodásának megalapozása. A feladat nagy. A termelőszövetkezetek megszilárdítását ezért most ugyanúgy az egész társadalom feladatának kell tekinteni, mint ahogyan az elmúlt hónapokban azzá vált a mozgalom tömeges és számszerű fejlesztése. Ez a megszilárdítás egyben — és ezt mindenkinek meg kell értenie — az egész termelőszövetkezeti mozgalom továbbfejlődésének is elengedhetetlen feltétele.

A termelőszövetkezetek megszilárdításának legfontosabb *politikai* feltétele a *párt- és a kommunista ifjúsági szervezetek megteremtése.* Ezt maguk a pártonkívüli parasztok is érzik és sürgetik. Tudnunk kell, hogy az új élet útjára lépett parasztok nem ismerik még eléggé a szövetkezeti élet rendjét, az abban rejlő lehetőségeket és erőt, sok kérdésben még bizonytalanok. Ezenkívül ellenség is van a világon, amely igyekszik zavart kelteni a termelőszövetkezeti tagok soraiban. Ez lehetetlenné válik számára, ha minden egyes termelőszövetkezetben ott van a szervezett, a tagsággal összeforrott kommunisták ereje.

Mind a régi, mind az új termelőszövetkezetekben nagy a munkakedv. A szövetkezeti parasztok ezerszer felvetődött és megálmodott tervek megvalósításához látnak most hozzá szerte az országban. Amíg a parasztok egyénileg dolgoztak, csak elmentek az öntözésre alkalmas víz, a szőlő és gyümölcs telepítésére alkalmas napos, védett domboldalak mellett. Most már, mint szövetkezeti tagok minden lehetőséget fel akarnak és fel is tudnak használni. Ugyanakkor sok nehézséggel is küzdenek, különösen az új és jelentősen megnövekedett termelőszövetkezetek. Száz holdakra kell vetőmagról, műtrágyáról, gépi munkáról, az állatok tömege számára közös istállóról, ólról gondoskodni. A Központi Bizottság, a kormány, az egész munkásosztály természetesen minden segítséget megad, olyan mértékben, ahogyan ez csak lehetséges. De ennek a segít-

ségnek korlátai vannak, és létfontosságú, hogy a szövetkezetek maguk is teljes mértékben mozgósítsák összes erőiket és használják fel összes lehetőségeiket.

Sok tehát a helyben megoldandó feladat. De a legtöbb olyan, melyet a tagság egyetértésével, a közös munkában rejlő nagy, egyesült erővel, a párt- és tanácsszervek irányításával és segítségével gyorsan és eredményesen meg lehet oldani.

Az egész szövetkezeti munka szempontjából döntő most *az új termelőszövetkezetek jó vezetésének kialakítása és megszilárdítása.* Olyan vezetőségekre van szükség, amelyek képesek határozottan, ugyanakkor emberségesen, kellő hozzáértéssel vezetni az ügyeket. Ott jártak el helyesen, ahol az emberekkel szót értő, rendet és fegyelmet tartani is tudó, politikailag és hozzáértés szempontjából is a legalkalmasabb, a tagság bizalmát élvező kommunista és pártonkívüli embereket választottak meg a tisztségekre. A volt szegényparasztok és középparasztok kérdését ott oldották meg helyesen, ahol *nemcsak* abból indultak ki, hogy *ki volt szegényparaszt és ki középparaszt,* hanem olyan volt szegény- és középparasztokat választottak meg vezetőknek, akik *rátermettek, alkalmasak a feladatok megoldására.*

A tapasztalatok szerint a legtöbb új termelőszövetkezetben rendes, becsületes, hozzáértő emberek kerültek be a vezetésbe. Éppen ezért elejét kell venni annak, hogy még mielőtt munkájuk kibontakozhatna, feleslegesen cserélgessék őket. A párt- és az állami szervek, elsősorban a szövetkezetekben dolgozó kommunisták, de maga az egész tagság is támogassa saját maga választotta vezetőit, az elnököt, agronómust, könyvelőt, brigádvezetőt és a többit. Szilárd vezetés, jó munkafegyelem, munkakedv és egység legyen a termelőszövetkezetekben. Ha a vezetők is, a tagság is minden figyelmüket és erejüket a munkára összpontosítják, akkor ad a munka gyorsan és bőven termést.

Óriási jelentősége van az eddig létrejött termelőszövetkezetek jó vezetésének és belső egységének a ma még egyénileg dolgozó parasztság meggyőzése szempontjából is. Ezer és ezer tapasztalat bizonyítja, hogy az egyénileg dolgozó paraszt önmagában már elfogadta a szövetkezeti életformát mint saját jövendőjét, de sokszor és sokáig visszatartotta őt a belépéstől az, hogy nem volt

nyugodt: vajon, ha belép, alkalmas, hozzáértő, emberséges ember lesz-e a vezető, aki nem „parancsolni" fog? Persze a vezetője az lesz, akit majd ő választ magának. De aligha tévedek, amikor azt gondolom, hogy a ma még egyénileg dolgozó parasztemberek közül talán a fele már holnap szövetkezeti taggá válna, ha e tekintetben nyugodt lenne. Egészen bizonyos, hogy most is azt figyelik legjobban, hogy van-e az új szövetkezeteknek jó elnöke, jó vezetősége, van-e rend és belső egyetértés az új szövetkezetekben? Bízunk benne, hogy ez meglesz, gondunk lesz rá, hogy így legyen, és parasztságunk e tekintetben is egészséges megoldást lásson maga előtt.

Kérdés: Mi jellemzi a párt politikáját a még egyénileg dolgozó parasztokkal kapcsolatban?

Válasz: A Magyar Szocialista Munkáspárt politikája ebben a kérdésben is mindig világos és egyértelmű volt. Az egyénileg gazdálkodó parasztokkal szemben két és fél éve folytatott politikánk ezután sem változik egy hajszálnyit sem.

Államunk legfőbb politikai alapjának *a munkás-paraszt szövetséget* tekintjük, amely ma erős, és amelynek szüntelen erősítését állandó feladatunknak tekintjük. A munkás-paraszt szövetség magában foglalja mind a szövetkezeti, mind az egyénileg dolgozó parasztot. Az egyénileg dolgozó paraszt szövetségesünk, dolgozó testvérünk, és ennek megfelelően dolgozunk vele ezután is.

Mi természetesen eddig sem titkoltuk és ma sem titkoljuk, hogy szocialista társadalmat építünk, és ennek részeként a falu szocialista átalakításán munkálkodunk. A faluban is teljesen meg akarjuk szüntetni az embernek ember által való kizsákmányolását. Terjeszteni akarjuk a tudást, szaporítani a gépeket, fejleszteni a korszerű gazdálkodást, hogy a föld többet teremjen, és többet adjon az eddiginél az egész népnek, az országnak. Jobb életet, kultúrát akarunk a falun is, hogy ott is emberibb és szebb legyen az élete a gyermekeknek, fiataloknak, férfiaknak, nőknek, öregeknek egyaránt.

De ezt mi *csak a parasztokkal együtt, egy akarattal valósíthatjuk meg.* Jól tudjuk, hogy a még egyénileg dolgozó parasztot csak úgy lehet a jövőben a szocializmus útjára vezetni, ha a jelenben megbecsüljük és bizalommal vagyunk iránta. Ha ezután is szót értünk vele, mint ahogy eddig is tettük. A szövetkezeti mozgalomban az

önkéntesség elvének megfelelően alkalmazzuk a helyesen értelmezett fokozatosságot is. Éppen ezért továbbra is támogatjuk a termelőszövetkezeti csoportokat, a szakcsoportokat, a különböző társulásokat, mert véleményünk szerint ezek sok helyen jó előiskolái a magasabb szintű termelőszövetkezeteknek. Segíti a párt és a kormány az egyénileg gazdálkodókat is, hogy kisparaszti gazdaságukban a lehetőség szerint növeljék termelésüket.

Most tavaszi munkaidő van. Minden falusi ember tudja, hogy az időjárás lehet ilyen és lehet olyan, de bármilyen is az idő, termés, különösen *jó termés csak jó munka nyomán lehet.* Ár- és értékesítési politikánkat mindenki ismeri. Két és fél év tapasztalataiból tudják, hogy az jár jól, aki többet és jobbat termel. Ez így lesz persze ezután is.

Mi bízunk abban, hogy a falu népe, az állami gazdaságok és gépállomások dolgozói, a termelőszövetkezeti tagok és az egyénileg gazdálkodó parasztok szorgalmasan dolgoznak, okosan gazdálkodnak, és mind a növénytermesztésben, mind az állattenyésztésben a tavalyinál jobb eredményt érnek el. Ez hasznukra válik nekik is, az országnak is.

Népszabadság, 1959 április 4.

BESZÉD GYŐRÖTT, AZ ALKOTMÁNY ÜNNEPÉN TARTOTT NAGYGYŰLÉSEN

1959 AUGUSZTUS 20

Kedves elvtársnők! Kedves elvtársak! Tisztelt barátaim!

Dobi István elvtárssal, a Központi Bizottság és a kormány jelenlevő tagjaival együtt örömmel jöttünk mai ünnepségükre. Megköszönöm a meghívást a megyei pártbizottságnak, a megyei népfront vezetőinek, és hálás vagyok önöknek, hogy ilyen elvtársi, baráti fogadtatásban részesítettek bennünket itt a gyűlésen. *(Taps.)* Minden elismerést megérdemelnek Győr-Sopron megye ez évi, valóban kiváló eredményeiért: az ipari termelés a tavalyinál tizenegy százalékkal magasabb; szépek a mezőgazdasági hozamok, és egész társadalmi fejlődésünkre kiható, nagyszerű dolog, hogy Győr-Sopron megye az ország első termelőszövetkezeti megyéje lett.

Engedjék meg, hogy a megye valamennyi dolgozójának szívből gratuláljak e nagyszerű sikerekhez, és átadjam önöknek a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának, a Magyar Népköztársaság forradalmi munkás-paraszt kormányának elvtársi, testvéri üdvözletét. *(Hosszan tartó, nagy taps.)*

Az alkotmány ünnepe — a munkás-paraszt hatalom ünnepe. Ez a hatalom tette a dolgozó népet az ország számkivetettjéből, kitagadottjából az élet urává. Ez a hatalom ma a dolgozó nép legfőbb fegyvere, amellyel végképp megsemmisíti és örökre eltemeti a nyomorúság, a nélkülözés világát: a kapitalista múltat, és teljes, végleges győzelemre viszi a szabadság és a jólét szocialista országát. A néphatalom ellen törtek 1956-ban a volt gyárosok, a volt földesurak, a fasiszták, a revizionisták — külföldi barátaik, az egész nemzetközi reakció támogatásával —, ellene támadt a dolgozók minden rendű és rangú ellensége, és hozzátehetjük: a félrevezetettek is. Az ellenség azonban porba hullott, mert a magyar nép a testvéri Szovjetunió és a világ munkásosztályának segítségével megvédte saját hatalmát. *(Nagy taps.)*

Szolgáljon tanulságul, hogy a néphatalomra, a nép legjobb fegyverére, jövőjének, boldogulásának zálogára vigyáznunk kell. Erősítése, védelme minden becsületes dolgozó szent kötelessége!

Az ellenforradalom leverése óta tovább erősítettük a munkás-paraszt hatalmat, amelyért a nép legjobbjai 40 esztendő óta harcoltak és sokan életüket áldozták. Az elmúlt évben az egész nép nagyszerű eredményekkel, áldozatos munkával erősítette tovább államunkat. Jelzi ezt a Hazafias Népfront nagyszerű választási győzelme, az építés és alkotás ezernyi műve, a falu szocialista átalakításának meggyorsítása. Elmondhatjuk, hogy a néphatalom most valóban erős, mert a párt és a dolgozó nép összeforrt; mert ezt a hatalmat hivatásuk szerint védik a magyar honvédség, a karhatalom emberei, a határőrök, a rendőrök, a segédrendőrök, a munkásőrök *(Nagy taps)*; de legfőképpen azért erős, mert az egész dolgozó nép – tanulva a súlyos történelmi tapasztalatokból – megnövekedett öntudattal őrködik a munkás-paraszt hatalom felett. *(Lelkes taps.)* Ezt a hatalmat erősíti, biztosítja és legyőzhetetlenné teszi a magyar dolgozók testvéri szövetsége a szocialista országok népeivel, élükön a nagy szovjet néppel. *(Hosszan tartó, nagy taps.)*

Mostanában ellenséges elemek – és nemcsak ellenséges elemek, hanem bizonytalan emberek is – különböző, időnként felbukkanó rémhírekkel foglalkoznak. Májusban itt, Győr megyében prédikálták, hogy „lesz valami" majd május 26-án. No, elmúlt a május 26-a. Akkor kitaláltak újabb dolgot: feszültség lesz a nemzetközi helyzetben. Nem lett feszültség a nemzetközi helyzetben! De tudnia kell mindenkinek, *hogy akár élesedik, akár enyhül a nemzetközi helyzet, a Magyar Népköztársaság, a munkás-paraszt hatalom él és élni fog örökké.* (Hosszan tartó, lelkes, ütemes taps.)

Azok a becsületes, de kissé bizonytalan emberek, akik a hatalom jövőjét illetően aggodalmaskodnak, vessék el aggodalmukat, legyenek öntudatosak, bátrak és a jövőben bizakodók. Azok a becstelen emberek, akik abban reménykednek, hogy valamilyen esemény következtében majd egyszer a Magyar Népköztársaság meggyengül, temessék el örökre becstelen vágyaikat, amelyeket a Magyar Népköztársaság gyengüléséhez fűztek. *(Taps.)*

A helyzet bizonyítja, hogy a párt és a nép őrködik a hatalom felett és élni tud a hatalommal. A hatalom ellen áskálódókat kor-

dában tartjuk, az ellene támadókat pedig leverjük. A becsületes milliók jogait bővítjük, a nép alkotóerőit fejlesztjük. *(Nagy taps.)*

Megállapíthatjuk, hogy elért eredményeink — amelyekről Dobi István elvtárs is szólt —: a termelés fejlődése, a népgazdaság egészséges arányainak kialakítása, a dolgozó nép életszínvonalának emelkedése bizonyítják, hogy gazdálkodni, építeni is tud, megtanult népünk. *Ennek az évnek nagy társadalmi eseménye az a nagy lépés, amelyet az ország a falu szocialista átalakítása útján tett előre.*

Jelenleg mintegy félmillió parasztember dolgozik az ország szövetkezeteiben. Több mint 1300 szövetkezeti község van már hazánkban, s az ország néhány megyéje — így Szolnok, Veszprém és néhány más megye — közel van ahhoz, hogy termelőszövetkezeti megyévé fejlődjék. Az elmúlt félévben megszületett a Magyar Népköztársaság első termelőszövetkezeti megyéje: Győr-Sopron termelőszövetkezeti megye. *(Hosszan tartó, nagy taps.)* Elvtársaim! Ez történelmi tény, amelyre büszkék lehetünk mindannyian, erről még az unokák is tudni fognak.

Sikereink között igen jelentős az a tény, hogy tavaly számottevően csökkentettük az ország külföldi adósságait. A mi hazánk gyönyörű ország, nagyszerű lehetőségeink vannak, a munkások, a parasztok, a tudósok, az értelmiségiek értenek a munkához, van tudásuk és tudnak is dolgozni. Dolgoznunk kell, s ha a maga területén mindenki helytáll, jó életünk lesz, saját erőnkből biztosíthatjuk a nép egészséges életét.

A párt által vezetett, a hatalom birtokában levő és azzal élni tudó nép a szocialista lelkesedés és az alkotókedv nagyszerű példáit mutatta az elmúlt időkben. Honnan van ez a növekvő szocialista lelkesedés és alkotókedv? Többek között onnan, hogy *van látszatja és értelme a munkának.* Azt hiszem, minden dolgozó ember tudja, hogy rendkívül nehéz akadályokat is le lehet küzdeni, amikor az ember látja a munkának és a harcnak az értelmét.

A tudat, hogy a nép önmagának dolgozik — ez az eredmények forrása. A szocialista lelkesedésnek óriási ereje van. Az egész nép köszönettel és elismeréssel tartozik azoknak a százezreknek, akik magukévá tették a Központi Bizottság márciusi felhívását —, hogy gyorsítsuk meg a szocialista fejlődést —, és már eddig több mint két és fél milliárd forint értékű felajánlást tettek a népgazdaság

fejlesztésére. És nemcsak ígérték, hanem – amint a második negyedév eredményei is bizonyítják – hozzá is kezdtek a vállalások teljesítéséhez.

A párt és a kormány gazdaságpolitikája reális, megvalósítható, helyes politika; látja a célt is, de az akadályokat is, amelyek a cél elérésének útjában állnak. Úgy gondoljuk: a dolgozók lelkesedését, önbizalmát, munkakedvét az is erősíti, hogy a vezetés erősen tartja a kezében a kormányrudat. A dolgozók látják, hogy *amit a párt és a kormány mond, amire ígéretet tesz, az meg is valósul*, a vezetés betartja adott szavát! *(Hosszan tartó taps.)*

Ismeretes, hogy a múlt év decemberében – egy széles körű vizsgálat után – határozat született néhány kérdés megoldására Felvetődött az egyedülálló és gyermeket nevelő nők problémája, a nyugdíjasok, a pedagógusok és az egészségügyi dolgozók helyzete. Láthatják, hogy a párt és a kormány betűről betűre betartotta azt, amit decemberben mondott, végrehajtotta a határozatot, és a lehetőségek szerint könnyített az érintett rétegek helyzetén. Itt, ezen a gyűlésen teljes felelősséggel szeretném kijelenteni, hogy – amint erről a dolgozók most már saját tapasztalatukból is sokszor meggyőződhettek – a magyar nép építhet pártunk és kormányunk szavára, pártunk és kormányunk pedig bízik a népben, számít a néptömegek támogatására, és minden elhatározásának szilárd alapja a népbe vetett bizalom. *(Nagy taps.)*

Pártunk kongresszusra készül. A kongresszus előkészítésének idején, majd a kongresszuson a párt számba veszi harcunk eddigi tapasztalatait, helyzetünket, lehetőségeinket, és meghatározza azokat a célokat, amelyeket a jövőben el kell érnünk. Nem titkokat tárgyalunk a kongresszuson, nyílt választ adunk az 1954 tavaszán tartott pártkongresszus óta felvetődött nehéz kérdésekre is. Központi Bizottságunk legutóbbi ülésén elhatározta, hogy széles körben ismerteti népünkkel, mit tárgyal majd kongresszusunk. Jóval a kongresszus előtt a széles közvélemény nyilvánossága elé bocsátjuk azokat az alapokmányokat – így a kongresszus általános irányelveit, az ötéves terv irányelveit és a szervezeti szabályzat módosítására vonatkozó javaslatokat –, amelyeket a kongresszus megtárgyal. Együtt fogjuk megvitatni ezeket az alapokmányokat.

Pártunk kongresszusa nagy jelentőségű, hiszen pártunk az egész

magyar társadalom életét vezető munkásosztály forradalmi pártja, kormányzó párt, a társadalom vezető ereje. Munkájáért, cselekedeteiért felelős az egész magyar népnek és a nemzetközi munkásosztálynak is; felelősek vagyunk, hogy hazánkban jól vigyük előre a szocialista forradalom ügyét. Bízunk abban, hogy kongresszusunk, annak számvetése és az ott kitűzött célok új lendületet adnak a népgazdaság fejlesztésének, a kultúra, a népjólét, az egész ország előrehaladásának. Pártunk, amely negyven esztendeje harcol a szocialista, a kommunista társadalom megvalósításáért, ma határozottan és biztosan vezeti népünket a szocialista társadalom teljes felépítése felé, s most elmondhatjuk: *íme ennek a nagy célnak a megvalósulása történelmileg már a látóhatáron van!* A pártban ma egység van, olyan egység, amilyennek egy forradalmi munkáspártban lennie kell: a tennivalókat alaposan megvizsgáljuk, tüzetesen megvitatjuk és miután határoztunk, a határozatot teljes egységben hajtjuk végre. Fecseghet bármit az ellenség, tanultunk a történelemből és *a döntő pontot illetően nem engedünk senkinek.* Ez a párt a munkásosztály, a nép pártja, politikai vonalával és sorsával senki sem játszhat. Nem engedünk holt dogmát csinálni a marxizmus–leninizmusból, és nem tűrjük, hogy a párton belül – revizionizmus vagy egyéb címen – még egyszer támaszt találjon magának az osztályellenség. És mert a pártban egység van, mert politikánk következetesen marxista–leninista, ez a politika immár majdnem három esztendeje eredményesnek, helyesnek mondható.

A párt és a tömegek kapcsolata jó, a viszonyuk őszinte, nyílt. Nagyon fontos – és mi ezt mindenkor be akarjuk tartani –, hogy mielőtt valami nagy feladat végrehajtásához fognánk, mindig *megmondjuk a tömegeknek, mit és miért akarunk.* A tömegek nagyon jól tudják, hogy azt sem tartjuk titokban, ha komoly nehézségbe ütközünk: megmondjuk az embereknek, hogy ilyen és ilyen nehézséggel kell számolnunk. Hisszük, hogy a párt és a tömegek közötti nyílt, őszinte viszony, az összeforrottság ezt is megkívánja.

Sikerekben bővelkedünk, és az emberek – emberek. Ha elmondják egyszer, tízszer, százszor, hogy a párt vonala helyes, a munkások dolgoznak, a parasztok is előbbre vannak, akkor lassacskán egyes emberek fejében egy kis „gőz" kezd kialakulni, és az elbizakodottság helyenként megint kezdi felütni a fejét a kommunisták soraiban

is. Arra gondolunk: a kongresszus, a területi pártértekezletek és az alapszervi vezetőségválasztó gyűlések nagyszerű alkalmat nyújtanak ahhoz, hogy az olyan embereket, akiknek a dicsőség már megint kezd a fejükbe szállni – vegyék kicsit elő, önteltségüket „smirglizzék" meg és gyalulják le. *(Derültség. Nagy taps.)*

A kommunisták és a pártonkívüliek viszonyát a kölcsönös bizalom jellemzi. Elmondhatjuk, hogy egész közéletünkben alapjában felszámoltuk a gyanakvás légkörét. Talán emlékeznek még arra az egészségtelen helyzetre, amikor sok ember ellenséget kutatott a másikban. Mi megfordítottuk a dolgot, és azt mondtuk: normális körülmények és normális viszonyok között 100 ember közül 95–96 tisztességes és rendes. Van persze egy-két haszontalan is, de a nép esküdt ellensége mégiscsak egy törpe kisebbség a normálisan gondolkodó emberek között. Ezért bízunk az emberekben. Dolgozz, mutasd meg, mit tudsz, ember vagy-e a talpadon? Megtanultuk, és ajánljuk mindenkinek, aki emberek sorsával foglalkozik – dolgozzon a pártban, a tanácsban, oktatási intézményben, a népfrontban vagy másutt –, hogy minden embert nézzenek teljes egészében! Nézzék jó tulajdonságait és hibáit, szándékait is. Mert ha csak egyoldalúan nézik az embert, akkor vagy istent csinálnak belőle – s őszintén szólva, mi vagyunk most már kilencmillió-nyolcszázezren, de isten ezek között nem sok van *(Derültség.)* –, vagy pedig ördögöt látnak benne, pedig ördög sincs olyan nagyon sok. Szigorú követelményeket kell támasztani, elvi, politikai követelményeket, és azt is, hogy a munkáját mindenki becsülettel végezze el. De ehhez türelem is kell. Az emberek jó és rossz tulajdonságokat egyesítenek magukban. Mérlegeljék *az egész embert* és segítsenek neki *leküzdeni hibáit.*

Általában abbahagytuk az emberek ide-oda cserélgetését és dobálását. Ehhez hozzátartozik az is, hogy a vezetőket se cserélgessük. A pártban és a kormányban most már lassan három esztendeje azonos összetételű a vezetés: Központi Bizottságunkból csak olyan elvtársak maradtak ki, akik sajnos, meghaltak. A kormányban is egyedül a külügyminiszter személye változott, Horváth Imre elvtárs halála után. A stabilitáshoz hozzátartozik az is, hogy minden vezetőt megismerjenek, megszokják jó tulajdonságait, ismerjék hibáit, és összhangban dolgozzanak vele. Ha valahol egymást

váltják a vezetők, ott hovatovább megzavarodnak az emberek és a vezető sem tud beletanulni a dolgába.

Felszámoltuk a gyanakvás légkörét, egészében mérlegeljük az embert, stabilitást biztosítunk a vezetésben. Ezt a politikát kívánjuk folytatni.

Ami pedig az osztályokat illeti, mindenki jól tudja, hogy *társadalmunk vezető osztálya a munkásosztály.* Pártunk a munkásosztály forradalmi pártja, politikánk alapja pedig a *munkásosztály és a parasztság szövetsége,* a munkásosztály vezetésével.

Mi a viszonyunk a *kispolgárokhoz?* Gondolunk itt a városi kispolgárokra, a kisiparosokra, a kiskereskedőkre. Őket is bevonjuk a szocializmus építésébe, bár ők egyénileg talán nem is nagyon tudják, vagy nem is nagyon akarják segíteni a szocializmust. De ha gondoskodnak bizonyos szükségletek kielégítéséről — mondjuk a cipő vagy a ruha rendbehozataláról —, akkor a társadalom számára hasznos munkát végeznek.

Itt vannak az *osztályidegenek* — azok a bizonyos volt gyárosok, földbirtokosok, horthysta közigazgatási emberek meg hasonlók. Hozzájuk milyen a viszonyunk? Ezt is tisztázni kell. Ha ellenséges osztályként lépnek fel a néphatalom ellen, akkor megmutatjuk nekik, hogy mi a munkásököl. Ha egyénileg állunk velük szemben, meg kell nézni, hogy az illető most mit csinál. Ők is különböző emberek. Ha valamelyik makacs ellenség és a rendszer ellen harcol, meg kell büntetni. Ha alkalmazkodik a rendszerhez, betartja a törvényt, akkor a törvény védje meg őt is mint állampolgárt. Ez a helyes politika. Olyan is van, aki még jobban megváltozott — mondjuk gyermeke van, és rájött arra, hogy itt már nem lesz kapitalizmus. Szeretne nyugodtan élni, és átgondolja, hogy a gyermekének is élnie kell, tehát igyekszik a munkájában. Az ilyen embert bátorítani kell, hogy a helyes úton járjon.

Az emberekhez való viszonyunkban az elmondottakból fakad politikánk lényege. Mindez része annak a törekvésünknek, hogy *még jobban tömörítsük a nemzet minden alkotóerejét,* és aki képes becsületes munkára, azt bevonjuk a szocializmus építésébe.

Népfrontpolitikánk lényege — úgy véljük és valljuk: a szocialista társadalom felépítése. Az ország felvirágoztatása nagy nemzeti cél, és ennek megfelelően csak az egész dolgozó nép műveként

jöhet létre. Helyes és szükséges tehát, hogy a nemzet minden alkotóerejét tömörítsük e nagy célok megvalósítására. Az eddigi helyes úton fogunk járni továbbra is.

Szépek tehát az eredmények, de mindjárt megkérdezhetné valaki: hát gond, nehézség nincs már ebben az országban? Vannak gondok is, nehézségek is. Ezek azonban egy igaz ügyet jól képviselő párt és a hatalommal helyesen élő, saját szocialista életét építő nép gondjai. Ezek már olyan gondok, amelyek a párt és a nép számára a szocializmus építése menetében jelentkeznek, és amelyeket napról napra, hónapról hónapra, a fejlődés követelményeinek megfelelően oldunk meg. Az a szocialista lelkesedés és a társadalom vezetéséért érzett felelősség, ami a munkások nagy tömegeiben már él, hassa át az egés zmunkásosztályt!

A parasztság egészét is hassa át a felelősség a nép jobb életéért. A parasztember ne csak egyéni érdekeit nézze, hanem gondolkozzék mint közösségi lény is, mint a társadalom tagja, a nemzetnek, a hazának hű fia. A föld a nemzet kincse, a nemzet vagyona. Ki hogyan gazdálkodik vele, azért erkölcsi felelősséggel tartozik az egész nemzetnek. Most az ipar 350 százaléka annak, ami 1938-ban volt, a mezőgazdaság viszont csak 115 százaléka. Azt hiszem, mindenki érti, hogy a különbség elég nagy, és ennek a különbségnek a hátrányát az egész nép érzi. A jó ipar mellett jó mezőgazdaság is kell ahhoz, hogy a nép jobban, még jobban éljen. Legyen a mezőgazdaság korszerű, s amikor a parasztember a saját számvetését készíti, gondoljon arra is, mivel kell hozzájárulnia a nemzet ügyének előbbreviteléhez.

Az értelmiségnél is van még igazítani való. Dobi elvtársnak igaza van, amikor azt mondja, hogy elért eredményeinkben az értelmiség munkája is benne van. Különösen vonatkozik ez a műszakiakra, mérnökökre, kutatókra, tudósokra és részben a művészekre is. Sok szép művészeti alkotás született a közelmúltban: jó drámák, filmek, szobrok, képek. Az írók is írnak. Írnak jó regényeket és szép költeményeket. De azért van még javítani valója az értelmiségnek. Állítom, nincs az a magas rangú pártfunkcionárius, állami tisztviselő, és nincs az a még olyan nagy író sem, aki valami szívességet tett a népnek azzal, hogy melléje állt és a szocializmus ügyét segíti. A dolog fordítva van: *a párt- és állami emberek, a tudósok,*

a művészek és az írók legyenek büszkék arra, hogy a nép ügyét segítik, hogy teljes mellel állnak oda a *szocializmus ügye* mellé. Ez a népi hatalom még akkor is, amikor árnyék esett rá, ragyogóbb, dicsőbb és nagyszerűbb volt, mint a horthysta hatalom bármikor, bárhogyan felcicomázta is magát. *(Helyeslés, nagy taps.)* És ezt az értelmiségieknek is tudniuk kell. Az igazság az: nem a nép van azért, hogy egy írónak legyen valamiről írni valója, hanem fordítva: az író legszebb feladata, hogy a nép ügyét segítse, a nép harcát támogassa.

A közügyekkel foglalkozók, köztük *az újságírók felelősségéről* is beszélnünk kell. Az újságírókról most már elmondhatjuk, hogy a mi újságíróink, s eszerint is dicsérjük vagy korholjuk őket. A politikai kérdésekkel elég rendesen foglalkoznak, ilyen panaszunk nincs, de kissé több felelősséget várunk tőlük az építés kérdéseinek tárgyalásánál. Mindenki tudja, hogy vannak bizonyos hiányosságok, nehézségek, amelyeket még nem oldottunk meg. Az újságok egyszer megírják, hogy „jövőre már lesz", azután megírják, „egy fél év múlva már lesz", ismét máskor, hogy „a jövő héten lesz" s azután, hogy „a múlt héten volt". Ezek után előfordul néha, hogy a háziasszony kereste a közértben a sokszor megígért árut és az a múlt héten sem volt. *(Derültség.)* Azt kérjük tehát, hogy egy kicsit több felelősséggel írjanak. Azután, ha valami jó, nem kell arról hússzor írni. Egyszer kell írni, úgy is észreveszik az emberek, ha valami jó, sőt azt is észreveszik, ha valami rossz, még akkor is, ha az újságokban azt írták volna, hogy az jó. *(Derültség, taps.)* Megírták például: megszűnt az üzletek felesleges átalakítása. Ez volt a címben. Gondoltam magamban, ez nagyszerű dolog, ideje is volna már. Azután nézem, hogy mitől szűnt meg. Hát azt írják, hogy a fővárosi tanács illetékes osztálya kiadott egy körlevelet. Azért nekünk már vannak történelmi tapasztalataink a körlevelekről. Attól, hogy azt kiadják, még nem oldódik meg rögtön a dolog, a megvalósulásért még sokat kell verekedni és harcolni. Ilyen értelemben gondolom én, hogy az újságírók még több felelősséggel írjanak.

A vezetésben is lehet segíteni. Általában rendesen megy a munka, az igazgatók, a tanácsi emberek, a vezető állami tisztviselők dolgoznak, de nem úgy, hogy a munkájukon ne lehetne javítani. Van egyes vezetőinkben bizonyos fajta tehetetlenség. A termelés lendületben van. De nem elég valamit csak megtermelni, el is kell

juttatni azt a fogyasztóhoz, el is kell helyezni a külföldi piacon. És itt még sok a javítanivaló. *Gyorsabban, jobban dolgozzunk, több felelősséggel, kevesebb tehetetlenséggel.*

A *takarékosság* is szükséges. Minden ember, aki közpénzt kezel – és sokan kezelnek közpénzt –, bánjon oly takarékosan a közpénzzel, hogy minden fillérrel el tudjon számolni. Ha saját pénzéről van szó, akkor sem árt, ha egy kicsit takarékos – különösen, mondjuk, szombat délután –, de ha közpénzről van szó, mindig takarékosnak kell lennie, mert a nép munkájából alkotott érték szent ebben az országban! A kommunistáknak, a pártszervezeteknek többet kell foglalkozniuk a termeléssel, az építőmunkával. Szokják meg, hogy a munkáról nem elég csak beszélgetni, a jó munka intézkedéseket, közbelépést, javaslatot is kíván; a hibák korrigálását. Bízunk abban, hogy pártszervezeteink a kongresszusra készülve, sokat foglalkoznak az építőmunka egyes kérdéseivel. *A kommunisták*, a pártszervezetek az iparban, a bányászatban, a közlekedésben, a mezőgazdaságban és a kereskedelemben éppenúgy, mint a kultúra területein, *emeljék magasabbra a kongresszusi verseny zászlaját.* Támaszkodjanak még bátrabban és az eddiginél is nagyobb bizalommal a tömegekre; a tömegek pedig még nagyobb lelkesedéssel kövessék a pártot, és akkor minden célunkat – amit erre az évre magunk elé tűztünk – elérjük, sőt túl is teljesítjük.

További előrehaladásunk igen fontos kérdése a termelőszövetkezeti mozgalom fejlődése. A termelőszövetkezeti mozgalom nagy társadalmi kérdés, az egész nép ügye, mert nélküle nem tudnánk felépíteni a szocializmust és megoldani a nép életszínvonalának további tartós emelését.

Most az a feladat, hogy a termelőszövetkezeteket erősítsük, de – mint a márciusi határozatban is benne van – a mostani erősítéssel az újabb fejlődés feltételeit is megteremtjük. Az ellenséget meglepte az idei gyors fejlődés, most tehát, miután utólag észbe kapott, hazudik, rágalmaz, támad. De számunkra – éppen, mert az egész nép ügyéről van szó – *a termelőszövetkezetek fejlődése szent dolog, a termelőszövetkezeteket mindenkivel szemben megvédjük.* A termelőszövetkezet a nép, a parasztság boldogulásának döntő fegyvere.

Az ellenség azt is mondja, hogy nem tudunk kellő anyagi feltételeket biztosítani, és megijedtünk a gyors fejlődéstől. Komolyan

mondom, ilyen ijedelmet minden negyedévben vállalnánk. Ami pedig az anyagi eszközöket illeti, az ellenség hazugságával szemben az a valóság, hogy a párt, a kormány felhívására a mezőgazdasági gépgyárak, a vegyi üzemek, az építőanyag-ipar terven felül a traktorok, a silókombájnok százait, a műtrágya ezer tonnáit és a téglák millióit adták a termelőszövetkezetek anyagi megerősítéséhez. *A Központi Bizottság és a kormány pedig — a múlt évi gazdasági eredményekből — jelentős számú gépet, nagy mennyiségű műtrágyát és sok más fontos cikket vásárolt külföldről, elsősorban a Szovjetuniótól.* Ismeretes, hogy több mint 2000 traktort és több mint 300 000 tonna műtrágyát vásároltunk. A kormány ezenkívül igen jelentős pénzösszeget biztosított, hitelt nyújtott, és sok más formában segítette a termelőszövetkezeteket. *Ezzel párhuzamosan* — amint az első félév eredményei is bizonyítják — *tervszerűen fejlesztettük iparunkat, kulturális életünket és a dolgozók életszínvonalát.* Ez is bizonyítja, hogy az ellenség ismét hazudott, amikor azt állította, hogy a termelőszövetkezeti mozgalom támogatása együtt jár az életszínvonal romlásával.

Ami a jövőt illeti: az ellenséggel egyszerű beszélni — lehet vele a bot vastagabb végével is. De a tétovázó, a jövőt még világosan nem látó parasztember nekünk testvérünk, vele nem lehetünk se gorombák, se erőszakosak, őt meg kell győznünk. Az ilyen, ma még bizonytalan ember tűnődik: jó az a szövetkezet vagy nem jó? Kié lesz a szövetkezet, ki fog ott dirigálni? Ad-e a kormány támogatást? Hát persze, vannak olyan emberek ma is, akik elvárnák, hogy még a disznóól zárját is készen, teherautón vigyük az új termelőszövetkezetbe. A bizonytalan, tétovázó embereket bátorítani kell, segíteni kell, mert ők alapjában rendes emberek. Bennük a múlt és a jövő küzd egymással. Nem szabad őket szidnunk, mert abban a komisz, embertelen régi világban azt tanulták, hogy ha van a kezükben egy kis földecske, akkor van életük, ha nincs, akkor nincs. *A tétovázókat fel kell világosítani, hogy a termelőszövetkezeti mozgalom fejlesztése nem a párt, az állam valamiféle rögeszméje, hanem az emberi felszabadulás, a dolgozó parasztság boldogulásának, az egész nép előrehaladásának útja.*

Kié a termelőszövetkezet? És kié a haszon? Nézzék meg, kié itt Győr megyében, ahol már megteremtették a fejlett nagyüzemi

gazdálkodást, megválasztották a jó vezetőket, saját embereiket, és azok irányításával dolgoznak. Győr megyében a szövetkezetekbe lépett parasztság az év első felében 43 millió forintot tarthatott meg magának csak azért, mert más adózás alá esett, mint a múlt év első felében. Hát azért ez nem két krajcár, s ez nem Dobié, nem Münniché, nem Kádáré, hanem a Győr-Sopron megyei parasztoké! A kiskereskedelmi forgalom is figyelemre méltóan alakult itt: míg az egész országban nyolc százalékkal nőtt egy év alatt, Győr-Sopron megyében 19 százalékkal. A szövetkezeti útra lépett Győr-Sopron megyei parasztság tehát már közvetlenül tapasztalhatja, hogy övé a szövetkezet, és számtalan előny jár a nagyüzemi gazdálkodással. Ugyanígy lesz ez természetesen az egész országban.

Állhatatosan hirdetjük, hogy a termelőszövetkezet a fejlődés útja. A bizonytalankodóknak, a tétovázóknak mutassuk meg, hogy már itt Magyarországon is félmillió embertársunk van a szövetkezetekben, s ugyanakkor *a világ parasztságának immár egyharmada* – az egymilliárdos szocialista tábor parasztjai – *a szövetkezet útját járják!* Ők a jövő emberei, akiknek példáját az egész világ követni fogja. Helyesen döntött tehát, aki már belépett. Jól döntött, a saját érdekében is. A termelőszövetkezeti mozgalom haszna a népé, a népen belül is elsősorban a termelőszövetkezeti paraszté.

Akik már beléptek a termelőszövetkezetbe, és azon az úton járnak, amely az egész magyar parasztság jövőjét jelenti, élvezik a párt, az állam, az egész társadalom fokozott támogatását, védelmét. Érezzék is, hogy nincs többé akadály előttük, a gazdag, szép élet építői ők, akikre hálával gondolnak majd a jövendő nemzedékei. Nyilvánvaló, hogy az úttörőknek és az elöl haladóknak nyújtott kedvezményeket – és ezt is tudni kell – nem élvezhetik majd azok, akik utolsóknak ballagnak be a termelőszövetkezetekbe. Az egész parasztság utolsó sorában ballagóknak már nem lehet azt a segítséget nyújtani, mint az úttörőknek.

A szövetkezeti úton járók soraiban legyen megingathatatlan szilárdság és következetesség! Figyelem és türelmesség kell a még bizonytalankodókkal szemben. Határozottság és erély az ellenséges támadókkal szemben. A párt, a kormány úgy véli, hogy mindhárom tényezőre szükség van. Mélyen meg vagyunk győződve arról,

hogy népünk ezzel az elvi szilárdsággal halad előre pártunk vezetésével a szocializmus teljes felépítése felé.

Tekintsük át végül kissé a nemzetközi helyzetet is. A nemzetközi helyzetet az jellemzi, hogy *napról napra tért hódít és győzedelmeskedik a Szovjetunió, a szocialista tábor békepolitikája,* amelyet az egész békeszerető emberiség támogat. Az imperialisták, a gyarmatosítók Algériában, Dél-Afrikában és másutt is folytatják könyörtelen harcukat a szabadságukért küzdő népek ellen; legelvakultabb köreik folytatják a fegyverkezést, köztük egész Európa legreakciósabb elemének, a nyugatnémet revansistáknak a felfegyverzését.

Az ilyen jelenségek láttán *ébernek kell lenni!* A nemzetközi helyzetet mégis az jellemzi, hogy *a hidegháború politikája csődbe jutott* és töredezik a jég: az egész nemzetközi életben előtérbe került a békés egymás mellett élés, a tárgyalások politikája. Ennek jele volt a külügyminiszterek értekezlete is, és az a nagy nemzetközi esemény, amelynek még előtte vagyunk: Hruscsov elvtárs amerikai látogatása és Eisenhower szovjetunióbeli útja.

Mi teljes mértékben helyeseljük ezeket a találkozásokat és tárgyalásokat. Teljesen egyetértünk a szovjet békepolitika céljaival az atomfegyver-kísérletek és az atomfegyver betiltására való törekvéssel, a leszereléssel, a német békeszerződés és Nyugat-Berlin kérdésének megoldásával, a békés egymás mellett élés, a két világrendszer békés versenyének politikájával, mert ezek együttesen a tartós béke feltételeinek megteremtését jelentik. Tudatában vagyunk annak, hogy e célok elérése nem könnyű, sok állhatatos munkát és következetes harcot kíván, de bizonyosak vagyunk abban, hogy *ez a politika győzelmet arat, mert támogatja az igazság és az erő is, mert ez a politika az egész emberiség, minden nemzet érdeke.* Pártunk, kormányunk, népünk ezeknek a gondolatoknak jegyében kíván szerencsés utat és teljes sikert Hruscsov elvtársnak az Egyesült Államokban teendő utazásához. *(Nagy taps.)*

Pártunk és kormányunk külpolitikája *a magyar–szovjet barátság ápolása, a szocialista tábor egységének erősítése* és ettől a politikától soha nem fogunk eltántorodni. *(Nagy taps.)* Politikánk az, hogy minden ország népével — legyen abban az országban bármilyen társadalmi rendszer — békében éljünk egymás mellett. Része külpolitikánknak az is, hogy *nem tűrünk beavatkozást belügyeinkbe,*

és a Magyar Népköztársaság függetlenségének mindenkor rendíthetetlen őrei leszünk. (Taps.) Ennek megfelelően folytatjuk mindennapi munkánkat, ápoljuk, erősítjük és bővítjük a politikai, gazdasági és kulturális együttműködést, a kölcsönös előnyökön alapuló gazdasági együttműködést a szocialista országokkal, a gyarmati sorból felszabadult népekkel. Ugyanennek a politikának megfelelően a kapitalista országokkal is az együttműködés megkönnyítésének útját keressük. Ennek része például, hogy országunkba úgyszólván teljesen szabaddá tettük a beutazást. Az ország idegenforgalma ebben az évben nagyobb volt, mint a felszabadulás óta eltelt 15 év alatt bármikor, s ezt még növelni akarjuk. Teljesen nyilvánvaló, hogy a Magyar Népköztársaság és a kapitalista világ közötti közlekedésnél a vasfüggönyt nem mi engedtük le, hanem a kapitalisták. Az utóbbi időben megint nagyon sokat cikkeznek egyes kapitalista országokban arról, hogy megerősítettük határzárunkat, ott drótsövények, aknák meg hasonlók vannak. Ebben a következő a furcsa: ha az ember vendégségbe akar menni, és látja, hogy a kapu nyitva van, miért akar mindenáron a kerítésen keresztül mászni? *(Taps.) Mi azt mondjuk: határzárunkat az 1956-os tapasztalat alapján erősítettük meg, és egy ideig még erősen is tartjuk, de ez csak a nem egyenes szándékú embereknek fáj, mert akinek egyenes a szándéka — ott a kapu, bejöhet rajta.*

Kedves elvtársak, kedves elvtársnők! Ilyen gondolatok jegyében ünnepeljük alkotmányunk ünnepét az egész országban. Még egyszer megismétlem, nagy örömmel jöttünk önökhöz. Örülünk, hogy találkoztunk önökkel, büszkék vagyunk ennek a megyének dolgozóira. Magam is köszöntöm azokat az elvtársakat, akik a szomszédos megyék dolgozóinak képviseletében jöttek erre a gyűlésre, és szívből kívánom Győr-Sopron megye, a szomszéd megyék és az egész ország dolgozóinak, hogy az alkotmány legközelebbi ünnepét is jól végzett munkával, jó eredményekkel, új és nagy sikerekkel ünnepelhessék. Ezt kívánom mindnyájuknak. *(Nagy taps.) Éljen és erősödjék tovább országunk, dolgozó népünk hatalma, a mi drága hazánk, a Magyar Népköztársaság!* (Nagy taps.) *Éljen a Szovjetunió, a szocialista tábor egysége, az emberi haladás és a béke legfőbb támasza!* (Hosszan tartó, nagy taps, lelkes éljenzés.)

Népszabadság, 1959 augusztus 22.

A KÖZPONTI BIZOTTSÁG BESZÁMOLÓJA AZ MSZMP VII. KONGRESSZUSÁNAK A POLITIKAI HELYZETRŐL ÉS A PÁRT FELADATAIRÓL

1959 NOVEMBER 30

Tisztelt kongresszus!

Kedves elvtársak, elvtársnők!

Pártunk valamennyi szervezetében lefolytak a kongresszusi vezetőségválasztó taggyűlések, a pártértekezletek. A kongresszus küldötteit a szervezeti szabályzat előírásainak megfelelően megválasztották. Kedvező, hogy a taggyűlések, a pártértekezletek az erősödő öntudat és felelősségérzet s a nagy aktivitás jegyeit mutatták. Ezt bizonyítja a párttagság 90–95 százalékos részvétele és az, hogy a részvevők mintegy 30 százaléka, kereken 120 000 elvtárs felszólalt a vitákban.

Az irányelvek egyértelmű helyesléssel találkoztak. Párttagságunk egységesen kifejezésre juttatta: helyesli a három éve folytatott politikát, és azt kívánja, hogy ezt a politikát folytassuk a jövőben is. Elmondható tehát, hogy ma a Központi Bizottság és a párttagság összeforrott, az egység pártunkban erős, megbonthatatlan.

Nagy politikai jelentősége van annak, hogy a kongresszus tiszteletére indított szocialista munkaversenybe a kezdeményező kommunisták mellett a pártonkívüliek, munkások, parasztok, értelmiségiek százezrei kapcsolódtak be, és a munka, az alkotás tetteivel járultak hozzá, hogy pártunk kongresszusi céljai megvalósuljanak. Ez önmagában is fényesen bizonyítja: hazánkban ma a párt és a tömegek kapcsolata erős, a párt és a nép egységes, a szocializmus zászlaja alatt tömörült hatalmas erő.

Elérkezett kongresszusunk nagy napja. Történelmi nap ez, mert pártunk a magyar munkásosztály forradalmi élcsapata, utóda a Magyar Kommunista Pártnak, a Magyar Dolgozók Pártjának, és kongresszusunk a hetedik a magyar kommunista mozgalom négy évtizedes történetében. Ezért határozott úgy Központi

Bizottságunk, hogy kongresszusunk viselje az őt méltán megillető VII. kongresszus elnevezést.

Pártunk felelős a magyar népnek egész tevékenységéért, az ország kormányzásáért, a szocializmus sorsáért hazánkban. Ugyanakkor a többi testvérpárttal együtt felelős a szocialista tábor és a nemzetközi kommunista mozgalom sorsáért is. E nagy felelősség tudatában Központi Bizottságunk úgy véli, hogy kötelességünk a párt harci tapasztalatait személyekre és mellékkörülményekre való tekintet nélkül számba venni. Kötelességünk a helyzetet a valóság tényei alapján elemezni, erőinket és gyengeségeinket, valamint jövendő feladatainkat gondosan felmérni.

A Központi Bizottság – a munka minden meglevő hiányossága ellenére – nyugodt lelkiismerettel ad számot a kongresszusnak, mert a követett politika helyesnek bizonyult. Ha bárki összeveti a Magyar Népköztársaság három évvel ezelőtti súlyos és mai szilárd helyzetét, akkor az eredmények összességét bátran nevezhetjük a párt, a munkásosztály, a magyar nép, a szocialista forradalom történelmi győzelmének. *(Taps.)*

A Központi Bizottság az elért nagy eredményeket azoknak tulajdonítja, akiknek támogatását a három év alatt élvezte. Az eredményekre gondolva, köszönetet mondunk pártunk egész tagságának azért a bizalomért, amellyel követtek, és azért a támogatásért, amelyben részesítettek bennünket. Köszönetet mondunk pártonkívüli barátainknak, akik az Elnöki Tanácsban, a kormányban, az országgyűlésben, a tanácsokban, a Hazafias Népfrontban és a szakszervezetekben, valamennyi tömegszervezetben és tömegmozgalomban együtt dolgoztak a kommunistákkal, és támogattak bennünket. Hálás köszönetet mondunk munkásosztályunknak, dolgozó népünknek azért a hónapról hónapra mélyülő bizalomért és fokozódó támogatásért, amelyben a Központi Bizottságot, egész pártunkat az elmúlt három év alatt részesítette.

Forró köszönetet mond Központi Bizottságunk pártunk és népünk nevében a szolidaritásért, a segítségért az összes kommunista és munkáspártoknak, a szocialista országok népeinek, a világ öntudatos munkásainak, haladó embereinek. *(Nagy taps.)* Tudjuk, hogy sok gondot okoztunk határainkon túl élő barátainknak. Tudjuk, hogy népünk csak az ő szolidaritásukkal és

segítségükkel tudta megvédeni hatalmát, szocialista vívmányait, a szebb holnap reményét a reá támadó könyörtelen ellenséggel szemben. Szent kötelességünknek tartottuk és tartjuk, hogy munkánkkal bizonyítsuk be: a magyar népnek nyújtott internacionalista segítséget nem hiába és nem arra méltatlannak adták.

I

A PROLETÁR INTERNACIONALIZMUS, A MAGYAR–SZOVJET BARÁTSÁG, A KÉT VILÁGRENDSZER BÉKÉS EGYMÁS MELLETT ÉLÉSE – KÜLPOLITIKÁNK ALAPELVEI

Elvtársak!

Most pedig rátérek a Központi Bizottság beszámolójának egyes kérdéseire.

Először külpolitikánkról és a nemzetközi helyzetről kívánok szólni.

A magyar nép 1945 tavaszán visszanyerte nemzeti függetlenségét, állami szuverenitását. Azóta kivívta saját hatalmát, és a szocialista építésben is nagy utat tett meg. Külpolitikánk célja népünk e nagy vívmányainak megőrzése, és a szocializmus békés építésének biztosítása. Külpolitikánk alapelvei: a magyar–szovjet barátság, hűség a szocialista táborhoz, az imperialistaellenesség, a békés egymás mellett élés minden országgal és néppel, tekintet nélkül a társadalmi rendszer különbözőségére.

A magyar nép büszke arra, hogy a Szovjetuniót, a hétéves terv, a kommunizmus építésének országát – az emberi haladás és a világbéke leghatalmasabb erejét – barátjának nevezheti. A Szovjetunió célul tűzte ki, hogy az egy főre eső termelésben és fogyasztásban 1970-ig utoléri és túlhaladja a legfejlettebb kapitalista országot, az Amerikai Egyesült Államokat. Nincs ma a világon komoly politikai tényező, amely kételkedne e célok realitásában. *Mi, magyar dolgozók, szívből kívánjuk a szovjet embereknek: arassanak mielőbb teljes győzelmet e békés versengésben.* (Nagy taps.)

Ugyanakkor jólesik hallanunk, hogy van már új amerikai jelszó is, amely azt hangoztatja, hogy az Egyesült Államok érje utol a Szovjetuniót a legújabb technikában, a világűr-kutatásban, a tudományos képzésben. E versengésben a Szovjetunió rendelkezik na-

gyobb győzelmi esélyekkel. 1950-ben a Szovjetunióban 36 000, az Egyesült Államokban 53 000 mérnök végzett ugyan, de 1958-ban az Egyesült Államokban már csak 35 000, a Szovjetunióban pedig 94 000 mérnököt képeztek ki. A Szovjetunió az utóbbi években olyan eredményeket mutathat fel, mint a bratszki vízerőmű, az atomerőművek, az atommeghajtású „Lenin" jégtörő, a két éven belül felbocsátott három szputnyik, három világűr-rakéta, amelyek közül az egyik a Szovjetunió felségjelvényét vitte a Holdra, a másik pedig a Hold ember nem látta oldalát fényképezte le. *(Taps.)* A békés versenyben a Szovjetunió döntő fölénye a kapitalizmusnál magasabb rendű szocialista társadalmából fakad, amely a határtalan fejlődés lehetőségeit biztosítja.

Büszkeségünk, a magyar–szovjet barátság, nem újkeletű. Ez a barátság akkor született, amikor 1917-ben a cári Oroszországba hadifogolyként került magyar munkások, parasztok, értelmiségiek nagy tömegei megértették Lenin szavát és a szocialista forradalom lényegét. Tízezrével léptek a Vörös Hadsereg és a vörös partizánalakulatok kötelékeibe, becsülettel harcoltak szovjet testvéreink oldalán a fehérgárdisták és az intervenciósok ellen, a kommunizmus győzelméért. Tovább erősödött ez a barátság a Magyar Tanácsköztársaság kikiáltása és fennállása idején. A proletárdiktatúra kikiáltásának előestéjén – 1919. március 20-án – írták a kommunista és szociáldemokrata párt egyesülési jegyzőkönyvébe a következőket: *„A proletárság uralmának biztosítására és az antant imperializmusa ellen a legteljesebb és legbensőbb fegyveres és szellemi szövetség kötendő az orosz szovjet kormánnyal."*

A Magyar Tanácsköztársaságot annak idején idegen fegyveres erők beavatkozásával leverték, és ellenforradalmi rendszert létesítettek. De a szovjet kormány 1941-ben, még a vele szemben ellenségesen viselkedő horthysta kormányhoz intézett figyelmeztető üzenetében is arra törekedett, hogy a magyar népet és országát megóvja a háborús szenvedésektől és katasztrófától. Horthy fasiszta kormánya azonban, amely nem a magyar nép érdekeit képviselte, képtelen volt a józan ész szavára hallgatni, és csatlakozott Hitler szovjetellenes háborújához.

A Szovjetunió kiverte Magyarország területéről a náci-fasiszta hadakat, és fiai élete árán felszabadította a magyar népet a hódítók

igája alól. Ezért nevezi népünk a Szovjetuniót felszabadítójának, és ünnepli legnagyobb nemzeti ünnepként április 4-ét, azt a napot, amelyen a szovjet hadsereg az utolsó hitlerista megszállót is kiverte az ország területéről.

Amíg öntudatos és becsületes ember él ezen a földön, hálásan emlékezik meg arról a segítségről is, amelyet a Szovjetunió, a forradalmi munkás-paraszt kormány kérésére, az ellenforradalom és az imperialisták által fenyegetett magyar népnek 1956-ban nyújtott. E segítséggel lehetett megakadályozni, hogy a magyar nép nyakára ismét visszahozzák a kapitalizmust, a fasizmust és azt, hogy hazánkat az imperialisták katonai felvonulási területté tegyék, hadszíntérré változtassák.

A Szovjetunió az elmúlt 15 év alatt két ízben is fiai vére hullatásával adta bizonyságát a magyar nép iránti mély barátságának, internacionalizmusának. De segített a 15 év alatt a magyar népnek ezerféle módon a háborús károk okozta nehézségek leküzdésében és a szocializmus építésében is. A magyar és a szovjet nép ellenségei még néhány évvel ezelőtt is azzal rágalmazták a Szovjetuniót, hogy „kizsákmányolja" országunkat. E rágalom ostobasága annyira nyilvánvaló, hogy ma már az ellenség is elismeri: a magyar–szovjet gazdasági kapcsolatokban a nagyobb előnyt a magyar fél élvezi.

A Szovjetunió a Magyarországgal s a többi szocialista országgal kiépített gazdasági kapcsolataiban nem a kereskedelmi haszon elvéből indul ki, hanem önzetlenül és áldozatkészen, mint idősebb és erősebb szocialista ország, testvéri segítséget nyújt. A kereskedelmi forgalom keretében 1958-ban a Szovjetunióból Magyarországra hozott áruknak több mint 82 százaléka nyersanyag, félkész áru volt. A szovjet szállítások biztosítják nyersanyagban, nevezetesen vasércben, olajban, fában a magyar népgazdaság behozatal útján fedezendő szükségleteinek legnagyobb részét. Ugyanakkor 1958-ban a Szovjetuniónak szállított magyar áruk több mint 58 százaléka gépipari és finommechanikai termék volt. Így kereskedik egy szocialista nagyhatalom, a Szovjetunió, egy kisebb szocialista országgal, a Magyar Népköztársasággal.

Nincs, és soha nem is volt olyan kapitalista nagyhatalom a világon, amelyik kereskedelmi forgalmát úgy fejlesztette volna egy kis országgal, hogy kedvező módon, túlnyomóan nyersanyagot szállí-

tana annak, és nagyobbrészt kész ipari terméket vásárolna tőle. De ez ellenkezne is a kapitalizmus lényegével: a kapitalizmus saját népének kizsákmányolásán kívül más népeket is kizsákmányol. Az előbbit a „kezdeményezés és vállalkozás szabadságának", az utóbbit a „kereskedelem szabadságának", az egészet pedig „szabad világnak" nevezi.

A magyar–szovjet barátság ma erős. Ez a barátság a magyar nép erőforrása, nagy támasza és boldogulásának záloga. A magyar–szovjet barátságot szüntelenül erősíteni, örök és megbonthatatlan barátságként megtartani – ez pártunk és kormányunk legfőbb külpolitikai feladata. (Hosszan tartó, nagy taps.)

Elvtársak!

Szoros egységben haladunk, jó barátságban élünk a szocialista tábor valamennyi országával, a Szovjetunióval, a Kínai Népköztársasággal, az Albán Népköztársasággal, a Bolgár Népköztársasággal, a Csehszlovák Köztársasággal, a Koreai Népi Demokratikus Köztársasággal, a Lengyel Népköztársasággal, a Mongol Népköztársasággal, a Német Demokratikus Köztársasággal, a Román Népköztársasággal, a Vietnami Demokratikus Köztársasággal.

Örömmel tölt el bennünket, hogy a szocialista tábor valamennyi országa nagy lendülettel halad előre a szocializmus útján, s új és új nagyszerű eredményeket ér el. A világ politikai arculatát jelentősen megváltoztatta az a tény, hogy tíz évvel ezelőtt Kínában győzedelmeskedett az imperialistaellenes, népfelszabadító háború, majd azt követően a szocialista forradalom. A 650 millió lakosságú ország a nemzetközi imperializmus kizsákmányolási területéből, feudális és félgyarmati országból szocialista világhatalom lett. Példája, hallatlanul gyors fejlődése megragadó és lelkesítő. Kína példája is bizonyítja a szocialista rend fölényét, az elnyomóitól megszabadult nép határtalan alkotóerejét. Hallatlan nehézségekkel küzdve és azokat legyőzve Kína a múlt évben már két és félszer annyi gabonát, kilencszer annyi szenet, tizenkilencszer annyi kőolajat, negyvenszer annyi nyersvasat termelt, mint 1949-ben.

A szocialista tábor egységének szilárd és megbonthatatlan alapja a közös társadalmi-politikai rendszer, a szocializmus építésének közös útja, a közös világnézet, a béke megőrzésére irányuló együttes erőfeszítés. Együttműködésünket a táboron belül nemcsak az egyen-

jogúság, a területi integritás, az állami függetlenség és a szuverenitás tiszteletben tartása, a belügyekbe való be nem avatkozás – hanem ezeken túlmenően a kölcsönös segítségnyújtás elve szabályozza. Szépen fejezte ezt ki Hruscsov elvtárs, amikor Berlinben azt mondotta: táborunkban az „egy mindenkiért – mindenki egyért" elv uralkodik.

A szocialista tábor, amelynek magva és vezető ereje a Szovjetunió, napjainkban a haladás és a béke fő ereje a világon. A Magyar Népköztársaság a szocialista tábor egyenjogú és megbecsült tagja. *Népünk életbevágó érdekeinek hű szolgálata megköveteli, hogy külpolitikánk egyik fő feladata a jövőben is az legyen: növeljük tovább a szocialista tábor erejét, őrizzük egységét, és határozottan verjünk vissza minden kísérletet, amely ez ellen irányul.*

Elvtársak!

Népünk óhajának felel meg, hogy valamennyi szomszédos országgal és néppel a jó viszony kiépítésére törekszünk. A Szovjetunión kívül, amelyhez fűződő jó, baráti viszonyunkról már részletesen beszéltem, közvetlen szomszédunk a testvéri Csehszlovák Köztársaság és a Román Népköztársaság. Örvendünk a szocializmus építésében elért nagyszerű sikereiknek s annak, hogy e két népi állammal állandóan fejlődő barátságunk a legbensőbb egyetértés és a proletár internacionalizmus szilárd alapjain nyugszik.

Szomszédunk továbbá Jugoszlávia is. Jugoszláviával az államközi kapcsolatok 1953 augusztusa óta fokozatosan normalizálódtak. A viszony 1956–1958-ban erősen romlott, majd lassú javulás eredményeként a diplomáciai, az állami, a gazdasági s néhány társadalmi kapcsolat – mint például a sport – területén ez idő szerint normálisnak nevezhető. Véleményünk szerint megvan a lehetősége annak – az ismert ideológiai ellentétek ellenére, amelyekre még visszatérek –, hogy a két állam között normális, jószomszédi viszony álljon fenn. Mi erre törekszünk, mert meggyőződésünk szerint ez Jugoszlávia és Magyarország népeinek közös érdeke. A jószomszédi viszony kedvező alakulásában szerepet játszik, hogy a jugoszláv kormány néhány fontos nemzetközi kérdésben pozitív fellépésével segíti a békéért folyó harcot, az viszont nehezíti a viszony alakulását, hogy támadja barátainkat – mint a legutóbbi időszakban –, a Kínai Népköztársaságot és az Albán Népköztársaságot.

Másik szomszédunkkal, Ausztriával való viszonyunk ez idő szerint nem megfelelő, amit sajnálatosnak tartunk. Szerintünk nincs elvi akadálya annak, hogy a két szomszédállam között, az eltérő belső társadalmi rendszer ellenére, jó viszony alakuljon ki. Nehezíti a viszony javítását, hogy az osztrák kormány politikáját a két állam viszonyát illetően a Magyar Népköztársasággal szemben ellenséges nyugati körök mesterkedéseitől engedi befolyásoltatni. A viszonyunkat komolyan zavaró másik tényező az, hogy az osztrák kormány még mindig tűri, hogy területén a Magyar Népköztársaság ellen aknamunkát folytató kémügynökségek és magyar fasiszta szervezetek szervezkedjenek és garázdálkodjanak. Attól a meggyőződéstől vezetve, hogy a Magyar Népköztársaság és az Osztrák Köztársaság népeinek ez a közös érdeke, a kölcsönös előnyökkel járó tényleges jó viszony kialakítására törekszünk.

Semmiféle tényleges érdekellentét nincs a Magyar Népköztársaság és az európai semleges államok, nevezetesen Ausztria, Svédország, Svájc között. Ellenben közös érdek a béke fenntartása, a békés egymás mellett élés, az országok közötti kapcsolatok bővítése. Ezért arra törekszünk, hogy viszonyunkat javítsuk velük. Véleményünk szerint a semleges országok bizonyos pozitív szerepet ma is betöltenek, és a jövőben még inkább betölthetnek az országok és népek békés egymás mellett élésének előmozdításában.

Kedves elvtársak!

Korunk legfontosabb eseményei között tartja számon az emberiség, hogy az utóbbi 10–15 esztendő alatt a népek egész sora, közöttük India, Indonézia, Irak, az Egyesült Arab Köztársaság népei lerázták magukról az imperialisták igáját, és az önálló nemzeti fejlődés útjára léptek. Viszonyunk velük jó, s annak további javítására törekszünk. Egy fronton vagyunk velük az imperializmussal szemben; szélesíteni kívánjuk velük gazdasági és kulturális kapcsolatainkat. Bizonyos mértékig a Magyar Népköztársaság is hozzájárulhat a gyarmati sorból felszabadult országok önálló iparának fejlesztéséhez.

Teljesen szolidárisak vagyunk a gyarmati sorból való felszabadulásukért most küzdő népekkel. Elítéljük az algériai nép ellen folytatott terrorháborút, és teljesen jogos követelésként támogatjuk az önrendelkezésért folytatott küzdelmüket. A magyar nép felhábo-

rodva ítéli el a Tajvanon, a Kínai Népköztársaság integráns részén, valamint a Dél-Koreában, a Dél-Vietnamban, a dél-afrikai és más népekkel szemben alkalmazott imperialista gyarmati elnyomást és terrort. *Meggyőződésünk, hogy az imperializmus nem tudja többé megállítani a felszabadulásért és függetlenségért vívott harc folyamatát, s a felszabadulásukért küzdő gyarmati népek igazságos harca győzedelmeskedik.* (Lelkes taps.)

Elvtársak!

Népköztársaságunk viszonya a NATO-hatalmak vezető országaihoz, illetve kormányaihoz nem kielégítő. Közülük is leginkább az Egyesült Államok kormányával vannak komoly ellentétei. Az Egyesült Államok kormánya a nem normális viszonyért bennünket tesz felelőssé, mondván, hogy most néhány hónapja is korlátoztuk budapesti diplomatáinak mozgási szabadságát. Ez igaz annyiban, hogy vidéki utazásaik előzetes bejelentésére kötelezte Külügyminisztériumunk a budapesti amerikai diplomatákat.

A diplomáciai missziók évszázadok óta természetessé vált feladata a küldő és a fogadó állam közötti kapcsolat ápolása és javítása. A Budapesten működő amerikai diplomaták – feltehetően kormányuk szándékai szerint – két éven keresztül minden módon kifejezésre juttatták, hogy nem a viszony javítását, hanem inkább annak lehetetlenné tételét tekintik feladatuknak. Ezekután senkivel se akarják elhitetni, hogy katonai repülő- és gyakorlóterek, valamint a szovjet–magyar határ közelében tett kalandos kirándulásaik színhelyén akarták az amerikai–magyar viszonyt normalizálni. *(Élénkség.)*

Nekünk komoly kifogásaink vannak. Az amerikai szenátus évi 125 millió dolláros alapjából jelentős összegeket folyósítanak a Magyar Népköztársaság elleni aknamunkára. Mintegy 5000 magyar disszidenst felvettek az Egyesült Államok hadseregébe az utolsó két év alatt. Fenntartják a Magyar Népköztársaság ellen uszító hadjáratot folytató, úgynevezett „Szabad Európa" rádióállomást. Azt a példátlan gyakorlatot folytatják, hogy miközben diplomáciai kapcsolat áll fenn országaink között, az amerikai kormány hivatalos küldöttei támadják a Magyar Népköztársaság hivatalos küldötteinek mandátumait az Egyesült Nemzetek Szervezetében és más nemzetközi szervezetekben.

Mindezek ellenére őszintén óhajtjuk a normális viszony kialakítását az Egyesült Államok és a Magyar Népköztársaság között, mert ez, meggyőződésünk szerint, megfelel a két ország népe érdekeinek. Mi tiszteljük a tehetséges amerikai népet, amely a civilizáció magas fokát érte el. Üdvözöljük azoknak az amerikai közéleti tényezőknek lépéseit, akik az utóbbi időben valamelyest hozzájárultak a vitás kérdések tárgyalások útján való rendezéséhez, a nemzetközi helyzet bizonyos enyhítéséhez. A két ország közötti viszony normalizálása megkívánja, hogy az Egyesült Államok felelős körei vizsgálják felül és korrigálják a hamis presztizsokokból mindmáig fenntartott, idejétmúlt, barátságtalan és célra nem vezető politikájukat a Magyar Népköztársasággal szemben.

Lényegében arra van szükség, hogy az Egyesült Államok kormánya tartsa tiszteletben az egyenjogúság elvét, és mondjon le hiábavaló kísérleteiről, amelyekkel be akar avatkozni a Magyar Népköztársaság belügyeibe. Véleményünk szerint ezen az alapon nem nehéz a magyar–amerikai viszony normalizálásának útját és módozatait megtalálni. Kormányunk ennek érdekében kész minden célszerűnek látszó lépés megvizsgálására.

Elítéljük a Német Szövetségi Köztársaság kormányának külpolitikáját. Adenauer kancellár színleg a békéről beszél, ugyanakkor – mint az egész világon – itt Magyarországon is mindenki tudja, hogy a békéről hangoztatott szólamok mögött Nyugat-Németországban erőltetett fegyverkezés folyik, és mindenáron a hidegháború fenntartására törekszenek.

Közismert a Német Szövetségi Köztársaság kormányának ellenséges magatartása a Német Demokratikus Köztársasággal szemben. Mindennapos a berlini kérdés rendezésével, az Odera–Neisse-határral, a Szudéta-vidékkel és más kérdésekkel kapcsolatos agresszív és revansista uszítás. Egyre-másra rendezik a régi nácik „bajtársi" összejöveteleit, a „szudéta-németek", a „dunai svábok" revansista gyűléseit. Ismeretes előttünk, hogy Nyugat-Németországban működési teret és anyagi támogatást élveznek magyar háborús bűnösök, különböző magyar fasiszta csoportok és sajtójuk.

Mindenkinek, így a Német Szövetségi Köztársaság kormányának is tudnia kell, hogy Európa népei – közöttük a magyar nép – torkig vannak már azokkal a szenvedésekkel, amelyeket a történelem során

a német militarizmus és annak hódító törekvései reájuk zúdítottak. *A magyar nép a nyugatnémet agresszív szellemmel szemben teljes mértékben szolidáris a Német Demokratikus Köztársaság békepolitikájával.* (Taps.) *A Magyar Népköztársaság és az első német munkás-paraszt állam, a Német Demokratikus Köztársaság törekvései teljes mértékben azonosak. Üdvözöljük a szocializmus építésében elért nagy sikereiket.* Örülünk, amikor látjuk, hogy gyorsan haladnak előre, rövidesen elérik és túlszárnyalják a Német Szövetségi Köztársaságot az egy főre eső termelés és fogyasztás tekintetében. *Kívánjuk, a Német Demokratikus Köztársaság dolgozói érjenek el új sikereket a szocializmus építésében, államuk erősítésében, a béke megőrzésére és a két német állam közeledésére irányuló politikájukban.* (Taps).

Kedves elvtársak és elvtársnők!

Három évvel ezelőtt, az átmeneti súlyos nehézségek idején népköztársaságunk nemzetközi helyzete is bonyolulttá, nehézzé vált.

Rágalmazó hadjáratot indítottak ellenünk az Egyesült Nemzetek Szervezetében és más nemzetközi szervezetekben. Az ENSZ ellenünk hozott határozataival a reakciós amerikai körök a belügyeinkbe való beavatkozást akarták kicsikarni. A határozat körül évenként felmelegített hecckampány mindenkor szovjetellenes és hidegháborús célt szolgált. Mi ezt az ENSZ alapokmányával is ellentétben álló törvénytelen határozatot nem ismertük el, és nem fogjuk elismerni a jövőben sem. *(Hosszan tartó, nagy taps.)*

A budapesti NATO-diplomaták két éven át bojkottálták kormányrendezvényeinket. A nyugati kapitalista sajtó sok pénzzel támogatott, megújuló uszító kampányt indított ellenünk. Mi ezzel akkoriban nem sokat törődtünk, hanem megerősítettük államunkat és rendszerünket. Népköztársaságunk belső megerősödésével párhuzamosan megerősödött nemzetközi helyzete is. A kapitalisták bojkottja és rágalomhadjárata részben már a múlté. Ami a legfontosabb, népünk tömegei előtt lelepleződtek, és a magyar közvélemény előtt hitelüket vesztették. Még ellenségeink is kénytelenek tudomásul venni, hogy népköztársaságunk konszolidálódott és megerősödött. A Magyar Népköztársaság barátai pedig, akik a legsúlyosabb helyzetben is szolidárisak voltak velünk, ma értékelik eredményeinket és becsülik népünket.

Nemzetközi helyzetünk megszilárdulását annak köszönhetjük, hogy

következetesen szembeszálltunk minden imperialista beavatkozási kísérlettel, és hogy népünk helyesli, támogatja külpolitikánkat. Ez arra kötelez bennünket, hogy nemzetközi helyzetünket a jövőben is az eddigi politika alapján erősítsük tovább.

Elvtársak!

A nemzetközi helyzetben az elmúlt két-három esztendő alatt bizonyos enyhülés következett be. Ez a változás döntően a Szovjetunió, a szocialista tábor, a nemzetközi munkásmozgalom, a világbéke-mozgalom erői növekedésének, a békepolitikának köszönhető. A kapitalista országokban, a nemzetközi életben azonban nem jelentéktelenek a békeellenes erők, amelyek működnek és hatnak. Ezért a népeknek – így a magyar népnek is – továbbra is állhatatos harcot kell folytatniuk a békeellenes erőkkel szemben, és azokat még hátrább kell szorítaniuk.

A hidegháborús helyzet felszámolásának irányába ható esemény volt a külügyminiszterek genfi tanácskozása, Macmillan moszkvai látogatása, Hruscsov és Eisenhower kölcsönös meghívása. Kiemelkedő és jelentős esemény volt Hruscsov elvtárs amerikai útja, amelyet a világon mindenütt üdvözöltek a békeszerető emberek. *Hruscsov elvtársat az egész világon, még a kommunizmustól távol álló emberek is úgy tekintik, mint akinek a legnagyobb a személyes érdeme abban, hogy a hidegháború jege töredezőben van.* (Nagy taps.) *Örülünk, hogy ezen, a számunkra nagy napon közöttünk van, és szívből gratulálunk amerikai útja sikeréhez.* (Lelkes, nagy taps.)

Kiemelkedő esemény volt a Szovjetunió teljes leszerelésre vonatkozó javaslatának benyújtása az Egyesült Nemzetek Szervezetében. Örvendetes, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete közgyűlésének nagy többsége ezt a javaslatot helyesléssel fogadta, és közös amerikai–szovjet indítványra egyhangú szavazással a tízes leszerelési bizottság hatáskörébe utalta. Nagy horderejű az a megegyezés, amely Hruscsov elvtárs és Eisenhower elnök között létrejött, hogy a vitás nemzetközi kérdéseket tárgyalások útján kell rendezni.

Tennivalónkat abban látjuk, hogy a Magyar Népköztársaság, egyetértésben a Szovjetunióval, a szocialista tábor valamennyi országával, hatékonyan segítse elő békés céljaink megvalósítását. Támogatjuk az országok és népek egymás közötti viszonyában a békés egymás mellett élés elvének teljes érvényesítését. Támogatjuk az

atomfegyver-kísérletek megszüntetését, az atomfegyvermentes zónák létrehozását, az atomfegyverek használatának megtiltását, megsemmisítését. Támogatjuk a berlini kérdés rendezésére, a német békeszerződés megkötésére vonatkozó javaslatokat. Támogatjuk a teljes leszerelésre vonatkozó szovjet javaslatot, valamint azt is, hogy mindaddig, amíg ez megvalósítható lesz, közbeeső intézkedések történjenek. Ilyenek: a hadseregek létszámának csökkentése, a külföldi támaszpontok megszüntetése, a külföldön állomásozó csapatok kölcsönös visszavonása.

Ma, amikor rettenetes tömegpusztító fegyverek vannak felhalmozva és gyártásuk még folyik, az emberiség legfőbb kérdésévé a béke megőrzése vált. Minden ország közvéleménye a tárgyalásokat és a megegyezést sürgeti. A népek a tömegpusztító fegyverek megsemmisítését és a teljes leszerelést óhajtják, mert békében akarnak élni. *A magyar nép sem kíván semmi mást, mint hogy erőit a békés építőmunka nagyszerű céljaira fordíthassa.*

Mi a békés egymás mellett élést az egyre szélesedő nemzetközi kapcsolatok formájában képzeljük el. Jelenleg már 48 országgal államközi szerződések keretében fejlesztjük gazdasági kapcsolatainkat. Mi e rendszer kiterjesztésére törekszünk további országokkal is. Közismert, hogy mi a nemzetközi gazdasági munkamegosztás, a specializálódás és kooperáció elvét valósítjuk meg a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsában a szocialista államokkal. Ugyanakkor az a véleményünk, hogy a nemzetközi kooperáció elképzelhető és megvalósítható szocialista és kapitalista országok közötti gazdasági kapcsolatokban is. Nekünk vannak olyan ipari és mezőgazdasági termékeink, amelyeket a kapitalista országok vásárolnak, és még jelentősebb mértékben vásárolhatnak a jövőben. Ugyanakkor értelmetlennek tartanánk, hogy idehaza gyártsunk kis sorozatban, nagy költséggel olyan termékeket, amelyeket a kapitalista országok állítanak elő olcsóbban, megfelelő minőségben. Az ilyen gazdasági kapcsolat kibontakozásának természetesen feltétele, hogy a szocialista és a kapitalista országok gazdasági kapcsolataiból eltűnjenek a hidegháborús korlátozó és zavaró tényezők.

Véleményünk szerint a népeknek békében kell egymás mellett élniük, és ezen túlmenően fejleszteni kell a gazdasági kapcsolatokat, a kereskedelmet, a kulturális cserét, a tudományos körök kölcsönös

tapasztalatcseréjét, a sportérintkezést és minden olyan kapcsolatot, amely az országok és a népek békés egymás mellett élését előmozdíthatja. *Meggyőződésünk, hogy a békés egymás mellett élés, amely máris az emberiség nagy többsége által elfogadott elv, előbb vagy utóbb legyőz minden akadályt és győzedelmeskedik.* (Nagy taps.)

II

AZ ELLENFORRADALOM LEVERÉSÉNEK TANULSÁGAI, A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG TÖRVÉNYES RENDJÉNEK MEGSZILÁRDÍTÁSA

Elvtársak!

Áttérek a Magyar Népköztársaság belpolitikai helyzetének tárgyalására.

A belpolitikai helyzet fejlődése az elmúlt három évben egészséges irányú volt, s a fejlődés rendszerünk komoly megszilárdulásához vezetett. Az ellenforradalommal vívott harc a szocializmus erőit megedzette és tömörítette. A tömegek politikailag sokat fejlődtek, nagy tapasztalatokra tettek szert az osztályharcban. E harc menetében tovább erősödött népünk nemzeti egysége a szocializmus eszméi alapján — ez a történelmi haladás jegyében született és fejlődő új nemzeti egység ma erősebb, mint korábban bármikor volt.

A belpolitikai fejlődés helyes megítélése megkívánja államunk, a hatalom osztályjellegének és keletkezésének rövid vázolását.

A magyar munkásosztály, szövetségben a parasztsággal és a társadalom más haladó rétegeivel, 1945 és 1948 között politikai harcban legyőzte a burzsoáziát, kiépítette hatalmát, államát, a Magyar Népköztársaságot, amelynek fő jellemzője, hogy benne minden hatalom a dolgozó népé. A felszabadulás óta eltelt 15 esztendő a demokratikus forradalom végigvitelének, a proletárdiktatúra kivívásának, a szocialista forradalom győzelmének története. Népünk minden vívmányát a munkásosztály vezetésével, forradalmi pártja irányításával érte el. A munkásosztály vezetésével számolta fel népünk a feudális maradványokat, sajátította ki a földesúri nagybirtokot a dolgozó parasztság javára, és vette tulajdonába a nagyipart, a közlekedést, a bankokat, a nagykereskedelmet. A proletárdiktatúra céljának megfelelően megkezdődött és nagy

eredményeket ért el hazánkban a szocializmus építése. A proletárdiktatúra, mint tudvalevő, nem önmagáért való cél, hanem Lenin szavai szerint:

*„A proletárdiktatúra célja, hogy megteremtse a szocializmust, megszüntesse a társadalom osztályokra tagozódását, dolgozóvá tegye a társadalom valamennyi tagját, és az embernek ember által való mindenféle kizsákmányolását megfossza talajától."**

Hazánkban munkáshatalom, proletárdiktatúra volt, és a szocializmus épült, amikor 1956 októberében bekövetkeztek az ismert események. Pártunk az események minden lényeges mozzanatára kiterjedő alapos vizsgálatot folytatott az ellenforradalom okainak, a közrejátszott tényezőknek, az eseményekben működő erőknek feltárására. Központi Bizottságunk megállapította:

Az 1956. október 23-án Budapesten kirobbantott fegyveres felkelés és mindazon cselekmények, amelyek a Magyar Népköztársaság állami és társadalmi rendjét megbontották, a munkásosztály hatalma, a népi állam, a magyar nép szocialista vívmányai ellen irányultak, ezért burzsoá-ellenforradalmi jellegűek voltak.

Ezen nem változtat semmit az az egyébként sajnálatos körülmény sem, hogy az ellenforradalmi megmozdulások és az azokat elősegítő cselekmények részesei között a Magyar Népköztársaság megátalkodott ellenségei és tudatos árulói mellett jelentős számban voltak olyan emberek is, akik a politikai ítélőképesség hiányában, megzavarodottságuk következtében vagy mert félrevezették őket, nem voltak tudatában tetteik ellenforradalmi jellegének.

Az eseményeket felidéző okokra, az azokban részt vevő és ható tényezőkre vonatkozóan pedig megállapítást nyert:

Lényeges tényezőként szerepet játszottak Rákosi és csoportjának hibái. Ezek különösen kifejezésre jutottak a hazai adottságok és nemzeti sajátosságok figyelmen kívül hagyásában, amelyek következtében képtelennek bizonyultak bizonyos idő múltán arra, hogy a szocializmus építésének nemzetközi fő törvényszerűségeit helyesen alkalmazzák hazánkban. Kifejezésre jutottak továbbá

* *Lenin* Művei. 29. köt. 394. old.

a pártdemokrácia megsértésében, a szocialista törvényesség megsértésében és a gazdaságpolitika torzulásaiban. E hibák súlyossága, tartóssága, valamint a már feltárt és felismert hibák kiküszöbölésére való képtelenség gyengítette a proletárdiktatúrát; mély válságot idézett elő a pártéletben, és súlyos krízist az ország kormányzásában. *Mindez kedvező talajt teremtett az osztályellenségnek az ellenforradalom kirobbantásához.*

Súlyos szerepet játszott Nagy Imre és csoportja példátlan árulása. Ezek végigjárták az utat a párton belüli frakciózástól a burzsoáziával és az imperialistákkal kötött titkos és nyílt szövetségig, a munkáshatalom osztályáruló feladásáig, az imperialisták beavatkozásának hazaáruló sürgetéséig. Ezek a párt egyes szervezeteiből, valamint a Petőfi Körből s az akkori Írószövetségből legális szervezetet teremtettek az ellenforradalom számára. Segítettek az ellenforradalomnak erői álcázott gyülekeztetésében és felvonultatásában. *A szocialista forradalom és a népi állam erőit bomlasztották és megbénították, megnyitották az ellenforradalom számára a hatalomhoz vezető utat.*

Az ellenforradalom honi fő ereje a politikai hatalmától, kiváltságaitól és gazdasági alapjától korábban megfosztott, kapitalista és fasiszta restaurációra törő egykori nagybirtokos- és tőkésosztály, valamint reakciós uszályhordozóinak serege volt. Ezek a volt kizsákmányoló osztályhoz tartozó emberek, akik ideológiai és politikai befolyásuk egy részét hatalmuk elvesztése után is megőrizték, akik restaurációs terveikben szövetségesei és hazai támogatói voltak a nemzetközi imperializmusnak, gyorsan újjászervezték és mozgósították erőiket.

Rövid néhány nap alatt 40, országos igénnyel fellépő pártot szerveztek. Ezek sorában ott volt az ellenforradalmi alapon újjászervezett egykori három koalíciós párt éppenúgy, mint a két megyében nyíltan zászlót bontó nyilaskeresztes, leplezetlenül fasiszta párt. A volt uralkodó osztályok pártjaik mellett az ellenforradalmi platformon álló úgynevezett „munkástanácsokat" és „forradalmi" bizottságokat használták fel politikai céljaikra.

A Magyarországon kirobbantott ellenforradalmi felkelésnek legerősebb tényezője a nemzetközi imperializmus volt, az Egyesült Államok reakciós köreivel az élen, akik a magyar nép minden rendű és rangú

ellenségét támogatták a felszabadulás napjától kezdve minden rendelkezésükre álló eszközzel. Az imperialisták éveken át sugalmazták, szították és szervezték, végül ügynökeik és politikai szövetségeseik, Nagy Imre és csoportja, valamint a hazai burzsoá-ellenforradalmi erők útján kirobbantották az ellenforradalmi felkelést. *Ily módon a Magyar Népköztársasággal szemben valójában két egymással szövetkezett, a belső ellenforradalmi és a nemzetközi imperialista erő lépett fel.*

Pártunk Központi Bizottsága az 1956 októberi ellenforradalomról adott marxista elemzését és állásfoglalását először az 1956 decemberi határozatában foglalta átfogóan rendszerbe. Most, a kongresszus színe előtt ezzel kapcsolatban három fontos tényre mutathatunk rá.

Először: az 1956 novemberének első napjaiban és azt követően az események ellenforradalmi jellegéről tett minden megállapításunk helyesnek bizonyult, s a későbbiekben kiderült tények mindazt megerősítették és igazolták.

Másodszor: pártunk értékelését az ellenforradalom okairól és mozgató erőiről elfogadta és osztja az egész dolgozó magyar nép.

Harmadszor: értékelésünket elfogadta és helyesli az egész nemzetközi kommunista mozgalom s a haladó emberek az egész világon.

Elvtársak!

Az ellenforradalmi felkelésben a párt és a népköztársaság minden hazai ellensége egyesült, amit jelképeztek vezetőik: Mindszenty, P. Ábrahám Dezső, a horthysták 1919-es ellenforradalmi miniszterelnöke, Knob Sándor, a Gyáriparosok Országos Szövetségének volt igazgatója, Bornemissza volt horthysta miniszter, gróf Khuen-Héderváry volt horthysta államtitkár, Kéthly Anna, Király Béla, Maléter és Nagy Imre. Szorosan együtt dolgozott velük az Egyesült Államok kormánya által pénzelt, és ez alkalomra Bécsbe vezényelt emigrációs csoport, Nagy Ferenc és társai.

Ezek, a többségükben ismert tőkések, hírhedt reakciósok és hazaárulók előtérbe tolták az akkor még le nem lepleződött Nagy Imrét, és sokáig hallgattak igazi céljaikról. Csak a szocialista eszme erkölcsi nagyságát és a tömegeknek a szocializmus iránti megmásíthatatlan vonzódását bizonyítja, hogy korunkban a szocializmus és a szocialista forradalom legvadabb ellenségei sem állhatnak többé

nyíltan a tömegek elé céljaikkal, hanem kénytelenek azokat „szocialista", „demokrata", „forradalmi" frázisok mögé rejteni. Az ellenforradalmi erők, miközben szocializmusról, demokráciáról, szabadságról, forradalomról beszéltek, fegyverrel támadták a Magyar Népköztársaság intézményeit, és százszámra gyilkolták a népköztársasághoz hű kommunistákat, haladó embereket.

Pártunk, a Magyar Szocialista Munkáspárt a súlyos helyzetben kötelessége szerint járt el. A nép sorsáért érzett felelősségtől áthatva a magyar kommunisták létrehozták az új forradalmi központot, megszervezték a harc vezető erejét, az új Központi Bizottságot, létrehozták a forradalmi munkás-paraszt kormányt, amely leghűségesebb és legjobb barátunk, szövetségesünk, a Szovjetunió segítségét kérte. (Nagy taps.)

Új Központi Bizottságunk és a forradalmi munkás-paraszt kormány a cselekvés vezérfonalát Lenintől kapta. Lenin a munkásosztály forradalmi pártjának politikájáról szólva mondotta: *„a legjobb politika az elvi politika"*. Lenin azt mondotta a proletárdiktatúráról:

*„Ez a diktatúra feltételezi a kíméletlenül szigorú, gyors és határozott erőszak alkalmazását a kizsákmányolók, a kapitalisták, a földbirtokosok és lakájaik ellenállásának elnyomása céljából. Aki ezt nem értette meg, az nem forradalmár, azt el kell távolítani a proletariátus vezéreinek vagy tanácsadóinak sorából."**

A kérdések, amelyeket akkor a történelem számunkra napirendre tűzött, súlyosak és bonyolultak voltak. Az ellenünk támadók halálos ellenségeink és a megtévesztettek, félrevezetettek voltak. Abban a helyzetben csak szilárd elvi politikával és határozottsággal lehetett boldogulni.

Az egyik kérdés az volt: szabad-e tovább hallgatni arról, hogy árulás történt, hogy Nagy Imréék átmentek az ellenség táborába? A válasz csak egy lehetett: *teljes és gyökeres szakítás az árulókkal, a helyzet nyílt feltárása a tömegek előtt, az árulók leleplezése és megsemmisítése.* (Taps.)

* *Lenin* Művei. 29. köt. 394. old.

A kérdés az volt: szabad-e alkudozni a fegyverrel támadókkal és azt vizsgálni, közülük ki milyen szociális származású, és milyen szándék vezeti? A válasz csak az lehetett, hogy *fegyvert kell szegezni annak, aki fegyverrel támad a népköztársaság vagy annak bármely intézménye ellen.* (Taps.)

A kérdés az volt: kit kell elnyomni és üldözni, kinek kell szabadságot és demokráciát adni? A válasz csak az lehetett, hogy *szabadságot és demokráciát kell adni a szocialista forradalom harcosainak és a dolgozó népnek, el kell nyomni és üldözni kell az ellenforradalmárokat, a restaurációra törő burzsoákat és minden rendű és rangú szekértolóikat.* (Taps.)

Világos, hogy a nacionalizmus és a nemzeti gyűlölködés szításával szemben félreérthetetlenül és nyíltan a népköztársaság iránti hűség, az igaz hazafiság, a munkás-nemzetköziség eszméjével lehetett harcolni.

Az ellenforradalmárok „semlegességével" szemben, amely hazánk elszigetelését és az imperialisták kezére játszását célozta, félreérthetetlenül meg kellett mondani, hogy mi mindaddig, amíg a varsói szerződés szervezetére szükség lesz, ahhoz hűek maradunk, *és mindenkor együtt haladunk a szocialista táborral.* (Nagy taps.)

Arra a kérdésre, hogy mire alapozzuk országunk politikai rendszerét, világosan kellett válaszolnunk. A válaszunk az volt, hogy egy szocialista ország politikai rendszerét nem lehet ellenforradalmi vezetésű „munkástanácsokra" és „forradalmi" bizottságokra alapozni. Politikai rendszerünket a munkás-paraszt szövetséget vezető marxista–leninista pártra, a szakszervezetekre, a Hazafias Népfrontra és a többi tömegszervezetre építjük, elvetve a munkástanácsok rendszerét. A helyi államhatalmat pedig a néphatalom jól bevált helyi szervezeteire, a tanácsokra építettük a mindenféle ellenforradalmi bizottságok helyett.

Fel volt téve a kérdés, hogy egypárt- vagy többpártrendszer legyen-e az országban? A népi demokratikus rendszer – mint a proletárdiktatúra egyik típusa – számára elvi kérdés, általános törvényszerűség a munkásosztály pártjának vezető szerepe. Az egypártrendszer, illetve a többpártrendszer nem az általános törvényszerűségből adódó elv, hanem az adott ország politikai és társadalmi viszonyai alapján eldöntendő gyakorlati politikai kérdés. Nálunk

az ellenforradalmi felkelés időszakában bebizonyosodott, hogy viszonyaink között a többpártrendszer az ellenforradalom malmára hajtotta a vizet – ezért elvetettük azt.

Mi a többpártrendszer helyett a párt által vezetett Hazafias Népfrontot fejlesztettük. A Hazafias Népfront alkalmas és képes arra, hogy politikai egységbe tömörítse a kommunistákat és mindazokat a pártonkívülieket, akik az alapvető célok tekintetében – a szocializmus felépítése, az ország szuverenitásának és függetlenségének védelme, a népköztársaság erősítése, a béke védelme – egyetértenek. Három év újabb pozitív tapasztalata bizonyítja, hogy *a párt által vezetett Hazafias Népfront alkotó munkára képes politikai mozgalom, amely a kommunisták mellett a pártonkívüli közéleti tényezőket tömöríti, tekintet nélkül arra, hogy korábban milyen pártoknak voltak tagjai vagy esetleg pártonkívüliek voltak-e.*

Hosszú időn át vitatott volt az ellenforradalomban vétkesek megbüntetésének, illetve a megbocsátásnak kérdése. Pártunk álláspontja az volt és ma is az, hogy a nép életbevágó érdekeinek biztosítása megkövetelte az ellenforradalmi felkelés kezdeményezőinek, vezetőinek, szervezőinek és a gyilkosságokat elkövetőknek a megbüntetését. Meg kellett viszont bocsátani azoknak, akik főbenjáró bűnt nem követtek el, akiket megtévesztettek és félrevezettek. A Magyar Népköztársaság igazságszolgáltató szervei ennek megfelelően jártak el, és elmondhatjuk, hogy a nép igazságérzetének ez megfelelt, a nép helyeselte és támogatta ezt a büntetőpolitikát.

A gazdasági helyzet sem kevésbé súlyos kérdéseket tűzött napirendre. Pártunk válasza ezekre a kérdésekre az volt: szembe kell szállni a demagógiával, meg kell akadályozni azt, hogy munka nélkül pénzeket osztogassanak, meg kell szervezni a termelést, meg kell erősíteni a munka- és a bérfegyelmet.

Ezeknek a súlyos kérdéseknek az elvileg helyes megválaszolása, még inkább a kérdések megfelelő megoldása megkövetelte a párttól, hogy határozottan szakítson egyrészről az ellenséggel, a megalkuvókkal és árulókkal, másrészről a tömegekben nem bízó, azokra támaszkodni nem merő szektás nézetek hordozóival.

Nehéz helyzetben és egy időben kellett a pártnak két nagyon fontos feladatot megoldania: szakítani a korábbi hibákkal és

leszámolni az ellenforradalommal. Pártunk képes volt erre, és egy időben megoldotta mind a két feladatot. A bátor, nyílt és következetes marxista–leninista állásfoglalás és politika meghozta a maga gyümölcsét. Az ellenforradalmi felkelés valamennyi tanulságát és tapasztalatát még sokáig számon kell tartania a pártnak, de magáról az ellenforradalomról elmondható, hogy minden területen teljes vereséget szenvedett, és ma már a múlté. *(Taps.)*

Az 1956-os ellenforradalmi felkelés mindig fekete lap marad népünk történetében. De az a tény, hogy most, alig három év után elmondhatjuk, hogy az ellenforradalom már a történelemé, arról is bizonyságot tesz, hogy népünk nagy politikai tapasztalatokra tett szert, nagy határozottságot és egységet tanúsított az ellenforradalom által felidézett bajok és nehézségek leküzdésében — el tudta temetni az ellenforradalmat.

Annak, hogy az ellenforradalom erői felett a szocialista forradalom erői győzelmet arattak, nagyszerű demonstrációi voltak az 1957 márciusában megszervezett budapesti gyűlések, a felejthetetlen 1957. május 1-i budapesti nagygyűlés, az 1957. augusztus 20-i kisújszállási nagy munkás-paraszt találkozó. A Hruscsov elvtárs által vezetett szovjet párt- és kormányküldöttség látogatása 1958 tavaszán Magyarországon a szovjet–magyar barátság, a proletár internacionalizmus hatalmas győzelme volt a nacionalizmus és a sovinizmus fölött. *(Nagy taps.)*

Az ellenforradalmi felkelés alkotmányos és törvényes elítélése, Központi Bizottságunk és kormányunk politikájának helyeslése és támogatása volt a magyar országgyűlés 1957. május 9-i ülése, amely egyhangúlag bizalmat szavazott a forradalmi munkás-paraszt kormánynak. A szocializmust építő magyar nép nagyszerű politikai győzelme volt az 1958. november 16-i országgyűlési és tanácsválasztás, amelyen a magyar nép megválasztotta 338 képviselőjét az országgyűlésbe, és 106 000 tanácstagját a helyi államhatalmi szervekbe. Ezen a választáson a jogosultak 98,4 százaléka szavazott, és a leszavazottak 99,6 százalékának támogatását megkapták a pártunk által vezetett Hazafias Népfront jelöltjei.

A Magyar Népköztársaság belpolitikai helyzetét ma a nyugalom, a szilárdság, a gyors fejlődés jellemzi. A népi hatalom erősebb, mint az ellenforradalmi felkelés előtt volt, a szocializmus alapjai jelentősen

szélesedtek azóta, és a szocialista építés rendben, lendületesen folyik. Ez a helyzet nem jöhetett volna létre a tömegek politikai támogatása és odaadó, szorgalmas munkája nélkül.

Ez a tény bizonyos mértékig tükröződik még a Magyarországgal szemben erősen elfogult nyugati sajtóban is. Ott még vannak természetesen olyan tudósítások is, mint a „Der Bund" című svájci lap 1959. szeptember 13-i számában megjelent riport. Ebben a lap bécsi tudósítója arról ír, hogy Magyarországon az utóbbi időben leggyakrabban a kenyérhiányra panaszkodtak, hogy Salgótarjánban a lakosság tavasszal a kenyérhiány miatt tüntetett. Az „Express" című lap október 8-i számában az újságíró még így ír: „A magyarok mindig annak a vágyuknak adnak kifejezést, hogy a Nyugathoz tartozzanak... Látni kell annak a nőnek a bűnbánatot és alázatot mutató arckifejezését, aki ezt mondja: képzelje, uram, csak most kezdünk látni keményített szoknyákat." *(Nagy derültség.)*

Nálunk az ennyi hitelt érdemlő és ilyen színvonalú külföldi tudósításokat már csak a vicclapok szerkesztői veszik komolyan. *(Derültség.)* Az ilyen kőkorszakbeli hírverések mellett az utóbbi időben még a Nyugat kapitalista sajtójában is teret nyernek a reálisabban látó és a valóságnak jobban megfelelő tudósítások is. Így a „Le Monde" augusztus 13-i számában a következő olvasható: „A magyarországi vezetők optimisták. A gazdasági helyzet két és fél év alatt érezhetően javult, az üzemek teljes kapacitással termelnek, a földek több mint 40 százalékán már állami gazdaságok vagy termelőszövetkezetek vannak, az aktív ellenzéket tehetetlenségre kényszerítették."

Vagy a „Reynold's News" című lap szeptember 7-i számában ez áll: „Budapesten csak nagyon kevés nyoma maradt az 1956-os eseményeknek. Egyes falakon még golyó ütötte himlőhelyek láthatók, de maga a nép nem mutatja a boldogtalanság vagy az elnyomás legcsekélyebb nyomát sem. Budapest vidám főváros, a lakosság ruházkodási színvonala nagyon magas. Az alkotmány tizedik évfordulóját nyilvános ünneppel ülték meg."

A reális szemlélet csak javára válhat azoknak is, akik nem túlságosan szeretik a Magyar Népköztársaságot.

Mostanában az ilyen emberek, miközben szemük előtt erősödik a Magyar Népköztársaság, különböző képzelgésekkel áltatják magu-

kat. Azt mondják, „ellentétek vannak a pártban". Pártunkban egység van, és ha ellenségeink arra várnak, hogy komoly ellentétek lesznek, akkor várjanak türelemmel, mert még jó sokáig kell várniuk. Más reakciósok eszelősségükben odáig mennek, hogy reményeiket ahhoz fűzik: háború lesz. A háborúban „reménykedő" emberek valóban közel járnak az ön- és közveszélyes őrültekhez. Az ilyen embereknek, ha egyáltalán képesek értelmes szót megérteni, csak azt mondhatjuk, okkal bízunk abban, hogy még a hidegháborút is sikerül felszámolni, de akárhogyan is lesz, kapitalizmus és fasizmus Magyarországon még egyszer nem lesz. *(Hosszan tartó, nagy taps.)* Ezt verjék ki a fejükből, az nekik is jobb lesz. Megint más reakciósok azt mondják: „Hruscsov és Eisenhower megegyeztek." *(Élénkség.)* Mi tudjuk, hogy Hruscsov elvtárs és Eisenhower elnök úr néhány dologban megegyeztek, és reméljük, kívánjuk is, hogy a jövőben még sok dologban egyezzenek meg. De mi azt gondoljuk, hogy az a reakciós, aki valamely torz logikával azt gondolja, hogy bármelyik Hruscsov–Eisenhower találkozóból és tárgyalásból, nem tudni, milyen alapon, kapitalista, fasiszta Magyarország születik, legalábbis erősen téved. *(Derültség.)* A közmondás az ilyenre azt mondja: „Éhes disznó makkal álmodik." *(Derültség.)*

Megint mások reakciós reményeiket ahhoz fűzik, hogy „kivonulnak Magyarországról a szovjet csapatok". Erről a kérdésről érdemes néhány komolyabb szót váltani. A szovjet csapatok Magyarországon ma nem belpolitikai okokból, hanem kizárólag a még rendezetlen nemzetközi kérdések miatt tartózkodnak. Mi a szovjet kormánnyal és a varsói szerződés szervezetében egyesült többi kormánnyal, valamennyi szocialista országgal egyetértésben amellett vagyunk, hogy a külföldön állomásozó csapatok egyidejű és kölcsönös visszavonásáról tárgyaljunk. Jelenleg azonban még mindig nyílt fenyegetések hangzanak el a népi demokratikus országok ellen.

Világosan megmondtuk, nemegyszer: *a szovjet csapatok addig maradnak Magyarországon, ameddig a nemzetközi helyzet azt szükségessé teszi.* Ami pedig azokat a képzelgéseket illeti, hogy mi lesz, ha a szovjet csapatok kivonulnak Magyarországról, megmondhatjuk, a reakción az sem fog segíteni. A szocialista forradalom magyarországi erői és hívei drágán tanulták meg azt, amit kell, és meg

tudják védelmezni rendszerüket a belső ellenséggel szemben. *Ha a reakciósok újból verekedni akarnak, nem leszünk ellene, mert a magyar népnek van ereje, és még van elegendő törleszteni valója is az ellenforradalmárokkal szemben.* (Lelkes, nagy taps.)

Elvtársak!

A tapasztalatokat számon tartjuk, nem ismételjük meg a hibákat, nem felejtjük az árulást, sem az osztályellenséget, sem az imperialistákat.

A tapasztalatok alapján tovább erősítjük népi államunkat, rendszerünket.

Tovább erősítjük államunk legfőbb politikai alapját, a munkás-paraszt szövetséget. Erősítjük a munkásosztály szövetségét a többi dolgozó réteggel is. A Hazafias Népfront mozgalmi erejére támaszkodva folytatjuk a nemzet összes alkotásra képes erőinek tömörítését.

Tovább fejlesztjük rendszerünk demokratizmusát. Érvényesítjük a demokratikus centralizmus elvét az államéletben is. A törvényt tiszteletben tartó állampolgárok jogai a jövőben tovább bővülnek. Ugyanígy tovább bővülnek a helyi államhatalmi szervek önkormányzati jogai is, fenntartva és erősítve alapvető kérdésekben az állam központi irányítását.

Népköztársaságunk alkotmányban rögzített szervezete: az országgyűlés és a helyi tanácsok rendszere bevált. *Az 1956-os ellenforradalmi támadás az országgyűlés és a helyi tanácsok történelmi próbája volt — és ezt a történelmi próbát fényesen kiállták.* A néphatalom méltó megtestesítőinek és megvalósítóinak bizonyultak.

Az elmúlt három év alatt tovább fejlesztettük az országgyűlés és a helyi tanácsok munkáját. Megnövekedett politikai, gazdasági és kulturális szerepük, bővült hatáskörük. Az a törekvésünk, hogy ez a jövőben még inkább bővüljön.

A helyi tanácsok hatáskörének ésszerű bővítése annál is fontosabb, mert egyúttal hatásos harc a burzsoáziától örökölt — és sajnos rendszerünkben még nagyon is megtalálható — bürokrácia ellen.

Nincs szándékunkban az ország fegyveres erőit — ideértve a hadsereget, a belső karhatalmat és a határőrséget — növelni.

Ugyanakkor mindaddig, ameddig ezt a helyzet megköveteli, korszerűsítés tekintetében minőségileg fejleszteni kell azt. *A néphadsereg, a határőrség, a rendőrség, a belső karhatalom, a belügyi és igazságügyi szervek az ellenforradalommal vívott harcban születtek és szerveződtek újjá. Jelentős érdemeket szereztek e harcban, és népünk abban a tudatban tekint rájuk, hogy feladataikat mindenkor megfelelően meg tudják oldani.*

Belügyi és igazságügyi szerveink külön érdeme, hogy igen nehéz körülmények között dolgozva, az elmúlt három év alatt a szocialista törvényességet teljesen helyreállították hazánkban. Részben azzal, hogy bűntett megtorlatlanul nem marad, másrészt azzal, hogy vétek nélküli embert büntetés nem sújt ma hazánkban. Büntetőpolitikánk lényege: az ebben az értelemben felfogott törvényesség védelme és biztosítása minden körülmények között.

Az ellenforradalmárok megbüntetése kérdésében nincs egyetértés közöttünk és sok nyugati kritikusunk között. De jellemző, hogy az elmúlt három év alatt egyetlen olyan büntetés nem volt, ahol a büntetés alapját képező cselekményt bárki is vitathatta volna. Az természetesen más kérdés, és továbbra is vita tárgyát képezheti, hogy a szóban forgó cselekmény hazánk törvényei szerint bűncselekmény, nyugati kritikusaink szerint pedig valamiféle „hőstett". Mi eddig is a Magyar Népköztársaság Alkotmányának rendelkezése és törvényeinek előírásai szerint jártunk el, és azt fogjuk tenni a jövőben is, ha bárkinek eszébe jut államellenes bűncselekményt elkövetni, a rendszer ellen felemelni kezét.

Adminisztratív és fegyveres erőinkről szólva meg kell emlékeznünk a munkásőrségről. *A munkásőrséget az ellenforradalom elleni harcban szerveztük. Azok a munkások, parasztok és értelmiségiek, akik rendes napi munkájuk végzése mellett minden anyagi ellenszolgáltatás nélkül fegyverrel őrködnek a nép szocialista vívmányai felett, megérdemlik a párt és a nép legteljesebb megbecsülését.* (Taps.)

Kedves elvtársak, elvtársnők!

Elmondhatjuk, hogy a három esztendő alatt teljes mértékben sikerült helyreállítani a Magyar Népköztársaság törvényes belső rendjét, a belpolitikai helyzet jó és kielégítően fejlődik. A közrend és a közállapotok olyanok nálunk, hogy bármely nyugati

kapitalista ország megirigyelhetné. Ez a párt egységének, helyes politikájának, a párt és a nép összeforrottságának, a munkásosztály vezette nemzeti tömörülésnek köszönhető. *Rendszerünk s társadalmunk belső ereje abban van, hogy a párt mint vezető erő, képes betölteni feladatát, és a nép támogatja pártunkat.*

III

NÉPGAZDASÁGUNK FEJLŐDÉSE ÉS TOVÁBBI FELADATAINK

Elvtársak!

Országunk gazdasági helyzete jónak nevezhető. A felszabadult magyar népnek az elmúlt 15 esztendő gazdasági munkájában le kellett győznie mindazt a nehézséget és elmaradottságot, amelyet a kapitalizmus maga után örökül hagyott. Az ország gazdaságának szerkezete a korábbi félfeudális és félgyarmati helyzetből következően rossz, az ipar korszerűtlen, a mezőgazdaság rendkívül elmaradott volt. A második világháború Magyarország gazdaságában 300 milliárd forint értékű kárt okozott, azaz, az akkori színvonalon számítva, öt év nemzeti jövedelmét, az egész nép ötévi munkájának minden eredményét megsemmisítette. A demokratikus és szocialista fejlődés útjára lépve népünk viszonylag rövid idő alatt leküzdötte a háborús károkat, helyreállította a népgazdaságot, és 1949-re utolérte, sőt, némileg túlhaladta az 1938-as, utolsó békeév színvonalát a termelés és az életszínvonal tekintetében is.

A felszabadulás óta hatalmas sikereket értünk el a gazdasági építés területén. Az ipari termelés az 1938-asnak mintegy három és félszeresére növekedett. 1949 óta száz nagy új iparvállalatot épített népünk, és ez alatt az idő alatt születtek az új magyar szocialista iparvárosok. Közöttük Sztálinváros, amelynek ma 34 000 lakosa van, a 21 000 lakosú Komló, a 13 000 lakosú Kazincbarcika.

A mezőgazdasági termelés csupán 15 százalékkal növekedett, aminek döntő oka a szétforgácsolt kisparcellákon folyó korszerűtlen termelés. Mégis, a mezőgazdaság bizonyos fokú fejlődését mutatja, hogy a traktorállomány, amely 1935-ben mindössze 7000 darab volt az egész országban, 1959-re 31 000-re növekedett.

A műtrágyafelhasználás, amely 1938-ban egy holdon mindössze 13,5 kg volt, 1959-re holdanként 77 kg-ra emelkedett.

Az életszínvonal – az 1951–1953-as megtorpanás és bizonyos dolgozó-kategóriáknál a visszaesés ellenére – tíz esztendő alatt jelentősen növekedett.

Az életszínvonal fejlődésében az 1951–1953-as zökkenés elkerülhető lett volna, a népgazdaság fejlődése arányosabb és nagyobb lehetett volna, ha a tervezés reálisabb, ha az akkori vezetés belső adottságainkat és gazdasági erőinket, valamint a szocialista országok gazdasági együttműködésében rejlő lehetőségeket jobban figyelembe vette, jobban kihasználta volna. Mégis, a gazdasági élet területén 1949–1956 között született sikerek történelmi jelentőségűek, ilyen fejlődésre csak a szocialista tervgazdálkodás képes. *A gazdasági életben a felszabadulás óta elért hatalmas eredmények tényei bizonyítják a szocialista rendszer hatalmas fölényét a kapitalizmus felett.*

A tények hazug tagadása, népi rendszerünk és a magyar dolgozó nép hősies erőfeszítéseinek rágalmazása volt az imperialista hírverők, a volt kizsákmányolók, a revizionisták 1956-os gazdasági és szociális demagógiája. Ellenben igazság az, hogy az ellenforradalom és visszamaradt bomlási terméke a gazdasági életben is rendkívül súlyos károkat okozott, és a szocializmus építésében törést idézett elő. Az ellenforradalom „adománya" a magyar népnek gazdasági vonatkozásban az a 22 milliárd forint értékű kár, amelyet okozott.

A gazdasági élet három évvel ezelőtt bénult volt. Termelés nem folyt, az úgynevezett „munkástanácsok", „forradalmi bizottságok" gátolták a termelés megindítását, fosztogatták a népgazdaságot, a gazdasági vezetés szerveit felbomlasztották – a pénz romlása, gazdasági csőd fenyegette az országot, a dolgozó népet.

A Központi Bizottság, a kormány már az ellenforradalmi banditákkal folytatott fegyveres harc közben erélyes intézkedéseket hozott a népgazdaság helyreállítására. A bányászokhoz, a munkásokhoz, a parasztokhoz fordult, és a testvéri szocialista országok vezetőitől, népeitől gazdasági segítséget kért. A magyar dolgozó nép felismerte a helyzetet. Követve a Központi Bizottság és a kormány felhívását, szenet, villanyáramot, ipari termékeket, élelmet adott, helyreállította a közlekedést.

Mindenekelőtt a Szovjetunió, de vele együtt Kína és valamennyi

népi demokratikus ország segítségünkre sietett. A térítés nélküli gyorssegélyen kívül a Szovjetunió és a többi népi demokratikus ország 1 milliárd 200 millió rubelnyi árut és szabad devizát adott segítségül népünknek hosszúlejáratú hitelezéssel. *Ezért a segítségért is hálás köszönetet mondunk a testvéri országok vezetőinek és népeinek.* (Nagy taps.)

1957 végére már helyreállt a népgazdaság. Helyreállt és termelt a szocialista ipar, termelt a mezőgazdaság. A begyűjtési rendszer helyett bevezettük a felvásárlás rendszerét megfelelő árakkal, emeltük a dolgozók életszínvonalát a városban és a falun egyaránt. 1957 végén a termelés színvonala és a dolgozók életszínvonala elérte és meghaladta az ellenforradalom előtti utolsó normális év, 1955 színvonalát. Egy év alatt erre csak a szocialista rendszer és a szocializmus nemzetközi szolidaritása képes.

A népgazdaság alapjainak, a normális gazdasági munka feltételeinek helyreállítása után kidolgoztuk a gazdasági munkában követendő irányt, és annak alapján a hároméves népgazdasági tervet. Célunk volt:

1. A népgazdaság szerkezetének javítása, hazai adottságaink legjobb kihasználása, a szocialista országok gazdasági együttműködési lehetőségeinek legjobb kihasználása.

2. A termelékenység emelése az önköltség csökkentése, a munka jobb megszervezése és a műszaki színvonal fejlesztése útján.

3. A rendelkezésre álló beruházási összegek koncentrálása a legfontosabb célokra.

4. A külkereskedelmi és a fizetési egyensúly biztosítása.

5. A tervezés realitása, tartalékok képzése.

6. A dolgozók életszínvonalának reális emelése a gazdasági lehetőségekhez mérten.

Ezen elveket követve 1958 végéig a következő eredményeket sikerült elérni:

Az állami ipar termelése 14 százalékkal haladta meg az 1955. évit. A termelékenység 1955-höz képest 8 százalékkal növekedett. 1958-ban a beruházás összege 2,3 milliárddal haladta meg az 1955. évit. A külkereskedelmi forgalom egyenlege 1957-ben még több mint 2 milliárd devizaforintos passzív mérleggel, 1958-ban már 580 millió forintos aktív mérleggel zárult. A kiskereskedelmi forgalom 26 száza-

lékkal volt magasabb, mint 1955-ben. Ugyanakkor a kereskedelem árukészletének értéke 3,5 milliárddal volt nagyobb, mint az 1955. évi. A lakosság takarékbetét-állománya az 1955. év végi 700 millió forintról háromszorosára, 2 milliárd 100 millió forintra növekedett.

Az 1958-as év jó eredményeinek köszönhetjük, hogy jobb feltételekkel indulhattunk az 1959-es évnek. A dolgozók bizakodását és munkakedvét növelte, a lelkesedést felszította a gazdasági életben elért jó eredményeken kívül a hatalmas választási győzelem, a mezőgazdaság szocialista átszervezésében elért igen nagy előrelépés, a Szovjetunió Kommunista Pártjának lelkesítő XXI. kongresszusa. Mindez alapot adott arra, hogy a Központi Bizottság ez év márciusában határozatában felhívja dolgozó népünket a nagyszámú új és jelentősen megnövekedett termelőszövetkezet megszilárdítására, továbbá arra, hogy vigyen nagyobb lendületet a szocializmus építésébe.

A Központi Bizottság márciusi határozata hatalmas és kedvező visszhangot keltett a dolgozók tömegeiben. A Budapesti Pártbizottság, a Szakszervezetek Országos Tanácsa, a Csepel Vasmű és több más nagy gyár kollektívájának javaslatára széles körű munkaverseny bontakozott ki a pártkongresszus tiszteletére. A dolgozók ezernyi elhangzott felajánlásának végösszege — olyan körülmények között, amikor a gyárak és a trösztök vezetőinek egy része rendkívüli óvatosságot tanúsított — a szocialista iparban 3,2 milliárd forintnyi értéket tett ki. Ami azonban még a felajánlásnál is több és szebb, az, hogy dolgozóink november elejéig az évi felajánlás 97 százalékát, összesen 3,1 milliárd forintnyi terven felüli termelést már teljesítettek. *(Taps.)* A mezőgazdaság szocialista részében is nagyszerű felajánlások történtek. Az állami gazdaságok, a gépállomások, a termelőszövetkezetek együtt 305 millió forintnyi, túlnyomóan az önköltséget csökkentő felajánlást tettek.

A felajánlások és ezek teljesítése a szocialista öntudat és lelkes munka meghatóan szép példáit mutatják munkások, parasztok, értelmiségi dolgozók körében Budapesten és vidéken. Lehetetlenség igazságosan bármelyiket is közülük kiemelni. A munkásbrigádok, a mezőgazdasági dolgozók brigádjai, az úgynevezett komplexbrigádok, amelyek egy adott feladat megoldására alakultak — rendszerint fizikai és szellemi dolgozók összefogásával —, nagyon szépen dolgoztak. Különösen

örvendetes a fiatal dolgozók legöntudatosabbjainak helytállása. Közülük kiemelhető az ifjúsági exportbrigádok jó munkája, amelyekből csak Budapesten több mint 2000 dolgozik, mintegy 13 000 fiatallal.

Még napjainkban is születnek újabb és újabb felajánlások. A budapesti pártértekezleten hallottuk egy telefongyári elvtárs felszólalását. Azt mondotta, ha a kongresszus legalább három napig tart, akkor ők még a kongresszus ideje alatt befejezik évi tervüket. Nem akartuk elárulni nekik, hogy a teljesítésnek ez a feltétele biztosítottnak látszik. *(Derültség.)* Az újságban olvastam, hogy ők – ami biztos, biztos – már teljesítették évi tervüket. *(Taps.)*

A szocialista munkaverseny fejlődésében a tavasszal nagyszerű dolognak voltunk tanúi. Újságaink hírt adtak arról, hogy a Szovjetunióban kommunista brigádok, Csehszlovákiában szocialista brigádok alakítását kezdeményezték a dolgozók. Ezeket az újsághíreket követően mintegy két-három héten belül — minden központi kezdeményezés nélkül – egyidejűleg az ország különböző részein, százszámra alakítottak brigádokat, amelyek a „szocialista brigád" címének elnyeréséért versenyeznek. Ezek a brigádok, igen helyesen, a termelési célokon és a munka fejlesztésén kívül a szocialista magatartás és erkölcs elmélyítésén munkálkodnak. Az ilyen brigádok száma az országban ma hozzávetőleg mintegy 3500–4000.

Az évi terv első háromnegyed évének teljesítése a következő képet mutatja:

A mezőgazdaságban a termelőszövetkezetek megszilárdítása érdekében a meghatározott tennivalókat elvégeztük. Az ipari termelés 12 százalékkal, a termelékenység négy százalékkal növekedett a múlt év azonos időszakához képest. Ugyanezen háromnegyed év alatt a kiskereskedelmi forgalom 10 százalékkal, a lakosság összes pénzbevétele nyolc százalékkal, a lakosság takarékbetét-állománya 69 százalékkal magasabb, mint egy évvel ezelőtt volt.

Az első háromnegyed év összes eredményei azt mutatják, hogy az ipari termelés, az önköltség és valószínűleg a termelékenység tekintetében is megvalósítjuk a márciusi határozat céljait, azaz egy évvel hamarabb elérjük néhány fő mutató tekintetében a hároméves tervben 1960 végére tervezett szintet. (Taps.)

Kedves elvtársak!

Pártunk álláspontja, amely az elmúlt három év alatt töretlenül érvényesült, az, hogy *a szocializmus építésének együtt kell járnia a dolgozók életszínvonalának rendszeres emelkedésével.*

Nézzük, hogyan alakult a dolgozók életszínvonala hazánkban:

Mint már említettem, az életszínvonal 1949-re érte el az 1938-as év színvonalát. Azt követően a legnagyobb horderejű eredmény, hogy amíg a Horthy-rendszer idején évi átlagban 200 000–300 000, az 1929–1933-as válság idején pedig 700 000–800 000 volt a munkanélküliek száma, addig rendszerünkben a munkanélküliség – mely a dolgozó osztályok életének átka – gyakorlatilag megszűnt. Az 1949-et követő 10 esztendő alatt a keresők száma 650 000-rel növekedett.

1945 után, három-négy éven keresztül, a munkások és alkalmazottak életszínvonala a parasztságéhoz képest elmaradt. 1958 végéig a munkások és alkalmazottak reáljövedelme 56 százalékkal, a parasztság reáljövedelme 26 százalékkal növekedett, behozva a munkások és alkalmazottak életszínvonalában az átmeneti lemaradást is.

Az életszínvonal emelkedését jellemzően mutatja néhány alapvető élelmiszer fogyasztásának alakulása. Az évenkénti egy főre eső átlagos húsfogyasztás nálunk 1938-ban 33 kg volt, 1958-ban 42. Egy ember átlagos évi fogyasztása zsiradékból 17 kg-ról 21-re, cukorból 10,5 kg-ról 24,8-re, tojásból 93 darabról 147 darabra növekedett. A borfogyasztás – lehet, hogy akkor is magas volt – azonos az 1938-as színvonallal. A sörfogyasztás az 1938-as évi átlagos fogyasztásról 1958-ra pontosan tízszeresére növekedett. *(Derültség.)*

Ugyancsak szemléltető, milyen képet mutat az egy főre eső átlagos kalóriafogyasztás hazánkban és néhány más európai országban. Tudvalevő, hogy a Horthy-rendszer idején Magyarországon az egyszerű emberek Spanyolország és Törökország dolgozóival együtt a leggyengébben és legrosszabbul táplálkoztak Európa népei közül. Ma a helyzet a következő: Olaszországban az egy főre eső napi kalóriafogyasztás 2560, Jugoszláviában 2710, Franciaországban 2830, Ausztriában 2950, a Német Szövetségi Köztársaságban 2970, Angliában 3210 és Magyarországon ennél is több, 3240 kalória. Ebben már a világszínvonalat elértük. *(Derültség.)*

Nálunk 1958-ban a munkások és alkalmazottak összes béralapjára 41,9 milliárd forintot fizettek ki, a béren kívüli juttatások összege 11,6 milliárd forint volt.

A munkásokon és alkalmazottakon kívül a parasztok, a szövetkezeti kisiparosok, majdnem minden dolgozó ember életszínvonalát javítják az állam által úgyszólván térítés nélkül nyújtott egyéb szolgáltatások is. A társadalombiztosításba 1938-ban még csak a lakosság 31 százaléka volt bevonva, ma pedig már 71 százaléka. Az orvosok száma hazánkban a felszabadulás óta mintegy 40 százalékkal növekedett. Ma az a helyzet, hogy a Szovjetunióban, amely e tekintetben a legjobban áll az egész világon, 10 000 lakosra több mint 17 orvos jut, de hazánk is kiállja e tekintetben az összehasonlítást bármely országgal. Ma 10 000 lakosra Franciaországban kereken 10, Dániában 12, Belgiumban 12, Magyarországon pedig 15 orvos jut.

Hogy a Központi Bizottság és a kormány milyen következetesen érvényesíti álláspontját az életszínvonal növelésében, arról az elmúlt három évben a tömegek saját tapasztalataik alapján győződtek meg. Abban az időben, amikor az ellenforradalmi kártevéseket még nem küzdöttük le, a termelés és a termelés fejlesztése — amely az életszínvonal egyedüli szilárd alapja — alig volt biztosítva, már eltöröltük a begyűjtést, és jobb felvásárlási árakat állapítottunk meg, bevezettük a nyereségrészesedés rendszerét.

Már emeltük 1957-ben a munkások és alkalmazottak reálbérét 14—16 százalékkal, a parasztság reáljövedelmét 8—10 százalékkal. 1958 elején, a kormány országgyűlési beszámolójában nyíltan megmondottuk, hogy 1958-ban az életszínvonalat nem lehet emelni, hanem az esztendőt arra kell felhasználni, hogy az 1957 végéig elért színvonalat a termelés fejlesztésével megszilárdítsuk, reálisan alátámasszuk. A tömegek megértették, elfogadták, helyeselték és támogatták ezt az állásfoglalást. Ez tette lehetővé, hogy az 1958-as tervet a vártnál jobban teljesíthessük, és a reáljövedelmet mégis több mint két százalékkal emelni lehetett.

Az 1958-as év jó eredményei tették lehetővé, hogy a Központi Bizottság napirendre tűzhette az életszínvonallal kapcsolatos néhány sürgető probléma megoldását. A Politikai Bizottság a közelmúltban megvizsgálta, hogy a Központi Bizottságnak

a munkásosztály helyzetéről szóló határozatát hogyan hajtottuk végre. Most a Központi Bizottság nevében jelenthetem a kongresszusnak, hogy e határozat valamennyi, az életszínvonalat érintő pontját teljesítettük.

A határozat e feladatok végrehajtási határidejét 1959 első félévében jelölte meg. A végrehajtás: 1959. január elsejével 25 000 alacsony keresetű munkás 8–15 százalékos fizetésemelést kapott. A munkaidő-csökkentés az egészségre különösen ártalmas munkáknál ebben az évben kereken 50 000 dolgozónál történt meg. 82 000 pedagógus fizetését emeltük jelentősen, ugyancsak január elsejével. Az 55 000 egészségügyi dolgozó fizetésrendezése február 1-i hatállyal lépett életbe. Január 1-i határidővel 408 000 ember nyugdíját emeltük. A családi pótlék részbeni felemelése, mely az egyedülálló dolgozó, gyermeket nevelő nőkre és a három vagy annál több gyermekes dolgozókra terjed ki, április 1-i határidővel megtörtént. A bér-, a fizetés-, a fizetéspótlék- és a nyugdíj-emelések összege évi 1 milliárd 487 millió forintot tesz ki.

Az életviszonyok nálunk most jók. A munkának mindenki számára van értelme, mert mindenki tudja, hogy a munka teremtette értéket részben a termelés fejlesztésére, azaz a jövendő magasabb életszínvonalának biztosítására, részben pedig közvetlenül fogyasztásra, a ma jobbá tételére, a dolgozók életszínvonalának rendszeres emelésére fordítjuk.

Valójában ma csak egyetlen olyan, az életkörülményeket komolyan befolyásoló kérdés van, amelynek gyökeres megoldása még sok erőfeszítést és jelentős időt kíván – ez a megnövekedett és folyton növekvő igényeket kielégítő lakásépítés. Bár ez rendkívül nehéz feladat, de olyan feladat, amelyet meg lehet, meg is kell, és meg is fogunk oldani.

Elvtársak!

A gazdasági építés terén előttünk álló feladatokról kívánok szólni.

A néphatalom megszilárdításával párhuzamosan a párt tevékenységében mindinkább előtérbe kerültek, és a jövőben még inkább előtérbe kerülnek a gazdasági és kulturális építés kérdései. Ez vonatkozik a párt egész tevékenységére, és külön-külön minden egyes pártszervezetünk munkájára is. A gazdasági és kulturális építés kérdéseinek olyan nagy politikai jelentőségük van, hogy a békés

fejlődés viszonyai között a párt befolyásának növekedése a tömegekre, államunk és rendszerünk további politikai erősödése döntően a gazdasági és kulturális építés feladatainak helyes megoldásán múlik.

A Központi Bizottság a gazdasági feladatok nagy fontosságára való tekintettel javasolta a kongresszusnak, hogy ismertetésükre külön napirendi pontot iktasson be. Ily módon e beszámolóban csak vázlatosan érintem a gazdasági feladatokat.

A gazdasági építő-, termelőmunka társadalmi céljainkat is szolgálja. *Népünknek a legközelebbi években be kell fejeznie a szocialista társadalom alapjainak lerakását, és meg kell gyorsítania a szocialista társadalom felépítését.*

Közvetlen gazdasági, termelési feladatunk: az ez évi és jövő évi terv végrehajtásával túlteljesíteni a hároméves tervet, s ezzel magasabb szinten biztos kiindulási alapot teremteni az új ötéves tervhez. Feladatunk egy jó, új ötéves terv kidolgozása, és a tömegek mozgósítása annak végrehajtására.

A Központi Bizottság közrebocsátott okmánya a készítendő új ötéves terv fő irányelveit tartalmazza. Ezek – ha a kongresszus megerősíti – utasításként szolgálnak a terv készítésén dolgozó kommunistáknak, ugyanakkor eligazításként az egész párttagságnak gazdasági munkájához.

A tervnek biztosítania kell, hogy az 1958-as színvonalhoz képest 1965 végére az ipari termelés legalább 65–70 százalékkal, a mezőgazdasági termelés 30–32 százalékkal növekedjék. El kell érni, hogy a nemzeti jövedelem legalább másfélszeresére növekedjék. A termelés növelését az iparban elsősorban a termelékenység 37–40 százalékos emelésével érjük el.

Tovább kell fejlesztenünk iparunkat. Biztosítani kell, hogy gyorsabban növekedjék a nehézipar, ugyanakkor jelentősen növekedjék a könnyűipar is. Biztosítani kell az egész népgazdaságban, főként a műszaki színvonal emelésével a termelékenység növelését, javítani kell a gazdaságosságot, csökkenteni kell az önköltséget. Népgazdaságunknak a következő években meg kell közelítenie a legfejlettebb országok gazdasági színvonalát. A fejlődés szempontjából ma döntő kérdés, hogy leküzdjük a mezőgazdasági termelésnek az egész népgazdaságon belüli viszonylagos elmaradottságát.

Vannak kérdések, amelyekkel szembe kell néznünk, amelyeket meg kell oldanunk, hogy biztosítani lehessen a népgazdaság gyorsabb fejlődését. A termelékenység növelése tekintetében az utóbbi hat esztendő megrázkódtatásai és törései következtében elmaradtunk valamennyi szocialista ország fejlődési ütemétől. A termelékenység növelésében meglevő viszonylagos elmaradottságunk leküzdésének döntő feltétele a műszaki színvonal jelentős emelése.

Iparunknak már vannak a nemzetközi piacon versenyképes, kiváló termékei. Ilyenek: a csepeli programvezérlésű marógép, a Fémáru- és Szerszámgépgyár új edzőberendezése, zománcozott vegyipari gépeink, rádió adó-vevőcsöveink. Jelentős sikert aratott és nagydíjat nyert Brüsszelben az E–400-as esztergapad, a VF–221-es marógép, a GH–400-as gyalugép, az Erosimat szikraforgácsoló, a transzformátor lemezvizsgáló, a Rajkai-féle gabonaszeletelő gép, az Orion-rádió.

Ugyanakkor azonban tudnunk kell, hogy termékeink többsége még a világszínvonal alatt van. Bár tettünk lépést ilyen irányban, még mindig nem tudtuk elérni, hogy népgazdaságunk egyes termékei, amelyek legkorszerűbb előállításához minden adottságunk megvan – nevezetesen műszerek, gyengeáramú berendezések, néhány erősáramú cikk és mezőgazdasági termék, melyeket az egész világon ismernek –, a világpiacon keresettek legyenek. Beruházásainkat összehasonlítva a fejlettebb szocialista országokéval, de még néhány fejlett kapitalista ország beruházásait tekintve is, kiderül, hogy *nálunk a beruházásra fordított összegeknek még mindig a kívánatosnál nagyobb részét fordítják épületek építésére, mint gépek beszerzésére.*

Hogy a jelzett kérdéseket megoldhassuk, le kell küzdenünk munkánk néhány gyengeségét, mindenekelőtt az állami, a gazdasági vezetésben még mindig meglevő nehézkességet, bürokratikus vonásokat.

Feltétlenül növelni kell a népgazdaságon belül a tervszerűséget, a terv- és állami fegyelmet. Ezen a területen jelentős akadály a legalsóbb szervektől a minisztériumokig terjedő, még mindig fennálló szakmai korlátozottság, és az a helytelen szemlélet, amelynek következtében még mindig gyakori, hogy a helyi, a területi érdeket fölébe helyezik az országos érdeknek. Ennek jellemző példája az iparvezetésben, a trösztöknél és a minisztériumoknál is, hogy a tervezőmunka során az esetek többségében a szükségesnél alacsonyabbra terveznek min-

den olyan tételt, ami a nemzeti jövedelem növelését érinti, és magasabbra terveznek minden olyat, amely a beruházásokra vonatkozik.

Amikor minden dolgozótól elvárjuk, hogy igényei felvetésénél gondoljon az eszközök előteremtésére is, fokozottabban meg kell ezt követelni a népgazdaság vezető posztjain dolgozó emberektől is. Meg kell követelni a reális, a népgazdaság lehetőségeit és érdekeit figyelembe vevő tervezést.

Bér-, fizetés- és prémiumrendszerünkben további fejlődést kell elérnünk, hogy az anyagi ösztönzés a szocialista népgazdaság fejlődésének irányába, és ne az ellenkező irányba hasson. Két példát említek meg. A gazdasági ügyekkel foglalkozók előtt ismert dolog, hogy jelenleg a tervezőirodákban dolgozók jutalmazási rendszere olyan, hogy nem az olcsóbb kivitelű és a rövidebb idő alatt készített tervek, hanem a drágább és hosszabb ideig készülők növelik keresetüket. A kormány már másfél évvel ezelőtt utasította az illetékeseket, különösen az építőipar irányítóit, hogy dolgozzanak ki egy jobb ösztönző rendszert, olyat, amely megfelel a tervezőirodákban dolgozók egyéni érdekeinek is, és a népgazdaság érdekeinek is. A rendezés mind ez ideig még nem történt meg.

Egy másik kérdés. Nem természeti törvények idézték azt elő, hogy ez évben, szeptember 23-án, 29-én és 30-án felvásárló szerveink napi 14, 16, illetve 17 000 sertést vásároltak fel, október 1-én és az azt követő napokban pedig csak 2000, 2800 darabot. Ez a hullámzás a népgazdaságra káros, mert a tárolási nehézségek és a feldolgozás elhúzódása miatt a felhalmozott húsmennyiség egy része használhatatlanná válik. Ennek a titokzatos jelenségnek, a felvásárlás egyenetlenségének az oka nyilvánvalóan az, hogy a negyedév szeptember 30-ával zárult, és a felvásárlók prémiumbesorolása a negyedév végéig elért eredmények alapján történik. Ilyen hátrafelé „ösztönző" erő a gazdasági élet terén még sok van. Feltétlenül meg kell őket szüntetni.

A gazdasági élet vezetőinek feltétlenül meg kell tanulniuk, hogy munkájukban az eddiginél nagyobb mértékben és bátrabban támaszkodjanak fejlődésünk legnagyobb lendítőerejére, a tömegek öntudatára, véleményére és lelkesedésére. Vegyék figyelembe és hasznosítsák a szocialista munkaverseny, a „szocialista brigád" címért küzdők mozgalmának ez évi nagyszerű tapasztalatait. A dolgozók az elmúlt két évben minden tervet túlteljesítettek; látni kell, hogy a fejlődés

nagy lendítőereje mindinkább a dolgozók növekvő szocialista társadalmi tudata.

Gazdasági vezetőinknek meg kell tanulniuk nagyobb mértékben hasznosítani népgazdaságunk javára a szocialista országok gazdasági együttműködésében rejlő lehetőségeket. Törekednünk kell az eddiginél nagyobb mértékű gazdasági specializálódásra és kooperációra a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának szervezetén belül. Bár a fejlődés e tekintetben évről évre nagyobb, még mindig nem kevés az olyan ipari termék, amelyet nálunk is, más szocialista országban is kis sorozatban és drágán termelünk. Itt természetesen olyan cikkekre gondolunk elsősorban, amelyekben a jobb nemzetközi munkamegosztás akadálya a magyar gazdasági vezetők, specialisták nehézkessége és maradisága.

A Központi Bizottság úgy véli, hogy a gazdasági fejlődést illetően kedvezőek a feltételek számunkra. A gazdaság fejlesztése terén előttünk álló feladatok megoldása egyben feltétele dolgozó népünk életszínvonala további reális emelésének is.

A kongresszusi irányelvek kimondják, hogy az új ötéves tervben a termelési eszközök megfelelő mennyiségi gyarapítása és minőségi fejlesztése mellett el kell érnünk, hogy az egy főre eső reáljövedelem legalább 26–29 százalékkal, a lakosság fogyasztási alapja pedig a jelenlegihez képest 1965 végéig legalább 40–45 százalékkal növekedjen.

A lakosság életkörülményeinek hatékony megjavítását szolgálja az ötéves terv lakásépítésre vonatkozó előirányzata. Központi Bizottságunk kezdeményezte, hogy minden más kérdés előtt elsőként a lakásépítés 15 éves fejlesztési tervét kell kidolgozni. A kormányszervek ezt a tervet kidolgozták, és azt a Minisztertanács is jóváhagyta. A 15 éves lakásfejlesztési terv során állami és magánerőből építeni kell: a most következő ötéves tervben 250 000 lakást, az utána következőben 350 000, majd az azt követőben 400 000 lakást. A három ötéves tervben összesen egymillió modern, az egészségügyi követelményeknek megfelelő új lakást kell építeni, ami azt jelenti, hogy e 15 év alatt a lakosság mintegy 40 százaléka újonnan épült lakásba költözhet. Ezt másképpen úgy fogalmaztuk meg, hogy *a 15 éves lakásépítési terv megvalósításával minden önálló lakásra igényt tartó család ahhoz hozzájusson.*

Az életszínvonal emelését szolgálja, hogy az ötéves tervben jelen-

tősen növekszik a tartós fogyasztási cikkek termelése is. Az 1961–1965-ös években részben a saját termelésből, részben behozatal útján az igénylő lakosság rendelkezésére kell bocsátani 460 000 darab mosógépet, 150 000 darab villamos hűtőszekrényt, 300 000 darab motorkerékpárt, továbbá 39 000 darab személygépkocsit.

Ez a néhány, jövő terveinket illusztráló adat is tanúsítja, hogy *pártunk pontosan ismeri a dolgozó emberek jogos igényeit, és igyekszik úgy irányítani a termelőmunkát, hogy azokat mielőbb kielégíthesse. Ennek feltétele, hogy a nép a gazdasági építőmunka itt felsorolt feladatait magáévá tegye, és teljes odaadással lásson hozzá megvalósításukhoz.*

IV

KULTURÁLIS FEJLŐDÉSÜNK KÉRDÉSEI

Tisztelt kongresszus!

Társadalmi fejlődésünk lényeges kérdése, és a dolgozók életének szebbé tételéhez is hozzátartozik, hogy pártunk kellő figyelmet szenteljen a kulturális fejlődés időszerű és megoldást váró feladatainak.

A magyar dolgozó nép műveltségében, kulturális fejlődésében a felszabadulás óta bekövetkezett hatalmas mennyiségi fejlődés minőségi változást is jelent: közeledés a jövendő társadalom szocialista gondolkodású, sokoldalúan képzett, kulturált emberéhez – a szocialista forradalom győzelméhez a kultúrában.

A felszabadulás időszakában kereken 600 000 írni-olvasni nem tudó felnőtt ember volt hazánkban. Az írástudatlanság Magyarországon lényegében megszűnt. A népi demokrácia bevezette a nyolcosztályos általános iskolát. A közép- és felsőfokú oktatás hazánkban nagymértékben fejlődött. A középiskolai hallgatók száma 1938-ban 52 000 volt, ma 177 000. Az egyetemi és főiskolai hallgatók száma 1938-ban 11 700 volt, ma 31 100. A főiskolai hallgatók között munkás- és parasztszülők gyermeke 1938-ban mindössze 3,5 százalék volt, most 52 százalék. A nőhallgatók száma a főiskolákon akkor 14 százalék volt, most 32 százalék.

A tudomány, a tudományos képzés és a tudományos kutatás terén is jelentős az előrehaladás. Három új nagy egyetemet hozott létre a népi demokrácia. A Magyar Tudományos Akadémiának ma 35

önálló intézménye van, amelyből hetet az ellenforradalom óta hoztunk létre. A tudományos kutatómunka jelentős eredményei már ma is közvetlenül segítik iparunk, mezőgazdaságunk és a népgazdaság általános fejlődését.

Felépült a kísérleti atomreaktor, izotópelőállítás is folyik, és a rövid felezési idejű izotópokban a hazai szükségletet már magunk állítjuk elő. Nagydíjat nyert Brüsszelben a magyar gyártmányú ionoszférakutató műszer. A kibernetika terén is van eredmény. A tudományos kutatás eredményeinek hasznosításával készültek fontos magyar gyártmányok, így a nemzetközileg is nagy elismeréssel fogadott magyar geodéziai műszerek, a modern kivitelű Eötvös-inga, a szeizmikus asztal és olyan találmányok, mint a Kummer-féle bányabiztosító rendszer, a Heller–Forgó-féle légkondenzációs berendezés erőművek részére.

Az agrártudományok terén működő tudósok, kutatók is jelentős eredményeket értek el: a homok-, a láp- és a szikes talajok hasznosításában, kiváló hibridkukorica-fajtákat, jó minőségű nemesített répamagvakat állítottak elő. Igen jónak ígérkezik a tudósaink közreműködésével nemrégiben konstruált, univerzáltraktorra szerelhető kukoricabetakarító gép.

A közoktatás, a tudományos képzés és a kutatás sikerei mellett biztatóak az eredmények az irodalomban, a művészetben is. Az új szocialista-realista alkotások egész sora született, különösen értékesek az eredmények a dráma- és filmművészetben.

A legújabb termésből megemlítjük a „Kormos ég", a „Harminckilences dandár", a „Tegnap", a „Szélvihar", a „Pesti emberek" című műveket. Örvendetes egy új, pártos, fiatal nemzedék jelentkezése a társadalomtudományokban, a művészetben, az irodalomban.

Kulturális fejlődésünket, egyben a nép kulturális felemelkedését jelzik könyvkiadásunk adatai is. Míg 1938-ban 2400 könyv jelent meg 9 200 000 példányszámban, addig 1958-ban már 2700 könyv jelent meg 27 300 000 példányban. Az ország majdnem valamennyi községében van könyvtár, még az 1000 lakosnál kisebb községek 94 százalékában is.

A színházi látogatók száma az utóbbi tíz esztendőben két és félszeresére emelkedett, és 1958-ban elérte a 6 800 000-et. A mozik száma ma hétszer annyi, mint a Horthy-rendszer idején volt, s a mozi-

látogatók száma az utóbbi 10 évben a háromszorosára növekedett. A nemzetközi összehasonlítást e tekintetben is álljuk: egy lakosra egy évben Hollandiában kereken 6, Svédországban 10, Franciaországban 10, Magyarországon 13 mozilátogatás jut.

Elvtársak!

A szocialista forradalom előretörése és győzelme a kulturális fronton – a nagyszerű eredmények ellenére – a politikai és gazdasági téren elért eredményekhez képest viszonylag elmaradt. Ez egyrészt törvényszerű. A kapitalizmust nem könnyű legyőzni a politikai és a gazdasági élet területén sem, a legnehezebb és a leghosszantartóbb azonban legyőzése a kultúrában, az emberek tudatában.

Jelenleg még mindig érezteti hatását az a rombolás, amelyet az ellenforradalom, a revizionista zavarkeltés az ideológia területén okozott. Ugyanakkor előny az, hogy az ellenforradalommal e téren vívott harcban erősödött értelmiségünk marxista törzse, tudományos, művészeti életünk, és ugyanez nagy nevelőiskolája volt a tömegeknek is. Új, jó harci fegyvereink: a párt művelődéspolitikai irányelvei, az irodalom kérdéseivel, a népi írókkal, a nacionalizmus kérdéseivel foglalkozó pártokmányok.

A tudományok szerepe felbecsülhetetlen jelentőségű szocialista építésünk feladatainak megalapozásában. Az ideológia és a kultúra feladata, hogy a szocializmus építésére neveljen, mozgósítson. Elengedhetetlen követelmény, hogy tudományos és művészeti életünk még jobban a munkásosztály, a dolgozó tömegek igényeit, szocialista építésünk szükségleteit szolgálja. Segítse magasabb fokra fejleszteni a munkához, a társadalmi kötelezettségek teljesítéséhez való új, szocialista viszonyt, a szocialista hazafiság és nemzetköziség erősítését, a tudományos világnézet terjesztését.

Le kell küzdeni a burzsoá rendszer szellemi örökségét, a nacionalizmus, a sovinizmus, az antiszemitizmus maradványait. Következetesen kell harcolni a szocializmus győzelmét gátló kispolgári nézetek, az önző kistulajdonosi szemlélet ellen.

E célok eléréséhez nélkülözhetetlen, hogy a marxizmus–leninizmus eszméi az ideológiai életben, a tudomány és a kultúra valamennyi területén uralkodó világnézeti alappá váljanak.

Közoktatásunkat meg kell reformálnunk. Iskoláinkat, az oktatás világnézeti tartalmát illetően, következetesen szocialistává kell ten-

nünk. Közelebb kell hoznunk az iskolát az élethez, aminek lényege a korszerű műveltség biztosítása mellett – és azzal együtt – a politechnikai képzés bevezetése az általános iskolákban, a középiskolákban pedig annak lehetővé tétele, hogy a tanulók az iskolai tananyag mellett egy szakmát is elsajátítsanak. Felsőoktatási intézményeink szakmailag jól képzett, ugyanakkor kommunista fiatal szakembereket adjanak az országnak.

Iskolarendszerünk megreformálása igen gondos előkészítést kíván, és megköveteli saját közoktatásunk tapasztalatainak, valamint a nemzetközi tapasztalatoknak a leggondosabb figyelembevételét. Ezért kezdeményezte a párt és határozta el a Minisztertanács egy szélesebb körű reformbizottság létrehozását, amely kellő időt kapott a reform alapelveinek kidolgozására.

Szélesítsük azokat az oktatási formákat: a levelező oktatást, az esti iskolák rendszerét, amelyek a termelésben dolgozó fiatalok és felnőttek továbbtanulásának lehetőségeit biztosítják.

A műszaki színvonal fejlődése magasabb műszaki ismereteket kíván meg a gép mellett dolgozó munkásoktól is. Teremtsük meg a célszerű formákat ahhoz, hogy a műszaki továbbképzés lehetőségei a termelésben dolgozó munkások számára is meglegyenek.

Új ötéves tervünkben biztosítjuk a tudományok fejlesztéséhez szükséges feltételeket. A tudományokkal, a tudósokkal, a kutatókkal szemben növekszik az ország igénye olyan értelemben, hogy az alaptudományok, az alkalmazott tudományok kutatási programját a lehetséges mértékben társadalmi szükségleteinkhez, gazdaságunk és kultúránk fejlődésének megoldandó kérdéseihez igazítsák. A műszaki és az agrártudományokra nagy szerep vár népgazdaságunk műszaki fejlesztésében, a korszerű mezőgazdasági nagyüzemi termelés fejlesztésében.

Különösen fontos, hogy a társadalomtudományok művelői elemezzék legújabb fejlődésünk, szocialista építésünk alakulását, és nyújtsanak segítséget a gyakorlati szakembereknek. Komoly feladatuk a vallásos és más idealista nézetekkel szemben a megfelelő tudományos propaganda kifejlesztése.

A művészetnek, az irodalomnak számottevő szerepe van népünk tudatának, érzelmeinek, ízlésének formálásában. Irodalmi és művészeti életünk egészséges fejlődésének kulcskérdése: szilárdan

marxista–leninista eszmei egység fogja össze a kommunista írók és művészek sorait, hogy megfelelő befolyást és vonzást gyakoroljanak a kultúra nem kommunista művelőire. *Pártunk természetesen elsősorban a kommunista írókra és művészekre támaszkodik, ugyanakkor számít minden becsületes szándékú író és művész alkotásaira, és támogat mindenkit, aki műveivel népunk fejlődésének fő, szocialista irányzatát mozdítja elő.*

Az ontudatos munkások, dolgozók rokonszenvvel fogadták a nép forradalmi harcai mellett hitet tevő alkotásokat; a Tanácskoztársaság 40. évfordulójának jegyében született, és az ellenforradalommal szembeni harcot ábrázoló új irodalmi és képzőművészeti alkotásokat. Ezek az alkotások irodalmi és művészeti életünk magáratalálását, szocialista továbbfejlődését jelzik. Irodalmunk és művészetünk ugyanakkor még igen sokkal adós a népnek: keveset érzékeltet még mindig azokból az új folyamatokból, amelyek az elmúlt két-három esztendőben városaink, üzemeink, falvaink életében végbementek.

A párt politikájának, az élet tényeinek hatása fejlesztette az írók és művészek gondolkozását is. Jelentősen hatottak még olyan írói korokben is, amelyek az ellenforradalom idején a párt ellen fordultak. De még mindig vannak, akik elmaradtak a haladástól. Ezek nézzenek szembe a legnagyobb kérdéssel, vessenek számot onmagukkal, vajon a szocializmust építő néppel tartanak-e, vagy elszakadnak tőle? A nép ügyét, a szocializmust nem lehet félig vállalni, arra csak egyértelmű igennel vagy nemmel lehet válaszolni. Senki se higgye, hogy megtisztelheti a szocializmust építő népet azzal, hogy melléje áll. Ellenkezőleg, a legnagyobb alkotó számára is megtisztelő, ha a nép ügyét, a szocializmust szolgálhatja. A nép világos színvallást vár – elsősorban műveikben – minden írótól és minden művésztől arra a kérdésre, hogy az osztályharcban ki mellett áll, kivel tart.

A párt és a nép a kulturális élet kérdéseinek megoldásában, a kultúra továbbfejlesztésében számít az újjászervezett Írószovetség, valamennyi művészeti szovetség hatékony támogatására.

A szocialista nevelés kovetelményeit kell érvényesíteni a tomegek műveltségi színvonalának további emelésében is. E területen megvan a sajátos feladata a sajtónak, a rádiónak, a televíziónak, a filmnek, színházainknak, a művelődési otthonoknak és az ontevékeny kulturális mozgalom együtteseinek. Az e területen dolgozó művé-

szeknek, íróknak, újságíróknak, kultúrmunkásoknak az eddiginél sokkal céltudatosabban kell szolgálniuk a szocialista eszme, a haladó kultúra térnyerését. Az eddiginél hatékonyabban kell küzdenünk a reakciós burzsoá eszmék maradványai, a kispolgári selejt, az igénytelenség, a tudatlanság, a tudománytalan világnézet gátló hatásaival szemben.

V

A MEZŐGAZDASÁG SZOCIALISTA ÁTSZERVEZÉSE ÉS TÁRSADALMUNK OSZTÁLYÖSSZETÉTELE

Elvtársak!

A felszabadulást követő csaknem 15 esztendő alatt népünk a párt, a munkásosztály vezetésével hatalmas lépést tett előre a társadalmi fejlődés útján. A burzsoázia osztályuralmának megdöntése után a nép a hatalom birtokában nagyobbrészt lerakta a szocialista társadalmi rend alapjait, és jelentősen előrehaladt a szocialista társadalom építésében. Szocialista társadalmi rendünk továbbfejlesztése szempontjából a legközelebbi évek döntő feladata, hogy a mezőgazdaság szocialista átszervezésével befejezzük a szocialista társadalom alapjainak lerakását hazánkban.

Végső céljaink: a kizsákmányolás teljes megszüntetése, a szocializmus teljes győzelme hazánkban, a szocializmus anyagi és technikai alapjának megteremtése, a kulturális forradalom végigvitele, az emberek tudatának átformálása, a népjólét magas fokának megteremtése – egyaránt megkívánják a mezőgazdaság szocialista átépítésének befejezését a legközelebbi években.

Célunk, hogy hazánkban elérjük és túlhaladjuk a legmagasabb termelési és fogyasztási szintet, amit a kapitalizmus elért. Azt a színvonalat, amelyet a kapitalizmus Magyarországon elért, már túlhaladtuk – de a Magyar Népköztársaságnak el kell érnie a termelés és a fogyasztás terén egyaránt azt a színvonalat is, amelyet a legfejlettebb, a leghatalmasabb nyugati kapitalista országok elértek.

A mezőgazdaság szocialista átszervezésének befejezése politikailag óriási jelentőségű, mert az új, szocialista parasztság kialakulása feloldja a jelenleg meglevő ellentmondásokat, és örökre megbonthatatlanná teszi államunk legfőbb politikai alapját, a munkás-paraszt szövetséget, le-

győzhetetlenné munkás-paraszt államunkat, a Magyar Népköztársaságot.

A mezőgazdaság szocialista átszervezése a népgazdaság szempontjából is szükséges. A kisparcellán az elmaradott termelési viszonyok a fő akadályai annak, hogy a mezőgazdasági termelés számottevően emelkedjen. Ugyanez fékezi egész népgazdaságunk gyorsabb fejlődését, és gátja a népjólét további jelentős emelésének is.

A több gépi munkával, jobb öntözéssel, több trágya és műtrágya használatával, jobb, nemesebb vetőmagvak használatával dolgozó korszerű mezőgazdaság csak a szocialista nagyüzem keretében valósítható meg. A nagyüzem és a kisüzem egyenlőtlenségét e tekintetben ez évi növénytermesztési eredményeink is mutatják: az őszi búza átlagtermése ebben az évben az állami gazdaságokban holdanként 13,4, a termelőszövetkezetekben 11, a kisparcellás egyéni gazdaságokban 8,6 métermázsa volt. Az őszi árpa átlagtermése az állami gazdaságokban holdanként 15, a termelőszövetkezetekben 13,5, az egyéni gazdaságokban 11,8 métermázsa. A kukorica átlagtermése az állami gazdaságokban holdanként 17,5, a termelőszövetkezetekben 16, az egyéni gazdaságokban 14,4 métermázsa volt. Egyénileg dolgozó parasztságunk még ezt a termelési szintet is csak megfeszített, embertelen munkával érte el.

Parasztságunk tudja azt is, hogy mi megy végbe a világon. A Szovjetunió már régen, több mint 27 esztendővel ezelőtt befejezte a mezőgazdaság szocialista átszervezését, és a közelmúltban ugyanezt elérte már a parasztság, valamint az egész nép javára és hasznára Kína, Bulgária és Korea is; közel jár e cél eléréséhez Csehszlovákia, Albánia és más szocialista országok.

Egészen más történik a kapitalista világban. Ott is fölényben van a nagyüzem a kisüzemmel szemben. Náluk a parasztság útja nem az, hogy erőit egyesítve a szocialista termelőszövetkezetekben ura és gazdája marad a földnek, és így jut a nagyüzem előnyeihez. A kapitalizmusban a tőkés nagyüzem elsöpri és földönfutóvá teszi a kisparasztokat. A mi parasztságunk is emlékszik az 1929-es évre, amikor itt, Magyarországon is, de mindenütt a kapitalista világban a nagy krízis hónapjai és évei alatt a parasztok milliói mentek tönkre, és nemcsak földjeikről, hanem gyakran még házaikból is, ahol születtek, kiűzte őket a végrehajtó dobpergése. Az Egyesült Államok-

ban például az 1920–1950 közötti 30 év alatt a 72 hektárnál kisebb földtulajdonnal rendelkező farmerek száma 1 220 000-rel csökkent.

A pártnak és a munkásosztálynak a felvilágosítás erejével, az önkéntesség biztosításával, a szervezésben és az anyagi megszilárdításban nyújtott segítséggel kell átvezetnie a ma még egyénileg gazdálkodó parasztokat a szocialista mezőgazdaság útjára.

A mezőgazdaság szocialista átszervezése az egész társadalom kérdése, és mindenkinek segítséget kell nyújtania ebben, akinek a parasztsággal, a mezőgazdasággal bármilyen vonatkozásban dolga van. Rendkívül fontos, hogy a felvilágosítást végző emberek a parasztokkal mint dolgozó testvérükkel beszéljenek; kellő tapintattal, türelemmel és emberséggel szóljanak hozzájuk. Meg kell értenie mindenkinek, hogy ez a lépés minden parasztember számára komoly elhatározás kérdése.

A parasztság jelentős részében még igen erősen él a régi szemlélet két maradványa. Az egyik maradvány, ami ott van sok parasztember esze sarkában, a kapitalista maradvány. Vannak a parasztemberek között is olyanok, akik kapitalista módon gondolkozva, szeretnének megtollasodni más emberek megkopasztása révén. Az ilyenek nem gondolnak arra, hogy ha a kapitalizmusnak szabad útja van, akkor hiába küszködik száz parasztember, közülük csak öt vagy tíz válhatna jómódúvá, kilencven pedig mindenképpen más szolgájává. A munkás-paraszt állam, amely minden dolgozó ember érdekeit köteles megvédeni, nem engedheti meg azt, hogy kilencven paraszt tönkremenjen azért, hogy tíz meggazdagodjék.

A kapitalista világból itt maradt másik maradvány a jövőtől való félelem. Vannak parasztemberek, akik a kapitalista világ farkastörvénye szerint kínlódták végig életük nagy részét, és mindig azt látták, hogy abban a rendszerben a falun embernek csak az számított, akinek akármilyen kicsiny, de saját tulajdonát képező földdarabka volt a kezén. Az akkori vad élet komisszága okozta, hogy sokszor tulajdon szülőjét, vér szerinti testvérét emésztette el nem egy ember — a földért. De ez a világ — a parasztemberek szerencséjére is — örökre elmúlt. *Társadalmunkban nem a magántulajdon, hanem a dolgozó ember uralkodik. Aki a munkát nem kerüli, és embertársaival összefog, az az élet urává, boldog, jómódú emberré válik a termelőszövetkezetekben.*

Türelmes és meggyőző szóval kell megmagyarázni a még egyénileg dolgozó parasztnak, hogy milyen szép, új, emberi életet nyit számára a szocializmus, amikor megszabadul a bilincsbe verő régi paraszti életmódtól, és nem lesz többé se más jómódú ember, se a jószág rabszolgája. Ezt egyébként jól tudják azok a termelőszövetkezeti parasztok, akik már bent vannak a termelőszövetkezetben, és akik maguk is gyötrődtek belépésük előtt. A szövetkezeti parasztok egy-két esztendő múlva már szégyellik, vagy ha jó kedélyű emberek, akkor maguk nevetnek a legjobban azon, hogy belépésük előtt milyen aggodalmaik voltak.

Elvtársak!

A munkásosztály társadalmunk vezető osztálya, az államhatalmat kezében tartó uralkodó osztály. Pártja vezetésével kézbe vette a szabadságjogok és a nemzeti függetlenség zászlaját, amelyet a kapitalista-földesúri osztályok már régen elárultak és földre dobtak. A munkásosztály vállalta a felelősséget és az áldozatokat, amelyek vezető szerepéből reá hárultak. Vért áldozott, és sokat dolgozott a szocialista forradalomért. Nélkülözött, éhezett 1945 és 1946-ban a pénzromlás idején. Napi érdekeit sokszor feláldozva segítette és segíti a testvéri osztályt, a parasztságot, és felépítette hazánk hatalmasan megnövekedett szocialista iparát. Az emberek tízezreit adta az államigazgatás legkülönbözőbb posztjaira, a hadsereg, a rendőrség, a belső karhatalom, a határőrség soraiba, a gyárak és üzemek vezető helyeire, a gépállomásokra, az új vidéki nagyüzemek, a szocialista városok felépítésére. A munkásosztály meg nem mérhető mennyiségű önkéntes társadalmi munkát végez ma is a köz javára.

A munkásosztály, szövetségesei élén, ma is vezeti a harcot az új, szocialista társadalom megteremtéséért. *A párt feladata, hogy továbbra is elősegítse a munkástömegek öntudatának, politikai képzettségének, szakismereteinek, kulturális színvonalának emelését.*

A parasztság az őt vezető munkásosztály szövetségeseként a maga módján kivette részét a hitleristák, a hazai fasiszták, a burzsoázia és a földbirtokosok elleni harcból, amely a nép hatalmának megteremtéséért folyt.

A parasztság 1956-ban, a burzsoá és fasiszta erők ellenforradalmi támadása időszakában a munkásosztály hű szövetsége-

sének bizonyult, és részt vett a szocialista vívmányok védelmezésében, a konszolidálásért folytatott harcban. Legöntudatosabb fiai pártunk tagjaiként a társadalmi haladásért folytatott harc első vonalában vannak. Ott vannak az országgyűlésben, a tanácsokban, a Hazafias Népfront bizottságaiban, a fegyveres erők tisztikarában, a munkásőrségben, munkás-paraszt államunk és fejlődő szocialista társadalmunk felelős posztjain.

Ma a munkás-paraszt összefogás alapvető tartalma: a népi hatalom közös védelme és erősítése, a szocialista társadalom felépítésére kötött szövetség. *A feladat most az, hogy parasztságunk legöntudatosabbjai, akik az állami gazdaságokban, a termelőszövetkezetekben, a gépállomásokon, a falvakban dolgoznak, segítsenek leküzdeni az elmaradottakban az egyéni önzés maradványait, megteremteni a szocialista magyar falut. Segítsenek magasabb színvonalra emelni a mezőgazdaságot, s ezzel az egész népgazdaságot, a dolgozók életszínvonalát.*

Elvtársak!

Jelentős, és szerepénél fogva fontos rétege társadalmunknak az értelmiség. Az utóbbi időben a párt helyes, a hamis általánosítást és szektás elzárkózást mellőző politikája következtében, a munkásosztály és a parasztság fő tömegei politikai állásfoglalásának hatására a párton kívüli értelmiség nagy része lojális magatartást tanúsít, és munkájával segíti a szocializmus építését.

A szocialista építés előrehaladása napról napra növeli az értelmiség társadalmi szerepét, alkotási lehetőségeit. Megindult, és biztató az a folyamat, amelynek végigvitelére törekszünk, hogy a „régi" és „új" értelmiség a szocializmus eszméi alapján teljesen összeforrjon. Szembetűnő eredményeket mutat ez a folyamat a pedagógusoknál. A párt és a kormányzat bizalommal és megbecsüléssel tekint az értelmiségre, és anyagi ellátottságuk további javítására is törekszik.

A pártszervezeteknek le kell küzdeniük az értelmiséggel szemben helyenként még mindig tapasztalható elzárkózást és bizalmatlanságot. Ugyanakkor arra is szükség van, hogy ne csak a kommunista értelmiség, hanem az értelmiség párton kívüli része is teljes feloldódással, nagyobb öntudattal, felelősséggel és foko-

zottabb mértékben vegye ki részét társadalmi kérdéseink megoldásából, szocializmust építő népünk erőfeszítéseiből.

Hazánkban ma még jelentős számú kispolgár, kisiparos és kiskereskedő dolgozik. 114 000 önálló kisiparos van, ennek a fele falun él. A kisiparosok és kiskereskedők tevékenyen kivették részüket 1957-ben és 1958-ban a gazdasági viszonyok konszolidálásából. Túlnyomó többségük ma is társadalmilag hasznos tevékenységet folytat.

A párt és a kormány szembeszáll és küzd a spekuláció és a jogtalan jövedelemszerzés ellen. Azt várja, hogy a kisiparosok és kiskereskedők tartsák be törvényeinket, segítsék népünk munkáját. Ugyanakkor támogatja és támogatni fogja a városi és falusi kisiparosok, kiskereskedők társadalmunkban szükséges és hasznos tevékenységét a lakosság szükségleteinek jobb kielégítéséért. A párt arra törekszik, hogy a kispolgárságot meggyőző szóval ideológiailag és politikailag átnevelje, és számára is elfogadható módon, egyéni boldogulását és gyermekei jövőjét biztosítva, a szocializmus útjára vezesse.

Elvtársak!

Foglalkoznunk kell a volt kizsákmányoló osztályok tagjaival folytatandó politikával is. Az elmúlt évtized alatt a tőkés és földesúri osztályokat felszámoltuk. A volt kizsákmányolók és támogatóik egy része be is illeszkedett társadalmunkba, más része 1956-ban harcba szállt a népi hatalommal, és ma is ellenséges magatartást tanúsít. Akivel közülük a harcban mint ellenséggel találkoztunk, azzal rendszerünk ennek megfelelően bánt el.

Továbbra is éberen védelmezni fogjuk rendszerünk, népünk érdekeit a volt kizsákmányolókkal szemben. Aki közülük fellép ellene, annak számolnia kell a proletárdiktatúra keménységével. Ugyanakkor az ellenforradalom leverése, a proletárdiktatúra erősödése, a szocialista építés sikerei növelik a lehetőséget a volt kizsákmányolók átnevelésére.

Az ellenforradalom leverésével az osztályharc nem szűnt meg hazánkban. Társadalmi törvény, hogy az osztály nélküli társadalom osztályharcban születik. Ugyanez érvényes a nemzetközi élet területén is. Az államok és népek békés egymás mellett élése,

amelynek tartóssá tételéért küzdünk, nem hoz békét az eszmék harca terén.

Számba kell vennünk, hogy céljaink, a szocializmus alapozásának befejezése, a szocializmus felépítése – osztálycélok, a munkásosztály céljai, és megvalósításuk osztályharcban fog végbemenni. A szocializmus érdekei, népünk érdekei nem kívánják az osztályharc élesedését, ellenkezőleg, az a jó, ha hevessége csökken, formái kevésbé élesek. A párt és a népi állam sohasem fog az osztályharc élezésére törekedni. Ez azonban elsősorban nem tőlünk, hanem osztályellenségeinktől és a nemzetközi imperializmustól függ.

Az osztályharc tehát folyik tovább. Az osztályok harcát azonban csak az ennek lényegét nem értő emberek foghatják fel úgy – és a szocializmus esküdt ellenségei terjesztik azt –, mintha az osztályharc a volt kapitalista osztály egyes tagjai ellen folytatott különháborúval volna egyenlő. Népi államunk törvényei a volt kizsákmányoló osztályok tagjait is egyenjogú állampolgárokként kezelik, amennyiben ők maguk e törvényeket nem sértik meg, hanem tiszteletben tartják, és lojális magatartással beilleszkednek társadalmi rendünkbe. Ezt megmutattuk a kulákokkal szemben folytatott politikánkkal is. Mint ismeretes, magukra a dolgozó parasztokra bíztuk, hogy felveszik-e őket a termelőszövetkezetekbe vagy sem. Rendeletben módot adtunk arra is, hogy az egykori kulák eltemethesse saját múltját, és kétévi becsületes munka után teljes jogú, a különböző tisztségekre is megválasztható tagja legyen a termelőszövetkezetnek. A volt kizsákmányolók gyermekeivel kapcsolatban pedig pártunk arra törekszik, hogy a múlt terhétől mentesen találják majd meg helyüket az új, szocialista világban, amelyben élni fognak.

Elvtársak!

Érintenem kell az úgynevezett disszidáltak kérdését is. A disszidáltakat két csoportra osztjuk: kis részük megrögzött fasiszták és bűnözők csapatából áll. Ezekért nem ejtünk könnyet. Nagy többségüket azonban olyanoknak tekintjük, mint akik a reakció, az imperializmus propagandájának hatása alatt megtévedtek, és ezért disszidáltak. Sorsuk a hamis illúziókból való keserű kiábrándulás, létbizonytalanság, kiszolgáltatottság. Hánytvetett életük, hazátlanságuk sajnálatra méltó. Segíteni akarunk

nekik abban, hogy visszatérhessenek szülőföldjükre, és újra beilleszkedhessenek társadalmunkba.

A disszidáltak közül jó néhány már idehaza az imperialisták ügynöke volt, vagy ott kint vált az imperialisták által pénzelt és kitartott politikai szolgává. Ezeknek is azt ajánljuk, hogy gondoljanak a törvényszerű, elkerülhetetlen fejlődésre, a jövőre. Számukra sem marad más lehetőség, minthogy valamikor visszatérjenek az országba, ahol a dolgozó nép fog mindig uralkodni. Jól gondolják meg tehát, mekkorát vétenek a Magyar Népköztársaság ellen, hogyha majd egyszer a dolgozó magyar nép elé kell állniuk, ne terheljék őket olyan bűnök, amelyek megbocsáthatatlanok lesznek.

VI

A PÁRTMUNKA KÉRDÉSEI, PÁRTUNK NEMZETKÖZI KAPCSOLATAI

Elvtársak!

Végezetül a pártról, annak vezető szerepéről, a párt és a tömegek kapcsolatának néhány kérdéséről kívánok szólni.

A marxizmus–leninizmus alapvető tanítása, hogy *párt nélkül, a párt vezetése nélkül a munkásosztály nem vívhatja ki, nem tarthatja meg a politikai hatalmat; a párt vezetése nélkül nem lehet felépíteni a szocialista társadalmat.*

A revizionisták megpróbálják csökkenteni a párt vezető szerepének jelentőségét a szocializmust építő országok mindennapi életében. A magyarországi tapasztalatok szembetűnően és meggyőzően bizonyítják, hogy a párt vezető szerepe a hatalom kivívása után nem csökken, ellenkezőleg – növekszik. Ez teljesen nyilvánvaló, különösen, ha számba vesszük, hogy a hatalom kivívása után a pártra hárul az osztályharc vezetése, az ország kormányzásának gondja, a nép jólétéről való gondoskodás felelőssége, a szocialista építés egész bonyolult folyamatának irányítása. A szocializmus építésének bonyolultságára, a munkásosztály sokrétű feladatára utal Lenin, amikor arra tanít:

„Acélos és harcedzett párt nélkül, az osztály valamennyi becsületes elemének bizalmát élvező párt nélkül, olyan párt nélkül,

*amely figyelemmel tudja kísérni és befolyásolni tudja a tömegek hangulatát — ilyen harcot sikeresen vívni lehetetlen."**

Nem titok, hogy az ellenforradalmi felkelés előretörésének napjaiban a kisebbséget képviselő ellenforradalmi erőkkel a számbelileg sokkal nagyobb, a szocializmushoz hű erők egy ideig nem tudtak hatásosan szembeszállni. Ennek döntően az volt az oka, hogy a különböző, korábban keletkezett hibák és az ellenforradalom napjaiban nyilvánvalóvá vált belső árulás miatt a párt nem tudta betölteni megfelelően vezető szerepét.

A forradalmi erők hatásos ellentámadásának első és nélkülözhetetlen feltétele a párt, a munkásosztály vezető erejének újjászervezése volt. A pártot az ellenforradalommal vívott harc menetében szerveztük újjá, és ezt a munkát alapjában 1957. május 1-ig eredményesen befejeztük.

A Magyar Szocialista Munkáspártot marxista–leninista tudományos világnézet vezérli; elméleti alapja, kommunista politikája nem új. Új a helyzetben az, hogy a Központi Bizottság tévelygések és hibák sorozata után visszavezette a pártot a helyes lenini útra; módszereibe is, a párt munkastílusába is olyan új elemeket vitt be, amelyek ma összeforrasztják a legszélesebb dolgozó tömegekkel.

A múlt a párt számára erőforrás. A párt ma is merít a 40 év nagyszerű forradalmi tapasztalataiból. Ugyanakkor a párt újjászervezésének időszakában, a jó forradalmi hagyományok megőrzése mellett meg kellett szabadítanunk a pártot mindattól, ami a legutóbbi években foltot ejtett a párt tiszta zászlaján, mégpedig a személyi kultusztól és a revizionista árulás szégyenétől.

Elvtársak!

A magunk kárán ugyan, de megtanultuk, hogy az osztályellenség a nép hatalmát csak akkor tudja komolyan veszélyeztetni, ha a párt vezetése sorozatosan és hosszabb időn keresztül olyan hibákat követ el, amelyek megrontják tömegkapcsolatait, zavart okoznak a párttagság és a tömegek soraiban, és az osztályellenségnek — ha átmenetileg is — sikerül a becsületes dolgozók egy részét a maga oldalára vonni; ha az osztályellenség fellépésének

* *Lenin* Művei 31 köt. Szikra 1951. 30—31. old.

kezdetén álcázni tudja magát; ha az osztályellenség magában a munkásosztály forradalmi pártjában tudja megvetni lábát és azt használja fel támadási bázisként; ha az osztályellenségnek sikerül a párt akcióképességét megbénítania és a pártot képtelenné tennie a vezetésre.

Pártunk ma a tapasztalatokon okulva, harcokban megedződve erős, egységes, betölti az élcsapat szerepét, a nép bizalmával övezve sikerrel vezeti a szocializmus építésének lendületes munkáját. (Nagy taps.)

A párt élcsapat jellegét és a vezetésre való felkészültséget az biztosítja, ha olyan jól szervezett erőként működik, amelynek egész tagságát az akarat és a cselekvés egysége hatja át. A pártegység alapja mindenekelőtt a párttagság eszmei és politikai egysége. Pártunk eszmei alapja a marxizmus–leninizmus, amely legyőzhetetlen eszme, élő, fejlődő tudomány, több mint 100 éve a munkásosztály fegyvere. A marxizmus–leninizmus eszméi a Szovjetunióban valóra váltak, és az országok sorában, köztük a mi hazánkban is, győzedelmeskednek.

A párt, hogy megőrizze a pártegység eszmei alapját, az elmúlt három évben két fronton harcolt, mégpedig a revizionizmus ellen és a dogmatizmus ellen, a marxista–leninista ideológia tisztaságáért.

A munkásosztály eszmei fegyverét csorbítják a párton belül jelentkező dogmatikus és revizionista irányzatok. Ezek közül mind Magyarországon, mind nemzetközileg a fő veszély a revizionizmus. A modern revizionizmus feleleveníti a még le nem győzött régi, burzsoá eszméket; a nemzetközi imperializmus és a belső reakció kezére játszik, azokra támaszkodik; különösen veszélyessé teszi, hogy a tömegek előtt marxista mezben jelentkezik.

A revizionizmus társadalmi bázisát a még meglevő burzsoá és kispolgári elemek képezik. *A revizionizmus meghamisítja a marxizmus alapvető tételeit, tagadja a párt vezető szerepét, a proletárdiktatúra államának szerepét, a szocialista tábor jelentőségét. A revizionizmus szorosan összekapcsolódik a burzsoá nacionalizmussal, és a politikában törvényszerűen a munkásosztály érdekeinek elárulásához vezet.*

A revizionizmus nemzetközi jelenség, amely a legkülönbözőbb országokban megkísérli aláásni a kommunista pozíciókat a munkás-

osztály sorain belül. A revizionizmus valójában nem más, mint a burzsoázia által meghamisított „marxizmus". Legkorszerűbb formájában is éppenúgy kudarcra van kárhoztatva, mint ahogy a marxizmus ellen immár 100 esztendeje indított összes eddigi támadások vereséget szenvedtek. Ezt világosan példázza a hazai revizionista csoport egész dicstelen pályafutása. Ennek a csoportnak jelentős része teljesen végigjárta a revizionizmus törvényszerű útját a marxizmus–leninizmus tanainak meghamisitásától a párton belüli frakciózáson keresztül az osztályellenség táborába való átvonulásig, a hazaárulásig.

A Központi Bizottság és a párttagság alapvető tömegei ma mentesek a revizionista nézetektől. Az az árnyék, amelyet a revizionisták vetettek a pártra, nem a párt és nem a pártot támogató tömegek, hanem ezen árulók szégyene.

Kiforgatja lényegéből és meghamisítja a marxizmus—leninizmust a dogmatizmus is. *A dogmatizmus, annak ellenére, hogy nem a burzsoáziától származik, hanem a munkásmozgalom talaján keletkezik, hallatlan károkat tud okozni a párt, a munkásosztály, a proletárdiktatúra ügyének.*

Az utóbbi években súlyos károkat okozott a pártnak a Rákosi Mátyás körül kialakult személyi kultusz, s az ennek révén meghonosított dogmatizmus és szektás politika. A pártnak az ellenforradalommal vívott harc menetében meg kellett szabadulnia a múlt hibáitól is. Felelősséggel jelenthetjük a kongresszusnak, hogy a Központi Bizottság ma mentes, és a párttagság alapvető tömegei is megszabadultak a dogmatizmus és a szektarianizmus káros nézeteitől. A Központi Bizottság helyreállította az egész pártban a pártélet lenini szabályait, a demokratikus centralizmust, a kollektív vezetést, és helyreállította mindazok becsületét, akiket Rákosi és az őt támogató csoport alaptalanul megvádolt.

Van azonban még egy zavaró vonatkozása a kérdésnek, amelyet helyes érinteni és lezárni. Hazánkban sok százezer ember van, akik sok éven át bíztak Rákosiban, éltették és támogatták őt, ma pedig kemény szavakkal és súlyos kritikával szólnak káros tetteiről. Miről van lényegében szó? Rákosi Mátyás 1919-ben harcolt a Tanácsköztársaságért, kiemelkedő szerepet töltött be a Horthy-fasizmus elleni küzdelemben, és vezető szerepe volt a felszabadulást követő politi-

kai harcokban. A proletárdiktatúra győzelmét követő időkben azonban eleinte eltűrte, majd maga is ösztönözte a személyi kultuszt, és súlyos károkat okozott a szocializmus ügyének.

A lényeget tekintve az emberek helyesen tették, amikor a régebbi években támogatták Rákosit hasznos tetteiben, és helyesen cselekedtek akkor is, amikor — látva súlyos hibáit, az azokban való makacsságát — megvonták tőle mint vezetőtől bizalmukat, és elítélték őt. A személyi kultuszért, az abból származó súlyos károkért, az árnyékért, amelyet ezek a pártra vetettek, nem a magyar kommunistáknak, nem a pártnak, nem a Rákosit korábban követő tömegeknek, hanem azoknak kell szégyenkezniük, akik ezeket felidézték, magának Rákosi Mátyásnak, s annak a csoportnak, amely hibáiban támogatta őt.

A revizionizmusnak is, a dogmatizmusnak is közös vonása a marxista ismeretelmélet elvetése, a szubjektív szemlélet. A szubjektivizmus az a szemléleti mód, amely az objektív valóság tényeit és törvényeit figyelmen kívül hagyja. A marxista ismeretelmélet pedig a valóság objektív tényeinek szakadatlan tanulmányozását követeli. A párt a valóság tényeit ismerve és elemezve vonja le azokat a következtetéseket, amelyek a párt helyes politikájának kidolgozásához szükségesek.

A jelenlegi helyzet a marxista–leninista propaganda erősítését kívánja. *A párt feladata, hogy a párt tagjainak marxista–leninista tudását mélyítse, továbbá az is, hogy segítséget nyújtson a marxizmus–leninizmus elsajátításához azoknak a jelentős számú pártonkívülieknek, akik ezt igénylik.*

A pártoktatás terén is vannak eredményeink. Jelenleg kétéves, egyéves és 4 öthónapos pártiskolánk van. Ezeken kívül a pártoktatás iskolán kívüli formáinak szélesebb rendszerét építettük ki. A múlt oktatási évben iskolán kívül szervezett pártoktatásban kereken 267 000 fő vett részt – s ami szintén jó dolog –, közöttük több mint 77 000 pártonkívüli. Az „Időszerű kérdések" tanfolyamának népszerűségét mutatja, hogy ezen körülbelül 180 000 ember foglalkozott elméleti, gyakorlati kérdésekkel, a párt egyes határozatainak tanulmányozásával.

Sokat javult a propagandisták marxista felkészültsége és műveltségi színvonala. Eredményeket értünk el a formalizmus, a sablonok,

a betűrágás kiküszöbölésében. A pártpropaganda közelebb került az élethez, s az elméleti képzés mellett, azzal együtt közvetlenebbül segíti a párt előtt álló gyakorlati feladatok megoldását.

A párt, a párttagság elméleti színvonalának további emelése megköveteli, hogy állhatatosan küzdjünk a továbbiakban is mind a revizionizmus, mind a dogmatizmus, a szubjektivizmus – a marxizmus mindenféle eltorzítása ellen. Erősítsük a pártpropaganda egészséges vonásait, és küzdjük le a meglevő gyengeségeket.

Elvtársak!

Pártunk szervezeti ereje jelenleg a következő:

Pártszervezeteink száma 16 805; a pártnak 402 456 tagja és 35 500 tagjelöltje van. A tagok 60 százaléka, a tagjelöltek 56 százaléka eredeti foglalkozása szerint munkás. A tagok 14 százaléka, a tagjelöltek 19 százaléka dolgozó paraszt.

A párt szervezeti erejét tükrözi bizonyos mértékben a pártsajtó is. Pártunk központi lapjának, a „Népszabadság"-nak példányszáma 622 000; a megyei pártlapok együttes példányszáma 365 000. A párt tudományos folyóiratának, a „Társadalmi Szemlé"-nek példányszáma 34 200; a „Pártélet" című mozgalmi folyóiratunk példányszáma 63 000. A pártsajtó példányszáma most két és félszerese a párttagság számának.

Tapasztalataink szerint a párttagság számszerű nagyságának is elvi jelentősége van abban, hogy a párt be tudja-e tölteni élcsapat szerepét. A Központi Bizottság véleménye szerint nálunk a párt szervezeti keretei a korábbi években olyan szélesek voltak, ami már veszélyeztette a párt élcsapat jellegét. A két munkáspárt egyesülése után, 1948 nyarán, a Magyar Dolgozók Pártjának taglétszáma túlságosan magas, 1 100 000 volt, ez hazánk felnőtt dolgozóinak 17,5 százaléka. A később lefolytatott általános felülvizsgálat után is 900 000 volt a párt taglétszáma, amely lényegében megmaradt az 1956-os ellenforradalom időpontjáig.

A párt újjászervezése során ezt a tapasztalatot figyelembe véve a Központi Bizottság tudatosan arra törekedett, hogy a párt szervezeti kereteit a megfelelő korlátok között tartsa. A párt újjászervezése az osztályellenséggel vívott éles harc közepette ment végbe, és ez sok tekintetben nehézségeket okozott, ugyanakkor kétségtelenül előnyökkel is járt. *Ma a párt soraiban azok a legöntudatosabb és*

legállhatatosabb elvtársak vannak, akik az ellenforradalom ellen folytatott harc nehéz napjaiban kézbe vették és magasra emelték a párt, a proletárdiktatúra zászlaját.

Ami a párttagság egyes rétegeit illeti, nagy nyereségnek tekintjük, hogy a korábbi évek hibáit jóvátéve, a párt régi forradalmi törzse, a 19-es kommunisták és azok, akik a Horthy-rendszer éveiben idehaza illegalitásban dolgoztak, a spanyol polgárháborúban részt vett elvtársaink, valamint más, egy időben oktalanul mellőzött elvtársak is méltó helyükre kerültek a pártban.

Nagy nyereségnek tartjuk, hogy harc közben kijavítottuk azokat a hibákat, amelyek a két munkáspárt egyesülésével kapcsolatban történtek. Nagyon jó az, hogy ma aszerint ítélik meg pártunkban az embereket, hogy az ellenforradalommal vívott harc idején hűek maradtak-e a munkásosztály ügyéhez, és nem azon az alapon, hogy korábban a kommunista mozgalomban vagy a szociáldemokrata mozgalomban tevékenykedtek-e. Az elmúlt három évben fejeződött be teljesen az egyesülés olyan értelemben, hogy most már pártunkban csak minden tekintetben egyenjogú és összeforrott párttagság van, ideértve mindazokat, akik – bár korábban két pártban voltak – a nagy történelmi művet, a két munkáspárt egyesülését belső meggyőződéstől indíttatva együtt valósították meg. *(Taps.)*

A régi törzsgárda és a felszabadulás után kommunistává lett ifjúság is összeforrott; ahogy mi ezt más szavakkal kifejezzük, a negyvenéves magyar kommunista mozgalom három élő nemzedéke együtt van, és jó egyetértésben dolgozik a pártban.

Joggal mondhatjuk, hogy pártunk ma erősebb, mint az ellenforradalom előtt volt, annak ellenére, hogy párttagságunk ma mintegy fele a korábbinak, mert most nincs benn a pártban: 1. az a pártellenes kategória, amely oda 1956 előtt befurakodott; 2. nincsenek benn a pártban azok a karrierista elemek, akik a pártba 1956 előtt beléptek. Ezek távoltartásában segített a harcban nagy tapasztalatra szert tett kommunisták ébersége, továbbá az, hogy a revizionisták a párt újjászervezését bojkottálták. Akarata ellenére segített az osztályellenség is, amely abban az időben a karrieristák tömegeit vonzotta magához; 3. erősíti a pártot az is, hogy most nincsenek benn a pártban azok a bizonytalan százezrek sem, akik korábban bent voltak. Tisztességes és becsületes dolgozók tömegeiről van szó,

akikkel baráti és elvtársi viszonyt sikerült teremtenünk, és ezt fenn kell tartanunk a jövőben is. Ezek a százezrek ugyanis, amíg párttagok voltak, ingadozást és bizonytalanságot vittek a párt soraiba. Most, mint pártonkívüliek, hatásosan támogathatják és támogatják is a párt harcát.

Mindezek alapján joggal állíthatjuk, hogy a párt erős, mert ma a párt valóban az azonos elveket valló emberek önkéntes harci szövetsége. A pártban ma a pártélet lenini szabályai, a demokratikus centralizmus elvei érvényesülnek. Ennek megfelelően van egység, fegyelem, szabad légkör, és biztosított a bírálat szabadsága is. A határozatokat sokoldalú vizsgálat és beható vita előzi meg. Ezért ma pártszervezeteink határozatai általában jobbak, és azok végrehajtásában is nagyobb az egység.

Nagyon jó, hogy a pártban ma az ügyek intézését az alapszervi vezetőségektől a Központi Bizottságig olyan kommunista kollektívák tartják a kezükben, amelyek a párt marxista–leninista vonalának megvédésében, az ellenforradalom ellen vívott harcban forrtak össze. Ez megmutatkozott a kongresszust megelőző vezetőségválasztó taggyűléseken, a helyi, a területi pártértekezleteken is. A pártvezetőségek és pártbizottságok tagjainak 70 százalékát erősítették meg újból tisztségükben titkos szavazással. Az eddigi vezetőségi tagok mintegy 22 százalékát kora vagy egészségi állapota miatt, nagyobb részben pedig azért cserélték ki, mert időközben más munkaterületre kerültek. Mintegy 8 százalék azoknak a száma, akiket a párttagság – megfelelő bírálat után – leváltott, igen helyesen, mert a követelményeknek mint vezetők nem tudtak eleget tenni.

Örvendetes, hogy a párt munkastílusa az elmúlt három évben sokat fejlődött. Ezt a kommunista munkastílust az elvi politika, a tömegek iránti bizalom és nyíltság, a lendület és gyakorlatiasság jellemzi.

Érdemes megemlíteni, hogy a párt apparátusa most a korábbinál 40 százalékkal kisebb. A kisebb apparátust a párt mozgalmilag egészségesen kiegészítette oly módon, hogy a pártvezetőségek és pártbizottságok körül jelentősen megnövelte a társadalmi munkában segítő állandó aktivisták számát. A pártvezetőségek, a pártbizottságok most az apparátus létszámát négy-ötszörösen meghaladó állandó pártaktívára támaszkodva végzik munkájukat.

A belső pártélet és a pártmunka további fejlesztése azt kívánja, hogy küzdjünk a még meglevő helytelen nézetek ellen, emeljük az elméleti, a politikai és szakmai képzettséget. A párt valamennyi szervezetének arra kell törekednie, hogy a gazdasági feladatokkal és a kulturális építés kérdéseivel az eddiginél lényegesen többet foglalkozzanak.

Tovább kell javítani a kádermunkát. Jó, hogy az emberek irányítását a mindennapi munkában és a kádermunkát együtt, és nem egymástól elkülönítve végzik. Azok a pártszervek dolgozzák ki a káderjavaslatokat is, amelyek a szóban forgó területen a munkát irányítják, és így a legjobban ismerik az ott dolgozó embereket. Tapasztalataink szerint a kádermunkában az a döntő, hogy mindenekelőtt munkája és magatartása alapján ítéljék meg az embert, és nem különböző nyilvántartások adatai alapján. Az egész embert tekintsék, tegyék mérlegre jó tulajdonságaival és esetleges fogyatékosságaival együtt. A legfontosabb, hogy a kádermunkából végképp eltüntessük a titokzatosságot és misztifikációt, az egyoldalú megítélést. Feltétlenül el kell kerülni, hogy egy embert egyik nap jó tulajdonságai alapján az egekig emeljenek, és a másik nap valamilyen hibája miatt örökre elvessenek.

A pártmunka megjavításának most döntő kérdése, hogy a párthatározatok végrehajtásában az eddiginél is nagyobb következetesség érvényesüljön, és javuljon a határozatok végrehajtásának ellenőrzése. A dolgozók hangoztatják, hogy a párt alapvető határozatait helyeslik, ugyanakkor gyakran tapasztalják, hogy a helyi szervek azt nem mindig megfelelően hajtják végre. *A pártfunkcionáriusoknak, a párttagoknak tudniuk kell, hogy a párthatározatok pontos végrehajtása nagyon fontos politikai kérdés, mert a párt és a tömegek kapcsolatát érinti. Nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy pártunk tömegbefolyásának növekedésében döntő tényező: a párt szavai és tettei sohasem térhetnek el egymástól.*

Elvtársak!

A pártnak a tömegekkel vannak közvetlen és közvetett kapcsolatai. Mindkét jellegű kapcsolatnak megvan a különleges fontossága, helye, és mindkettőnek hatékonyan kell érvényesülnie.

A párt a néppel a tömegszervezetek és a tömegmozgalmak révén közvetett kapcsolatban van. A tömegszervezeteknek és tömegmoz-

galmaknak megvan a maguk sajátos rendeltetése. Feladatuk az is, hogy a párt szavát közvetítsék a tömegekhez, és a tömegek véleményét, kérdéseit közvetítsék a párthoz. A párttagság létszámának egészségtelen felduzzasztása a múltban együtt járt a tömegszervezeteknek mint politikai közvetítőknek bizonyos fokú lebecsülésével. Ez természetesen maga után vonta a tömegszervezetekben végzendő pártmunka lebecsülését, és a tömegszervezetek önállóságának figyelmen kívül hagyását. A pártnak az elmúlt három évben sikerült ezt az alapvetően hibás szemléletet és az ebből adódó helytelen gyakorlatot gyökeresen megváltoztatnia. *Ma a tömegszervezetek és tömegmozgalmak a párt eszmei és politikai irányítása alatt, ugyanakkor önállóan dolgozva betöltik sajátos szerepüket is, amely jellegükből adódik, és alapjában véve jól betöltik a párt és a tömegek közötti összekötő szerepet is.*

A beszámoló kerete nem engedi meg, hogy valamennyi tömegszervezet és tömegmozgalom kérdésével külön foglalkozzak. Itt a szakszervezetek, a Kommunista Ifjúsági Szövetség és a nőtanács munkájával kapcsolatos egyes kérdésekről kívánok szólni. A tapasztalatok és feladatok azonban értelemszerűen alkalmazva vonatkoznak valamennyi tömegszervezet és tömegmozgalom munkájára.

A párt, a munkásosztály forradalmi élcsapata számára a legnagyobb jelentőségű tömegszervezet a szakszervezet. A szakszervezetek ma nálunk több mint kétmillió dolgozót tömörítenek, mégpedig ipari munkásokat és alkalmazottakat, mezőgazdaságban dolgozókat és értelmiségieket is. A párt és a szakszervezetek közötti kapcsolat egészséges. A pártszervezetek kellően értékelik a szakszervezetek fontosságát, és általában megfelelően támogatják azok munkáját. A szakszervezetek elvégzik a soraikban tömörült dolgozók helyesen felfogott érdekvédelmét, és hatékonyan segítik a szocializmus építését hazánkban.

Rendkívül fontos feladatokat látnak el nálunk a szakszervezetek. Őrködnek a dolgozók egészsége felett és ösztönzik a szocialista munkaszellemet is. Fontos szerepet töltenek be üzemeinkben és intézményeinkben a termelési értekezletek. Ezeken a dolgozók behatóan megvitatják feladataikat és mindazokat a kérdéseket, amelyek alkalmasak a termelés fejlesztésének, ezen keresztül a közjólét emelésének előmozdítására. Kívánatos, hogy a pártszervezetek támogatá-

sával a szakszervezetek fejlesszék az üzemi tanácsok tevékenységét is.

A szakszervezetekben dolgozó kommunisták a párttól azt az utasítást kapták, hogy a szakszervezeteken belül a párt álláspontjának meggyőzéssel és ne a pártra való általános hivatkozással szerezzenek érvényt. Ez általában így van a gyakorlatban is. Ha ezt az elvet a szakszervezetekben dolgozó párttagok a jövőben is követik, akkor még erősebb lesz a párt befolyása a szakszervezetekben, és munkájuk is újabb lendületet kap. *A szakszervezetekre a kommunistáknak úgy kell tekinteniük, mint olyan szervezetekre, amelyekhez idővel mind több olyan feladat és hatáskör kerül, amelyeket ma még állami szervek látnak el.*

A *Kommunista Ifjúsági Szövetség* egyrészről tömegszervezet, más vonatkozásban pedig a párt saját ifjúsági szervezete. A Kommunista Ifjúsági Szövetségnek 11 658 helyi szervezete van, kereken 380 000 taggal. Közülük valamivel több mint nyolc százalék tagja vagy tagjelöltje a pártnak. A gyakorlatban rájuk hárul a párt politikájának érvényesítése az ifjúsági szövetségben. A Kommunista Ifjúsági Szövetség tagjainak 35 százaléka nő.

A tapasztalat azt bizonyítja, hogy helyes volt 1957 tavaszán a Kommunista Ifjúsági Szövetség létrehozása. A KISZ-nek tekintélye van az ifjúság körében, és a párt politikájában támaszkodik rá. Az ifjúsági szövetség tevékenysége egészséges. Ez annak köszönhető, hogy a kommunistaellenes nézetekkel és áramlatokkal vívott harcban született és fejlődik.

A Kommunista Ifjúsági Szövetség legfőbb feladata, hogy segítsen a pártnak legyőzni az ellenséges nézetek maradványait, amelyek az ifjúság soraiban helyenként még rombolnak. További feladata, hogy segítsen a pártnak az egész ifjúságot tanulásra ösztönözni, a munka megbecsülésére és szeretetére tanítani, a szocializmus eszméjéhez, a néphez, a hazához való rendíthetetlen hűségre nevelni.

A Központi Bizottság megítélése szerint a nőmozgalom szervei, *a nőtanácsok* hasznos és jó munkát végeznek. Ezért tekintélyük van a pártszervezetek és a tömegek előtt egyaránt.

Az a feladatuk, hogy a szocializmus építésének központi társadalmi kérdéseivel foglalkozzanak, és mozgósítsák a nőket a párt

politikájának támogatására, az alkotó munkára. Ugyanakkor foglalkozzanak a nők társadalmi kérdéseivel. A nők a Magyar Népköztársaságban alkotmányunkba és törvényeinkbe iktatott egyenjogúsággal rendelkeznek. A nőtanácsok feladata, hogy ennek a törvényben biztosított egyenjogúságnak az élet minden területén, az ügyek mindennapi menetében segítsenek maradéktalanul érvényt szerezni.

Nyíltan meg kell mondani, hogy a nők társadalmi kérdéseinek kielégítő megoldása még nagy és hosszan tartó munkát kíván. A nők teljes felszabadítása és a szó igaz értelmében vett egyenjogúsága a szocialista forradalom egyik fő feladata. Ezt még nem oldottuk meg, és ez nem is könnyű, nem is rövidlejáratú feladat. Évezredes múlt maradványait, maradi nézeteit és szokásait kell itt leküzdenünk, mégpedig két vonalon.

A nők teljes egyenjogúságának biztosítása számos vonatkozásban olyan anyagi feltételek megteremtését követeli, amelyek lehetővé teszik, hogy a nők a társadalomban és a családi életben ismert kétirányú kötelezettségeiket könnyebben teljesíthessék. Ezért segítenünk kell a gyermeknevelés és a háztartás gondjainak csökkentését megfelelő intézményekkel, óvodák, napközi otthonok, közétkeztetési intézmények építésével, szervezésével és a modern háztartási eszközök széles körű alkalmazásával. Ez hatalmas anyagi eszközöket kíván, amelyeket a népgazdaság kellő mértékben csak sok esztendő során tud előteremteni.

Ugyanakkor le kell küzdenünk mind a férfiak, mind a nők gondolkodásában még meglevő, a nők egyenjogúságát tagadó maradi, reakciós nézeteket. Ez is még sok-sok évi állhatatos és következetes eszmei harcot, politikai munkát kíván meg.

A párt számít a magyar nők támogatására a szocializmus céljainak megvalósításában, és kötelezettségének tekinti, hogy mindvégig harcoljon a nők teljes politikai, gazdasági és társadalmi egyenjogúsításának tényleges megvalósításáért.

Elvtársak!

A pártnak a tömegekkel követlen kapcsolatai is vannak. Ennek formái a legkülönbözőbbek. Ide tartozik: a sajtó, a rádió, a gyűlések, a nyilvános pártnapok, a lakóterületi pártcsoportok mindennapi munkája ugyanúgy, mint a valamennyi kommunistára köte-

lező állandó felvilágosító munka, és a kommunisták pártonkívüliekkel fennálló személyes kapcsolata.

A párt közvetlen tömegkapcsolatainak kedvező alakulásában rendkívül fontos, hogy a párt elvileg és gyakorlatilag helyes viszonyt alakítson ki a pártonkívüliekkel. A párt, mint tudvalevő, bizalommal és megbecsüléssel viseltetik a pártonkívüliek iránt. Őszintén, közvetlenül és nyíltan szól a pártonkívüliek legszélesebb tömegeihez az eredményekről és a nehézségekről is. Három év alatt a párt és a pártonkívüli tömegek között éppen ez a nyíltság és őszinteség teremtette meg a kölcsönös bizalom nagy erkölcsi tőkéjét. A párt sikerei döntően attól függenek, hogy ezt a kölcsönös bizalmat a jövőben tovább erősítsük.

Gátolja a pártonkívüliekkel kiépített egészséges viszony további erősítését az az elbizakodottság, amely sorainkban helyenként ismét felüti a fejét. Vannak olyan elvtársaink, akik elfeledkeztek arról a lenini tanításról, hogy a pártnak a tömegek bizalmát és támogatását napról napra újból és újból meg kell nyernie. Sajnálatos, hogy ha szórványosan is, de mégis találkozunk olyan esetekkel, amikor a párttagok egy része nem érti a Központi Bizottságnak a pártonkívüliekkel kapcsolatos álláspontját, s ezért nem jár el helyesen.

Helyenként értetlenség és idegenkedés van az 1957-es pártértekezletünk állásfoglalásával szemben, amely szerint hazánkban a pártfunkció kivételével pártonkívüli is betölthet bármely közfunkciót. Vannak egyes olyan maradi nézetekkel megvert elvtársaink, akik nem értik, hogy a kommunisták nem végezhetnek mindent maguk. Engedjék meg, hogy a kérdés nagy fontosságára való tekintettel idézzem, mit mondott erről Lenin:

„A kommunistáknak ... egyik legnagyobb és legveszedelmesebb hibája az az elképzelés, hogy a forradalmat meg lehet valósítani egyedül a forradalmárok munkájával. Ellenkezőleg, ahhoz, hogy bármely komoly forradalmi munka sikerrel járjon, meg kell érteni és át kell vinni az életbe, hogy a forradalmárok csakis mint egy valóban életképes és haladó osztály élcsapata játszhatnak szerepet. Az élcsapat csak akkor teljesíti az élcsapat feladatait, ha nem szakad el az általa vezetett tömegtől, hanem valóban viszi magával előre az egész tömeget. Szó sem lehet semmiféle eredmé-

nyes kommunista építésről, ha a legkülönbözőbb munkaterületeken szövetségre nem lépünk a nem kommunistákkal."*

Elvtársak!

El kell ítélnünk a pártonkívüliekkel szemben helyenként mutatkozó türelmetlenséget. Senki sem várhatja, hogy mindenki egy csapásra kommunistává váljon, hogy mindenki egy csapásra felemelkedjen az élcsapat színvonalára. Viszont a szocialista társadalom felépítése az egész nép ügye, csak az egész nép műveként valósulhat meg. A párt feladata, hogy a nem kommunistákat meggyőzéssel és türelemmel vezesse ebben a nagy munkában, és közülük azokat, akik képességekkel, tudással és tehetséggel rendelkeznek, olyan posztra állítsa, ahol a legtöbbet tudják nyújtani a társadalomnak.

Még ennél is messzebb menő türelemre van szükség az emberek ügyes-bajos dolgaival való foglalkozásban. Nincs semmiféle statisztikai kimutatás arról a megszámlálhatatlan kérdésről, azokról a közérdekű vagy személyes ügyekről, amelyekkel az emberek naponta fordulnak pártszervezeteinkhez. 1958-ban egyenesen a Központi Bizottság címére kevés híján 20 000 levél érkezett; a „Népszabadság"-hoz több mint 30 000. Ezekben a levelekben különböző emberek tanácsért vagy segítségért fordultak hozzánk. A párt és a pártszervezetek természetesen mindennel nem foglalkozhatnak. De mindezeket a kéréseket és kívánságokat, amelyeket szóban vagy írásban túlnyomórészt pártonkívüliek juttatnak el hozzánk, mindenekelőtt úgy kell felfogni, mint a párt iránti bizalom jelét.

A bürokratizmus és lélektelenség ellen kíméletlenül lépjünk fel, a legnagyobb figyelmességgel foglalkozzunk az emberek ügyeivel, kérdéseivel, panaszaival, kéréseivel. Ezeket az ügyeket a pártszervezeteknek komolyan kell venni, és el kell igazítani az embereket. Ügyeiket továbbítsák az illetékes szervekhez, és kísérjék figyelemmel azok elintézését.

A tömegszervezeteken, tömegmozgalmakon és a tömegekkel fennálló közvetlen kapcsolatokon keresztül szövődik és erősödik az a millió és millió szál, amely a pártot és népünket összeköti. A párt

* *Lenin* Művei. 33. köt. Szikra 1953. 219. old.

és a nép közötti kölcsönös bizalom és eleven kapcsolat az a tényező, amely nélkül a párt nem élhet és nem dolgozhat.

Tisztelt kongresszus! Elvtársak!

Pártunk hazafias és internacionalista párt. Szocialista forradalmunk csak a nemzetközi kommunista mozgalommal együtt és azzal összeforrva fejlődhet. Örömmel számol be a Központi Bizottság a kongresszusnak arról, hogy kapcsolatunk valamennyi testvérpártunkkal, a világ kommunista és munkáspártjaival szívélyes, baráti, a proletár nemzetköziség alapján fejlődik.

Feladatunknak tekintjük, hogy tanuljunk népünktől és tanuljunk a nemzetközi kommunista mozgalom tapasztalataiból. Ha szüntelenül tanulunk saját tapasztalatainkból és népünktől, akkor sohasem hagyjuk figyelmen kívül hazai adottságainkat, nemzeti sajátosságainkat, amelyek történelmileg alakultak ki. Ezekről megfeledkezve lehetetlenség volna hazánkban felépíteni a szocialista társadalmat. A nemzetközi kommunista mozgalom tapasztalatait figyelmen kívül hagyva, a szocializmus építésének nemzetközi fő törvényszerűségeiről megfeledkezve, bezárkóznánk a nemzeti korlátozottság falai mögé, és ebben az esetben szintén lehetetlenség volna hazánkban felépíteni a szocialista társadalmat, megvédeni népünk szocialista vívmányait.

Központi Bizottságunk úgy véli, hogy az elmúlt három év harcaiban helyesen értelmeztük és alkalmaztuk az osztályharc nemzetközi tapasztalatait, a szocializmus építésének nemzetközi fő törvényszerűségeit — hazai adottságaink és nemzeti sajátosságaink figyelembevételével.

Pártunk nemzetközi kapcsolatairól szólva be kell számolnom arról, hogy a Jugoszláv Kommunisták Szövetségével viszonyunk megromlott, és pártjaink között hivatalos kapcsolat ez idő szerint nincs. Ennek alapvető oka, hogy a Jugoszláv Kommunisták Szövetségének vezetősége revízió alá vette a marxizmust. Olyan elméleti tételeket állítottak fel, és olyan gyakorlati lépéseket tettek, amelyek ártottak az egész nemzetközi kommunista mozgalomnak és pártunknak.

Viták keletkeztek közöttünk. 1956 decemberében nyilvánosan azt tanácsolták nekünk, hogy ne tegyünk „hiábavaló kísérleteket" a párt újjászervezésére, a párt helyett politikai rendsze-

rünket építsük az úgynevezett munkástanácsokra. Vitába szálltunk a programjukban kifejtett antimarxista tételekkel, a többi között államelméletükkel, a szocialista táborról adott negatív értékelésükkel, mert véleményünk szerint tételeik elfogadása lefegyverezné a munkásosztályt a burzsoáziával, a nemzetközi imperializmussal vívott harcban.

Ismeretes, hogy az 1949 őszét követő időben magyar oldalról is sok hiba történt, amelyek rontották a két párt, sőt, a két ország viszonyát is. Ugyanakkor tény, hogy 1953 nyara óta magyar oldalról szüntelenül a viszony javítására törekszünk. Azóta nincs eset arra, hogy magyar részről akár kísérlet is történt volna beavatkozásra a jugoszláv párt belügyeibe. Ugyanez fordítva nem így áll, mert 1956–1957-ben sorozatos beavatkozás és beavatkozási kísérlet történt részükről pártunk és országunk belügyeibe.

Kívánjuk, hogy a jugoszláv elvtársak jussanak jobb belátásra azokban a kérdésekben, amelyekben szembe kerültek az egész világ kommunista mozgalmával.

A magunk részéről szükségesnek tartjuk ismételten leszögezni: *A Magyar Szocialista Munkáspárt tevékenységének eszmei-politikai alapját a marxizmus–leninizmus klasszikusainak tanításai, saját tapasztalatainkat tartalmazó párthatározataink, a Szovjetunió Kommunista Pártja XX. és XXI. kongresszusának határozatai és a nemzetközi kommunista mozgalom legfontosabb tapasztalatait legutóbb összefoglaló 1957 novemberi moszkvai nyilatkozat megállapításai képezik. Mi a szocializmus építésének nemzetközi érvényességű fő törvényszerűségeit vesszük alapul, és figyelembe véve nemzeti sajátosságainkat, hazai adottságainkat, törekszünk azokat az életben megvalósítani. Pártunkat marxista–leninista pártnak tartjuk. A marxista–leninista párt egyik fő elvi alapja a proletár internacionalizmus, ezért pártunk internacionalista volt, az ma is, és az lesz a jövőben is.* (Nagy taps.)

Elvtársak!

A beszámoló végéhez értem. A párt előtt álló feladatokat összefoglalva: a legközelebbi években be kell fejeznünk a szocialista társadalom alapjainak lerakását. A gazdasági és kulturális építés feladatainak jobb és lendületesebb megoldásával hozzuk közelebb

azt a napot, amikor a szocialista forradalom teljes és végleges győzelmet arat hazánkban.

Ennek feltétele, hogy megőrizzük eszmei alapunk, a marxizmus–leninizmus tisztaságát pártunkban, hogy tudományos elméletünket alkotó módon alkalmazva egyértelmű és következetes kommunista politikát folytassunk.

Politikánkban annak oszthatatlanságára és a következetességre törekszünk. Az eszmei harcban a fő tüzet továbbra is az ellenséges burzsoá és revizionista nézetek maradványaira irányítjuk. Ugyanakkor továbbra sem engedünk teret a dogmatizmusnak, a szektás gyakorlatnak.

Kongresszusunk nyilvánvalóan pontot tesz a múlt számtalan kérdésére. A tapasztalatokról nem feledkezünk meg, de azokat a kérdéseket, amelyek már a múlté, átadjuk a történelemnek. Tekintetünket előre vetjük a holnap feladataira, és erőinket azok megoldására összpontosítjuk.

A Magyar Szocialista Munkáspárt, a Magyar Népköztársaság most erős, a nemzetközi feltételek jók. Arra van szükség, hogy pártunk, annak minden szervezete és tagja dolgozzon még nagyobb lelkesedéssel, mint eddig.

Arra van szükség, hogy a párt támaszkodjon még jobban a tömegekre, a nép tömörüljön még jobban a párt köré. Arra van szükség, hogy a magyar nép fűzze még szorosabbra barátságát a Szovjetunió és a szocialista tábor népeivel, és zárkózzon fel még szorosabban a szocializmus és a béke egyre hatalmasabb nemzetközi erőihez. Bizton hisszük, hogy ez így lesz, a szocializmus belátható időn belül teljesen győzedelmeskedik hazánkban is, felépül a magyar nép több nemzedékének legszebb és legigazabb álma, a szocialista Magyarország. (Hosszan tartó, viharos taps. A küldöttek helyükről felállva éljeneznek.)

A Magyar Szocialista Munkáspárt VII. kongresszusának jegyzőkönyve. Kossuth Könyvkiadó 1960.

ZÁRSZÓ A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT VII. KONGRESSZUSÁNAK ELSŐ KÉT NAPIRENDI PONTJÁHOZ

1959 DECEMBER 4

Tisztelt elvtársak! Kedves elvtársnők!

Kongresszusunk első és második napirendi pontja felett háromnapos vita folyt. 47 küldött elvtárs szólalt fel. A felszólaló elvtársak sokoldalúan tárgyalták a beszámolókat és valamennyi lényeges kérdést érintették. A vitát a kezdeti elfogultság feloldódása után a világos állásfoglalás, a kommunista kritikai szellem, az elvi bátorság jellemezte. A vitának szembetűnő jellegzetessége volt az is, hogy az elvtársak, úgyszólván kivétel nélkül, a ma és a holnap problémáiról beszéltek, és nem a tegnapról. A beszámolóban egynéhány, egyébként nem jelentéktelen kérdésről megállapítottuk, hogy ezek véleményünk szerint már a múlt kérdései. A vita pontosan visszatükrözte ezt, párttagságunk gondolkodásában ezek már valóban lezárt kérdések. Ez örvendetes azért is, mert az elvtársak az üres, szőrszálhasogató és bizonyos feltételek között már értelmetlen vitákat elkerülve, a tennivalókkal foglalkoznak.

Az előadói zárszó bizonyos tekintetben könnyű, más tekintetben azonban nehéz. Pártunk tevékenységének eszmei alapját, bel- és külpolitikai irányvonalunkat, gazdasági és kulturális építésünk fő kérdéseit illetően, kimondva vagy közvetett módon, valamennyi felszólaló elvtárs kifejezte, *hogy pártunkban mindezekben a kérdésekben teljes az egység.* Pártunk VII. kongresszusa tehát helyesli az elmúlt három esztendőben követett irányvonalat, s egyben az eddigi irányvonal határozottabb, következetesebb és lendületesebb folytatását kívánja. *(Nagy taps.)* A kongresszuson eddig 34 testvérpárt küldötte szólalt fel, köztük Hruscsov elvtárs. Kifejezésre juttatták, hogy pártunk irányvonalát marxista–leninista irányvonalnak tartják, politikáját helyeslik, sőt, ami még ennél is több, szolidárisak vele. *(Nagy taps.)* Ez pedig számunkra rendkívül fontos, mert testvérpártjaink küldötteinek személyében

valójában a nemzetközi munkásosztály van jelen kongresszusunkon, és mond véleményt politikánkról. *(Nagy taps.)*

A háromnapos vita fő kérdésével ezzel tulajdonképpen végeztem is. Be is fejezhetném az előadói zárszót. Az elvtársak azonban ezernyi kérdést vetettek fel, jelentős megállapításokat tettek, és konkrét tapasztalatokról számoltak be. Mindez úgy történt, hogy a párt politikáját támasztották alá.

Az az érzése az embernek, hogy az élet, a *magyar nép egyre inkább kiteljesülő, gazdagodó, fényesen áramló új szocialista élete hullámzott itt, a kongresszus termeiben,* s ennek az ezerszínű, gazdag életnek eredményei, fogyatékosságai kerültek szóba. Ez helyes is, jó is.

Az elhangzott felszólalásoknak, megállapításoknak nagy fontosságot tulajdonítunk. Kérem a kongresszust, járuljon hozzá, hogy *az újonnan megválasztandó Központi Bizottság a vita anyagából gyűjtse csoportokba az egyes kérdéseket, és juttassa el az illetékesekhez.*

Azt hiszem, jogos kívánság, hogy ezeket vizsgálják meg, és rövid időn belül adjanak rájuk érdemi választ. Az érdemi válasz lehet az is, hogy a felszólaló elvtárs kívánsága, észrevétele, kritikája nem volt helytálló. Előfordult már ilyen a történelemben, sőt, még itt, a kongresszusi teremben is. Emlékszem például Petőfi Sándor elvtárs felszólalására – és arra is, hogy a külföldi küldöttek nem tudták, miért derül a kongresszus, neve hallatára. Petőfi elvtárs lelkes fiatal szakember. Sajnos, közelebbről nem ismerem, bár már többször ajánlották, hogy ismerkedjem meg vele. Tűzbe jött, követelt, és olyasmit is mondott, amiben aligha lehet igazat adni neki. Ha a mi mezőgazdaságunk általában úgy lenne géppel ellátva, mint az ő kísérleti gazdaságuk, talán kezet is csókolnánk annak, aki ezt jelentené nekünk. *(Derültség.)* Ezzel nem azt akarom mondani, hogy nekik már nincs szükségük semmire, de azért ha arról van szó, hogy az eszközöket és az erőket hova fordítsuk, mégis arra kell törekednünk, hogy azokat a gazdaságokat erősítsük, ahol sokkal rosszabbul állnak, mint ők.

Ezt csak azért említem, mert vannak olyan kérdések, amelyekre lehetséges ez a válasz: várjon még kicsit, testvér, majd erre is sor kerül. *(Derültség.)* A javaslatok, észrevételek többsége azonban olyan, hogy azokra világos, határozott választ kell

adni. Az sem nagy baj, ha a válasz nem önkritikus levél lesz, hanem megfelelő és jó intézkedés. Azt is elfogadjuk. *(Nagy taps.)*

Az iparban, a mezőgazdaságban, a kereskedelemben és a külkereskedelemben is az most a fontos, hogy jobban kihasználjuk a lehetőségeket. Adjunk nagyobb lendületet a szocialista építőmunkának, fejlesszük népgazdaságunkat, s ezzel teremtsünk reális alapot a dolgozók életszínvonalának további rendszeres emeléséhez, vigyük előre harcunk központi és fő feladatát: a szocialista társadalom építését. Erről van szó hónapok óta pártösszejöveteleken is, a dolgozók más tanácskozásain is. *A kongresszus tehát nagyon helyesen és nyomatékosan húzta alá a gyorsabb előrehaladás fontosságát.* Ennek pedig döntő láncszeme a termelékenység növelése. Nem akarom ezt részletezni, csak a vita alapján emlékeztetem az elvtársakat arra — Nemeskéri elvtárs mondta el —, hogy a Lenin Kohászati Művekben 13 százalékos javulást értek el ebben az évben. Örvendetes dolgot közölt velünk a Középdunántúli Szénbányászati Tröszt igazgatója, Hidasi elvtárs is: náluk a múlt évben 11 százalékkal emelkedett a termelékenység. Az ő körülményeik részben eltérnek az ipar más ágazataitól, de céltudatosságuk példa a termelésben dolgozó minden elvtárs számára. A Lenin Kohászati Művek kollektívája immár két és fél esztendeje a termelékenység növelésére összpontosítja a figyelmet, szinte minden fillérért harcolnak. A következetes, körültekintő munka meghozza eredményét.

Igen fontos kérdést említett meg — szerintem nagyon helyes fogalmazásban — Szőcs elvtárs, salgótarjáni mérnök. Azt mondta, hogy a szakemberek, a mérnökök, a technikusok, sőt a munkások is úgy nézegették új ötéves tervünk tervezetét, mint alapjában helyes, megvalósítható célt. Nem volt azonban a legszimpatikusabb számukra, hogy a műszaki színvonalat — és ezzel a termelékenységet — nem elsősorban új gyárak építésével fejlesztjük, hanem a meglevő gyárak és berendezések újjáépítésével, korszerűsítésével. Világos ugyanis, hogy ez a nehezebb út. Ennek ellenére helyes és jó az, hogy így foglalnak állást az emberek. Meggyőződésem, hogy azok az emberek, akik azt mondják: bár könnyebb lenne új gyárakat építeni és azokat új gépekkel felszerelni, mégis helyeslik, hogy a mi viszonyaink között a kissé nehezebb, de az ésszerű megoldást választjuk, tudatosabban, határozottabban dolgoznak majd a

feladatok végrehajtásáért is. Nem mindig annak az embernek a munkája ér többet, aki meg se hallva a mondat második felét, az első szóra felugrik és azt mondja: „Hurrá! Úgy van! Helyes! Mindenben egyetértünk!" — hanem azé, aki meghallgatja a párt szavát, gondolkozik rajta, és utána azt mondja: helyeslem, egyetértek vele, végrehajtjuk.

A kongresszuson központi kérdés volt a mezőgazdaság szocialista átszervezése és a mezőgazdasági termelés fejlesztése. Annyi szó esett róla, hogy egyes budapesti küldöttekben már az a gondolat is felvetődhetett: „Mi ez? Valami mezőgazdasági kongresszusra tévedtünk?" *(Derültség.)* Elvtársak! Ez nem mezőgazdasági kongresszus, hanem pártkongresszus, de azért jó világosan látni: *egész pártunk számára most a mezőgazdaság szocialista átszervezése a fő kérdés. Ez nem könnyű dolog, ez bonyolult harci feladat.*

Elvtársak, ez olyan nehéz, hogy néha már én is azt gondoltam — például, amikor Hruscsov elvtársék bekopogtattak a Holdnak nem is tudom pontosan melyik kráterébe —, hogy nem baj, menjünk a Holdra vagy akár a Venusra is, de intézzük úgy a dolgokat, hogy ott már ne kelljen termelőszövetkezetet szervezni. *(Derültség.)* Miben van e munka nehézsége? Ha valamilyen feladat végrehajtása során az ellenséggel kell csatázni, az nehéz dolog. Ezt megkóstoltuk már 40 esztendőn keresztül mi, magyar proletárok. De még ennél is bonyolultabb és nehezebb az olyan feladat végrehajtása, amelynek során barátainkkal, a dolgozó emberekkel kell vitáznunk. Hiába, a testvér az testvér, azt nem lehet fejbekólintani, hogy gyorsabban okosodjon, azt *csak meggyőzni lehet.* Itt más recept nincs, és ebben van ennek a feladatnak a nehézsége.

Ismeretes, hogy iparunk termelése a kapitalista időkhöz képest már 350 százalékos szintre emelkedett, a mezőgazdaságé pedig még csak 115 százalékra. Ha azt akarjuk, hogy az egész népgazdaság előbbre jusson, feltétlenül előbbre kell haladnunk a mezőgazdaságban, emelni kell a mezőgazdasági termelés színvonalát is. Ez másképp nem lehetséges, csak a mezőgazdaság szocialista átszervezésének útján.

Néhány hónappal ezelőtt itt járt és megtisztelt látogatásával egy Alsop nevű amerikai újságíró. Nem különösen barátja a kommunizmusnak, de valami oknál fogva érdeklődik iránta. *(Derült-*

ség.) Beszélgettünk többek között a mezőgazdaságról is. Szóba került termelőszövetkezeti mozgalmunk helyzete. Mondtam neki: nézze, mi most mindenkivel beszélgetünk, olyannal is, aki egyetért velünk, olyannal is, aki nem ért egyet. Úgy vagyunk, ha valaki nálunk okosabbat és jobbat tud mondani, hajlandók vagyunk azt elfogadni. Úgy látjuk azonban, nem nyugodhatunk bele, hogy maguk ott Amerikában a farmjaikon 80–90, sőt még ennél is magasabb százalékos gépesítéssel termeljenek a mezőgazdaságban, mi pedig itt az ősrégi kapával, kaszával, ekével dolgozzunk. Nekünk vannak olyan titkos ambícióink, hogy egyszer mi is utolérjük magukat. Nélkülözhetetlen számunkra a mezőgazdasági nagyüzem. Azelőtt voltak nálunk grófi nagybirtokok, tőkés nagybirtokok. Vajon hívjuk vissza a grófokat, intézőket, nagybirtokosokat és kérjük meg őket, hogy legyenek szívesek nagyüzemi alapon gazdálkodni – vagy nekünk magunknak kell létrehoznunk szocialista nagyüzemeket? A magyar népnek az előbbi nem szimpatikus, nem akarja visszahozni a grófokat meg a nagybirtokot, az ispánokat meg a csendőröket. Ezért mi inkább a termelőszövetkezetet fogjuk megcsinálni. Mást nem tudunk tenni. Érdekes, Alsop – bár ezt cikkébe nem vette be *(Derültség.)* – azt mondta: én tulajdonképpen értem is magukat. Még egy ilyen antikommunista beállítottságú ember is kénytelen e célkitűzés helyességét elismerni, ha gondolkozik, és nem kerül nyilvánosságra a véleménye. *(Derültség.)*

Hogyan is áll jelenleg nálunk a helyzet a mezőgazdasággal? Nem tudom pontosan, mikor konstruálták meg a Pannónia-motor legújabb típusát. Nem hinném, hogy sokkal több mint másfél esztendeje. És a közelmúltban már magam is találkoztam olyan jelenséggel, hogy parasztember a legújabb típusú Pannónia-motoron, vállán kapával indult ki a földre. *(Derültség.)* Elgondolkoztam azon, mikor is találták fel a kapát. Nehéz lenne pontosan kiszámítani, mert akkor még nem volt „Újítási Hivatal" meg „Szabadalmi Hivatal", ahol az ilyesmit nyilvántartották, de az biztos, hogy már jó régen, néhány ezer esztendeje feltalálták. A parasztnak személyes ügye – mint ahogyan mindenkinek személyes ügye – az, hogyan jut ki a munkahelyére. Tény, hogy ma már a legmodernebb technikával is kijuthat. Hiába, két és fél vagy háromkilométeres távolságokon nem repülővel és helikopterrel közlekednek – az ilyen

távon a Pannónia-motor a legmodernebb technika. Ugyanakkor azonban a *társadalmilag döntő fontosságú tevékenységhez,* a termeléshez, ki tudja hány ezer éves kapát visz a vállán. Ez nem normális helyzet, elvtársak. Ha a parasztember gondolkodik ezen, neki is meg kell értenie. Azt könnyebben elviselhetné a társadalom, ha a parasztember két derék lábán ballagna ki másfél kilométerre a földre, de ott aztán a legkorszerűbb traktorokkal meg ekékkel kezdene dolgozni. Van tehát rengeteg meggyőző érv, csak élnünk kell velük.

A Központi Bizottság a múlt év végén megvitatta a termelőszövetkezeti mozgalom helyzetét, és megállapította, megvannak a politikai és gazdasági lehetőségeink ahhoz, hogy előrelépjünk. Márciusban aztán olyan „filozófiai" jellegű viták kezdődtek, hogy a fejlődés lépés volt-e vagy ugrás. *(Derültség.)* Azt hiszem, országos értelemben feltétlenül előrelépés, határozott és jelentős előrelépés volt, s nem volt semmiféle ugrás. Az a véleményünk: *jelenleg is olyan a helyzet, hogy ismét lehet egy lépést előre tenni, ha értelmesen és jól oldjuk meg a feladatot.* Már a XXI. kongresszuson — amikor az önök nevében felszólaltam — beszéltem arról, hogy mi a magunk körülményei szerint mehetünk előre: ha csak lépésre telik az erőnkből, akkor nem ugorhatunk, mert könnyen az árok közepébe eshetünk, ahelyett hogy előre lépnénk. Még a mesében is azt mondják a legénynek — amikor a királyleány kezét akarja elnyerni —, hogy háromszor kísérelheted meg a találós kérdés megfejtését. *(Derültség.)* Tudják az elvtársak — és ez már nem tréfa —, hogy a termelőszövetkezeti mozgalom esetében a mi pártunk és a mi népünk most harmadszor indul a felfelé vezető úton, és ennek az útnak többé nem szabad megtörnie a mi hibáink miatt.

Már a mostani őszi fejlesztés kezdetén is vannak bizonyos eredmények: körülbelül két hét alatt mintegy 11 000 paraszt lépett be a termelőszövetkezetbe 60 000 hold földdel. Az indulás tehát biztató. A jelentés, amelyből ezt az adatot vettem, beszámol arról is, hogy a megyék eredményei között vannak bizonyos egyenetlenségek. Megfogadtam, nem mondom meg, hogy megyénként milyen a számszerű fejlődés, mert ha e téren bármilyen rossz értelemben vett rivalizálás indulna meg, teljesen elronthatná kínálkozó lehetőségeinket. Jelenlegi adottságaink értelmes kihasználásával azonban

a következő hónapokban olyan lépést tehetünk előre, amellyel a szövetkezeti szektor már döntő fölénybe kerülhet mezőgazdaságunkban. Mi azt ajánlottuk és ajánljuk az elvtársaknak, vegyék figyelembe a lehetőségeket, s kommunista forradalmár módjára gondolkozzanak. Azt ajánljuk, hogy a megye felelős emberei időnként, amikor egy bizonyos munkát elvégeztek, álljanak meg egy kicsit, vizsgálják meg, hol tartanak elképzeléseik végrehajtásában, tárgyalják meg a tapasztalatokat, és azok figyelembevételével dolgozzanak tovább.

Elvtársak! Ez a körültekintő, gondos mérlegelés rendkívül fontos. Ezzel kapcsolatban két dologra szeretném felhívni az elvtársak figyelmét. Az egyik: amikor egy-egy szakasz után számba vesszük a tapasztalatokat, áttekintjük az elvégzett munkát, kiderül, hogy az egyik helyen könnyebben megy a munka, gyorsabban haladnak előre, mint azt feltételezték. Ilyen esetben ki kell használni a lehetőségeket, mert ennek elmulasztása bűn a szocialista forradalommal szemben. A másik faluban valamilyen különleges körülmények miatt nehezebben mennek a dolgok. Az ilyen esetben azzal okoznánk nagy kárt, ha mereven ragaszkodnánk valamiféle előzetes elképzeléshez. A másik kérdés, amire ügyelni kell, hogy a munka egyes szakaszai, pl. a szervezés és a megszilárdítás, szorosan kapcsolódjanak egymáshoz. Ezt sem lehet figyelmen kívül hagyni.

Emlékeznek rá, egy évvel ezelőtt azt mondtuk: nem lehet a termelőszövetkezeti mozgalmat úgy szervezni, hogy előbb felépítjük a termelőszövetkezet központját, a melegházat vagy a disznóólat, és utána odahívjuk az egyénileg dolgozó parasztokat: legyetek szívesek, sétáljatok be a termelőszövetkezetbe. A munkának ez a felfogása komolytalan. A rendes parasztemberek nem is így képzelik el az életet. Az anyagi eszközök előzetes biztosítása nem lehet feltétele a szocialista fejlesztésnek. A politikai előfeltétel biztosítása viszont nagyon fontos. Ha az nem lenne meg, nem lehetne termelőszövetkezetet létesíteni, *mert életerős termelőszövetkezeti mozgalom csak a dolgozó parasztsággal egyetértésben jöhet létre.* Ennek biztosításával viszont, mint azt az ez évi tapasztalatok bizonyítják, eredményesen lehet a mozgalmat fejleszteni. A télen és a kora tavasszal alakult termelőszövetkezeteink kivétel nélkül élnek, dol-

goznak és fejlődnek. Lehet tehát a parasztsággal egyetértésben fejleszteni is, szilárdítani is a termelőszövetkezeteket. A politikai feltétel biztosítása a fontos. De mint ahogyan a szervezés előfeltétele nem lehet az előre biztosított anyagi eszköz, *ugyanúgy nem lehet magukra hagyni a megalakult termelőszövetkezeteket sem. A megszervezés után segíteni kell őket, azonnal hozzá kell látni a termelőszövetkezetek megszilárdításához.*

A termelőszövetkezet megszilárdítása szempontjából nagyon fontos – talán még az anyagiaknál is fontosabb –, hogy *milyen vezetőséget választanak.* A dolog nagyjából úgy áll – és ezt nyugodtan lehet mondani –, hogy a jelenleg még egyénileg dolgozó parasztemberek tudják: ők is termelőszövetkezeti parasztok lesznek, titokban erre már rá is adták a fejüket. Van még bennük maradiság, olyan gondolkodás is, hogy „előbb férjhez adom a lányom", vagy „1–2000 forintot még a takarékba nyomok", „pár mázsa gabonát még felteszek a padlásra, és majd azután..." *(Derültség.)* De tudjuk, hogy a magyar paraszt nem fél már a termelőszövetkezettől, nem fél az államtól, bízik a pártban. Mitől fél tehát? Attól, hogy a termelőszövetkezetben rossz vezetőt kap. És őszintén szólva, elvtársak, ettől kell is egy kicsit tartani. Hiszen amilyen brigádvezetőt kifog magának a tsz-paraszt, aszerint alakul a helyzete, élete. Mert azt, elvtársak, még valahogy csak ki lehet bírni egy ideig, ha mondjuk a Központi Bizottság titkára vagy valamelyik miniszter „nehéz" ember. De ha a brigádvezető ilyen, azt nem lehet sokáig bírni. *(Derültség, nagy taps.)* És a parasztember is azt mondja: nem félek én attól a Dobitól, Münnichtől, Marosántól meg Kádártól. Ők nem fognak engem bántani; három évig nem bántottak, miért bántanának ezután? De az nagyon fontos, hogyan bánik majd velem az elnök meg a brigádvezető.

A múlt évben e téren is nagyon hasznos tapasztalatokat szereztünk. Bátrak voltunk és azt mondtuk a parasztoknak: keressétek ki magatoknak azt, akit elnöknek, brigádvezetőnek vagy agronómusnak akartok. Ez a módszer helyesnek bizonyult. Ez érthető is, hiszen ebben a parasztok az elsőrendűen érdekelt felek, és nem mi. Ők dolgoznak majd azzal az emberrel, azzal a vezetővel. Ha a brigádvezető jól dolgozik, nekik dolgozik jól, ha rosszul dolgozik, ők látják kárát. Ha komisz ember, velük komiszkodik,

ha rendes, velük bánik jól. A paraszt nem ellensége önmagának, azért hát jól meggondolja, kire bízza magát, a sorsát, a jövedelmét, a megélhetését.

A tavalyi és az idei tapasztalatok jók, a szövetkezeti vezetők többsége bevált. És ez a jó tapasztalat most segíteni fog. A parasztok ugyanis a közbeeső időszakban nagyon figyelték, milyenek az elnökök, hogyan viselkednek, és mit csinálnak a többiekkel. Természetesen volt olyan parasztember is, akit már hét esztendeje hívtak a szövetkezetbe, és mindig azt mondta: „Én nem akarom, hogy nekem más parancsoljon." Aztán nagy nehezen belépett. Másnap úgy döntött a tagság, hogy ő legyen az elnök. Akkor meg attól esett kétségbe, hogy neki kell majd másoknak parancsolnia. *(Derültség.)* Ilyen csoda is előfordul.

A vezetők többsége bevált, és ez nagyon fontos, mert ismétlem: *a parasztoknak most már nem a rendszerrel, nem a szocializmussal van alapvető problémájuk, hanem azon belül egyes részkérdésekkel.* S néha bizony ezek a részkérdések is nagyon fontosak.

Nálunk már közel 15 éve népi demokrácia van. A rendszer, a népi hatalom eddig is jó volt, azonban előfordultak hibák, amelyekkel időnként megbántottak egy-egy embert. Ez persze kárt okozott. Ügyelni kell, hogy az ilyen hibák meg ne ismétlődjenek. Segíteni kell a parasztembereknek. *A legjobb segítség, ha bízunk bennük,* és bátrak vagyunk. A parasztok között nem kevesen voltak, akik azt hitték, mi legalább 10 esztendeig nem merünk rájuk bízni semmit, mert ők öt vagy hat évig vitatkoztak velünk, hogy „az idén lépjenek-e be a tsz-be vagy jövőre". S az a tény, hogy bízunk bennük, olyan erkölcsi kötelezettséget jelent számukra, amely arra sarkallja őket, hogy becsülettel meg is feleljenek a bizalomnak.

A mezőgazdaság szocialista átszervezésével egy időben nagyon fontos *a termelés fejlesztése is.* Ellenségeink azt mondják erről: nem tudjuk megoldani, hogy a mezőgazdaságot szocialista útra is vigyük, és egyidejűleg a termelést is növeljük, fejlesszük. Hozzá kell tennem, hogy most már ellenségeink hangadói, így például a Szabad Európa Rádió, sem mondják azt, hogy minek az a termelőszövetkezet, hanem olyasmiről vitatkoznak, hogy: „nem győzik majd beruházással", „nem tudják majd egyidejűleg növelni a mezőgazdasági hozamokat", „a munkások életszínvonala sínyli meg" stb. – szóval ilyen

és ehhez hasonló „gondjaik" vannak velünk. *(Derültség.)* Más síkra helyeződött át tehát a vita. Természetesen a mezőgazdaság szocialista átszervezése és a hozamok egyidejű növelése nem könnyű feladat. Az idei eredmények azonban azt bizonyítják, hogy *megoldható.* A termelőszövetkezeti mozgalom ugyanis ebben az évben körülbelül háromszorosára nőtt, s a mezőgazdasági termelés is növekedett. Az idei terméseredményekben, a hozamok emelkedésében bizonyos kedvező időjárási körülmények is közrejátszottak, de nem javulhattak volna a mezőgazdasági termelés eredményei, ha nem mentek volna rendben a dolgok.

Az úgynevezett kettős feladat végrehajtható tehát, de nem könnyen. Tény ugyanis, hogy a falu szocialista átszervezése közben az egyes parasztok termelési lendületében jelentkezhetnek bizonyos közbeeső hullámvölgyek. Ez magától értetődik. De ezt a kiesést pótolnunk lehet és kell is a szocialista bázis segítségével. Az a mezőgazdaság, amelyben a szántóterületnek több mint fele már szocialista, az állami gazdaságok és a termelőszövetkezetek termelési színvonalának fejlesztésével kiküszöbölheti, sőt túlszárnyalhatja az említett termelési megtorpanást. Ezért a termelőszövetkezeteket tovább kell szilárdítani, a termelőszövetkezetektől több árut kell kapnia az országnak!

Elvtársak!

A néptömegek előtt a számvitel rendkívül egyszerű. Ezért önmaguknak is úgy tehetik fel a kérdést: többet ad-e a termelőszövetkezet a népnek, vagy nem ad többet? Ha a termelőszövetkezet nem képes több árut adni az országnak, akkor — megmondom őszintén — mindnyájan jobban tesszük, ha a felvilágosító szó helyett elmegyünk egy kicsit kapálni, mert abból is kijöhet vagy tíz kiló kukorica — bár egy kicsit már kiestünk a folytonosságból. *(Derültség.)* Nos, természetesen ez tréfa. A valóság azonban az, hogy *a szocialista mezőgazdaság sokkal több árut ad a népnek, mint a kisárutermelő gazdaság, az egyéni gazdálkodás. Ez így van, és így is kell lennie.*

A nyár elején a Győr megyei elvtársak, az ország első szocialista megyéjének küldöttei jártak nálunk a Minisztertanácsban. Önérzetes emberek, igazuk is van, nem kis dolgot vittek véghez — s ebben az ő személyes munkájuknak nem kis része van. De azért mi feltettük nekik a kérdést: nos, a győzelem megvolt, meg is ünnepeltük,

hogy Győr megye lett az első szocialista megye. De most gyerünk tovább egy lépéssel: *több búzát fog-e adni Győr megye az országnak, mint tavaly? Ad-e több kukoricát, több sertéshúst, több marhahúst és több tejet? Az egész harc, az egész munka végső számvitele ugyanis ebben jelentkezik!* Ha többet ad, akkor az egész nép azt fogja mondani: gyerünk, próbáljunk még egy-két szocialista megyét csinálni! Ha viszont az sül ki belőle, hogy nem ad többet, akkor sok ember kérdezheti: minek szerveztük mi ezt a szocialista megyét, ha még több áruja sincs belőle az országnak?

A kommunisták helyesen fogták fel a kérdést, Győr megye szövetkezeti parasztsága pedig méltóan válaszolt: teljesítették terveiket, s a kongresszuson már joggal hivatkozhattak az eredményekre. Már ebben az évben bebizonyosodott tehát, hogy *a szövetkezeti mozgalom fejlesztése, a falu szocialista átalakítása együtt jár a mezőgazdasági termelés emelkedésével.* Azt szoktuk mondani – mégpedig benső meggyőződésből –, hogy a magyar paraszt munkaszerető, értelmes, az okos dolognak nem ellensége, és ha akar, nagyszerű dolgokat csinál! Már az új termelőszövetkezetekben is nekifogtak a munkának, és közülük sokban nagyon szép eredményeket értek el. Azt hiszem, ha parasztságunk szocialista útra lép, és jó központi vezetéssel, jó helyi irányítással dolgozik, akkor azt a bizonyos 115 százalékos szintet – amelyet a mezőgazdasági termelés 1938-hoz képest elért – nagyon hamar túlszárnyaljuk. Ezt a „hamart" természetesen években számoljuk.

Sok szó esett a kongresszuson a tudomány és a kultúra kérdéseiről. Központi Bizottságunk tisztában van azzal, hogy az elvont tudományos kutatás is nagyon szükséges. Kell az a kutatómunka is, amelynek nincs meghatározott, közvetlen gazdasági célja. Ebből születhetnek olyan ismeretek, amelyek később a munka, a termelés és a technika fejlesztésének alapjaivá válnak. Arra kérjük azonban a tudósokat, hogy a lehetőség szerint hangolják össze kutatómunkájukat a népgazdaság előtt álló feladatokkal. A tudósok – és nemcsak a tudósok, hanem más kutatók, mérnökök, technikusok is – nagyon jól tudják már: mi tisztában vagyunk azzal, hogy eredmény csak kísérletekből születhet. Sőt, a nagy eredmények nem is az első kísérletekből születnek. Tudjuk, hogy a nagy eredményekhez idő kell, munka kell, kísérletezni kell.

Igazat adok Novobátzky elvtársnak abban, amit ő úgy fejezett ki: tudomásul kell vennünk, hogy évről évre bővebb anyagi lehetőségeket kell a tudomány és a kutatás rendelkezésére bocsátanunk. Az emberi munka differenciáltsága növekszik, mind nagyobb és nagyobb teret nyer a technika, az pedig nem fejlődhet tudományos kutatás nélkül. Világos tehát, hogy *a tudományt és a kutatást évről évre nagyobb anyagi segítséggel kell támogatni.* Ez azonban csak az érem egyik oldala.

Egyik beszélgetésünk alkalmával azt mondtuk tudósainknak, hogy mi nem tudunk aranyat gyártani, és azt kértük az akadémikusoktól, a Magyar Tudományos Akadémia elnökségének tagjaitól, hogy legyenek olyan szívesek, és az ideálist kapcsolják össze a reálissal. Ez a dolog másik oldala. Hogy képletesen fejezzem ki magamat: nagyon jó az, ha a mi tudósaink gondolataikkal, merész elképzeléseikkel az egeket ostromolják, de lábukkal azért maradjanak a földön. *(Derültség, taps.)*

A magyar tudományos gárdát nemzetközileg elismerik. A baj csak az, hogy egyik-másik kutató kigondol olyan dolgokat, amelyek megvalósításához legalábbis az Egyesült Államok, vagy ha az kevés, a Szovjetunió lehetőségei kellenének. Némelyik elképzelésének megvalósításához azonban mindkét ország lehetőségei kellenének, nem pedig a Magyar Népköztársaságé. Az ilyen tervekkel bizony nem boldogulunk. Ezért azt kérjük: *az ideális törekvéseket* – hiszen tudóstól nem is lehet kívánni, hogy ne a lehető legjobbra törekedjen – *kapcsolják össze a mi reális lehetőségeinkkel.* Ha így tesznek, megvalósíthatjuk azt, hogy a tudomány évről évre növekvő arányban kapjon támogatást a kormánytól.

S hogy milyen lehetőségek állnak előttünk, arra csak egy példát említek. Nagyon dicséretes és hasznos dolgokat produkál az Akadémia Fizikai Kutató Intézete. Az ott dolgozó tudósok kutatómunkájuk közben olyan műszereket állítanak elő, amelyek kísérleteikkel is összefüggnek, s amelyeket már most exportálni is tudunk. Tehát egy elméleti kutatással foglalkozó intézmény gyakorlati munkájával, ügyességével, ötletességével előteremti saját fenntartási költségeinek egy részét – még ha kisebbik részét is. Azt hiszem, komoly eredménnyel járna, ha ezt a példát figyelembe vennék a többi tudományos intézetünkben dolgozó tudósaink is.

Szó esett a vitában a kultúra munkásairól is. Sokan beszéltek erről a kérdésről, tehát nem akarom részletezni, mert véleményem szerint Kállai elvtárs felszólalása meglehetős teljességgel tartalmazza az e téren elvégzendő munka lényegét. Csupán néhány gondolatot szeretnék hozzáfűzni.

Közismert, hogy az írók között akad egy-kettő, aki valamilyen ellenzék-féleségben van velünk. Ezen azt értjük, hogy dacosan nem csinál semmit. *(Derültség.)* Ezek az olyan szomorú pelikánra emlékeztetnek, amelyik szárnya alá dugva a fejét, féllábon állva gondolkodik: lépjen-e egyet a jövő héten? *(Derültség.)* Persze az ilyenek nincsenek sokan, sőt olyan kevesen vannak, hogy meg is tudnám őket nevezni, de nem akarom őket megbántani.

Pár hónappal ezelőtt vitatkoztunk az „ellenzékieskedő" írókartársakkal. *(Derültség.)* A vita első stádiumában mi elsoroltuk az ő hibáikat, ők pedig a mi hibáinkat. Nekik az a fő problémájuk, hogy a párt vezet, és még az irodalmat is irányítani akarja. Azóta már a második állásban rendezkedtek be és azt mondják: amit a Központi Bizottság mond, azzal mi egyetértünk, de lejjebb, az osztályon meg ott a kiadónál vannak olyanok, akik helytelen vonalat visznek. Igaz, nekünk is van mit jóvátennünk, hiszen az elmúlt 15 évben az is előfordult, hogy az írókkal szemben már eleve bizalmatlanok voltunk, feleslegesen sértegettük vagy meg nem érdemelten dicsértük őket. A még berzenkedő és velünk nem túlságosan jóban levő írókat is reálisan kell néznünk. És ha dolgunk van velük, *arra kell törekednünk, hogy a mi pozíciónk megtámadhatatlan, igazságos legyen.*

A kongresszus háromnapos vitájában sok elismerő szó hangzott el a vezetésről, de bírálták is. Mindkettő nagyon fontos. Az elismerés biztonságot, erőt ad, erősíti azt a tudatot, hogy alapjában véve helyes az irányítás, és sokat segít az is, ha bírálatot kapunk.

Söjtör elvtárs nagyon szépen határozta meg a vezetés lényegét, amikor — immár a nép vezetésére is értve a dolgot — azt mondta, hogy a mi pártunk 400 000 nyugodt és megfontolt ember, aki tudja, mit akar, és helyesen irányítja a munkát. Azt hiszem, ez a megfogalmazás alapjában véve meg is állja a helyét, egy kis kiegészítéssel. Legyünk mi nyugodtak és megfontoltak, amikor a helyzetet kell elemezni és a feladatot kell meghatározni, de én azt ajánlom, hogy

legyünk ingerültek és türelmetlenek, ha hibákkal találkozunk, és legyünk haragosak, ha ellenséggel vagy bűntettel találkozunk. Mert hibák is vannak nálunk. Ezek részben revizionista vagy szektás eredetűek, részben azonban olyan tőről fakadnak, amelyet már jóval előbb „feltaláltak", mint akár a revizionizmust, akár a szektarianizmust; ilyen a közönséges emberi butaság, a trehányság, a felelőtlenség – és ezek ellen is harcolnunk kell. *(Taps.)*

Azt hiszem, az a legfontosabb, hogy pártunk minden egyes tagja a párt irányvonalának, a párt határozatainak megfelelően járjon el, a párt szellemének, erkölcsének megfelelően éljen és dolgozzék. *Ez a döntő, ez a legfőbb a vezetés szempontjából.*

Mi mindig hangsúlyoztuk a türelmes, meggyőző szó erejének szükségességét, nélkülözhetetlenségét. A dolgozó parasztokkal elvtársi, testvéri kapcsolatot csak ezen az úton tudunk kialakítani, s ami még ennél is fontosabb, csak ily módon valósíthatjuk meg tömegméretekben politikánkat. Mégis előfordulnak e téren is hibák. Minden elvtársnak meg kell értenie, hogy a parasztok számára a pártot azok az elvtársak, azok a kommunisták jelentik, akiket ott helyben ismer, akik eligazítják őt az élet útján. Ha türelmetlen vagy helytelen válaszokat kapnak, azt hihetik, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt beszél velük ilyen hangon, holott egyáltalán nem ez a helyzet. Döntő tehát, hogy a párt minden tagja egységesen járjon el, s helyesen képviselje a párt irányvonalát. Aki a párt tagja, nem válogathat a párt politikájának egyes részei között, hogy „ezt magamévá teszem, a másikért pedig küzdjön más". Itt alkudozni nem lehet. Ha valaki egyetért a párt politikájával, értsen egyet annak egészével, és cselekedjék aszerint! Ha nem ért egyet, mondja meg, hogy vitatkozzunk, beszélgessünk – aztán, ha semmi sem segít, hagyja el sorainkat. Mi 1957-ben beiktattunk egy pontot a szervezeti szabályzatba: a párt minden tagjának, erkölcsi elmarasztalás nélkül, joga van saját akaratából kilépni a pártból. De aki azt mondja, hogy egyetért a párt politikájával, az ne válogassa ki a neki tetsző pontokat, és ne mellőzze a többit, mert minden párttag köteles követni a párt politikáját a maga teljességében.

Ami az állami és gazdasági vezetést illeti, e téren is van még tennivalónk. Félreértés ne essék, az államapparátust nem egy idegen osztály tartja a kezében. Ezt csak azért jegyzem meg, mert Prieszol

elvtárs hozzászólása után egyesek azt hihetnék, hogy a mi államapparátusunkban nem is a mi embereink tevékenykednek. *(Derültség.)* Egyáltalán nem ez a helyzet. A minisztériumokban is elvtársak, a mi nagyon közeli rokonaink, a mi munkástársaink dolgoznak. Igaz, egyikkel-másikkal történt egy kis hiba, miután a műhelyt felcserélte az irodával. De ha visszagondolunk a megtett útra, látnunk kell: az államapparátusban tíz- és tízezer elvtárs derekasan és becsületesen dolgozott az elmúlt három évben. Másképp nem születhettek volna meg az eredményeink. A rendesen dolgozó emberek mellett azonban van egy kisebbség, amelyik lelkiismeretlen vagy felületes, vagy esetleg alkalmatlan a vezetésre. Ilyen is előfordulhat, de nem ez a többség. Miért nem boldogulunk hát gyorsabban a még meglevő hibákkal? Azért, elvtársak, mert nálunk van egy betegség: ha például valamelyik állami vagy gazdasági vezetőtől megkérdezzük, van-e bürokrácia az államapparátusban, azt feleli: „bizony, van egy kicsi". De ha megkérdezzük: és a te minisztériumodban? – akkor mindegyik azt feleli: „ott nincs, ott mindenki rendesen dolgozik". *(Derültség.)*

Ha a másikat kérdezzük, az is azt mondja, hogy nála nincs. *(Derültség.)* És ha a konkrét hibát szóvá tesszük, sokszor előre tudom már a választ: „ez rágalom, hazugság, nem igaz, kitalálták"... Vagy: „igaz, de mi már négy hónapja a kollégiumban ezt megtárgyaltuk, és már el van intézve"... *(Derültség.)* Nem lehet ilyen receptekkel dolgozni.

Ismerek olyan állami vezetőket, akiknek szívük-lelkük a munkáé. Tudom, készek volnának meghalni is a munkásosztályért, ha arra szükség lenne. Mindenre képesek, csak néha egyre nem: elismerni, hogy az általuk irányított területen valami hiba is lehet. Ezzel kárt okoznak saját maguknak, hivatalukat is rossz megvilágításba helyezik a munkásosztály előtt, és nem segítik a hibák kijavítását. Annak az embernek, aki tröszt vagy minisztérium élén dolgozik – ahová tíz- vagy százezrek tartoznak –, meg kell szoknia, hogy ha észrevételt tesznek apparátusának irányító munkájára, azt komolyan kell vennie! Vegye úgy, hogy az észrevétel igaz. Ha aztán kiderül, hogy nem igaz, akkor örüljön, de ne azzal fogadja a bírálatot, hogy az „rágalom". És ne védje hamis presztizsből a „zászló becsületét".

Igaza van Kiss Dezső elvtársnak és másoknak, akik szóvá tették: *jelenleg ellentmondás van a tömegek aktivitása, lelkesedése, lendülete és a mi gazdasági vezetésünk hibái között.* Ezt az ellentmondást fel fogjuk számolni, mégpedig nem úgy, hogy megtartjuk a bürokráciát, a trehányságot, és tönkretesszük a dolgozók lelkesedését, hanem úgy, hogy tönkretesszük a bürokráciát, a trehányságot, és magasabbra szítjuk a lelkesedést. Gondoljanak csak arra, milyen nagy tömegek mozdultak meg a kongresszus előtti szocialista munkaversenyben, és milyen gyönyörű példáját adták az emberi helytállásnak! Mind állami, mind pártvonalon *olyan vezetés kell, amely méltó az öntudatos dolgozók lendületéhez, lelkesedéséhez. Ha minden vezető úgy fogja fel saját feladatát, amint a kongresszusi versenyben részt vevő száz- és százezrek felfogták a párt szavának értelmét — akkor nyugodt lelkiismerettel tekinthetünk a jövőbe.* (Hosszan tartó, nagy taps.)

Elvtársak! A vezetési rendszert is fejleszteni kell, de ezt helyesen kell értelmezni. Nálunk volt már egynéhány átszervezés, az is előfordult, hogy amikor az egyiket befejeztük, utána, egy hónap múlva, kezdődött a másik. És ez néhány éven keresztül folyt. Nekünk az a véleményünk, hogy vezetési rendszerünk lassan megérik bizonyos rendszerbeli továbbfejlesztésre. De hogyan hajtsuk ezt végre? Van egy olyan mondás, hogy aki megégette a száját a forró tejjel, az a hideg vizet is fújja. Ezért egyesek azt hiszik, hogy a nagy átszervezésekben a testvérországok példáját fogjuk lemásolni.

A vezetési rendszerek átszervezésében igyekszünk hasznosítani az ő tapasztalataikat is. De mi nem viszonyíthatjuk saját körülményeinket a Szovjetunióhoz, ahol teljesen mások a feltételek. Tudjuk, hogy vannak bizonyos átszervezések az NDK-ban, Bulgáriában, Csehszlovákiában, és mi szeretnénk hasznosítani az ő tapasztalataikat is. De most már megpróbálunk olyan ravaszul eljárni, hogy a saját tandíjunkat megtakaríthassuk. *(Derültség.)*

Mi nem fogunk olyan vezetési átszervezést végrehajtani — mert ilyen is volt már —, hogy egyik napról a másikra tízezreket elbocsátunk. Erre nincs is szükség. Ha embereket át kell csoportosítani egyik munkaterületről a másikra, azt szépen meg kell tervezni, és rendesen, normálisan kell végrehajtani. Egyesek nálunk, ha ol-

vassák reggel az újságban, hogy valamelyik szomszédos országban elhatározzák a közigazgatás átszervezését, estére pánikba esnek. *(Derültség.)* Azt mondják: na, biztos megszűnik a mi megyénk is. *(Derültség.)* Ez a félelem indokolatlan, mert mi minden fontosabb feladat végrehajtása előtt tanácskozunk az emberekkel, összegyűjtjük a tapasztalatokat, és ezután kezdünk hozzá a cselekvéshez. Ezért elmondhatjuk, hogy nagy feladatok végrehajtására voltunk képesek az elmúlt három évben, az érdekeltek, a dolgozó nép pedig egyetértettek velünk.

Nagyon örvendetes és egészséges dolog az, hogy a mindennapi pártélet és a pártmunka belső tartalmát a párt központi politikai, gazdasági és kulturális feladatai képezik. Ez a helyes, és arra kell törekednünk, hogy a jövőben még inkább így legyen: a pártszervezetek tevékenységében a jövőben még nagyobb szerepet kapjon a gazdasági és a kulturális munka. Ha ilyen tartalom hatja át a pártmunkát, akkor az oktatás is, a szervezés is, sőt a tagdíjfizetés is rendben megy. A tagdíjfizetéssel is úgy vagyunk – bocsássanak meg a hasonlatért –, mint annak idején a kölcsönjegyzésekkel. Éveken át, egy álló hónapig a párttagság a legállhatatosabb pártonkívüliekkel együtt kölcsönjegyzéssel foglalkozott, és az egésznek annyi eredménye volt, hogy az utolsó években évi 700–750 millió forintnyi összeg bekerült az állami forgóeszközök közé. Amióta ez megszűnt, egy teljes hónapot nyertünk az igazi pártmunkára. *(Derültség.)* Lehet, hogy most ezért is megy jobban a munka. Az a 700–750 millió forint is előkerül valahogy; az egyik ember totózik, a másik lottózik, a harmadik csak egyszerűen beteszi pénzét a takarékba. Általában rend van az országban, s ha a rendszer erős, ha a pénz stabil, ha az emberek normálisan élnek, akkor nem kell külön vitázni velük azért, amit ők önszántukból, jókedvűen ötszörösen-hatszorosan is túlteljesítenek. *(Nagy taps.)*

De térjünk vissza a tagdíjfizetéshez. Az olyan szigorú lelkiismeretű emberek, mint amilyenek különösen a párt-gazdasági osztályon dolgoznak, megszokták, hogy számokkal dolgoznak, és azoknak rendben kell lenni. 1957–1958-ban hónapról hónapra olvastam a tagdíjfizetések alakulásáról szóló jelentéseket, és mindig oda volt írva a szigorú megállapítás: legalább hat budapesti kerü-

letnél és négy megyénél a múlt hónapihoz képest visszaesett a tagdíjfizetés. Megint megnézem a számot. De ott csak ilyesmiket láttam: 97,8, 98,2, 99,6 százalék a tagdíjfizetés. Elővettem az előző havi kimutatást, és tényleg, 0,2 százalék csökkenés mutatkozott — úgymond: visszaesés történt. De hát gondolkozzunk egy kicsit! Most már nekilendült a világjárás, sok elvtárs hivatalosan vagy saját költségén, saját passziójára külföldre utazik. Van, aki beteg vagy kórházban van, vagy egyéb ok akadályozta a pontos tagdíjfizetésben. Tehát, ha a statisztika 96—100 százalék között mozog, akkor minden rendben van. Mi megmondtuk, nem rendezkedünk be még egyszer arra, hogy a párttagság fele azzal foglalkozzon, hogy a másik felétől havonta bekasszírozza a tagdíjat. *(Derültség.)* Erre nincs is szükség, mert a párttagok rendesen fizetik a tagdíjat.

Ami a belső pártélet kérdéseit illeti, elmondhatjuk, hogy a párt általában véve egészséges, erős, és betölti történelmi feladatát. A mi gondolkozásunkban már mélyre hatolt az a tudat, hogy a párt nem öncélú valami. A pártot mi felfoghatjuk eszköznek is, fegyvernek is. Pártunk büszkesége, hogy eszköz és fegyver a munkásosztály, a nép kezében történelmi céljainak kivívásáért. *(Hosszan tartó, nagy taps.)* Pártunk be is tölti ezt a feladatot: a munkásosztály akaratából, a munkásosztály harci céljainak megfelelően kormányozza az országot! *De nem uralkodik, hanem szolgálja a népet!* Azt hiszem, ez a régi, feudális kifejezés ebben az összefüggésben megmaradhat: *mi arra vagyunk büszkék, hogy munkásosztályunkat és népünket szolgáljuk.* (Nagy taps.)

A kommunistákról alkotott vélemény gyakran változott az elmúlt négy évtized alatt. Mindnyájan emlékszünk még arra, hogy Horthy idején még ellenségeink is tisztelték a kommunistákat, mert állhatatosak voltak, és önfeláldozóan küzdöttek a népért.

A kommunistáknak nem kell másnak lenniük, mint a többi ember, nem kell különlegesnek lenniük — csak embernek, a szó igazi értelmében. *(Hosszan tartó, nagy taps.)* Miért kell erről beszélni? Azt hiszem, nem hihetünk annak az embernek, aki azt állítja magáról: azért lett kommunista, hogy szenvedhessen a népért. Nem hiszem, hogy normális emberi ésszel és érzéssel bárki

ráadná a fejét valamire, csak azért, hogy szenvedhessen. A kommunisták emberek. Meggyőződésem, hogy az íróknak és költőknek van valami igazuk, amikor azt mondják: minden ember a boldogság kék madarát űzi. Úgy gondolom, nekünk sem kell szégyellnünk azt, hogy a kommunisták egész emberek, még ebben az értelemben is: a saját boldogságukat kereső emberek. Mégis, van egy nagyon lényeges különbség a kommunisták és az individuálisan gondolkodó vagy önző emberek között. Az tudniillik, hogy a *kommunista csak úgy tud boldog lenni, ha minden dolgozó emberrel együtt lesz boldog.* (Nagy taps.) Ez az óriási különbség a kommunisták és az individuálisan gondolkodó emberek között. Az az ember, aki szereti megrakni a hasát, és jóízűen tud enni akkor is, ha körülötte a dolgozó emberek éheznek, szerintem az ember nevet sem érdemli meg. Nálunk jelenleg a kalóriaszint megfelelő. Hallották, hogy már Angliát is megelőztük. E jó szintnek a kommunisták is részesei. Szerintem ebben semmi bűn sincs, mert a kommunista ember, de olyan ember, aki egyetlen kanál ételt sem tud lenyelni jóízűen, ha egy másik dolgozó ember éhezik. *Ilyen legyen a kommunista — ilyen ember, egész ember.*

Nem kell nekünk az emberek felett állnunk, de alattuk sem! Az „egész ember" nevet kell kiérdemelnünk. Ha kialakul egy olyan közvélemény — és állítom, hogy a hároméves munka után immár igenis van ilyen közvélemény —, hogy a kommunistában olyan embert látnak, aki gondolkozik és fáradozik a köz ügyéért; és ha ezt mirólunk a nem kommunisták mondják — azt hiszem, elvtársak, ez a legnagyobb dicséret számunkra.

Prieszol elvtárs mondta: elhatározták, úgy fognak dolgozni, hogy soha többé ne legyen olyan becsületes ember, aki félne a kommunistáktól. Ez helyes, dicséretes elhatározás, és megfelel a jelenlegi tényleges helyzetnek. Az emberek nálunk barátjukat látják a kommunistában, akihez őszintén fordulhatnak kérdéseikkel, problémáikkal tanácsért, segítségért. Az a jó, ha a becsületes emberek nemcsak nem félnek a kommunistáktól, de szeretik is őket, keresik társaságukat — a becstelen gazemberek pedig igenis félnek tőlük. Mert az sem lehet jó kommunista, akit mindenki szeret.

Engedjék meg, hogy pár szót szóljak a mi rendszerünkről. Ebben a kongresszus-teremben a rendszert senki sem bírálta, nem támadta,

nem kell tehát a rendszert megvédeni. De azért vannak kérdések, amelyekkel nem árt egy kicsit foglalkozni. A Központi Bizottság beszámolójában – ez kötelességem volt – elég sok statisztikai adattal gyötörtem a küldött elvtársakat. A mi rendszerünk eredményeit a statisztikai adatok visszatükrözik. De igazi lényegét, az ízét a statisztika nem tudja visszaadni.

Hovatovább 15 esztendős lesz a népi hatalom. Ez idő alatt olyan változásokat vittünk keresztül, olyan eredményeket értünk el, hogy például a mai fiatalok el sem tudják már képzelni, milyen is volt a régi világban a munkásgyerek vagy a falusi szegényember gyermekének helyzete.

Egészen másképp ismeri a kapitalizmust az, aki élt benne, és megint másképp az a fiatal, akinek csak mesélnek róla. Ha figyelmesen hallgat és gondolkozik, persze megérti a lényegét. De átérezni és átélni nem tudja. Például a disszidensek nagyon értékes tapasztalatokat szereznek számunkra is. Jellemző, hogy milyen dolgokat kifogásolnak ott kint. Ezekből kiderül, hogy mi a kapitalizmusból általában kigyógyítottuk őket. Az egyik fiatal munkásember Ausztriából írt és könyörgött, hogy hazajöhessen. Egyetlenegy sérelméről írt, de az elgondolkoztató. Azt írja, hogy állást kapott egy gyárban. Valamit akart kérdezni a művezetőtől, és kezdte mondani a mondókáját. A művezető azonban félbeszakította: műszak után, az irodán! Nem tudta a mondatot befejezni. Aztán felment műszak után az irodába. Ott egy hivatalszolga azt mondta neki: vegye le a sapkáját, és tartsa a kezében. Bement a szobába, és ott a művezető beszélt vele, de úgy, hogy az ült, ő meg állt. Az egész panaszos levél erről szól. Ha ez a fiatal, 20 éves ember nálunk egy fölötteséhez szólt, az emberi módon válaszolt. A mi rendszerünkben bármilyen hibák is voltak, a dolgozó megszokta, hogy emberszámba veszik.

De vannak másfajta eredményeink is. Például a gyerekek! Nézzék meg, kedves vendégeink, mondjuk egy napsütéses tavaszi napon Magyarországot, Budapesten vagy vidéken. A legkisebb faluba is elmehetnek. Érdemes megnézni a mi három-négyéves kisgyerekeinket, hogy néznek ki, amikor száguldoznak felalá az óvónéni legnagyobb mérgére. Ezelőtt az arisztokraták és bankárok gyermekei éltek így. Most más a helyzet! Ez is a

mi rendszerünkhöz tartozik. Azelőtt a munkás- és szegényparasztgyerekek mezítláb jártak, télen reszkettek a hidegtől, és bizony, nagyon sokszor anyjuk azzal küldte őket este aludni: „*Fiam, a kenyér már alszik.*" Bizony, éhesen és sírdogálva szenderültek álomba azok a gyerekek. Nem egy, hanem tízezer, százezer gyermek élt így akkor Magyarországon. És most hogy élnek nálunk a gyerekek? Van ebben az országban olyan gyerek, akinek az édesanyja azt kell, hogy mondja: „*Fiam, a kenyér már alszik*"? Ilyen nincs a mi országunkban! Elvtársak, *ha pártunk 40 éves harcának és népi hatalmunk 15 évének csak ez az egy eredménye lenne, már elmondhatjuk: érdemes volt harcolni és minden áldozatot meghozni ezért.* (Hosszan tartó, nagy taps.)

Ezek a gyerekek nemcsak testileg vannak jó kondícióban, hanem szellemileg is másképpen fejlődnek, mint azelőtt. Április 4-én, amikor a szovjet hősök emlékművét koszorúztuk, óvodások is voltak ott. Odamentünk hozzájuk, az egyik társaságtól tréfából azt kérdeztem: ti hol dolgoztok, gyermekek? Az egyik, olyan három és fél év körüli gyerek, néz rám és azt mondja: a nehéziparban. *(Nagy derültség.)* Meghökkentem. Hát hogyan, miképpen? Azután öntudatosan megmagyarázta ez a pöttömnyi ember, hogy valamilyen nehézipari trösztnek az óvodájába jár. *(Derültség.)*

Vagy például tegnap meg nem érdemelten és olcsón néhány szál szép és szívesen adott virághoz jutottam. A Zrínyi Ilona iskola úttörői két napja várták már, hogy Hruscsov elvtárssal találkozzanak. Aztán tőlem kérdezték meg, mikor lesz itt Hruscsov elvtárs, és miután nem tudtam megmondani nekik, becsületesen megmondták, hogy „a Hruscsov bácsinak" szerették volna ezt a virágot adni, de mivel ő nincs itt, nekem adták a csokrot. *(Derültség, taps.)*

Egyetértek Komócsin elvtárssal és Óvári elvtársnővel – a kongresszus elkeseredett, legfiatalabb küldöttével, aki azt mondta, hogy a legöregebb szeretne lenni –, ahogy az ifjúságról beszéltek általában. Helyes nyomatékosan leszögezni, hogy őrült vagy gazember az, aki az egész ifjúságot egy fazékba dobja, és azt mondja, hogy mind ellenforradalmárok voltak, most meg huligánok. Mindenki tudja, kik dolgoznak a mi brigádjainkban. A termelésben nagyszerűen dolgoznak a fiatalok százezrei, és helytálltak a Hanságban

és más társadalmi önkéntes munkában is. Már szinte keresnünk kell a mocsarakat, mert lassan mindet lecsapolják. *(Derültség.)* Természetesen van köztük, aki nem ilyen. De a serdülő fiúknál könnyen előfordul, hogy ha azt mondják neki, hogy szófogadó gyerek, azt szégyelli, és ha azt mondják neki, hogy betyár, arra büszke. Mindenféle ostobaságokra, tarka ingek fura viselésére és egyebekre rá tudják szedni őket. Ez fiatalkori betegség, de ez átmeneti jellegű, nem ebből áll az ifjúság.

A választás előtti időszakban a Központi Bizottság különböző csoportjaival jártunk Pesten is, vidéken is. Ahogy elindultunk, az utcán öt perc múlva legalább 30 középiskolás kinőtt az aszfaltból, én nem tudom, honnan, de tény, hogy ott voltak. Megkérdeztem tőlük: „Hova mentek, gyerekek?" „Sehová, csak erre jártunk." Na jó, hát akkor szervusztok." Félóra múlva még mindig ott kullognak mellettünk. *(Derültség.)* Néznek, figyelnek, jönnek, a gyűlésen hegyezik a fülüket, érdeklődnek a dolgok iránt, de kicsit restellik, hogy ők rendes gyerekek. Segíteni kell őket, ne restelljék, hogy ők rendesek. *(Derültség.)* És ezek a fiatalok a technika és a tudomány legújabb vívmányaiban — a mikrokozmosz, az atom belső világa meg a világűr stb. dolgaiban — elvtársaim, valljuk be becsületesen — jobban eligazodnak, mint mi magunk. Fiataljaink egyre jobban képezik magukat, egyre tágul az érdeklődési körük, egyre képzettebbek, műveltebbek lesznek. Erre az ifjúságra ne építhetnénk? Büszkeségünk ez az ifjúság, nagy vívmánynak tartjuk, hogy ilyen ifjúságunk van. Ez maga megérte a párt négy évtizedes harcát, érdemes volt harcolni ezért az ifjúságért.

A nők is felszabadultak a Magyar Népköztársaságban, rendszerünknek ez is nagy vívmánya. *(Nagy taps.)* Központi Bizottságunknak az az álláspontja, hogy a nők törvényben biztosított egyenjogúságának teljesen érvényt szerezzünk az élet minden területén. Másképpen élnek most a nők, mint a régi világban. Egyszer egy május elsején összetalálkoztunk a kender- és jutagyári munkásnőkkel. Elmondtam nekik, hogy 1931-ben a gyár előtt tartottam egy illegális gyűlést. Sok dolgozó nő jött el arra. Emlékszem még magukra, egyikük-másikuk arcára is. Aki akkor 30 éves volt, 50 évesnek látszott, és aki most 50 éves, olyan, mintha 30 éves

volna. *(Derültség és taps.)* Bizony, a 30 éves munkásasszony annak idején öregasszony volt, a szó igazi értelmében. Nemcsak azért, mert fekete kendőben járt, hanem mert testileg-lelkileg összetört, megnyomorodott ember volt. Most nézzenek körül a mi országunkban: felszabadultak, emberekké váltak a nők!

Ha pártunk négy évtizedes harcának, népi demokráciánk tizenöt esztendejének más vívmánya nem lenne, mint ez, elvtársak, akkor is elmondhatnánk: érdemes volt fáradoznunk, érdemes volt küzdenünk.

Dobi elvtárs mondta, hogy a magyar kérdést nem az ENSZ, hanem a magyar nép dönti el. *(Nagy taps.)* Valóban, mondjuk 30 évvel ezelőtt mennyi szava volt a gyárban a munkásnak, vagy a faluban az egyszerű parasztembernek? Most a munkások, parasztok, mérnökök, technikusok, tanárok, pedagógusok itt ülnek ebben a teremben, ott vannak a parlamentben és mindenütt, ahol eldöntik az ország ügyeit. Ők mondják meg, mi történjék ebben az országban! *(Nagy taps.)*

Ez a mi társadalmi rendszerünk, ez a mi vívmányunk, s ha mást nem értünk volna el, elvtársak, ez is megérte a harcot.

Ami a jövő munkáját illeti, vigyáznunk kell pártunk elvi alapjainak tisztaságára, a kommunista helytállásra, mert amíg ez megvan, semmiféle nehézségtől nem kell félnünk. Nagyok a feladatok, de nagy az erőnk is. Népünk ismeri pártunk politikai irányvonalát, egyetért azzal, helyesli azt. Mi együtt harcolunk, együtt haladunk a tömegekkel. Együtt harcolunk szovjet testvéreinkkel, a nemzetközi munkásosztállyal. S a magyar vonatkozású kérdéseket a jövőben sem az ENSZ-ben, hanem itt Magyarországon — a pártkongresszuson, az országgyűlésen, a Központi Bizottságban —, a magyar dolgozó nép képviselői, dolgozó népünk fogja eldönteni. *(Nagy taps.)*

Kongresszusunknak jelentős külföldi visszhangja van. A „Pravdá"-tól az angol és francia testvérpártok lapján keresztül az Indonéz Kommunista Párt lapjáig az egész baráti sajtó állást foglalt mellettünk. Az elvtársak megírták azt, amit itt képviselőik szóban is elmondtak, hogy egyetértenek harcunkkal, szolidárisak velünk, örülnek eredményeinknek. Ha jól megfigyelték, azt is mondották, hogy vigyázzunk, ne legyünk önteltek, ne kövessünk el ostobaságot, és akkor semmiféle erő nem állhat utunkba.

Van azonban másfajta visszhang is. Kapitalista visszhang. Ez a visszhang elég vegyes. Vannak a nyugati kapitalista sajtóban egészen reális, józan hangok, és vannak másfajták. Vannak tudniillik Nyugaton póruljárt prófétáik, akik kellemetlen helyzetükből sületlenségekkel szeretnék magukat kivágni.

A következő dolog történt. Egy hónappal ezelőtt olyan jóslatokat röppentettek fel, hogy „Kádár a kongresszus kezdetén bejelenti: kivonulnak Magyarországról a szovjet csapatok". Később azt mondották: „csak a végén jelenti majd be, nem az elején". Amikor az előjelekből olyan érzésük támadt, hogy mi ezt nem jelentjük be, akkor azt mondták, „majd Hruscsov jelenti be". Úgy beletüzelték magukat, hogy most itt állnak, és nem tudják, hogyan folytassák. A kivezető út első lépéseként régi ismerősünk, a „Daily Herald" a következőket írta: „Kádárnak a szovjet csapatokra vonatkozó bejelentése nagy meglepetést okozott a küldöttek körében." *(Zajos derültség.)*

Tisztázzuk, elvtársak, amíg együtt vagyunk, tényleg nagy meglepetés volt? *(Élénk derültség és taps.)* Ez a mi tömegeinknek nem okozott meglepetést. Ők tudják, hogy a szovjet csapatok a varsói szerződés értelmében tartózkodnak hazánkban, és tudják, hogy ez a kérdés kizárólag ránk tartozik. *(Taps.)*

Továbbhaladásunkhoz pedig most arra van szükség, hogy fokozzuk azt a lendületet, amely széles hullámokat vert a tömegekben szocialista építőmunkánk meggyorsításáért. Hajtsuk végre terveinket, dolgozzuk ki új ötéves tervünket, és teremtsük meg annak biztos alapjait. Ez a feladat. Tervezzünk az eddiginél is nagyobb lelkiismeretességgel, dolgozzunk az eddiginél is nagyobb odaadással, és őrizzük meg azt a közszellemet, amely ma a pártban és e hazában kialakult.

Nagyon bízom abban, hogy a napirend első két pontjában előterjesztett feladatok valóra válnak, sőt, ha rendesen dolgozunk, a jelzett időpontnál előbb, és magasabb szinten elérhetők e célok. A pártnak, a kommunistáknak az a fő kötelességük, hogy az előrehaladás lehetőségei kihasználatlanul ne maradjanak, és kalandor, felelőtlen ugrásokat ne tegyünk. Olyan feladatokra, amelyek erőink megítélése alapján irreálisak, ne adjuk rá fejünket. Ha ezt a továbbiakban is betartjuk, és Központi Bizottságunk biztosítja

ennek végrehajtását az egész pártban, biztosítja az állami vezetésben, akkor az itt vázolt és a kongresszus által – engedjék meg, hogy így mondjam – egyetértéssel fogadott célok valóra válnak.

Kérem, elvtársak, a magam nevében és Fock elvtárs nevében is, fogadják el beszámolóinkat, és a határozati javaslatot. *(Hosszan tartó, nagy taps, a kongresszus részvevői állva tapsolnak.)*

A Magyar Szocialista Munkáspárt
VII. kongresszusának jegyzőkönyve.
Kossuth Könyvkiadó, 1960.

A LENINI ESZMÉK HATÁSA ÉS MEGVALÓSULÁSA MAGYARORSZÁGON*

1960 ÁPRILIS

Lenin az imperializmus viszonyaira alkalmazta Marx és Engels tanításait, megválaszolta a történelem által napirendre tűzött új kérdéseket, továbbfejlesztette a marxista elméletet.

Lenin eszméi vezették Oroszország munkásosztályának harcait, vitték győzelemre az emberiség történelmében új korszakot nyitó Nagy Októberi Szocialista Forradalmat. A Szovjetunió Kommunista Pártjának XXI. kongresszusán, 1959-ben Hruscsov elvtárs a Központi Bizottság beszámolójában már megállapíthatta, hogy a szocialista társadalmi rend a Szovjetunióban teljes és végleges győzelmet aratott, s megkezdődött a kommunizmus szélesen kibontakozó építésének korszaka.

Az imperialista kapitalizmus és annak szekértolói a marxizmust „cáfoló" nyíltan burzsoá és a marxizmust meghamisító „szemérmes" revizionista „eszmék"-től az intervenciósok ágyújáig minden elképzelhető fegyvert harcba vetettek azért, hogy Lenin eszméi ne győzzenek Oroszországban. Majd amikor az évek során kitűnt, hogy ezeket az eszméket a tömegekből kitépni nem tudják, hogy a Szovjetunió nemcsak megszületett, hanem legyőzhetetlenné is vált, hangoztatni kezdték és mindmáig fújják azt a nótájukat, amelynek kezdete, hogy „a leninizmus orosz sajátosság". A történelem azonban a valóságban bizonyította be megcáfolhatatlanul, hogy a leninizmus nem orosz sajátosság, hanem nemzetközi érvényességű tan, nemcsak egy nemzet útját, hanem minden nemzet, az egész emberiség társadalmi fejlődésének útját jelöli ki. A proletárhatalom, a szocializmusnak a Szovjetunióban aratott győzelme lényeges vonásaiban minden ország számára megmutatta a társadalmi haladás szükségszerű, történelmileg elkerülhetetlen útját.

Alig több, mint 42 évvel a szovjethatalom létrejötte után a

* Lenin születésének 90. évfordulójára.

társadalom fejlődésének menetét már nemzetközileg az határozza meg, hogy a Szovjetunióban a szocializmus teljesen felépült és győzelme véglegessé vált; hogy a szocializmus az országok egész sorában győzött, világrendszerré vált; hogy az egész világ kommunista és munkáspártjainak tevékenységét a marxizmus–leninizmus vezérli; hogy a marxista–leninista pártok vezetésével a szocializmusért és a békéért küzdő nemzetközi munkásosztály világot formáló tényezővé vált. Mindazok a sikerek, amelyeket a kommunista pártok megalakulásuk óta elértek, meggyőzően bizonyítják a lenini tanítások igazát, legyőzhetetlen erejét.

A magyar munkásosztály és pártja számára is immár több mint 40 esztendeje Lenin tanításai világítják meg azt az utat, amelyen a munkáshatalom kivívásáért, a szocialista társadalom felépítéséért folytatott harcban jár. A leninizmus elsajátítása, helyes felfogása azonban pártunk számára nem egyszeri és nem könnyű feladat volt. Pártunk sikereken és kudarcokon keresztül, forradalmak és ellenforradalmak tüzében tanulta meg a leninizmus lényegét megérteni, azt a magyar viszonyokra alkalmazni, az eszméket az életben megvalósítani és az elért eredményeket védelmezni. A párt, a magyar nép, a Magyar Népköztársaság mai erejének és sikereinek fő forrása a lenini eszmékben van, és abban, hogy ezek az eszmék egy egész történelmi korszak forradalmi harcai során gyökereztek meg hazánkban.

A lenini eszmék magyarországi hatását szeretném néhány vonatkozásban e cikk keretében vázolni.

1

1918 novemberében alakult meg a Kommunisták Magyarországi Pártja, és néhány rövid hónap alatt megnyerte nemcsak a munkásosztály, hanem a nép többségét is. A proletárdiktatúra lenini eszméje meghódította a magyar dolgozó népet, s 1919. március 21-én kikiáltották a Magyar Tanácsköztársaságot. Ez a nap történelmi sorsforduló volt népünk életében, ugyanakkor nagy nemzetközi jelentőségű eseménynek bizonyult.

Nem valamely sajátos „magyar alkat" következménye, nem véletlen, hogy a lenini eszmék viszonylag korán, és oly gyorsan tért hódítottak Magyarországon, s a Nagy Októberi Szocialista Forradalom először Magyarországon talált követőkre. A magyarországi viszonyok a XX. század elején sok tekintetben hasonlítottak az oroszországi viszonyokra. Erre a hasonlóságra már Lenin is rámutatott, mondván, hogy „Magyarország tudvalevően nemcsak földrajzilag áll a legközelebb Oroszországhoz, hanem a reakciós földbirtokosok mindenhatósága tekintetében is, akik óriási kiterjedésű földbirtokaikat átmentették a középkorból".* Az Osztrák–Magyar Monarchiában a magyar munkásosztályt nemcsak „saját" burzsoáziája zsákmányolta ki, hanem a fejlettebb és erősebb osztrák tőke is. A tőkés-földbirtokos kizsákmányolást súlyosbította a magyarokra nehezedő Habsburg-elnyomás, és a magyarországi nemzeti kisebbségek teljes jogfosztottsága. Az első világháború végén a végsőkig kiéleződtek az összes fő társadalmi ellentmondások, az uralkodó osztályok pedig politikailag csődbe jutottak. A munkásosztály, a dolgozó nép egyre nagyobb tömegei az „orosz példa", a szovjetek példájának követésében keresték az utat a társadalmi felszabadulás felé.

Az Osztrák–Magyar Monarchia katonáiként Oroszországba került magyar munkások, parasztok tömegei ott voltak a szovjet hatalom bölcsőjénél. Sokan közülük megértették Lenin tanítását, s a szocialista forradalom eszméjét magukévá téve, tömegesen léptek a Vörös Hadsereg és a vörös partizánosztagok soraiba. De az itthoni munkás-, paraszt- és katonatömegekben is érlelődött a meggyőződés: csak a proletárdiktatúra, a szocialista forradalom biztosíthatja a nemzet függetlenségét, adhat kenyeret a munkásnak, földet a parasztságnak s békét az egész népnek. Ez a mély meggyőződés vitte győzelemre az 1919-es Magyar Tanácsköztársaság ügyét.

A Magyar Tanácsköztársaság a magyar kommunista mozgalom, a munkásosztály, a dolgozó nép nagy forradalmi iskolája volt. A Tanácsköztársaság fennállásának 133 napja alatt az életbe léptetett szocialista vívmányok nagy lelkesedéssel töltötték el a dol-

* *Lenin* Művei 19. köt. Szikra 1955. 305. old.

gozó tömegeket: a magyar Vörös Hadsereg katonái hallatlan nehézségekkel, nélkülözéssel, belső árulással, ellenforradalmi szabotázzsal dacolva, hősiesen harcoltak az antant erőivel szemben. A Magyar Tanácsköztársaságot ekkor legyőzte az intervenciós antant-seregek túlereje, de a magyar kommunista mozgalom számára mind a mai napig erőforrást jelentenek azok a tapasztalatok, amelyeket a párt a Tanácsköztársaság négy és félhónapos harca során szerzett meg. A Magyar Tanácsköztársaság fennállása idején a munkásosztály bebizonyította, hogy hivatott és képes a nemzet vezetésére, az ország kormányzására. A magyar kommunisták az ellenforradalom legvadabb tobzódása közepette is tudták, hogy az ellenforradalom felülkerekedése csak időleges, és az első, az elbukott proletárdiktatúrát követni fogja a győzelmes második.

A horthysta ellenforradalom sötét negyedszázada nagy megpróbáltatást hozott az egész népre. A fehérterror tizedelte az öntudatos forradalmárokat, az ellenforradalom megfosztotta a dolgozókat a Tanácsköztársaság minden társadalmi vívmányától, és visszavetette őket a kapitalista kizsákmányolás igájába. Az ellenforradalom 25 éve alatt pártunk kijárta az illegalitás, a fasizmus és a háború elleni harc nehéz és hosszú iskoláját is. A vértanúk egész sora tanította a pártot a néphez való áldozatos hűségre, állhatatosságra, az ellenség gyűlöletére. A párt megtanulta a legális és az illegális munka összekapcsolását, a szakszervezetekben, a szociáldemokraták közt végzett munka fontosságát, a népfrontpolitika alapelveit. Pártunk az illegalitás, a 25 éves kegyetlen üldözés ellenére is vezetője lett annak a népi tömörülésnek, amely szemben állott a szovjetellenes háborúval s az ország szégyenteljes hitlerista megszállásával.

Az illegalitásban vívott harcok jelentik azt a hidat, amely az első magyar proletárforradalmat összeköti a népi demokratikus forradalommal. Magyarországnak a szovjet hadsereg által történt felszabadítása idején a magyar nép számára nagy előnyt jelentett, hogy volt harcokban edzett kommunista pártja, mely a nemzeti felemelkedés kész programjával állt a nép elé.

A felszabadulást követő években a viszonyok összehasonlíthatatlanul kedvezőbbek voltak, mint régen. Harcunkat megkönnyítette az a körülmény, hogy a párt kezdettől fogva részese

volt a hatalomnak és támaszkodhatott a Szovjetunió, a kialakuló szocialista tábor, a nemzetközi munkásmozgalom segítségére. De ez a harc sem volt könnyű. Nemcsak ellenségeinkkel, a háborús pusztításokkal, a kapitalizmustól örökölt elmaradottsággal kellett megküzdeni, hanem saját hibáinkkal is.

A hatalomért folyó harcban, az 1945–1948-as években, a kommunisták sikeresen tömörítették a dolgozó nép többségét, és újból kivívták a munkásosztály hatalmát. A marxizmus–leninizmus elvei alapján létrejött a munkásosztály egységes, forradalmi pártja, és a népi állam: a Magyar Népköztársaság. A felszabadulás óta eltelt másfél évtizedet elsősorban a párt vezetésével elért nagyszerű demokratikus és szocialista vívmányok jellemzik. A forradalom útja azonban nem volt zökkenőktől mentes; a lenini tanítások megsértése, a személyi kultusz következtében lehetővé vált, hogy az áruló revizionista csoport – szövetkezve népi államunk külső és belső ellenségeivel – ellenforradalmat robbantson ki.

A felszabadulás óta eltelt évek, s különösen az ellenforradalom ellen folytatott harc fontos eszmei-politikai nevelőiskola volt a párt, a munkásosztály, a dolgozók nagy tömegei számára. A magyar kommunista mozgalomban mindig volt annyi erő, hogy bízva a magyar nép szocializmus iránti hűségében, támaszkodva a proletár internacionalizmus erejére – a szocialista tábor, a nemzetközi munkásosztály segítségével úrrá legyen a nehézségeken.

A párt e négy évtizedes éles osztályharc nagy iskolájában sajátította el s tanulta meg alkalmazni a marxizmus–leninizmust. A legutóbbi évek magyarországi tapasztalatai különös élességgel világítják meg a lenini eszmék gazdag kincsestárából Lenin tanításait a proletárdiktatúra, a párt és a nép közötti szoros kapcsolat szükségességéről, a szocializmus építésének lenini tervét, a párt egységének, eszmei tisztaságának jelentőségét.

2

Három évvel az ellenforradalom után a magyar kommunisták VII. kongresszusa arról számolhatott be, hogy a Magyar Népköztársaság helyzete jó, az ellenforradalom minden tekintetben már a

múlté. Mi a magyarázata annak, hogy nemcsak a hibákat javítottuk ki és az ellenforradalom okozta sebeket gyógyítottuk be, hanem jelentős fejlődést értünk el? Elsősorban az, hogy a párt szembefordult az osztályellenségnek utat nyitó revizionistákkal, szakított a szektarianizmussal és dogmatizmussal, s a lenini úton járva, következetes, bátor elvi politikát folytatott. Ez a Magyar Népköztársaság gyors politikai és gazdasági konszolidációjának magyarázata. Joggal állíthatta Hruscsov elvtárs pártunk VII. kongresszusán: „Ha forradalmi erőnk fő forrásából – a marxizmus–leninizmus tanításaiból – merítünk, újból és újból meggyőződünk arról, hogy ez annyira erős és hatalmas, olyan jól szolgálja a munkásosztály, a dolgozó nép érdekeit, hogy még ilyen megpróbáltatások közepette sem apad ki."*

Az 1956-os magyarországi ellenforradalom előkészítői és szervezői feleleventették és csatasorba állították a burzsoá nacionalizmus legkülönbözőbb változatait: rágalmazták a Szovjetuniót, a szocialista tábortól való elszakadás érdekében a „semlegesség", a „harmadik út", a „tömbönkívüliség" jelszavát hirdették. Ezzel akarták elszigetelni és megsemmisíteni a Magyar Népköztársaságot és felbomlasztani a szocialista tábor egységét.

Valamennyi nacionalista áramlat közül azok a reakciós kispolgári irányzatok voltak a legveszedelmesebbek, melyek „demokratikus", „népi", sőt „marxista" álcázást adtak a nacionalizmusnak, és a „magyar szocializmus", a „nemzeti kommunizmus" köntösébe bújtatták azt. Lenin már 1920-ban „A nemzeti és gyarmati kérdésről szóló tézisek tervezeté"-ben megírta, hogy „A kispolgári nacionalizmus beéri azzal, hogy nemzetköziségnek nyilvánítja a nemzetek egyenjogúságának elismerését, de (nem is szólva arról, hogy ez az elismerés nem egyéb, mint puszta szó) érintetlenül fenntartja a nemzeti önzést..." és hogy „a nemzetköziség fogalmának és a nemzetközi politikának opportunista és kispolgári pacifista elferdítése elleni harc a legelső és a legfontosabb feladat".**

---

* Az MSZMP VII. kongresszusának jegyzőkönyve. Kossuth Könyvkiadó 1960. 135. old.

** *Lenin* Művei 31. köt. 142—143. old.

A magyar népi demokrácia történetének tapasztalatai újra bebizonyították a proletárdiktatúráról szóló lenini tanítások igazát. Újra megtanulhattuk, hogy proletárdiktatúra nélkül nincs szocialista építés, hogy erős, jól szervezett, a tömegek támogatását élvező szocialista állam nélkül nem lehet megvédeni a szocializmus vívmányait.

Drága áron szerzett tapasztalatunk, hogy nem szabad elhanyagolni és megsérteni a proletárdiktatúra egyik oldalát sem, mert az súlyos következményekkel jár, s az osztályellenség lehetőségeit növeli a kapitalizmus és a szocializmus közötti harcban. Az ellenforradalom leküzdése óta megtett előrehaladásunk egyik fontos tényezője, hogy viszonyainknak megfelelően igyekeztünk alkalmazni Leninnek azt a tanítását, hogy a munkáshatalom diktatúra a burzsoá ellenforradalmi törekvésekkel szemben, és demokrácia a dolgozó nép számára.

A nép érdekeinek védelme az elmúlt három évben megkövetelte a proletárdiktatúra határozott érvényesítését a rendszer ellenségeivel szemben. Ugyanakkor a párt vigyázott arra, hogy az elnyomó intézkedések valóban az ellenséget, az árulókat sújtsák, különbséget tett a tudatos ellenforradalmárok és a megtévesztettek között. Az előbbiekkel szemben a büntetés, az utóbbiaknál a nagylelkűség és a megbocsátás, a nevelés politikáját alkalmazta. Intézkedéseink a nép igazságérzetével, egyetértésével találkoztak.

Az ellenforradalom leverése éles osztályharcban ment végbe. Az osztályharc kiéleződése azonban nem rajtunk múlt, hanem a nemzetközi imperializmus és a belső ellenség magatartásából következett. A mi tapasztalataink is szemléltetően mutatják, hogy a szocializmus építése idején nem szűnik meg az osztályharc, csupán más formákat ölt. Az élet cáfolja a revizionistáknak azt a felfogását, mely az osztályharc tagadására, az éberség elaltatására irányul. De tapasztalataink kézzelfogható cáfolatát adják annak a hibás tételnek is, amely a szocializmus építésének előrehaladásával az osztályharc élesedésének törvényszerűségét vallja.

Az osztályharc alakulásának általános tendenciája, hogy a szocializmus erősödésével az ellenséges osztályok maradványainak ellenálló ereje és befolyása csökken. Az osztályharc azonban nem lanyhul egyenletesen és állandóan; a belső és külső körülmények

változásai folytán erősödhet, élesebb formákat is ölthet. Az osztályharc élessége a nemzetközi erőviszonyoktól, az országon belüli osztályerők megoszlásától, a volt kizsákmányoló osztályok maradványainak, és a hozzájuk csatlakozóknak a magatartásától és nem utolsósorban a párt és az állam politikájától függ.

Népi demokratikus államunkban fenn kell tartanunk a rendszer önvédelmének állami erőit is, hogy megvédjük a dolgozó népet minden olyan kísérlettől, amely az építőmunka megzavarására irányul. Az osztályharc azonban nemcsak adminisztratív intézkedésekből áll, nem ezek teszik az osztályharc lényegét. Az ingadozók megnyeréséért vívott küzdelem, a gazdasági építés és az ideológiai küzdelem is osztályharc. A párt nem a nép ellenségeivel való békülékenység, hanem az ellenük vívott erélyes harc politikájával nyerte meg a tömegeket. A tömegek objektív érdekeit fejezte ki, képviselte, és szükség esetén szembe fordult a demagógiával megtévesztett tömegek hangulatával. Ugyanakkor elvetette a „baloldali" hősködést, a tömegek megnyerésének lebecsülését. A Magyar Szocialista Munkáspárt a lenini tanítások szerint a tömegek igazi érdekeit képviselte, ugyanakkor a tömegeket saját tapasztalatain nevelte. Szívós harcot folytattunk a tömegek cselekvő részvételének növeléséért a közügyek intézésében. Fejlesztettük a néphatalmi szervek demokratizmusát, kibővítettük a tanácsok, a szakszervezetek és más társadalmi szervek jogkörét, önállóságát.

Lenin azt tanítja: „A diktatúra legfőbb elve – a proletariátus és a parasztság szövetségének fenntartása, hogy a proletariátus megtarthassa a vezető szerepet és az államhatalmat."* Ezt az elvet érvényesítettük parasztpolitikánkban. A munkás-paraszt szövetség megszilárdulása a proletárdiktatúra konszolidációjának lényeges tényezője volt. Mivel a párt a lenini elvek alapján folytatta a termelőszövetkezeti mozgalom fejlesztését, és vigyázott a munkás-paraszt szövetség fenntartására, a mezőgazdaság átszervezésének nagyobb lépései sem jártak az osztályharc általános kiéleződésével.

A Magyar Szocialista Munkáspárt helyes politikája elismerést, tekintélyt szerzett a szocializmusnak a középrétegek körében is. Jelenleg minden lehetőségünk megvan arra, hogy szélesebbé és szi-

* *Lenin* Művei. 32. köt. Szikra 1953. 526. old.

lárdabbá tegyük államunk társadalmi bázisát. Ennek érdekében óvjuk és tovább erősítjük pártunk, munkásosztályunk egységét, a munkás-paraszt szövetséget; szélesítjük az összes dolgozó és kispolgári rétegekkel való együttműködést.

3

A proletárdiktatúra, amelyet a munkásosztály marxista–leninista pártja vezet, a társadalmi-gazdasági viszonyok gyökeres átalakításának fő eszköze. Csak a kommunista párt által vezetett proletárállam képes egységes népgazdasági terv keretében összefogni, a kommunizmus építésére irányítani a dolgozó milliók tevékenységét, gátat emelni a kispolgári ösztönösségnek, az anarchisztikus tendenciáknak.

Pártunk a Szovjetunió és más szocialista országok tapasztalataira támaszkodva, végrehajtotta az ipar, a közlekedés, a pénzügyi rendszer és a kereskedelem átszervezését szocialista alapokon, sikerrel munkálkodik a mezőgazdaság szocialista átalakításán.

A párt és a népi demokratikus állam kiépítette a népgazdaság tervszerű irányításának szervezetét a demokratikus centralizmus elvei alapján. Felnőtt a kommunista gazdasági szakemberek olyan nemzedéke, amely megfelelő tapasztalatokkal rendelkezik, és képes megvalósítani a népgazdaság irányításának bonyolult feladatait.

A pártnak az ellenforradalommal vívott harcban meg kellett védenie a gazdasági építés pártirányításának, a proletárdiktatúra állama által megvalósított egységes, tervszerű vezetésének elveit. A tőkés restaurációs törekvések és a kispolgári ösztönösség elméleti kifejeződése volt az a revizionista közgazdasági irányzat, amely a tőkés piaci anarchia és konkurrencia „automatizmusait" kölcsönvéve igyekezett „megjavítani" a népgazdaság irányítását, s az anyagi ösztönzés lenini elveire hivatkozva az állami tervutasítások rendszerét támadta.

A párt szembeszállt a népgazdaság egységes, tervszerű irányítását tagadó nézetekkel, s ugyanakkor következetesen munkálkodott a népgazdaság irányításának javításán, a dolgozók kezdeményezésének kibontakoztatásán. A Magyar Szocialista Munkáspárt VII

kongresszusa megállapította, hogy a népgazdaság vezetésének javítása, a népgazdaság irányítási rendszerének, szervezetének és módszereinek tökéletesítése a második ötéves tervben kitűzött gazdasági feladatok megoldásának egyik fontos feltétele.

A proletárdiktatúra csak akkor maradhat tartós és szilárd, ha a szocialista termelési viszonyok rendszerére, fejlődő népgazdaságra támaszkodik. A szocialista társadalmi-gazdasági rend azzal bizonyítja fölényét a kapitalizmus felett, hogy szabad teret nyit a termelőerők fejlődésének, s a munka termelékenységének a kapitalizmusénál magasabb fokát teremti meg. A szocializmus építésének lenini terve, amely átfogja a szocialista iparosításnak és a mezőgazdaság szocialista átalakításának programját, a kapitalizmus gazdasági túlszárnyalására irányul. Lenin zseniális formulája: a kommunizmus egyenlő szovjethatalom plusz az egész ország villamosítása — az új társadalom lényegét ragadja meg.

A szocializmus építésének lenini terve, a lenini útmutatások alapvető jelentőségűek a magyar népgazdaság szocialista fejlesztésében és társadalmunk szocialista átalakításában is. A marxizmus—leninizmus által feltárt általános érvényű törvényszerűségek s a Szovjetunió történelmi útjának tapasztalatai alapot és útmutatást adnak a magyar kommunistáknak is a szocialista építés feladatainak megoldásához. Az általános törvényszerűségek azonban mindig konkrét módon, az adott történelmi korszak és a változó nemzeti környezet sajátos viszonyai között érvényesülnek. Az egyes kommunista pártok feladata éppen abban áll, hogy tudják „Felkutatni, tanulmányozni, megkeresni, kitalálni, felismerni minden egyes országban a nemzeti sajátosságokat, a nemzeti szempontból jellegzetes mozzanatot... az *egységes* nemzetközi feladat *konkrét megoldására...*".*

Volt olyan időszak a proletárdiktatúra kivívását követő években, amikor a magyar kommunisták vezető csoportja nem értette meg elég mélyen, és nem tudta konkrétan alkalmazni Leninnek azt az útmutatását, hogy „a világ kommunista munkásmozgalmának nemzetközi taktikai egysége nem a különféleség kiküszöbölését, nem a nemzeti különbségek megszüntetését..., hanem a kommunizmus

* *Lenin* Művei. 31. köt. 83. old.

*alap*elveinek... olyan érvényesítését követeli, amely ezeket az elveket a *részletekben helyesen módosítja*, azokat a nemzeti és nemzetiállami különbségekhez hozzáalakítja, hozzáalkalmazza."* Az ilyen jellegű hibák miatt természetesen a szocialista építés általános törvényeinek magyarországi érvényesülése is csorbát szenvedett.

Ilyen hibák voltak a Magyar Népköztársaság első ötéves tervében, amely nem kellően számolt az ország adottságaival. A Szovjetunió gazdasági politikáját gépiesen másolva, a minél teljesebb önellátásra való törekvés tendenciája érvényesült benne. Holott Magyarországnak sem szüksége, sem adottsága nem volt arra, hogy gazdaságát oly sokoldalúan igyekezzen kifejleszteni, mint ahogy a nagy és természeti kincsekben igen gazdag Szovjetunió a kapitalista körülzárás körülményei között ezt szükségszerűen tette. Ez a gépies másolás az adott esetben azt is jelentette, hogy csorbát szenvedett a szocialista országok gazdasági együttműködésének fejlesztésére irányuló törekvés, nem használtuk ki kellően ennek az együttműködésnek növekvő lehetőségeit.

A szocialista iparosítás Magyarországon is gazdasági és politikai szükségszerűség. A dolgozó nép életszínvonalának emelése, a munkatermelékenység növelése, a mezőgazdaság szocialista átalakítása a modern technikai alapokon, az egész népgazdaság rekonstrukciója a technika és a tudomány korszerű követelményeinek megfelelően — csak az iparosítás politikájának útján érhető el. A Magyar Népköztársaság azonban ma nem egyedül és elszigetelten építi a szocializmust, hanem a kialakult és fejlődő szocialista világrendszer tagjaként. A Magyar Népköztársaságnak nem kell arra törekednie, hogy az ipar minden ágát kifejlessze, és a népgazdaság minden szükségletét termelési eszközökben és fogyasztási cikkben önállóan elégítse ki; erre egyébként sem nyújtanak lehetőséget országunk természeti adottságai.

A magyar ipart a szocialista tábor országai között kifejlődött tervszerű nemzetközi munkamegosztás figyelembe vételével lehet és kell fejleszteni. A népgazdaság tervszerű, arányos fejlődésének törvénye ma már inkább a szocialista gazdasági világrendszer méreteiben érvényesül, s így lehetőség nyílik a szocialista országok ter-

* Ugyanott.

mészeti, gazdasági adottságainak maximális kiaknázására. Országunk iparának szerkezetét úgy alakíthatjuk, hogy mindenekelőtt a jelentős tradíciókkal rendelkező, továbbá a sok kvalifikált munkát igénylő és kevéssé anyag- és energiaigényes gyártmányok termelését növeljük.

A fejlett kapitalista országok utolérése és túlszárnyalása gazdasági téren végső fokon minden szocializmust építő ország feladata. Egy olyan, viszonylag kis ország, mint a Magyar Népköztársaság, ezt a feladatot csak úgy oldhatja meg, ha szervesen beleilleszkedik a szocialista országok közötti tervszerű munkamegosztásba, s adottságainak leginkább megfelelő szerkezetet alakít ki.

A Magyar Szocialista Munkáspárt nemrégen lezajlott VII. kongresszusa megvitatta és jóváhagyta a Központi Bizottság irányelveit gazdasági feladatainkról és a második ötéves terv elkészítésére. Második ötéves tervünk, összhangban a fentebb kifejtett elgondolásokkal, a munkatermelékenység növelését, iparunk technikai rekonstrukcióját, a műszaki fejlesztést jelöli meg központi feladatként. E feladat megoldására az ipar szerkezetének további javítását irányozza elő, valamint a kitűzött célokat szolgáló beruházási politikát.

Iparfejlesztési terveink szem előtt tartják azokat a szükségleteket is, amelyeket mezőgazdaságunk szocialista átalakítása támaszt. Erőteljesen fejlesztjük a mezőgazdasági gépgyártásnak, a vegyiparnak, az építőiparnak azokat az ágait is, amelyek a mezőgazdaság számára termelnek.

A szocializmus építése a Magyar Népköztársaságban döntő szakaszába lépett. Pártunk VII. kongresszusa a szocialista építés meggyorsítását, a szocializmus alapjai lerakásának befejezését tűzte ki közvetlen feladatként. Az előttünk álló időszak fő feladata a mezőgazdaság szocialista átalakításának befejezése a mezőgazdasági termelés fejlesztésével egyidejűleg.

Az ellenforradalmat megelőző években a mezőgazdaság szocialista átalakításának lenini elveit sem alkalmaztuk megfelelően, megsértettük ezeket az elveket. Ez kárt okozott a munkás-paraszt szövetség ügyének, és fékezte az ország gazdasági fejlődését. A lenini önkéntesség elvének gyakori megsértése torzulást okozott a termelőszövetkezeti mozgalomban. Lényegében az önkéntesség elvével szem-

beni bizalmatlanság, hitetlenség ütötte fel a fejét. Ezzel párosult az a felfogás is, amely kimondva vagy kimondatlanul tagadta azt, hogy a mezőgazdaság szocialista átszervezésével egy időben lehet és kell a mezőgazdasági termelést emelni, mégpedig lényegesen. Pártunk az ellenforradalmat követő időszakban – a régi hibák tanulságait gondosan levonva – szembeszállt ezzel az elképzeléssel, és teljes határozottsággal a *kettős feladat* megoldását tűzte maga elé: a mezőgazdaság szocialista átszervezését és ezzel egyidejűleg a mezőgazdasági termelés emelését.

Ma már az ország szántóterületének több mint 70 százalékán szocialista gazdálkodás folyik. Kiemelkedő jelentőségű, hogy az utóbbi év folyamán tömegesen megindult a középparasztság is a szövetkezetekbe, hogy egyes megyék, sok járás, és több mint 2000 falu egész parasztsága együttesen a szövetkezeti formát választotta. Az 1959 elején alakult szövetkezetek már működésük első évében gazdaságilag talpra álltak, kialakították a nagyüzemi gazdálkodás elemi feltételeit, jó eredményekkel zárták az első gazdasági évet. Hasonló megszilárdítási munka folyik most az 1960 február közepéig tömegesen alakult legújabb termelőszövetkezetekben is.

A párt a legnehezebb időkben sem mondott le a lenini szövetkezeti elvek hirdetéséről, a szövetkezeti mezőgazdaságért folyó harc szervezéséről és vezetéséről. Pártunk álláspontja helyesnek bizonyult, amikor harcolt a lenini szövetkezeti elvek jobboldali torzításai, valamint a türelmetlenség, az adminisztratív eszközök alkalmazása ellen a termelőszövetkezeti szervezésben, és ragaszkodott az önkéntesség elvének szigorú betartásához, a meggyőzés politikájához. A párt hangoztatta, hogy a felgyülemlett tapasztalatok, a működő termelőszövetkezetek jó példája, a dolgozó parasztság bizalma a párt, a proletárdiktatúra iránt, az ország népgazdaságának egészséges fejlődése és a nemzetközi helyzet kedvező alakulása jó alapot ad a termelőszövetkezeti mozgalom fellendítéséhez.

A párt tevékenységében következetesen érvényesítette azt az elvet, hogy a termelőszövetkezeti forma kialakítását nyomon kell követnie az új termelőszövetkezetek gazdasági és politikai megerősítésének. Ez a politika meghozta eredményeit; a fiatal, újonnan alakult termelőszövetkezetek már fennállásuk első évében eredményesen gazdálkodtak, a növénytermesztésben általában túlhaladták

az egyéni gazdaságok színvonalát. Az önkéntesség elvének betartása a termelőszövetkezeti mozgalomban, az új termelőszövetkezetek messzemenő állami anyagi támogatása, politikai és szervezeti segítése nemcsak az új termelőszövetkezetek kedvező eredményeiben mutatkozott meg, hanem abban is, hogy elkerültük a termelés visszaesését a még egyénileg gazdálkodó parasztok gazdaságaiban. A párt VII. kongresszusa, termelőszövetkezeti mozgalmunk eddigi tapasztalataira építve, reálisan tűzhette ki azt a feladatot, hogy az elkövetkező néhány évben befejezzük a magyar mezőgazdaság szocialista átalakítását, s ugyanakkor előirányozhatta a második ötéves terv időszakára a mezőgazdasági termelés 30–32 százalékos növelését is.

A párt gazdaságpolitikájának lényegéhez tartozik, hogy a népgazdaság fejlődése együtt jár a dolgozó nép anyagi és kulturális életszínvonalának emelkedésével. A nemzetközi helyzet kedvező alakulása mindinkább lehetővé teszi, hogy az ipar, mindenekelőtt a nehézipar gyors fejlesztésének követelményét fokozottabban összhangba hozzuk a dolgozó nép életszínvonalának, anyagi és kulturális viszonyainak rendszeres javításával. Az ellenforradalom után kialakult nehéz helyzetben a párt kezdeményezésére a forradalmi munkás-paraszt kormány egy sor olyan intézkedést hozott, amelyek jelentősen emelték a dolgozó nép életszínvonalát, reáljövedelmét. Az életszínvonal emelésére hozott intézkedések helyességét nemcsak a szocialista politikai konszolidáció gyorsasága, hanem a gazdasági élet egyensúlyának helyreállása és erőteljes, egészséges fejlődése is igazolta. A munkások és parasztok megértették, hogy a reáljövedelem emelését a gyárakban és a földeken kell gazdaságilag megalapozni, hogy a további életszínvonal-emelés csak a népgazdaság fejlődésére támaszkodva, a nemzeti jövedelem gyarapításával lehetséges.

4

A magyar forradalmi munkásmozgalom egész története arról tanúskodik, hogy a szocializmusért vívott küzdelemnek szerves része az eszmei harc, hogy a proletárforradalom nem győzhet a mar-

xizmus–leninizmusért folytatott szívós és következetes ideológiai küzdelem nélkül.

Az ideológiai harc a leninizmus tisztaságáért és fejlesztéséért: a szocialista építés idején folyó osztályharcnak egyik legfontosabb frontszakasza. Szocialista fejlődésünk jelenlegi periódusában különösen előtérbe került az eszmei-elméleti munka, az ideológiai harc. Feladataink megoldásának feltétele, hogy a revizionizmus és a dogmatizmus elleni harcban megőrizzük és fejlesszük pártunk egységét, leküzdjük a kispolgári ideológiát és szemléletet, kiküszöböljük a nacionalizmus ideológiai hatását, társadalmi és szellemi életünkben egyeduralkodóvá tegyük a marxista–leninista világnézetet.

A mezőgazdaság szocialista átszervezése főképpen a parasztság egészét átható, gyakorlati tapasztalatok alapján folyó meggyőző, politikai-eszmei munkát igényel. S kézenfekvő, hogy a mindennapi agitációs munka elválaszthatatlan attól a küzdelemtől, amelyet Lenin szellemében vívunk a kispolgári, „harmadikutas" felfogás ellen. Lenin útmutatását követjük, amikor az ideológiai harcot eszmei fegyverekkel folytatjuk, nem helyettesítjük adminisztratív eszközökkel, amikor a munkásosztály vezetésével, a szocializmus elősegítésére politikai szövetséget kötünk a kispolgári tömegekkel, s egyidejűleg bíráljuk a kispolgári-polgári ideológiát. Az ellenforradalom és az ellenforradalommal vívott harc tanulságai újra igazolták Lenin eszméjét: az elvi politika az egyetlen helyes politika. Akkor jártunk jó úton, amikor a hajlékonyság és rugalmasság a párt tudományosan megalapozott, a leninizmust alkalmazó fő politikai vonalát szolgálta, amikor a legszélesebb összefogásra törekedtünk, de nem kötöttünk elvtelen kompromisszumot. Az elmúlt esztendőkben újra kitűnt, hogy a tömegek azt a pártot követik, mely a munkásosztály, a nép objektív érdekeit képviseli, mely nem hagyja magát sem jobbra húzni, sem „balra" tolni, mely egyértelmű, következetes elveket vall és azokhoz hű marad.

A szocialista konszolidáció sikeres megvalósítása után, amikor szilárd a népi hatalom, az osztályharc közvetlen politikai tartalma ma is részben ideológiai formákba öltözik, a szocialistaellenes törekvések hordozói ideológiai és kulturális intézményekben próbálják megvetni a lábukat, a reakciós politikai felfogást „tudományos" vagy irodalmi köntösben igyekeznek terjeszteni. A proletárdiktatú-

rával való szembenállás elvont, de kétségtelenül politikai megnyilatkozása — a többi között — a polgári moralizálás, mely a burzsoázia érdekeit kifejező „absztrakt erkölcs" nevében követel szabadságot a népi állammal szemben álló erőknek, s próbálja lejáratni a proletárdiktatúrát. Lenin szenvedélyesen gyűlölte „a szabadság és egyenlőség jelszavával űzött népbutítást". „Amíg az osztályokat nem számolták fel, addig a szabadság és egyenlőség mindenféle hangoztatása általában nem egyéb, mint önámítás, vagy a munkások és az egész dolgozó nép, a tőke által kizsákmányoltak ámítása, mindenesetre a burzsoázia érdekeinek védelmezése."*

Az ideológiai harcra azért is nagy figyelmet fordít a párt, mert a kapitalizmus, az ellenforradalom hatása a tudatban a legmakacsabb. Előrehaladásunknak mi a fő akadálya a jelenlegi időszakban? A volt kizsákmányoló osztályok megátalkodott reakciós elemeinek, a népi demokrácia esküdt ellenségeinek maroknyi csoportja folytatja a proletárdiktatúra aláásását célzó tevékenységét, de ma már általában nem jelent komoly, szervezett erőt. Saját hibáinkkal leszámoltunk és leszámolunk. A szocialista építés meggyorsítását ma elsősorban a polgári-kispolgári ideológia befolyása akadályozza, nehezíti.

Három esztendővel ezelőtt, 1956–1957 telén a burzsoá újságokban egymást érték a kommunizmus „válságáról", a marxizmus „megreformálásáról" szóló elmefuttatások. Az egyik francia polgári ideológus odáig ment, hogy kijelentette: „A szó szoros értelmében nincs többé kommunizmus."** Az imperialista sajtóorgánumok természetesen ma is írnak a „kommunista filozófia halálraítéltségéről", de mind kevesebbet olvashatunk a kommunizmus „válságáról". Amikor az erőviszonyokra terelődik a szó, a polgári ideológia és politika képviselői is kényszeredetten beismerik, hogy „a második világháború óta eltelt rövid idő inkább a kommunistákat szolgálta, mint bennünket, és semmilyen biztosíték nincs arra, hogy a jövő nem ugyanezt az utat követi-e".*** A kommunizmus „válsága" helyett egyre inkább a kommunizmus ereje foglalkoztatja a burzsoá publi-

* *Lenin* Művei. 31. köt. 404. old.
** L'Express, 1956. november 23.
*** New York Times, 1958. április 6.

cistákat, és nem a vélt diadal hamis mámora tölti el őket, hanem az aggodalom a szocialista tábor gazdasági sikerei és a lenini eszmék növekvő vonzereje miatt.

A kommunizmus, a lenini eszme és gyakorlat 1956–1957-ben sem volt válságban, erősebb volt, mint az imperializmus „eszméje" és gyakorlata, erősebb volt Magyarországon is. Ezért lehetett gyors és sikeres a szocialista konszolidáció hazánkban, s e szocialista konszolidáció – amelyet a szocialista tábor országainak, elsősorban a Szovjetuniónak segítségével vittünk végbe – maga is hozzájárult ahhoz, hogy ma már mind kevesebbet hallunk a kommunizmus „válságáról", annál többet a kommunizmus életerejéről, dinamizmusáról.

Három évvel ezelőtt a revizionizmus is győzelmet ünnepelt. De amit győzelemnek hitt, lelepleződés és elítéltetés volt. Az elmúlt évek magyar eseményei is leleplezték a mai nemzetközi revizionizmus társadalmi-politikai szerepét, minden vitakérdésben megerősítették a leninizmus tanításait. 1. A Magyar Szocialista Munkáspárt, a forradalmi munkás-paraszt kormány a Szovjetunió, a szocialista tábor segítségével vezette ki a magyar népet abból a rendkívül nehéz helyzetből, amelybe a revizionizmus aktív közreműködésével kirobbantott ellenforradalom juttatta. 2. A revizionista elmélettel és politikai tanácsokkal szemben újra bebizonyosodott, hogy a szocialista építés alapvető feltétele és fő eszköze a kommunista párt vezető szerepe, a proletárdiktatúra társadalmi-gazdasági tevékenysége. 3. Az elmúlt három esztendőben újra igazolást nyert, hogy – a revizionista vádaskodásokkal ellentétben – csak a szocialista tervgazdálkodás, a demokratikus módon centralizált állami gazdaságvezetés révén lehetséges a népgazdaság szocialista fejlődése, a termelőerők gyors haladása, s ezzel egy időben az életszínvonal emelkedése. 4. Az 1958–1959-es termelőszövetkezeti fejlődés Magyarországon: csattanós ellenérv a revizionista teóriákkal szemben. A kollektivizálás jelentős előrehaladását úgy értük el, hogy a parasztok – köztük nagy számban középparasztok – beléptek a termelőszövetkezetekbe, s ezzel egy időben fejlődtek a termelőerők, emelkedett a termelés, erősödött a munkás-paraszt szövetség.

Az elmúlt esztendők magyarországi osztályharcai történelmi próbának vetették alá a dogmatizmust és a szektarianizmust is. E dog-

matizmus és szektarianizmus, amely a Magyar Dolgozók Pártja korábbi vezetőségének gyakorlatában érvényesült, megsértette a lenini elméletet és stratégiát, amikor elhanyagolta a konkrét helyzet elemzését: a szubjektivizmusnak semmi köze sincs a dialektikus materializmus elméletéhez és módszeréhez, az osztályharc mechanikus és egyoldalú felfogása, a nemzeti sajátos vonások szem elől tévesztése ellentétes a proletárforradalom lenini koncepciójával. Az MDP volt vezetősége képtelen volt arra, hogy alkalmazza és megvalósítsa hazánkban az SZKP XX. kongresszusának irányvonalát, mely az alkotó leninizmust fejezi ki korunkban. Pártunk kerülővel, buktatók leküzdésével jutott el a XX. kongresszus, az alkotó lenini eszmék következetes érvényesítéséhez. Az ellenforradalom előtt és alatt „Nem a kommunizmus eszméi vallottak kudarcot – mondotta Hruscsov elvtárs pártunk VII. kongresszusán –, hanem csupán a vezetők, akik megfeledkeztek a marxizmus–leninizmus szent tételeiről, nem tartották azokat szem előtt." „Éppen az ellenforradalommal vívott harcban mutatkozott meg a marxizmus–leninizmus eszméinek páratlan ereje, s a magyar munkásosztálynak és dolgozó parasztságnak a marxista–leninista eszmék iránti odaadása."*

A magyar kommunista mozgalom történetében szembetűnő, hogy amikor a párt helyesen alkalmazta Lenin tanításait, sikereket ért el, amikor viszont elméletben vagy gyakorlatban eltért e tanításoktól, kudarcok érték.

*

Az elmúlt másfél évtized története – a magyar nép szocialista nemzeti felemelkedésének története – arról vall, hogy a lenini elmélet, amelyet a magyar nacionalizmus képviselői a magyar „nemzeti lélektől" idegen eszmének rágalmaztak, választ adott és ad ma is népünk életkérdéseire. „Az elmélet egy népben mindig csak annyira valósul meg, amennyire a nép szükségleteit valósítja meg"** – írta Marx. A leninizmus Oroszországban született, de sohasem volt „külföldi" importáru Magyarországon. A nacionalizmus, mely alig volt más, mint nyugati, különösen német reakciós felfogások, jelszavak

* Az MSZMP VII. kongresszusának jegyzőkönyve. 133. old.
** *Marx—Engels* Művei. I. köt. Kossuth Könyvkiadó 1957. 386. old.

átültetése, valóban idegen a magyar nép társadalmi és nemzeti érdekeitől. Ez abban fejeződött ki legkézzelfoghatóbban, hogy a nacionalista politika és ideológia a legreakciósabb imperialista országokhoz kötötte hazánk sorsát, s mind az első, mind a második világháborúban Magyarországot a nemzeti katasztrófa szélére vezette. 1956-ban ugyanez a nacionalizmus a magyar nép szocialista és demokratikus vívmányait fenyegető ellenforradalom „eszméje" volt. Az „idegennek" rágalmazott leninizmus a magyar nép nemzeti és társadalmi újjászületésének ihletője és irányítója. A magyar kommunisták több mint négy évtizedes harca a leninizmus győzelmét hozza meg hazánkban, s ez része a leninizmus páratlan nemzetközi diadalútjának is.

Voproszi Isztorii, 1960 április.
Társadalmi Szemle, 1960 április.

FELSZÓLALÁS A HAZAFIAS NÉPFRONT II. ORSZÁGOS KONGRESSZUSÁN

1960 MÁJUS 28

Tisztelt kongresszus! Elvtársak! Barátaim!

Mindenekelőtt egy megtisztelő és szívesen vállalt kötelességemnek teszek eleget: átadom a Hazafias Népfront II. kongresszusának, a kongresszus küldötteinek, valamennyi részvevőjének, a Hazafias Népfrontban tevékenykedő párttagoknak és ott velünk együtt küzdő pártonkívüli barátainknak a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága szívélyes üdvözletét és legjobb kívánságait. *(Nagy taps.)*

Barátaim! Kongresszusunk oly időszakban ült össze, amikor a helyzet fő jellemzője, hogy a felszabadult magyar nép a hatalom és nemzeti függetlenség birtokában, békében él, önmagának dolgozik, önmaga élvezi termékeny munkájának gyümölcseit, és sikerrel építi az új, szocialista társadalmi rendet. A helyzet tehát, amelyben a kongresszus munkáját végzi, örvendetes és kedvező.

A kongresszus munkája egész népünk életére kihat és nagy jelentőségű. Ez következik a tanácskozás központi kérdéseiből is. A beszámolók és a felszólalások százféle különböző témát érintettek, de közülük valamennyi, a látszatra legkisebb jelentőségű is szorosan összefügg a magyar nép életét és tevékenységét ma átfogó legnagyobb kérdésekkel, *a szocializmussal és a békével.* Valóban itt mindenki azt keresi, hogyan tömöríthetnénk még jobban a haza minden hű fiát, minden alkotó erőt népünk boldogulásának, a szocializmus és a béke ügyének hasznos szolgálatára. Ez ma a legnagyobb jelentőségű, egyben legszebb feladata mindannyiunknak.

A Hazafias Népfront ma élő, hatalmas és növekvő erő, nagy tekintéllyel és befolyással rendelkező mozgalom. Vezető ereje a munkásosztály forradalmi pártja, részt vesznek benne dolgozó népünk legnagyobb tömegszervezetei, a magyar társadalom kiemelkedő és legaktívabb pártonkívüli személyiségei.

A Hazafias Népfront a kommunisták és pártonkívüliek megvalósult politikai egysége, a munkások, a parasztok, az értelmiségiek, a dolgozó kispolgárok átfogó társadalmi szövetsége, a szó igaz értelmében a nemzetté vált magyar nép frontja. Szava azért visszhangot keltő, alkotó tettekre serkent.

Évek során sok szó esett arról, mi a Hazafias Népfront jövője? Vajon ez a politikai mozgalom, az ebben megvalósult szövetség tartós-e, mennyi időre szól? Mindazok, akik ott voltak a Hazafias Népfront mozgalom bölcsőjénél, tudják, hogy a mozgalom életre keltő kezdeményezői a kommunisták voltak. Mindazok, akik kezdettől fogva együtt voltak velünk, kommunistákkal a népfrontmozgalom harcaiban, jól tudják, hogy *e népi tömörülés számunkra sohasem napi, sohasem taktikai kérdés volt, hanem a nagy Lenin tanította szövetségi politika maga, amely egész, nagy történelmi korszakra szól.* A Hazafias Népfront ma az egész nemzetet alkotó dolgozó osztályok szövetsége, amelyre mindaddig szükség van, amíg az osztályok meg nem szűnnek, amíg létre nem jön az egységes kommunista társadalom.

Vessünk egy pillantást a mozgalom múltjára. A népfrontmozgalom hazánkban történelmünk legválságosabb időszakában, a második világháború viharában született; akkor, amikor a Hitler-fasiszta horda, a hazaáruló horthysta-nyilas banda nemzeti létünket fenyegette. Akkor a történelem parancsára — pártállásra való tekintet nélkül — közös frontba kellett tömörülnie minden becsületes, hazáját szerető magyarnak. Meg is találták egymás kezét az illegalitásban harcoló kommunista munkástól a néphez visszatalált nagypolgári tudós Szekfű Gyuláig mindazok, akik a fasizmus szennyes áradatában helytálltak a nép becsületéért, a hazáért.

Majd fordult a történelem kereke, s a Szovjetunió felszabadította népünket a fasizmus igája alól. Akkor ismét a népfront tömörítette a hazafiakat új feladatra; arra, hogy építsünk újból országot a romok helyén. Ma ismét más a helyzet. Az ország felépült. Ma már a haza eddig nem látott felvirágoztatását, a szocialista Magyarország felépítését szolgálja a hazafias erők szövetsége, a népfront.

Amint látható, népfrontmozgalmunk alig húszesztendős története példázza a népfrontmozgalomba tömörült embereknek: *az időszerű feladatok változnak, de nem változik, állandó kötelezettség marad az,*

hogy nagy nemzeti feladataink mielőbbi és legjobb megoldása érdekében tömörítsük és mozgósítsuk mindazokat a honfitársakat, akik szívükön viselik a nép, a haza sorsát, akik készek azért dolgozni, harcolni. Ez a Hazafias Népfront múltja, jelene és egyben biztató jövője is.

Mindezek tudatában joggal nevezhetjük a Hazafias Népfront kongresszusát nagy jelentőségű tanácskozásnak, amelynek sikert kíván minden, társadalmi kérdésekkel foglalkozó és hazáját szerető igaz magyar ember.

Elvtársak! Barátaim! Az elnöki és a főtitkári beszámoló jó alapot adott a kongresszusnak az eredményes munkához. Egyetértek Kállai és Ortutay elvtársak beszámolóival, a benyújtott működési szabályzat tervezetével. Helyeslem és elfogadom a beszámolókat úgy is, mint a párt Központi Bizottságának képviselője, úgy is, mint a Hazafias Népfront budapesti értekezletének küldötte. *(Taps.)*

Sok jelből megállapítható, hogy az egész kongresszus egyetértéssel fogadta a beszámolókat. Ez igen jó, mert a jelenlevők egységét fejezi ki. De még ennél is tovább megyek. A kongresszus előtt részt vettem a Hazafias Népfront budapesti értekezletén, ahol ugyanez az egység nyilvánult meg. Azok az alapvető társadalmi kérdések, amelyek a kongresszusi beszámolók tartalmát adták, alkották a Hazafias Népfront kongresszusát megelőző, valamennyi előkészítő tanácskozás fő témáját. Ezért nagyon jó, s önmagában nagy politikai győzelem az, hogy ugyanezeket a lényeges elvi megállapításokat és célokat a kongresszust megelőző tanácskozásokon részt vett mintegy félmillió ember is teljes helyesléssel fogadta és szilárd egységben támogatta.

A Hazafias Népfront-mozgalom tevékenységét alapvetően meghatározó eszmék — a szocializmus eszméi. Ámbár nemcsak ebből állanak. Ezen a szilárd elvi alapon létesült a széles körű népi összefogás, amely helyes irányba hat, és alkotó tettekben jut kifejezésre. A párt úgy értékeli, hogy a Hazafias Népfront-mozgalom jól szolgálja szocialista céljainkat mind az eszmék általános propagálásában, mind az eszme megvalósítását előmozdító gyakorlati tettekben.

Jogos az a több ízben elhangzott megállapítás, hogy 1956 után a Hazafias Népfront-mozgalom újjászületett, és új, magasabb, korábban nem ismert fejlettségi fokot ért el. Én itt nem annyira magára erre az örvendetes tényre akarok ismét rámutatni, sokkal in-

kább ennek a fejlődésnek egyik alapvető okáról kívánok szólni. *Meggyőződésem szerint a Hazafias Népfront-mozgalom újjászületése és jelentős fejlődése mindenekelőtt arra a kölcsönös bizalomra vezelhető vissza, amely ezekben az években kialakult és hónapról hónapra erősödött a mozgalomban tevékenykedő kommunisták és pártonkívüliek között. Ez a kölcsönös bizalom a mozgalom lelke és ereje.* (Taps.)

Mindenki, aki a Hazafias Népfront-mozgalom további fejlődését kívánja, mindenekelőtt arra törekedjen, hogy ezt a kölcsönös bizalmat a továbbiakban is megtartsuk és még inkább erősítsük. Ez a bizalom nem kritikátlan vakhit, hanem olyan kapcsolat, amely a kommunistákat vezérlő eszméktől elválaszthatatlan, a pártonkívüli tömegekben pedig saját, közvetlen tapasztalataikból fakad.

Mi, kommunisták, tudjuk, hogy eszméink – a szocializmus, a kommunizmus – úgy és olyan mértékben valósultak meg eddig is, s valósulnak meg a jövőben is, amilyen mértékben az eszmék igazságáról felvilágosító szóval meg tudjuk győzni a pártonkívüli dolgozók millióit. Úgy és olyan mértékben valósulnak meg eszméink, amilyen mértékben azokat a magyar nép alapvető tömegei magukévá teszik és készek velünk együtt megvalósítani. A pártnak a tömegekbe vetett bizalma rendíthetetlen. A legnehezebb helyzetben is erre építettünk, ma is és a jövőben is erre építünk.

Szeretnék külön szólni a pártonkívüli dolgozó tömegeknek a kommunisták iránt táplált bizalmáról. Miért erős ma ez a bizalom? Mi, akik jelenleg a Magyar Szocialista Munkáspárt különböző felelős posztjain dolgozunk, magunk harcolunk legjobban az olyan korlátolt szemlélet ellen, mintha a korábbi években mindenki mindent rosszul csinált volna, mi magunk pedig most hibák és hiányosságok nélkül dolgoznánk. Annak a bizalomnak, amelyet ma a tömegek a kommunisták iránt táplálnak, véleményem szerint nem az a forrása, mintha bárki is azt hinné, hogy ma a párt összes szervezetei, valamennyi funkcionáriusa hibátlanul dolgozik. Nem. A tömegek nagyon jól tudják, hogy minden ember, aki dolgozik, hibázik is, és ez a szabály a kommunistákra is érvényes.

A tömegek erős bizalmának forrása más. *Ennek a bizalomnak az a forrása, hogy most már évek tapasztalatai alapján győződtek meg arról, hogy a párt egészét, valamennyi szervezetének tevékenységét a marxizmus–leninizmushoz való hűség, a nép érdekeinek hű szolgálatára való*

becsületes törekvés hatja át. Az emberek tudják: a pártban megvan a szükséges eltökéltség és politikai bátorság, hogy mindenkor keményen fellépjen a nép ellenségeinek gáncsvetéseivel szemben is. Az is közismert, hogy a pártnak ez a belső szilárdsága súlyos körülmények között vívott, áldozatos harcban kovácsolódott ki és éppen ezért maradandó. A tömegek már saját tapasztalatukból tudják, hogy a párt politikai irányvonala szilárd és helyes, mert az építés eredményeket hoz, az emberek élete javul.

A Hazafias Népfront kongresszusán meg kell nyíltan mondanom a kommunisták nevében, hogy harcunkban nem hiába volt minden reményünk alapja a dolgozó tömegekbe vetett bizalom. A dolgozó tömegek pártunk céljait az elmúlt nehéz években mindig nagyobb mértékben támogatták, mint ahogy arra mi magunk számítottunk. Ezért hamarabb tudtuk helyreállítani az ország törvényes rendjét, előbb tudtuk a termelést megindítani és fejleszteni, gyorsabban haladt a mezőgazdaság szocialista fejlesztése, nagyobb volt a Hazafias Népfront választási győzelme, mint ahogy az előzetesen remélhető volt.

Közös feladatunk tehát a párt és a tömegek közötti kölcsönös bizalom megőrzése és tovább mélyítése, mert ez az az erő, amely a többi között a Hazafias Népfront-mozgalomban is oly sok szép eredményt hozott népünk javára, és még az eddigi eredményeknél is szebb reményekkel biztat a jövőre.

Elvtársak! Kedves barátaim! Az eredményes munka feltétele volt, ezért helyesen tettük, hogy teljes nyíltsággal vetettük fel és tisztáztuk a Hazafias Népfront politikai vezetésének kérdését. Mindenki ismeri és elfogadja azt az elvet, hogy a Hazafias Népfrontba tömörült különböző dolgozó osztályok politikai szövetségének vezetője a munkásosztály, illetve közvetlenül a munkásosztály élcsapata, a Magyar Szocialista Munkáspárt.

Annak alátámasztására, hogy ez nem véletlen, nem dogma következtében alakult ki, hanem törvényszerű, és azért is, hogy helyesen értelmezzük hagyományainkat – a történelemre kell utalnom. Írott emlékeink és hagyományaink szerint népünk több mint ezer esztendeje él a Duna–Tisza mentén. Ez alatt az ezer esztendő alatt a nép, az ország sorsát különböző társadalmi osztályok irányították: a nemesség, majd a polgárok és ma a munkásosztály.

A régi kiváltságos osztályok, a birtokos nemesség és a polgárság soraiból is kerültek ki nagy emberek, akik helyesen kormányozták az országot, akik dicsőséget hoztak a magyar névre, akikre munkásosztályunk ma is tisztelettel emlékezik. Ilyenek voltak az államalapítóként tisztelt István király, Hunyadi János és Mátyás, Rákóczi, Széchenyi, Kossuth és mások. Mi azonban nem fogadhatjuk el azt a történelemszemléletet, amely az egykori uralkodó osztályok köré fonja a dicsőség sugarait, de hallgat politikájuk árnyoldalairól és hallgat a népről.

A főnemesi osztály és a burzsoázia adott ugyan az országnak néhány kiváló embert is, időnként védte a hazát is. Ezek az uralkodó osztályok azonban ezer éven át kegyetlenül elnyomták és kizsákmányolták a nép dolgozó tömegeit, a jobbágyokat, a parasztokat, a munkásokat. Az uralkodó osztályoknak a dicsőség és a jólét, a dolgozóknak a gyötrelmes robot és szenvedés jutott osztályrészül. Az úgynevezett „történelmi" osztályok még akkor is, amikor a hazát védték, egyben saját kizsákmányoló hatalmukat is védték. Amikor pedig e kettő ütközött, mindig a hazát hagyták cserben és árulták el, szerencsétlenséget zúdítottak az országra, a népre. Ezért, ha visszatekintve a múltba, a nemzetfenntartó erőt keressük, akkor a babért és a hála koszorúját el kell vennünk a nemességtől és a polgárságtól, és a dolgozó osztályoknak kell adnunk. *(Taps.)* A dolgozók voltak azok, akik munkájukkal mindenkor előteremtették a kenyeret, és vérükkel védték mindig a hazát. Dózsa, Esze Tamás, Táncsics, majd a munkásosztály nagy fiainak vezetésével a szabadság zászlóvivői, a haza igazi harcosai voltak. Az ő hazafiságuk tiszta hazafiság, igaz hazafiság, és mi ennek a hazafiságnak a folytatását akarjuk. *(Nagy taps.)*

Ahhoz, hogy a magyar nemzet végre révbe érhessen, új osztálynak kellett jönnie a nép vezetésére. Olyan osztálynak, amely maga dolgozik és nem zsákmányol ki mást. Olyan osztálynak, amely saját érdekei szerint egy időben és híven tudja szolgálni a társadalmi felszabadulás, a nemzeti függetlenség és a népek barátságának ügyét. *Ilyen osztály a munkásosztály és ezért vezeti ma az egész népet, a nemzetet történelmi útján.* Az az osztály, amelynek zászlajára a szocializmus, a proletár internacionalizmus, az igaz hazafiság, a népek barátsága, a béke van írva. Ezért a vezető erő a Hazafias Népfront-

mozgalomban is a munkásosztály, annak forradalmi pártja, a Magyar Szocialista Munkáspárt. *(Nagy taps.)*

Pártunk vezeti ma a társadalom életét, irányítja a szocializmus építését és kormányozza az országot. Mi, kommunisták, pártunk VII. kongresszusának nagy nyilvánossága előtt is belső meggyőződésből vallottuk, hogy a vezetés felelőssége pártunk számára nem „uralkodás", hanem a munkásosztály céljainak, a magyar nép érdekeinek hű szolgálata.

Pártunk mindenkori feladatának tekinti, hogy a kommunizmus eszméihez hűen, elvi engedmények nélkül, jól szolgálja a dolgozó nép érdekeit és megvédje azt osztályellenségeink és a nemzetközi imperializmus mindenféle támadásával szemben. *(Taps.)*

Az utóbbi években alapjában sikerült kialakítani a pártnak azt a helyes munkastílust, amely egyedül alkalmas eszméink megvalósításához, amelynek lényegét tegnap is helyesen fejezték ki itt ebben a néhány szóban: *mindig együtt a tömegekkel.* Ez azt jelenti, hogy minden jelentősebb feladatot előbb meg kell tanácskozni a tömegekkel, a tömegeknek tudniuk kell, hogy mit, miért és hogyan kell megvalósítani, és azután cselekedjenek egy akarattal. Így igyekezett dolgozni a párt a Hazafias Népfront-mozgalom keretében is, erre törekszik a jövőben is.

Tisztelt elvtársak! Kedves barátaim!

Bel- és külpolitikai céljaink ismertek. Gazdasági céljainknak jó foglalata hároméves tervünk, amelynek sikeres befejezéséhez közeledünk. Az illetékes szervek most dolgoznak a VII. kongresszus megadott irányelvei alapján új ötéves tervünk véglegesítésén.

Jelenleg a hároméves terv sikeres befejezése a fő feladat. Ezzel megfelelő kiinduló alapot kell teremteni az új ötéves tervhez. Olyan új ötéves tervet kell készítenünk, amely egyrészről reális és megvalósítható, ugyanakkor a lehetőségek teljes kihasználásával, lankadatlan és szorgos munkával a lehető legmagasabb fejlődési fokot tűzi ki célul 1965 végére. Most és az előttünk álló években meg kell tanulnunk a termelési lehetőségeket jól kihasználva, a nyersanyaggal, az energiával igen takarékoskodva, a munka termelékenységét növelve az eddiginél több, jobb és olcsóbban előállított gépet, ipari fogyasztási cikket, kenyeret, kukoricát, húst és minden más terméket termelnünk.

Mindezt úgy, hogy közben szocialista iparunkat, közlekedésünket, kereskedelmünket fejlesszük, szocialista jellegű mezőgazdasági nagyüzemeinket, az állami gazdaságokat, a termelőszövetkezeteket megszilárdítsuk és tovább fejlesszük.

Elhatároztuk, és bizton hisszük, hogy a nép öntudatos támogatásával a legközelebbi években a szocialista társadalom alapjait hazánkban teljesen lerakjuk, s azt követően a szocialista társadalom felépítését befejezzük. (Lelkes taps.)

Minden szocialista törekvésünk végső célja, hogy a dolgozó ember élete mind jobbá és szebbé váljék. Ehhez szükséges, hogy a tudomány, a közoktatás, a kultúra területén is jelentősen előrehaladjunk. De az életszínvonal rendszeres emelésének mindenkori és legfőbb előfeltétele a munka hatékonyságának, a termelékenységnek állandó növelése mindenütt; az öntudatosan, lelkesen, áldozatkészen végzett szocialista munka.

A párt Központi Bizottsága nevében örömmel állapíthatom meg, hogy a Hazafias Népfront az utóbbi években hatékony és érezhető segítséget nyújtott a gazdasági építőmunka előmozdításában is, a falu szocialista átalakításában is. Kívánatos, hogy a Hazafias Népfront a jövőben fejlessze tovább ilyen irányú munkáját. Nagyon jól elképzelhető például, hogy a népfront, a maga sajátos lehetőségeivel élve, közvetlen segítséget nyújt a pártnak, a kormányzatnak abban, hogy az értelmiségi dolgozókat még jobban mozgósítja a nagy országépítő feladatok elvégzésére.

A kongresszuson is sok szó esett már arról a társadalmi munkáról, amely a Hazafias Népfront égisze alatt folyik a városokban, falvakban a közterek, az utcák, a parkok és a környezet megszépítésére, rendbehozatalára. Ez a tevékenység valóban kettős haszonnal járó munka. Egyrészről tényleg megvan az effajta társadalmi munkát végző emberek közvetlen érdekeltsége és haszna is, hiszen saját életüket teszik kulturáltabbá, szebbé. *De a társadalmi munka ennél is többet jelent: fejleszti, erősíti a közösségi szellemet, a szocialista öntudatot.*

Barátaim! A Hazafias Népfront munkájáról a maga egészében szólva csak azt mondhatom a népfrontbizottsági tagoknak és aktivistáknak, a kongresszusi küldötteknek: a még meglevő hiányosságokat önök maguk ismerik a legjobban; küzdjék le őket.

De ami ennél fontosabb: érezzék, hogy az az út, amelyen eddig jártak, helyes út; most az a feladat, hogy bátran előre; további új sikerek várnak önökre. A jól végzett munka tiszta lelkiismerete és a nép megbecsülése ad új erőt az új feladatokhoz!

Elvtársak! Barátaim! Valamennyien teljes bizakodással nézhetünk előre, tervezett munkánk, elérendő céljaink felé. Hazánkban a szocialista társadalom elemei szilárd alapokon nyugszanak, fejlődnek és máris döntő túlsúlyra jutottak; a kapitalizmus megsemmisült örökre. Ha a párt vezető szerepét továbbra is jól betölti, ha nagy társadalmi szervezeteink – közöttük a Hazafias Népfront-mozgalom – elvégzik saját munkájukat, céljainkat elérjük.

Ha a párt és a tömegek közötti kölcsönös bizalom tovább mélyül, ha népünk szocialista eszméktől vezérelt nemzeti egysége tovább szélesedik és erősödik – új, nagy szocialista sikerek évei elé nézünk.

Ilyenek ma a viszonyok és a kilátások hazánkban. De bizakodással nézhetünk a jövőbe azért is, mert népünk szocialista törekvéseinek a nemzetközi helyzet is kedvez. Igaz: a legutóbbi hetek eseményei újból élesen rávilágítottak arra, hogy a nemzetközi életben még jelen vannak és hatnak az agresszív erők is, és ezeket semmibe venni bűn volna; a népeknek ébereknek kell lenniük. De a szocializmus erői hatalmasabbak az imperializmus erőinél, a békéért küzdő száz- és százmilliók akarata erősebb a hidegháború és a háborús kalandok kedvelőinek akaratánál. Erősebb – ebben hinnünk kell – a békét követelő emberi értelem a kardcsörtető őrületnél.

A közelmúltban az emberek az egész világon a négy nagyhatalom kormányfői találkozójához fűztek nagy reményeket. Az amerikai imperializmus azonban nemzetközi gyakorlattá akarta tenni a más országok területi sérthetetlenségének lábbal tiprását, s ezzel most megakadályozta a csúcstalálkozó létrejöttét. Párizsban a szovjet kormány részéről az amerikai provokációk kellő és határozott visszautasításban részesültek.

A jelenlegi amerikai kormány kétszínűsége teljesen lelepleződött. Ezt nem tudta megakadályozni semmiféle csűrés-csavarás, az sem, hogy agresszív álláspontjukat a Biztonsági Tanácsban is fenntartják. Nem segít az amerikai kormányon e helyzetben az sem, hogy két nyugati partnere, habár mindenki számára látha-

tóan kényszeredetten, de mégis segít neki a porhintésben. Még az sem segít rajtuk, hogy a „blokkonkívüliség" ismert bajnokainak véleménye szerint egyrészről súlyosan elítélendő az amerikai kémrepülőgép provokációja, másrészről azonban nem lett volna szabad ebből olyan nagy dolgot csinálni. Mit változtat mindez az emberiség szemében — és hozzátehetjük, a becsületes és józan amerikaiak szemében (tegnap nekem is volt szerencsém személyesen találkozni két ilyen kimagasló, józan, értelmes és haladó amerikai tényezővel) — azon, hogy az amerikai kormány volt az, amely farizeus módon békéről, tárgyalásról beszélt? Ugyanakkor kémrepülőgépet küldött a Szovjetunió területe fölé! Vajon miből kell nagy dolgot csinálnia egy kormánynak, ha nem abból, hogy megsértik határait, szuverenitását, hogy országa fölé kémrepülőgépet küldenek? Csak el kell képzelni, mekkora kiabálást csaptak volna ezek a „nem szabad lett volna ebből ilyen nagy dolgot csinálni" verselők, ha történetesen rajtuk esett volna csak századrész annyi sérelem, mint amilyent a Szovjetunió ellen elkövettek! A magyar nép nagyon jól megérti és helyesli a szovjet kormány igazságos álláspontját és üdvözli Hruscsov elvtárs bátor és határozott párizsi fellépését. *(Nagy taps.)*

A Szovjetunió, a szocialista tábor békepolitikája — amelyet a népek és országok egész sora támogat, amelynek helyességéről a Föld minden országában tömegek győződtek meg — legyőzhetetlen. Kétségtelen, hogy békepolitikánknak még hosszan tartó küzdelmet kell vívnia, amíg azt mindenki elfogadja. De akármilyen hosszan tartó is lesz a küzdelem, nem kétséges, hogy *a szocializmus és a béke, a békés egymás mellett élés eszméje le fogja győzni az esztelenséget, az elvetemültséget, az imperialista agresszió szellemét, a háborút.* (Taps.)

Mi, magyarok, béketörekvéseinkkel nem vagyunk egyedül. Szoros egységben haladunk a Szovjetunióval, a szocialista tábor országaival, a békét óhajtó népekkel és emberekkel, éljenek azok a Föld bármely országában. Igazunk van, rendszerünk erős, részei vagyunk egy hatalmas és legyőzhetetlen nemzetközi erőnek, a szocialista országok táborának. *(Nagy taps.)* Legyünk olyan szilárdak és állhatatosak az elveinkhez való hűségben, a munkában és a szocializmusért folyó harcban, mint amilyen helytállást a haza ügye min-

dig megkívánt hű fiaitól – és senki sem térithet le bennünket a végső győzelemhez vezető útról.

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága nevében még egyszer szívből köszöntöm a Hazafias Népfront kongresszusának tisztikarát, elnökségét, valamennyi küldöttjét, részvevőjét. Jó egészséget, sok sikert, személyes boldogságot kívánok szívből mindnyájuknak. *(Hosszan tartó, nagy taps.)*

Népszabadság, 1960 május 29.

FELSZÓLALÁS AZ EGYESÜLT NEMZETEK SZERVEZETE KÖZGYŰLÉSÉNEK 15. ÜLÉSSZAKÁN, NEW YORKBAN

1960 OKTÓBER 3

Elnök úr! Küldött urak!

Nem kétséges, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete közgyűlésének mostani, 15. ülésszaka valóban a legnagyobb jelentőségű a szervezet fennállása óta, és így történelmi fontosságú lesz. Ez következik magából a nemzetközi helyzetből és abból, hogy napirenden van az emberiség életének két, ma kiemelkedően legnagyobb fontosságú kérdése: az általános és teljes leszerelés, valamint a gyarmati rendszer teljes felszámolása. Jelentős tény, hogy először gyűltek össze ilyen nagy számban vita és tárgyalás szándékával a föld országainak vezetői. Nem kevésbé fontos, hogy az újonnan felvettekkel együtt immár 98 ország küldöttei tanácskoznak az ENSZ-ben. Felvételük által olyan népek képviselői szólhatnak hozzá az ENSZ egyenjogú tagjaiként a nemzetközi élet nagy kérdéseihez, amelyek korábban hosszú korszakokon át még saját sorsuk irányításából is ki voltak zárva.

A Magyar Népköztársaság kormánya és népe forrón köszönti az ENSZ tagállamai közé újonnan beválasztott országok népeit, és sok sikert kíván nekik önálló fejlődésükhöz. A magyar küldöttség sikeres munkát kíván a közgyűlésnek és a közgyűlés megválasztott tisztikarának.

Elnök úr! Küldött urak!

A béke megőrzése felfegyverzett, és ellentétekkel terhes világunkban az a kérdés, amely ma a legnagyobb mértékben foglalkoztatja minden ország közvéleményét. *A népek ebben a helyzetben mindenekelőtt azt várják az ENSZ-től, hogy minden lehetőt tegyen meg a leszerelés előmozdításáért.*

A nagyhatalmak képviselői nyilván nálam jobban ismerik a jelenleg folyó fegyverkezési verseny méreteit és a rettenetes tömegpusztító fegyverek már felhalmozódott nagy mennyiségét. A mostani helyzetben lappangó veszély nagyságát azonban mindannyian

jól ismerjük. A közvélemény sürgeti a megegyezést és a leszerelést. Tudjuk, hogy az általános és teljes leszerelés megvalósulása a népektől még nem kevés állhatatos harcot, a felelős kormányoktól pedig józan állásfoglalást kíván. A köztudatban a vezetők felelőssége érthetően nagyobb másokénál. Ebből adódik, hogy felelős vezető, szólaljon fel bár saját népe előtt vagy az ENSZ fórumán, nem térhet ki a béke nagy kérdései elől.

A közgyűlés mostani munkájában a Szovjetunió miniszterelnökének, a béke fáradhatatlan védelmezőjének kezdeményezésére nagy számban vesznek részt államfők, kormányelnökök és más, jelentős befolyással rendelkező államférfiak.

Az emberek az egész világon azt várják tőlük, mondják meg nyíltan, a leszerelés mellett vannak-e. Megismétlem: *erre a kérdésre, és nem másra kell válaszolniuk, akarják-e a leszerelést vagy nem.* S ha igent mondanak, azt várják az emberek, hogy a vezetők ennek szellemében cselekedjenek. Néha ugyanis, sajnos elmarad e kérdésben a világos, egyértelmű válasz is, de még gyakoribb, hogy *a szó és a tett nem esik egybe.* Szavakban majdnem mindenki a béke mellett van, de a tettek a szavaknál világosabban beszélnek.

Mindenki tudja, hogy amíg a Szovjetunió és a többi szocialista ország az utóbbi években jelentős mértékben *csökkentette haderőinek létszámát,* a NATO-hatalmak felelős tényezői csak az általuk folytatott *fegyverkezési hajsza* palástolásaképpen hangoztatnak békeszólamokat.

Tanulságos a népek számára, hogy mialatt a Szovjetunió és a többi szocialista ország kormányai új leszerelési és más, építő jellegű javaslatokkal készültek szeptember 20-ára, az ENSZ közgyűlésére, azalatt a NATO vezetői a saját maguk által eddig legnagyobbnak nevezett hadgyakorlatukat készítették elő ugyanerre a napra. Igaz ugyan, hogy Dennison admirális nyilatkozatában véletlennek nevezte ezt az egybeesést, de vajon van-e a világon olyan ember, aki ezt elhiszi? Ez nyilvánvalóan az erő fitogtatása akart lenni, de e vonatkozásban kárba veszett a költség és hiábavaló volt a fáradság, mert a partner nem ijedős. Az pedig, aki a népeknek ma hadgyakorlatokon kívül nem tud mást mutatni, nem erejéről tesz tanúságot, hanem jóakaratának teljes hiányát és politikai gyengeségét árulja el. *Az ENSZ tovább nem halasztható legsürgősebb*

feladata, hogy a béke védelmében a leghatározottabban ítélje el a kardcsörtetést, a hidegháborús manővereket és az államok szuverenitását sértő agressziót.

A népek békéjét fenyegető egyik legnagyobb veszély a NATO-hatalmak pénzén, fegyvereivel, politikai és adminisztratív támogatásával ismét talpra állított és nagyra növelt agresszív *német militarizmus.* Nyugat-Németországban naponta hangzanak el revansista kijelentések. Még a nyugati közvéleményt is felkavarta *a nyugatnémet tábornokok atomfegyvert követelő memoranduma.*

Miképpen lehetséges, hogy országok vezetői oly hamar el tudták felejteni az áldozatokat, a történelmi tapasztalatokat, a német imperializmus megsemmisítéséről tett ünnepélyes nyilatkozatokat, az e célból kötött nemzetközi szerződéseket? Más népek mérhetetlen szenvedéseiről és áldozatairól most nem szólva, vajon valóban oly régen lett volna az, amikor francia, angol és amerikai katonák tömegei estek el a német imperializmussal vívott öldöklő háborúban? Nem, ez nem volt olyan régen.

Az özvegyek, az árvák, a rokkantak még élnek, *és a népek, közöttük a magyar nép nem felejtettek. Ellenkezőleg, az újraéledt német imperializmus határozott megfékezését, a háború maradványainak felszámolását, a fennálló két német állammal megkötendő békeszerződést követelik.* A magyar nép öt év teljes nemzeti jövedelmét, az egész nemzet ötévi munkájának minden eredményét látta porrá égni a második világháborúban. Elvesztette felnőtt lakosságának mintegy *8 százalékát, félmilliónál több emberéletet, megközelítőleg annyit, mint a lélekszámban 17-szer nagyobb Egyesült Államok.*

Népünk saját hazájában felszámolta a háború forrását jelentő monopoltőke imperialista uralmát. Nálunk nincsenek fegyvereken nyerészkedő, háborúra spekuláló emberek. A népek közötti gyűlölködés szítását, a háborús uszítást törvény tiltja. Népünk joggal gyűlöli a háborút, az imperializmust. Békében akar élni minden más néppel. Dolgozni akar és békében akarja élvezni munkájának mind bővebben termő gyümölcseit a jövőben is. A magyar közvélemény is úgy látja, hogy *az emberiség most választóton van. Arról van szó, hogy az emberi lét példátlan pusztulását okozzák-e a tudomány korszakalkotó vívmányai, vagy pedig gazdag és boldog jövő vár az emberiségre. A népeknek a választás nem nehéz.* A megoldás is meg-

található. Mindenekelőtt arra van szükség, hogy az Egyesült Államok befolyásos körei kijózanodjanak a megbukott erőpolitikából, belássák a hidegháború mindenki előtt nyilvánvaló csődjét, és már most, ezen a közgyűlésen a megegyezés készségével kezdjenek tárgyalni az általános és teljes leszerelésről.

Ez megszilárdítaná a békét, és új gazdasági felvirágzást hozna. Új lendületet adna a két társadalmi rendszer békés versenyének, s ennek nagy hasznát látnák a dolgozó emberek Keleten és Nyugaton egyaránt. *A Magyar Népköztársaság kormánya, küldöttségünk teljes mértékben támogatja az ENSZ legutóbbi közgyűlésén benyújtott, s ott elvben egyhangúlag támogatott szovjet általános és teljes leszerelési javaslatot. Ugyancsak támogatjuk a szovjet küldöttség most benyújtott újabb javaslatait, mert ezek alkalmasak arra, hogy előbbre jussunk a leszerelés megvalósulása felé.*

Elnök úr! Küldött urak!

Az egész emberiség együttérzéssel és feszülten figyeli a gyarmati népeknek felszabadulásukért vívott, széles sodrású és drámai küzdelmét. Valóban *megérett az idő a gyarmati rendszer teljes és végleges felszámolására, annál is inkább, mert a gyarmati rendszer, az imperializmus e gyászos terméke az összeütközések állandó forrása.* Megszüntetése nagy lépés lesz előre azon az úton, amely az embermilliók létét fenyegető háború végleges kiküszöbölése felé vezet.

A gyarmatosítók sokáig gátolták az elnyomott gyarmati népek fejlődését, gazdaságilag kizsákmányolták őket. Barbár módra milliószámra pusztították a gyarmati országok lakosságát.

Hallottuk itt a kongói népet oly hosszú időn át rabságban tartó belga imperialisták hangját arról zengedezni, hogy megadták Kongó népének a függetlenséget, s legutóbbi katonai akcióikat csak a belga nők és gyermekek biztonságának védelmében hajtották végre.

Elfelejtettek azonban szólni arról, hogy az ottlevő belga állampolgárok biztonságát nem Kongó békés népe, hanem csakis az imperialisták provokációi fenyegették. Elfelejtettek beszélni arról, hogy elefántcsont- és nyersgumi-beszolgáltatás megtagadása címén sok éven át kongói férfiak, nők és gyermekek ezreinek kezét vagdosták le a belga gyarmatosítók. Nem esett szó azokról a borzalmakról sem, amelyekről E. Morell egykori angol szerző „A fekete ember sorsa" című könyvében írt. E könyvben közölt adatokból

kiderült, hogy a belga uralom kezdetén még a legóvatosabb becslés sem tette húszmilliónál kevesebbre a kongói lakosságot.

Az 1911-ben tartott népszámlálás Belgiumban közzé nem tett, de egy brit konzuli jelentésből nyilvánosságra került adatai szerint viszont ekkor már csak mintegy 8,5 millió volt Kongó lakossága. Ez csaknem 12 millió kongói ember elpusztítását jelenti, alig 25 esztendő alatt, s ez csak a legalacsonyabb becslés.

Némely gyarmatosítók most alakoskodva fehér tógát öltenek, és arról beszélnek, hogy ők azok, akik felszabadították az adott gyarmat népét... Ez hamis beállítás.

A gyarmatosítók csak elrabolták a gyarmati népek szabadságát, és most nem ők adják, hanem a gyarmati népek küzdelmes harcban maguk szerzik vissza elrabolt szabadságukat.

A gyarmatosítók arról beszélnek, hogy ők civilizálták és nevelték a gyarmati népeket. Sőt, még mérlegelik is, elég érettek-e már az önálló nemzeti létre. Mindenki tudja azonban, hogy a gyarmatosítók megjelenése előtt már régen létezett például az ősrégi kínai, indiai, indonéz kultúra és civilizáció, a magas színvonalú arab csillagászat és matematika, léteztek hatalmas és jól szervezett afrikai államok.

Nevelésről beszélnek. Egymás után hallottuk itt felszólalni Nkrumah urat, a Ghanai Köztársaság elnökét, Fidel Castrót, Kuba miniszterelnökét, Sukarno urat, az Indonéz Köztársaság elnökét és az egykori gyarmati és félgyarmati népek más neves képviselőit. A kéretlen tanítók és nevelők közül sokan tanulhatnának tőlük emberiességet, felelősségérzést, államférfiúi ítélőképességet. Nem utolsósorban tiszteletre méltó az imperializmussal szemben megnyilvánuló nagy erkölcsi bátorságuk.

A gyarmati rendszer eddigi haszonélvezőinek meg kell érteniük, hogy e kérdésben nincs többé hatása sem a mellébeszélésnek, sem pedig az igazság kiforgatásának.

Tudomásul kell venniük, hogy eljött a gyarmati rendszer maradéktalan felszámolásának ideje.

A történelem menete meggyorsult. A gyarmati rendszer alapjai annyira megrendültek, hogy minden olyan kísérlet, amely gátat akar vetni a felszabadulás folyamatának, nem hogy megállítja, hanem meggyorsítja azt.

Az általános vitában néhány küldöttség azzal kísérletezett, hogy a Szovjetunióra és a népi demokráciákra szórt durva rágalmakkal terelje el a figyelmet a gyarmatokról és az igazi gyarmatosítókról. Ez hiábavaló próbálkozás. Még a gyermekek is tudják az egész világon, hogy a gyarmatok és félgyarmatok Ázsiában, Afrikában és Dél-Amerikában, a gyarmatosítók és a gyarmati rendszer fő támaszai pedig nem Kelet-Európában, hanem Nyugat-Európában és Észak-Amerikában vannak.

Nem a gyarmati népek bűne az, hogy a gyarmatosítók által oly hosszú időn át kiszipolyozott országoknak úgyszólván nincs iparuk, mezőgazdaságuk elmaradott, primitív lakosságuknak gyakran több mint 90 százaléka írástudatlan, éhezik és az átlagos életkor 30–35 év.

Az én hazámban az ipar adja a nemzeti jövedelemnek csaknem kétharmadát. Mezőgazdaságunk fejlődik. Az ipar fejlődési üteme az 1920 és 1945 közötti évek átlagában évenként egy százalék volt. A felszabadulás óta eltelt idő alatt évenként átlagban 11 százalékkal emelkedett az ipari termelés.

A középiskolai tanulók száma a felszabadulás óta eltelt 15 évben 52 ezerről 204 ezerre, az egyetemi hallgatók száma 11 és fél ezerről 34 és fél ezerre növekedett. Írástudatlan nincs. Az átlagos életkor az 1930-as 48 évről 65-re, azaz 17 évvel emelkedett.

A gyarmatosító urak még saját országaik fejlődésében sem tudnak ilyen tempót felmutatni, nemhogy az általuk leigázott gyarmati népek életében.

Hogyan merészeli bárki is hazám és a Szovjetunió viszonyát rágalmazni, amikor népem az utolsó 15 év viharos fejlődését nem utolsósorban a Szovjetunió sokoldalú és önzetlen, szocialista szellemű gazdasági és kulturális segítségének köszönheti?

Nálunk nincs idegen tőke, és senkinek sem fizetünk osztalékot. A szovjet–magyar kereskedelmi kapcsolatok keretében a Szovjetunió több mint 80 százalékban nyersanyagot, energiát és félkész gyártmányokat szállít Magyarországnak, a Magyar Népköztársaság pedig több mint 80 százalékban ipari terméket szállít a Szovjetuniónak.

A kapitalista országok vezetői jól értenek a kereskedelemhez, és tudják, hogy ez mit jelent.

Nem tudnak megnevezni egyetlen kapitalista országot sem, amely egy nála kisebb és gazdaságilag kevésbé fejlett országgal, a kis országnak ennyire kedvező kereskedelmi kapcsolatot tartana fenn.

Ilyen nincs, ez ellentmondana az imperializmus fosztogató természetének.

A Magyar Népköztársaság népe és kormánya a szabadság eszméjét támogatja. Forrón üdvözli a győzelmes kubai forradalmat, szolidáris Algéria és Kongó népével. Kívánja valamennyi, ma még gyarmati vagy félgyarmati sorban sínylődő népnek, hogy mielőbb nyerje el teljes nemzeti függetlenségét.

A gyarmati rendszer felszámolása szempontjából *küldöttségünk célszerűnek tartaná, ha az egyes gyarmati országok felszabadulásával kapcsolatos minden eljárásból ki lenne zárva az az ország, amelynek imperialistái korábban az adott ország elnyomói voltak.* Így az ENSZ elejét vehetné a különböző lehetséges provokációknak, és annak, hogy a korábbi elnyomást valamilyen más, burkoltabb formában fenntartsák.

A volt gyarmati országoknak nyújtandó segély eszméje igazságos, amennyiben biztosítva lesz, hogy a segélyt az abban részesülő ország politikai függetlenségét vagy gazdasági önállóságát sértő feltételektől mentesen adják. Elképzelhető és a jó szándék tényleges bizonyítéka lenne, ha az a fél, amelyik onnan korábban nagy hasznot húzott, a felszabaduló országok népének méltányos és ésszerű összegű jóvátételt fizetne. A magyar küldöttség támogatja a gyarmati rendszer teljes megszüntetésére tett szovjet javaslatot, annak közgyűlési megvitatását és a nyilatkozattervezet elfogadását.

Az ENSZ közgyűlése a javaslatot magáévá téve növelhetné e világszervezet tekintélyét a népek szemében. *(Taps.)* Ha majd a gyarmati rendszer megszüntetése révén már szabad lesz az önálló nemzeti létre képes valamennyi nép, és ha országa megkapja ENSZ-tagságát, akkor a szó igazi értelmében megvalósul e szervezet egyetemessége is. *Képtelenség azonban akár az ENSZ egyetemességéről, akár az egész emberiség képviseletéről beszélni addig, amíg a 680 millió embert magában foglaló Kínai Népköztársaság képviselői el nem foglalják az egyedül őket megillető helyet az Egyesült Nemzetek Szervezetében.*

Csak gondolni kell reá és mindjárt nyilvánvalóvá válik: aki ellenzi azt, hogy a Kínai Népköztársaság elfoglalja helyét az ENSZ-ben, az ellenzi azt is, hogy átfogó leszerelési megegyezés jojjon létre. A Kínai Népköztársaság szóvivői teljes joggal mondják, hogy őket csak azok a nemzetközi megállapodások kotik, amelyeknek kidolgozásában részt vesznek. Az ENSZ önmagának tartczik azzal, hogy véget vessen annak a szűk látókörű, önző és mindenkire nézve káros nagyhatalmi politikának, amellyel az Egyesült Államok képviselete annyi éve megakadályozza, hogy a Kínai Népköztársaság elfoglalja jogos helyét az ENSZ-ben. Ezzel a kérdéssel nagy felelősséggel kell foglalkoznia minden küldöttségnek.

Az angol küldöttség például, amelynek kormánya egyébként diplomáciai kapcsolatban van a Kínai Népköztársasággal, nagyon jól tudja, hogy az úgynevezett *tibeti kérdés* a hidegháború mesterségesen gyártott terméke, a Kínai Népköztársaság rágalmazása. Ugyanakkor ez az ENSZ tagállamai között hevesen vitatott kérdés is. Ennek ellenére az angol küldöttség a főbizottságban a tibeti kérdés napirendre tűzése *mellett* foglalt állást. Másfelől viszont nem átallotta azt mondani: *ellenzi, hogy Kína képviseletének kérdését* a közgyűlés napirendjére tűzzék, mégpedig azzal az indokolással, hogy ez a tagállamok közötti vitás kérdés, s a vita rontaná a közgyűlés légkörét.

Hogyan? Az nem baj, ha a tibeti kérdés körüli vita újabb ellentéteket szül, csak a Kínai Népköztársaság jogainak érvényesítéséről ne vitatkozzunk? Csak azzal ne rontsuk a közgyűlés légkörét? Fel kellene már hagyni a nagy kérdések ilyen kezelésével. Túlérett már Kína ENSZ-képviseletének kérdése. Meg kell oldani, s ezzel az ENSZ tekintélye, tárgyalásainak hatékonysága, döntéseinek ereje csak növekedni fog. *Küldöttségünk a Kínai Népköztársaság jogainak érvényesítése mellett van, és támogatja a Mongol Népköztársaságnak az ENSZ-be való felvételét is.*

Küldött urak!

Más kérdésről is szeretnék szólni. Az ügyrendnek megfelelően már júliusban szétküldték a tagállamoknak az úgynevezett előzetes napirendet. Ezen 73 kérdést javasoltak az illetékes ENSZ-szervek és a különböző tagállamok a közgyűlés 15. ülésszakának napirend-

jére tűzni. Várakozással vette kezébe ezt az okmányt mindenki, aki az emberiség égető kérdései, a leszerelés, Algéria, Kongó és más nagy kérdések iránt érdeklődik.

Bennünket meglepett, hogy *az Egyesült Államok kormánya,* amely szavaiban a béke híve és nagyra értékeli az ENSZ-et, ezen az előzetes napirenden *egyetlen kérdést sem terjesztett elő.* Nem érdektelen azonban, hogy ezt követően, augusztus 20-án érkezett a Szovjetuniónak egy javaslata, és erre szinte válaszként az Egyesült Államok is benyújtott még ugyanaznap egy másik javaslatot. A Szovjetunió javaslata a pótlólag beterjesztett kérdések hivatalos listáján a 8. sorszámot, az Egyesült Államoké a 9. sorszámot kapta. A Szovjetunió kérte, hogy a közgyűlés tárgyalja meg az Egyesült Államoknak a Szovjetunió elleni agresszív cselekedeteit. Az Egyesült Államok az úgynevezett *magyar kérdés* megtárgyalását kérte.

A nemzetközi élet kérdéseivel foglalkozó minden ember számára ez maga is teljesen világossá teszi, hogy mikor és milyen alkalmakra kell az Egyesült Államoknak a magyar kérdés az ENSZ-ben. Mindenki nagyon jól tudja, hogy a vitatott 1956-os magyarországi események a történelem által lezárt, túlhaladott kérdések és a múlt problémái közé tartoznak. Az is köztudomású, hogy *az úgynevezett magyar kérdés az ENSZ közgyűlésén vagy bizottságaiban nem más, mint kizárólag hidegháborús célokat szolgáló áskálódás és rágalomhadjárat az ENSZ két tagállama, a Magyar Népköztársaság és a Szovjetunió ellen.*

A kettő közül a fő célpont persze nem a Magyar Népköztársaság. Mi, magyarok, hajlamosak vagyunk ugyan néha azt hinni, hogy a föld mi körülöttünk forog, de még mi sem hisszük, hogy az Egyesült Államok befolyásos körei a Magyar Népköztársaságban látják világuralmi terveik megvalósításának fő akadályát.

Mindaz, ami az úgynevezett magyar kérdés körül az ENSZ-ben eddig történt, méltatlan e világszervezethez, de méltatlan az Amerikai Egyesült Államok kormányához is, olyan kormányhoz, amelytől azt várná el a különböző országok lakossága, közöttük a magyar nép, hogy világos és pozitív lépéseket tegyen a feszültség enyhítésére, a leszerelésre, a tartós béke előmozdítására. Nagyon tévednek az Egyesült Államok felelős tényezői, ha azt hiszik,

hogy a várt pozitív lépések hiányát pótolhatják tavasszal egy U–2-es repülőgéppel, ősszel pedig az általuk gyártott, úgynevezett magyar meg tibeti kérdés sietős felvetésével. Ma már sokkal tájékozottabb a politikában az emberiség, semhogy a szemében bármely kormány ilyesmivel megőrizhetné tekintélyét és befolyását. *Az úgynevezett magyar kérdésnek az ENSZ-ben köze van a hidegháborúhoz és sok mindenhez, de semmi köze sincs a magyar valósághoz, sem pedig a világszervezet alapokmány szerinti rendeltetéséhez.* Van valami köze a jelenleg közismerten nem jó amerikai–magyar államközi viszonyokhoz is.

Valóban van *sok rendezetlen* kérdés viszonyunkban. Ezek egy kérdés kivételével rendkívül könnyen rendezhetők. Mi készen is vagyunk a rendezésre, és erősen bízunk abban, hogy ezek a kérdések előbb vagy utóbb, de mindkét felet kielégítő módon megoldást is nyernek. Bízunk ebben, mert tudjuk, hogy *még a legrosszabb akaratú ember is képtelen egyetlen olyan kérdést is megnevezni, amelyben az amerikai és a magyar nép érdekei ütköznének.* Ellenkezőleg. Mi azt valljuk, hogy a magyar és az amerikai nép érdeke közös a béke megőrzésében, népeink barátságának fejlesztésében, az államaink közötti kapcsolatok normalizálásában.

Szólnom kell az amerikai–magyar viszony egyetlen komoly és nehezen rendezhető kérdéséről is, minthogy annak nemzetközi vonatkozásai vannak.

Béke idején az amerikai–magyar viszony, fennállásának lehetségessé válása óta, mindenkor korrekt volt. *Csak 1947 óta rossz.* Hangsúlyozom 1947, és nem – mint azt sokan hiszik – 1956 óta. A magyar–amerikai államközi viszony jó, sőt, időnként szívélyes volt akkor, amikor Magyarországon a kormány az arisztokraták, a földesurak és a nagytőkések kezében volt. *Csak azóta van baj ezzel a viszonnyal, amióta Magyarországon a kormány és a hatalom a munkások és parasztok kezén van.* Ebből mi arra következtetünk, hogy nem kielégítő viszonyunk és még az úgynevezett magyar kérdésnek az ENSZ-ben való szorgalmazása mögött is valójában az rejlik, hogy az Egyesült Államok kormányköreinek velünk tulajdonképpen egy bajuk van: nem tetszik nekik a Magyar Népköztársaság társadalmi rendszere.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetét tudvalevően különböző, szocialista és kapitalista rendszerű országok hozták létre, éppen azzal a céllal, hogy biztosítsák a különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett élését, barátságát és szoros együttműködését az emberiség létérdekeit érintő közös kérdések megoldásában. Az alapítók már tudták, és ideje lenne most már mindenkinek tudomásul vennie, hogy a világon *különböző társadalmi rendszerű országok* léteznek. Sőt, azt is tudomásul kell vennünk mindnyájunknak, hogy ezeknek a különböző rendszerű államoknak békében, egymással *normális államközi kapcsolatban kell* egy időben és egymás mellett létezniük. Ez elkerülhetetlen.

A magyar dolgozó nép örökre véget vetett a nagytőkések és a földbirtokosok hatalmának, kizsákmányoló tevékenységének. *Szocialista államot és társadalmat teremtett önmaga számára. Abban él most és abban fog élni a jövőben is.* Ez az egyes személyek akaratától függetlenül ható társadalmi törvények következtében alakult így; történelmileg befejezett és *meg nem változtatható tény.*

Az amerikai–magyar viszony is azonnal rendbe jönne, az Egyesült Nemzetek Szervezete is azonnal megszabadulna egy reá erőltetett, viszályt keltő, hidegháborús kérdéstől, ha az Egyesült Államok kormánya, a józan észre hallgatva, tudomásul venné ezt a tényt, amelynek megváltoztatása egyébként is kívül esik illetékességének és lehetőségeinek határán.

A Magyar Népköztársaság társadalmi rendje magyar belügy. Ebben egyedül a magyar nép és annak alkotmányos szervei illetékesek. Az itt többször vitatott kormányintézkedésekről 1957. május 9-én számoltam be a magyar országgyűlésnek. Az országgyűlés, amelynek ülésén kettő híján valamennyi képviselő részt vett, egyhangúlag helyeselte és jóváhagyta a kormány valamennyi intézkedését. *A magyar kormány törvényeink szerint egyedül a magyar országgyűlésnek felel, és rajta kívül senkinek a világon.*

Legutóbb 1958 novemberében voltak általános választások hazánkban. Nálunk minden 18 évnél idősebb állampolgárra kiterjedő, általános, egyenlő és titkos szavazást biztosító választójog van. A választáson a Hazafias Népfront jelöltjei megkapták a jogosultak 97 százalékának szavazatát. Így jött létre a jelenlegi országgyűlés, amely mostani kormányunkat megválasztotta.

Törvényes kormányunk a nép bizalmából intézi az ország ügyeit. Ezt tudják az ellenünk áskálódók is. Azt is nagyon jól tudják, hogy rágalmazhatnak bennünket, de ezen a tényen sem rágalmakkal, sem pedig az ENSZ-ben kierőszakolt határozatokkal nem változtathatnak.

A magyar küldöttség azzal a szándékkal vesz részt a közgyűlés munkájában, hogy tőle telhetően hozzájárul a valóban nagy és fontos kérdések pozitív megoldásához.

A hidegháborús intrikákra és rágalmakra a magyar nép és az egész szocialista tábor igazának, erkölcsi és anyagi erejének tudatában, a feszültség enyhítésére való törekvés szellemében válaszol. Ez a törekvés világos állásfoglalást kíván. Nyíltan meg kell mondanom, hogy mi az ENSZ-nek az úgynevezett magyar kérdésben eddig hozott határozatait a hidegháború termékeinek, a Magyar Népköztársaság belügyeibe való illetéktelen beavatkozási kísérletnek tekintjük.

Bízunk abban, hogy ha nem most, akkor később, *de eljön az a nap, amikor mint alapokmány-elleneseket maga az ENSZ-közgyűlés fogja hatályon kívül helyezni az úgynevezett magyar kérdésben hozott törvénytelen határozatait.*

Elnök úr! Küldött urak!

Vannak, akik tájékoztatást kérnek a magyarországi helyzetről. Valóban lenne itt olyan ember, aki nem tudná, hogy nálunk évek óta törvényes rend van, és olyan rendezett közállapotok uralkodnak, hogy azokat nem egy kapitalista ország megirigyelhetné? Népünk lendületesen, odaadóan dolgozik és ennek eredményeképpen *az utóbbi négy évben az ipari termelés mintegy 36 százalékkal, a mezőgazdasági 12 százalékkal emelkedett. A dolgozók életszínvonala általában 24 százalékkal, az ipari munkások reálbére pedig 32 százalékkal emelkedett az elmúlt három és fél évben.* Az egészségügyi és kulturális viszonyok jók. A lakosság 75 százaléka részesül ingyenes betegségi és balesetbiztosításban.

Példaként megemlítem, hogy a napokban járt nálunk dr. Sabin, a neves amerikai tudós. Látta, hogy Magyarországon az idén, a kritikus hónapokban egyetlen gyermekbénulásos fertőzés sem volt. Ajánlotta, hogy a magyar orvosok vállalják el más országok szakembereinek instruálását, mert mintaszerűen szervezték meg az

összes gyermekekre kiterjedő ingyenes védőoltást, és a többi szükséges intézkedést.

Aki viszonyainkra kíváncsi, jöjjön el hozzánk, és nézze meg saját szemével, mi a helyzet hazánkban. Az ismert események óta nyugati turisták ezrei, újságírók százai jártak nálunk, közöttük nem kevés amerikai.

Megfordult nálunk ENSZ-főtisztviselő, amerikai külügyminisztériumi tisztviselő, szenátor, közéleti tényező. Ott vannak az Egyesült Államok és az összes nagy nyugati kapitalista országok diplomatái. A közgyűlésen képviselve van nem egy olyan semleges ország, amelynek vezetői, nagytekintélyű államférfiak, jártak nálunk az utóbbi években. Kérdezzék meg tőlük, mi a helyzet Magyarországon.

Elismerem, hogy az úgynevezett megbízatással rendelkező uraknak nem adtunk hivatalos felvilágosítást. Munro úrnak sem, akiről a minap egy főbizottsági ülésen arra a kérdésre, hogy tulajdonképpen kit képvisel, az Egyesült Államok képviselője – nyilván nyelvbotlás következtében – azt mondta, hogy az Egyesült Államokat. Még Hammarskjöld úrnak sem adtunk felvilágosítást akkor, amikor megbízatása volt kérdezősködni.

Tudnia kell azonban a közgyűlésnek, hogy *Hammarskjöld urat*, miután megszabadult bizonyára terhes megbízatásától, *ismételten meghívtuk Magyarországra*. Úgy látszik, ügyei eddig nem engedték őt hozzánk. Most is biztosíthatom önöket, hogy a magas vendégeknek kijáró udvariassággal fogadjuk, és illő vendéglátásban részesítjük az ENSZ bármely tisztviselőjét, bármikor, ha hidegháborús kérdésre vonatkozó különmegbízatás nélkül kíván ellátogatni hozzánk. Mindezt azért hangsúlyozom, hogy világos legyen, nem személyi kifogásaink vannak, nem is titkokat takargatunk, hanem egyszerűen az a megingathatatlan álláspontunk, hogy *a Magyar Népköztársaság belügyeibe beavatkozni senkit sem engedünk*.

A közelmúlt jó néhány tapasztalata csak megerősítette a magyar kormányt eljárásának helyességébe vetett hitében. Röviddel ezelőtt történt, hogy Lumumba úr, Kongó törvényes kormányának elnöke, népe ügyének igazságában bízva, célszerűnek látta az ENSZ segítségét kérni bizonyos nehézségek leküzdéséhez.

Az ENSZ főtitkára a kérésnek és a Biztonsági Tanács elvileg he-

lyes döntésének oly módon tett eleget, hogy az összes nehézségek megmaradtak, sőt, növekedtek. A segítséget kérő kormány alapjait viszont teljesen aláásták, az ország törvényhozó testületének álláspontját is semmibe vették, és lehetetlenné tették a kormány működését.

Mindenki tudja, hogy ez így történt. Ne csodálkozzék tehát senki, ha népek és országok, még oly igazságos ügyükben is, kénytelenek ez idő szerint fenntartással élni az ENSZ apparátusának bárminő közreműködésével szemben.

Küldött urak! Vannak, akik arra kíváncsiak, mikor vonják ki a szovjet csapatokat Magyarországról. A szovjet csapatok a varsói szerződés tagállamainak megfelelő megállapodásai alapján vannak Magyarországon. Kivonásuk a szerződő felek, köztük a Magyar Népköztársaság kormányának elhatározásától függ, nem pedig a nyugati stratégák óhajától. Ez ugyanis valóban a nyugati katonai vezetők problémája, s nem az ENSZ-é és még kevésbé a magyar népé. A magyar nép jól megvan azokkal a szovjet csapatokkal, amelyek megszabadították a náci fasiszta hadsereg rémuralmától és az országot a hitleristák kezére játszó Horthy-rendszer ellenforradalmár fasiszta erőitől. *A szovjet hadseregnek köszöni népünk nemzeti függetlenségének visszanyerését, és azt, hogy ma is békében és biztonságban él.* Ismeretes, hogy a varsói szerződés tagállamai *megnemtámadási szerződés* megkötését javasolták a NATO tagállamainak, sőt, indítványozták a varsói szerződés szervezetének és a NATO-nak egyidejű feloszlatását is. A Szovjetunió – valamennyi szocialista ország, köztük a Magyar Népköztársaság kormányának egyetértésével – az általános és teljes leszerelésre vonatkozó javaslatában is indítványozta, hogy *vonjanak vissza saját országának határai mögé minden külföldön állomásozó katonai egységet.* Ime, itt vannak az utak és módok, a ma is érvényes javaslatok. Csak el kell fogadni és meg kell valósítani őket, és akkor nem állomásozik majd többé a föld egyetlen országában sem más ország katonai egysége.

Azt mondják egyesek, hogy mi a szovjet csapatok segítségével levertünk egy általuk nemzetinek nevezett felkelést. De mi nem nemzeti felkelést, hanem csak egy ellenforradalmi puccsot vertünk le, mégpedig egy-két nap alatt. *Ezt az ellenforradalmi puccsot*

külföldön szervezték, sok éven át készítették elő a nemzetközi reakció erői. A nemzetközi reakció e puccskísérletével a belső reakció szűk csoportját mozgósította, megtévesztett egyeseket, de *e puccskísérlettől távol álltak a magyar nép szocializmushoz hű, alapvető tömegei.*

Hogy milyen egy valóban nemzeti felkelés, azt talán a francia küldöttség tudná megmondani a közgyűlésnek. Nézze meg bárki Algériát, mi történik ott. A francia gyarmatosítók minden modern fegyverrel felszerelt, félmilliós hadserege nem két nap alatt, hanem hat év alatt, sok százezer algériai hazafi elpusztítása után sem tudja leverni a felkelést. Nem tudja leverni és sohasem fogja leverni, mert ott valóban nemzeti felkelés van, amelyet a nép alapvető tömegei támogatnak, nem pedig ellenforradalmi puccs, mint 1956-ban volt Budapesten.

Olyan ismert körök, amelyeknek Csang Kaj-sek, Adenauer, Speidel, a náci tábornok és a hozzájuk hasonlók megfelelnek, mint demokraták – azt mondják, hogy mi nem vagyunk demokraták. Őszintén szólva, mi nem is akarunk az ilyen ízlésnek megfelelő demokraták lenni. Rendszerünk azonban demokratikusabb, mint vádolóink rendszere. *A magyar népi hatalom megsemmisítette a monopóliumok diktatúráját, a fasizmust, véget vetett a felekezeti megkülönböztetésnek és a faji üldözésnek, a születési és vagyoni előjogoknak, és szabad fejlődést biztosított az egész nemzetnek, az állam összes polgárainak.*

Igaz, hogy a Magyar Népköztársaság bíróságai megbüntették és a jövőben is megbüntetik az ország törvényes rendje ellen összeesküvőket és a haladó emberek gyilkosait, s ekörül nagy lármát csaptak egyesek. De arról hallgatnak rágalmazóink – pedig jól tudják –, hogy az 1956-os ellenforradalmi cselekményekért felelősségre vont személyek több mint háromnegyed része, nagyrészt közkegyelem útján, már kiszabadult, és visszatért a polgári életbe. Arról is hallgatnak, hogy nálunk ma kevesebb ember van börtönben, mint bármikor, amióta Magyarország szervezett államként létezik.

Mind e mögött persze, nem vádolóink humanizmusa van! A Magyar Népköztársaság mai kritikusai nagyon is meg voltak békélve a magyar nép véreskezű hóhérával, Horthyval és annak fasiszta rendszerével. Az valóban irtotta és börtönben seny-

vesztette a magyar nép legjobb fiait. Ez azonban nem fájt nekik, mert azok nem a népi rendszer ellenségei, hanem kommunisták és nem kommunisták, a fasizmus ellen harcoló hazafiak voltak. Ilyenek a vádak és a vádolók, akik szemben állnak velünk ebben az ügyben.

Mi is megkérdeznénk valamit az ENSZ-közgyűléstől, tisztán elvi alapon, anélkül, hogy bárkit is megneveznénk.

Rendjén van-e az, hogy ha egy kormánynak nem tetszik mondjuk Guatemala vagy Laosz vagy valamely más ország törvényes kormánya, akkor pénzzel, fegyverszállítással és felbérelt hazaárulókkal, annak megdöntésére puccsot szervez? *Rendjén van-e az, hogy ha egy kormánynak nem tetszik a szocialista országok társadalmi rendje, akkor annak aláaknázására évi százmillió dolláros alapot létesít, usztó rádióállomásokat tart fenn, és fasiszta ellenforradalmár puccsistákat bérel?* Ha nem tudnák, kiről van szó, és egyesek nem függnének és nem félnének tőle, akkor mindenki azt mondaná *nem, ez nincs rendben.* Azt mondanák, ez ellenkezik minden ismert nemzetközi jogszabállyal, ellentétben van az ENSZ alapokmányával.

Mi azt ajánlanánk az ENSZ közgyűlésének, hogy *az egyetlen államot sem veszélyeztető Magyar Népköztársaság kormányára szórt rágalmak tűrése helyett bélyegezze meg azt a kormányt, amely annyi ország népének életébe visz be ma is kívülről viszályt, békétlenséget, polgárháborút és vérontást.*

A Magyar Népköztársaság a hidegháborús kampány ellenére is fejlődik. De vannak a hidegháborúnak áldozatai is. Mi a hidegháborús propaganda szerencsétlen áldozatainak tartjuk a disszidáltak nagy többségét. A hazug imperialista propaganda hatása alatt hazájukból idegenbe szakadt emberek közül már eddig több mint 40 000 hazatért. Ennél jóval több szívesen hazatérne, ha különböző gáncsvetések és anyagi akadályok ezt nem tennék számukra ez idő szerint lehetetlenné. Várja a napot a hazájától távol élő minden magyar, amikor hazatérhet, ha csak végképp el nem vesztette emberi arculatát.

A disszidensek jó részének élete hányt-vetett. De még aki anyagilag boldogul is közülük, az is tudja, hogy ott van az igazi helye, ahol népe él, és nincs az a kincs, amely pótolhatná a hazát, a hazai kenyérnek, a Duna, a Tisza vizének ízét.

A haza ügyei rendben vannak. Jogot, emberi méltóságot, kenyeret és csak a szülőhazában megtalálható otthont nyújt minden becsületes dolgozó embernek, *s várja eltévedt fiait is.*

Még két magyar vonatkozású kérdésről szólok. Küldöttségünk az ENSZ közgyűlésének ülésszakára érkezett. Az Egyesült Államok és a Magyar Népköztársaság között diplomáciai kapcsolatok állnak fenn. Két oka is lenne tehát az Egyesült Államok hatóságainak, hogy itt New Yorkban a nemzetközi szokásoknak megfelelő jogokat és feltételeket biztosítsanak számunkra. Mindezek ellenére az amerikai hatóságok közöltek velem *egy népemre és kormányomra sértő, mozgásomat korlátozó intézkedést. Bár az intézkedés nem reám, és hasonló elbánásban részesített kollégáimra, nem is népemre hoz szégyent, hanem egyedül azokra, akik ezt kitervelték – elvből tiltakozom ellene.*

Engem személyemben is sokszor támadtak e helyen. Ezért engedtessék meg nekem egy magántermészetű megjegyzés is. Én magyar munkás vagyok. Világnézeti meggyőződésem miatt nem kevés üldöztetésben volt részem a Horthy-fasiszta rendszer és a hazámat megszálló német fasiszták részéről, de mindig meggyőződésem és lelkiismeretem szerint cselekedtem.

Az ember hibázhat, és tévedhet is, de én úgy érzem, igaz ügyet szolgálok, és *büszke vagyok rá, hogy a történelem egy súlyos órájában, hű társaimmal együtt, munkásosztályomért és sokat szenvedett magyar népemért kiállva, ott voltam, ahol lennem kellett és azt tettem, amit tennem kellett.* (Nagy taps.)

Elnök úr! Küldött urak!

Befejezem. Küldöttségünk véleménye szerint a közgyűlésnek – félretéve a hidegháborús célzatú kérdéseket – a valóban legfontosabbakra kell összpontosítania figyelmét. Eredményre kell törekednünk *a leszerelés és a gyarmati rendszer kérdéseiben.* A nyugati országok sajtójában bizonyos körök verik a nagydobot, hogy válságba került az ENSZ, mert a szocialista országok javasolják, hogy a főtitkári poszt helyett létesüljön három titkári poszt. Márpedig a jelenlegi helyzet feltétlenül indokolja, hogy a részrehajlás elkerülése céljából a NATO-csoportot egy, a szocialista országokat egy, és az egyik csoporthoz sem tartozó államokat is egy titkár képviselje. Nagyon jól működhetne ez a végrehajtó szerv, esetleg úgy, hogy

havonta váltanák egymást a titkárok a titkársági ülések levezetésében. *Miért legyen csak egy főtitkár, aki a határozatok értelmezésében és végrehajtásában a valójában létező államcsoportok valamelyikének érdekei javára, a másik két csoport érdekeinek ártalmára részrehajló?*

Az ENSZ nincs válságban. Inkább most válhat végre azzá, aminek az alapítók szándékai szerint lennie kellett volna. Igaz, hogy válságban van az a koncepció, amely eddig is uralkodó volt, az tudniillik, hogy az ENSZ nem lehet más, mint az Egyesült Államok külügyminisztériumának függeléke. Ez jó lehetett az Egyesült Államok kormánya számára, de nem volt jó az összes tagállamok és az emberiség számára. Az ENSZ csak akkor kerülhet kritikus helyzetbe, ha engedi megbénítani tevékenységét, és az üres szócséplés színterévé hagyja silányítani önmagát.

Veszélyes kísérlet erre egyébként az a cselszövés, amelyet az Egyesült Államok küldöttsége a főbizottságban a közgyűlés munkájának megbénítására szőtt. *A közgyűlésnek nem szabad eltűrnie, hogy az emberiség létérdekeit döntően érintő kérdéseket a bizottságok útvesztőjébe süllyesszék,* és a közgyűlés a Szovjetunió javaslatára felvett kongói kérdésen kívül, csupán az Egyesült Államok gyártotta két hidegháborús kérdést, az úgynevezett tibeti és magyar kérdést tárgyalja. Ez végzetes hiba lenne. Ez a küldöttségek tekintélyes része számára elfogadhatatlan. Magát az ENSZ-et pedig súlyos, ugyanakkor az egész világ előtt nevetséges helyzetbe hozná. Vagy talán éppen ez az Egyesült Államok küldöttségének célja? Világos, hogy az imperialista erők és törekvések a nemzetközi politikai életben, és így magában az ENSZ-ben is még jelen vannak és hatnak. A múlthoz ragaszkodók nem mondanak le könnyen céljaikról.

De a népek szerencséjére a nemzetközi helyzetnek ma már az az egyik fő jellemző vonása, hogy a béke és a haladás erői hatalmasak és tovább növekszenek. Most már jéken tudják tartani a háború sötét erőit. Az emberiség joggal bízhat egy békés és boldogabb jövőben.

Köszönöm!

Népszabadság, 1960 október 4.

FELSZÓLALÁS AZ ORSZÁGGYŰLÉS ÜLÉSÉN

1960 DECEMBER 9

Tisztelt országgyűlés!

A mezőgazdaság szocialista átalakításának befejezése fejlődésünk jelenlegi szakaszában valamennyi belső kérdésünk közül *a legnagyobb horderejű és minden tekintetben a fejlődés kulcsa.* A Magyar Szocialista Munkáspárt VII. kongresszusa megállapította, hogy a népköztársaság rendjének konszolidálása és megszilárdítása után rendszerünk további politikai erősítése mindinkább és döntően a soron levő gazdasági és kulturális feladatok helyes megoldásától függ.

Ami a gazdasági fejlődést illeti: ismeretes, hogy a Központi Bizottság 1959. évi márciusi határozata nagy visszhangot keltett az országban. *Munkások, parasztok, értelmiségiek százezrei, milliói tették magukévá azt a jelszót, hogy gyorsítsuk meg hazánkban a szocialista építést.* Ennek eredményeképpen nagy lendületet vett az ipari termelés emelése, fejlődésnek indult a mezőgazdasági termelés, előre haladtunk a közművelődésben, a művészeti és a tudományos élet területén is.

Hároméves tervünk még nem fejeződött be, de az eddig ismert adatok szerint valószínű, hogy az ipari termelés növekedése meghaladja a 40 százalékot, a mezőgazdasági termelésé pedig a 12 százalékot. A beruházás lényegesen nagyobb volt a tervezettnél. Külön kiemelem a mezőgazdasági nagygépek beszerzésére fordított összegeket. Az ország gépállománya – traktorok, kombájnok és más mezőgazdasági nagygépek – tavaly csaknem egynegyedével, az idén pedig több mint 30 százalékkal növekedett. Nem kérkedni akarok ezzel, csupán a fejlődés ütemét akarom érzékeltetni, hiszen aligha van ország, amely egymást követő két esztendőben ilyen mértékben emelte volna a mezőgazdasági nagygépek számát.

A termelésben, a beruházásban elért nagyarányú fejlődés együtt járt az életszínvonal megfelelő emelkedésével. Önök tudják, hogy 1957 elején a dolgozók reálbére 14–16 százalékkal növekedett. Az

utána következő időszak feladata volt, hogy *ezt a reálbér-növekedést megfelelő termelőmunkával alátámasszuk.* Teljes mértékben sikerült célunkat elérni, a tervezett hat százalék helyett kilenc százalékos az egy keresőre jutó reálbér-emelkedés.

A jövedelem növekedését tükrözi a fogyasztás is, ami három év alatt 20 százalékkal növekedett. Ez pedig nem csekélység. Mindent egybevetve: ha az év végén összegezzük majd a hároméves terv eredményeit, megállapíthatjuk, hogy az ország nemcsak visszajutott a szocializmus építésének egyenes útjára, hanem újabb nagy lendületet vett hazánkban a szocialista építőmunka. A hároméves terv teljesítésével és túlteljesítésével a magyar népi demokrácia, a párt és a nép összefogott ereje világraszóló győzelmet aratott.

Ezzel elértük másik célunkat is, amely tudvalevőleg az volt, hogy új ötéves tervünkhöz magasabb és szilárdabb kiindulópontot, alapot teremtsünk. Népgazdaságunk mostani helyzete lehetővé teszi, hogy a jövő évben töretlenül haladjunk tovább előre. A jövő évi tervek kidolgozása befejezéshez közeledik, s így a gyárak minden valószínűség szerint a legközelebbi hetekben megkapják jövő évi tervüket.

Az ötéves terv egészével némiképpen más a helyzet. Ötéves tervünket két évvel ezelőtt kezdtük kidolgozni. Közben olyan *nemzetközi tárgyalásokat* folytathattunk, amelyeknek eredményeképpen egy döntő vonatkozásban máris jobban állunk, mint bármely eddigi tervünk indulásakor: *ötéves tervünkhöz több mint 70 százalékig biztosítottuk a nyersanyagot és az energiát, és – ami nem kevésbé fontos – a megfelelő rendeléseket is.* A terv egésze azonban még nincs készen. Át kell dolgozni. De pontosan ellenkező okokból, mint amikről a Magyar Népköztársaság ellenségei beszélnek. Arról van szó, hogy amikor mi – némi óvatossággal – a hároméves terv időszakára az ipari termelés évenkénti hat–hét, legfeljebb nyolc százalékos fejlesztését terveztük, a *fejlődés pedig 11–12–13 százalék,* akkor nyilvánvaló, hogy *a fejlődés üteme új helyzetet teremt az ötéves terv szempontjából is.*

A korábbi elképzelések módosítását megköveteli az a másik – Központi Bizottságunk és kormányunk szerint igen pozitív – tényező is, hogy *az utóbbi két esztendőben a mezőgazdaság szocialista átalakulása olyan ütemet vett, ami legszebb reményeinket is meghaladja.* Az ötéves tervet tehát átdolgozzuk. Ehhez még két-három hónap szük-

séges. De az átdolgozott új ötéves terv – s ezt szeretném itt az országgyűlésnek és erről a helyről az egész dolgozó magyar népnek megmondani – *a VII. kongresszuson elfogadott fő irányszámokon alapszik.* Attól csak annyiban tér el, hogy valamennyi lényeges vonatkozásban *magasabb célokat* tűzünk ki, mint ahogy azt egy évvel ezelőtt terveztük. *(Nagy taps.)*

A termelékenység alakulásáról és a normákról szólva, meg kell mondanunk, hogy a termelékenység a hároméves terv időszakában kedvezőbben alakult, mint az azt megelőző években, de *növekedése valamivel alatta maradt annak az aránynak, amit szerettünk volna elérni.*

Véleményem szerint – s ez nemcsak az én véleményem – ez két tényezőre vezethető vissza. Az egyik a normák nem helyes kezelése. Szeretném emlékeztetni a tisztelt országgyűlést arra, hogy 1957 elején, amikor Központi Bizottságunk és kormányunk kidolgozta gazdaságpolitikánk fő vonalait, elhatároztuk, hogy – figyelemmel mindarra a negatívumra is, amit az előző évek gyakorlata mutatott – a normák megállapításánál más módszert követünk, mint korábban. A normákat ugyanis a világon mindenütt fejlesztik, s ez így is lesz mindaddig, amíg szervezett emberi munka, termelő tevékenység lesz. Ezt azért mondom így, mert ellenségeink már megint hangoztatják: „Íme, újból jönnek a normával." A korábbi években nálunk két-, három-, esetleg négyévenként kormányrendelettel, tehát az egész országban egyszerre, egységesen rendezték a normát. Ez egyik módja a normarendezésnek. Mi azonban úgy ítéltük meg, hogy ez a módszer nem lehet helyes, igazságos, mert ha három-, négyévenként az egész országban egyszerre, nagyjából azonos színvonalon rendezik a normákat, akkor ez óhatatlanul hátrányos lehet a dolgozók egyes kategóriáira. Mindenki tudja ugyanis, aki termeléssel foglalkozik, hogy *a műszaki fejlődés nem egyszerre és nem azonos szinten jelentkezik valamennyi iparágban.*

Ha tehát egyszerre azonos szinten rendezik a normákat az egész országban, akkor ez hátrányos lehet az olyan üzemben dolgozókra, ahol nem fejlődött arányosan a technika, vagy nem tartottak lépést a munkaszervezés korszerű követelményeivel. Ezért mi a normarendezés másik módját választottuk. Azt mondtuk, hogy a normarendezésnek folyamatosnak kell lennie. Tehát, *ha egy termelési ágazat*

vagy üzem — jobb munkaszervezéssel vagy új gépek beállításával — megteremti a gyorsabb, könnyebb és jobb munka feltételeit, akkor ott a normákat is rendezni kell. Ez az igazságos, helyes út.

A gyakorlatban azonban mindez nem ment úgy, ahogy 1957-ben elhatároztuk. Miért nem? Gazdasági vezetőink egy részének gondolkozásában — talán az ellenforradalom egyik káros hatásaként — visszamaradt olyan helytelen szemlélet, amely valamiféle népszerűtlen dolognak tekinti a normarendezést. Ezért nem módosították megfelelően a normákat olyan iparágakban, illetve gyárakban, ahol pedig az utóbbi három évben korszerűsítették a munkaszervezést, a technológiát, vagy jobb nyersanyagot kaptak.

Most óva intjük a gazdasági vezetőket mindenfajta kapkodástól; attól, hogy amolyan „dir-durr, bele"-alapon egy-két hét alatt akarják megoldani mindazt, amit két-három esztendő alatt elmulasztottak. *A szocialista építés és a dolgozó nép elemi érdeke, hogy ezt a kérdést az előttünk álló évben körültekintően — és feltétlenül a dolgozókkal folytatott előzetes tanácskozások alapján — oldjuk meg.*

A másik tényező a *gazdasági vezetés bizonyos nehézkessége.* Állítom, hogy a mi gazdasági vezetésünk nem rossz. Nem is lehetne az ellenkezőjét mondani, amikor a hároméves terv ilyen eredményeiről adhatunk számot. Gazdasági vezetésünk mégis bizonyos javításra szorul. Szocialista hazánkban az élet viharos tempóban megy előre, és ez természetesen nagyobb lendületet kíván a dolgozó emberektől általában. Több fejtörést, gondolkodást és az új helyzethez való alkalmazkodást mindenkitől, s még inkább a vezetőktől. Vonatkozik ez elsősorban a gazdasági vezetőkre.

Csaknem négy esztendő tapasztalata bizonyítja, hogy az általunk kidolgozott gazdasági irányelvek helyesek. Jól döntöttünk a megtermelt érték elosztásáról, arról, hogy a megtermelt értékből mennyit fordítsunk a termelőerők fejlesztésére, mennyit fogyasztásra, s milyen iparágakban helyezzük el a beruházandó tőkét. Következetesen megvalósítottuk azt az egyik fő gazdaságpolitikai elvünket is, hogy *a szocializmus építése együtt járjon a dolgozók életszínvonalának rendszeres emelésével.* Enélkül ugyanis nem lehet szocialista társadalmat építeni. Nem egészen következetes azonban a gazdaságpolitikai elvek érvényesítése a mindennapok gyakorlatában. Most ezt kell megkövetelnünk.

A gazdasági irányításban a vezetési módszerek felülvizsgálásán kívül – úgy gondolom – még egy nagyon fontos tennivaló van: *erélyesebben követeljük meg a kommunista elvhűséget!* Ha valakire fontos gazdasági feladatok végrehajtását bízzák, képviselje és hajtsa végre a feladatot kellő elvhűséggel és állhatatossággal. Más szavakkal – a konzervatív gondolkodásúak kedvéért –, úgy is mondhatnám, hogy emberi helytállást kell követelnünk. A kommunista elvhűség teljesen megfelel az emberi helytállás fogalmának: a tisztesség, az erkölcsi bátorság olyan fokát, a közérdek olyan képviseletét követeli, amilyent ma szocialista hazánkban joggal várhatunk minden vezetőtől. Emberi helytállásra, kommunista elvhűségre van most szükség!

Most mindezzel összefüggésben visszatérek a normákra. Erről a kérdésről már három hónapja bizonyos fajta „szavaztatás" folyik az üzemekben; a dolgozók tömegeivel vitatjuk meg. Nagyon jó tapasztalatokat szereztünk. Ha megkérdezzük a dolgozókat, kell-e több termék, több iparcikk, több élelmiszer – feltétlenül azt mondják, hogy kell. Rövidítsük a munkaidőt? Feltétlenül rövidíteni akarjuk. Mi is azt akarjuk, hogy – miként a szovjet dolgozók – mielőbb elérjük a hétórás munkaidőt.

Akarjuk rendszeresen emelni az életszínvonalat? Akarjuk és akarják a munkások is. De *hogyan lehet rövidíteni a munkaidőt, hogyan lehet tovább emelni az életszínvonalat? Csak több termeléssel, csak jobb és gazdaságosabb munkával.*

A normának nem az a célja, hogy mi a munkásoknak kellemetlenséget okozzunk, hanem az, hogy a munkásság, a dolgozó nép élete évről évre szépüljön, gazdagabb és jobb legyen.

A kormány, illetőleg a kormány szervei az egész nép előtt vállaljuk a felelősséget, amikor kijelentjük, hogy a normákat rendszeresen módosítani, tökéletesíteni kell. Mi vállaljuk a felelősséget, amikor azt mondjuk, hogy ahol a munka feltételeit sikerül javítani – akár új technikával vagy a munka jobb megszervezésével, akár például jobb nyersanyaggal –, ott ezzel párhuzamosan a normákat is állandóan javítani kell. A helyi vezetőnek ugyanakkor vállalnia kell a kezdeményezést is és a felelősséget is annak eldöntéséért, hogy a saját üzemében mikor érkezett el a normák módosításának az ideje.

Látnunk kell, hogy a népgazdaság általános fellendítésének sok feltétele adva van. Mindenekelőtt a szocialista rendszer, a párt és a nép összeforrottsága, a helyes gazdaságpolitika, valamint a tömegek öntudata, tettvágya. Ez hatalmas erő.

A népgazdaság további gyorsabb fejlesztése alapvetően a mezőgazdasági termelés előrehaladásától függ. A számok is azt mutatják, hogy míg az ipar termelése a felszabadulás előttinek három és félszerese, a mezőgazdasági termelés csupán 20–22 százalékkal nőtt. Ezért nyilvánvaló, hogy a mezőgazdasági termelés erőteljes fellendítése a népgazdaság általános fejlődésének és a nép életszínvonala gyorsabb emelkedésének alapvető feltétele.

Az imperialisták és kiszolgálóik gyakran szemünkre vetik, hogy „a régi rendszerben Magyarország fél Európát ellátta gabonával – most pedig vannak esztendők, amikor még be is kell hozni gabonát". És persze szitkot, átkot szórnak új rendszerünkre. Nekünk azonban nyugodt a lelkiismeretünk. Igaz, hogy a Horthy-rendszer idején Magyarország jelentős gabonaexportot bonyolított le. De hogyan? Úgy, hogy – habár a régi statisztikák szerint a kenyér fő élelmezési cikk volt hazánkban – *milliószámra éltek itt dolgozó emberek, akik éheztek, még a mindennapi kenyerük sem volt meg.* Magyarországon annak idején külterjes gazdálkodás folyt, s a gabona vetésterülete is nagyobb volt. A vetésszerkezet azóta változott.

Az ország adottságai olyanok, hogy a megváltozott vetésszerkezet és a megnövekedett fogyasztás mellett is meg tudjuk termelni saját magunk kenyerét. Egy-két éven belül el is kell ezt érnünk. A későbbiekben exportálni is tudunk. De ez teljesen más jellegű export lesz, mint hajdanában.

Mi úgy exportálunk mezőgazdasági termékeket, hogy közben a nép rendesen éljen, bőségesen táplálkozhasson. Az emberek ma már nálunk rendesen táplálkoznak. Most még egy kicsit jobban kell dolgoznunk, hogy megfelelő mértékben exportálhassunk mezőgazdasági cikkeket is.

A mezőgazdaságban bonyolult a fejlődés útja. *A termelés eredményeitől nem választhatók el a tulajdonviszonyok, illetve az azokban bekövetkezett változások.* Utalok az iparra. Amikor a burzsoázia – 1945–1948 között – látta már, hogy hatalma végóráit éli, csökkent az ipari termelés. S amikor a munkásosztály átvette a gyárakat,

bizonyos ideig tartott még ez a folyamat. Nagyon jól emlékszem arra, hogy amikor a három nagy gyárat átvettük, az ellenség azt ordította: azelőtt hasznot hajtó üzemek voltak, az átvétel után pedig ráfizetésesek. És – biz' isten – ráfizetésesek is voltak. *(Derültség.)* A régi vezetés kivonult, és – sajnos – a műszaki káderek egy részét is befolyásolni tudta. A munkásosztálynak olyan embereket kellett odaállítania, akik telve voltak forradalmi lelkesedéssel, szolgálatkészséggel, a nép ügye iránti odaadással, de soha életükben nem vezettek gyárakat. Időbe[illegible]telt, míg beletanultak. És *nézzék meg ma ezeket a munkásosztály által vezetett gyárakat: a nemzeti jövedelemnek több mint 70 százalékát adják.* (Nagy taps.)

Még inkább így van ez a mezőgazdaságban. A tulajdonviszonyok változása átmenetileg zavaró tényezőként hat a termelésre. Így volt ez akkor is, amikor felosztottuk a régi tőkés, földesúri, egyházi nagybirtokokat. Akkor is visszaesett a termelés, de utána egyenesbe jutott.

Most a birtokviszonyok változása más jellegű, és nem kell hogy döntően kihasson a termelésre. Miért más jellegű? Mert annak idején a feudális tőkésosztályt egy másik osztály, a parasztság váltotta fel a tulajdonban.

Most azonban a kisparasztságot nem váltja fel másik osztály, mert másfajta formában övé maradt a föld. Ezért mondjuk, hogy lehetséges a kettős feladat végrehajtása, vagyis, *egy időben megoldható a mezőgazdaság szocialista átszervezése és a termelés növelése.* Ma már az élet tényei bizonyítják ezt. Ha pedig a szocialista átszervezés alapvető munkáján túl vagyunk, bár nem kicsi, de könnyebb feladat lesz a termelés további fellendítése.

Losonczi és Fehér elvtárs beszélt arról, hogy a még egyénileg termelő dolgozó parasztoknál átmeneti bizonytalanság mutatkozik. A nép, az ország s a parasztság érdeke, hogy megszűnjék a termelésre károsan ható bizonytalanság, s fejezzük be a mezőgazdaság szocialista átszervezését, átépítését.

Mindenki tudja, hogy az idén olyan esős ősz volt, amire szinte emberemlékezet óta nem volt példa. A tőkés világban a kapitalizmus korbácsa hajtja munkára az embereket. Nálunk ez már ismeretlen fogalom. Ismeretlen a tőkés világ hajszája, ismeretlen a könyörtelen taposás. Hazánkban mindinkább előtérbe lép az új típusú

paraszt buzgalma, munkaszeretete, öntudata. Ennek köszönhetjük, hogy *bár okozott kárt ez az esős ősz, mégis 2 300 000 holdon elvetették az őszi gabonát. A parasztság nagy munkagyőzelme ez, erősödő öntudatának bizonyítéka.*

A népgazdaság általános fejlődése, ismétlem, megköveteli a mezőgazdasági termelés fellendítését, ez pedig a mezőgazdaság szocialista átszervezésének befejezését. Ami a szocialista átszervezés előttünk álló lépését illeti, ahhoz sok hasznosat ad a mögöttünk levő két év tapasztalata. A szocialista átszervezés két esztendejében – az 1958–1959-es és az 1959–1960-as télről beszélek – elért fejlődés számai impozánsak. 1958 decemberében a megművelt földnek körülbelül 10 százaléka volt a termelőszövetkezeteké. Egy évvel később 35 százaléka, még egy évvel később pedig több mint 60 százaléka.

Elvtársaim! Gondoltuk volna-e, hogy a fejlődés ilyen lendületes lesz? Nem gondoltuk. Mielőtt Moszkvába utaztam, meglátogattam nagyon tisztelt barátomat, Dobi elvtársat, aki, sajnos, még most is kórházban van. Sok mindenről beszélgettünk. Emlékeztettem őt arra, hogy egy régebbi találkozásunkkor megkérdezte: „Na jó, most már van megint erős népköztársaságunk, de azt mondd meg nekem, mikor lesz itt erős termelőszövetkezet?" Ő a szocialista gondolatnak, a szövetkezeti mozgalomnak nem tegnapi harcosa. Sok vihart átélt életében, de mindig hű volt ehhez a gondolathoz, ehhez az eszméhez. Legutóbb emlékeztettem erre a beszélgetésünkre. Azt felelte: „Emlékszem. Mennyi ideje annak a találkozásunknak?" Két esztendeje! S most, a megművelt földterület háromnegyed része szocialista nagyüzemű gazdaság! Hát nem történelmi, forradalmi győzelme ez a magyar népnek? S ennek a győzelemnek az igazi nagyságát nem is az mutatja, hogy megszületett, hanem az, ahogyan megszületett.

Amint tudják, az idén New Yorkban jártam. Ott – mint ENSZ-küldöttnek – kézbesítették nekem egy disszidens magyar ügyvéd könyvét, amelyet az ENSZ üléséig gyorsan összepofozott, befejezett, aztán valamelyik állam pénzén kinyomtatták és a küldöttek között szétosztották. Nem tudom, hogy hívták a szerzőt. A könyv címe valahogy úgy hangzott, hogy „Lábbal tiporják Magyarországon az emberi jogokat". A könyv nagy része a mezőgazdaságunkban

bekövetkezett változásokkal foglalkozik. A szerző azt mondja: a kommunisták erőszakkal érték el az utóbbi két évben bekövetkezett változást, és ennek fő formája lélektani erőszak volt. Ha dolláron eltartott ellenségünk egyebet nem tud kiszopni az ujjából, mint azt, hogy a mezőgazdaságban bekövetkezett fejlődésnek a fő mozgató ereje a „pszichológiai erőszak" volt, akkor mi nyugodtan mondhatjuk, hogy a bekövetkezett fejlődés a dolgozó parasztsággal, dolgozó népünkkel a legteljesebb egyetértésben ment végbe. *(Nagy taps.)* Ez nagy győzelem. Erre büszkék vagyunk! Ez az egyetértés ad nekünk erőt további munkánkhoz.

Ennek az eredménynek a világ minden országában örülnek testvéreink. A magyar nép e hatalmas győzelmének szívük mélyéből örülnek a kommunista és munkáspártok. Imperialista ellenségeink viszont – akik most sem szeretnek bennünket jobban, mint mondjuk 1956 novemberében – valahogy már több tisztelettel kezelnek bennünket.

A még egyénileg dolgozó paraszt testvéreinkkel folytatott megbeszélés és egyetértés alapján ezen a télen befejezzük a tömeges szervezést, ez azonban nem jelenti a szocialista átszervezés befejezését is.

A tömeges szervezés befejezése után *egy vagy másfél esztendő kell az új termelőszövetkezetek megszilárdításához. Ha azon is túlvagyunk, akkor elmondhatjuk, hogy hazánkban leraktuk a szocialista társadalom alapjait.*

Nagy dolog lesz az, hogy ezt a valóban mély forradalmi átalakulást – amely tíz esztendővel ezelőtt kezdődött nálunk – ezen a télen lényegében befejezzük, s ezzel sok-sok kommunista forradalmár, becsületes magyar hazafi álmát és akaratát teljesítjük. A magyar dolgozó nép már 1919-ben is a szocialista nagyüzemmel akarta felcserélni a feudális nagybirtokot, mert ebben látta felemelkedésének, boldogabb jövőjének távlatait.

S mi most megvalósítjuk a forradalmi erők régi álmát. Ezután a párt, az Elnöki Tanács, a kormány, a tanácsok minden erejüket a termelés, a kultúra fejlesztésére fordíthatják.

A munkások, a parasztok, az értelmiségiek minden erejüket arra összpontosíthatják, hogy minél többet hozzunk ki a magyar földből, minél többet teremtsünk, alkossunk az iparban, a mezőgazda-

ságban, a kultúrában, hogy minden szempontból előre haladjunk az élet minden területén.

Mély meggyőződésem, hogy egész munkásosztályunk és dolgozó parasztságunk nagy többsége helyesli az átszervezés befejezését. Van-e erő, amely ezzel a szándékkal szemben áll? Az egyik fékező erő a becsületes dolgozó emberek gondolkodásában is meglevő maradiság. Ezt tartom a legnehezebb akadálynak. Arról sem szabad megfeledkeznünk, hogy osztályellenségeink is szeretnének még akadályokat rakni szocialista fejlődésünk útjába. A maradiságot felvilágosító munkával kell és lehet legyőzni. Sok ténnyel érvelhetünk. Egyebek között – az új, szocialista magyar parasztember példájával! Már a legkisebb faluban is vannak ilyen parasztemberek. Mi általában többet beszélünk a munkába későn járókról, mint azokról – pedig sokkal többen vannak –, *akiknek megváltozott a gondolkozásuk és már szocialista módon élnek és dolgoznak.*

Méltó az írók tollára a magyar faluban bekövetkezett változás. Nemrégiben itt járt nálunk egy neves nyugati filmszakember; egy – a harmincas években kivándorolt – magyar, aki azt mondta, hogy *neki fogalma sincs arról, mi a marxizmus, de valami nagyszerű az, ami ebben az országban történik az emberek boldogulásáért.* Az ő szavait idézem: „Még akik inkább panaszkodnak, mint dicsekednek, még azok is úgy élnek – mondotta –, hogy az ember nyugodtan kijelentheti: maguk csodát csinálták ebben az országban."

És ehhez még hozzáteszem a következőket. Ha az ember szombaton – így mondom, szombaton és nem vasárnap, mert már a falun is meghonosodott a víkend *(Derültség.)* – végigsétál a főutcán, és látja ott a fiatalokat, külsejükből nehezen tudná megállapítani, hogy parasztlánnyal vagy netán filmszínésznővel találkozik-e, mert bizony, úgy külsőleg nem sok különbség van már a kettő között. *A magyar parasztember ma már igényli a kultúrát, igényli a civilizációt.*

A szocialista öntudat egy jellemző példáját mondta el nekünk Prantner elvtárs Tolna megyéből. Vihar jött, és a lekaszált széna ott volt a földeken. A faluból az emberek rohantak a földekre, hogy mentsék a szénát. Olyan ember futott elöl, aki egy évvel korábban úgy nyilatkozott, hogy ő inkább elemészti magát, semmint a szövetkezetbe lépjen. S most torkaszakadtából kiáltotta: „Emberek, véd-

jük meg, ne hagyjuk, ez a miénk!" Íme, így változik meg a magyar ember!

Ami viszont az osztályellenséget illeti, hát mit tud csinálni? Az imperialisták tehetetlen dühükben napirenden tartják például az ENSZ-ben az úgynevezett magyar kérdést. Attól természetesen mi létezünk, erősödünk is, boldogulunk is, nyugodtan építjük új, szocialista rendünket.

Agitálnak is, rádiókat is tartanak fenn. És természetesen, nem riadnak vissza a rémhírek terjesztésétől sem. Ezzel is szeretnék hátráltatni szocialista fejlődésünket. Ilyesmivel foglalkoznak: baj van – mondják – a magyar gazdasági helyzettel. Aztán hozzáteszik: nem bírják gazdaságilag a szocialista átszervezést. Olyasmit is fecsegnek, hogy: lebélyegzik nálunk a százforintost, meg lefoglalják majd a disznókat. Kitalálták azt is, hogy emelik majd a közlekedési díjakat. Még olyat is hallottam: nem engedik vissza Moszkvából Kádárt. *(Derültség.)* Nos, hazajöttem, itt vagyok. *(Derültség, taps.)*

Komolyra fordítva azonban a szót: rengeteg üdvözletet hoztam a szovjet emberektől és más barátainktól. Nagy-nagy szeretettel és megbecsüléssel fogadták mindenütt küldöttségünket. Beszéltünk Hruscsov elvtárssal és más szovjet elvtársakkal, a kínai elvtársakkal, köztük Liu Sao-csi elvtárssal, szomszédainkkal, köztük Novotny és Dej elvtársakkal, Thorez elvtárssal, és mondhatom, hogy a világ valamennyi részéből jött elvtársakkal. Egyik sem mulasztotta el, hogy kifejezze örömét a magyar nép boldogulása láttán, és lelkünkre kötötték, hogy adjuk át szívélyes, testvéri üdvözletüket és sok-sok jókívánságukat. *(Hosszan tartó, nagy taps.)*

Ami viszont a rémhíreket illeti, bejelenthetem, hogy a százforintost nem bélyegzik le, a disznókat nem foglalják le; *gazdasági helyzetünk egészséges, s a rémhírterjesztők összes okoskodása ellenére még egészségesebb lesz, még nagyobb lendülettel fejlődik tovább. Dolgozó népünk a jövőben további felemelkedés, a legközelebbi napokban pedig rendes, nyugodt, családias karácsonyi ünnepek elé néz.* Ez a helyzet most. S a fejlődés a jövőben is töretlen lesz.

Szólnom kell azokhoz a honfitársainkhoz, akik időnként felülnek a rémhíreknek. Érdemes lenne összeállítaniuk egy hosszabb jegyzéket, hogy a felszabadulás óta hányszor és hányféle rémhírt hallottak,

mert mi hajlandók vagyunk azt államköltségen is kinyomatni és terjeszteni. *(Derültség.)*

Mi nyíltan beszélünk nehézségeinkről is. Népünknek, történelme során, sokszor volt olyan kormányzata vagy vezetője, aki azt mondotta, hogy minden rendben van – de semmi sem volt rendben. Sajnos, ennek a gyakorlatnak némi árnyéka átvetődött a felszabadulás utáni időkre is. Bizony volt olyan helyzet, amikor kommunisták által irányított kormány is mondott olyasmit, hogy ez vagy az rendben van, de az emberek tudták, látták, hogy nincs rendben.

Mi most a helyes gyakorlat? Mi sokkal helyénvalóbbnak és jobbnak tartjuk, hogy ha összegyűlünk tanácskozni, akkor ne arról beszéljünk, ami rendben van, inkább továbbra is mindig azzal foglalkozzunk, ami nincs egészen rendben, ami nehézség, akadály, baj, amit le kell küzdeni. Ma minden honfitársunk általában tűrhetően él. Annak idején, mikor nem élt valami rózsásan, elcsodálkozott: miért mondják neki, hogy ő nagyon jól él; s lehet, hogy most meg azon csodálkozik, hogy mikor lényegében istenesen él, miért beszélnek annyit a nehézségekről. Ehhez hozzá kell szokni. Az a helyes kommunista gyakorlat, hogy mindig az élet által napirendre tűzött nehézségekkel foglalkozunk. Ez azonban ne nyugtalanítsa az embereket, hiszen négyéves tapasztalatuk azt is megmutatta, hogy ha mi elhatározzuk, hogy a nép széles rétegeit érintő kérdésekről akarunk dönteni – váltson ki az a döntés tapsvihart vagy némi kis fejcsóválást –, *mindenben mindig a tömegekkel együtt politizálunk. S ettől nem fogunk eltérni, mert ez a helyes kommunista gyakorlat!*

Vannak a fejlődés közben akadályok is. A leküzdésükre rendelkezésre álló erőkről beszélve, engedjék meg, hogy *mindenekelőtt a kommunisták és pártonkívüliek szövetségét említsem.* Ez a mi egyik fő erőnk az Elnöki Tanácsban, a kormányban éppúgy, mint itt az országgyűlésben és valamennyi fontos társadalmi intézményünkben. Szerencsére, mindinkább kialakul nálunk az a szokás, hogy azt szidjuk, aki szunyókál vagy rosszul dolgozik, anélkül hogy tekintettel lennénk arra, párttag vagy pártonkívüli-e.

A mindennapi munkában éppúgy, mint a vezető testületekben összeforrnak nálunk az emberek, párttagok, pártonkívüliek, s ez társadalmunk igen nagy ereje. *A szakszervezetekben* például körülbelül 250 000 funkcionárius tevékenykedik, beleértve az egyszerű bizal-

miakat is, akik a munkapad mellett dolgoznak. A 250 000 emberből körülbelül 70 százalék pártonkívüli, és elmondhatjuk: segítik a párt politikáját. Vagy vegyük a *Kommunista Ifjúsági Szövetséget.* Félmillió tagja közül körülbelül 10 százalék párttag. Velük együtt a párton kívüli fiatalok százezrei képviselik és hajtják végre a párt politikáját. Hasonló a helyzet a *nőmozgalomban. A Hazafias Népfront* bizottságaiban 110 000 ember dolgozik. Ezenkívül van körülbelül 200 000 népfront-aktivista. Valamennyien dolgoznak, mozgósítják a tömegeket, tettekkel bizonyítják eltökéltségüket: hogy a kommunistákkal együtt tevékenykednek a párt politikájáért.

Ebben az összefogásban van a mi erőnk. Erre az erőre támaszkodunk, amikor most ismét a munkásosztályhoz, a parasztság és az értelmiség legjobbjaihoz fordulunk: segítsék nagy, történelmi feladatunk befejezését, a mezőgazdaság szocialista átszervezését.

Harcunkban, minden nagy feladatunk megoldásában *támaszkodunk a világ haladó erőire; ez a mi nemzetközi bázisunk.* A világ haladó erőivel együtt őrködünk hazánk függetlenségén, építjük népünk szocialista jövőjét, küzdünk itthon a szocialista építés új sikereiért, nemzetközileg pedig a háború ellen, a békés egymás mellett élésért, a szocializmus világméretű győzelméért.

Engedjék meg, hogy röviden érintsem a külpolitika egy-két kérdését is. Részletesen beszéltek itt a vitában *az osztrák–magyar kapcsolatokról.* Valamennyi szomszédunk közül Ausztria az egyetlen kapitalista ország. A gyakorlatban kellene realizálnunk a magyar szocialista és az osztrák kapitalista államnak nemcsak békés egymás mellett élését, hanem jó szomszédi viszonyát is. Mi szüntelenül fáradozunk ezen. Nagyon egyetértek azokkal az elvtársakkal, akik azt mondják: nem mi vagyunk a felelősek azért, hogy ez a viszony jelenleg nem ilyen.

A határon túl, Ausztriában nagyon jól tudják, hogy mi békés, jószomszédi viszonyt akarunk. Szent meggyőződésem, hogy *mi Ausztriával nemcsak békésen fogunk egymás mellett élni, hanem végül is nagyon jó szomszédi viszonyt tudunk kialakítani,* minden gáncsoskodás és közbeeső zavaró epizód ellenére is. Csak mellékesen jegyzem meg, hogy az ilyen epizódokért felelős személyeket nem nálunk, hanem a határon túl, Ausztriában kell keresni.

Volna azonban még egy megjegyzésem a magyar–osztrák vi-

szonyt zavaró epizódokkal kapcsolatosan. Valamelyik képviselőtársunk említette, hogy amikor a Nőtanács egyik megbízottja Ausztriába akart utazni, előbb – hogy úgy mondjam – hitvallást kellett tennie, mivel akarja tölteni az idejét, kikkel és miről akar beszélni. Nos, ez rendben van. Ehhez joguk van. Megértem, hogy az osztrákok féltik semlegességüket a Nőtanács egy képviselőjétől. *(Derültség.)* De kérdem, miért nem adnak hasonló kérdőívet az olyan hivatásos kémnek is, mint például Allen Dulles, aki elég gyakran jár Ausztriába, s akinek nem is titkolt hivatása a kémkedés. Büszke arra, hogy „nem tudom, hány éve" kémkedéssel foglalkozik. Tőle miért nem kérdezik meg: kivel óhajt ön érintkezni, mi célból, milyen ügyeket akar megtárgyalni? Ezzel pedig jó szolgálatot tennének Ausztria belső békességének, általában a béke ügyének, és nem utolsósorban a magyar–osztrák viszonynak is.

Nem ártana, ha az osztrákok részéről is több progresszív lépés történne, hiszen az ő helyükben én arra gondolnék: tovább lesz nekik szomszédjuk a Magyar Népköztársaság, mint vendégük az amerikai kémszervezet főnöke. *(Derültség és nagy taps.)*

Másik megjegyzésem *az Egyesült Államokkal való viszonyunkra* vonatkozik. Meggyőződésem, hogy az Egyesült Államokkal is ki tudjuk és ki fogjuk alakítani a normális kapcsolatokat. Békésen, a békés egymás mellett élés jegyében elférhetünk egymás mellett a földtekén, annak ellenére, hogy itt szocialista társadalom van és lesz, ott pedig még kapitalista rendszer van. A békés egymás mellett élés a történelem elemi erejű követelése.

Méltatlan, igazságtalan és sértő volt a bennünket érintő mozgáskorlátozás New Yorkban. De volt egy más érzésem is. A „New York Times" egyik tudósítójának el is mondtam. Nézze – mondtam neki –, rám nézve személyileg ez a mozgáskorlátozás sértő volt, de nem kellemetlen. Részben azért, mert egész jó társaságban voltam. Tudják, hogy négy embert „tiszteltek meg" így: Hruscsov elvtársat, Mehmet Shehu elvtársat, Fidel Castrót és engem. A társaság tehát nem volt rossz. Eszembe jutott 1932 februárja, amikor a börtönből kifelé tartva, a toloncházban megjelent előttem az akkori horthysta belügyminisztérium egyik főtisztviselője, és közölte, hogy én, mint kommunista, nem hagyhatom el Budapest határát. Mondtam a New York-i tudósítónak: nem először történik meg velem, hogy egy bi-

zonyos körzetet nem hagyhatok el. Először a Horthy-fasiszta rendőrség büntetett ezzel. Az a tilalom – mondtam az újságírónak – már nem áll fenn, az a főtisztviselő egész rendszerével együtt a múlté már; – *én pedig, az egykori magyar kommunista ifjúmunkás, én még mindig itt vagyok, sőt, New Yorkban vagyok!* (Nagy taps.)

Én az ilyesfajta újkori mozgáskorlátozásnak sem jósolnék sokkal nagyobb jövőt, mint annak idején a Horthy főtisztviselője által számomra előírt korlátozásnak.

Valamikor valóban joggal mondhatta magáról az Egyesült Államok, hogy a haladás, a demokrácia hazája. Hajdanában a feudális Európából sok ember menekült oda és talált menedéket a reakció elől. Ma egész más a helyzet: ellenkező „hírnevet" sikerült szerezniük az Egyesült Államok vezetőinek: a világ minden elcsapott fasiszta diktátora, hitleristája, nyilasa, bukott népnyúzója úgy tapad hozzájuk, mint a mágneshez; bennük lelnek fő patrónusukra. Úgy gondolom, jobban kellene tőlük tartanunk, ha lemondanának erről a nagyon is kétes hírnévről. Mert a hidegháború, *a reakció világméretű támogatása végső fokon visszacsap és zsákutcába viszi az amerikai imperialisták politikáját.*

Vannak ott is progresszív, józan gondolkozású emberek, akik hívei a békés, normális egymás mellett élésnek, és elég tiszteletreméltó bátorsággal képviselik is álláspontjukat. Nekem szerencsém van ismerni a Cyrus Eaton házaspárt. Én tisztelem ezt a házaspárt, annak ellenére, hogy milliomos. Kifejezetten tőkés, nagykapitalista. De a háború ellen van, a korlátozás nélküli kereskedelem és érintkezés, a békés és normális egymás mellett élés híve a különböző társadalmi rendszerű országok között.

Nixon már megbukott, Allen Dulles is meg fog bukni. De Cyrus Eaton, ha az ő vonala győz, sajnos, még jó ideig nem fog „megbukni". *(Derültség.)* Az ő vonalával kell majd birkóznunk. S feltétlenül el kell érnünk – ehhez viszont jó pár évig kell nyomnunk a gombot –, hogy az egy főre eső termelésben és fogyasztásban majdan túlhaladjuk a legfejlettebb kapitalista országokat, köztük az Egyesült Államokat is.

Nemrégiben folyt le a kommunista és munkáspártok moszkvai tanácskozása. Erről szólva elmondhatjuk, hogy a tanácskozás heteiben Moszkvában dobogott a nemzetközi munkásosztály szíve. *Ez*

a tanácskozás a világ legfontosabb eseménye volt, mert az emberiség jövőjét a munkásosztály fogja megszabni és meghatározni.

A 81 kommunista és munkáspárt képviselőinek, a nemzetközi munkásosztálynak a döntései az emberiség jövőjét formálják. Joggal mondhatjuk, hogy a moszkvai tanácskozás történelmi jelentőségű volt.

A tanácskozás széles körű elvtársi véleménycsere volt, amelynek során fő politikai vonalunk és egységünk tovább erősödött. Erősödött a Szovjetunió Kommunista Pártjának tekintélye. Erősödött a Szovjetunió Kommunista Pártja és a Kínai Kommunista Párt, valamint a többi testvéri párt összeforrottsága és egysége. Ez is nagy fontosságú tény a jövendő harcok szempontjából. Az a fő irányvonal erősödött tovább, amelyet a Szovjetunió Kommunista Pártjának Központi Bizottsága — Hruscsov elvtárs vezetésével — nyitott meg a személyi kultusszal és annak minden káros kinövésével szemben 1953-ban, amikor is félrelökték a szocialista fejlődés útját gátló köveket. Ez a fő politikai vonal uralta a történelmi jelentőségű *XX. kongresszust*, ahol sok tekintetben továbbfejlesztették a marxizmust, s amelynek hatása új, friss lendületet vitt az egész nemzetközi munkásmozgalom harcába. Ez hatotta át az 1957-es moszkvai tanácskozáson született nyilatkozatot, s így *ez a fő politikai vonal a Szovjetunió Kommunista Pártjának irányvonalából a világ kommunista mozgalmának fő irányvonala lett.* S most tovább erősödött. Tovább erősödött a nemzetközi munkásmozgalom egysége, a föld valamennyi népének javára.

Tisztelt képviselőtársaim! Amikor mi itt a mezőgazdaság fejlesztéséről, a szocialista társadalom alapjainak lerakásáról tanácskozunk, a szocialista Magyarország felépítésének kérdéseiről beszélünk jó, ha tudjuk, hogy ez a célunk egybeesik az emberi haladás irányával. Jó tudnunk, hogy népünk ma az emberi haladás élén járó nemzetek sorában van. Nem a múlthoz, hanem a jövőhöz kötötte sorsát a magyar nép: *a világ fejlődésének fő áramlatában, a szocialista fejlődés áramlatában haladunk.*

A mostani moszkvai nyilatkozat történelmi okmány. Valójában hatalmas, történelemformáló erő összpontosul ebben a nyilatkozatban; a világ kommunista mozgalmának egységes ereje. „*Az emberi társadalom történelmi fejlődésének fő tartalmát, fő irányvonalát és fő*

sajátosságait korunkban a szocialista világrendszer, azok az erők határozzák meg, amelyek az imperializmus ellen, a társadalom szocialista átalakításáért harcolnak"* – hangzik a nyilatkozat. *Ezek közé az erők közé tartozik a Magyar Népköztársaság is.*

Mi, magyar kommunisták, a Központi Bizottságban is és másutt is gyakran mondjuk: *tevékenységünkért felelünk a magyar nép előtt és felelünk a nemzetközi munkásosztály színe előtt is.* Felelősek vagyunk a magyar nép jövőjéért, és a magunk frontján, illetve a magunk erejéhez képest a világ kommunista mozgalmának jövőjéért is. Azt szeretném, ha ezt a felelősséget – barátságunknak és szövetségünknek megfelelően – kicsit kiterjesztenők a pártonkívüliekre is, abban az értelemben, amilyen felelősségtudattal itt együtt tanácskozunk az ország szocialista fejlődéséről.

Mi, 81 kommunista és munkáspárt küldöttei, együtt tanácskoztunk. A 81 közül csak 12 az olyan párt, amelynek hazájában a munkásosztály van uralmon, s amely párt egy ország életét irányítja. *Erre a 12 pártra különösen nagy felelősség hárul, s engedjék meg, hogy ezt a felelősséget egy kicsit a mi parlamentünkre is átvigyem.* Azok a kommunista hazafiak, akikkel a moszkvai tanácskozáson együtt ültünk, számítanak ránk; várják tőlünk is, hogy eredményesen, jól dolgozzunk. Nemcsak a Szovjetunióra, hanem minden egyes szocialista országra, tehát a Magyar Népköztársaságra is bizalommal és mint példára tekint a világ minden elnyomottja. *Szeretnék, ha úgy dolgoznánk, hogy saját népük előtt példának említhessék a mi hazánkat is:* nézzétek, ott van a Magyar Népköztársaság, a szabad emberi élet és boldogság hazája, ahova a szocializmus útja vezet.

Mi a felszabadult szocialista népek családjához tartozunk; ez ad nekünk erőt. S a mi erőnk is ad valamit ahhoz a nagy nemzetközi erőhöz, amely a népek jövőjét védi, biztosítja.

„*Az imperializmus semmiféle erőlködése nem állíthatja meg a történelem előrehaladását. Létrejöttek a szocializmus további döntő győzelmének szilárd előfeltételei. A szocializmus teljes győzelmét nem lehet feltartóztatni*"** – állapítja meg a nyilatkozat, s hozzáteszi: „*A kommu-*

* A békéért, a nemzeti függetlenségért ... Kossuth Könyvkiadó 1961. 19. old.

** Ugyanott.

*nista világmozgalom korunk legbefolyásosabb politikai ereje, a társadalmi haladás legfontosabb tényezője lett."**

Mi, akik ott lehettünk a moszkvai tanácskozáson, szinte tapinthatóan éreztük azt a legyőzhetetlen erőt, amelynek magunk is részesei vagyunk.

Öt világrész kommunista és munkáspártjainak képviselőit hallva, még inkább meggyőződhettünk arról, hogy a kommunizmus lángja, a marxizmus–leninizmus – amelynek világító fáklyáját Marx és Engels gyújtotta meg s Lenin emelte magasra – kiolthatatlanul lobog immár a föld minden országában.

S milyen célt tűz maga elé a nemzetközi kommunista mozgalom? „*A kommunisták történelmi küldetésüket* – mondja a nyilatkozat – *nemcsak abban látják, hogy világméretekben megszüntessék a kizsákmányolást és a nyomort, és örökre kizárják az emberi társadalom életéből bármilyen háború lehetőségét, hanem abban is, hogy már a mi korunkban megszabadítsák az emberiséget az új háború rémétől.*"**

A világ kommunista pártjai minden erejüket e nagy történelmi küldetés megvalósításának szentelik. Mi, magyar kommunisták is ezt tesszük, mert forrón óhajtjuk, hogy a magyar munkás, paraszt, értelmiségi szabad társadalomban alkothasson, hogy egészségesen nőjenek fel a magyar gyerekek, fiatalok, hogy békében éljenek a magyar nők, férfiak, és békében pergethessék napjaikat a munkában elaggottak. Azt akarjuk, hogy virágozzék hazánk földje.

Mi, magyar kommunisták minden szavunkkal és tettünkkel bizonyítani akarjuk és fogjuk a legnagyobb igazságot: azt, hogy a kapitalizmus az ember megalázása, a kommunizmus az ember szabadsága; *a kapitalizmus létbizonytalanság, a kommunizmus a biztos jövő és az emberi jólét; a kapitalizmus a háború örök fenyegetése, a kommunizmus az emberiség szilárd békéje.* (Nagy taps.)

Kedves elvtársak! Tisztelt képviselőtársaim!

A moszkvai nyilatkozat elítélte a revizionizmust, az imperialistákkal való megalkuvást, az imperialisták előtti meghajlást. Elítélte a dogmatizmust, a tömegektől való elszakadást. Pártunk egész poli-

* Ugyanott, 75. old.
** Ugyanott, 49–50. old.

tikája, immár négy éve folytatott szilárd és állhatatos kétfrontos harca tehát – amely egy időben irányul a revizionista árulás, valamint a dogmatizmus és a szektarianizmus ellen – ezen a tanácskozáson újabb igazolást és megerősítést nyert a nemzetközi munkásosztály által.

Bennünket sokan azzal vádoltak – és talán ma is vádolnak –, hogy túl kemények voltunk, mert határozottan szakítottunk és leszámoltunk a revizionista árulókkal és az ellenforradalmárokkal. Ez nem baj. A nép ellenségeivel szemben pártunk ilyen lesz a jövőben is. Más oldalról viszont azzal vádoltak bennünket, hogy túl puhák, engedékenyek, revizionisták vagyunk. Miért? Mert nem az ellenséget kerestük minden emberben, hanem az embert – még azokban is, akik négy évvel ezelőtt szemben álltak velünk –, vagy legalábbis az emberi vonásnak azt a maradványát, amelynek segítségével a megtévedteket is visszavezethetjük a helyes útra. Bízunk abban, hogy pártunk e tekintetben is ilyen lesz a jövőben. Mert pártunk azt tartja – és ugyanezt vallja kormányunk, parlamentünk is –, hogy rendszerünket mindenkor vaskézzel kell védeni minden belső és külső ellenséggel szemben, de mindig emberi módon kell bánni az emberekkel. *(Taps.)*

Nem tettünk és nem teszünk engedményt a jövőben sem, sem a revizionizmusnak, sem a dogmatizmusnak és a szektarianizmusnak. Pártunk megmarad a marxista–leninista úton, következetesen kitart az igazi, tényleges kommunista politika mellett.

Tisztelt képviselőtársaim! Nincs tehát semmiféle fordulat a mi politikánkban. Az eddigi úton megyünk tovább. Ugyanazt a politikát valósítjuk meg a társadalom egész életében, az államéletben, amelylyel népünk, kormányunk, országgyűlésünk eddig is egyetértett, és amelynek végrehajtásában egységesen támogatta Központi Bizottságunkat. Népünk saját tapasztalatai alapján győződött meg e politika helyességéről, és nem kívánja, hogy változtassunk rajta. Inkább azt várja, hogy még következetesebben és jobban végrehajtsuk azt a politikát, amely immár négy esztendeje áthatja az egész országot, az államéletet. Bízunk abban, hogy pártunk a néppel még erősebben összeforrva küzd az előttünk levő feladatok megoldásáért. *Ez a bizalom adja azt a meggyőződést, hogy a következő években fellendítjük a mezőgazdaságot is, és végigvisszük a nagy történelmi művet:*

a mezőgazdaság szocialista átalakítását, s befejezzük hazánkban a szocialista társadalom alapjainak lerakását.

Meggyőződésem, hogy a következő évek a munka, a szívós harc és nemegyszer az egymás közötti vita évei lesznek. De a gazdag eredmények évei is, egész népünk javára. *(Hosszan tartó taps.)*

Népszabadság, 1960 december 10.

FELSZÓLALÁS A KOMMUNISTA IFJÚSÁGI SZÖVETSÉG I. KONGRESSZUSÁN

1960 DECEMBER 17

Tisztelt kongresszus! Kedves elvtársak, barátaim!

Szívből köszöntöm önöket, a haladó magyar ifjúság képviselőit, a Kommunista Ifjúsági Szövetség I. kongresszusának küldötteit. Külön üdvözlöm a párt Központi Bizottsága nevében is kedves külföldi vendégeinket, a nemzetközi kommunista ifjúsági mozgalom mindazon képviselőit, akik szolidárisak a mi fiataljainkkal, s ennek jeléül eljöttek, részt vesznek kongresszusukon.

Tisztelt elvtársak! Kedves elvtársnők!

Ezernyi jele van annak, hogy egy erős, céltudatos és tevékeny szervezet kongresszusa ez. Szinte nehéz elhinni, hogy a dicső elődeik nyomdokába lépő fiatalok alig négy évvel ezelőtt kezdték csak szervezni a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetséget.

A négy évvel ezelőtti kezdet nem volt könnyű, és az út, amelyen a KISZ azóta járt, nem volt akadályoktól és nehézségektől mentes. Akkor még a szocializmussal rokonszenvező fiatalok jó részében is volt bizonytalanság és nem kevesek fejében zavar. Egyesek dogmákkal, szektás nézetekkel küszködtek, mások tisztánlátását a revizionista népbolondítás és ellenséges rágalomhadjárat zavarta. Az ifjúság széles rétegeiben rombolt a reakció, az ellenforradalom mérge is. Egy ideig a felnőtt elvtársak egy része is – igazságtalanul általánosítva – bizalmatlan volt ifjúságunkkal szemben. Ezt az akadályt is le kellett küzdeniük fiataljainknak az ifjúsági szövetség létrehozásához.

A párt azonban bízott a kommunista eszme erejében, bízott a magyar ifjúságban. S íme, ma elmondhatjuk: négy évvel ezelőtt is nem kevés olyan fiatal volt hazánkban, aki töretlen híve maradt eszméinknek; azóta pedig százezerszámra támadtak a magyar ifjúság soraiból újabb, munkára és áldozatra kész harcosai a kommunizmus nagy, legyőzhetetlen, örök eszméjének. Négyévi szívós munka és harc után elmondhatjuk: létrejött, soraiban több mint félmillió öntudatos

fiatalt tömörít, van és feladatát jól betölti a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség. Ez nagy nyeresége népünknek és nagy győzelme a kommunizmus eszméjének hazánkban.

Elvtársak! A Kommunista Ifjúsági Szövetség eszmei, politikai befolyását és szervezeti erejét legjobban az egész magyar ifjúság ugyanezen években végbement nagy fejlődésén mérhetjük le. A magyar ifjúságra, magától értetődően, nagy befolyást gyakorolt a párt, a néptömegek harca a szocializmusért, s a szocializmus erőinek hatalmas előretörése a nemzetközi életben. *De nem vitás, hogy a magyar ifjúság fejlődésének egyik döntő tényezője a Kommunista Ifjúsági Szövetség állhatatos, mindennapi munkája volt.*

Egy időben szokás volt nálunk az eredményekről sokat beszélni, ugyanakkor illetlenség számba ment, hogy a bajokról nyilvánosan is szó essék. Az utóbbi időben viszont – talán visszahatásként – az eredményekről kevesebbet szólunk, a bajokat pedig gyakran nagyobbnak festjük, mint amilyenek azok a valóságban. Nem hiába mondják, hogy aki egyszer forró tejjel megégette a száját, az utána sokáig még a hideg vizet is megfújja. Így van ez akkor is, ha az ifjúság kerül szóba.

Beszélünk mi, és nem is keveset, a fiatalok soraiban fellelhető rideg önzés, a közügyekkel szembeni közömbösség, az idealista, vallásos nézetek, a szabadosság, csirkefogóság, bűnözés kirívó eseteiről. Kell ezekről a káros jelenségekről szólni? Feltétlenül. Sőt, éppen azért, hogy végképp leküzdhessük, nyilvánosan ostorozni kell e hibákat a jövőben is. Szólnunk kell azonban és elsősorban arról kell szólnunk, hogy *a magyar ifjúság egészében jóravaló, dolgos. Büszkén lehet és kell szólnunk arról is, hogy a magyar ifjúság nagy többségét meghódította, vonzza a szocialista eszme, áthatja a szocialista hazafiság, az internacionalizmus szelleme, az alkotó szocialista munka pátosza, lelkesedése.* Ez az igazság, ez a döntő, ez népi demokráciánk egyik ereje, ez jövőnk legszebb ígérete. *(Taps.)*

A Kommunista Ifjúsági Szövetség egyik legjelentősebb eredménye, hogy segített a munka megbecsülésére nevelni ifjúságunkat.

Komócsin elvtárs a Központi Bizottság beszámolójában szólott a szocialista munkaverseny szép fejlődéséről az ifjúság körében, a fiatalok által megtakarított 1350 millió forintról, arról az önkéntes társadalmi munkáról, amelynek keretében csak ebben az évben

ötmillió óra hasznos munkát végeztek a fiatalok. Közismert a KISZ nyári önkéntes építőtáborozásainak jelentős anyagi és talán még annál is fontosabb nagy erkölcsi-pedagógiai sikere.

Javul a fiatalok tanulmányi fegyelme is. Ha jól értettem tegnap Komócsin elvtársat, az utóbbi években mintegy 15 százalékot javult az ifjúság tanulmányi eredményeinek általános színvonala is. Ez persze elsősorban a nevelőknek köszönhető. Ezért hálás az egyetemi tanároknak, a tanároknak, a tanítóknak, a közoktatás valamennyi dolgozójának a tanuló ifjúság, a szülők társadalma, az egész ország. A jobb eredmények elérésében – ezt tudják a pedagógusok és a szülők is – nem kis része van a kommunista ifjúsági szervezetek és a tanuló ifjúság becsületes igyekezetének.

A tények azt mutatják, hogy nemcsak falra kiírt, hanem az életben érvényesülő, komolyan vett fogadalom a KISZ, az ifjúság részéről az a jelszó, amely hirdeti: munkával, tanulással a szocializmusért.

Elvtársaim! Úgy érzem, ideje már abbahagynom a szép és lelkesítő eredmények felsorolását, még valaki azt hihetné, talán engem is beszerveztek újra a Kommunista Ifjúsági Szövetség tagjai közé. *(Derültség és taps.)* Ezért a továbbiakban inkább a feladatokról szólok. Előbb azonban engedjék meg, hogy a párt Központi Bizottsága nevében szívből és őszinte örömmel gratuláljak azokhoz a nagyon jó, a jövőt illetően biztató eredményekhez, amelyeket a Kommunista Ifjúsági Szövetség – tevékenységének úgyszólván valamennyi fő területén – az utóbbi négy évben elért. Nehéz kifejezni, milyen jó érzés gondolatban végigtekinteni a fiatal magyar kommunisták több mint félmilliós, az úttörők és kisdobosok több mint 600 ezres seregén. A harcban erőt ad a pártnak, az egész népnek az a tudat, hogy fejlődik és máris segít e fiatal sereg; sarjad, serdül, izmosodik a szocialista magyar jövendő.

Elvtársak!

A párt és a nép előtt álló nagy feladatokról itt csak rő vonásokban beszélhetek. E feladatokat összegezte a Magyar Szocialista Munkáspárt VII. kongresszusa, amely évek távlatára mutatta meg az ország fejlődésének útját. A kongresszus határozatainak megvalósítása megkezdődött. A VII. kongresszus határozatainak végrehajtására irányuló törekvés fejeződik ki a megfelelő kül- és belpolitikai lépé-

sekben. Az építés konkrét tennivalóit a népgazdasági tervek foglalják össze.

Most a termelékenység emelésével, az ipari és a mezőgazdasági termelés fellendítésével, a közoktatás célszerű reformjával, a szocialista kultúra fejlesztésével szolgálja pártunk és népünk a haza felvirágoztatását.

A mezőgazdaság szocialista átalakításának véghezvitelével befejezzük a szocialista Magyarország társadalmi rendjének szilárd megalapozását. Ezzel megvalósul a nagy történelmi mű, amelyért a munkásosztály, a nép legjobbjai már egy emberöltő óta küzdenek: valósággá válik az elnyomás ellen küzdők álma, a szocialista Magyarország. A minden kizsákmányolástól és elnyomástól mentes társadalomban a nemzet történelmének új, nagyszerű korszaka nyílik meg.

Hogy mielőbb célhoz érjünk, megfelelően ki kell vennünk részünket abból a nemzetközi küzdelemből is, amely a béke és a társadalmi haladás világméretű győzelméhez vezet.

A magyar népet életbevágó érdekei a szocializmus és a béke táborához fűzik. Népünk, ha a jövőbe tekint, akkor a békés szocialista építés távlataira, az életre gondol, és nem a pusztításra, a háborúra. Ezért haladunk mi együtt a legszorosabb egységben a Szovjetunióval, a szocialista tábor valamennyi országával, valamennyi békeszerető és haladó erővel.

A közelmúltban fejeződött be a világ 81 kommunista és munkáspártjának történelmi jelentőségű tanácskozása Moszkvában. A moszkvai tanácskozás valójában a nemzetközi munkásosztály és a szocializmust építő népek egyesített erőit képviselte. Ennek az erőnek része — és harcában erre támaszkodik — a szocializmust építő magyar nép is. Ez az az erő, amely korunkban évről évre növekvő, döntő befolyást gyakorol az emberiség jövendő sorsára.

A moszkvai tanácskozásról kiadott nyilatkozat és kiáltvány a világ elé tárja céljainkat és azt az eltökéltségünket, hogy a célok valóra váltásáért teljes egységben küzdünk a föld valamennyi országában. Bizonyosak vagyunk abban, hogy a világ kommunista és munkáspártjainak, a szocializmust építő népeknek, a gyarmati rendszer megsemmisítéséért és a háború elkerüléséért küzdő erőknek egyesített harca végül is meghozza a béke és a szocializmus

világméretű győzelmét. A Magyar Szocialista Munkáspárt, az egész dolgozó magyar nép minden erejével kiveszi részét a közös harcból. Ez az eltökéltség áthatja egész itthoni munkánkat és külpolitikánkat is.

Elvtársak! A párt és az egész nép előtt álló feladatokból adódnak a Kommunista Ifjúsági Szövetség, a magyar ifjúság feladatai is. A fiatalság nem rabja elavult szemléleteknek, megcsontosodott szokásoknak, régi módszereknek. *Ezért az ifjúság – ha a szocializmus eszméje hatja át – a haladás élenjáró csapata lehet az élet sok területén.* A Kommunista Ifjúsági Szövetség úgy vezesse a magyar ifjúság tömegeit, hogy az újabb és újabb magaslatokat hódítson meg a tudás, az alkotó munka területén. A fiataloknak valóban ott kell lenniük és elöl kell járniuk a termelékenység emelésében, az ipari és mezőgazdasági termelés növelésében, a szocialista kultúra fejlesztésében.

A magyar nép – a felszabadulás óta eltelt 15 évben – már legyőzte és messze maga mögött hagyta a múlt elmaradottságát. De nemcsak a hajdani elmaradottság felszámolása szerepelt szocialista céljaink között, hanem célunk volt és marad az is, hogy békés versenyben utolérjük és elhagyjuk a termelés és a fogyasztás színvonala tekintetében a legfejlettebb kapitalista országokat is. Ez a verseny osztályharc is egyben, a két társadalmi rendszer harca, amely az emberi tevékenység legfontosabb területén, a munka területén dől el.

A kapitalista országok között nem egy van, amelynek iparában, mezőgazdaságában – vagy azok több ágazatában – a munka termelékenysége ma még magasabb, mint nálunk. Ott a tőkés kizsákmányolója és hajcsára a munkásnak, őt magát pedig a profit utáni vágy hajszolja és a tőkés versengés űzi. A mi rendszerünk fölénye a kapitalizmussal szemben abban van, hogy nálunk nincs kizsákmányolás, a munka eredménye a népé. Nálunk nincs tőkés anarchia, nálunk szocialista tervgazdaság van. De fejlettebb társadalmi rendszerünk is csak akkor győz a gazdasági versengésben, ha a munka nálunk a népgazdaság minden területén termelékenyebb lesz, mint a kapitalistáknál. *A termelékenység növelésének területén a dolgozók szocialista öntudatának erejével, a szakismeretek tömeges elsajátításának útján, technikánk, gépparkunk szüntelen*

fejlesztése útján jutunk előre, és kétségtelen, hogy győzünk. Egy bizonyos, hogy ha még többet és gazdaságosabban termelünk, akkor az eddiginél is sokkal több, jobb és szebb ipari, mezőgazdasági termék jut a dolgozóknak; sokkal több, mint akár a legfejlettebb kapitalista országban. Ez a célunk, amelyet mielőbb el kell érnünk, és ennek érdekében kell az ifjúságnak is segítenie.

Az egész népgazdaság további jelentős fellendítése – az ipar szüntelen fejlesztésén kívül – a legközelebbi években döntően azon múlik, hogy népünk magasabb színvonalra emelje a mezőgazdasági termelést. A mezőgazdasági termelést jelentősen emelni csak a szocialista nagyüzemű gazdálkodás általánossá tételével lehet. Ez az egyik fő oka annak, hogy a párt Központi Bizottsága, majd a kormány és az országgyűlés amellett foglalt állást, hogy ezen a télen alapjában fejezzük be a mezőgazdaság szocialista átszervezését. Ebben is fontos szerep vár a KISZ-re, az ifjúságra.

A szocialista mezőgazdaság, a magyar falu új, szocialista társadalma – bár mi azt kívánjuk, hogy tegye nyugodtabbá és derűsebbé a ma 60–70 éves parasztemberek életét is – elsősorban a falu mai fiatalságának a jövője. Illő tehát, hogy ugyanez a falusi ifjúság megfelelően kivegye részét a szocialista átszervezés befejezéséből, a termelőszövetkezetek megszilárdításából és fellendítéséből, az egész korszerű, szocialista nagyüzemű, magas termelékenységű mezőgazdaság megteremtéséből is. A párt bízik abban, hogy ez így is lesz.

Tisztelt elvtársak, kedves elvtársnők!

Azok a célok, amelyeket a párt, a szocialista fejlődés tűz az ifjúság elé, megragadó és lelkesítő célok, megfelelnek az ifjúság legszebb forradalmi ideáljainak is.

A fiatalok egy része, amikor hallja a régi idők harcosainak elbeszélését 1919, vagy a 20-as, 30-as évek harcairól, a magyar Vörös Hadsereg hőstetteiről vagy az illegalitás nehéz éveinek bonyolult küzdelmeiről, szinte irigykedik, hogy ő miért nem akkor élt, és miért nem akkor volt kommunista ifjúmunkás? Sokan azt gondolják, hogy izgalmasabb lehetett Horthyval és rendszerével csatázni, a detektíveket, a csendőröket kijátszani, mint ma a termelékenység félszázalékos növeléséért vagy ehhez hasonló „prózai" célokért küzdeni. Az ilyen fiataloknak nincs igazuk. A szocialista forradalom feladatai a harc különböző időszakában változnak. Más jellegűek a

célok a hatalomért folytatott harc időszakában, és megint mások, amikor a munkásosztály a hatalom birtokában van. *A legforradalmibb cselekedet mindig az, amely az adott időpontban a szocialista forradalmat előbbre viszi. A feladat jellegében lehet különbség, de a forradalmiságot illetően nincs.*

Elvtársak!

A kommunistákban, ifjakban és idősebbekben mindig lángolnia kell a forradalmi tűznek. Mi mostanában összejöveteleinken a kommunisták feladatairól szólva nagyobb termelékenységet biztosító normákról, gyorsabb és olcsóbb építkezésről, szakmai továbbképzésről, nagyobb búza- és kukoricahozamokról, több hús és tej termeléséről, szocialista mezőgazdaságról s például a diákokkal jobb tanulmányi eredményekről beszélünk. Miért? Mert ezek ma hazánkban a szocialista forradalom fő és legfontosabb feladatai! Mi szüntelenül figyelünk az osztályellenségre, az imperializmusra, annál is inkább, hiszen alig négy éve, hogy együtt láttuk őket, méghozzá álarc nélkül és közelről. Amikor kellett, lőttünk is reájuk. De most rendszerünk további megerősítésével, népgazdaságunk, szocialista kultúránk, az életszínvonal további fejlesztésével mérhetjük reájuk a legnagyobb csapást. Most ezzel temethetjük el még mélyebbre és örökre a kapitalizmus gyűlölt, népelnyomó rendszerét hazánkban, ezzel mérhetjük most a legnagyobb csapást a nemzetközi imperializmusra.

Mi most, ezekben az órákban, e teremben, szép hazánk fővárosában, a szocialista világrendszer biztonságos határain belül békésen tárgyaljuk a kommunista ifjak, leányok munkájának eredményeit, jövő feladatait. De nem feledkezünk meg arról, hogy ugyanezekben a napokban és órákban Kubában ellenforradalmárok bombákat robbantanak, ellenséges röpiratokat szórnak a levegőből, s az Egyesült Államok fenyegeti Kuba népének győztes forradalmát; hogy e napokban Algériában az imperialisták százával és ezrével gyilkolják le az arabokat; hogy Kongó törvényes miniszterelnökét, Lumumbát megkínozták, egyes hírek szerint megvakítva börtönben tartják. Ugyanott – a számot Hammarskjöld úr, az egyik főfelelős, maga vallotta be – 200 ember hal éhen naponta az imperialisták által támasztott anarchia következtében. Laoszban az Egyesült Államok kormánya által kirobbantott polgárháborúban pusztulnak

a hazafiak. Iránban, Spanyolországban, Portugáliában és még több más országban ezekben a napokban is üldözik, kínozzák, börtönbe vetik, megölik a kommunistákat és más hazafiakat. Íme, elvtársak, így kormányoz és tartja fenn átkos rendszerét és gyarmati uralmát ma az imperialista tőke, miközben rajtunk kéri számon a humanizmust, az emberiességet. *Megfeledkezhetünk-e csak egy pillanatra is az imperialisták által gyötört osztálytestvéreinkről, a vérző népekről? Nem! Nem feledkezhetünk meg róluk!*

De mit tud tenni például a magyar ifjúság azért, hogy a népek vére ne omoljon oly soká, és az emberiség sebei mielőbb begyógyuljanak, hogy örökre eltűnjön az emberiség életéből a megaláztatás, a nyomor, a kizsákmányolás, a gyarmati elnyomás, a háború fenyegetése?

Sokat tud tenni ifjúságunk az egész emberiség érdekében is. *Többet és jobban kell termelnie, többet és jobban kell tanulnia, bátrabban kell hirdetnie szocialista igazságainkat;* így lesz még erősebb a Magyar Népköztársaság, így lesz még erősebb a szocialista világrendszer, így lesz még erősebb a nemzetközi munkásosztály, és ebből erőt nyernek a szabadságukért küzdő népek is. Így, és ezáltal lesz gyengébb az imperializmus. Ez ma a legforradalmibb cselekvés vonala a magyar ifjúság számára. A szocialista építés meggyorsításával tudja a magyar ifjúság elősegíteni, hogy mielőbb eljöjjön az a nap, amikor majd az egész földön győz a béke, és az igazságosság rendje, a szocializmus! *(Nagy taps.)*

Tisztelt elvtársak, kedves elvtársnők, ifjú barátaim!

Már Lenin arra tanította a kommunistákat, hogy a mindennapi apró tennivalókat ne becsüljék le, mert a milliónyi apró, látszólag hétköznapi tettekből tevődik össze és születik a legnagyobb dolog: a szocialista forradalom győzelme.

Most, amikor hazánkban a munkásosztály van hatalmon, és a szocialista társadalom épül, nekünk, kommunistáknak, sokat kell foglalkoznunk elméleti kérdésekkel. Foglalkozni kell elméleti kérdésekkel azoknak a fiataloknak is, akik kommunistákká akarnak válni. De a nép nemcsak azt várja el tőlünk, hogy jól kiismerjük magunkat a marxizmus–leninizmus elméleti kérdéseiben – ez nagyon fontos –, hanem azt is, sőt főleg azt, hogy az építés ezernyi

mindennapi feladatát jól megoldva, még szebbé, gazdagabbá, és boldogabbá tegyük hazánkban a dolgozó nép életét.

A marxista–leninista elmélet, a párt, a népi demokratikus rendszer önmagukban is szent dolgok számunkra. Azonban sem a marxista–leninista elmélet, sem a párt, de még a népi demokratikus rendszer, a munkáshatalom sem önmagáért való cél. Mindezeknek az a rendeltetésük, hogy általuk és segítségükkel boldog életet és biztos jövőt nyerjen a dolgozó magyar nép.

Önök is, kedves elvtársaim! Önök is – akik a Kommunista Ifjúsági Szövetségben dolgoznak – vegyék komolyan mindazt a tennivalót, amely a KISZ további megerősödését szolgálja. *Legyen még erősebb a Kommunista Ifjúsági Szövetség politikai, eszmei befolyása a magyar ifjúság tömegeire; erősödjék még tovább a Kommunista Ifjúsági Szövetség szervezetileg városban is, falun is, mert mindez jól szolgálja a magyar ifjúság és népünk alapvető érdekeit, a szocializmus alapvető céljait.*

Az utóbbi négy évben a KISZ nagyszerűen fejlődött, szervezetileg erősödött. A további fejlődés egészséges útja az, ha a KISZ állhatatosan hirdeti szocialista igazságainkat, nagyszerű építő céljainkat; ha állandóan kezdeményez a szocialista munka és az alkotás frontján: ha minden akciójába és mozgalmába bevonja az ifjúság legszélesebb tömegeit. A szocialista eszme által vonzott és a szocialista építésbe bekapcsolódó fiatalok tömegei a természetes és egészséges utánpótlást jelentik a KISZ-nek. Az ilyen fiatalokat minden szektás elzárkózás és bürokratikus huzavona nélkül be kell vonni a tagok sorába. *Minden jóravaló fiatalnak, aki kommunista akar lenni, helye van a KISZ-ben.* A felvételnél ez a norma. Egyszerű és érthető. Tegnap itt hallottam, hogy az egyik fiatalnak nehézsége volt a tagfelvételnél, mert nem tudta megmondani, ki a miniszterelnök Uruguayban. Azt ajánlották neki, hogy olvassa még négy hónapig a „Népszabadság"-ot. *(Derültség.)* Nem vagyok biztos abban, hogy ha itt mindnyájunkat külön-külön végigkérdeztek volna, ki Uruguay miniszterelnöke, és a választól függött volna felvételünk a KISZ-be, vajon ma KISZ-tag lenne-e mondjuk a jelenlevőknek egyötöde is? *(Derültség.)*

A Kommunista Ifjúsági Szövetség egy dologban adósa a pártnak és önmagának is: *négy év alatt viszonylag elmaradt a falusi szerve-*

zetek építésében. Nemegyszer beszéltünk arról, hogy azokon a helyeken, ahol még nincs kiépítve a pártszervezet, az ifjúsági szervezetekre támaszkodva kell dolgozni.

Jelenleg a termelőszövetkezeteknek több mint 90 százalékában van pártszervezet, és csak alig valamivel több mint felében van KISZ-szervezet. Ez nincs rendjén és nem fogadható el állandó állapotként. Ennek az elmaradottságnak a hátrányát már tavaly tavasszal éreztük, és még most is érezzük. Megkérdezhetné az ember: egy magyar falusi fiút vagy lányt talán attól függően akarnak felvenni a KISZ-be, hogy meg tudja-e mondani például egy kis délamerikai állam miniszterelnökének a nevét? Ez nyilvánvalóan képtelenség. De hogyan lettünk volna kommunisták mi magunk – akik ma a párt tagjaiként dolgozunk –, ha ifjúmunkás korunkban nem lettek volna nálunk idősebb, nagyobb tudású, tapasztaltabb elvtársaink, akik fogas kérdések feltevése, akadékoskodás és vizsgakérdések helyett neveltek és tanítottak bennünket?

Tegnap a vitában felszólalt elvtársak közül csak hármat volt alkalmam meghallgatni: Mészáros elvtársat, a Dunai Cement- és Mészmű építkezéséről; Botka elvtársat, a Gábor Áron Vasöntödéből és Dávid elvtársnőt, az óföldeáki termelőszövetkezetből. Meg kell mondanom – bár néha küszködtek a szavakkal –, reám, de ahogy láttam, az egész kongresszusra is, mély benyomást tett felszólalásuk, szemléletük, valóban kommunista ifjú egyéniségük. Csak annyit tudok mondani: nagyon jó, hogy ők a KISZ tagjai, kívánom, hogy mindig sok ilyen tagja legyen a KISZ-nek, mint ők.

De vajon ők már a bölcsőben ilyenek voltak, vagy talán ilyeneknek születtek? Nyilvánvalóan nem, hanem különböző jó hatások következtében ilyenekké fejlődtek. Ez tehát azt jelenti, hogy az ő KISZ-be vezető útjukat is egyengették, és jó, hogy nem zárták el előlük ezt az utat.

A párt és a KISZ tagjainak egyik fő – csaknem legfőbb kötelessége: kommunisták nevelése, új, fiatal kommunisták nevelése. Kötelességük sok becsületes, jóravaló és jó szándékú fiú, leány útjának segítése a KISZ-tagsághoz és fejlődésük további támogatása is.

Erősítsük tovább szervezetileg, új tagokkal is a Kommunista Ifjúsági Szövetséget, mert tagjaiból kap utánpótlást soraiba a magyar munkásosztály forradalmi pártja, a Magyar Szocialista Munkáspárt is.

Tisztelt elvtársak! Kedves elvtársnők!

A KISZ tevékenységének eddigi eredményei alapján pártunk Központi Bizottsága úgy véli – és ez személyes meggyőződésem is –, hogy a KISZ több mint félmillió fiatalt tömörítő serege alapjában helyesen értelmezi össznépi céljainkat, és helyesen tevékenykedik. Kívánjuk, hogy a Kommunista Ifjúsági Szövetség munkája minden tekintetben még tovább fejlődjék, s a jövendő évek újabb nagy sikereket hozzanak kommunista ifjúsági mozgalmunkban. A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága megbízott azzal, adjam át a Kommunista Ifjúsági Szövetség I. kongresszusának forró elvtársi üdvözletét és legjobb kívánságait. *(Nagy taps.)*

Kérem, hogy a KISZ kongresszusa, az itt jelenlevők a párt Központi Bizottságának üdvözletét és jó kívánságait továbbítsák az egész magyar ifjúságnak.

Elvtársak! Köszönöm a figyelmet, további jó munkát és sok sikert kívánok a kongresszusnak. *(A kongresszus tagjai felállva, hosszan, ütemesen tapsoltak.)*

Népszabadság, 1960 december 18.

A MARXIZMUS–LENINIZMUS VILÁGÍTJA MEG ELŐREHALADÁSUNK ÚTJÁT

1960 DECEMBER

Nemrég ért véget 81 ország kommunista és munkáspártjai küldötteinek történelmi jelentőségű moszkvai értekezlete. A kommunista és munkáspártok tanácskozásának központjában álló kérdések a béke és a szocializmus, az egész emberiség jövőjét meghatározó kérdések.

Azoknak az embereknek, akik ma még kapitalista világban élnek, különböző bajokkal és félelemmel terhes és telített a jelenük és bizonytalan a jövőjük. De a kapitalista országokban az élet biztosabb támpontjait kereső emberek mindinkább felismerik, hogy a kapitalizmus az ember megalázása, a kommunizmus az ember szabadsága; a kapitalizmus létbizonytalanság, a kommunizmus biztos jövő és jó élet; a kapitalizmus a háború örök fenyegetése, a kommunizmus az emberiség örök békéje. Ezért volt az, hogy a munkásosztály legöntudatosabb fiain kívül is minden országban további hatalmas néptömegek fogadták nagy megelégedéssel a moszkvai értekezlet eredményeit.

A társadalmi haladás és a béke győzelmét váró emberek reményeit a moszkvai tanácskozás megerősítette és tovább növelte. A kommunista és munkáspártok képviselői tanácskozásának hatalmas, bízvást mondhatjuk, történelmi jelentőségű eredménye, hogy behatóelvtársi véleménycsere után három év tapasztalatai alapján egyhangúlag megerősítette a nemzetközi kommunista mozgalomnak az 1957-es moszkvai nyilatkozatban és békekiáltványban lefektetett fő irányvonalát. A tanácskozás hatalmas történelmi tette, hogy tovább erősítette a nemzetközi kommunista mozgalom eszmei és cselekvési egységét, megerősítette a szocialista országok egybeforrottságát, s biztosította a még szorosabb egységet a jövendő harcokhoz.

Az elmélet próbája: a gyakorlat. A marxizmus alkotó alkalmazása, amely az 1957-es nyilatkozatban kifejeződött, eredményezte azokat a világraszóló új sikereket, amelyek azóta a nemzetközi helyzet

megjavulásában, a szocialista országok építőmunkája meggyorsulásában, a kommunista világmozgalom viharos növekedésében, az imperialistaellenes nemzeti függetlenségi harcok sikereiben s a béke megvédésében bekövetkeztek. Az 1957-es nyilatkozat helyességét és erejét a szocialista világrendszer erősödése, a kapitalista világgal szembeni technikai, tudományos fölényének fokozódó kidomborodása, a gyarmati rendszer gyorsuló szétesése, az imperializmus mind mélyülő politikai válsága, a háborúellenes erők és a társadalmi haladás hívei sorainak hatalmas növekedése bizonyítja.

Ez a politikai irányvonal megerősítette a nemzetközi forradalmi munkásmozgalom eszmei és cselekvési egységét, legyőzhetetlen erővé tette a szocialista tábort. A forradalmi munkásmozgalom csak ennek a politikának a talajáról arathatott győzelmet a jobboldali megalkuvás különböző áramlatai, a „kommunizmus híveinek" álarcát öltött modern revizionisták áruló tevékenysége felett. Bebizonyosodott az is, hogy csak az alkotó marxizmus–leninizmus képes leküzdeni azokat a merev „baloldali" téveszméket és módszereket, amelyek súlyos károkat okoztak a nemzetközi kommunista mozgalomnak. A szocialista tábor végbement további megerősödése, a békeövezet kiszélesítése hatalmas támasza volt a nemzeti függetlenségükért küzdő gyarmati népeknek, és döntő szerepe volt abban, hogy az utóbbi három évben a népek egész sora elnyerte szabadságát, az imperializmus dühödt ellenállása és sötét ármánykodásai dacára.

A marxista–leninista elmélet több új tételét magában foglaló 1957-es nyilatkozat a gyakorlatban, az élet minden tekintetében helyesnek bizonyult. Ez tette lehetővé azt a következtetést, hogy a nemzetközi kommunista mozgalomnak tovább, előre kell haladnia ezen az élet által igazolt jó úton. Ez tette lehetővé, hogy az 1960 novemberi tanácskozás, a közben jelentkezett új tényezőkből is levonva a következtetést, az 1957-es okmányok elvi alapjait továbbfejlesztve, a most kibocsátott nyilatkozatban és kiáltványban új, nagyszerű harci programot adott a legközelebbi évekre az egész kommunista világmozgalomnak, valamennyi kommunista és munkáspártnak.

A Magyar Szocialista Munkáspárt tagsága és a magyar dolgozó nép helyesléssel, örömmel fogadta a moszkvai tanácskozás eredményeit, a tanácskozás által kibocsátott nyilatkozatot és kiáltványt.

A magyar nép a felszabadulást követő években közvetlen tapasztalatai alapján rövid idő alatt meggyőződött a szocializmus fölényéről a kapitalizmussal szemben. A magyar dolgozó tömegek a néphatalom birtokában alig egy évtized alatt elmaradott agrárországból ipari-agrárországgá változtatták hazájukat. Több mint háromszorosára növelték az ipari termelést, csaknem kétszeresére a nemzeti jövedelmet. Felszámolták a munkanélküliséget, lényegesen felemelték a magyar munkások, dolgozó parasztok, az egész lakosság életszínvonalát, fogyasztását. Megszűnt hazánkban az írástudatlanság, szélesen kibontakozott a kulturális forradalom. Az 1950-es évek elején azonban a személyi kultusz elhatalmasodása következtében törés állt be Magyarország szocialista fejlődésében. Sőt, ezen túlmenően, az elkövetett hibák a revizionista árulók és az osztályellenség számára lehetővé tették a néphatalom elleni általános támadást, s az ismert körülmények között az ellenforradalmi felkelés kirobbanásához sodorták az országot.

Magyarország ma biztosan halad a szocialista építés útján, és a szocialista társadalom alapozásának befejezésével rövidesen a fejlődésnek új, magasabb szakaszába lép. Mi, magyar kommunisták, de bátran állíthatjuk, hogy a magyar dolgozó nép széles tömegei is, a helyzet kedvező fordulását arra a harcra vezetjük vissza, amelyet a Szovjetunió Kommunista Pártjának Központi Bizottsága Hruscsov elvtárssal az élén 1953-ban megkezdett s az azt követő években végigvitt a marxizmus–leninizmust eltorzító személyi kultusz felszámolásáért, a fejlődés útját álló gátak ledöntéséért.

Az SZKP Központi Bizottsága bátor kiállással kezdett hozzá a pártéletben a lenini normák helyreállításához, feloldotta a párt tevékenységét és a közéletet bénító merevségeket, s ezzel hihetetlenül nagy alkotó erőket szabadított fel. Harca friss lendületet adott nemcsak a szovjet nép nagy alkotó munkájának, hanem az egész nemzetközi munkásmozgalom harcának. Ennek az igazi leninista politikának volt új korszakot elindító, kiemelkedő állomása a Szovjetunió Kommunista Pártja történelmi jelentőségű XX. kongresszusa. Ez a kongresszus az új történelmi körülményeket elemezve, a forradalmi harc új tapasztalatait és lehetőségeit általánosítva, elméleti következtetéseivel megalapozta a nemzetközi forradalmi munkásmozgalom korszerű stratégiáját és taktikáját. A XX. kongresszus

megállapításait, valamennyi kommunista és munkáspárt közös harci tapasztalatait figyelembe véve jött létre az 1957-es moszkvai nyilatkozat, amely nagy lendületet adott a világ valamennyi kommunista és munkáspártja tevékenységének.

A Magyarországon 1956 őszén tetőződött bajok azért ölthettek olyan súlyos formát és méreteket, mert pártunk akkori vezetői mellőzték az SZKP XX. kongresszusának tanulságait, és nem küzdötték le a káros személyi kultuszt és annak következményeit.

Pártunk legutóbbi négy évi letagadhatatlan eredményeinek forrása az, hogy tevékenységének iránytűje a Szovjetunió Kommunista Pártja XX. kongresszusának eszmei fegyvertára, majd az 1957-es moszkvai nyilatkozat fő irányvonala. Véleményünk szerint a Szovjetunió Kommunista Pártjának XX. kongresszusával kezdődött és az 1957-es nyilatkozattal erősödött meg a nemzetközi kommunista mozgalomban az a megújhodás, amely oly sok értékes eredményt hozott a világ munkásosztálya ügyének. Ennek az új fellendülésnek köszönhetjük, hogy a szocialista világrendszer fejlődése meggyorsult, és a szocialista tábor erőfölénye az imperialista táborral szemben jelentősen tovább növekedett, hogy a szocialista országok és a semleges országok által alkotott békeövezet tovább szélesedett, hogy a béke erői világszerte még hatalmasabbá és szervezettebbé váltak.

A moszkvai tanácskozáson mi, a Magyar Szocialista Munkáspárt küldöttei is elmondhattuk, hogy nálunk, csakúgy, mint a szocialista világrendszer többi országában, az 1957-es moszkvai nyilatkozat elveit követve, az utóbbi években új, egészséges fellendülés következett be. A Magyar Népköztársaság nemcsak hogy teljesen kiheverte az utóbbi években az 1956-os ellenforradalom megrázkódtatásait, hanem új lendülettel fejlődött tovább. 1957 óta hazánkban az ipari termelés mintegy 40 százalékkal, a mezőgazdasági termelés mintegy 12 százalékkal, a lakosság életszínvonala is ennek megfelelően fejlődött. A párt és a tömegek kapcsolatai jobban megerősödtek, mint bármikor annak előtte, és a falu társadalmi átalakulása is jelentősen előrehaladt. Ma már az ország művelt földterületének mintegy 80 százalékát öleli fel a szocialista szektor, és közel már az az idő, amikor nálunk is befejeződik a falu szocialista átalakítása, s ezzel a szocialista társadalom alapjainak lerakása.

Egy véres ellenforradalmi felkelés komoly leckéje tanított meg bennünket még egyszer arra, hogy sem a jobboldali megalkuvás, sem a „baloldali" elhajlás nem engedhető meg, mert mindkettő súlyos kárt okozhat nemcsak egy pártnak és egy népnek, hanem az egész nemzetközi munkásosztálynak is.

Pártunk minden jó tapasztalata azt bizonyítja, hogy a sikeres előrehaladás kulcsa a következetes elvhűség, a marxizmus–leninizmus eszmei tisztaságának megőrzése. Íme, a közelmúlt történelmi tapasztalatai magyarázzák meg, hogy a magyar kommunisták, a Magyar Népköztársaság közvéleménye miért üdvözli oly nagy örömmel a marxizmus–leninizmus csorbítatlan eszméin alapuló nyilatkozatot és kiáltványt, amelyeket a néhány hete befejeződött moszkvai tanácskozás bocsátott ki.

Korunkban, immár több mint 40 éve, az imperializmus nem uralkodik osztatlanul a világon, s ma már létezik a szocialista világrendszer, amely mindinkább döntő, meghatározó tényezője a társadalom fejlődésének. Teljesen reális és mélyen igaz a kommunista és munkáspártok nyilatkozatának az a tétele, hogy a szocializmus erői gyorsan nőnek, ezzel szemben... „*...új szakasz következett be a kapitalizmus általános válságának fejlődésében. Ennek a szakasznak az a sajátossága, hogy nem világháborúval kapcsolatban alakult ki, hanem a két rendszer versenye és harca, az erőviszonyoknak a szocializmus javára való mind nagyobb megváltozása, az imperializmus valamennyi ellentétének fokozott kiéleződése közepette alakult ki, olyan viszonyok között, amikor a békeszerető erőknek a békés egymás mellett élés megvalósításáért és megszilárdításáért vívott sikeres harca meggátolta az imperialistákat abban, hogy agresszív cselekedeteikkel megzavarják az általános békét, olyan viszonyok között, amikor fellendülőben van a nagy néptömegek harca a demokráciáért, a nemzeti felszabadulásért és a szocializmusért.*"*

Az erőviszonyoknak ezek a változásai, a szocializmus törvényeinek mind nagyobb hatóköre teszik lehetővé, hogy új módon oldódjanak meg a társadalom különböző létfontosságú problémái, lehetővé váljon az emberiséget pusztító háborúk kiküszöbölése, kedvezőbb lehetőségek nyíljanak a társadalmi haladás előmozdítására.

* A békéért, a nemzeti függetlenségért... 22. old.

A kommunista és munkáspártok nyilatkozatának leszögezett általános alapelve, hogy a szocialista világrendszer létrejötte, növekvő hatalma, katonai ereje és nemzetközi befolyása, s az imperializmussal szemben álló, nemzeti függetlenségükért, gazdasági és társadalmi érvényesülésükért küzdő békeszerető erők széles és növekvő frontja ma már olyan hatalmas ellenerőt képez a világon, amely, ha tömörítjük, képes elhárítani az emberiség feje fölül a minden eddiginél pusztítóbbnak ígérkező háború veszedelmét.

Történelmileg már kialakultak azok a reális erők, amelyek képesek megfékezni az imperializmus agresszív erőit — a diadalmasan előretörő szocializmus korszakában az államok közötti háborúk ma már nem végzetszerűen elkerülhetetlenek. Az imperializmus még létezik és erős; megvan a háború keletkezésének gazdasági alapja: a kapitalizmus. A háború azonban nemcsak gazdasági jelenség. Hruscsov elvtárs a XX. kongresszuson előadói beszédében ezt mondta: *„Abban a kérdésben, hogy lesz-e háború vagy nem, nagy jelentősége van az osztályerők, a politikai erők viszonyának, az emberek szervezettségének és tudatos akaratának. Mi több, bizonyos körülmények között a haladó társadalmi és politikai erők harcának döntő szerepe lehet ebben a kérdésben."**

Ezek a szavak majdnem öt esztendeje hangzottak el. Az élet bizonyította igazukat. Öt év óta az emberek szervezettsége és tudatos akarata a pusztító háborúk elleni harcban, a béke védelmében hatalmasan megnőtt, az osztály- és a politikai erőviszonyok a munkásosztály, azaz a béke javára alakultak. Mindez azt igazolja, hogy a haladó emberek ébersége, elszánt békeharca képes lefogni az imperialisták kezét.

A kommunistáknak a háború megakadályozásáért kifejtett tevékenysége nem taktikai fogás. Miként a kommunista és munkáspártok legutóbbi tanácskozásának egységesen elfogadott nyilatkozatában megfogalmazták: *„... A kommunisták történelmi küldetésüket nemcsak abban látják, hogy világméretekben megszüntessék a kizsákmányolást és a nyomort, és örökre kizárják az emberi társadalom életéből bármilyen háború lehetőségét, hanem abban is, hogy már a mi korunkban megszabadítsák az emberiséget az új háború rémétől. A világ kommunis-*

* Az SZKP XX. kongresszusa. Szikra 1956. 43. old.

*ta pártjai minden erejüket és energiájukat e nagy történelmi küldetés megvalósításának szentelik."**

A kommunistáknak ez a törekvése következik mindenekelőtt abból, hogy a kommunista pártok a munkásosztály pártjai, és a szocialista forradalom győzelméért folytatott harccal összefüggésben mindenkori fő kötelességük volt a dolgozók életbevágó érdekeinek védelme. A háború fő terhe mindig a munkásokat, a dolgozókat sújtotta. Ezért a kommunista pártok fennállásuk minden korszakában harcoltak a háborúk megakadályozásáért. A kommunisták céljai mindenkor mélyen humanista jellegűek.

Számot kell vetni azzal, hogy a korszerű háború milyen súlyos következményekkel járhat az egész emberiségre. A kommunisták tudatában vannak annak, hogy egy ilyen világháború, ha azt az agresszív erők kirobbantanák, az imperializmus végső bukását jelentené, mert a népek nem tűrnék tovább ennek a néppusztító rendszernek a fennmaradását.

A kommunista pártoknak az a felismerése, hogy fennáll a világháború elhárításának lehetősége, nem jelenti azt, mintha figyelmen kívül hagynák az imperializmus agresszív természetét. A magyar nép is nap nap után a saját bőrén tapasztalja, hogy az amerikai imperializmus, a világreakció fő ereje, nem hagyja abba agresszív törekvéseit, beleavatkozik a népek belügyeibe, összeesküvéseket szervez, támogatja a népek minden rendű és rangú ellenségeit, jogtalanságok sorozatát követi el a nemzetközi életben. Csakis a népek aktív harca kötheti meg az agresszorok kezét.

Korunkban minden eszközzel szorgalmazni kell az államok közti vitás kérdések békés úton történő eldöntését, ki kell kényszeríteni a népek tömegharcával a különböző társadalmi rendszerű államok békés egymás mellett élését. Ez nemcsak egy nagy katasztrófát háríthat el az emberiség feje fölül, hanem még kedvezőbb feltételeket teremt korunk viszonyai között minden országban a társadalmi előrehaladáshoz.

A nemzetközi forradalmi munkásmozgalomnak nagy sikereket hozott pártjainknak az a lenini politikája, mely szüntelenül kezdeményez, a nemzetközi feszültség megszüntetéséért, a lokális háborúk

* A békéért, a nemzeti függetlenségért ... 49–50 old.

felszámolásáért és megakadályozásáért, a vitás kérdések tárgyalások útján való rendezéséért harcol. Segíti az egész nemzetközi munkásmozgalmat az a lenini politika, amely síkraszáll a gazdasági, kulturális és egyéb kapcsolatok kiszélesítéséért, a fegyverzetek csökkentéséért, a leszerelésért, s a haladás erőinek szószékeivé változtatja a nemzetközi diplomácia és társadalmi élet fórumait.

Ez a politika ugyanakkor tapodtat sem enged az imperialista agresszív próbálkozásoknak, támogatja és védelmezi a gyarmati népek és függő országok igazságos felszabadító harcait, támogatja a néptömegek antiimperialista megmozdulásait a monopóliumok rablásai, a társadalmi elmaradottság és a neofasizmus ellen.

Nincs a nemzetközi forradalmi munkásmozgalomnak egyetlen olyan osztaga, egyetlen olyan nép, elnyomott osztály sem, amelynek azonnali és távolabbi harci céljai elérésében a béke biztosításáért folyó harc ne segítene. Az imperialista reakció ellen szélesen kibontakozó harci összefogás nemcsak arra képes, hogy megakadályozza az új világháború kirobbantását, de ezzel egyben legérzékenyebb pontján támadja a kapitalizmus rendszerét. A haladó erők csapásaikat a legreakciósabb vezető monopoltőkére, a népek fő kizsákmányolójára és zsandárára irányítják. E csapások aláássák a monopolkapitalizmus hatóerejét, szűkítik tevékenységi körét, gátolják rabló törekvéseinek megvalósítását, egyben mélyítik az imperializmus belső ellentmondásait. Ez a harc egyben segíti a munkásosztályt abban, hogy szövetséget teremtsen az összes haladó erőkkel, beleértve azokat is, amelyek csak viszonylagosan haladók, és csak időlegesen, ingadozva fordulnak az imperialisták ellen.

Az utóbbi három évben úgyszólván minden egyes testvérpárt tömegbefolyása jelentősen megnőtt, tömegkapcsolatai erősödtek mind a szocialista, mind a kapitalista országokban. A megnövekedett tömegbefolyás alapja ma minden pártnál az 1957-es és az 1960-as nyilatkozatokon alapuló lenini politika.

Ennek lényeges és döntő eleme: az imperialista háborúk megakadályozásáért folytatott állhatatos harc.

A kizsákmányoló rendszerű társadalmakban, de a szocializmust építő országokban is a háború elhárításáért, a béke biztosításáért folytatott tántoríthatatlan küzdelem, a következetes békepolitika

az egyik legfontosabb forrása annak, hogy a kommunista párt összeforrjon a dolgozók legszélesebb tömegeivel. A párt ebben a harcban sikerrel tudja magával ragadni azokat a rétegeket is, amelyek még nem állnak az öntudatnak azon a fokán, hogy a szocializmus eszméit minden vonatkozásban következetesen megértsék. Elmondhatjuk, hogy a mi szocializmust építő népköztársaságunkban is a béke védelmének közös érdeke teremti meg a legátfogóbb nemzeti egységet, éspedig a szocializmus platformján.

A megvalósuló szocializmus a *példa* erejével, a szocialista országok gazdasági és kulturális eredményeivel, a dolgozó tömegek számára teremtett magasabb életszínvonallal és a valóságos szabadsággal bizonyítja, hogy jobb körülményeket teremt az embereknek, mint a kapitalizmus. Pártjainknak a békés egymás mellett élés biztosításáért, a békés gazdasági verseny továbbfejlesztéséért folytatott lenini politikája, e versenyben elért sorozatos győzelmei törvényszerűen, lépésről lépésre fokozzák a szocializmus vonzóerejét a kapitalista világ néptömegeire, forradalmasítják tudatukat, és kedvezőbbé teszik a szocializmusért folyó harc feltételeit ezekben az országokban is.

Mi, magyar kommunisták, e kérdésben mélyen átérezzük felelősségünket. Tudjuk, hogy azok a kapitalista országokból jött hazafiak, akikkel a moszkvai tanácskozáson együtt ültünk, s mindazok, akiket képviseltek, számítanak a Magyar Népköztársaságra is. Tőlünk is elvárják, hogy a jövőben is eredményesen és jól dolgozzunk — a Magyar Népköztársaságra is mint jó példára kell hogy tekintsen a világ minden elnyomottja. Ennek különös jelentősége van azért is, mert az 1956-os ellenforradalom kapcsán a nemzetközi reakció mindenfelé igyekezett befeketíteni a Magyar Népköztársaságot, és az akkori magyarországi negatív jelenségek kapcsán a szocializmus eszméit, a szocialista építést általában. A magyar nép megvédve és megerősítve hatalmát, a szocializmus építésében elért új sikerekkel adott csattanós választ a rágalmakra, s ezt fogja tenni a jövőben is.

A szocialista országok erejét megsokszorozza a szocialista tábor egysége. Ez az egység biztosítja a testvéri országok függetlenségét, békéjét és belső társadalmi rendjét minden külső imperialista beavatkozási kísérlettel szemben. Az imperialista segítséggel 1956-ban kirobbantott magyarországi ellenforradalmi puccskísérlet kudarca, a

magyar forradalmi erőknek nyújtott internacionalista segítség történelmi példája annak, hogy mennyire igaz a kommunista és munkáspártok legutóbbi moszkvai nyilatkozatának e megállapítása: *„A szocialista tábor egyesült ereje biztos garancia minden szocialista országnak az imperialista reakció merényleteivel szemben."**

Pártunk Központi Bizottsága már az 1959. évi márciusi határozatában megállapította, hogy a szocialista világrendszer léte és *„a szocializmus teljes és végleges győzelme a Szovjetunióban egyúttal azt is jelenti, hogy Magyarországon és a többi, szocializmust építő országban is véglegesek a szocialista építés során eddig elért vívmányok, amennyiben hűek maradunk a proletár nemzetköziséghez, hűséges és szilárd tagjai maradunk a szocialista tábornak".*** A magyar nép az ellenforradalom leverése óta rendezte sorait, és sok mindennel, de elsősorban a szocializmus építésének meggyorsításával bizonyította ragaszkodását a szocializmushoz és a szocialista táborhoz.

A szocialista tábor országai egységes, megbonthatatlan erőt képezve folytatják a szocializmus, a kommunizmus építését, támaszai a felszabadulásért küzdő gyarmati népeknek, védelmezik az emberiséget az új világháború fenyegetésétől.

Az imperializmus ma a teljes összeomlástól, a szocialista forradalomnak a további országokban való győzelmétől retteg. A kapitalizmus válsága gyorsan mélyül, az imperialistaellenes, demokratikus és nemzeti felszabadító küzdelmek fellángolásai alapjaiban rázkódtatják meg az imperializmus egész rendszerét. Korunk megváltozott új viszonyai között a társadalmi előrehaladás, a szocialista forradalom számára változatosabb és kedvezőbb lehetőségek nyíltak.

A jövőt illetően is változatlanul érvényes a marxizmus–leninizmus azon tétele, hogy a szocialista forradalom nem exportálható, nem vihető kívülről be egyetlen országba sem. A szocialista forradalom kibontakozik és győzedelmeskedik, ha annak objektív és szubjektív feltételei egy adott országon belül létrejönnek.

Az imperialisták azonban, különösen a világ csendőrének szerepére vállalkozott amerikai imperialisták, nem mondtak le az ellenforradalom exportjáról. Az ellenforradalom exportjával próbálkoz-

* A békéért, a nemzeti függetlenségért ... 27. old.
** Népszabadság, 1959 március 8.

tak az iraki és az indonéz köztársaság ellen összeesküvések, katonai lázadások kirobbantásával. Ma fenyegetik a győztes kubai népi forradalmat. Fegyveres erővel akarják meggátolni Algéria és Kongó népének nemzeti, demokratikus mozgalmát. Beavatkozásukkal polgárháborút idéztek elő Laoszban. Az imperialisták mészárolják nap nap után a szabadságukért küzdő népek legjobb fiait. E durva beavatkozások egyes országok népeinek belügyeibe mérhetetlen szenvedést zúdítanak a dolgozókra, de a haladást végső fokon nem tudják megakadályozni. Az imperialisták még jobban lelepleződtek a népek előtt, és ezzel is siettetni fogják korhadt rendszerük pusztulását.

A moszkvai tanácskozás eredményei megsemmisítő csapást mértek a szocializmus és a béke ellenségeinek minden olyan reménykedésére, hogy a haladó erők élcsapata, a nemzetközi kommunista mozgalom, a szocialista országok soraiban megosztottságra, szétházásra kerül sor. A nemzetközi kommunista mozgalom eszmei-politikai egysége még szilárdabbá vált.

A magyar kommunisták, munkásosztályunk, dolgozó népünk büszkén tekint a Szovjetunió Kommunista Pártjára, a kommunizmust építő testvéri szovjet nép hatalmas sikereire. Mélyen tiszteli a nagy kínai nép és kommunista pártja hatalmas erőfeszítéseit s kiváló teljesítményeit. Együtt érez és vállvetve dolgozik a szocializmust építő országok népeivel, kommunista és munkáspártjaival. Harcos szolidaritást vállal a tőkésországokban, a gyarmati iga alól felszabadult vagy még mindig függőségben tartott valamennyi nép béke- és szabadságszerető tömegeivel, összes forradalmi osztagaival. Meg van győződve róla, hogy a haladás összes erőinek egybeforrottsága, a közös harcunk céljai iránti odaadó hűség és ragaszkodás, mindenekelőtt a forradalmi harcok élén járó nemzetközi kommunista mozgalom szilárd egysége győzelmes előrehaladásunk záloga.

Mi, akik ott lehettünk a moszkvai tanácskozáson, szinte tapinthatóan éreztük ezt a legyőzhetetlen erőt, amelynek pártunk s a magyar dolgozó nép is részese. Öt világrész kommunista és munkáspártjainak képviselőit hallva, még inkább meggyőződhettünk arról, hogy a kommunizmus lángja, a marxizmus–leninizmus – amelynek világító fáklyáját Marx és Engels gyújtotta meg, s Lenin emelte magasra – kiolthatatlanul lobog immár a föld minden országában.

A moszkvai nyilatkozat mélyenszántó értékelésében és követendő harci irányvonalában újabb igazolást és megerősítést nyert az a politika, amelyet pártunk mintegy négy esztendeje töretlenül folytat munkásosztályunkkal, dolgozó tömegeinkkel szoros egységben összeforrva. Népünk saját tapasztalataiból győződött meg ennek a politikának helyességéről, s ennek még következetesebb érvényesítését várja tőlünk.

A nyilatkozat a különböző országokban folyó szocialista építés tapasztalatait elemezve, újabb nagy segítséget ad országaink további fejlődéséhez. A Magyar Szocialista Munkáspárt forradalmi kötelességének tartja, hogy e nyilatkozat útmutatásait követve, minél jobban dolgozzon népünk boldogulásán és az egész nemzetközi fejlődés előmozdításán. Forradalmi kötelességünk, hogy a lehetőségekhez mérten a leggyorsabb ütemben fejlesszük hazánk ipari és mezőgazdasági termelését, népünk életszínvonala emelésének anyagi alapjait, még jobban használjuk ki a szocialista rendszer nyújtotta előnyöket, belső tartalékokat.

Egész népünk forradalmi kötelességének tartja, hogy erejéhez mérten kivegye a részét annak a nagy történelmi feladatnak a megoldásából, hogy a szocialista országok túlszárnyalják a kapitalista világrendszer ipari és mezőgazdasági össztermelését, majd túlszárnyalják a gazdaságilag legfejlettebb kapitalista országokat az egy főre eső termelés és a nép életszínvonala tekintetében. A mi népünk is maximálisan hozzá kíván járulni a társadalmi előrehaladás, a szocializmus győzelme fontos feltételének megteremtéséhez, a tartós béke kivívásához és megvédéséhez.

A 81 kommunista és munkáspárt 1960 novemberi moszkvai értekezletének okmányai lényegében azt jelentik számunkra, hogy a világ kommunista mozgalma megy tovább előre az eddigi, az élet által igazolt helyes úton új, nagy győzelmek felé. A magyar kommunisták, a szocializmust építő magyar nép nemzeti büszkesége, hogy ott halad az emberiség jövőjét formáló ezen legyőzhetetlen, hatalmas sereg soraiban.

Pravda 1960 december 23.
Népszabadság, 1960 december 25.

A MEZŐGAZDASÁG SZOCIALISTA ÁTSZERVEZÉSE MAGYARORSZÁGON

1961 JÚNIUS

A lendületesen fejlődő termelőszövetkezeti mozgalom eredményeként hazánkban 1961 februárjában a szocialista mezőgazdasági nagyüzemek részaránya túlhaladta az össz-szántóterület 90 százalékát. Az 1956-os ellenforradalom leverését követően, a munkáshatalom megerősítése mellett kétségtelenül ez a legnagyobb horderejű társadalmi esemény Magyarországon.

A szocialista forradalom fejlődésének új határköve, nagy győzelme az, hogy a Magyar Népköztársaságban az ipar után immár a mezőgazdaságban is uralkodóvá váltak a szocialista termelési viszonyok. Hosszú, harci tapasztalatokban gazdag út vezetett idáig. Nem érdektelen a megtett út áttekintése s néhány tapasztalat számbavétele.

I

A kapitalista Magyarország társadalmát egészen a második világháború végéig az egykori cári Oroszországra, a felszabadulás előtti Lengyelországra, a mai Spanyolországra emlékeztető erős középkori, feudális maradványok jellemezték. A lakosságnak mindössze egy ezredrészét kitevő nagybirtokosok tulajdonában volt az ország összes földterületének több mint 30 százaléka. Az egyházak birtokában volt a föld területének hat százaléka. Ugyanakkor Magyarország lakosságának egyharmada teljesen föld nélküli falusi szegény ember, uradalmi béres, napszámos volt. Az országot ezért joggal nevezték a „hárommillió koldus" országának. Ez a feudális nagybirtokrendszer volt nem utolsósorban az oka az ország súlyos általános elmaradottságának, a dolgozó osztályok nyomorának, s annak, hogy Magyarországon még a kapitalista fejlődés is csökevényes, megrekedt volt.

A döntő fordulatot az ország helyzetében és a földért folytatott „ezeréves per"-ben is az 1945-ös esztendő hozta meg. Amikor a szovjet hadsereg kiverte Magyarország területéről a Hitler-fasiszta megszállókat, halálos csapás érte a Hitler-fasizmussal szövetkezett magyar tőkés-földesúri rendszert is. A munkásosztály, a vele szövetséges parasztság új, demokratikus hatalmat teremtett s ez a népi hatalom szétzúzta a feudális, földesúri nagybirtokrendszert is. Az 1945 márciusi földreformtörvény igazságot szolgáltatott – a föld azé lett, aki megműveli. Minden 200 holdnál (114 hektárnál) nagyobb földbirtokot felosztottunk a falusi szegények között. A földreform az ország politikai, gazdasági, társadalmi fejlődésének emelője lett, új, jobb élet útja nyílt meg a magyar parasztság előtt.

Az 1945-ös földreformot követő évek tapasztalatai azonban azt is megmutatták, hogy a kis parcellákon folytatott paraszti gazdálkodás lehetősége korlátozott. A kisárutermelő parasztgazdálkodáson alapuló mezőgazdaság már fékezte az egész népgazdaság fejlődését, a parasztság fő tömegei életviszonyainak további javulását is. A fejlődés súlyos ellentmondását mutatta, hogy amíg az ipari termelés hazánkban 1955-re az 1938-as szint háromszorosára növekedett, addig a mezőgazdasági termelés alig egy-két százalékkal haladta meg az 1938-as szintet.

A gyorsan fejlődő szocialista ipar s az egy helyben megrekedt kisárutermelő mezőgazdaság ellentmondásának feloldásában a népi hatalom útja csak az egész parasztság s az egész nép boldogulását biztosító termelőszövetkezetek, a mezőgazdaság szocialista nagyüzemeinek megteremtése lehetett.

A mezőgazdaság szocialista átszervezésére irányuló munka Magyarországon 1948-ban vette kezdetét, amikor a munkásosztály hatalma teljessé vált, és nagy ütemben megindult az ország iparosítása, amely az ország szocialista átszervezésének alapját képezte. A termelőszövetkezeti mozgalom fejlődése egyenetlen volt. A pártvezetés szektás hibái, valamint a revizionisták 1953-as fellépése, majd az ellenforradalmi támadás 1956-ban komoly visszaesést idéztek elő. A termelőszövetkezetek területe 1948-tól 1953-ig a szántóterület 30 százalékára növekedett. Ez 1953 őszére 21 százalékra esett vissza. Az ellenforradalmi események következtében 1957

tavaszán ez a rész lecsökkent a szántóterület 10 százalékára. (A mezőgazdaság szocialista szektorának kiszámításánál a fenti számhoz hozzá kell adni az állami gazdaságok területét, amelyek Magyarországon az összes szántóterület 13–14 százalékán gazdálkodtak a hivatkozott években.)

A fejlődés és visszaesés egyes időszakait vizsgálva megállapíthatjuk: az eredményeket a marxista–leninista elvek követése, a kommunisták, a munkásosztály erőfeszítései hozták, a töréseket viszont a helyes elveket eltorzító „baloldali" szektás hibák, valamint az ezeket kihasználó burzsoá osztályellenségnek és revizionista segédcsapatának támadásai idézték elő.

II

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága 1958 decemberében úgy ítélte meg a helyzetet, hogy megvannak a politikai és gazdasági feltételei a mezőgazdaság szocialista átszervezése előbbrevitelének, és gondosan kidolgozta az átszervezés politikai programját.

Az azóta elmúlt két és fél év alatt sikerült is alapjában megoldani a mezőgazdaság szocialista átszervezésének nehéz, bonyolult feladatát. Ez döntően annak köszönhető, hogy pártunk Központi Bizottsága feltárta és az ellenforradalom erőivel vívott éles harc nehéz viszonyai közepette ki is javította azokat a hibákat, amelyeket a korábbi vezetés az agrárpolitikában, a termelőszövetkezeti mozgalom fejlesztésében, a munkás-paraszt szövetség kérdésében elkövetett.

A régi vezetés dogmatikus hibáinak gyökere abban az elképzelésben volt, hogy a termelőszövetkezeti mozgalmat az egyéni parasztok gazdasági fejlődésének általános korlátozása gyorsíthatja meg. Ennek az volt a következménye, hogy elhanyagolták az egyéni parasztok termelő tevékenységének támogatását, és az egyéni parasztokhoz való viszonyban a spekulációs jelenségek, a kapitalista tendenciák elleni harc vált elsődlegessé, néha csaknem kizárólagossá. Ez az egyéni parasztsággal való szövetségi viszony durva megsértését idézte elő, s egyben gátolta még a kisüzemi termelés korlátozott lehetőségeinek kihasználását is.

A dogmatikus irányzat e káros vonalát a revizionisták a paraszti elégedetlenség felszítására és a termelőszövetkezeti mozgalom visszavetésére, az átszervezés időtlen időkig való elhalasztására próbálták felhasználni. A párt parasztpolitikáját tehát hol „balra", hol jobbra ráncigálták, s ezt az ellenforradalmi erők igyekeztek a maguk javára hasznosítani.

Mindezek ellenére, 1956-ban az ellenforradalmi erőknek nagy csalódást kellett elszenvedniük ama reményüket illetően, hogy a parasztságot szembeállíthatják a munkáshatalommal. A falu népe — a reakciós erők kis csoportjaitól eltekintve — nem volt hajlandó az ellenforradalmat támogatni, s a néphatalom védelmében a forradalmi munkás-paraszt kormány mellé állt. Jellemző volt, hogy a termelőszövetkezetek tagsága, még az ingadozók is, szervezetten álltak ki a néphatalom mellett.

1956 végén és 1957 elején, amikor a néphatalom megszilárdítása volt a központi feladat, a Magyar Szocialista Munkáspárt új Központi Bizottsága úgy ítélte meg a helyzetet, hogy a termelőszövetkezeti mozgalom fellendítése nem időszerű, ennek előbb meg kell teremteni a politikai feltételeit. A termelőszövetkezeti szervezés mint országos feladat akkor lekerült a napirendről. Ugyanakkor pártunk továbbra is hirdette, hogy a szövetkezeti mozgalom új fellendülése be fog következni, mert erre az országnak, s egyben a parasztságnak is múlhatatlanul szüksége van.

1957–1958-ban pártunk bátran rátért az egyéni parasztság termelő tevékenysége fejlesztésének korlátolt lehetőségeit figyelembe vevő politikára. Ez maga után vonta a kapitalista tendenciák felélénkülését is, ami szükségessé tette a spekulációs jelenségek elleni harcot az adópolitika eszközeivel, a helyes árpolitikával és más módon.

Megszüntettük a korábbi kötelező beszolgáltatási rendszert, amit a régi vezetés — a termelők anyagi érdekeltsége durva megsértésével — nagyon eltorzított, s ami gátolta mind a termelőszövetkezetek, mind az egyéni gazdaságok fejlődését. Kifejlesztettük a szerződéses termelési-felvásárlási rendszert, amely az állami központi készletgyűjtés fő módszerévé vált. Az egyéni parasztsággal való viszonyunkban így a parasztok termelő tevékenységének bátor segítése, az anyagi érdekeltség elvének gondos alkalmazása, s

ugyanakkor a spekulációs törekvések megfelelő korlátozása érvényesült. A parasztgazdaságok termelő tevékenységéhez nyújtott segítség, a parasztságnak tett ígéretek valóra váltása eredményezte a párt iránti mély bizalmat, ami a termelőszövetkezeti mozgalom új fellendülésének alapvető politikai és morális előfeltétele lett.

Az egyéni gazdaságok termelő tevékenységének ösztönzése és gyakorlati segítése mellett pártunk és kormányzatunk természetesen nagy gondot fordított a megmaradt termelőszövetkezetek gazdasági megerősítésére, úgyszintén az állami gazdaságok fejlesztésére. A megmaradt termelőszövetkezeteket és állami gazdaságokat az egész mezőgazdaság szocialista átszervezésének szilárd bázisává kellett fejlesztenünk. Ezek az árutermelésben is jelentős szerepet játszottak.

A termelőszövetkezeteket is mindenekelőtt termelő tevékenységük fejlesztésében támogattuk. Az 1957–1958-as esztendőkben a termelőszövetkezetek bebizonyították fölényüket, s azt is, hogy jobb, emberségesebb életet biztosítanak tagjaiknak. Olyan szövetkezetek, amelyeket zömükben volt agrárproletárok és szegényparasztok alakítottak, elérték és kezdték elhagyni a középparasztok jövedelmi színvonalát. Ezen eredmények velejárója volt, hogy a kilépett termelőszövetkezeti tagok egy része 1958 végéig már visszalépett a szövetkezetbe. Az új fellendülés feltételei 1958 végére megérlelődtek.

A termelőszövetkezeti szervezésnek mint országos feladatnak az ismételt napirendre tűzése és sikeres végrehajtása azt is megkövetelte, hogy a párt soraiban jelentkezett, illetve még megmaradt elvi és politikai bizonytalanságot leküzdjük, a tisztázatlanul maradt kérdésekben teljes világosságot teremtsünk.

Meg kellett küzdeni először is a szektás nézetek maradványaival. Az egyéni gazdaságok erősödésétől megriadt elvtársakban újra feléledt az a szektás szemlélet, mely szerint az egyénileg dolgozó parasztok jövedelmét általában le kell szállítani, mert enélkül – szerintük – nem lehet őket rábírni a termelőszövetkezetekbe való belépésre. A párt a leghatározottabban elutasította ezt a felfogást. E nézet képviselői a végbement változásoknak éppen a lényegét nem értették meg. Ahol kapitalista viszonyok vannak,

száz kisparaszt közül bizonyára meggazdagodik néhány, de csak olyan áron, hogy ugyanakkor mind többen elszegényednek, s jó néhány paraszt teljesen tönkremegy.

Népi demokratikus államunk viszonyai között csak azért nem mennek tönkre a kisparasztok tömegei, mert államunk megvédi, segíti őket. A parasztság jobb élete tehát pártunk szocialista politikájának eredménye. Ezért saját elveinkkel kerülnénk ellentétbe, ha ennek ellenkezőjére törekednénk. Azt mondtuk: ha a paraszt jól megél mint egyéni gazda, nem úgy kell előmozdítani a termelőszövetkezeti mozgalom ügyét, hogy a parasztság életszínvonalát csökkentjük, hanem úgy, hogy a termelőszövetkezetek még jobb életet biztosítsanak számára. Az élet teljesen igazolta e felfogás helyességét. A rendszeresen növekvő életszínvonal sehol sem akadályozta vagy fékezte a parasztok belépését a szövetkezetbe. Ellenkezőleg, a parasztság tapasztalatból tudta, hogy a szövetkezést hirdető és szervező párt a parasztok életkörülményeinek jobbá tételéért küzd, ezért a párt tanácsát helyes követni.

Más elvtársak, félve attól, hogy az 1956 előtt elkövetett szektás hibák megismétlődhetnek, fékezni igyekeztek előrehaladásunkat. Úgy tartották, hogy a termelőszövetkezeti mozgalomban a lassú ütem biztonságosabb. E jóhiszemű aggodalom mellett 1958 decemberében hatottak még az egész szocialista fejlődéssel szemben álló revizionista nézetek is, és az ellenséges burzsoá körök nézetei is. A Központi Bizottságnak le kellett küzdenie mind a „bal-", mind a jobboldali aggodalmaskodást, s vállalnia kellett az eszmei-politikai harcot a kispolgári nyomás és az ellenséges, burzsoá zavartkeltő kísérletek ellen.

Tisztáznunk kellett a lenini önkéntesség elvének helyes értelmezését a termelőszövetkezeti mozgalomban. Az teljesen világos, hogy szilárd termelőszövetkezet, egészséges termelőszövetkezeti mozgalom csak a szövetkezet előnyeiről meggyőződött, ahhoz önként csatlakozó paraszttömegek támogatásával fejlődhet. De sokan voltak nálunk, akik az önkéntességet összetévesztették a spontaneitással, és legszívesebben az ösztönösségre bíztak volna mindent. A marxizmus–leninizmus azonban világosan megmondja, hogy a paraszt tulajdonos is, munkás is, ezért ingadozik a munkásosztály és a burzsoázia, a szocializmus és a kapitalizmus között.

Egyetlen következetesen forradalmi osztály, a munkásosztály, amely éppen ezért hivatott az összes dolgozó osztály vezetésére a szocializmus győzelméért folytatott harcban. Ezért a parasztság szövetkezetekbe tömörítésének, a szocializmusba való átvezetésének elengedhetetlen feltétele volt nálunk is a munkásosztálynak, a munkásosztály forradalmi pártjának kezdeményező, felvilágosító, szervező szerepe és sok irányú segítsége. A parasztság e kérdésben önmagára hagyva hosszú évekig bizonytalankodna. Központi Bizottságunk 1958 decemberében ismét felhívta és mozgósította egész pártunkat, munkásosztályunkat, a magyar társadalom minden haladó elemét a termelőszövetkezeti mozgalom fellendítésére és szervezésére. Mezőgazdaságunkban a szocialista termelési viszonyok győzelmét természetesen az döntötte el, hogy a kis- és középparasztok — ha sokszor töprengés és belső vívódás árán is — szakítani tudtak kistulajdonosi múltjukkal, legyőzték a régi életformát. Ezt a győzelmet a párt tudatos és következetes vezetése, munkások, állami gazdasági dolgozók, gépállomási dolgozók, pedagógusok és más értelmiségiek, kommunista parasztok százezreinek a paraszttömegek körében a falun éveken át végzett személyes felvilágosító és szervező munkája érlelte meg.

1958-ban sokat vitatott kérdésünk volt az átszervezés anyagi és politikai feltételeinek összefüggése is. Egyik álláspont szerint a termelőszövetkezeti mozgalom továbbfejlődése elsősorban az anyagi-gazdasági feltételek előzetes megteremtésétől függ, és ezért ennek az álláspontnak a képviselői csak igen lassú ütemű előrehaladást javasoltak. Akadt, aki kiszámította, hogy hány forint értékű beruházás szükséges egy katasztrális hold szocialista nagyüzemi megmunkálásához, és leegyszerűsítve azt ajánlotta, hogy annyi holdat szervezzünk a szövetkezetekbe, ahány holdra már előzőleg rendelkezésre áll ez a beruházási összeg. Ez az elképzelés mindent az állami beruházástól tett függővé.

De elképzelhetetlen olyan szövetkezeti szervezés, hogy egy egyénileg gazdálkodó falu közepén előbb felépítsünk új istállót, disznóólat, magtárt és azután kezdjük hívni a parasztokat, hogy szervezzék meg a szövetkezetet. Odaállhat-e a párt a munkásosztály elé azzal, hogy vonjon el más céloktól súlyos milliárdokat a termelőszövetkezetek gazdasági alapjának előzetes megteremtéséhez, mert

reméljük, ha ez már meglesz, utána a parasztok belépnek a szövetkezetbe? Az ilyen gyakorlat a parasztságot kizárja saját forradalmi mozgalmából. Ez természetesen fékezte, leszerelte volna a parasztság kezdeményezőkészségét, a parasztságban levő alkotó erők, a falusi gazdasági erőforrások forradalmi mozgósítását. Ez a felfogás egészében véve eltúlozta a gazdasági előfeltételek, ugyanakkor lekicsinyelte a politikai feltételek szerepét a mezőgazdaság szocialista átszervezésében.

A fenti elképzelésekkel szemben pártunk az ellenforradalmat követő első naptól kezdődően határozottan vallotta, hogy a mi körülményeink között a mezőgazdaság szocialista átszervezésében az elsődleges szerepet a politikai feltételek játsszák. A döntő a párt és a paraszttömegek, más szóval a munkásság és a parasztság jó politikai viszonya, összeforrottsága, szoros szövetsége.

Mindez persze nem annyit jelent, mintha a gazdasági feltételeket mellékesnek tekintenénk, és azt gondolnánk: a termelőszövetkezetekbe tömörüléssel minden szükséges megtörtént. Országos szinten előre meg kell tervezni bizonyos anyagi tartalékot, és a termelőszövetkezetek megalakulása után nyomban, az első naptól kezdve igen nagy gondot kell fordítani a gazdasági megerősítésre. A párt ezt egy pillanatra sem hagyta figyelmen kívül, amit egyebek mellett bizonyít, hogy a mezőgazdasági beruházásokra az utóbbi három év alatt összesen több mint 15 milliárd forintot fordítottunk.

A mezőgazdaság átszervezése helyes ütemének megállapítása elsőrendűen fontos kérdés. A kisparaszti gazdaság termelési lehetőségeinek túlbecsülése, a munkásosztály vezető szerepének és erejének kétségbevonása a fejlődési ütem fékezésére, az erőszakos, adminisztratív módszerekkel való siettetés viszont az ütem káros túlfeszítésére vezet.

A fejlesztési ütem helyes meghatározásánál számba kellett venni a kisparaszt természetét is, és le kellett számolni azzal a káros, szektás szemlélettel, amely a paraszti ingadozást „reakciós", „ellenséges" magatartásnak kiáltotta ki. A paraszt élete a múltban a létbizonytalanságtól való rettegésben telt el. Egész életében azért kínlódott, hogy egy kis darab földet szerezzen, mert azt tanulta, hogy a földtulajdon létének alapja, a föld az élet. Amellett lelke kétfelé húzta:

a szocializmus felé, ahol emberi módon élhet, meg a kapitalizmus felé is, ahol társai fölé kerekedve „gazdagodhat". Mindezt látva, nem lehettünk türelmetlenek a dolgozó paraszttal szemben; újból és újból meg kellett győznünk, el kellett oszlatnunk kételyeit.

Az 1958 december és 1961 február közötti nagy termelőszövetkezeti kampányt Központi Bizottságunk úgy vezette, hogy minden évben a két-három téli hónapban – amikor leginkább van idő a falun a parasztokkal való beszélgetésre – folyt a tömeges szervezés. Tavasztól őszig pedig a szervezés során alakult vagy nagymértékben növekedett termelőszövetkezetek megszilárdítása folyt, összekapcsolva a mezőgazdaság termelési feladatainak megoldásával. Az élet beigazolta, hogy helyes volt a tömeges szervezés szakaszos menete:

1958–1959 telén 343 000 parasztember lépett be a termelőszövetkezetbe, és a termelőszövetkezeti földek aránya 34 százalékra nőtt.

1959–1960 telén újabb 380 000-rel nőtt a tagság, és a terület már 56 százalék volt.

1960–1961 telén ismét 340 000 ember lépett a szövetkezés útjára, s az újonnan bevitt földekkel a termelőszövetkezetek összterülete a szántóföld egészének 76 százaléka fölé emelkedett.

Ebből mindössze három százalék az alacsonyabb típusú szövetkezetek, szakcsoportok részaránya.

Ilyen szakaszos szervező módszer tette lehetővé, hogy az új szervezésű termelőszövetkezeteket ugyanazon év alatt alapjában megszilárdítottuk.

III

Termelőszövetkezeti mozgalmunk 1959–1961. évi nagy fellendülése és győzelme népgazdaságunk egészséges fejlődésére, szocialista iparunk gyors növekedésére támaszkodott. Az 1958–1960. évi hároméves népgazdasági tervünket túlteljesítettük, mindenekelőtt az iparban, amely a három év alatt kereken 40 százalékkal növekedett. Ez lehetővé tette, hogy a mezőgazdaság részére terven felül több gépet és műtrágyát biztosítsunk, terven felül jelentős

építkezési segítséget nyújtsunk istállók, sertésfiaztatók építéséhez, ami a nagyüzemi állattenyésztés kifejlesztéséhez nélkülözhetetlen. Különféle egyéb irányú segítséget is tudunk nyújtani a termelőszövetkezeti gazdaságok erősítésére.

Az átszervezés zömében a hároméves terv időszakában ment végbe. Ugyanezen idő alatt a mezőgazdasági termelés – egy jó, egy közepes és egy gyenge termésű év mellett – kereken 11 százalékkal emelkedett. S bár a megszilárdítással kapcsolatosan még sok a feladat, e tény világosan mutatja, hogy a mezőgazdaság szocialista átszervezése megoldható a mezőgazdasági termelés egyidejű növelésével együtt.

Az átszervezésnek megvannak a nehézségei. Ám ezek a nehézségek átmenetiek, míg a kisárutermelés korlátozottságából fakadó nehézségek állandóak és mindaddig fennállnak, amíg a mezőgazdaság szocialista átszervezése végbe nem megy. Most, amikor az átszervezés feladatát lényegében véve megoldottuk, összpontosíthatjuk erőinket a megszilárdításra. Valóban most teremtettük és teremtjük meg annak a lehetőségét, hogy egész mezőgazdaságunk gyorsan leküzdje a szocialista iparral szembeni elmaradását, és mind több termelési ágazata világszínvonalra emelkedjen. Ezért érdemes áldozni, mert bőven meg fog térülni az országnak, a népnek, amit e cél elérésére fordítunk.

Pártunk helyes politikájának szellemében egy sor gyakorlati intézkedéssel megoldottunk fontos kérdéseket, és elhárítottunk a fejlődés útjából egy sor akadályozó tényezőt.

Fontos szerepet játszott – mindenekelőtt a középparasztok elhatározásában – az, hogy kormányrendelet kötelezővé tette a földjáradék fizetését a bevitt földért. A rendelkezések a földjáradékra kifizethető összeget úgy szabályozzák, hogy az 1960-ban például a tagságnak kifizethető összes jövedelem mintegy hétnyolc százalékát tette ki. A földjáradék fizetésének kötelezettsége alól csak kevés, olyan régi szövetkezet mentesült, amelynél korábban nem volt, s annak utólagos bevezetése zavart idézett volna elő.

Fontos szerepet játszott és játszik az is, hogy a társadalombiztosítást, beleértve az öregségi biztosítást is, kiterjesztettük a termelőszövetkezeti tagokra. A parasztot ősidők óta kíséri félelme

a jövőtől, rettegése az öregségtől. A múlt kegyetlen világában olyan rend volt: ha az idős paraszt már nem tudott dolgozni, csak kölönc lett gyakran saját családja számára is. Kormányunk intézkedése, amely a nyugdíjjogosultságot kiterjesztette a szövetkezeti parasztságra, erős és kedvező visszhangot váltott ki a parasztemberek között; megértette velük szocialista rendszerünk mély humanizmusát. Ez, valamint a betegségi és rokkantsági biztosítás kiterjesztése a falvakra, a parasztságot szintén közelebb hozta a szocializmus ügyéhez.

Helyes irányba fejlesztette a szövetkezet közszellemét és erősítette gazdasági tevékenységét is az az új gyakorlat, hogy a helyi vezetők kiválasztásában a döntő szó valóban a szövetkezet tagságáé lett. Az 1950-es évek elején többnyire a járásnál vagy a megyénél döntötték el, hogy ki legyen a termelőszövetkezet elnöke. Ma a szövetkezeti parasztság maga dönt arról, hogy ki vezesse ügyeit, és rendszerint a munka vezetésére legalkalmasabbakat választják meg. E gyakorlatot a parasztság joggal tekintette az iránta megnyilvánuló bizalom jelének.

A párt tovább fejlesztette a termelőszövetkezetek megszilárdítását, gazdasági erősítését célzó intézkedések rendszerét. Részletes párt- és kormányhatározattal szabályoztuk a termelőszövetkezetek állami támogatásának összes formáit. Szakítottunk azzal a korábbi helytelen gyakorlattal, amely az állami segítség jó részét a jövedelemkiegészítésre fordította, és nem a termelés fejlesztésére.

Ennek hatásaként az emberek figyelme a termelés kérdései felé fordult, megjavult a szövetkezeti tagság munkafegyelme is. A termelőszövetkezeti parasztság egy főre jutó mezőgazdasági eredetű reáljövedelme országos átlagban 1957-ben 12, 1958-ban 11 százalékkal, 1959-ben 10 százalékkal haladta meg az egyéni parasztságét, olyan körülmények között, amikor az egész parasztság reáljövedelme is nőtt.

A termelőszövetkezetek megjavult gazdálkodása, belső rendje, megszilárdult vezetése láttán az egyénileg dolgozó parasztok elismerése és rokonszenve lépésről lépésre a szövetkezet felé fordult.

IV

Olyan horderejű fordulat, mint a mezőgazdaság szocialista átalakítása, megváltoztatja az osztályviszonyokat, és nem maradhat hatástalan az osztályharc alakulására. Milyen változásokat hoz e győzelem nálunk, Magyarországon az osztályerők viszonyában?

A Magyar Népköztársaság politikai helyzetét mindenekelőtt a két alapvető dolgozó osztály: a munkásosztály és a parasztság egymáshoz való viszonya határozza meg. Lenin mindig hangsúlyozta a munkás-paraszt szövetség óriási jelentőségét a munkásosztály harca szempontjából. A magyar munkásosztály harcának egész menete azt is jól mutatja, hogy a társadalmi fejlődés különböző szakaszaiban hogyan változik, fejlődik a munkás-paraszt szövetség tartalma.

Pártunk a Horthy-fasiszta uralom idején azért küzdött, hogy a munkásosztály az egész parasztsággal (nemcsak a szegény- és középparasztsággal, hanem a kuláksággal is), szövetségben lépjen fel a földesúri-kapitalista rendszer, majd a Hitler-fasiszta megszállók ellen. A felszabadulás után, az 1945–1948-as évek osztályharcaiban a munkásosztály azért tudta szétzúzni a nagybirtokrendszert, a tőkések és földesurak uralmát és meghódítani a hatalmat – a kedvező nemzetközi feltételek mellett –, mert megnyerte a szegény- és középparasztság támogatását e harcban, és a kulákságot semlegesíteni tudta.

1956 végén, 1957 elején ennek a szövetségnek előtérben álló központi feladata a népi hatalom megvédése volt. 1958 végére a két osztály politikai szövetségének közvetlen célja, a néphatalom további erősítésével együtt, a mezőgazdaság szocialista átszervezésének megoldása lett. Ma, miután parasztságunk elsöprő többsége véglegesen a szocialista útra lépett, e szövetség magasabb színvonalra emelkedett. A népi hatalom védelmére létrejött szövetség tovább fejlődött, a szocializmus felépítésére kötött szövetséggé vált.

E folyamat megértéséhez világosan meg kell különböztetnünk az érdekazonosságot a véleményazonosságtól, mert ezek – társadalmi osztályok esetében – nem mindig esnek egybe. Ha azt vizsgáljuk: vajon különbözött-e a parasztság alapvető érdeke korábban

a munkásosztály érdekeitől, céljaitól, azt kell válaszolnunk: nem különbözött. A munkásosztály, érdekeinek megfelelően, szocializmust akart falun is — e szándékát sohasem hallgatta el —, ugyanakkor ez felel meg legjobban a parasztság alapvető tömegei érdekeinek is. Ha innen nézzük a dolgot, a leglényegesebb kérdésben a munkásság és a parasztság alapvető tömege között érdekazonosságot látunk. A parasztság jó része viszont korábban nem értette meg, hogy a szocializmus elégíti ki a legteljesebben az ő igényeit is, s véleménye a szocializmusról nem egyezett teljesen a munkásosztály véleményével. Ezért az alapvető érdekazonosság ellenére eddig fennállott bizonyos véleményeltérés is. A szocialista átszervezés befejezése arról tanúskodik, hogy a munkásosztály és a parasztság között most már nemcsak érdekazonosság, hanem véleményazonosság is van a szocializmust illetően. A parasztság elismerte, hogy ez az ő érdeke, elfogadta a munkásosztály céljait, tudatosan akarja a szocializmust. Világos, hogy a szövetségnek ez a tartalma jelentősen felülmúlja a régit.

A tömeges átszervezés befejezésével a kis- és középparasztok termelőszövetkezeti parasztokká váltak. A kulákságot mint osztályt, megszüntettük. Történelmi körülményeink, külső és belső viszonyaink most lehetővé tették, hogy a falu volt gazdag parasztságának egyes tagjai, ha becsületesen be akarnak illeszkedni a szocialista rendbe, a falu dolgozóinak döntése alapján beléphessenek a termelőszövetkezetekbe. Bizonyos idő (két év) eltelte után a közösségben végzett becsületes munka esetén, a szövetkezetnek teljes jogú, tisztségviselésre is jogosult tagjaivá válhatnak.

A termelőszövetkezeti mozgalom győzelmével a parasztság rétegekre bomlása megszűnik, s alapjában véve egységes paraszti osztály alakul ki. Természetesen még fennmaradtak az emberek között a régi különbségek egyes maradványai, de nem ezek a maradványok jelentik a döntő tényezőt, hanem az, hogy szocialista termelési viszonyok között élő, alapjában véve egységes parasztosztállyal van dolgunk. Ebből a tényből jelentős következtetéseket vonhatunk le.

A termelőszövetkezetekben mindenkit elsősorban aszerint kell megítélnünk, hogy mit és mennyit tesz a közös ügyért, milyen a képessége, a munkája és magatartása. Mindenekelőtt ennek alapján

kell elbírálni a tagok érdemeit vagy hibáit, nem pedig aszerint, hogy azelőtt kevesebb vagy több földje volt-e, szegényebb vagy módosabb volt-e.

Vannak olyan jóhiszemű emberek, akik a lenini hármas jelszóra hivatkozással azt kívánják, hogy a termelőszövetkezeten belül is különböztessük meg egymástól a parasztokat. Mi hosszú évtizedeken keresztül harcoltunk a lenini hármas jelszó alapján. De ezt betű szerint a mai időszakra jelenlegi viszonyaink között alkalmazni sematikus és veszélyes eljárás lenne. Lenin sehol sem mondotta, hogy támaszkodj a *volt* szegényparasztra, lépj szövetségre a *volt* középparaszttal és harcolj a *volt* kulák ellen. Ha mi a most végbemenő egységbeforrás segítése helyett a volt osztályhovatartozás szerint különböztetnénk meg a parasztokat, akkor szembe állítanánk egymással a termelőszövetkezetek tagjait, felszítanánk a korábbi osztálykülönbségekből fakadó régi ellentéteiket. Most — éppen a lenini tanításoknak megfelelően — a korábbi ellentétek maradványainak teljes megszüntetését tekintjük a fő kérdésnek.

A mezőgazdaság tömeges átszervezésének befejezésével alapjában megszűntek a mezőgazdaságban (és általában az országban) a kibékíthetetlen osztályellentétek, a kizsákmányolók és a kizsákmányoltak közötti ellentétek. A mai helyzetben alapvetően új körülmények között folytatódik, bizonyos értelemben új szakaszába lép az osztályharc, amely az eddiginél kevésbé éles formákat ölthet, mert eltűntek a fő ellentmondások gazdasági alapjai.

Népi demokratikus államunk természetesen nem csökkentheti éberségét, és kíméletlenül lesújt bárkire, aki rendszerünk ellen tör. Ennek ellenére az osztályharc súlypontja jelenleg mindinkább ideológiai és gazdasági síkra terelődik. Az osztályharc mai fő frontjai: harc a burzsoá és kispolgári nézetek és jellemvonások (egoizmus, spekuláció, csalás, közös vagyon prédálása) ellen, harc azért, hogy bűnös hanyagsággal vagy fegyelmezetlenséggel senki se árthasson a szocialista gazdaságnak, harc a gazdasági kártevés ellen. Ezzel egyidejűleg — egyrészt a hatalmas szocialista tábor léte, másrészt saját szocialista államunk ereje és eredményei miatt — reális lehetőségünk van arra is, hogy a volt tőkésosztály tagjainak egy részét és még inkább azok leszármazottjait munkában átneveljük és a szocialista társadalom hasznos tagjaivá tegyük.

V

A mezőgazdaság szocialista átszervezése nagy győzelme szocialista építőmunkánknak. A tömeges átszervezési munka a szocialista mezőgazdaság felépítésének bár fontos, de mégis csak egyik szakasza. A szocialista termelési viszonyok a mezőgazdaságban még nem szilárdultak meg eléggé. Termelőszövetkezeteinkben még jelentős a kisparaszti gazdálkodás olyan maradványa, amit fel kell számolni, de nem azonnal, csak fokozatosan, ahogy ennek feltételei adva lesznek. A megfelelő számú és férőhelyű istállók hiánya miatt például átmenetileg az állatállomány jelentős része a termelőszövetkezeti tagok háztáji gazdaságában marad. Ezen a helyzeten a következő esztendőkben is csak fokozatosan tudunk változtatni. A termelőszövetkezetekben vannak még nem szocialista jellegű vonások is. Legfontosabb tennivalónk a termelőszövetkezetek szocialista vonásainak erősítése, a szocialista termelési viszonyok következetesebbé tétele.

Kissé hasonló a helyzet a földjáradékkal is, melynek fenntartását és kifizetését természetesen továbbra is fontosnak, helyesnek tartjuk. A földjáradék a földterület nagyságához kötött változatlan tényező. Ezzel szemben a szövetkezetek szocialista jellegének erősödésével párhuzamosan növekszik a munka, a munka termelékenységének szerepe s így természetesen csökken a földjáradéknak az összjövedelemhez viszonyított aránya is.

A termelőszövetkezetek szocialista jellegének erősítése azt is követeli, hogy folytassuk tovább a termelőszövetkezetekben az emberek szocialistává nevelését. A termelőszövetkezetekbe való belépés nagy változás a parasztember életében, s ez kihat tudatára, gondolkodására. Naivság lenne azonban azt gondolni, hogy a szövetkezetbe lépéssel nyomban egészen megváltoztak az emberek, rögtön szocialistává vált közöttük a viszony. Belépésük ellenére, hosszabb-rövidebb időre megmaradnak bennük olyan régi vonások is, amelyek károsak. A szövetkezeti eszme következetes hívei szocializmust, kommunizmust akarnak, és meggyőződésüket a szövetkezeti mozgalom győzelme természetesen erősíti. És ez nagyon jó. A korábbi ingadozók, ha kisebb mértékben is, de egy ideig folytatják ingadozásaikat. A spekuláns elemek továbbra

is spekulálni szeretnének, most már a szövetkezeten belül. Amíg a káros szokásokat, maradványokat nem sikerül eredményesen leküzdeni, addig nehezen alakul ki és nehezen szilárdul meg a termelőszövetkezeti tagok között az igazi szocialista együttélés szelleme.

Idő szükséges ahhoz is, hogy a termelőszövetkezeti demokrácia éltetően fejlődjön, vagyis, hogy a tagság kellő képzettséget, tapasztalatot, áttekintést szerezzen ahhoz, hogy hozzáértő módon beleszólhasson a közös gazdaság irányításába, hatékonyan segítse ebben vezetőit, akiket a szövetkezet élére állított. Mindez szükséges ahhoz, hogy megszilárduljanak a szocialista termelési viszonyok a mezőgazdaságban.

Most az a további nagy feladat áll előttünk, hogy fejlett szocialista nagyüzemekké változtassuk termelőszövetkezeteinket. Ki kell alakítani minden termelőszövetkezetben a nagyüzemi munkaszervezést, tovább kell fejleszteni a munka szerinti jövedelemelosztás hatékony, jó munkára ösztönző rendjét, megfelelő képességű vezetőkkel nagyüzemi színvonalra kell emelni a vezetést. Segíteni kell szakemberekkel a termelőszövetkezeteket, erősíteni a munkafegyelmet és főleg: a legfejlettebb agrotechnikai eljárások meghonosításával széles körben kiaknázni a nagyüzemi gazdálkodás óriási előnyeit. Mindezzel el kell érnünk, hogy a mezőgazdasági termelés, a mezőgazdasági hozamok gyors ütemben növekedjenek, gyorsan és jelentősen felülmúlják a régi, kisparaszti gazdaságok színvonalát.

A szocialista mezőgazdaság feladata, hogy néhány éven belül biztosítsa lakosságunk növekvő szükségletei teljes és zökkenőmentes kielégítését a főbb mezőgazdasági termékekből. Sőt, arra törekszünk, hogy emellett képessé váljunk jelentős mennyiségű mezőgazdasági termék rendszeres kivitelére szocialista és kapitalista országokba egyaránt.

Az ellenség mostanában gyakran vádol bennünket azzal, hogy rosszabbodott országunk helyzete, mert a múltban mezőgazdasági termékeket exportáltunk, ma viszont időnként még behozatalra is szorulunk. Ez persze átlátszó csalás. A régi Magyarország azért exportálhatott egyes termékekből többet, mert a nép zöme éhezett és nem fogyasztott eleget. Most a belső fogyasztás jelentősen megnőtt. Íme néhány szám:

1938-ban a sertéshús évi fogyasztása az országban 136 000 tonna volt, 1958-ban 234 000 tonna; a zsiradék évi fogyasztása 1938-ban 118 000 tonna volt, 1959-ben 188 000 tonna; a cukor évi fogyasztása 1938-ban 95 000 tonna volt, 1959-ben pedig 257 000 tonna.

Mi úgy akarjuk növelni mezőgazdasági exportunkat, hogy közben ellátjuk a jelentősen megnövekedett belső fogyasztást is. Miután Magyarország éghajlati viszonyai nagyon kedvezőek, minden előfeltétele megvan ennek, ha sikeresen fejlesztjük a mezőgazdaság szocialista nagyüzemeit.

A Magyar Népköztársaságra kígyót-békát kiáltó és a mezőgazdasági exportot hiányoló rágalmazók mélyen hallgatnak arról, hogy 16 évvel ezelőtt középkori elmaradottságú mezőgazdaságot hagytak maguk után az egykori úri Magyarország hatalmasai. Népünk, népi államunk nem keveset tett már eddig is az örökölt elmaradottság leküzdésére. Vegyük a gépesítést. 1935-ben 7000 traktor, 1959 végén már 31 000 traktor, 1960 végén csaknem 40 000 traktor dolgozott a mezőgazdaságban. Míg 1938-ban egy katasztrális holdra 13,5 kilogramm műtrágyát, 1960-ban már 81 kilogrammot használtak fel parasztjaink. Népi államunk 1946-tól 1960-ig 41 milliárd forintot ruházott be a mezőgazdaságba épületekre, istállókra, gépekre. Több mint 6000 agronómust és egyéb szakembert adtunk a mezőgazdaságnak. Mindennek a nagy anyagi és más természetű segítségnek gyümölcsöző hatása igazán még csak ezután fog jelentkezni.

VI

A Magyar Szocialista Munkáspárt, a szocialista tábor többi forradalmi munkáspártjaihoz hasonlóan, most olyan körülmények között dolgozik, amikor tevékenységének középpontjában – a múlt évi moszkvai nyilatkozatnak megfelelően – a gazdasági építőmunka szervezése és irányítása áll. Ezen az úton haladva kell biztosítanunk a javak bőségét a népnek, és egyben bebizonyítanunk a szocialista gazdasági rendszer felsőbbrendűségét a kapitalizmussal szemben.

A mezőgazdasági termelés fellendítése, saját jól felfogott érdekünk mellett, nemzetközi kötelességünk is. Tudatában vagyunk annak, hogy – saját munkánk mellett – nagy és viszonylag gyorsan elért sikereinknek döntő előfeltétele volt a kedvező nemzetközi helyzet. Világos, hogy a mezőgazdaság semmiféle szocialista átszervezéséről nem lehetett volna szó, ha a parasztság nem ismerte volna fel a Szovjetunió, a szocialista tábor növekvő erejét, a kapitalizmus hanyatlását. Nagy hatást gyakoroltak parasztságunkra a többi népi demokratikus ország jelentős eredményei is, amiket a mezőgazdaság szocialista átszervezésében elértek.

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága most, a termelőszövetkezetek tömeges szervezésének befejezése után, forradalmi feladatnak tekinti a fiatal termelőszövetkezetek minden oldalú megerősítését, megszilárdítását, s ezen keresztül a magyar mezőgazdaság termelési színvonalának gyors fejlesztését. Ez egyrészt azért elengedhetetlen, mert objektíve csakis a mezőgazdasági termelés nagyarányú növekedése biztosíthatja a szocializmus további építésének, az életszínvonal további emelésének feltételeit. Másrészt, mert szubjektíve, az emberek milliói akkor fogják tényleg elismerni a szocializmus fölényét a régi rend felett, csakis akkor fognak véglegesen meggyőződni a szocializmus igazáról, ha a gyakorlatban látják, mennyivel többet nyújt olcsóbban a szocialista mezőgazdaság az egész népnek.

A mezőgazdasági termelőszövetkezetek megszilárdítása és felvirágoztatása, az állami gazdaságok továbbfejlesztésével együtt, azaz a szocializmus végleges győzelme a magyar falun olyan feladat, amelynek megoldása a leghatásosabban szolgálja rendszerünk politikai erejének további növelését, a népgazdaság további fejlődését, a dolgozó nép életszínvonalának további növekedését.

A szocialista termelési viszonyok erősítése, a mezőgazdasági termelés fejlesztése együttesen a szocializmus új, nagy győzelmét jelenti a mezőgazdaságban, ami egyik legjelentősebb eseménye és szerves része lesz a szocializmus teljes felépítésének a Magyar Népköztársaságban.

Béke és szocializmus, 1961 június
Népszabadság, 1961 június 4.

BESZÉD AZ ORSZÁGGYŰLÉS ÜLÉSÉN

1961 OKTÓBER 12

Tisztelt országgyűlés! Képviselőtársaim! Elvtársaim!

Az országgyűlés munkája eredményes volt. Az országgyűlés határozatai, a megalkotott törvények meghatározzák a kormány munkáját, irányt mutatnak egész népünknek.

A kormányt átszerveztük; megítélésünk szerint azonban új kormányprogramra nincs szükség! A Magyar Népköztársaság forradalmi munkás-paraszt kormánya eddigi programunk alapján dolgozik tovább. A mi programunk: a Magyar Szocialista Munkáspárt kongresszusa irányelveinek megvalósítása, az országgyűlés által alkotott törvények végrehajtása és megvalósítása az életben. Ehhez annyit tehetek hozzá, hogy az azelőttinél hatékonyabb és következetesebb megvalósításra gondolunk, valamint arra, hogy erősítsük munkánk jó vonásait, és szüntessük meg kétségtelenül meglevő gyenge oldalait.

Amikor a kormány munkájáról és programjáról szólok, szeretném emlékeztetni az országgyűlést arra a programnyilatkozatra, amelyet a Magyar Népköztársaság forradalmi munkás-paraszt kormánya 1956. november 4-ének hajnalán hirdetett meg. Úgy gondolom, joggal állapíthatjuk meg, hogy az a program helyes volt, és mi becsülettel, eredménnyel harcoltunk megvalósításáért. Ehhez természetesen hozzátartozott, hogy a Magyar Népköztársaság társadalmi életének eszmei ihletője és politikai irányítója, a párt is óriási fejlődésen ment keresztül. Visszagondolva e nehéz időszakra, most már megállapíthatjuk, hogy *pártunk marxista–leninista irányvonala győzött a jobboldali nézetek felett is és az álbaloldali kalandorpolitika felett is.*

Ez volt a kormány tevékenységének, eredményes munkájának előfeltétele. A program a közvéleményben gyökeret vert, és céljaink követésre találtak. Kibontakozott a harc a politikailag helytelen irányzatok, a tespedés és minden rossz ellen; a munka fellendült

az egész országban és népünk a szocializmus zászlaja alatt tömörült. A párt, a kormány és a dolgozó nép harcát jelentős eredmények követték a gazdasági életben és az élet más területein is. A nemzeti jövedelem három év alatt 22 százalékkal, az ipari termelés 40 százalékkal, a mezőgazdasági termelés 12 százalékkal nőtt, a kultúra felvirágzott. Van tehát értelme, eredménye a munkának és a harcnak. Sorolhatnánk ereményeinket. Utalok például közoktatásunk fejlődésére. Nagyot haladtunk e területen is az utóbbi években. A középiskolások száma a múltban alig haladta meg az 50 000-t ma pedig 240 000 középiskolai hallgató van nálunk. Más szóval: a középiskolás korba jutott ifjúság 43 százaléka középiskolába járhat és tanulhat. Ez olyan eredménye népi rendszerünknek, amit a világ nagyon sok országa irigyelhet tőlünk. Hasonlóképpen fejlődött főiskolai és egyetemi oktatásunk is.

Emelkedett az életszínvonal is. Csak a hároméves tervidőszakban 19 százalékkal növekedett az egy főre jutó reáljövedelem.

A statisztikai számokon túl mindenki személyes tapasztalatból tudja, az élet legkülönbözőbb megnyilvánulásaiból látja, milyen nagyot léptünk előre táplálkozásban, öltözködési kultúrában. Erősödött népünk egysége, javult az élete. Városaink, fővárosunk és vidéki városaink, falvaink fényesebbek és szebbek.

Az élet hazánkban a nép számára, minden becsületes dolgozó számára biztonságos, szép és reményekkel teljes.

Ami a társadalmi fejlődést illeti: erősödött a szocialista ipar, a közlekedés, a kereskedelem, és létrejöttek a szocialista jellegű termelőszövetkezetek. Ezzel hazánkban – most már az egész népgazdaságban – uralkodóvá váltak a szocialista termelési viszonyok.

A népi állam megerősödött, a világban tekintélyt szerzett magának. Ma a Magyar Népköztársaság a Szovjetunió megbecsült barátja, a szocialista országok családjának megbecsült tagja. Eredményeinket ellenfeleink, sőt, ellenségeink is kénytelenek elismerni.

Mindenki tudja, nincs az a nehéz feladat, nincs az az erőfeszítés, amelyre képes ne lenne az ember, ha értelmét látja. Viszont elviselhetetlen még a legkisebb megterhelés is, ha annak nincs értelme. A közelmúlt évekre visszatekintve megállapíthatjuk, hogy e munkánknak volt értelme.

Minek köszönhető, hogy a munka ilyen szép eredményeket hozott?

Mindenekelőtt *a párt helyes irányvonalának, a párt útmutatásának.* Emellett *a nép teremtő munkájának.* Mi kommunisták vagyunk, és valljuk, hogy a kommunisták képesek helyes irányt mutatni, képesek embereket megszervezni és mozgósítani a feladatokra, de *egy ország fejlődését csak maga a dolgozó nép képes előbbre vinni. Eredményeink tehát népünket dicsérik.*

Munkánk eredményességének harmadik döntő tényezője *a Szovjetunió és a többi szocialista ország segítsége.* Ez a baráti, testvéri segítség erőt és szárnyat adott a magyar népnek is. Amikor arról beszélünk, hogy a magyar nép becsülettel megvédte szocialista vívmányait, és határozottan halad a szocialista társadalmi fejlődés útján, tudnunk kell, hogy ez a mindvégig érezhető testvéri segítségnek az eredménye is.

Amikor a kormány átszervezése megtörtént, különböző oldalakról mindenféle vélemények hallatszottak. Központi Bizottságunkat és természetesen kormányunkat is mindenféle istencsudájának elnevezték már. Azt is mondták, hogy szektások, sztálinisták, merevek vagyunk. Elkereszteltek bennünket revizionistáknak is.

Mi marxisták, leninisták, kommunisták vagyunk, bennünket a marxista–leninista elmélet vezet, s hasznosítjuk pártunk és népünk harcainak tapasztalatait. Olyasmiket is mondanak időnként, hogy ez vagy az a változás azt jelenti, hogy Hruscsov barátai megint előbbre nyomultak. Meg kell mondanom, mi büszkék vagyunk rá, hogy bennünket Hruscsov elvtárs és harcostársai, a Szovjetunió Kommunista Pártjának vezetői barátjuknak tekintenek.

Az említett kommentátorok azt is mondták, hogy Magyarországon most keményebb rezsim következik. Nos, meg kell mondani: a kormány októberben és novemberben sem lesz keményebb, mint volt júliusban vagy a múlt év januárjában, és puhább sem lesz. Ami viszont az említett kommentárok mögött rejlő politikai feltételezést illeti, a következőt azért meg kell mondani: a Magyar Népköztársaság makacs és esküdt ellenségei, rendszerünknek és a szocialista eszmének ellenségei semmi jót ne várjanak a kormánytól! Azt hiszem, ezzel sem mondunk semmi újat, mert ez eddig is így volt.

Ami viszont a kérdés másik és számunkra fontosabb oldalát illeti: a kormány – a párt helyes ösztönzése alapján, a népfrontpolitika szellemében – egész tevékenységét arra építi, hogy szükség van a párttagok és a pártonkívüliek, az egész dolgozó nép, az egész nemzet tömörítésére. Kormányunkat a párt Központi Bizottsága mellett a népfront elnöksége ajánlotta megválasztásra. Mi ezt megbízásnak vesszük. Törekvésünk a mind erősebb nemzeti összefogás, amelyben világnézetre való tekintet nélkül helye van minden becsületes, tisztességes magyar embernek. *(Taps.)*

Meggyőződésünk, hogy ha az eddigi úton megyünk tovább, és valóban képesek leszünk arra, hogy munkánkat tovább fejlesszük, akkor az eredmények sem fognak elmaradni. Bízunk abban, hogy a Magyar Népköztársaság még erősebb, a szocialista építés még lendületesebb lesz, és a Magyar Népköztársaság becsülete és tekintélye a világban tovább növekszik.

A NEMZETKÖZI HELYZETRŐL

Kedves képviselőtársaim! Elvtársaim!

Az országgyűlés tárgyalásain az első napirendi pont a nemzetközi helyzet volt. *A nemzetközi helyzet bonyolult, és az utóbbi időszakban valamelyest éleződött.* Mi ennek az oka? *Az alapvető ok* – mély meggyőződésünk szerint és tényekkel bizonyíthatóan – *az imperializmus léte, s az, hogy a gyarmati rendszert még nem számolták fel.* Ebből következik a világban jelenleg folyó heves fegyverkezési verseny. A helyzet éleződésének *közvetlen* oka most a német kérdés rendezetlensége.

Az amerikai monopóliumok urai, a nagy nyugati imperialista országok – amelyek az Észak-Atlanti Szövetségnek nevezett szervezetbe tömörültek – valamikor 1946 táján letértek arról a vonalról, amelyet a második világháború időszakában követtek, és valóban Hitler nyomdokaiba léptek: világuralomra, a világ leigázására törekednek.

Ennek ideológiai fronton jelentkező megnyilvánulási formája, hogy a monopolisták – az általuk mozgatott hatalmas apparátus igénybevételével – kinevezték saját magukat a szabadság bajno-

kainak, felszabadítóknak, s más hasonló fellengzős címeket adományoztak maguknak. A gondolkozó embereknek csak fel kell tenniük a kérdést: akik Algéria, Angola, Kenya, Kongó és még más országok népeit barbár, állati módon mészárolják, akik gyermekeket, aggastyánokat és nőket gyilkolnak – milyen alapon nevezik magukat a szabadság bajnokainak? Vagy miféle őrei lehetnek a demokráciának azok, akiknek legfőbb szövetségese Csang Kaj-sek, Franco, Csombe? – hogy a többit ne is említsem. Tessék „a demokrácia bajnokait" a régi magyar közmondás szerint megítélni: „nézd meg, kinek ki a barátja" és ebből tudod, hogy aki magát barátodnak nevezi, valóban barátod-e. A „demokrácia bajnokainak", a „szabadság bajnokainak", a „felszabadítóknak" csillogó, díszes köntösében a monopolisták *arra törekszenek, hogy a világ népeit igájukba hajtsák, elnyomják és kizsákmányolják.*

Nézzük meg szerepüket a német kérdésben. Jelenleg a nemzetközi helyzet központi és kulcskérdése kétségtelenül a német kérdés rendezése, a második világháború maradványainak felszámolása.

Olyan helyzet van jelenleg Európa szívében, amely veszélyezteti, fenyegeti Európa és a világ népeinek békéjét. Meg kell vizsgálni, *ki idézte elő ezt a helyzetet,* és akkor rögtön választ kapunk arra is, hogy *ki a felelős érte. A felelősség az Egyesült Államok, Anglia és Franciaország urait terheli.*

Az Egyesült Államok és Anglia kormányának hivatott képviselői – akik az 1943 és 1945 nyara között lezajlott moszkvai, teheráni, jaltai és potsdami tárgyalásokon részt vettek – megegyeztek a Szovjetunióval, s nagy jelentőségű okmányokat írtak alá. Azok az emberek, akik a munkásmozgalom soraiban harcoltak, s akikben valami nemzeti öntudat él, számon tartják ezeket az okmányokat.

Emlékezik ezekre az okmányokra a magyar nép is, amely akkor a hitleri csizma alatt, sötét pokolban és éjszakában sínylődött, s kereste a reménysugarat. Mindnyájan emlékezünk rá, amikor a három szövetséges hatalom rádiói tudatták a világgal ezeket az okmányokat. És ez akkor reménység volt számunkra; jó érzés volt, hogy a Szovjetunió, az Egyesült Államok és Anglia szövetségre lépett egymással, s együtt harcol a hitleri nácizmus, a középkori barbárság ellen. Aláírták azokat az okmányokat, amelyeket most nem akarok idézni. De helyenként és időnként érdemes emlékeztetni

rájuk, mert ezekben a nagyhatalmak kinyilvánították eltökéltségüket, hogy megsemmísítik a fasizmust, a német militarizmust, és megszüntetik annak forrásait, a nagy német monopóliumokat, soha többé nem fogják megengedni Németországban a hadianyagok és a hadieszközök gyártását; a háborús bűnösöket pedig felelősségre vonják.

S mi van ma? Németország egy részén jó néhány esztendővel ezelőtt létrejött a Német Szövetségi Köztársaság nevet viselő állam. Mi ebben az államban a jelenlegi helyzet? Adenauerről azt mondják, hogy öreg meg merev, és nyugatnémetektől is hallottam azt a megállapítást, hogy nem kell már egészen komolyan venni, mert nem gondolkodik reálisan. *(Derültség.)* Amikor azonban ilyen beszédeket hallunk, *felrémlik előttünk 1933, amikor a magyar értelmiség gondolkozó körei is azt hangoztatták: ki az a hóbortos rögeszmés Hitler,* csak nem fogunk egy ilyen ellen harcolni? De gondoljunk arra, hogy az a valóban primitív megszállott, az az őrült milyen katasztrófát zúdított később Európa népeinek nyakába. Természetesen, nem ő egyedül. A német nagytőke, a német monopoltőke csinálta, amely persze, le akarta igázni legalább a fél világot, és ha lehetett volna, az egész világot. A német militaristák csinálták! És ma Nyugat-Németországban a monopoltőke van hatalmon, amely újra hadianyagokat és harci eszközöket is gyárt, a revansizmus, a militarizmus van hatalmon, ami Európa és a világ népeinek békéjét fenyegeti.

Az okmányok egykori három aláírójához egyébként annak idején negyedikként Franciaország hivatalos és felelős vezetői is csatlakoztak, személy szerint ugyanaz az elnök, aki ma is kormányoz, ma is az elnöki tisztséget tölti be Franciaországban.

Ki felel azért, hogy újra létrejött Európa szívében az az erő, amely fenyegeti a népek békéjét? Világos és egyszerű az igazság megállapítása: a Szovjetunió becsülettel teljesítette, amit a világháború alatt és közvetlenül utána született okmányokban vállalt.

És ki nem teljesítette? *Az Egyesült Államok, Anglia és Franciaország kormányai, mert az ő megszállási zónájukban juttatták hatalomra a német monopoltőkét és a német militaristákat.* Ez a revansista, agresszív erő és hatalom az Egyesült Államok és a NATO-hatalmak közös gyermeke. Ezt a torzszülöttet ők hozták a világra, és a világ népei

előtt ők felelnek érte. Ők vették be a saját szövetségükbe a Német Szövetségi Köztársaságot, annak fegyveres erőit ők nevezik saját előőrsüknek Európa szívében, és ők állították büszkén, hogy Nyugat-Berlin számukra a szocialista országok testébe fúródó ék. Ne próbálják tehát másra hárítani a felelősséget a jelenlegi feszültségért!

Van itt egy másik, nem is csak egyszerűen politikai kérdés: *1943 októberében Moszkvában, az Egyesült Államok, Anglia és a Szovjetunió képviselői nyilatkozatokat tettek. Ezekhez a nyilatkozatokhoz később Franciaország is csatlakozott.*

Az egyik nyilatkozat például azokról a kegyetlenkedésekről szól, amelyeket a német náci hadsereg a Szovjetunió területén és más országokban elkövetett. Példátlan tömeggyilkosságokat, addig nem látott gazságokat hajtottak végre. *A kegyetlenkedésről* szóló nyilatkozatban a következőket mondották a náci hóhérokról – érdemes erre emlékezni: „*A három szövetséges hatalom azokat a német tiszteket, akik kegyetlenkedésekért, mészárlásokért és kivégzésekért felelősek, vagy azokban hozzájárulásukkal részt vettek, vissza fogja küldeni azokba az országokba, amelyekben aljas cselekedeteiket elkövették, hogy a felszabadított országok saját törvényeik szerint vonhassák őket felelősségre és ítélkezhessenek felettük.*" Ezt a nyilatkozatot annak idején mi is olyan igazságos álláspontnak tartottuk, amelynek érvényesítéséért harcolni kell.

Van ennek a nyilatkozatnak egy része, amelyben az áll, hogy *ezeket a bűnösöket a világ legtávolabbi zugáig üldözni fogják, és kiszolgáltatják őket, bárhol is legyenek.* Ez is tetszett nekünk.

Nos, hogyan fest ez a jelenlegi NATO-gyakorlatban? Nehéz volna rövid idő alatt személy szerint felsorolni azokat a bebizonyítottan kegyetlenkedő fasiszta hóhérokat, akik ma olyan területen és körben működhetnek, ahol a NATO-hatalmaknak – ha akarnák – nem is nagyon kellene őket keresniük. Csak kezüket kellene kinyújtaniuk, és megfoghatnák őket, s ahogyan a nyilatkozatban szerepel, átadhatnák vádlóiknak, azoknak a népeknek, amelyek ellen kegyetlenségeiket elkövették. Példaképpen három nevet említek.

Speidel tábornok Franciaországban megszállóként működött, és felel azokért a kegyetlenkedésekért, amelyeket ott a hitlerista haderők elkövettek. Nem a világ valamely eldugott zugában van,

hanem Párizsban, mint a NATO európai szárazföldi csapatainak főparancsnoka.

Hasonló a helyzet *Heusinger volt náci tábornokkal,* aki viszont Washingtonban található, mint a NATO katonai tanácsának elnöke.

Ugyanígy egy *Wagner* nevű, volt *náci ellentengernagy* ma is ellentengernagy, és a NATO tengeri erői egy részének főparancsnoka.

Bonn fegyveres erőinek jelenleg olyan volt náci tábornok a főparancsnoka, akit a Szovjetunióban, mint háborús bűnöst elítéltek. *Ki az hát, aki megtartotta a megegyezéseket, és ki az, aki nem tartotta meg?*

Korábban a megszállt Németországban – mielőtt ott kialakultak volna az önálló államok – valóban megszállási zónák voltak. Abban a zónában, ahol a Szovjetunió volt, monopolisták nem jutottak hatalomra, nácik nem jutottak főparancsnoki tisztséghez, *hanem felelősségre vonták és megbüntették azokat, akiknek megbüntetésére a nagyhatalmak ünnepélyesen fogadalmat tettek és megállapodást kötöttek.* Az Egyesült Államokról és a NATO-ról nem lehet lemosni azt a gyalázatot, ami azáltal szállt reájuk, hogy az említhetetlen szörnyűségeket elkövetett vadállatokat ma fontos funkciókban tartják, és kivonják a büntetés alól.

A Szovjetunió elhatározta, hogy békét kell kötni Németországgal, fel kell számolni a második világháború maradványait s ezzel az abnormális nyugat-berlini helyzetet.

A nyugatiak most nagy lármát csapnak, azt mondják, hogy a feszültséget ezáltal a Szovjetunió idézte elő. *Ez hazugság, a népek tudatos megtévesztése.* A Német Szövetségi Köztársaságban mostanában tömeggyűléseken, fasiszta szervezetek felvonulásain, ünnepségein, gyűlésein kormánytagok szólalnak fel, és nyíltan más ország területeinek elfoglalását sürgetik. Hosszú volna itt felsorolni, hogy mit tartanak a revansista kalandorok saját tulajdonuknak, de mi magyarok nagyon jól emlékszünk a második világháború alatt sokszorosított és terjesztett náci térképekre, amelyeken a mi Dunántúlunk mint a hitleri birodalom része volt feltüntetve. Olyasfajta a felfogásuk, hogy ahol valaha német ember élt vagy él, az a terület körülbelül mind őket illeti meg; ebből következik aztán, hogy meg akarják hódítani, meg akarják szállni az egész világot. Fegyver-

keznek, revansra készülnek, nem ismerik el a második világháború eredményeként kialakult határokat, s Nyugat-Berlinből puskaporos hordót csinálnak. Minden nép és minden olyan kormány előtt, amely felelősséget érez népe sorsáért, oti áll a kérdés: mi a teendő ebben a helyzetben? Érjük be azzal, hogy évről évre, hónapról hónapra, hétről hétre megállapítjuk, hogy ezért a helyzetért az Egyesült Államok kormánya vagy a francia kormány a felelős, de közben tűrjük, hogy Európa szívében növekszik az új revansista erő és hatalom? Vagy pedig cselekedni kell és gátat kell emelni a háborús kalandorok elé? Ezt a kérdést teszi fel ma a történelem az összes népeknek és mindazon kormányoknak, amelyek felelősséget éreznek népük sorsáért és a békéért.

Ilyen viszonyok között alakult ki az a nézet – a szovjet kormány álláspontja, a mi kormányunk álláspontja, a varsói szerződésben tömörült valamennyi kormány álláspontja –, hogy fel kell számolni a második világháború maradványait, meg kell kötni a békét a két Németországgal, és véget kell vetni annak, hogy Nyugat-Berlin háborús góc, puskaporos hordó legyen.

Az Egyesült Államok kormánya és a NATO más felelős tényezői ez idő szerint minden hivatalos megnyilvánulásukban fenyegetőznek: arról beszélnek, hogy nyugat-berlini jogaikat mindenképpen megvédik és azokért harcolni fognak.

A mi fogalmaink szerint azonban joga mindig annak van, aki kötelezettségeinek is eleget tesz. Az Egyesült Államok kormánya, Anglia kormánya, Franciaország kormánya nem tett eleget azoknak a kötelezettségeinek, amelyek a megszállási joggal együtt jártak s így jogokról sem beszélhetnek.

Továbbá: olyan csodát még nem látott a világ, hogy ha egy háború befejezéseként – még ha 16 évvel később is – békeszerződést kötnek, bárkinek is megszállási joga maradjon. A NATO-hatalmaknak szembe kell nézniük ezzel.

Ma a Szovjetuniónak, a szocialista világnak – és benne a Német Demokratikus Köztársaságnak is – az igazsága mellett ereje is van, és meg kell mondani, hogy ez a nagyobb erő.

Az Egyesült Államok felelős kormánytényezői folyton azt mondják, hogy valamilyen elmaradást kell behozniuk. Hol van ez az elmaradás? Kiderül, hogy elmaradás mindenekelőtt két

területen van: a legkorszerűbb fegyverek – a reaktív fegyverek, az interkontinentális rakéták – terén és a hagyományos fegyverzetben.

A világ azonban megváltozott. Van erő – és kell is, hogy legyen –, amelyik éber és készen áll: a szocialista világ ereje. *Ez az erő vissza tudja tartani a nagyon forró fejűeket, meg tudja fékezni őket, ha netán provokációra szánnák el magukat.*

Ezzel összefüggésben meg kell mondanom, hogy mi helyeseljük azokat az intézkedéseket, amelyeket a védelmi erő fokozása céljából a Szovjetunióban és a szocialista tábor más országaiban végrehajtottak. Ezek közé sorolható a szovjet kísérleti atomrobbantások újrakezdésének bejelentése. Természetesen az lenne a legjobb, ha nem lenne atomrobbantás a világon. Ez magától értetődik, s ezt a szovjet kormány nyilatkozata is hangsúlyozza. A szovjet kormányt a helyzet kényszerítette erre a rendszabályra. *A Szovjetunió védelmi erejének továbbfejlesztése feltétlenül szükséges, hiszen nemcsak a Szovjetunió népeinek biztonságáról, nemcsak a szocialista világ országainak biztonságáról, hanem a világ összes népeinek biztonságáról és békéjéről van szó.*

Ha ilyen a világ, akkor ezt meg kell csinálni, mert mi lenne, ha a Szovjetunió vagy a szocialista világ maradt volna el a legkorszerűbb fegyverek és a hagyományos fegyverek terén? Ezt mindenki tudja. A szovjet kormány döntése tehát kényszerű, de helyes intézkedés!

Ezzel összefüggésben kell vizsgálnunk saját kötelességünket. Nekünk is kötelességünk, hogy gondoskodjunk az ország védelméről. Kormányunk is megteszi azt, amit meg kell tennie. Különböző intézkedéseket tettünk, hogy honvédelmi képességünket növeljük, és magunk is hozzájáruljunk ahhoz a hatalmas erőhöz, a szocialista világ erejéhez, amely a háborús agresszorokat féken tartja, s amely, ha provokatív lépésre szánnák el magukat, megfelelő leckében részesíti őket.

Milyen intézkedéseket tettünk? Többek között gondoskodtunk arról, hogy a magyar hadsereg fegyverzetét korszerű színvonalra emeljük. Az intézkedések közé tartozik az is, hogy a kétéves szolgálati idejüket a közeljövőben letöltő katonákat ideiglenesen visszatartottuk, mert az a véleményünk, hogy ez szükséges és helyes.

Ébereknek kell lennünk, készenlétben kell lennünk. Ezért népünk érti is, helyesli is ezeket az intézkedéseket.

Ezzel összefüggésben szeretnék köszönetet mondani az országgyűlés tagjainak, magának az országgyűlésnek azért, hogy jóváhagyta a német békeszerződés kérdésében augusztusban kiadott kormánynyilatkozatot. Meg kell mondanom, hogy a magyar kormány — amint ezt már nyilatkozatában is leszögezte, és ahogy ezt most az országgyűlés saját nyilatkozatában megerősítette — mindazokkal az államokkal együtt, amelyek erre készek lesznek, meg fogja kötni a békét a két Németországgal; ha pedig az NSZK erre nem hajlandó, akkor a Német Demokratikus Köztársasággal.

A magyar kormány legjobb meggyőződése és lelkiismerete szerint jár el, amikor ezt a politikát követi a német kérdésben. A magyar népnek magának alapos okai vannak arra, hogy itt kellő határozottságot tanúsítsunk. Magyarország — akkori urainak bűnéből — kezdetben Hitler Harmadik Birodalmának csatlósa volt, majd áldozata lett.

A második világháborúban a magyar népesség felnőtt lakosságának 8 százaléka vesztette életét. A hídállomány 85 százaléka, a vasúti berendezések 35 százaléka ment tönkre. Nagy lakásproblémákkal küszködünk — a második világháborúban csupán Budapesten 27 000 lakás semmisült meg teljesen. Hogyan tudnánk mi élni és gazdálkodni, ha az a 27 000 lakás megmarad! Elpusztult az állatállományunk 70 százaléka. Most eleget foglalkozunk a mezőgazdasággal; tudjuk, mit jelent ez. Az akkori nemzeti vagyon 40 százaléka pusztult el. Mindez elég okot ad a magyar népnek arra, hogy szembeszálljon a német imperializmussal és a német revanstörekvésekkel.

A másik alapos és nyomós okunk az, hogy népünknek van mit védenie: a nemzeti függetlenséget, a történelmi szocialista vívmányokat, s a békét, amelyben él és dolgozik. Ez három olyan vívmány, amelynek védelmében mindent meg kell tenni.

A harmadik okunk az, hogy mi felfogásunkban, meggyőződésünkben és érzelmeinkben szívünk minden vércseppjével szolidárisak vagyunk a Német Demokratikus Köztársasággal. *(Nagy taps.)*

A magyar nép számára évszázadokon át sorskérdés volt a harc a germán imperialista törekvések ellen. A mi népünk számára ezért nagy jelentősége van annak, hogy a monopóliumok, az imperialista hódító nagytőke által uralt Német Szövetségi Köztársaság mellett megszületett, létezik az első munkás-paraszt német állam, amely a munkásosztály szívéből sarjadt. A munkásosztály forradalmi pártja, a Német Szocialista Egységpárt ihlette Kelet-Németország népét ennek az államnak a megalkotására. Ez az állam a hordozója azoknak a német kulturális értékeknek, amelyek dicsőséget szereztek a német népnek. Ez az állam Marx, Engels tanait váltja valóra. Nekünk magyaroknak, s az egész haladó emberiségnek jó az, hogy Németország egy részében, Európa szívében van egy német állam, amely harcol a német nagytőke, a német imperializmus, a német militarizmus ellen és a békebontás ellen. Ezért vagyunk mi szolidárisak vele. *(Nagy taps.)*

Mi helyeseljük a Német Demokratikus Köztársaság békepolitikáját, s helyeslünk minden intézkedést, amit ennek érdekében tesz. Külön üdvözöljük azt az augusztus 13-i intézkedést, amellyel a Nyugat-Berlinben létesített kém- és diverzáns központot megfosztotta az akadálytalan közlekedés lehetőségétől.

A varsói szerződés tagállamai, a mi kormányaink tárgyalásokat kívánnak, s annak hívei, hogy mindazok az államok, amelyek szövetségben voltak a második világháború alatt és együtt harcoltak a német nácizmus ellen, jussanak egyetértésre a német békeszerződés megkötésében.

A mi pártunk a munkásosztály pártja és amióta a világon a munkásosztálynak forradalmi pártja van, mindig a békéért harcolt. Természetesen mi is a békéért harcolunk, mert a háborúban mindig a népek millióinak, a dolgozó embereknek kell vérezniük, szenvedniük és pusztulniuk.

Védjük a békét azért is, mert mi nem félünk a két társadalmi rendszer békés versenyétől. Meggyőződésünk, hogy a békés versenyben is a szocialista rend lesz a győztes, mert a világ népei előbb-utóbb mellette döntenek.

Békét kívánunk minden népnek, természetesen az Egyesült Államok és Nyugat-Németország népének is. Meggyőződésünk, hogy a világ minden népe békében élhet.

Kormányunk híve a háborús veszély teljes megszüntetésének, s ezért *népünk támogatásával küzd az általános és teljes leszerelésért, a gyarmati rendszer teljes és végleges felszámolásáért.*

Ami az általános és teljes leszerelést, valamint a háború veszélyének egyszer s mindenkorra való megszüntetését illeti, meg kell mondani: hosszú harc kérdése lesz, amíg mindez győzelemre jut. Ha azonban az emberiség fenn akar maradni, ebben a harcban győznie kell!

Ezért kell a szocialista világnak és nemcsak a szocialista világnak, hanem a békeszerető népeknek, államoknak együttesen olyan nagy és egységes erőt képviselniük, amely mindenkivel tudomásul véteti, hogy nincs más út, mint a békés egymás mellett élés, az általános és teljes leszerelés. Természetes, hogy mi békét akarunk, mert meg akarjuk valósítani második ötéves tervünket. Hasonló békés tervek foglalkoztatják az egész szocialista világot. Minden szocialista ország békében akar élni, s népének javát akarja előmozdítani.

Kiemelkedő példa erre a Szovjetunió. Pártunk küldöttsége hamarosan elindul a Szovjetunió Kommunista Pártjának XXII. kongresszusára. Jelen lehetünk a Szovjetunió Kommunista Pártja nagyszerű programjának elfogadásánál. Milyen nagyszerű program és milyen nagyszerű távlatok! Tíz esztendő múlva a Szovjetunió megelőzi a jelenleg legfejlettebb kapitalista országot, az Egyesült Államokat az egy főre jutó termelésben; 20 esztendő múlva már a Szovjetunióban lényegében felépül a kommunista társadalom, a jelenlegi hatalmas és fejlett ipart a hatszorosára, a mezőgazdaság hozamát három és félszeresére növelik; általánossá teszik a középiskolai oktatást, és a középiskolásokat kollégiumokban nevelik; a közlekedési eszközök igénybevétele díjtalan lesz; nem lesz lakbér, és boldog, elégedett lesz az emberek élete. Íme, a békés építőmunka nagyszerű távlatai!

Eddig két terve volt a Szovjetunió Kommunista Pártjának Az első: *szétzúzni a kapitalista-földesúri hatalmat és megteremteni a proletárdiktatúrát. Ezt a tervet megvalósították.* A másik: *felépíteni a szocialista társadalmat. Ezt a tervüket is megvalósították.* S most a harmadik terv: *felépíteni a kommunista társadalmat.* Ez a terv is reális, ezt is megvalósítják. A kommunista társadalom felépítése a szovjet nép nagyszerű célja. De a Szovjet-

unió Kommunista Pártjának kongresszusa nemcsak a szovjet nép számára jelentős, hanem az egész szocialista világ, az egész nemzetközi kommunista és munkásmozgalom számára, a világ népei számára is, mert a Szovjetunió Kommunista Pártja azért harcol, hogy kivívja az emberiség számára az általános és teljes leszerelést, a háború nélküli világot. Ez a nagyszerű cél az egész emberiséget érinti! Igaz szívvel kívánunk tehát sok sikert a Szovjetunió Kommunista Pártja kongresszusának, a szovjet népnek, amely nemcsak saját magának, hanem a világ más népeinek is utat tör. Amit ők elértek és elérnek, az az egész emberiség vívmánya.

HAZÁNK BELSŐ HELYZETÉRŐL

Második ötéves tervünkről szólva, úgy gondolom, nem szükséges, hogy a terv részleteivel foglalkozzam, hiszen azt alaposan megtárgyalta az országgyűlés. Ez a terv nemcsak egyszerűen a második ötéves terv, hanem *ez az az ötéves terv, amelynek éveiben Magyarországon befejezzük a szocialista társadalom megalapozását és teljes lendülettel áttérünk a fejlett szocialista társadalom építésére.* A terv megvalósítása a magyar nép nagy forradalmi vívmánya lesz!

A célok elérése nagy munkát kíván. Az ipari termelés tervezett növekedését 70 százalékban a termelékenység emelésével kell biztosítani; a mezőgazdaságban is az egyik fő követelmény a termelékenység növelése, a termelési költségek csökkentése. A mezőgazdaságban ezzel együtt jár a szocialista nagyüzemű gazdaság megszilárdítása és megfelelő színvonalra emelése. Olyan terv ez tehát, amely nagyszerű célokat tűz ki, de nagy munkát is követel az egész néptől, mindenkitől, aki a szocializmus építésén dolgozik.

Ami a mezőgazdaságot illeti, meg kívánom említeni, hogy az idei aszály természetesen kedvezőtlen következményekkel járt, és bizonyos közbejött feladatokat ró ránk. Fehér elvtárs részletesen és helyesen beszélt arról, mit kell tennünk, hogy az aszály miatt kiesett takarmányt pótoljuk. Meg kell oldanunk a takarmánykérdést, s bizonyos, hogy meg is oldjuk. Ahogyan az idei év aszályos volt, a következő talán nem lesz az, de a harmadik megint az lehet; mégis *öt év alatt mindenképpen 23 százalékkal növekednie kell a*

mezőgazdasági termelésnek, s ha akarjuk, meg is tudjuk ezt valósítani. Ami az aszályt illeti, az időjárást ma még nem tudja szabályozni a tudomány. Mégis, mit látunk? A jól dolgozó embert, a jól dolgozó állami gazdaságot, a jól dolgozó termelőszövetkezetet az aszály sem sújtja annyira. Aki viszont rosszabbul dolgozik, azt az aszály is erősebben sújtja. A jól dolgozó akkor is ér el eredményt, amikor hétszámra zuhog az eső, a rosszul dolgozót pedig az eső is a földre veri.

Mi ebből a tanulság? Az, hogy az időjárás szeszélyei ellen az emberi munka a fő fegyver. Munkával rossz időben is lehet jobb eredményt elérni, nagyon jó időjárás esetén pedig sokkal jobb eredményt lehet elérni, ha jó munkát végzünk. Ilyenkor is megmutatkozik egyébként a szocialista termelési mód nagyobb ereje. Minden becsületes parasztember bevallja: *ha most nem lenne termelőszövetkezet, akkor elmehetne a templomajtó elé és tarthatná a sapkáját vagy a kalapját.* A termelőszövetkezet még ilyen körülmények között is jól vizsgázott, s ahol jól dolgoztak, az aszály ellenére is voltak eredményeik. Ha most az egyik holdon kilenc mázsa kukorica termett, a másikon pedig 18 mázsa, ez nem valami túlvilági erő miatt, hanem a munkától függően alakult így.

Ami a termelőszövetkezetek fejlődését illeti, mindenki tanúsíthatja, hogy a termelőszövetkezetek megerősítésének folyamata minden évben gyorsabb, mint az előző évben volt. Termelőszövetkezeteink döntő többsége jól dolgozott, az időjárás nehézségei ellen is jól harcolt, s jól vizsgázott az a sok tízezer ember, aki korábban sohasem vezetett ilyen nagy gazdaságot. Biztosítjuk a termelőszövetkezeti vezetőket és tagságot: ha jól dolgoznak, akkor nagyon gyorsan teremtenek virágzó gazdaságot az egyébként még nagyon rövid ideje működő termelőszövetkezetek is.

A fejlődést nagymértékben segíti, hogy ebben a munkában az egyéni és a közérdek a legszorosabban összefügg. Az, hogy a munkát jól elvégezzék, hogy jó legyen a termés, hogy jó legyen a részesedés és a jövedelem: érdeke a termelőszövetkezet tagságának, érdeke az egész termelőszövetkezetnek mint közösségnek, s érdeke az egész országnak. Itt az egyéni és a közérdek azonos.

Oktatásügyi törvényünk jó törvény, kívánatos, hogy megvalósuljon. Talán emlékeznek még arra az időre, amikor felbocsátották az első

szovjet szputnyikot, s az megkezdte keringését a világűrben. A kis „bip-bip" hang megrémítette az imperialistákat. Az első szputnyik sikeres felbocsátása után sok amerikai folyóiratban és napilapban nagy cikkek jelentek meg a szovjet közoktatásról, és bizony hamarosan megtalálták az összefüggést a szovjet közoktatás fejlettsége és az első szputnyik felbocsátása között.

Nem véletlen ez és nyugodtan mondhatjuk, hogy a mi haladásunk is nagymértékben függ a közoktatás eredményességétől. Ezért becsüljük mi a pedagógusok munkáját, akik az új generációt nevelik. Valóban, sok tekintetben az ő munkájukon, a közoktatáson múlik az egész nemzet, az egész társadalom jövő fejlődése. A közoktatáson múlik, milyen emberek lesznek 10, 20, sőt 30—40 év múlva azok a gyermekek, akiket ma nevelünk, ma készítünk elő az életre. Ezért a pedagógusok munkája, a közoktatás, valóban óriási jelentőségű.

Összetalálkoztam egy nagy pedagógustársasággal, akik kitüntetést kaptak. Beszélgettünk: politikai egyetértés, barátság, rendkívül meleg hangulat volt, s ezért meg mertem kockáztatni egy megjegyzést. Azt mondtam: mi becsüljük önöket, és úgy-ahogy gondoskodunk is önökről, de azért önök tulajdonképpen még mindig a nemzet napszámosai, s ez egy ideig még így lesz, amíg a mi öntudatunk nem emelkedik magasabb fokra. *(Derültség.)* Miről van szó? Arról, hogy mi jobban honoráljuk azt, akitől az évi terv végrehajtása függ, legyen az igazgató, mérnök vagy munkásember, mint azt, akitől a 25 év múlva esedékes terv végrehajtása függ. *(Derültség.)*

A törvényjavaslat vitájában sok szó esett arról, hogy *az iskolákban tudományos világnézetre kell nevelni a tanulókat.* Arra szeretném kérni a pedagógusokat, hogy ezt értelmezzék helyesen. Először is különbséget kell tenni a gyermekek életkora és a különböző iskolatípusok között a tekintetben, hogy milyen terjedelmű, témakörű legyen a tudományos világnézet oktatása és megalapozása. Semmi szín alatt nem akarjuk, hogy arra nem érett gyermekekkel valamiféle politikai jelszavakat magoltassanak be, s erre mondják azt, hogy íme, világnézetet tanítunk. Mi a tudományos világnézet *megalapozását* kérjük a pedagógusoktól, hogy azután később, amint növekszik a gyermek, és középiskolába, főiskolára kerül, megfelelően erősödjék politikai érdeklődése is.

Tavaly, egy belső tanácskozásunkon beszélgettünk arról, hogy a gyermekőrsöket miről nevezzék el. Egy-két amolyan nagyon osztályharcos ember azt javasolta, hogy Marxról meg talán Lassalle-ról meg Engelsről kell az őrsöket elnevezni. A gyerekek valamivel jobban szerették volna, ha nyusziról, mókusról meg virágokról nevezhetnék el őrseiket. Mi a gyerekek mellett álltunk ebben a harcban, és inkább vállaltuk megint azt, hogy liberalizmussal meg revizionizmussal vádoljanak bennünket. *(Derültség.)*

A kommunista szakemberek nevelésének kérdésében egyetértek azzal, amit Kállai elvtárs mondott. Helyesen kell értelmezni a jelen és a jövő közti különbséget. *Jelenleg* különböző világnézetű, politikai szemléletű szakemberek dolgozhatnak hasznosan. A jövő követelménye azonban más. *Minél távolabbra tekintünk, annál inkább szükséges, hogy minden, főiskolai és egyetemi tanulmányait befejezett fiatalember kommunista szakember legyen.* Ez fontos társadalmi érdek, és az egyetemekről kikerülő fiatal szakemberek személyes érdeke is.

Néhány hónappal ezelőtt a budapesti orvosegyetemen voltam, s ott kellemes találkozásom volt professzorokkal és más emberekkel. Szóba kerültek az orvostársadalom különböző problémái, a többi között az a kérésünk, hogy kommunista szakembereket neveljenek. A hallgatók, professzorok jelentős része maga nem kommunista, és ez mégis lehetséges. Itt nincs ellentmondás. Megpróbáltam érzékeltetni, mi a különbség a jelen és a jövő között. Az állam ma az orvosokkal tud dolgozni, bár tudjuk, hogy az orvosok között van kommunista, van szimpatizáns, van politikailag közömbös és van még reakciós nézetű is. Dolgozunk velük, ha egyébként mint orvosok értenek a szakmájukhoz és tiszteletben tartják a Magyar Népköztársaság törvényeit.

De 30 év múlva ez kevés lesz, és erre gondolni kell. Képzeljék, elvtársak – mondottam –, hogy most egy orvos megnézi a beteg nyelvét, megkopogtatja a hátát, ír neki receptet, utána még elmélázik, és azt mondja: „De tudja, azért az a Habsburg Ottó okos ember!" S mit csinál a beteg? Elmegy, és az ügy el van intézve. De 10 év múlva már fejlett szocialista társadalom lesz, s ezt nekünk tudnunk kell, amikor a jövő embereinek neveléséről van szó. Most ott ül az egyetem padjában a 18–20 éves fiú vagy lány, aki 40 év múlva mint aktív orvos fog dolgozni. Most 1961-et írunk, ak-

kor 2001-et fogunk írni. Hát mi lesz akkor Magyarországon? *Kommunizmus lesz, kommunista társadalom lesz!* Képzeljék el, akkor megy a beteg az orvoshoz, az megkopogtatja, felírja ami kell, és a végén – a mi hibánkból, a mi elkövetett hibánkból – 40 év múlva azt mondja: „Tudja, hogy az a Habsburg Ottó nem volt buta ember?" Hát ekkor mi történik?! *(Derültség.)* Akkor nem az orvos, hanem a beteg telefonál majd mentőkért.

Szó esett itt arról is, hogy ettől a törvénytől és helyes végrehajtásától várjuk a kulturális forradalom teljes győzelmét. Ezen azt értjük, hogy *a szocialista kultúra győzedelmeskedik a közoktatásban, a nevelésben, a művészetben és általában a kultúra minden területén.* A kulturális forradalom leglényegesebb pontja maga az ember, iskolai végzettsége, műveltsége, képzettsége. Ezért arra kell törekednünk, hogy az ifjúság és a felnőttek közül mindenki megszerezze azt a képzettséget és műveltséget, ami képességeinek megfelel, és amit el szeretne érni.

Milyen társadalmi viszonyok között kell elképzelni a kulturális forradalom teljes győzelmét?

A szocializmus alapjainak lerakását, azt hiszem, nemsokára ünnepélyesen kihirdethetjük. Ezt követően felépítjük a fejlett szocialista társadalmat, majd a kommunista társadalom építése következik. Arra törekszünk, hogy megszűnjenek a társadalmi osztályok. Az állam fejlődését illetően az a törekvésünk, hogy majd a fejlődés bizonyos fokán ez az állam már ne a proletariátus diktatúrájának állama legyen, hanem *össznépi állam,* amilyen fejlettségi fokra a szovjet állam már eljutott.

Jelenleg a főiskolai és egyetemi felvételeknél figyelembe veszik a származást. Vagyis, 1961-ben mérlegelik, hogy a szülők 1938-ban milyen társadalmi osztályhoz tartoztak. Pártunk napirendre tűzi és megvizsgálja ezt a kérdést. Azt kell alapul venni, hogy melyik gyerek milyen értelmes, milyen jó a bizonyítványa, mik a törekvései, milyenek a jellembeli tulajdonságai stb., s ezek alapján kell eldönteni, hogy kit vesznek fel a főiskolára.

Ebben a parlamentben nem kell bizonygatni, hogy a Horthy-rendszerben a munkásság és a parasztság elől a művelődés, az iskolák – különösen a főiskolák – általában el voltak zárva. Ezt a történelmi hátrányt be kellett hoznunk! Az eddigi gyakorlat helyes,

szükséges volt. De most meg kell nézni, hogyan tovább. Valószínűleg szükség lesz a szocialista társadalom viszonyai között is bizonyos ideig arra, hogy túljelentkezés esetén mérlegeljük: a gyermekek szülei mivel foglalkoznak – de nem azt, hogy 1938-ban mivel foglalkoztak. Bár már nincs burzsoá osztály, s az osztályellentétek általában eltűntek, mégis egy ideig előnyt kell biztosítanunk a bányákban szenet fejtő bányásznak, a kohó mellett acélt öntő kohásznak, a gép mellett dolgozó munkásnak, a földet munkáló szövetkezeti parasztembernek, ha gyermekét főiskolára, egyetemre akarja beiratni.

Az új közoktatási törvénynél is érvényesült *az a helyes elv*, hogy *a nagy horderejű kérdéseket előzetesen – tehát még mielőtt eldöntjük – megtárgyaljuk azokkal, akiknek majd végre kell hajtaniuk.* Minden nagy kérdést így kell megtárgyalnunk. Ezt a törvényt abban a meggyőződésben szavaztam meg, hogy ha az illetékes állami irányító szervek, a pedagógusok és általában a társadalom, a szülők részéről továbbra is olyan egyetértés mutatkozik meg, mint az előkészítés idején, akkor a végrehajtás is minden bizonnyal sikeres lesz.

Én egyébként egyetértek Bognár képviselőtársam felszólalásával, aki azt mondta, hogy foglalkoznunk kell a felsőfokú szakemberképzéssel, mert így még évekig eltoporoghatunk ugyan, de azután néhány év múlva azt kell mondanunk, hogy nincs mérnök és nincs technikus. Ez helyes észrevétel.

Nos, még azt mondanám, hogy a minisztériumokon, a pedagógusokon és a szülőkön kívül még egy érdekeltnek az egyetértésére és támogatására is szükség van, akit én nem hallottam emlegetni, de ajánlom, hogy vegyék figyelembe: a tanuló egyetértésére. *(Derültség.)* Végeredményben ne feledkezzünk meg arról, hogy főképpen róluk van szó.

Valamit még beszélnem kell *a vezetés kérdéséről.*

Itt valaki már idézte a kongresszus megállapítását, hogy a vezetést tovább kell fejlesztenünk. Ez természetesen szisztéma kérdése is. Például, ha figyelembe vesszük a magyar faluban történt forradalmi átalakulást, akkor kétségtelen, hogy ott másféle igazgatásra, intézkedő szervekre lesz szükség, mint amilyenek korábban az egyéni paraszttársadalom idején voltak. És felvetődhet az ipari vezetés értelmes továbbfejlesztése ilyen vagy olyan tekin-

tetben – általában az irányítás kérdése. S itt egyet szeretnék csak megemlíteni. Foglalkozunk ilyen kérdésekkel, de nem vagyunk hívei a meggondolás nélküli szervezgetésnek. Nagyon megfontoltan foglalkozunk a szükséges fejlesztéssel, s igyekszünk elkerülni minden felesleges átszervezést. *A jó vezetésnek nagyon fontos követelménye a gyakorlatiasság.* Vannak vezetők, akik mindig csak *elvileg* szólnak hozzá a kérdésekhez, időnként nagy előadásokat, hosszú beszédeket tartanak, sokat értekeznek, meglehetősen jól el is mondják, mit hogyan kell csinálni, csak azt nem mozdítják elő kellően, amit éppen meg kell csinálni.

A három év alatt elért eredményekben a vezetők munkája is benne van. Kötelességünk azonban tovább javítani a vezetést. Itt-ott vannak még olyan emberek, akik nem tudják elősegíteni a fejlődést. Az ilyen helyeken az érdemi munka nem mozdul előre. Az emberek ne legyenek megbékélve az ilyen vezetőkkel, hanem azt a vezetőt becsüljék, akinek irányításával a műhelyben gazdaságosabban, többet termelnek, a mezőgazdasági termelőszövetkezetben a brigád többet, gazdaságosabban, jobban termel. A jó vezető irányításával boldogul és többet keres a becsületes ember, de nem boldogul a munkakerülő. Ha ez nem így van, akkor annak a területnek a vezetője nem lehet jó vezető.

Két dologra hívnám még fel a vezetők figyelmét. Az egyik a reprezentáció, amely nálunk hovatovább népi sajátossággá vált. *(Derültség.)* A reprezentáció olyan méreteket kezd ölteni, hogy megálljt kell mondani. A nyáron például meghívott a lakodalmára egy egyszerű ember. Amikor megkérdeztem, hányan lesznek, azt mondta, 260-an.

Az még csak hagyján, ha a vendéglátó maga viseli a költségeket. De mit mondjunk, amikor a közalapból vendégelnek meg embereket, és arra törekszenek, hogy minél több embert hívjanak meg, hogy minél több legyen a fogás? Nem szabad tétlenül nézni a pazarlást!

A másik dolog a különféle támogatások kérdése. Támogatni kell – mondják – a klubot, aztán az üzem sportegyesületét és ki tudja még, mi minden egyebet.

A támogatásra érdemes ügyet igenis támogatni kell; a társadalmi munkát, a patronázsfeladatokat, a gyermeknevelést, ide értve

a sportot és a kultúrházat is. De ugyanakkor tudni kell, hogy aki ad, az a népéből ad, nem a sajátjából. Ez pedig nagyon fontos különbség. Mert a saját magáéból mindenki annyit ad, amennyit akar, de a népét, a közösségét nem adhatja számolatlanul oda.

Fel kell hívnom a figyelmet a közösség vagyonának fokozott megóvására, a bűncselekmények megelőzésére, az elszámolás, az ellenőrzés fontosságára. Ahol ugyanis nem ellenőrzik rendszeresen és megfelelően a különböző elszámolásokat, ott rendszerint akad egy jószimatú sikkasztó, aki évszámra lopkod azon a címen, hogy sportegyesületnek vagy más, ehhez hasonló célra megy a pénz. A sportolók sem látnak abból soha semmit, a kultúra munkásai sem; a sikkasztók vágják zsebre.

Mi azt mondjuk, hogy „mienk" és „enyém". A „mienk" magasabb rendű fogalom, az a szocialista köztulajdon. *A vezető mindig mutasson példát a közös tulajdon megbecsülésében.* Vannak kis dolgok, például a vendégeskedés. Hallottam, hogy az egyik képviselőcsoport ellátogatott az egyik termelőszövetkezetbe. Tárgyaltak, ott is ebédeltek. Minden képviselő fizetett az ebédért. Annak a szövetkezetnek a tagsága megbecsüléssel néz az ilyen képviselőcsoportra, mert tudja, nem azért jött, hogy lakmározzék. Nagyon fontos a vezető példamutatása ilyen apró dolgokban is.

Esett már szó arról, hogy reálisan kell tervezni. *A reális tervezés létfontosságú kérdés.* Nézzék meg például az utóbbi évek gyakorlatát. Mert igaza van Z. Nagy képviselőtársamnak: ne mindig csak arról beszéljünk, ami jó, de tudjuk, van olyan is, ami nem jó.

Szükség van a reális tervezésre, tehát arra, hogy annyit tervezzünk, amennyit meg is tudunk valósítani, másrészt szükség van a tervszerű végrehajtásra is. A terv nagyon nagy túlteljesítése például nem mindig egészséges jelenség. Ez bizonyos anarchikus elemeket rejt magában. Következménye rendszerint az, hogy sok-sok millió értékű áru fekszik az egyik vagy másik raktárban, benne fekszik a munka, a beruházás, a nyersanyag, s előfordul, hogy nem értékesíthető.

Ötéves tervünkkel kapcsolatban arra is fel akarom hívni a figyelmet, hogy legközelebb, amikor ötéves terv készül — hamarabb készüljünk el vele.

A terv maga jó; most már törvény. Azt mondom, hogy most már *minden erőnket a terv jó végrehajtására összpontosítsuk.* Meggyőződésem: ha jól dolgozunk, teljesítjük az ötéves terv előirányzatait, sőt még jobb eredmény is lehetséges. Természetesen csak akkor, ha a terv minden követelményét betartjuk.

Nagyon fontos ebből a szempontból *a helyesen értelmezett anyagi érdekeltség is.* Meggyőződésem ugyanis, hogy amíg egy gyárban a jelenlegi nyereségrészesedés és prémiumrendszer lesz érvényben, addig az a gyár mennyiségileg mindig túlteljesíti a tervét – akár kívánatos az a népgazdaság szempontjából, akár nem. Ezen a helyzeten megfelelőbb anyagi ösztönzéssel is változtatni kell. Ha egy gyárnál a mennyiségi terv túlteljesítése is kívánatos, akkor a nyereségrészesedés és a prémium erre is ösztönözzön, de ha csak a 100 százalék a kívánatos, s mellette a többi termelési mutató fokozott javítása a követelmény, akkor a nyereségrészesedés és a prémium ezt a célt segítse. Ezt kívánja a népgazdaság érdeke.

A feladatokat most megterveztük a következő évekre, de magától értetődik, hogy mindent nem lehet a legapróbb részletekig előre megtervezni. Bizonyos, hogy lesznek eltérések is az évek folyamán, tehát tartalékra is szükség van, és szükség van rugalmas vezetésre, hogy minden feladatot időben megoldhassunk.

Állítom, hogy *a magyar népgazdaság igen bő tartalékokkal rendelkezik.* Gondoljunk csak a termelőszövetkezeti mozgalom nagyarányú fejlődésére, azokra a terven felüli beruházásokra, amelyeket a hároméves terv időszakában végrehajtottunk. S a hároméves tervet mégis rendesen, normálisan befejeztük. Tehát akkor is volt tartalék bőségesen, van még most is – az üzemekben is, a mezőgazdaságban is. Minden művezetőnek van egy kis tartaléka, van a gyárigazgatónak, a trösztigazgatónak és a miniszternek is. Ezek a tartalékok – s ezt értse meg mindenki – akkor vannak jó helyen, ha a kormány tud velük számolni. Minden munkásnak, parasztembernek, értelmiséginek akkor lesz jobb az élete, ha ezek a tartalékok bekerülnek a népgazdaság vérkeringésébe, és hasznosan tudjuk felhasználni az egész népgazdaság, a népjólét fejlesztésére.

Azt szoktuk mondani, hogy *népünk öntudata nagyot fejlődött,* s ez valóban így van. Mennyit fejlődött 1945 óta a magyar munkás

s az egész munkásság szemlélete, gondolkodása, tudása, élettapasztalata, politikai bölcsessége! Állítom, rengeteget! S ez igen kedvező körülmény. De nem mindenki fejlődött egyenletesen. Vannak olyan emberek is, akik — talán azt mondhatjuk — amolyan félöntudatra tettek szert. A teljesen öntudatos ember tisztában van jogaival is, kötelességeivel is.

De vannak olyanok, akik betéve tudják a jogokat — s talán az év három hónapját azzal töltik, hogy jogaik után járnak —, de vajmi keveset tanultak meg a kötelességekből. Nekünk segítenünk kell az ilyen félig öntudatos embereket, hogy teljesen öntudatosak legyenek, és a kötelességeiket is úgy tudják, ahogyan tudniuk kell. Az effajta emberek például érdekes módon olvasták a Szovjetunió Kommunista Pártjának valóban nagyszerű programját. Csak minden második pontot olvastak el belőle. Azt például tudják, hogy mennyi lakás épül, azt is, hogy ingyenes lesz majd a villamos, meg lakbért sem kell majd fizetni. És jönnek, hogy nálunk mikor lesz ez így? Hát, mondom, olvasd el a többi pontot is, mert azokban meg az áll, hogy a munka termelékenységét hogyan növelik a mezőgazdaságban, az iparban, hogyan fejlesztik a technikát. Vagyis mindaz, aminek alapján az élet fejlődik. De ezek az emberek az ilyen pontokat nem olvasták el, s alig ismerik. Márpedig így nem lehet gondolkodni és nem lehet előrehaladni.

Nézzük például a mi *nyugdíjtörvényünket.* Nem kétséges, hogy egyes nyugdíjasoknak nem jönne rosszul még vagy 100 forint, de ahogy jelenleg van, arra is elmondhatjuk: *nincs a világon még egy ország* — legyen bár szocialista vagy kapitalista —, *amelynek nyugdíjrendszerével ne hasonlíthatnánk össze előnyösen a miénket.* Sokat tettünk már a munkából kiöregedett vagy megrokkant emberekért. Lassan a paraszti társadalom is megéri, hogy sok lesz közöttük a nyugdíjas. S milyen kérdéseket hallunk mégis? Mikor szállítják már le a nyugdíjkorhatárt? — hangzik az egyik kérdés. Pedig az életkor általában növekszik, és állítom, hogy nálunk világviszonylatban is igen magas a nyugdíjasok részaránya. Egyesek mégis a korhatár leszállítása felől érdeklődnek. Bizony, egészségtelen helyzet állna elő, ha a társadalom 30 százalékának kellene a társadalom 70 százalékát eltartania. Márpedig, ha a korhatárt leszállítanánk, akkor ilyesféle aránytalanság alakulna ki. Száz- meg százezer

idős ember gondját segítettük és segítjük megoldani, s ezzel könnyítettük az eltartásukra kötelezett fiatalok gondját is. Nem hiszem, hogy az ilyen vívmánnyal kapcsolatban az lenne a helyes kérdés, hogy mikor szállítják le a mostani korhatárt.

S vannak másféle emberek is. Tavasszal jártam egyik gyönyörű lakótelepünkön, ahol találkoztam egy asszonnyal, aki két hónapja kapott lakást azon a lakótelepen. S akkor arról kezdett panaszkodni: „Milyen kár, hogy a nővérem és az édesapám nem itt lakik." „Ugye, azt akarja mondani, jó lenne, ha az édesapja és a nővére is új lakást kapna?" – kérdeztem tőle. „Hát bizony nem fog új lakást kapni – mondtam –, mert az emberek, a családok százezreinek van még lakásgondja, és mi lenne, ha a maga családja három új lakást kapna ezen a lakótelepen." Jártam a lakásban is. Kétszobás, összkomfortos, mindkét szoba napfényes, beépített szekrénnyel, villannyal, gázzal, fürdőszobával. Igaz, futkosott utána, míg megkapta, de most fizet érte havonta 120 forintot, és ugyanilyet szeretne az édesapjának és a nővérének. Mondtam: gondoljon egy kicsit a többi emberre is, és általában arra, hogy miből lesznek az új lakások.

Az lenne a helyes, ha az ilyen emberek mindig gondolnának a dolog másik oldalára is, vagyis arra: *mit kell tenni, hogyan kell dolgozni azért, hogy a kívánt viszonyokat megteremtsük, hogy megvehessük, amire igényünk van.* Mert emberi munkával születik minden.

Szerencsére az ilyenfajta ember – kisebbség nálunk. De még erős kisebbség. Valami úton-módon azonban az ő szellemi fejlődésüket is ösztönözni kell. Az a legegészségesebb, ha a velük együtt dolgozó emberek segítenek nekik. Annak van legtöbb foganatja, ha minden különösebb „diplomáciai forma" nélkül a munkás megmondja a mellette dolgozó munkásnak, a paraszt meg a mellette dolgozó parasztnak úgy a maga nyelvén . . . Gondolom, még különösebb bevezetőt sem kell tartania. *(Derültség.)*

Kinek lehet igénye a társadalommal szemben? Annak, aki a társadalom iránti kötelezettségének eleget tett! Nálunk 720 000 olyan ipari munkás van, aki munkabrigádban dolgozik, olyanban, ahol felajánlást tettek a jobb munkára. 200 000 ember olyan brigád tagja, amelyben a szocialista emberneveléssel is foglalkoznak. És

vagy félszázezer tagja van az olyan brigádoknak, amelyek elnyerték a szocialista brigád címet. Nagy eredmény!

Ezek között az emberek között most már nemcsak ipari munkások, hanem falusi emberek – állami gazdaságok dolgozói, termelőszövetkezeti tagok – is vannak: *a szocialista munkaversenymozgalom ma már százezreket ölel fel.* Hasonló a fejlődés az értelmiségi dolgozók körében. Ott is kibontakozott a példamutató helytállás. Tudjuk, hogy *készül a távlati tudományos terv.* Önök közül sokan ismerik. Ez nagy eredmény lesz, mert ha a kutatási program hosszú évekre tervszerű lesz, az nagyban előmozdítja a tudomány munkáját is és a mindennapi alkotó-termelő munkát is. Ezen a terven – nagyszerű és szép dolog ez is – több mint 2000 szakember és tudós dolgozott, s hozzá kell tenni, hogy saját akaratukból, saját elhatározásukból, önként, külön, rendes munkájuk mellett foglalkoztak ezzel. Mérnökök, agronómusok, pedagógusok, művészemberek, újságírók – akik saját helyükön is elvégzik munkájukat – nagyon fontos társadalmi munkát végeznek: felvilágosító előadásokat tartanak, szakismereteket oktatnak, tanítanak iskolákban, technikumokban, falusi tudományos körökben és másutt. Legutóbb a Csepel Autógyárban találkoztam technikusokból álló szocialista brigáddal. Léteznek már ilyenek is, ez szintén nagyszerű, szép dolog! Elmondhatjuk tehát: *az értelmiség most már ott van az élet áramlatában, és úgy dolgozik.*

Akik ezzel foglalkoznak, tudják: soha annyi könyv nem jelent meg, és soha olyan szép számban és soha olyan gyorsan el nem fogytak, mint napjainkban. A nyáron végződött színházi évadban az országban 27 új magyar színművet mutattak be. A tudósok, művészek – ha módjuk nyílik rá – igyekeznek közelebb kerülni a tömegekhez. Ismerek például fiatal művészeket, akik előadásokat tartanak és díjazást nem fogadnak el. Kérdezem, miért csinálják? Azt mondják: jó zenét, értékes zenét akarunk a tömegek között meghonosítani. Saját jövendő publikumukat nevelik. Nyolcvan képzőművészünk rövidebb-hosszabb ideig gyárakban, állami gazdaságokban, termelőszövetkezetekben él és alkot. Mindez – ismétlem – dicséretes, szép dolog.

Az értelmiségről szólva, meg kell még azt is mondani: füstbe ment az imperialistáknak az a reménysége, hogy a társadalmi ré-

tegek közül az értelmiséget a szocializmus ellen tudják fordítani. Véleményeltérések természetesen lehetnek minden kérdésben, ezeket meg kell vitatni. De *az értelmiség,* a tapasztalat szerint, *nem a szocializmus ellen van, hanem bizonyos hibák ellen van,* amelyek zömükben az építés gyakorlatából adódnak. Olyan a helyzet, hogy most már össze tudják hasonlítani a társadalmi rendszereket. Ha ma – s a nyugatiak ezt talán nehezen fogják megérteni – azt mondanák, hogy a Hortobágy közepén, egy kút mélyébe vagy bárhol a világon egy titkos szavazási urnába, amely minden titkot megőriz, a magyar intelligencia beledobhatja a szavazatát, hogy kapitalista rendszer kell-e neki, vagy szocialista, *én kijelentem, hogy 98 százalékban a szocializmus mellett szavazna,* még akkor is, ha néha „morog" erre a rendszerre. *(Derültség.)*

Az ifjúság körében szintén jó munka folyik. A fiatal művészeket már említettem, a munkás- és parasztfiatalok közül 150 ezren dolgoznak brigádokban, felajánlásokon, exportbrigádban stb. Jelentős értékű társadalmi munkát is végeznek önként, díjtalanul, parkok rendbehozatalánál, egyéb ilyen közmunkáknál, s nagyon szép a nyári önkéntes építőtáborok eredménye is. Nemcsak az az örvendetes, hogy körülbelül 26 000 középiskolás, főiskolás, egyetemista jelentkezett munkára, hanem az, hogy 50 százalékkal többen jelentkeztek, mint amennyit el tudtunk helyezni az önkéntes táborokban.

Külön meg akarom említeni, *mint a nép büszkeségét, azt az ifjúságot, amelyik most a mi néphadseregünkben szolgál.* Munkás-paraszt fiatalok, értelmiségiek, olyanok, mint a többiek. Mi a Minisztertanácsban meghoztuk azt a bizonyos döntést, hogy a honvédelmi miniszter adja ki parancsban: akiknek le kellene szerelniük most a közeli hetekben, ideiglenesen bennmaradnak és tovább szolgálnak.

A megelőző napokban kézhez kaptam körülbelül 150 levelet. Egyénektől és emberek kisebb-nagyobb csoportjaitól érkeztek ezek, összesen 5200 aláírás volt rajtuk.

Ezeket a leveleket katonák írták, akik második évüket szolgálják. Ezek a levelek arról tanúskodnak, hogy katonáink foglalkoznak a népek nagy kérdéseivel, látják, mi történik a világban, és azt a következtetést vonták le: mivel szükség van rá, kérik, hogy

bent maradhassanak a nép szolgálatára. 5200 ember aláírása nem kevés. A címzettek a Központi Bizottság, a kormány, az Elnöki Tanács, a Minisztertanács, illetve a Honvédelmi Minisztérium voltak. Azóta részt vettem egy katonai aktíván is, és megkértem a vezető honvédtiszteket, hogy kézszorításunkat, tiszteletünket adják át ezeknek a katonáknak. *(Taps.)* Jó érzés úgy harcolni és dolgozni, ha tudjuk, hogy az emberek egyetértenek velünk. Nem akármilyen kérdésről van szó, hanem arról, hogy egy katona két év után még bent marad. Ez nem akármilyen kérdés az egyén életében.

A parancs kihirdetése után újabb levelek, táviratok érkeztek a kormányhoz, a Honvédelmi Minisztériumhoz és máshova. Nagyon szép levelek ezek.

„Nagyon vártuk a leszerelés napját, szerettünk volna részt venni az ötéves terv munkájában, szüleinkkel, barátainkkal, hozzátartozóinkkal találkozni, s alig vártuk már a leszerelést. De kihirdették a parancsot, gondolkoztunk, megtárgyaltuk a helyzetet, s megértettük, helyeseljük, végrehajtjuk!" – hangzott az egyik levél.

Ez a helyes és igaz beszéd! Mert ha azt mondták volna: „Hurrá, haza se akartunk menni!" – nem mondtak volna igazat! Hiszek azoknak, akik azt mondják: „Nem hurráztunk, de értjük, helyeseljük és megcsináljuk! Tudjuk, hogy országunk békepolitikát folytat, és mi ezért készek vagyunk szolgálni is, dolgozni is, harcolni is."

Egy másik csoport ezt írta: „Nem engedjük visszatérni a kizsákmányolók uralmát, a tőkések, a bankárok, a földesurak uralmát!"

Mostanában nemigen beszélünk ezeknek az uraknak az uralmáról, de jó, hogy katonáink erre is gondolnak és megértik, hogy erről is szó van.

Nagyszerű kiállás ez a rendszer mellett!

Mi tudunk rendszerünkről vitatkozni. Egy vezető tőkés azt mondta nekem, hogy a magyar prosperitás nem rosszabb, mint az osztrák. Mondom: „Ezt kellemes hallani öntől." „Az a véleményem – folytatta –, hogy ha itt egyéni vállalkozás volna, mint Ausztriában, akkor még nagyobb lenne." Mondom: „Látja, ebben

ön téved, mert a mi rendszerünk céljai, a mi gazdasági céljaink egészen mások."

Igaz, hogy a végrehajtás olykor kicsit nehézkes, de azért tovább haladunk a történelmi úton és céljainkat sorra-rendre elérjük. A végrehajtás lesz még fürgébb is, és erősödik, fejlődik a szocialista társadalmi rendszer. A mi rendszerünk még most születik és fejlődik — még nincs megkövesedve. S ha mi a tőkések fürgeségét alkalmaznánk a mi szocialista céljaink megvalósításában — biztosan még gyorsabban haladnánk. Egy kicsit jobban kell dolgoznunk!

Elmondhatjuk, hogy *az országgyűlés tanácskozása visszatükrözte munkánk lényeges vonatkozásait: a szocialista célt, az egyetértést, népfrontpolitikánkat,* s ha „vékonyan" is, de kritika is volt. *A munkánkat ösztönző kritika a továbbiakban erősödhetne. Az országgyűlésben népi-nemzeti frontunk képviselői helyes döntéseket hoztak, s nagyon jó az, hogy a háttér is erős és széles: a velünk egyetértő nép!*

Képviselőink mostanában sokszor járnak választóik között. Az utóbbi hónapokban én is jártam Budapest jó néhány gyárában — a Gammában, a Beloianniszban és más gyárakban —, aztán Pest megyében, Vácott, az építkezéseken, továbbá Nógrádban, Tolnában, Somogyban, Csongrádban. Találkoztam munkásokkal, bányászokkal, értelmiségiekkel, falusi emberekkel, szövetkezeti parasztokkal, tervezőirodák dolgozóival, egyetemek tanáraival, hallgatóival.

Ezeken a találkozásokon elmondjuk elképzeléseinket, aztán a részvevő munkások, parasztok, értelmiségiek is elmondják elképzeléseiket, kívánságaikat. Azt mondják a dolgozók, hogy ilyen megbeszélések után jobban megy a munka, és mi magunk is úgy érezzük, hogy nekünk is jobb egy kicsit. Amikor az ember „napszámban" olvassa a 20—40 oldalas előterjesztéseket és jelentéseket, utána jólesik egymással szót váltani, beszélgetni, polemizálni, dicsérő szót mondani, vagy valami csipkelődő célzást tenni. Ez valóban új erőt ad a munkához.

A mi népünk szocializmust akar építeni, alkotó kedve van, leküzdi a nehézségeket, egyetért törekvéseinkkel, vállalja a terheket is, és ha kifogása van — figyeljék meg —, a legtöbbször azt mondja: *jobban hajtsátok végre azt a politikát, amiről évek óta beszéltek. Ez a mi népünk fő követelménye velünk szemben* a belpoliti-

kában, külpolitikában, építőmunkában, gazdasági munkában, kultúrpolitikában, s merném mondani, hogy a bánásmódban is. Azt csináljátok, amit eddig, csak következetesebben és jobban — ez az emberek követelése. Ez olyan munka, amelyre szíves-örömest vállalkozhatunk, mert egyezik saját törekvéseinkkel.

Azt szeretném, ha a kormány is jobban dolgozna, következetesebben hajtaná végre a helyesnek bizonyult politikát. Erő dolgában jól állunk. Tudjuk, hogy a párt és a kormány a magyar nép támogatását élvezi, és erre vigyázzunk, ezt őrizzük, mert *amíg a magyar nép döntő többsége egyetért velünk, addig beszélhetnek ellenségeink, amit akarnak, nincs olyan nehézség, amelyet ne tudnánk leküzdeni.*

Másik bázisunk és támaszunk a szocialista világ, a magyar–szovjet barátság, a varsói szerződés, amelyhez mi hűek vagyunk és leszünk. Amikor a magyar–szovjet barátság melletti életre-halálra szóló hűségről beszélünk, nem misztikus fogalmat hirdetünk. Ez a magyar nép életének és jövőjének legfontosabb kérdése, mert a Szovjetunió a szocialista világ, az emberi haladás élén jár, a szocialista fejlődés, a béke zászlóvivője, és a magyar nép ezen az úton saját jövendő boldogságát védelmezi és biztosítja. Nincs a magyar nép érdekének hűbb szolgálata, mint a kitartás az internacionalizmus eszméje mellett, a magyar–szovjet barátság, a szocialista tábor egysége melletti kiállás. Ezt fogjuk ezután is követni!

De nemcsak itt vannak szövetségeseink. *Vannak szövetségeseink az egész világon, és nem is csak a kommunisták* – akik persze szövetségeseink a föld bármely országában –, *hanem maguk a népek.*

A Nemzetközi Demokratikus Nőszövetség budapesti tanácskozásának részvevői 62 országból jöttek össze, s a politikai árnyalatok széles skáláját képviselték. Volt közöttük kommunista, szimpatizáns, szociáldemokrata, szocialista, demokrata, liberális, pártonkívüli és párttag, hivő és hitetlen. Kétszer beszéltem velük: egyszer a vezetőséggel, egyszer a többi részvevővel. Azt mondták: csak csináljuk tovább, együtt vagyunk a békéért és a gyarmati rendszer ellen folytatott harcban. Elmondották, hogyan élnek ők otthon, és mit tapasztaltak nálunk. Egy afrikai asszony azt mondta – hiába igazítottam helyre –, hogy ő itt a mennyországban van. Ez még nem mennyország, de azt elhiszem, hogy ahol ő él, az a pokol.

Azt mondták, nem akarták őket elengedni, le akarták őket beszélni az útról. Arról igyekeztek meggyőzni őket, hogy itt rossz emberek élnek, de most ide jottek, és örülnek, mert látják, hogy itt jó emberek élnek. Elmondta az egyik, hogy vele még fehér emberek soha úgy nem beszéltek, ahogyan mi itt beszéltünk velük.

Ezt csak azért említem meg, hogy lássuk: nekünk a szocialista világ határain túl is nagyon sok szövetségesünk van. S nekünk azért is jól kell dolgoznunk, hogy a mi fejlődésünkből ők még több bátorítást és erőt merítsenek a saját harcukhoz, hogy együtt számolhassuk fel a gyarmati rendszert, és visszaszoríthassuk az imperialistákat.

Szükség van határozottságra, nyugodtságra is. Ha valami hibáról, nem kielégítő dologról van szó, akkor jobb, ha idegesek vagyunk. De általában, ha nagy dologról van szó, akkor nyugodtaknak kell lennünk. A mi kormányunkban és a párt soraiban nyugalom és rend van. Itt az országgyűlésben is részletesen, alaposan, tüzetesen megtárgyaltuk az építőmunka sok olyan kérdését, amely csak évek múlva lesz esedékes. *Egész népünk nyugodt bizakodással állhatja meg helyét a munka frontján.*

Az országgyűlésen megszavaztuk ötéves tervünket, a kozoktatásról szóló törvényt; megszavaztuk, hogy gyárakat, mezőgazdasági üzemeket, szocialista gazdaságokat építünk. Miért? Mert azokban *emberek* fognak dolgozni, építeni, alkotni – a szocialista célokért és majd a kommunista társadalomért is. Felépítjük az Erzsébet-hídat, meg általában hidakat és utakat építünk. Miért? Azokon *emberek* fognak majd járni a szocializmusban és a kommunizmusban is. Házakat és parkokat építünk, hogy ott *emberek* éljenek – és jobban éljenek a szocializmusban és majd a kommunizmusban. Szőlőt ültetünk és erdőt telepítünk, és mi azt akarjuk, hogy majd évtizedek múlva, már a kommunista Magyarországon is szedjék az emberek a szőlőt, és majd 80 év múlva is lehessen fát kivágni, ha szükség lesz rá.

Nyugodt magabiztossággal lehet és kell a jövőbe nézni. Mert tudjuk – ami a magabiztosság kérdésében nagyon fontos –, hogy azokról a szőlőtőkékről, amelyeket most ültetünk, soha többé nem fognak grófok és bárók szüretelni, hanem mindig a dolgozó magyar nép szüretel, és azokat az erdőket, amelyeket most ültetünk, 80

esztendő múlva is a dolgozó magyarok fogják kitermelni. *Itt soha többé nem lesz kapitalista, földesúri világ!*

Mi bizakodunk és egész népünk bizakodhatik. Dolgozni kell, helyt kell állni, ébernek kell lenni. Ha lehet, *még jobban kell dolgozni, mint eddig és az eredmények még nagyobbak lesznek.* A szocialista Magyarország felépül. Nemcsak az alapok, hanem az egész szocialista társadalom. És a kommunizmus felé megyünk előre. Ez bizonyos. Az élet pedig évről évre fejlődik, szebb és jobb lesz. *(Hosszan tartó, nagy taps.)*

Az országgyűlés tanácskozása,
1961 október 7—12.
Kossuth Könyvkiadó 1961.

FELSZÓLALÁS A SZOVJETUNIÓ KOMMUNISTA PÁRTJA XXII. KONGRESSZUSÁN

1961 OKTÓBER 20

Kedves elvtársak!

Mindenekelőtt őszinte köszönetet mondok pártunk Központi Bizottsága és külön küldöttségünk tagjai nevében a meghívásért, a baráti fogadtatásért, és a nagy megtiszteltetésért, hogy részt vehetünk szovjet elvtársaink e történelmi jelentőségű tanácskozásán. Átadom a Magyar Szocialista Munkáspárt, az egész magyar nép forró testvéri üdvözletét és jókívánságait a Szovjetunió Kommunista Pártja XXII. kongresszusának, a nagy szovjet népnek.

Elvtársak!

A magyar közvélemény is ismeri a Szovjetunió Kommunista Pártja programtervezetét és a két kongresszusi beszámolót, amelyet Hruscsov elvtárs tartott. A visszhang ismeretében kijelenthetem, hogy nemcsak küldöttségünk, nemcsak pártunk, Központi Bizottságunk, hanem minden magyar kommunista, minden becsületes magyar dolgozó, aki szívén viseli a szocializmus és a béke ügyét, teljes mértékben helyesli a beszámolóknak, a programtervezetnek, a Szovjetunió Kommunista Pártja kongresszusának fő irányvonalát!

Elvtársak!

Meggyőződésünk szerint az egész nemzetközi kommunista mozgalomnak új, hatalmas erőt ad az a tény, hogy *a XXII. kongresszus megerősíti és töretlenül követi a Szovjetunió Kommunista Pártja felbecsülhetetlen jelentőségű XX. kongresszusának irányvonalát.* A XX. kongresszus szabadította meg a nemzetközi kommunista mozgalmat a dogmatizmus béklyóitól, és új, nagy jelentőségű tételekkel gazdagította a marxista–leninista elméletet. A XX. kongresszus nagyszerű eredményeket hozó, új, győzelmes szakaszt nyitott meg nemcsak a szovjet nép, hanem az egész szocialista tábor életében, új lendületet adott a szocializmusért és a békéért vívott harcnak az egész világon.

A magyar kommunisták és népünk nevében köszönetet mondok annak a vezető szovjet kommunista gárdának, amely Hruscsov elvtárssal az élen oly rendíthetetlen bátorsággal és elvhűséggel harcolt az elmúlt években a nagy Lenin eszmei és politikai örökségének teljes érvényre juttatásáért, a személyi kultusz és annak minden káros kinövése ellen.

A kommunista pártok belső egysége éppen úgy, mint a nemzetközi kommunista mozgalom internacionalista egysége mindenkor hatalmas jelentőségű volt és lesz harcunk sikere szempontjából. *Pártjaink belső egysége és nemzetközi összeforrottsága csak a marxista–leninista elvek, az ezeken alapuló gyakorlati kommunista politika, a közös elv, az azonos cél alapján fejlődhet.* Jóllehet, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának meg nem alkuvó harca a személyi kultusz ellen időnként és helyenként bizonyos nyugtalanságot keltett, mert felkavarta a poshadt, állott vizeket és a dohos, homályos sarkokat – de ez olyan nyugtalanítás, amelyre elkerülhetetlenül szükség volt.

Itt van a Szovjetunió Kommunista Pártjában 1957 nyarán fellépett pártellenes csoport kérdése. Nyilvánvaló, hogy e csoport káros irányzatát nem a türelem, hanem csak az elvi alapon folytatott kérlelhetetlen harc zúzhatta szét. Ugyanakkor csak ez az elvi harc védhette meg a Szovjetunió Kommunista Pártja sorainak szilárd egységét is. S nincs ez másképp internacionalista egységünk kérdésében sem. Az albán vezetők jelenlegi káros fellépései láttán – amelyeket az imperialisták máris megpróbálnak kihasználni a szocialista országok ellen –, *aki valóban a szívén viseli egységünket, a szocializmus és a béke érdekét, az csak egyet tehet: elvi engedmény nélkül harcol e helytelen nézetek ellen.*

Ha ma elmondhatjuk – és elmondhatjuk –, hogy a nemzetközi kommunista mozgalom, a szocialista tábor népeinek egysége és összeforrottsága erősebb, mint valaha, és szüntelenül tovább erősödik, akkor ez elsősorban annak köszönhető, hogy a Szovjetunió Kommunista Pártjának Hruscsov elvtárs vezette központi bizottsága Lenin tanításához egyedül méltó módon, példamutató bátorsággal és kellő türelemmel, de elvi kérdésekben soha meg nem alkudva szállt síkra a marxizmus–leninizmus tisztaságának védelmében.

Elvtársak!

Nálunk, Magyarországon a felszabadulás után népi hatalom született, és nagyszerű szocialista fejlődés bontakozott ki. Ez a nemzeti újjászületésszámba menő fejlődés a személyi kultusz következtében súlyos törést szenvedett. A revizionisták, a reakciós burzsoák, a nemzetközi imperializmus kihasználták a személyi kultusz, a szektás politika okozta súlyos törést, és 1956-ban kirobbantották az ellenforradalmi felkelést, amely népünknek nagy szenvedést okozott. De most már ez is a múlté!

A nagy építőmunkával járó gond, leküzdeni való nehézség ma is akad Magyarországon. De az ellenforradalom el van temetve, a párt és a nép összeforrott. *Népköztársaságunk erősebb, mint valaha volt.*

Az 1960-ban végződött hároméves terv idején az ipari termelés 40, a mezőgazdasági termelés 12 százalékkal, az egy főre jutó reáljövedelem 19 százalékkal növekedett. A termelőszövetkezeti mozgalom nagy győzelmet aratott, a művelt terület 95 százalékán már szocialista nagyüzemű gazdálkodás folyik. A szocialista termelési viszonyok osztatlanul uralkodóvá váltak immár egész népgazdaságunkban. Mostani ötéves tervünk idején teljesen befejezzük a szocialista társadalom alapjainak lerakását, és a fejlett szocialista társadalom építésének szakaszába lépünk.

Hálásak vagyunk szovjet testvéreinknek azért a segítségért, amelyet a nehéz helyzetben a magyar népnek nyújtottak. E segítségnek döntő része volt abban, hogy a magyar nép az ellenforradalmat legyőzte, s ma szilárdan és bizakodva halad a szocializmus útján.

Pártunk, népünk megedződött e harcban: *a szocialista eszme, az internacionalizmus elmélyült tömegeinkben. Pártunkat a dolgozók értik, szavát követik, irányvonalát magukénak vallják.* Ezt pedig annak köszönhetjük, hogy pártunk a revizionisták és a dogmatikusok ellen folytatott harcához a XX. kongresszustól, a kommunista és munkáspártok 1957-es és 1960-as moszkvai tanácskozásaitól oly nagyszerű eszmei fegyverzetet nyert.

Elvtársak!

Pártunk és népünk drágán fizetett a hibákért és az árulásért: nem kér többé a revizionizmusból, de a személyi kultuszból, a

dogmatikus, szektás irányvonalból sem. Mi egy úton és együtt haladunk a Szovjetunió Kommunista Pártjával, amely népét vezetve, rendithetetlenül és feltartóztathatatlanul halad azon az úton, amelyet Marx, Engels, Lenin kijelölt. Nincs ma a magyar nép érdekeinek hívebb, igazabb és jobb szolgálata, mint az az eltökéltségünk, hogy *a szovjet–magyar barátságot mind erősebbé, örökre megbonthatatlanná tegyük párt- és állami kapcsolatainkban, az élet minden területén.*

Elvtársak!

Bizonyosak vagyunk benne, hogy a szovjet nép valóra váltja dicső pártjának új programját is, és történelmileg rövid idő alatt eljut a szabad emberi élet eszményi országába, a megvalósult kommunista társadalom új világába. Erőt, egészséget és mielőbbi teljes sikert kívánunk minden szovjet embernek, az egész szovjet népnek e világjelentőségű program megvalósításához!

Elvtársak!

A kommunizmus felépítésének nagyszerű programja utat mutat a társadalmi haladásért küzdő valamennyi népnek és új reményt kelt bennük. Új lendületet ad a mi népünk építőmunkájához is az a tétel, amely rámutat, hogy *a szocialista országok többé-kevésbé egyidejűleg, történelmileg azonos szakaszban jutnak el a kommunizmusba.* E tétel nagyszerű célt tűz ki a szocialista tábor valamennyi népe elé.

A Szovjetunió Kommunista Pártjának programja, amely a békés egymás mellett élés biztosítását, az általános és teljes leszerelést, a háborúk és fegyverek nélküli világ megteremtését tűzi ki célul, lelkesíteni fogja a föld minden országának népét, mert e célok elérése minden munkájából élő, hozzátartozóit és népét szerető ember egyetemes kívánsága.

A kommunizmus oly sokak által megálmodott, de most már reális közelségbe jutott világának megteremtéséhez népeinknek még nem keveset kell harcolniuk és dolgozniuk. Ma a népek közvetlen és közös feladata a nemzetközi légkört mérgező kérdések sürgős megoldása, ezek közül is a legsürgősebb a második világháború maradványainak felszámolása, a Nyugat-Németországban teremtett revansista tűzfészek lokalizálása. A magyar országgyűlés október 7-én felhatalmazta kormányunkat a német békeszerződés

aláírására. *Népünk kész a béke védelméből reá háruló feladatok megoldására.*

Elvtársak! Drága szovjet testvéreink!

A magyar nép már 1919-ben kivívta az első Magyar Tanácsköztársaságot. Ez nagy büszkesége nemzetünknek. Népünk négy évtizeden át nehéz, rögös történelmi utat járt meg, és ezalatt két ellenforradalommal vívta meg harcát. De ma már visszavonhatatlanul a szocializmus útján halad. Ennek jó kifejezője a többi között az is, hogy már kedden, kongresszusuk első, megnyitó napján nálunk, Magyarországon is szép munkafelajánlások születtek a Szovjetunió Kommunista Pártja kongresszusának tiszteletére. Az itt kézhez vett táviratok közlik, hogy sok hazánkbeli brigád, amely a szocialista brigád címért küzd, felvette a Szovjetunió Kommunista Pártja XXII. kongresszusa nevet. Ez a mi dolgozóink őszinte, szívből jövő üdvözlete a nagy szovjet testvérnek.

Küldöttségünk még egyszer jó munkát kíván kongresszusuk valamennyi küldöttének, s a határozatok megvalósításához sok sikert az egész szovjet népnek.

Éljen a szovjet nép és dicső kommunista pártja!

Éljen a megbonthatatlan szovjet–magyar barátság!

Éljen testvérpártjaink proletár internacionalista egysége!

Éljen a kommunizmus és a béke. *(Hosszan tartó, lelkes taps.)*

Népszabadság, 1961 október 21.

NYILATKOZAT A „NÉPSZABADSÁG"-NAK A SZOVJETUNIÓ KOMMUNISTA PÁRTJA XXII. KONGRESSZUSÁNAK JELENTŐSÉGÉRŐL ÉS TANULSÁGAIRÓL

1961 NOVEMBER 5

Kádár János elvtársat, aki részt vesz Moszkvában a Nagy Októberi Szocialista Forradalom évfordulójának ünnepségein, a Népszabadság tudósítói megkérték, hogy válaszoljon néhány, az SZKP XXII. kongresszusát érintő kérdésre.

Kérdés: Hogyan értékeli ön a Szovjetunió Kommunista Pártja XXII. kongresszusának jelentőségét a nemzetközi munkásmozgalom és a béke védelme szempontjából?

Válasz: A Szovjetunió Kommunista Pártjának XXII. kongresszusa a marxista–leninista elmélet alapján, Lenin szellemében nyíltan felvetette és megválaszolta azokat a nagy kérdéseket, amelyek ma a nemzetközi munkásosztályt és az egész emberiséget foglalkoztatják. A kongresszus jelentősége óriási mind a nemzetközi kommunista mozgalom, mind a béke-világmozgalom, de bízvást elmondhatjuk azt is, hogy az emberiség egész eljövendő fejlődése szempontjából.

A kongresszus gazdag anyagából itt mindössze két fő kérdésre kívánok utalni. *Az első:* ez a kongresszus teljes mértékben jóváhagyta a párt harmadik programját, amely a kommunista társadalom felépítését jelöli ki célként. A társadalmi fejlődés törvényeit Marx, Engels és Lenin ismerte fel, és ők mutatták meg az utat, amelyen a forradalmi munkásosztály elvezeti a népeket ahhoz a társadalomhoz, amelyben nem létezik többé kizsákmányolás.

A társadalom fejlődésének megvannak a maguk nemzetközi érvényű fő törvényszerűségei. Ezek az egyes országok adottságai, a népek történelmi fejlődéseinek sajátosságai közepette érvényesülnek. A Szovjetunió Kommunista Pártjának *első programja* célul tűzte ki a tőkések és a földesurak hatalmának megdöntését és a munkásosztály hatalmának megvalósítását Oroszországban. A *második program* a szocialista társadalom megteremtését, és a *mostani, a harmadik,* annak a kommunista társadalomnak a fel-

építését jelöli ki célul, amelyben nem lesznek többé osztályok, mindenki képességei szerint dolgozik és szükségletei szerint részesül a javakból.

A XXII. kongresszuson elfogadott program nemzetközi jelentőségét bizonyítja az emberiség közelmúlt történelme. A tőkések hatalmát megdöntötte a szovjet nép és aztán további 12 ország munkásosztálya is, s létrejött a szocialista világrendszer. A szovjet nép felépítette a szocialista társadalmat, és gyors ütemben e cél felé halad már további 12 ország népe is. A történelem bizonyítja: azoknak az országoknak a népei, amelyek most a szocialista társadalom megvalósításának befejezésén dolgoznak, rövid idő múlva áttérnek a kommunizmus építésére. Azok a népek pedig, amelyek ma még kapitalista igában élnek, meg fogják dönteni a tőkés hatalmat, rátérnek majd a szocialista, ezt követően pedig a kommunista társadalom építésének útjára. A kommunista társadalmi rend győzedelmeskedni fog az egész világon. Az SZKP XXII. kongresszusa megmutatta: a szovjet nép, amely elsőként építi a kommunista társadalmat, az úttörők feladatát vállalva mutatja az utat. Valamennyi népnek átadja gazdag tapasztalatát.

A második fő kérdés: a XXII. kongresszus olyan időpontban ülésezett, amikor még létezik az imperializmus, amely hódításra és más népek leigázására tör, és háborúval fenyegeti az emberiséget. De a nemzetközi helyzetet a kapitalista világ feltartóztathatatlan hanyatlása, az új, a szocialista világ gyors fejlődése jellemzi. A szocializmus és a béke erői most már hatalmasabbak az imperializmus, a háború erőinél. Ilyen körülmények között nagy nemzetközi jelentősége van annak a ténynek, hogy a XXII. kongresszus – hangsúlyozva az béreség szükségességét a háborús kalandorokkal szemben – ismét leszögezte: híve a különböző társadalmi rendszerű országok, a kapitalista és a szocialista országok békés egymás mellett élésének. Békés verseny döntse el, mely társadalmi rendszeré a jövő. A kommunista társadalom felépítésének programja, amelyet a kongresszus elfogadott, egyszersmind békeprogram, a fegyverek és háborúk nélküli világ megteremtésének programja. Ezért van e kongresszusnak a béke, az emberiség sorsa szempontjából külön is világtörténelmi jelentősége.

Kérdés: Milyen tanulságokat lát Kádár elvtárs a kongresszus

határozataiból levonhatónak a Magyar Szocialista Munkáspárt politikájára és további fejlődésére?

Válasz: Megérthetik, hogy erre a kérdésre hamarjában ugyancsak nem lehet pontos és teljes választ adni. Az kétségtelen, hogy az SZKP XXII. kongresszusának gazdag anyagát Központi Bizottságunknak, egész pártunknak és népünknek tanulmányoznia kell, hiszen hatalmas új, eszmei fegyvereket, nagy forradalmi tapasztalatot nyújt számunkra. Hogy mit tudunk legjobban hasznosítani a XXII. kongresszus tanulságaiból népünk, szocialista építésünk javára, és hogyan, ezt majd Központi Bizottságunk fogja kimunkálni. Ha helyesen értelmezzük az SZKP XXII. kongresszusának nemzetközi érvényű útmutatását, ha figyelembe vesszük országunk adottságait, fejlődésének sajátosságait, azt, hogy mi még a szocialista fejlődés egy korábbi szakaszában vagyunk, bizonyos, hogy akkor pártunk és népünk új lendületet nyer, hatalmas erőt kap szocialista építőmunkájához.

A mi szempontunkból különösen örvendetes és nagy fontosságú tény az, hogy a Szovjetunió Kommunista Pártja XXII. kongresszusának fő elvi-politikai irányvonala teljes mértékben egybecsik pártunk, a Magyar Szocialista Munkáspárt irányvonalával és megerősíti azt.

Teljesen egyetértünk a Szovjetunió Kommunista Pártja minden lépésével, amelyet a személyi kultusz és következményei felszámolásában tett és tesz. Pártunk és a magyar nép saját tapasztalatából tudja, hogy a Sztálin személye körüli kultusz – és ami Magyarországon ehhez járult, Rákosi személyi kultusza – mennyi kárt okozott nálunk és nemzetközileg is a szocializmus ügyének. A dogmatizmus a szektás politika, a gazdasági építés hibái, a törvénytelen, alaptalan perek törték meg nálunk a szocialista fejlődés felfelé ívelő vonalát, és teremtették meg a kedvező talajt a revizionista árulásnak és az 1956-os ellenforradalomnak. Az elmúlt öt esztendő alatt viszont pártunk és népünk új tapasztalatokat gyűjtött, amelyek bizonyítják, hogy a személyi kultusz felszámolása, a lenini eszmék és normák teljes érvényesülése a pártban, a párt egész tevékenységében – mindez a legnehezebb akadályok leküzdését is lehetővé teszi, és győzelemre viszi a szocializmus ügyét.

Mi a XX. kongressus hívei vagyunk, és ellenezzük a személyi kul-

tuszt, bárhol jelentkezzék is. Éppen ezért a leghatározottabban elítéljük a jelenlegi albán vezetők káros politikáját és a személyi kultusz időszakából jól ismert módszereket, mert azok nagy kárt okoznak mind az albán népnek, mind pedig a nemzetközi munkásmozgalomnak.

Az a lenini központi bizottság, amely Hruscsovval az élen már 1953-tól olyan állhatatosan harcolt a személyi kultusz ellen és leküzdötte azt, ezzel kiérdemelte nemcsak a szovjet nép, hanem az egész nemzetközi kommunista mozgalom, a szocialista tábor népeinek tiszteletét és legnagyobb megbecsülését is. Igaz, a személyi kultusz elleni harc a XXII. kongresszuson viszonylag nagy teret kapott és éles formában vetődött fel, de ezzel szovjet testvérpártunk örökre leszámolt vele. A meg nem alkuvó és megingathatatlan elvi szilárdságból pedig okulhat az egész nemzetközi munkásmozgalom, még a későbbi nemzedékek is. Az a nyíltság, ahogy Hruscsov elvtárs és más felszólalók e kongresszuson a személyi kultusz időszakában előfordult törvénysértésekről beszéltek, jól bizonyítja: így csak olyan párt beszélhet a hibákról, amelyik nagyon erős, amelyik nem fél az igazságtól és a tömegektől, hanem ezekre támaszkodik egész tevékenységében.

Kérdés: A kongresszus ideje alatt és az ezt követő napokban Kádár elvtárs ellátogatott több üzembe és részt vett néhány találkozón. Milyen benyomásokat szerzett e találkozók alkalmával?

Válasz: Valóban jártunk nem egy üzemben, s gyűléseken, találkozókon vettünk részt. Rám mindenekelőtt az a szilárd egység gyakorolt mély benyomást, amellyel az egész szovjet nép lenini kommunista pártja köré tömörül. Nagy hatást gyakorolt ránk az a bizakodás és tettrekészség, amellyel a szovjet nép a jövőbe néz, az a lendület, amellyel a hétéves terv határidő előtti befejezésén munkálkodik. A szovjet emberek egyöntetű helyesléssel, határtalan lelkesedéssel fogadták pártjuk programját, és semmi kétség: még a mai nemzedék életében felépítik a kommunista társadalmat.

Valóban megható volt az az őszinte, igaz testvéri fogadtatás, amelyben küldöttségünk tagjait – mint a magyar nép képviselőit – a szovjet dolgozók részesítették. Jártam Gorkijban, a Vörös Szormovo Hajógyárban, a hatalmas autógyárban Moszkvában, a Vlagyimir Iljics nevét viselő villamosipari gépgyárban, ahol 1918-ban sokszor

járt Lenin, és öt ízben is beszélt a dolgozók előtt. Voltam a kupavnai textilgyárban, amelynek dolgozói – nagy többségükben nők – elnyerték a „kommunista munka üzeme" címet. Ehhez a legkiválóbbat kellett nyújtaniuk termelésben és munkafegyelemben, tanulásban és kommunista emberi magatartásban egyaránt. A Szovjet–Magyar Barátság Társasága elnökének, Fedoszejev elvtársnak szavai, amelyeket ott mondott el, találóan kifejezik azt, amit magam is éreztem, bárhol jártam: a Szovjetunióban a magyar népnek kétszázmillió barátja van.

Ott voltam a kongresszuson, és szombaton fogadott népünk igaz barátja, Hruscsov elvtárs. Jártam a szovjet gyárakban, és sok levelet kaptam, még a Fekete-tenger parti Artyek úttörőtáborból is. Elmondhatom, hogy a szovjet nép vezetői, munkások, értelmiségiek, kolhozparasztok, nők, gyermekek barátaiknak tartanak, becsülnek bennünket, és mindannyian forró üdvözletüket küldik a magyar népnek. Elmondhatom, hogy a XXII. kongresszus napjaiban is tovább mélyült és erősödött népeink barátsága, a számunkra oly drága szovjet–magyar barátság.

Végül még egy „moszkvai benyomásról" szeretnék szólni. Nagy örömmel, úgy is mondhatnám, büszkeséggel töltött el, amikor hazai lapokból, táviratokból és levelekből kibontakozott előttem, milyen nagy politikai érettséggel fogadta népünk, minden öntudatos dolgozó a Szovjetunió Kommunista Pártja XXII. kongresszusát. A szovjet vezetők és egyszerű dolgozók örömmel és ünnepi érzéssel értesültek róla, hogy nálunk szocialista brigádokat neveztek el kongresszusukról, hogy a magyar dolgozók is nagyszerű munkafelajánlásokat tettek a Szovjetunió Kommunista Pártja XXII. kongresszusának tiszteletére.

Ezek a hazai jó hírek azt jelentik számunkra, hogy hazánkban a szocialista építés javára, népünk hasznára tudjuk fordítani azt az eszmei fegyverzetet, azt a hatalmas lelkesedést, amelyet a Szovjetunió Kommunista Pártja történelmi XXII. kongresszusa ad a társadalmi haladásért, a békéért küzdő dolgozó embereknek a föld minden országában.

Népszabadság, 1961 november 5.

BESZÉD A CSEPEL VAS- ÉS FÉMMŰVEK DOLGOZÓINAK NAGYGYŰLÉSÉN

1961 DECEMBER 1

Tisztelt elvtársak! Kedves elvtársnők!

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága és a Magyar Népköztársaság kormánya nevében szívből üdvözlöm Csepel dolgozóit!

Elvtársak! Moszkvától majdnem 500 kilométernyire, innen pedig csaknem két és fél ezer kilométernyire keletre fekszik egy nagy, egymillió lakosú szovjet ipari város, amely a nagy proletáríró, Gorkij nevét viseli. Önök közül bizonyára sokan olvasták Gorkijnak „Az anya" című regényét, és aki nem olvasta, annak ajánlom, hogy olvassa el, mert ez a munkásforradalmár életének és harcának eposza. Ebben a könyvben Gorkij élő emberekről, a valóságban megtörtént eseményekről írt. Hősei a Szormovo-gyár munkásai. A gyárnak forradalmi hagyományai vannak. Az 1905-ös forradalomban a gyár dolgozói az elsők között keltek fel a cári önkényuralom ellen, később harcoltak a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelméért, és ma is elöljárnak a Szovjetunió ipari termelésének fejlesztésében. Ebben a városban és ebben a gyárban – amely ma a Vörös Szormovo nevet viseli – jártam, a magyar kommunisták, a magyar dolgozók képviselőjeként a Szovjetunió Kommunista Pártjának XXII. kongresszusa idején. Részt vettem egy olyasfajta gyári gyűlésen, mint ez a mai gyűlésünk. Szó esett közös dolgainkról, s a gyűlés végén a Vörös Szormovo-gyár egyik munkása azt mondotta, hogy a gyár kollektívája nevében szeretne átadni nekem egy vörös zászlót és a gyárukban készült egyik hajó modelljét. Megkért, hogy juttassam el ezeket a tőlük távol élő, de hozzájuk mégis oly közel álló csepeli dolgozóknak.

Arra gondoltam, hogy érdemes és helyes is, ha ezt a szívélyes, testvéri üdvözletet, amelyet nekem személyesen adtak át a Vörös Szormovó-beliek, én is személyesen adom át Csepel dolgozóinak. *(Nagy taps.)*

Az utóbbi években két, különösen emlékezetes találkozásom volt a csepeli dolgozókkal. Az első 1957 januárjában egy kommunista aktíva volt. A másik testvéri találkozás 1958 tavaszán volt, amikor Hruscsov elvtárssal jártam Csepelen. A helyi párt- és gazdasági vezetők gyakran szorgalmazzák a vezetők látogatásait, mondván, hogy ez segíti munkájukat. Azt hiszem, ebben van igazság! De amikor hasonló találkozásra eljövünk, nemcsak az vezet bennünket, hogy segítsünk az itt dolgozó elvtársaknak, hanem az is, hogy magunk is új erőt merítsünk munkánkhoz. Mert nekünk, a párt Központi Bizottsága és a kormány tagjainak erőt, biztonságot ad, hogy érezzük igazunkat és érezzük a magyar dolgozó nép egyetértését, támogatását.

Először a nemzetközi helyzetről szólnék. A jelenlegi nemzetközi helyzetet a két társadalmi rendszer: a születő új, a szocialista társadalmi rendszer, és a halódó régi, a kapitalista társadalmi rendszer harca határozza meg. Ma a nemzetközi helyzet fő jellemzője: a szocializmus, a béke erőinek harca az imperializmussal, a háború erőivel. *A szocializmus ma már a világesemények alakulásának döntő, meghatározó tényezője.* A szocializmus és a béke erői ma már hatalmasabbak, mint az imperializmus és a háború erői. Az imperializmus azonban még létezik, s ezért fennáll a háború veszélye is. Ez a nemzetközi helyzet fő jellemzője.

Az utóbbi időszak legjelentősebb nemzetközi eseménye a Szovjetunió Kommunista Pártjának XXII. kongresszusa volt. *A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága, egész pártunk fenntartás nélkül és teljes mértékben egyetért a XXII. kongresszus irányvonalával, a kongresszuson elfogadott új pártprogrammal.* Szilárd meggyőződésünk, hogy pártunk, kormányzatunk a marxizmus–leninizmus szellemében dolgozik, s tevékenységét immár több mint öt esztendeje áthatják azok a forradalmi elvek, amelyeket a Szovjetunió Kommunista Pártjának XX. kongresszusa állapított meg, továbbfejlesztve a marxizmus–leninizmust.

A Szovjetunió Kommunista Pártjának XXII. kongresszusa a XX. kongresszus irányvonalát követi és viszi tovább. Következésképpen az a meggyőződésünk, hogy a Magyar Szocialista Munkáspárt politikájának fő irányát ez a kongresszus is megerősítette.

Mi volt a kongresszus központi kérdése? A Szovjetunió Kommunista Pártjának XXII. kongresszusán a központi kérdés az új pártprogram, a kommunizmus felépítésének elvi és gyakorlati programja volt. E program a legközelebbi 20 esztendőre meghatározza a szovjet nép tennivalóit, ugyanakkor – meggyőződésünk szerint – igen sokat mond a szocialista országok népeinek és az egész emberiségnek. Az új pártprogram megvalósításával a kommunista társadalom nem ábránd többé, nem utópista elképzelés, hanem az élet valóságává válik. A Szovjetunióban 20 esztendő múlva kommunista társadalom lesz! A kommunizmus, a kommunista társadalom azonban nemcsak a szovjet nép jövőjét mutatja; *a kommunizmus az egész emberi társadalom fejlődésének útja.* A kommunista társadalom megvalósítja az emberek és népek igazi egyenlőségét, testvériségét, a béke és a boldogság világát a dolgozó ember számára: kialakul az a társadalom, amelyben mindenki képességei szerint dolgozik és az anyagi javakból szükséglete szerint részesül. Ez az a jövendő társadalom, amelyet a marxizmus–leninizmus és a szovjet nép programja az emberiségnek mutat.

A Szovjetunió Kommunista Pártjának új programja, a kommunizmus megvalósításának terve útmutatás a mi népünknek is. *A magyar nép befejezi a szocialista társadalom alapjainak lerakását, és a szocializmus építésének fejlettebb szakaszába lép.* Ez a mi jelenlegi feladatunk lényege. A jövőhöz pedig hozzátartozik az, amit Hruscsov elvtárs éppen itt, Csepelen mondott először ország-világ számára: ha mi, a szocialista táborban élő és dolgozó népek helyesen hasznosítjuk a kölcsönös testvéri együttműködésben, segítségnyújtásban, munkamegosztásban rejlő lehetőségeket, akkor *népeink történelmileg azonos időszakban jutnak el a dolgozó ember új társadalmába, a kommunista társadalomba.* (Nagy taps.) Ez a kongresszus legfontosabb mondanivalója a népeknek!

A kongresszus másik legfontosabb mondanivalója a népek számára a béke volt. Ezen a kongresszuson ismét megerősítették, még szilárdabban megalapozták a Szovjetunió és a szocialista országok békepolitikáját. Messzehangzóan, az egész emberiség számára mondották, hogy *a Szovjetunió politikája a békés egymás mellett élés,* amely a szocialista és a kapitalista tábor között békés versenyt hirdet, és a vitás nemzetközi kérdések megoldásának fő eszközét

a tárgyalásokban látja. Tehát nem fegyverekkel, nem háborúkkal, hanem tárgyalásokkal akarja megoldani a vitás kérdéseket.

A Szovjetunió Kommunista Pártjának XXII. kongresszusa ismét meghirdette, hogy a Szovjetunió Kommunista Pártja és a szovjet állam állhatatosan és lankadatlanul harcol a fegyverek és háborúk nélküli világért, az általános és teljes leszerelésért. *(Nagy taps.)* A kongresszus hangsúlyozta az éberség és a készenlét szükségességét is, azt, hogy békepolitikánkat megfelelő erővel is alá kell támasztanunk, olyan erővel, amely biztosítja, hogy a háborús kalandokat kedvelő imperialisták ne merészeljenek fegyverrel támadni a szocialista világra.

Ezt szolgálják a honvédelem fejlesztésére tett intézkedések is. Önök tudják, hogy a Szovjetunió a legutóbbi hónapokban atomfegyver-kísérleteket hajtott végre. A szovjet kormány – amikor bejelentette elhatározását – megmondotta, hogy az imperialisták által kiélezett nemzetközi helyzet kényszeríti erre a lépésre. A kísérletekkel egyidejűleg leszögezte: sohasem fog elsőnek atomfegyvert alkalmazni és – más atomhatalmakkal közösen – bármikor kész az összes fegyvereket a tenger fenekére süllyeszteni. Az imperialistákban azonban nincs meg erre a hajlandóság. Ezért a Szovjetunió a saját biztonsága, az egész szocialista világ biztonsága és az emberiség békéje érdekében köteles kellő színvonalon tartani fegyverzetét. Ezzel a legteljesebb mértékben egyetértünk. Gondolják csak meg: miféle „békében" élhetnénk, ha a Szovjetunió, a szocialista tábor országai nem rendelkeznének azokkal a legkorszerűbb, leghatalmasabb fegyverekkel, amelyek birtokunkban vannak. *A helyes politika: lankadatlanul és töretlenül harcolni az általános és teljes leszerelésért, a fegyverek és háborúk nélküli világért. Addig azonban, amíg ezt – a világ valamennyi népével együtt – ki nem vívtuk, kellő színvonalon kell tartani honvédelmünket, mert ez a leghatásosabb eszköz arra, hogy féken tartsuk az imperialistákat.*

Kedves elvtársak! Elvtársnők!

A Magyar Szocialista Munkáspárt – mint mondottam – teljes mértékben egyetért a XXII. kongresszus irányvonalával. Egyetértünk a Szovjetunió békepolitikájával, annál is inkább, mert ugyanez a mi népünk, a mi országunk politikája is. A Magyar Népköztársaság kormánya arra törekszik – s ezzel az egész magyar nép egyet-

ért –, hogy országunk a világ minden népével békében éljen, s a világ minden országával normális viszonyt alakítson ki. Békére van szükségünk, hogy – mindenkor a szocialista testvérnépekkel összefogva – megvalósíthassuk céljainkat. *(Nagy taps.)* Őszintén óhajtjuk és kívánjuk, hogy a világ minden országának népe – az Egyesült Államok és Nyugat-Németország népe is — békében éljen, dolgozzon és boldoguljon. Minden nép olyan társadalmi rendszerben éljen, amilyenben akar. Meggyőződésünk, hogy a kommunizmus világméretekben győzni fog, de azt valljuk, hogy az új társadalmi rend kivívása és megteremtése minden nép saját feladata. Normális viszonyt akarunk a nagy tőkésországokkal is, és békét kívánunk az ott dolgozó embereknek.

Teljes szívünkből szolidárisak vagyunk az imperialista iga lerázásáért küzdő népekkel, s bizonyosak vagyunk abban, hogy Algéria s Kongó népe kivívja teljes függetlenségét és szabadságát. Kívánjuk, hogy mielőbb lerázzák az imperialisták igáját.

Az imperialisták olyan helyzetben vannak, hogy félnek a szocialista világrendszerrel folytatott békés versenytől. És természetesen félnek a szocialista tábor fegyveres erejétől is. Minden erejüket arra összpontosítják, hogy megakadályozzák a társadalmi fejlődés törvényszerű menetét. Az imperializmus gyarmati rendszere a felbomlás állapotában van. Azok a népek, amelyek már felszabadultak az imperializmus igája alól, a társadalmi fejlődés útjára léptek. Az imperialisták fenekednek Kuba népére, amely lerázta az Egyesült Államok igáját, s a szabadság, a társadalmi fejlődés útját választotta. *Kuba népe sorsának ura lett saját hazájában: megtörte a nagybirtokosok, a nagytőkések uralmát és elindult a szocialista fejlődés útján.*

Az Egyesült Államoknak az sem tetszik, hogy Laosz semleges lett, ezért beavatkozott Laosz belügyeibe. Dél-Vietnamba tiszteket és fegyvereket küld, mert fél a reakciós dél-vietnami rendszer összeomlásától, és attól, hogy ott tért hódít a kommunizmus. Az Egyesült Államok uralkodó körei persze kommunizmusnak neveznek minden olyan lépést, amellyel az elnyomott népek függetlenségüket akarják kivívni. De még az említett kis népekkel sem boldogulnak, hiszen ma már nem cselekedhetnek a világban kényük-kedvük szerint, mert létezik a Szovjetunió, létezik a szocia-

lista világ, léteznek a független, szabad népek, s ezek szolidárisak a szabadságukért harcoló népekkel. Ha az imperialisták Laoszhoz nyúlnak, ott égetik meg a körmüket, ha Dél-Vietnamhoz vagy Kongóhoz, akkor ott – vagyis általában nehéz helyzetben vannak, és reméljük, hogy a jövőben még nehezebb helyzetben lesznek. *(Nagy taps.)*

De az imperialisták nem nyugszanak, ők folytatják a fegyverkezést. Nyugat-Németországban olyan államot állítottak talpra és fegyvereztek fel, amely Hitler fasiszta Harmadik Birodalmától örökölte a militarizmust és a revansizmust, amelynek külpolitikája ellenséges a szocialista országokkal szemben, s a második világháború eredményeként kialakult államhatárok erőszakos megváltoztatására törekszik.

Ezért talán a legbonyolultabb nemzetközi kérdés ma a német kérdés, mert ütközőpontot jelent az imperialista hatalmak és a szocialista világ között.

Az imperialisták előretolt hadállásuknak szánják Nyugat-Németországot, a szocialista országok, a békét óhajtó emberek milliói pedig a nyugatnémet imperializmus kordában tartását kívánják.

Bennünket, magyarokat rendkívül közelről érint a német kérdés. Jól tudjuk, hogy a magyar nép történelme során rendkívül sokat harcolt a német imperializmussal. Ezért senki előtt sem titok, hogy a Magyar Népköztársaság – mint állam – és a magyar nép a Német Demokratikus Köztársasággal szolidáris, azzal az új német állammal, amely Európa közepén hozzáfogott a szocialista társadalom felépítéséhez, és amely elszántan harcol a német imperialista, revansista törekvések ellen. Az első német munkás-paraszt állam szövetségese mindazoknak a népeknek, amelyek örökre el akarják temetni a fasizmust és a militarizmust. A leghatározottabban szemben állunk viszont a Német Szövetségi Köztársaság jelenlegi kormányának politikájával, amely nem más, mint a hidegháború fenntartása, fegyverkezés, revansizmus és a népek közötti ellentétek élezése. Adenauer pártja a legutóbbi választásokon elvesztette többségét a nyugatnémet parlamentben. A hosszas erőfeszítés után megalakult új koalíciós kormány a napokban tette közzé nyilatkozatát, amely ismét teljes mértékben a hidegháború szellemét tükrözi. Igaz, hogy e nyilatkozatban van olyasmi is, hogy

tárgyalni kell a Szovjetunióval, a varsói szerződés országaival, de ugyanakkor fennen hirdeti összes korábbi követeléseit. Mi az ilyen kormánynyilatkozatokat a legmélyebben elítéljük és visszautasítjuk.

A Szovjetuniónak és a varsói szerződés többi tagállamának – köztük a Magyar Népköztársaságnak is – eltökélt elhatározása, hogy a német kérdés problémái közül meg kell oldani azt, ami halaszthatatlan. *Fel kell számolni a nyugat-berlini háborús tűzfészket és gátat kell emelni a német imperializmus terjeszkedése elé.*

A legjobb megoldás az, ha a nyugat-berlini kérdésben normális helyzetet teremtünk, és megkötjük a német békeszerződést, amely biztosítja a második világháború után Európában kialakult államhatárokat.

A XXII. kongresszuson Hruscsov elvtárs erről szólva azt mondta, hogy bár mi eltökéltük a német békeszerződés aláírását, ennek határideje nem feltétlenül december 31-e kell hogy legyen. Ebbe a kijelentésbe bizonyos elemek belekapaszkodtak és mindenféle kommentárt fűztek hozzá. Szeretnék mindenkit megnyugtatni, kedves elvtársak, azokat is, akik óhajtják, hogy a német kérdésben és Nyugat-Berlinben is rend legyen, meg azokat is, akik a hidegháborút jobban szeretik, hogy ha a német békeszerződést nem is december 31-én írjuk alá, jegyezze meg mindenki, akinek az aláírás időpontja gondot okoz, a következőt:

A nyugat-berlini kérdést rendezik, a német békeszerződést aláírják a legmegfelelőbb időpontban. (Taps.)

Hangsúlyozni kívánom, hogy a magyar nép teljes mértékben helyesli azt a külpolitikai vonalat, amelyet a XXII. kongresszus ismételten kinyilvánított. Hazánkban törvény tiltja a háborús uszítást, a más népek elleni gyűlöletkeltést. Mi a békés egymás mellett élést akarjuk, a békéért harcolunk. Ugyanakkor *kötelességszerűen fejlesztjük és erősítjük országunk honvédelmi képességét.*

Ha a szocialista tábor országainak honvédelmi ereje gyenge volna, az imperialistákkal nem lehetne békés úton tárgyalni, mert az imperialisták az erőpolitika hívei. A Szovjetuniónak, a varsói szerződés tagállamainak – köztük a Magyar Népköztársaságnak – olyan honvédelmi erővel kell rendelkezniük, amely biztosítja az erőpolitika híveinek fékentartását.

Elvtársak! Mi fáradságot, munkát s pénzt áldozunk arra, hogy honvédségünket korszerű színvonalon tartsuk. Reméljük, hogy megérjük azt az időt, amikor népünk munkája eredményeinek egy részét már nem kell ilyen célokra fordítani. De ma még olyan a helyzet, hogy szükség van korszerű honvédségre. Ezért honvédségünket felszereltük a legmodernebb repülőgépekkel és rakétafegyverekkel. A mi országunk nem átjáróház az imperialisták repülőgépei számára már most sem, és a jövőben még kevésbé lesz az! *(Taps.)* Honvédségünk szelleme megfelelő. Erre többféle közvetlen tapasztalatunk is van. A közelmúltban részt vettem például néphadseregünk hadgyakorlatán. Katonáink nemcsak erkölcsileg készültek fel népünk szocialista vívmányainak és békéjének védelmére, hanem katonai tudás tekintetében is. Nagyon nehéz és nagyon korszerű gyakorlatokat hajtottak végre — kitűnő eredménnyel. *(Nagy taps.)*

Elvtársak! Beszéljünk a személyi kultusszal összefüggő kérdésekről is.

A Szovjetunió Kommunista Pártjának XXII. kongresszusa ismételten és határozottan elítélte a személyi kultuszt. Ha a Szovjetunió Kommunista Pártja kellő időben nem küzdötte volna le a személyi kultuszt, akkor a XXII. kongresszus nem határozhatta volna el a kommunista társadalom 20 év alatti felépítését, s nem tehetett volna hitet oly határozottsággal a békés egymás mellett élés politikája mellett. *A személyi kultusz — és minden, ami abból következik: az elmélet dogmatikus eltorzítása, a szektarianizmus, az önkényeskedés a pártban és az állami életben, a szocialista törvényesség megsértése — fékezi, akadályozza a szocialista, kommunista fejlődést, bomlasztja a pártot, rontja a párt és a tömegek kapcsolatát.*

Aligha tudjuk teljes mértékben felbecsülni, milyen érdemeket szerzett a Hruscsov elvtárs vezette Központi Bizottság, amely 1953 óta harcol a személyi kultusz teljes és gyökeres felszámolásáért. Ezzel — mint ismeretes — nem mindenki ért egyet. Önök tudják, hogy az albán vezetők, Enver Hodzsa és Mehmet Shehu nem értenek egyet Sztálin személyi kultuszának s általában a személyi kultusznak az elítélésével. Elsősorban azért nem értenek egyet, mert náluk jelenleg is virul a személyi kultusz és mindaz, ami vele jár. Hogy a személyi kultusz mit jelent valamely párt és

nép életében, azt önöknek nem kell ecsetelnem, hiszen az ötvenes évek elején saját maguk is láthatták, s ítéletet alkothattak róla. Az albán vezetőknek nem tetszik a személyi kultusz elítélése, de *a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom egyetértett a Szovjetunióval, a Szovjetunió Kommunista Pártjának Központi Bizottságával, amikor az albán vezetőket nyilvánosan megbírálta és elítélte, mert nem tudtak megszabadulni a személyi kultusztól.*

Meg kell említeni azt is, hogy a kongresszuson részt vett 80 küldöttség között volt egy, a kínai testvérpárt küldöttsége, amely szerint nem volt helyes nyilvánosan megbírálni az albán vezetőket.

Mi, magyar kommunisták s a nemzetközi kommunista mozgalom óriási többsége, a testvérpártok majd mindegyike, azt az álláspontot képviseltük, hogy igenis szükség volt a nyilvános bírálatra. Mert helytelen álláspont esetén egy ideig lehetséges — sőt talán szükséges is — a türelem és az egymás közötti belső vita, hogy a tévúton járó embereknek módot adjanak az észhez téréshez. De ha az észhez térésnek semmi jelét sem lehet látni, akkor feltétlenül helyes a nyílt fellépés és a nyílt bírálat. A Szovjetunió Kommunista Pártja ország-világ előtt nyilvánosan fellépett az albán vezetőknek a személyi kultuszból eredő hibáival szemben. Ez erkölcsi bátorság, amely azt mutatja, hogy az igazság velünk van, a tömegek, a népek bennünket támogatnak.

Pártunk Központi Bizottsága nevében mondhatom, hogy párttagságunk, a magyar kommunisták, miként az egész magyar nép, már megismerte a személyi kultuszt, s abból nem kér többet! Az embereknek teljesen elegük volt a párton belüli önkényből, s abból az állami életben is lábrakapott gyakorlatból, amely nem tisztelte és nem tartotta be a törvényeket. Mi a személyi kultuszt felszámoltuk. A pártban és az állami életben egyaránt normálisan mennek a dolgok. Azt hiszem, ezt önök mindnyájan érzik és tudják. Aki részt vesz a pártéletben vagy a közéletben, saját tapasztalatából tudja: olyan helyzet alakult ki nálunk, a munkásosztály forradalmi pártjában éppúgy, mint a közéletben, amilyennek szocialista államban lennie kell.

A törvényesség a nép számára a legfontosabb dolgok egyike. Ezen persze nemcsak azt értjük, hogy senkit nem csuknak be olyasmiért, amit nem követett el, hanem azt is, hogy a kém csak resz-

kessen, s aki lopott, az féljen, mert az is. hozzátartozik a szocialista törvényességhez, hogy a bűnös rettegjen a törvény erejétől. *Mi felszámoltuk a személyi kultuszt, s mindig is meg fogjuk gátolni annak visszatérését!*

Milyen problémáink vannak a személyi kultusszal, ha azt már egyszer felszámoltuk? Létezik egy olyan határozat, hogy nálunk sem utcát, sem gyárat nem szabad élő személyről elnevezni. Ezt a határozatot öt évvel ezelőtt hoztuk, s azóta be is tartjuk. Viszont korábbról még maradtak ilyen elnevezések, s ezeket bizonyos idő alatt megváltoztatjuk. De nem a név a döntő, hanem az, hogy az üzemben vagy szövetkezetben milyen a szellem. Sokkal inkább ügyelnünk kell arra, hogy az emberekben még meglevő rossz szemléletet leküzdjük. Ma már nincs ugyan személyi kultusz, de vannak még dogmatikus, szektás módon gondolkodó emberek. Harcolunk ezeknek az embereknek a szemlélete ellen, mert az igen nagy kárt okozhat.

Hét-nyolc évvel ezelőtt sok ember gondolkodott úgy nálunk: mindenki gyanús, aki él. Emlékeznek még erre? Olyan emberek voltak ezek, akik legszívesebben tíztagú pártot szerveztek volna az országban, mert a végén talán már önmagukban sem bíztak. Hogy volt ez annak idején? Vegyenek elő egy embert, és kezdjék neki mondogatni: te gyanús vagy, te az imperialisták felé kacsingatsz. Először megijed, aztán remeg. Az ilyen módszerekkel addig taszigálták az ellenség oldalára, amíg végül is némelyiket valóban sikerült odalökdösni.

Az effajta káros szemléletet leküzdöttük. Most nem a Központi Bizottságnak kell beavatkozni, ha mondjuk a fémmű egyik alapszervezetében valaki úrhatnámságra, „parancsuralomra" vágyik. Itt vannak a fémmű kommunistái, akik helyreigazítják az ilyenek fejét. És ez az egészséges.

Most jó alkalom nyílik arra is, hogy kissé jobban szemügyre vegyük, hogyan viselkednek az emberek a közügyekben, hogyan gazdálkodnak a köz javaival. A tisztségviselők általában normálisan dolgoznak. De még mindig jelentkezik az önzés, a harácsolás hajlama: megszerezni mindazt, amihez ingyen hozzá lehet jutni. Ha az ilyen hajlam vezető beosztással párosul, az közveszélyes. *Vigyáznunk kell arra, hogy senki se élhessen vissza beosztásával.*

Vannak nálunk bizonyos szolgáltató, például vízvezetékszerelő, villanyszerelő vállalatok. Manapság – s ezt meg kell mondani – még mindig előbb megy ki tőlük a szerelő, ha egy vállalati igazgató mennyezete ázik be, mintha egy vállalati segédmunkás lakásában romlott el valami. Mindenki tudja, hogy ez így van.

Ezért mi azt követeljük a vezető beosztásban levő, hatalmat gyakorló emberektől, hogy inkább még azzal se éljenek, amihez joguk van, semmint visszaéljenek befolyásukkal, és azokkal a lehetőségekkel, amelyek beosztásukból adódnak.

Hogyan képzeljük el a régi nézetek elleni harcot? Most ne azért vegyenek elő egy embert, mert nyolc évvel ezelőtt szektás volt. Azt már elfelejtettük neki. Azért vegyék elő, ha még ma is szektás nézeteket vall. Ha öt évvel ezelőtt azt mondtuk a baloldali vagy jobboldali hibába esett embereknek: nézzétek, hibáztatok, de mi nem tartunk benneteket ellenségnek, térjetek a helyes útra, dolgozzatok, és akkor elfelejtjük, ami történt – akkor a régi hibákat nem vehetjük elő most, öt év múltán sem, mert ez nem lenne igazságos és tisztességes eljárás. Mindenki tudja, ki milyen hibában leledzett, és hogyan javította ki azt. Aki kijavította, azt hagyják békében, aki viszont nem javította ki, azt vegyék elő a XXII. kongresszus tanulságainak fényénél is, és szólítsák fel: számolja fel helytelen nézeteit és gyakorlatát, mert ellenkező esetben kellemetlenségei támadhatnak. Mi ugyanis *nem fogjuk megtűrni a pártban azt az embert, aki a párt egész tevékenységét nem úgy fogja fel, hogy az a tömegekbe vetett bizalomra épül.* Mi csak a tömegekkel együtt tudunk előrehaladni. *(Nagy taps.)* Nagyon fontos, hogy állandóan és folyamatosan erősödjék a párt és a nép kapcsolata.

A Szovjetunió Kommunista Pártja ismét nagy segítséget nyújtott a világ valamennyi kommunista és munkáspártjának azzal a határozottsággal, amellyel a XXII. kongresszuson fellépett a személyi kultusz maradványai ellen. Ezzel kapcsolatban különböző kérdések is felvetődnek. Mi azt valljuk, hogy a Szovjetunió Kommunista Pártja az a párt, amelynek történelmi múltja következtében óriási tapasztalata halmozódott fel, tehát *az a párt, amelyiktől minden kommunista és munkáspárt tanulhat.*

Nos, felvetődik a kérdés: van-e vezető párt a nemzetközi kommunista mozgalomban, van-e esetleg több vezető párt? A nemzetközi kommunista mozgalomban most világszerte teljesen önálló és egyenjogú pártok tevékenykednek. *A nemzetközi kommunista mozgalomban tehát nincs sem fölé-, sem alárendelt párt, s nincs is szükség külön vezető pártra, sem egyre, sem többre.* Mire van szükség? Arra, hogy a világ kommunista és munkáspártjai időről időre összegyűljenek, megvitassák a közös tapasztalatokat, kialakítsák a közös vonalat és a közös határozatot, aztán azt mindegyik tartsa magára nézve kötelezőnek – amint jelenleg az 1960. évi moszkvai nyilatkozatot tekintik saját tevékenységükre kötelezőnek. Véleményünk szerint minden kommunista pártnak egyforma a felelőssége: *minden kommunista párt felel saját népe és a nemzetközi munkásmozgalom előtt.*

Felvetették azt is, kötelező-e egyik párt kongresszusának határozata egy másik pártra; kötelező-e például a Szovjetunió Kommunista Pártja XX. vagy XXII. kongresszusának határozata más pártra? Az igazság az, hogy ilyen igénnyel soha egyetlen párt sem lépett fel. Magától értetődik, hogy egy párt kongresszusi határozata csak a saját tagjaira kötelező. A Szovjetunió Kommunista Pártjára, illetve a párt tagjaira kötelező, ránk nem kötelező. De úgy tartjuk, hogy mi, magyar kommunisták kötelesek vagyunk minden nálunk alkalmazható forradalmi tapasztalatot tanulmányozni és saját pártunk gyakorlatában hasznosítani. Ha a Szovjetunió Kommunista Pártjának XX. vagy XXII. kongresszusa adott olyan eszmei fegyverzetet, amely segíthet a mi harcunkban, azt kötelesek vagyunk tanulmányozni és saját viszonyaink között értelemszerűen alkalmazni. Így fogjuk fel mi ezt a kongresszust is. Meggyőződésünk, hogy a Szovjetunió Kommunista Pártjának XXII. kongresszusa nagyon erős eszmei fegyvereket adott a világ valamennyi kommunista és munkáspártjának, így a Magyar Szocialista Munkáspártnak is. Ez a kongresszus hatalmas új erőt és lendületet ad pártunk harcának is.

Miért mondom azt, hogy kötelesek vagyunk a jó tapasztalatokat figyelembe venni? Elvtársak! A Szovjetunió Kommunista Pártja kivívta a Nagy Októberi Szocialista Forradalom győzelmét. Ha a tapasztalatait – hogyan kell megdönteni a tőkések és földes-

urak hatalmát, hogyan kell felépíteni a szocialista társadalmat – nem vettük volna figyelembe, akkor még ma is az Osztrák–Magyar Monarchia állampolgárai lennénk és a weissmanfrédok és más tőkések, földbirtokosok rabszolgái lennénk egész népünkkel együtt. Saját érdekünk tehát, hogy a jó tapasztalatokat figyelembe vegyük és pártunk harcában érvényesítsük előrehaladásunk meggyorsítására.

Vannak persze, akik most okoskodnak. Egyesek így: íme, Sztálin koporsóját kivitték a mauzóleumból – tehát új szezon következik a jobboldal számára. Olyasmit is hallottam, hogy rehabilitálni kellene azokat, akik nálunk Sztálin szobrát ledöntötték. Elnézést kérek, hogy most erről beszélek, de ez igen fontos dolog. Én a következőket mondom: ha az a szobor ma is ott állna, akkor most hoznánk egy határozatot, hogy decemberben vagy januárban el kell távolítani. Akik viszont a Sztálin-szobrot nálunk ledöntötték, nem azért tették, mert Sztálinnak hibái voltak, hanem azért, mert nem szeretik a kommunizmust. Őket tehát sohasem rehabilitáljuk.

Olyasmit is hallani mostanában, hogy azoknak a revizionistáknak talán nem is volt olyan nagy bűnük, hiszen ők is a személyi kultuszt szidták. Nem kevés olyan ember is van, aki 1956 után nem jelentkezett a pártba, s most azt gondolja, hogy valamilyen liberális folyamat következik a kommunista pártokban, így nálunk is. Ez persze tévedés. *A mi pártépítési elveink a XXII. kongresszus után is ugyanazok maradnak, mint az elmúlt öt évben voltak.* Önök tudják, ki lehet a mi pártunk tagja. Nem akarom ezt most részletezni, de egy nagyon egyszerű meghatározást azért tudnék mondani. Azt ajánlom, hogy a következőkre ügyeljenek: minél több olyan pártonkívüli legyen – erre kell törekednünk, így kell dolgoznunk –, akit szívesen látnánk a párt tagjai között. Ez az egyik célunk. A másik: minél kevesebb olyan ember legyen a párt tagjai között, akit szívesebben látnánk a párton kívül. *(Nagy taps.)* Ezen az alapon jól eligazodhatunk. A mi politikánk alapján ítéljük meg az embereket, és mindig azt mérlegeljük: erősödik-e a párt, ha az az ember bekerül a tagjai közé, vagy talán attól erősödik a párt, ha másokat kiteszünk. Ez a pártépítés legfontosabb követelménye.

Ismételten hangsúlyozom: a XXII. kongresszus eszmei fegyverzetét fel kell használnunk saját építőmunkánk meggyorsítására. Az eddigi eredmények nagy erőt adnak a további feladatokhoz. Pártunk – éppen a XX. kongresszus tapasztalatainak hasznosításával – öt év alatt nagy győzelmeket aratott. Most az a feladatunk, hogy magasabb szinten folytassuk a munkát.

Az utóbbi években sokat lehetett hallani arról, hogy vannak nehézségek, feszültségek a népgazdaságban. Mi az igazság? Nehézségeink vannak és mindig is lesznek, mert a szocializmus építése mindig megkívánja az erők megfeszítését. Önök itt dolgoznak, építenek, korszerűsítik az üzemet. Ma az az új részleg okoz gondot a fémműnek, amelynek januárra kell elkészülnie, meg az a másik, amelyik márciusra épül fel. De ha februárban vagy márciusban találkozunk, akkor új gondok lesznek, a következő gyárrészleget kell korszerűsíteni.

Olyan nehézségeink is vannak, amelyek bizonyos általános elmaradásból adódtak. Gondoljanak arra, hogy 1953 nyarától 1957 nyaráig cikcakkban haladt a fejlődés, hol balra fordították az ország hajójának orrát, hol jobbra. Azokban az években elmaradtunk az iparfejlesztésben és a mezőgazdaságban is. Ugyanezt mondhatjuk a iskolaépítésre. Nem fejlesztettük a honvédséget sem. Mindezt pótolnunk kellett. Öt év alatt rengeteget pótoltunk az elmaradásból. Rengeteget! Talán a legnagyobb részét pótoltuk, de még nem az egészet.

Most ebből adódnak a feladataink. Önök nagyjából ismerik az idei eredményeinket. Tudják, hogy az ipari termelést 12 százalékkal növeltük a tavalyihoz képest. Az első 10 hónapban túlteljesítettük a tervet. S ami talán ennél is sokkal fontosabb: a termelés növekedésének 70 százaléka a termelékenységből adódott. Nagyot léptünk előre a mezőgazdaság szocialista átszervezésében is. Sok tekintetben fejlesztettük a termelést. Sajnos, az idén nyomott bennünket az aszály, amely elvitte a takarmány egy részét. Ebből különböző nehézségek és bajok származnak. Az év első nyolc hónapjában a piaci árak alacsonyabbak voltak a tavalyinál. Az aszály miatt a krumplival, a hagymával és még néhány más cikkel nehézségek vannak. Októberben-novemberben a piaci árak magasabbak, mint tavaly ilyenkor voltak. Az aszály tehát nyom bennün-

ket. Ilyen körülmények között kénytelenek vagyunk bizonyos élelmiszereket – burgonyát és hagymát is – behozni, hogy az aszály okozta nehézségeket leküzdjük. Mást nem tehetünk.

A mezőgazdaság szocialista átszervezése azonban még ilyen aszályos évben is meghozta a maga eredményét. *Ha nem lenne szocialista mezőgazdaság, az idei aszály miatt az egyéni parasztok tízezrei mentek volna tönkre,* úgy, hogy 15 évig sem térnének magukhoz. Most pedig mint tsz-tagok, nem mennek tönkre, együtt dolgoznak, s az idei mezőgazdasági termés – hála a jó gabonatermésnek és az állatállomány növekedésének – az aszály ellenére is eléri a tavalyit! Ez pedig az átszervezés, a szocialista mezőgazdaság első nagy vizsgatétele és eredménye. *Az évi felvásárlás összértéke szintén eléri a tavalyit, ami nagyon jó eredmény ilyen súlyos aszály után.*

A szocialista mezőgazdaság ereje mutatkozik meg abban, hogy most az őszi munka – ami már a jövő évi kenyeret, takarmányt, állattenyésztést szolgálja – sokkal jobban megy, mint tavaly. A kenyérgabona vetésében 99,6 százaléknál tartunk, a mélyszántásban pedig 53–54 százaléknál. Más szóval, a jövő évi kenyér, a jövő évi takarmányalap jó előkészítést kapott.

Vannak eredményeink, méghozzá igen szépek, és vannak gondok is. Ilyen körülmények között élünk és dolgozunk, s ami a legfontosabb, az eddigi helyes politikát folytatjuk tovább. A tömegek ma már a gyakorlatból tudják, hogy ez a politika helyes, célravezető. A dolgozók többsége azt akarja, hogy most már maradjon ez a politika, mert ezt értik, eredményeit évről évre látják

Elvtársak! A XXII. kongresszus után azt szeretném mondani, hogy a mi politikai irányvonalunk nagyon hosszú időre stabilizálódott. Nyugodtan lehet tehát élni és dolgozni, s tanulmányozni, hogyan lehet ezt a politikát még jobban végrehajtani. Pártunk VII. kongresszusa helyes irányt szabott. Van ötéves tervünk, amely megfelel szocialista építésünk céljainak. Ezt a tervet valóra váltjuk, a nehézségeket pedig leküzdjük. *A párt és a kormány az eddigi, bevált politika alapján dolgozik tovább, támaszkodik az egész dolgozó népre, mint eddig is tette és támaszkodik a legjobbakra.* Kiket tekintek én itt a legjobbaknak? Azt mondom, hogy ebben a gyárban pártunk és kormányunk fő zászlóvivői a párt tagjai, a KISZ tagjai, továbbá a szocialista brigádmozgalomba bekapcsolódott

emberek, akár párttagok, akár nem. Ezek az emberek azok, akik a legtöbbet teszik, a legintenzívebben dolgoznak azért, hogy a fejlődésben előre menjünk, politikailag is, gazdaságilag is, kultúrában is, sőt, az emberek viselkedésében is. Ezeknek az a nagy érdemük, hogy tulajdonképpen ők vezetnek. Az ő példás munkájuk, magatartásuk nagy erő!

Sem barát, sem ellenség előtt nem titkoljuk, hogy mi a magyar–szovjet barátságra támaszkodunk! Támaszkodunk a varsói szerződés szervezetére, támaszkodunk a szocialista táborra, a nemzetközi kommunista mozgalomra, a békemozgalom erejére. *(Nagy taps.)* S ha ilyen erőkre tudunk támaszkodni – mint népünk egyetértése, a szocialista tábor összefogása s a világ békemozgalma –, akkor minden nehézséget leküzdhetünk, minden feladatot megoldhatunk. *Hazánkban befejezéséhez közeledik a szocialista társadalom alapjainak lerakása.* Meggyőződésem, hogy a következő években meggyorsul előrehaladásunk. Nemzetközi viszonylatban megoldjuk a német kérdést, s megvédelmezzük a békét. Meg vagyunk győződve arról, hogy a kommunizmus, a béke ügye az egész világon győzedelmeskedni fog. Ez a mi perspektívánk, ezért dolgozunk. Tőlünk függ, milyen gyorsasággal megyünk előre.

Befejezésül emlékezni szeretnék Csepel s a csepeli dolgozók harcos múltjára, dicső forradalmi megmozdulásaira.

Nálunk volt olyan szóhasználat, hogy: Vörös Csepel. Ez persze olyan dolog, hogy a vörös jelzőt odaírhatom a névhez, ha akarom, de nem kell feltétlenül odaírni. Sokkal fontosabb, hogy Csepel valóban vörös legyen munkájában, helytállásában, kultúrájában, szocialista szilárdságában. Csepel forradalmi múltja s a szocialista építésben elért eredményei alapján mondhatom: a szormovóiak jó helyre szánták ezt a zászlót. Úgy gondoltam, elvállalom, hogy elhozom és átadom Csepelnek, amely történelmi múltjával és jelen eredményeivel is méltó erre. Az év eredményeiben Csepel munkája is benne van. Nagy dolog az, hogy a tervezett nyolc százalékkal szemben, önök körülbelül 11 százalékos fejlődést értek el a tavalyihoz képest. A gyűlés előtt a fémműben jártunk. Ez a gyár akkorára nőtt, hogy egy nap alatt még végigjárni is alig lehet. Ez a gyár – átvitt értelemben is, közvetlenül is – harc az újért, az új magyar iparért.

Mi tetszett nekem ebben a gyárban? Először is a szocialista alkotó munka érezhető áramlata. Tele vannak tervekkel, amelyek a szocialista ipar fejlesztését segítik. Sok fiatal vezető van a gyárban. Persze a fiatalság relatív fogalom. Nem tudom, maguk fiatalnak tekintik-e azt, akit én? Nekem a 40 év körüli emberek — akik itt óriási részlegek vezetői — még fiatalok. Itt azt mondják rájuk, „fiatal, de tud". Hajtja a szocialista, a kommunista lelkesedés. Megvan a képzettsége, tud bánni az emberekkel.

Elvtársak! Ezt a szellemet őrizzék, fejlesszék ebben a gyárban, amint ezt kell őriznünk és erősítenünk az egész országban is. Akkor a fejlődés gyorsabb lesz.

Most megkérem önöket, hogy hivatalosan is vegyék át tőlem ezt a vörös zászlót, amelyet Gorkij városából a legjobb szovjet munkások, munkásnők küldtek önöknek igazán testvéri szívvel, a testvéri magyar–szovjet barátság jelképeként. Kérem önöket, legyenek hűek ehhez a barátsághoz, legyenek hűek népünk szocialista eszméihez a munkában, a viselkedésben, a kultúrában. Sok örömük lesz még azokban az eredményekben, amelyeket eddig elértünk és azokban, amelyeket a jövőben el fogunk érni. *(Hosszan tartó, nagy taps.)*

Az egész gyár minden dolgozójának szívből kívánok jó egészséget, sok sikert. Kérem önöket, mindig legyenek annak tudatában, hogy a Központi Bizottság és a kormány rendíthetetlen a kommunizmus ügyének védelmében. A mi harcunk alapja az a bizalom, amellyel önök és az egész magyar nép támogat bennünket a jövőben is, mint ahogy az utóbbi öt évben tették. *(Hosszan tartó, lelkes, nagy taps.)*

Népszabadság, 1961 december 3.

LENIN ESZMÉI GYŐZEDELMESKEDNEK

1961 DECEMBER

A Szovjetunió Kommunista Pártjának XXII. kongresszusa hatalmas és kedvező visszhangot keltett az egész világon a testvéri kommunista és munkáspártokban, és a forradalmi munkásmozgalmon kívül, a dolgozó, gondolkodó emberek legszélesebb tömegeiben.

Ez teljesen érthető. Az emberek százmillióit minden földrészen alapjában ugyanazok a kérdések foglalkoztatják: a béke megőrzése, a biztosított és jobb megélhetés, az önálló nemzeti fejlődés és a társadalmi haladás kérdései. A Szovjetunió Kommunista Pártjának ez a gondolatokban gazdag, történelmi jelentőségű kongresszusa – a marxizmus–leninizmus elmélete alapján, lenini szellemben és nyíltsággal – válaszolt korunk emberének valamennyi nagy kérdésére, a társadalmi fejlődés új távlatát nyitotta meg, és új reménynyel töltötte el az egész emberiséget.

A Magyar Szocialista Munkáspárt, a magyar dolgozó nép nagy megelégedéssel és egyetértéssel fogadta a Szovjetunió Kommunista Pártja XXII. kongresszusának állásfoglalásait, fenntartás nélkül és teljes mértékben helyesli annak irányvonalát. Ennek az egyetértésnek mindenekelőtt az a szilárd alapja, hogy pártunk immár öt esztendeje töretlenül az SZKP XX. kongresszusának eszmei fegyverzetével megerősítve, annak szellemében dolgozik, s a magyar nép e politikát a gyakorlatból ismeri, érti, helyesli és támogatja.

A Szovjetunió Kommunista Pártjának legutóbbi három kongresszusa hatalmas segítséget nyújtott pártunknak. A XX. kongresszus eszmei fegyverzete segített bennünket abban, hogy felszámoljuk a személyi kultuszt, annak minden káros kinövését a párt- és államélet, a társadalom minden területén, és megerősödjön, valósággal újjászülessen pártunk, népi demokratikus rendszerünk. Csak ezen az alapon győzhette le pártunk és népünk az ellenforradalmi

erőket, az ellenforradalom előretolt osztagát, a revizionista irányzatot is.

A XXI. kongresszus, amely jóváhagyta a Szovjetunió lelkesítő hétéves tervét, és kimondotta, hogy a Szovjetunióban teljesen és véglegesen győzött a szocialista társadalmi rend, nagymértékben segített bennünket, hogy meggyorsítsuk a Magyar Népköztársaságban a szocialista építőmunkát, társadalmunk alapjainak szocialista átalakítását. Az SZKP kongresszusa után, 1959. márciusában pártunk Központi Bizottsága teljes joggal mondhatta ki: „*A szocializmus teljes és végleges győzelme a Szovjetunióban egyúttal azt is jelenti, hogy Magyarországon és a többi, szocializmust építő országban is véglegesek a szocialista építés során eddig elért vívmányok, amennyiben hűek maradunk a proletár nemzetköziséghez, hűséges és szilárd tagjai maradunk a szocialista tábornak.*"

Az SZKP XXII. kongresszusa most újólag megerősítette pártunk fő politikai irányvonalát, s az alkotó munka fellendítésére lelkesít, számunkra is megvilágítva a jövő útját. A magyar nép ma a szocialista társadalom alapozásának befejezésén, egy-két év múlva a fejlett szocialista társadalom teljes kiépítésén munkálkodik, és nincs messze már az az idő, amikor Magyarországon is a kommunista társadalom építése lesz napirenden. A magyar nép érzés- és gondolatvilágát megragadta az az eszme, amelyet először itt nálunk, Csepelen vetett fel Hruscsov elvtárs 1958 tavaszán, és amelyet a XXI. és most a XXII. kongresszus megerősített: ha a szocialista tábor országai alkalmazzák és még sokoldalúbban továbbfejlesztik a munkamegosztást és együttműködést a gazdasági építésben, a testvéri segítség elvét egész tevékenységükben, akkor az elmaradottakat a fejlettebb színvonalára emelve, viszonyaink kiegyenlítődnek, és népeink történelmileg azonos időszakban jutnak el a kommunizmusba.

A Szovjetunió Kommunista Pártjának XXII. kongresszusa megszavazta az új pártprogramot, amely célul tűzi ki a kommunista társadalom anyagi-technikai alapjainak mintegy 20 év alatti megteremtését. A Szovjetunióban még a ma élő nemzedék életében alapjában megvalósul a kommunizmus. Az új pártprogram teljesítése az emberiség legjobbjainak sok évszázados álmát valósítja meg. Morus Tamás, a nagy angol humanista, aki az 1500-as évek-

ben élt és alkotott, „Utópia" című művében először álmodozott az emberiség új aranykoráról, a kommunizmusról. Még nincs 120 esztendeje annak, hogy Marx és Engels megalkotta a tudományos szocializmus elméletét. Mindössze 44 esztendeje, hogy létrejött a világon az első munkás-paraszt állam, a Szovjetunió. És íme, most már 20 esztendős közelségbe került a kommunista társadalom megvalósítása. Ez az emberiség történelmének viharos, egyre gyorsabb és feltartóztathatatlan menete.

A program megvalósításához béke kell. Az SZKP XXII. kongresszusa hirdeti: a népek legfontosabb feladata a béke védelme, a különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett élésének biztosítása. Mi, magyar kommunisták is teljes meggyőződéssel magunkénak valljuk és gyakorlati, kormányzati munkánkban alkalmazzuk a békés egymás mellett élés lenini elvét.

A békéért folytatott harc közepette is nemegyszer találkozunk zavaros nézetekkel. Kispolgári szemléletű emberek kérdezik: hogyan van az, hogy a Szovjetunió és a szocialista országok, amelyek békepolitikát folytatnak, növelik fegyverzetüket? Az ilyen emberek nem értik, hogy a marxista–leninista tételek puszta hirdetésével és békés szándékaink hangoztatásával nem lehet kordában tartani az imperialista háborús kalandorokat. Ehhez elegendő és korszerű elriasztó fegyveres erő is szükséges. Mások pedig azt kérdik: miért kell nekünk az imperialista vadállattal szemben békés egymás mellett élést hirdetni, miért nem pusztítjuk el fegyverrel? Politikánk e sarkalatos tételében, a béke védelme kérdésében nem engedhetünk a zavaros nézeteknek, le kell lepleznünk azokat.

Végigvonul a kommunista mozgalom egész történetén az a fontos elv, hogy a kommunisták harcukban mindenkor összekapcsolták a távlati célt, a kommunizmus felé való törekvést a munkásosztály és az összes dolgozók napi érdekeinek védelmével. A dolgozók érdekeinek védelme és szolgálata a kommunistáktól egyebek között megköveteli, hogy a kapitalista országokban harccal csikarjanak ki a tőkésektől minden fillért, ami a dolgozó ember életét javítja. A szocialista országokban pedig már az állam feladata, hogy a dolgozó ember életkörülményeit fokról fokra javítsa.

A dolgozó ember érdekei szempontjából fontos az órabér, a fizetett szabadság, a társadalombiztosítás, de ennél napjainkban ezer-

szer fontosabb, hogy megvédjük a dolgozókat a háború veszélyétől és pusztításaitól. A háború elleni harc nélkül hogyan beszélhetnénk mi, kommunisták, komolyan a dolgozók mindennapi érdekeinek védelméről? A kommunisták a háború ellen harcoltak olyan körülmények között is, amikor az imperialisták uralkodtak az egész földön, s az ő egymás közti harcuk döntötte el, mikor és hol robbantanak ki háborút; a kommunisták akkor is erejük százszázalékos megfeszítésével harcoltak a békéért, amikor a háború elhárításának esélye igen csekély volt.

A kommunista mozgalom korai szakaszának viszonyaihoz képest ma gyökeresen más a helyzet. A szocializmus és a béke erői hatalmasan megnövekedtek, és az imperialisták háborús erőivel szemben fölénybe kerültek. Mi, kommunisták, a dolgozó nép iránti nagy felelősségünknek és erkölcsi kötelezettségünknek megfelelően, összefogunk minden emberrel, aki a béke megőrzését akarja, és most azzal a tudattal harcolunk a háború ellen, hogy reális esély van a megakadályozására.

Egyesek öntudatlanul, avagy talán zavart keltő célzattal összekevernek három olyan különböző fogalmat, mint a polgárháború, a gyarmatosítókkal vívott felszabadító háború és az imperialista háború. Nincs itt mit és nem is szabad semmit összekeverni. Mi, kommunisták, mindenkor és teljes mértékben szolidárisak vagyunk az elnyomott dolgozókkal, akik forradalmi harcot vívnak a tőkés elnyomás ellen, és szolidárisak vagyunk az elnyomott népekkel, amelyek felszabadító háborút viselnek az imperialista gyarmatosítókkal, de mindenkor küzdöttünk és küzdünk az imperialista rablóháborúk megakadályozásáért. Szolidárisak vagyunk például a szabadságáért küzdő algériai néppel, az imperialisták által fenyegetett kubai néppel, India népével, mely kiverte országából a portugál gyarmatosítókat, Indonéziával, amely harcol Nyugat-Irián felszabadításáért, de ellenezzük az imperialisták rablóháborúit.

Egy ország társadalmi rendszerének megváltoztatása az ország népének akaratától függ. Valljuk az országok szuverenitásának, a nemzetek függetlenségének elvét, azt az elvet, hogy egy ország belügyeibe kívülről beavatkozni nem szabad. Nem hiszünk a forradalom exportjában, és harcolunk az ellen is, hogy az imperialisták ellenforradalmat exportáljanak. Mindezzel összhangban van a

békés egymás mellett élés, a szocialista és a kapitalista társadalmi rendszer békés versenyének elve. Bízunk a szocialista társadalom magasabbrendűségében és feltétlen győzelmében e békés verseny folyamán. Ebben segít a népeknek azon felismerése, hogy az imperializmus, a kapitalizmus egyenlő az örökös háborús fenyegetéssel; a szocializmus, a kommunizmus pedig a békét hozza az emberiségnek. Ez a népek körében mindinkább növekvő felismerés egymaga is döntő mértékben elősegíti és közelebb hozza a szocialista társadalmi rend világméretű győzelmét.

A kommunizmus és a béke, az egész emberiség fejlődésére és sorsára kiható eme két hatalmas téma uralkodott a Szovjetunió Kommunista Pártja XXII. kongresszusának egész munkáján, és vörös fonálként vonul végig az SZKP új programján. A kongresszus a marxista–leninista elmélet kincsestára, az új elvi tételek egész sorával gazdagítja a marxi–lenini tanokat. Megvilágítja a kommunizmus építésének számos közgazdasági tételét, továbbfejleszti a marxista államelméletet, a pártról szóló lenini tanításokat. Ezen új eszmék tanulmányozása és a munkában, harcban való hasznosítása a kommunista és munkáspártok hálás feladata.

Nagy eszmei és politikai jelentőségű a Szovjetunió Kommunista Pártja XXII. kongresszusának meg nem alkuvó, bátor, elvhű fellépése a személyi kultusz kérdésében.

Mindazok, akik marxista módon gondolkodnak és a kommunizmus ügyét szívükön viselik, nagy tisztelettel és megbecsüléssel adóznak a Szovjetunió Kommunista Pártjának, Hruscsov elvtárs által vezetett Központi Bizottságának azért, mert oly állhatatos harcban leleplezték a személyi kultuszt és felszámolták káros hatását. A nemzetközi kommunista mozgalom érti és helyesli, hogy a XXII. kongresszus – folytatva a XX. kongresszusnak ebben a kérdésben végzett munkáját – újabb csapást mért a személyi kultuszra, hogy elvileg véglegesen leszámoljon vele. Ez nagy segítséget nyújt ahhoz, hogy az egész nemzetközi forradalmi munkásmozgalom egyszer és mindenkorra megszabadulhasson a személyi kultusz eszmei és politikai béklyóinak még a maradványaitól is. Visszatetszést keltő és ezzel ellentétes az, ahogy erre az Albán Munkapárt vezetői reagáltak.

Az Albán Munkapárt vezetői, mint ismeretes, tovább viszik a Sztálin személye körül keltett kultuszt és azt a sajátos személyi kultuszt is, amit ők saját gyakorlatukban Albániában meghonosítottak és legdurvább formájában jelenleg is fenntartanak. Enver Hodzsa és Mehmet Shehu – árnyékot vetve a dicső múltú albán testvérpártra, és kárt okozva az Albán Népköztársaság, a szocialista tábor és a nemzetközi kommunista mozgalom ügyének – nem szívlelték meg sem a 81 testvérpárt 1960. évi értekezletének, sem az SZKP XXII. kongresszusának figyelmeztetését, hanem tovább mennek veszélyes, kalandor útjukon. Tarthatatlan álláspontjuk és bűnös tetteik védelmére minden eszköz jó nekik. Rágalmaznak, provokálnak és hetet-havat összehordanak. Nemrégiben, minden logikát a feje tetejére állítva, azt mondták, hogy a magyarországi ellenforradalmat az idézte elő, hogy az SZKP XX. kongresszusán elítélték Sztálin személyi kultuszát.

A Magyar Szocialista Munkáspárt világos, az egész nemzetközi munkásmozgalom által – annak idején az albán vezetők által is – elfogadott elemzést adott az 1956-os ellenforradalmat kiváltó okokról. Pártunk Központi Bizottsága már 1956 decemberében megállapította, hogy az ellenforradalmat 1. Rákosinak és klikkjének dogmatikus, szektás irányvonala, 2. Nagy Imrének és társainak revizionista árulása, 3. a magyar burzsoá ellenforradalmi erők, 4. a nemzetközi imperializmus bűnös tettei idézték elő. Az öt év előtti marxista–leninista elemzés helyesnek, időtállónak bizonyult, s ezt a későbbiekben kiderült újabb tények csak megerősítették. Megerősítette Központi Bizottságunk ezen értékelését az 1957-es pártértekezletünk, majd pártunk 1959 decemberi, VII. kongresszusa is. Ezen nem változtathat senki, aki a marxizmus–leninizmus és az igazság híve, legkevésbé Enver Hodzsa és társai, akik oly távol kerültek mindkettőtől.

Pártunk nemegyszer utalt arra, hogy ha az ellenforradalmat kiváltó négy fő tényező közül bármelyik hiányzott volna, nem lett volna ellenforradalom Magyarországon 1956-ban. Soha és senki sem tudja a revizionista árulókat, a reakciós hazai burzsoá ellenforradalmi erőket, az amerikai monopolisták vezette nemzetközi imperializmust mentesíteni felelősségük és bűnük terhe alól, azért, mert 1956 őszén ellenforradalmi felkelést robbantottak ki, s ezzel

mérhetetlen szenvedést zúdítottak a magyar népre. De azért, hogy ezt mindenki, akit illet, értse, most arra kell különös nyomatékkal rámutatni: ha Magyarországon nem lett volna személyi kultusz, ha Rákosi és klikkje dogmatikus, szektás politikájával, az általuk alkalmazott önkénnyel nem ásták volna alá pártunk erejét és tömegkapcsolatait, nem rendítették volna meg rendszerünk erejét, akkor Nagy Imre és áruló revizionista csoportja, az ellenforradalmi magyar burzsoá körök és a nemzetközi imperializmus külön-külön és együtt is a fejük tetejére állhattak volna, mégsem tudtak volna ellenforradalmi felkelést kirobbantani hazánkban.

Ugyanez más oldalról is bizonyítva van. Az ellenforradalmat levertük, pártunk egységes és a néppel összeforrott, a falu szocialista átszervezését is véghez vittük, szocialista népgazdaságunk, kultúránk egészségesen fejlődik. Mindezt a Szovjetunió, a szocialista tábor, a nemzetközi munkásmozgalom segítségével, harcban és hősies munkával érte el népünk. De semmilyen erőfeszítéssel és semmilyen segítséggel nem érhettük volna el az utóbbi öt év nagy eredményeit, ha pártunk gyökerestül fel nem számolja a személyi kultuszt, Sztálin és Rákosi kultuszát, és mindazt az átkos torzulást, ami ezekből annak idején származott. Pártunk a magyar népnek a Rákosiék által elfecsérelt bizalmát, egyetértését és támogatását csak a személyi kultusz és következményeinek felszámolásával nyerhette és nyerte vissza. A revizionista árulás hatékony leleplezésének is nélkülözhetetlen feltétele volt ez. Pártunk számára ez az egyik legfontosabb tanulság az utóbbi tíz év történelmi harcaiból. Ezért helyeseljük igaz meggyőződéssel az SZKP XX. és XXII. kongresszusának a személyi kultusz elleni állásfoglalását, és ítéljük el az albán vezetők és mindazok álláspontját, akik a súlyos történelmi tapasztalatok ellenére még mindig nem tudtak kigyógyulni Sztálin személyi kultuszából, nem tudtak vagy nem akartak leszámolni annak maradványaival.

Mi, kommunisták – gondolom – akkor járunk el helyesen, ha a személyi kultusz elítélését nem önmagában és mindentől függetlenül nézzük, hanem összefüggésben azokkal a hatalmas eredményekkel, amelyeket a Szovjetunió, az egész szocialista tábor és a nemzetközi kommunista mozgalom a XX. kongresszus után elért. A Sztálin körül kialakult személyi kultusz felszámolása

óta szemtanúi vagyunk a dogmatikus béklyóktól megszabadult marxista–leninista elmélet hatalmas fejlődésének, az építőmunka, a tudomány, a kultúra nagyszerű fejlődésének a Szovjetunióban, de nemcsak a Szovjetunióban, hanem a szocialista tábor mindazon országaiban, amelyekben a személyi kultusznak véget vetettek. A Sztálin-kultusz felszámolása nélkül – ez is kézenfekvő – az SZKP XXII. kongresszusa most nem határozhatta volna el, hogy a Szovjetunióban 20 év alatt alapjában megvalósítják a kommunizmust.

A személyi kultusz felszámolását követően mind a Szovjetunióban, mind a szocialista tábor többi országában hatalmas mértékben megnövekedett a rendszer belső ereje és nemzetközi tekintélye. A személyi kultusz megszüntetésével a munkásosztály szövetségesei sokasodtak a föld minden országában; fellendült a nemzetközi munkásmozgalom, a gyarmati népek függetlenségi harca, a béke-világmozgalom. Mindez hozzájárult az imperializmus általános válságának mélyüléséhez. Szerepe van a személyi kultusz felszámolásának abban is, hogy az igazi lenini külpolitika erejével sikerült megakadályozni egy új világháború kirobbantását.

A személyi kultusz idegen a marxizmus–leninizmustól, idegen a munkásosztálytól is, idegen a szocialista társadalom lényegétől. Lenin műveiben számtalanszor rámutat arra, hogy a tőkés-földesúri hatalom megdöntése, a proletárdiktatúra megteremtése önmagában és egy csapásra nem szabadítja meg a társadalmat, még a munkásosztály tömegeit sem a burzsoá és a kispolgári hangulatok behatásától. A személyi kultusz a személyek szerepéről vallott marxi–lenini nézetek idealista eltorzítása. Az idealista nézeteknek táptalaja van a kispolgárságban, de a dogmatikus, álradikális szemlélet utat nyitott ennek a munkásosztály forradalmi pártjában is. A személyi kultusszal kapcsolatos tapasztalatok azt mutatják, hogy az a hajbókolás, a karrierizmus és az álradikalizmus kispolgári hangulatát vitte be a harc bizonyos szakaszában a munkásosztály forradalmi pártjába. A személyi kultusz beteg viszonyai közepette felbukkanó káros nézetek között szembetűnően jelentkezik azonnal a burzsoá nacionalizmus is, amely szintén a városi és a falusi kispolgári tömegekkel

együtt hatol be a proletár forradalmi pártokba azok hirtelen növekedésének időszakában.

A személyi kultusz útján egykori proletárforradalmárok is lecsúszhattak és lecsúsztak a kispolgári álradikalizmus mocsarába. A revizionizmusnak is, a dogmatizmusnak is kispolgári a gyökere. A revizionizmusban nyíltabb a kispolgári megalkuvás; az álradikális szektarianizmusban forradalmi frázisokkal jobban takaródzó, de ugyanaz a kispolgári szellem testesül meg. Nemhiába nevezte Lenin a „baloldaliságot" a kommunizmus gyermekbetegségének. Sajnos, tapasztalnunk kellett, hogy ez a betegség egyeseknél „aggkori betegség" formájában is jelentkezhet, és ha hatalommal párosul, még károsabb, még visszataszítóbb jelleget ölthet.

A személyi kultusz egy embernek emberfeletti képességekkel való felruházása, az idealista világnézet jelentkezése a forradalmi munkásmozgalmon belül. Régebben volt „az Úr", aki a vallásos hiedelem szerint mindent látott, mindent tudott, és bölcsen intézte a világ sorsát. A személyi kultusz időszakában Sztálinból, Rákosiból és más hozzájuk hasonlókból teremtettek valamiféle mindent látó, mindent tudó és mindent bölcsen intéző, emberfeletti lényeket. Ez a szemlélet idegen a mi tudományos elméletünktől, a marxizmus–leninizmustól, a dialektikus materializmustól. Természetesen ugyanilyen idegen a Szovjetuniónak, a szocialista országoknak a munkásosztály alkotta szocialista társadalmi rendszerétől is. Mégis, vannak, akik azt kérdezik: a Szovjetunióban és más szocialista országban párttagokkal és pártonkívüli állampolgárokkal szemben előfordult önkény és törvénysértő eljárás nem arra mutat-e, hogy a rendszerben van valami hiba? – ahogyan ezt imperialista „teoretikusok" állítják..

A valóság az, hogy az önkény a szocialista rendszertől idegen, a kapitalista rendszernek pedig a legsajátosabb, legbensőbb lényegéhez tartozik.

A szocialista rendszer vezető pártja *maga* tárja fel a keletkezett hibát, amely gátolja a rendszer fejlődését, s maga javítja ki azt. Ezzel gyorsabbá teszi a rendszer fejlődését, szabadabbá teszi a rendszer összes alkotóerőit. A Szovjetunió rendszere, a szocialista országok rendszere – megszabadulva a lényegüktől idegen önkény-

től és önkényeskedéstől – hatalmasan megerősödött, a fejlődés új, virágzó szakaszába lépett. A szocialista rendszer felfedi és megszünteti az önkényeskedést, s ettől erősebb lesz, amit a személyi kultusz torzulásainak felszámolása is bizonyít. Ezt minden tárgyilagos, előítéletektől mentes ember megállapíthatja. Viszont, mint századunk történelme tanúsítja, a kapitalista társadalmi rendszer szüli és intézményesíti az önkényt, azzal tartja fenn magát.

Az imperialistáktól és „teoretikusaiktól" természetesen nem lehet elvárni, hogy ebben a kérdésben józanul lássanak és szóljanak. Leginkább még a kapitalista országok magukat baloldalinak nevező szocialistáitól volna ez elvárható.

Amíg a szocializmus építői maguk tárják fel gyengéiket, harcolnak nyíltan – a történelemben eddig még járatlan úton – elkövetett hibáik ellen, és az egészséges, fiatal szervezet erejével legyőzik azokat, addig a kapitalizmus titkolja gyógyíthatatlan fekélyeit, válsága mélyül és egyre jobban kidomborodik lényege: az önkény. De fosszák csak meg a kapitalista rendszereket lényegük legbensőbb vonásától, az önkénytől, és majd meglátják, hogy ott mi lesz!

A leghatalmasabb kapitalista ország, az Egyesült Államok a legdurvább önkényt alkalmazza kommunista pártjával szemben, a békemozgalom harcosaival és más haladó emberekkel szemben, saját színes bőrű állampolgáraival, a négerekkel szemben. A Német Szövetségi Köztársaságban a kommunista pártot önkényesen törvényen kívül helyezték, a békeharcosokat börtönbe zárják. Franciaországban maholnap a plasztikbombás terror uralkodik és kormányoz. Mi tartja fenn Franco spanyolországi, Salazar portugáliai, Csang Kaj-sek tajvani, Diem dél-vietnami uralmát, a dél-koreai önkényuralmat, az iráni sahot, a dél-amerikai jenki bábokat, ha nem a legdurvább önkény? Fosszák meg ezeket a rendszereket az önkénytől, s menten összeomlanak. Íme, ilyen az önkény és a rendszer egymáshoz való viszonya.

Nem sok jó származik az imperialisták számára a kapitalista és a szocialista társadalmi rendszer összehasonlításából. Ezt ők maguk is jól tudják. Ezért szerettek volna a XXII. kongresszus anyagából is – főleg a személyi kultusz elítélésének anyagából – néhány olyan kiragadott tényt meglovagolni, amelyekről azt hitték, hogy

összefüggésükből kiszakítva, talán hasznukra fordíthatják őket. De reményeikből semmi sem lett. Most a kommunista és munkáspártok valamint az albán vezetők között folyó vitából és nézeteltérésből akarnak hasznot húzni a maguk számára. Azzal a hírveréssel házalnak: lám, a kommunisták között vita van, a kommunisták táborában nincs egység.

A kommunisták között valóban van vita, de volt is vita és még lesz is, anélkül, hogy ezek a viták a kapitalizmus bajain segítenének. E viták mindenkor azt eredményezték, hogy a marxizmus–leninizmus eszméi megerősödtek; a hibás nézeteket legyőzték és leküzdötték. A kommunista pártok és maga a nemzetközi kommunista mozgalom is eszmei közösség, a marxizmus–leninizmus pedig nem dogmák gyűjteménye, hanem élő és szüntelenül fejlődő tudomány. Mint az élet minden területén, az eszmék terén is harc van a régi és az új között. Széles körű vita a forradalmi mozgalomban általában a társadalmi fejlődés egyes szakaszainak határán keletkezik.

A múlt század végén még az a nézet uralkodott a forradalmi munkásmozgalomban, hogy a szocializmus először a legfejlettebb kapitalista országokban fog győzni. Lenin, aki felfedezte az imperializmus fejlődéstörvényeit, ezt a tételt megdöntötte, s a proletárdiktatúra, a világ első munkás-paraszt hatalma először az elmaradott Oroszországban győzött. 1921-ben, a polgárháború győzelmes befejezése után, ismét vita volt: hogyan tovább? Trockij azt mondotta, nem lehet egy országban felépíteni a szocializmust, világforradalom kell előbb. Trockij nem zavartatta magát attól, hogy a forradalmi hullám a tőkésországokban alábbhagyott, nem hitt abban, hogy a szovjethatalom az elmaradott cári Oroszország helyén szocialista társadalmat tud teremteni. E hitetlenségét „baloldali" nézetekbe csomagolta, „permanens forradalmat" követelt.

Lenin azt mondotta, hogy olyan ország, mint a Szovjetunió, egyedül is felépítheti a szocializmust. A vitában Lenin győzött, és a Szovjetunióban felépült a szocialista társadalom. Most már a szocialista világrendszer, a szocialista tábor országaiban egymilliárd ember él. A Szovjetunióban teljesen felépült a szocialista társadalom, a szocialista közösség országai már többnyire a szocialista építés fejlettebb szakaszába léptek. A kapitalizmus általános válsága ugyanakkor elmélyült.

Vita folyik arról, hogy miként tovább. Bár a világ legnagyobb részén még kapitalista rendszer van, történelmileg mégis napirendre került már a kizsákmányolástól mentes társadalom magasabb fokozata, a kommunista társadalom építésének kérdése. Enver Hodzsa és elvbarátainak nézetei sok tekintetben feltűnően hasonlítanak a 20-as évek elején fellépett trockisták nézeteihez, akik a szocializmus építésének mindennapi erőfeszítést kívánó felelős munkája elől ugyancsak a kalandor- és frázispolitikába menekültek. Mint ismeretes, a 20-as évek trockistáinak irányzata szánalmasan megbukott, s a mai, érett kommunista világmozgalom a hasonló nézeteket eleve kudarcra ítéli.

A Szovjetunió Kommunista Pártjának XXII. kongresszusa azt mondotta: harcoljunk a nemzetközi béke biztosításáért és egyben a gyarmati rendszer teljes felszámolásáért, harcoljunk az általános és teljes leszerelésért, tartsuk sakkban az imperializmus agresszív erőit, kényszerítsük őket a békés egymás mellett élésre, hívjuk ki őket békés versenyre. Mi 20 év alatt megteremtjük a Szovjetunióban a kommunizmus anyagi-technikai alapjait, megteremtjük és megmutatjuk a föld minden elnyomottjának a béke, a munka, a szabadság, az egyenlőség, testvériség és boldogság világát.

Az albán vezetők nem tudnak álbaloldali kalandorpolitikánál, álradikalizmusnál és az imperialisták üres szidalmazásánál – ami azoknak semmit sem árt – mást, érdemleges utat ajánlani. Tehát merre?

Mi, magyar kommunisták, azt valljuk: előre a Szovjetunió Kommunista Pártjának XXII. kongresszusa által ajánlott úton; ez Marx, Engels, Lenin eszméi győzelmének útja. Meggyőződésünk szerint ez az út a magyar nép nemzeti érdekeinek, a szocialista tábor országai valamennyi népének, a munkásosztály nemzetközi érdekeinek, az összes népek érdekeinek egyaránt megfelelő út. Legfőbb internacionalista kötelességünknek azt tartjuk, hogy kivesszük részünket a béke megőrzésének nagy feladatából, mielőbb felépítjük hazánkban a szocialista, majd a kommunista társadalmat.

A nézetek tisztázásának útja: a marxizmus–leninizmus elveihez való töretlen ragaszkodás, a nacionalizmus elvetése – akár revizionista, akár Sztálint dicsőítő álbaloldali köntösben jelentkezik –, az internacionalizmushoz való igaz hűség, a valóban elvtársi vita,

tanácskozás. A mi sorainkban az elvi vitának azt kell céloznia és eredményeznie, hogy a szocialista tábor egysége és összeforrottsága, a szocializmus és a béke erőinek egysége és összeforrottsága még szilárdabbá váljon. Legyőzhetetlen erőt ad ehhez közösen kialakított elvi platformunk.

Az a kérdés is felvetődött, hogy a szocialista világnak és a nemzetközi kommunista mozgalomnak egy vagy több központja volna vagy legyen. Véleményünk szerint a marxizmus–leninizmus eszméihez való hűség, az eszmei és politikai egyetértés biztosíthatja csak a nemzetközi kommunista mozgalom egységét. S ha ezt az egyetértést szilárdítjuk, fölöslegessé válik mindenféle vita az egy vagy több központról.

A világ valamennyi kommunista és munkáspártjai közül a legnagyobb forradalmi tapasztalattal a Szovjetunió Kommunista Pártja rendelkezik, amely mindig az úttörő volt, ma is elöl jár. De a nemzetközi kommunista mozgalomban egyenlő jogú és felelősségű pártok tevékenykednek, a pártok között nincs sem egy, sem több vezető, sem pedig vezetett párt. Mindegyik párt önállóan végzi munkáját, és egyformán felel tevékenységéért saját munkásosztályának, népének és a nemzetközi munkásosztálynak.

A felvetődött nézetek egyeztetésének fóruma ma a világ kommunista és munkáspártjainak közös tanácskozása. Az ott együttesen kialakított álláspont, közösen szerkesztett okmányaink irányelvei adják a kötelező vezérfonalat pártjaink munkájához. Ma harci zászlónk: a 81 testvérpárt 1960-as moszkvai tanácskozásának nyilatkozata. Annak szellemében dolgoznak pártjaink, és születnek meg nap nap után a szocializmus, a béke ügyének új meg új sikerei.

A Szovjetunió Kommunista Pártja is a 81 kommunista és munkáspárt 1960-as nyilatkozatának szellemében dolgozik, azt követve készült a XXII. kongresszusra, s ez a kongresszus is azt fejlesztette tovább, annak zászlaját emelte magasabbra. Ennek szellemében cselekedve tudják pártjaink biztosítani, hogy a szocialista országok közössége és a nemzetközi kommunista mozgalom mind erősebb legyen, hogy a népek szabadságharca, a szocializmus és béke ügye, Lenin eszméi diadalmaskodjanak mindenkor és mindenhol.

Pravda, 1961 december 6.
Népszabadság, 1961 december 31.

FELSZÓLALÁS A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK ÜLÉSÉN*

1962 MÁRCIUS 29

Kedves Elvtársak!

Néhány elvtárs már szólott arról, hogy amikor a Központi Bizottság jelen ülésén a mezőgazdaságban végbement történelmi jelentőségű változásról, a mai helyzetről és a további feladatokról tárgyalunk, szinte ünnepi érzés vesz erőt az emberen. Meg akarom mondani: nemcsak egyes megyei titkárok vannak így ezzel, hanem mi mindnyájan. Hisz a párt harcának egy egész szakaszát tekintjük át, s ezek a küzdelmes évek rendkívül gazdag tapasztalatot adnak; a róluk készített összegezést, zárszámadást jó érzés elmondani és hallani.

Az a kérdés, amelyet tárgyalunk, döntő jelentőségű a párt egész harca szempontjából. Akár a társadalmi fejlődést nézzük, akár a népgazdaság építését, akár a dolgozók életszínvonalának emelését, tehát bármely döntő kérdését vizsgáljuk a párt harcának, arra a következtetésre kell jutnunk: a megoldásnak a mezőgazdaság a kulcskérdése. Ezzel természetesen egyáltalán nem becsüljük le az ipari és egyéb tevékenységet – márcsak terjedelme miatt sem –, de végül is a mezőgazdaság az a terület, amelyen a fejlődést illetően talán legtöbb a tartalékunk, és ahol eldől, hogy egyenletesen tud-e fejlődni az ország. A Politikai Bizottság azért javasolta a Központi Bizottságnak, hogy most tűzzük napirendre ezt a kérdést, mert az átszervezés időszaka tulajdonképpen most, a februári zárszámadó közgyűlések időszakával fejeződött be.

Ez a kérdés fő vonásaiban a pártkongresszuson újból szóba kerül majd. Hiszen a kongresszusnak is feladata, hogy leszögezze ezeknek az esztendőknek az eredményeit, amelyek sorában jelentős szerepet foglal el a magyar falu szocialista átszervezése. Mégis, hiba lett volna, ha várunk ezzel a kongresszusig. Inkább vállalnunk kell

* Rövidített szöveg.

azt, hogy a kongresszus meg fog ismételni néhány olyan megállapítást, amelyet a Központi Bizottság már most megtett. Hiba lett volna várnunk azért, mert akkor a munkában elveszítettünk volna egy esztendőt, és ezt nem engedhetjük meg magunknak, a pártnak, az országnak.

A napirenden levő kérdés terjedelme rendkívül nagy, s ezen belül nagy jelentőséget tulajdonítok annak, hogy áttekintsük a megtett utat. Ezért felszólalásomban ennek néhány kérdését szeretném érinteni.

Vizsgáljuk meg mindenekelőtt a párt agrárpolitikáját. Ezt a legutóbbi években két, világosan elhatárolható szakaszra oszthatjuk. Az első szakasz 1956 november elejétől 1958 decemberéig, a Központi Bizottság üléséig terjedt. A párt agrárpolitikájában ekkor – bizonyos állandó vonások mellett – a közvetlen célt illetően teljesen más volt a programunk, mint az 1958 decemberétől mostanáig terjedő szakaszban. Ismétlem: a részleteket illetően, a közvetlen célokat illetően ez a szakasz változásokat jelentett az előző időszakhoz képest. A párt agrárpolitikájának azonban vannak állandó vonásai is, amelyek nem változnak egyik időszakról a másikra; a változó elemek ezen belül jelentkeznek. Állandó vonás az, hogy ez az agrárpolitika a marxizmus–leninizmus elvein nyugszik, és a végcélt, a szocialista–kommunista társadalom megteremtését tartja szeme előtt. Minden részkérdés megoldásánál meg kell vizsgálnunk, vajon közelebb visz-e bennünket ehhez a végső célhoz. Állandó eleme a párt agrárpolitikájának a realitás. A kommunista politikának lényeges vonása, hogy mindenkor az élettel a legszorosabban összefüggő, reális politikának kell lennie. Hiába vetnénk mindenkor a végső célra tekintetünket, ha nem vesszük tekintetbe az adott helyzetet. Úgy gondolom, ez nem is szorul bővebb magyarázatra.

Néhány szót az 1956 novemberétől 1958 decemberéig terjedő időszakról. Fontos ez számunkra a politikai tapasztalatok miatt. 1956 novemberében a párt előtt központi kérdésként az a feladat állott, hogy védje meg az ellenforradalmi támadással szemben és szilárdítsa meg a népi hatalmat. Minden más feladatot ennek kellett alárendelnünk. De ha marxista–leninista módon gondolkodunk, megértjük azt is, hogy egy adott fő feladat megoldása nem hathat

más céljaink ellen, még akkor sem, ha látszatra és pillanatnyilag nem mozdítja elő azt a célt. 1956 novemberében is feladatának tekintette a párt, hogy végrehajtsa a mezőgazdaság szocialista átszervezését. Mégis, abban a történelmi pillanatban a hatalom kérdése volt a döntő kérdés, és a hatalomért folytatott harc határozta meg a párt agrárpolitikáját is. Agrárpolitikánknak tehát olyannak kellett lennie, hogy előmozdítsa ennek a fő célnak az elérését. Más módon kifejezve: akkor az volt a feladatunk, hogy helyreállítsuk a fellazult és meglehetősen megromlott munkás-paraszt szövetséget, mégpedig a népi hatalom megvédésének mint közvetlen célnak a politikai platformja alapján. Hogy milyen állapotban volt akkor a munkás-paraszt szövetség, azt itt mindenki tudja. A munkás-paraszt szövetség megerősítésében az volt az első feladatunk, hogy kiküszöböljük a korábbi évek hibáit.

Ez részben politikai kérdés volt, amelynek a döntő eleme az, hogy a kommunista párt nem folytathat más agrárpolitikát, mint olyant, amely a dolgozó paraszti tömegek iránti teljes bizalomra épül. Ezt az elvet kellett helyreállítanunk. A másik dolog: ki kellett javítanunk azokat a hibás politikai intézkedéseket, amelyek bizonyos vonatkozásban lehetetlenné tették, hogy a munkás-paraszt szövetség hatékony legyen. Különösen a begyűjtési rendszer volt ilyen: de talán nem is az volt a legfőbb baj, hogy volt begyűjtési rendszer, hanem inkább az, hogy a parasztság nem volt érdekelve benne. Ez volt a döntő kérdés. Mert adminisztratív módon is sok mindent el lehet intézni akkor, ha ez lényegében megfelel a dolgozó tömegek érdekeinek. A begyűjtési rendszer azonban nem felelhetett meg a magyar parasztság érdekeinek. Ugyanis olyan árpolitikával volt összekapcsolva, hogy a munkás-paraszt állam – amint ez közismert – évszámra mélyen önköltség alatti árat fizetett a parasztságnak a legfőbb mezőgazdasági termékekért. Ezért volt döntő, hogy felszámoljuk a begyűjtési rendszert, amely – meg kell az igazat vallani – a paraszti tömegek előtt gyűlöletessé vált, és hogy korrigáljuk a lényegbe vágó hibákat. Ehhez az is kellett, hogy megfelelő árpolitikát vezessünk be, amely elfogadható a parasztság számára is. Nem részletezem tovább. Az eredmény meglehetősen rövid időn belül jelentkezett: a parasztság a hatalom kérdésében a párt, a munkásosztály mellé állt, és vele együtt lépett fel.

A paraszti tömeg a begyűjtési rendszer ellen volt, aztán ellene volt annak is, hogy a falut szocialista módon átszervezzük. Ez az igazság, ezt nem szabad letagadnunk. Viszont ugyanez a paraszti tömeg rettenetesen félt a burzsoá restaurációtól. És teljes joggal, mert ez egészen más kérdés számára, mint az, hogy megszűnik-e a begyűjtés, vagy sem, abbamarad-e a termelőszövetkezeti agitáció, vagy sem — ez mindennek, a létalapjának, a földnek az elvesztését is jelentette volna. A parasztok ezt nagyon jól megértették, és a munkásosztály szövetségeseként léptek a történelmi harc színterére. Nem tudni, hogy ha a párt nem ezt a politikát követi, és ha a paraszti tömegek a burzsoázia tartalékaként, az ellenforradalom oldalán léptek volna a küzdőtérre, akkor mi lett volna Magyarországon. Mert kértük, persze, a szovjet csapatok segítségét, meg saját fegyveres erőinket is megszerveztük, de egy nép életét és társadalmi fejlődését fegyverekkel szabályozni — ez még eddig senkinek sem sikerült. Ezt csak politikával lehet elérni. Ez most már nem vitás. Az összegezésnél az is a kérdés lényegéhez tartozik, hogy döntő volt a hatalomért folytatott harc, s döntő volt, hogy a hatalom kérdésében a parasztság a munkásosztály oldalán lépjen sorompóba. Sikerült elérnünk ezt a célt. Ezért már 1957 első hónapjaiban olyan helyzet következett be Magyarországon, hogy az ellenforradalom elszigetelődött a tömegekben. Ebben a legnagyobb jelentősége talán a párt helyes agrárpolitikájának volt. Ismeretes, hogy a paraszti tömegek hangulata kihatott az értelmiségi tömegekre is.

Ez a politika azonban ellentmondást is tartalmazott. Ugyanis a begyűjtési rendszer felszámolása, a helyesebb agrárpolitika, továbbá az, hogy levettük napirendről a termelőszövetkezeti szervezés kérdését — ez nyomatékosan és közérthetően azt jelentette, hogy erősödött a kisárutermelő paraszti gazdaság. Mindenki tudja, hogy 1957-ben a parasztságban fellendült a termelési kedv és a saját kisgazdaságának fejlesztésére való törekvés, amely korábban éveken keresztül egyáltalán nem volt meg. Ez pedig a termelőszövetkezeti mozgalom fejlődésével ellentétes irányban hatott. Ez magától értetődik. Mert ha a paraszt 1957 tavaszán úgy nekibuzdult a munkának, ahogy nálunk, ha elkezdett dolgozni, gyűjteni, elővette a szerszámot, eszközt, előkaparta, ami kis tartaléka volt, s lovat meg egyebet szerzett magának, akkor ezt nyilvánvalóan nem azzal a

belső elhatározással tette májusban vagy júniusban, hogy októberben majd belép a termelőszövetkezetbe. Ellenkezőleg: sok évre tervezgetett. A paraszti tömegek életkörülményei megjavultak, bizonyosfajta kis gyarapodás mutatkozott, jövedelmük is nőtt valamicskét. Ezek a tünetek azután alaposan megzavarták elvtársaink egy részét. Ismét jelentkezett az a szektás szemlélet, amely persze már 1956 előtt is megvolt, hogy ha a párt ezt a politikát folytatja, akkor tönkreteszi a szocializmust Magyarországon, mert fellendül a kisárutermelés és újra megindul bizonyos kapitalizálódás, kulákosodás.

Természetesen a párton belül is meg kellett vívni a politikai harcot ezzel a szemlélettel. Központi Bizottságunk – nagyon helyesen – arra az álláspontra helyezkedett, hogy a hatalomért folytatott harc a döntő; ezt a harcot marxista–leninista módon folytatjuk és ez végső hatásában elő kell hogy mozdítsa többi jövőbeli célunk elérését, még akkor is, ha pillanatnyilag ellene hat. Sőt ennek a politikának azt is elő kell segítenie, hogy megteremtsük a falu szocialista átszervezéséhez szükséges feltételeket. A hatalmat már közösen védtük meg, és igazuk van azoknak, akik azt mondják, hogy nálunk 1956 után sok-sok százezer ember értékelte sokkal többre, vallotta sokkal inkább sajátjának a népi demokráciát, a népköztársaságot, a népi hatalmat, mint közvetlenül 1945 után. Akkor nem is harcolt, nem is gyötrődött és nem is vérzett annyit érte, mint 1956-ban és 1957 elején. A paraszttömegek a magukénak vallották ezt a hatalmat és azt a pártot is, amely síkraszállt a hibák kijavításáért, a parasztság megbecsüléséért, az iránta való bizalom politikájáért. Ez volt tulajdonképpen a döntő feltétele annak, hogy eljöjjön az az idő, amikor napirendre lehet tűzni a falu szocialista átszervezését. Ezt a tanulság miatt kell számon tartanunk.

Aztán továbbmentünk, s eljutottunk 1958 nyarához. A Politikai Bizottságban akkor igen határozottan felvetődött az, hogy az országban lényegesen megváltozott a politikai helyzet 1956 novemberéhez képest. A népi hatalom helyreállt, a párt újjászerveződött, visszaszerezte becsületét a nép szemében, jelentős bizalommal rendelkezik, viszonya a parasztsággal rendben van, a munkás-paraszt szövetség ismét erős. Ezt forradalmi harcban, az ellenforradalom ellen vívott küzdelemben értük el. Olyan volt már a helyzet, hogy

meg kellett fontolnunk, napirendre tűzzük-e ismét a falu szocialista átalakítását. Ekkor találkoztunk azzal a nézettel, amelyet Dögei képviselt (de amely mások nézetét is kifejezte); ez klasszikusan ostoba módon elevenítette fel a Központi Bizottságban a szektás, antimarxista politikát. De jelentkezett a hibás nézet a párt különböző szervezeteiben és általában az országban is, és nem mindig ilyen ostoba formában. A kommunisták között nem kevesen voltak, akik jószándékúan, becsületesen aggodalmaskodtak: hogyan lesz ebből szocializmus? A Központi Bizottság decemberi ülésén ez a szektás politika abban a javaslatban jelentkezett, hogy a parasztság adóját a következő évre emeljük meg 700 millió forinttal. Dögei ki is mondotta, hogy le kell szegényíteni ezeket a jómódra kapott parasztokat. Néha kulákokat mondott ugyan, de világos volt, hogy a középparasztokról van szó. Még elgondolni is borzasztó, mi történik, ha elfogadjuk ezt az álláspontot: egy csapásra elveszítettünk volna mindent, amit a párt politikája az előző másfél esztendőben megnyert. Ne felejtsük el, hogy még milliókban (munkástömegekben, paraszti tömegekben és értelmiségiekben is) élt az előző évek keserű tapasztalata és a belső gyanakvás, hogy vajon mindez végképp elmúlt-e.

Volt olyan nézet is, amelyet jobboldalinak kell neveznünk, mert másképp nem érzékeltethetjük a jellegét. E nézet képviselői azt mondták: ne veszélyeztessük a politikai előnyöket, hagyjuk még valahány esztendeig nyugodni ezt az egész szövetkezeti kérdést. Hogy hány esztendeig, azt persze akkor senki sem mondta meg. A jobboldali állásfoglalásnál nagyon határozottan különbséget kell tennünk, mert ez kétféle forrásból eredt. Egyesek az ellenforradalmi felkeléssel, a revizionista vonallal rokonszenveztek; de ebben az időben már nem lehetett lövöldözni az utcán, ezért ők ilyen udvarias, tapintatos formában, hamis jelszavak alatt, látszólag a párt érdekeit hangoztatva hirdetgették, hogy ne nyúljunk a parasztsághoz, nem kell itt most átszervezéssel foglalkozni. Ez tudatos ellenséges állásfoglalás volt. De ugyanakkor — talán sokkal többen — becsületes emberek is képviseltek ilyen jobboldali álláspontot. Ezt is tudnunk kell. Meg kell tanulnunk, hogy a politikában különbséget tegyünk a velünk szembenállók között. Meg kell tudnunk különböztetni a tudatos ellenséget azoktól a becsületes, jóhiszemű emberektől,

akik valamilyen eszmei zavar következtében szembe kerültek velünk, de őszintén féltették a párt frissen szerzett, nagy politikai vívmányait. Ők óvatosságból nem bíztak a pártszervezetek érettségében, és attól féltek, hogy ha elkezdünk szervezni, akkor azzal folytatjuk, amivel 1952-ben abbahagytuk a termelőszövetkezetek szervezését: nyomással, erőszakkal, adminisztratív módszerekkel. Nem is mondhatjuk, hogy ez felesleges aggodalom volt.

Jelentkezett egy harmadik helytelen álláspont is, amellyel 1958-ban a Központi Bizottságnak meg kellett vívnia a harcot: ezt ökonomikus szemléletnek nevezhetjük. Nem kevesen és nem is a legrosszabb emberek képviseltek egy tisztára mechanikus gazdasági szemléletet, amely abból indult ki, hogy „rossz termelőszövetkezetet nem szabad szervezni". Kialakították az elképzelt ideális termelőszövetkezet „modelljét" és azt mondták: ahány ilyen termelőszövetkezetre futja az állam meglevő erejéből, annyit kell szerveznünk. A Központi Bizottság rámutatott, hogy ez mechanikus szemlélet, amely az életben soha nem realizálódhatik. Kimondtuk ezzel a szemlélettel szemben a politika elsődlegességének elvét, amely egyébként lenini tétel, de helyesen kell értelmezni, különben zavar lesz belőle. A forradalmi párt így teszi fel a kérdést: mi a teendő akkor, ha az ország helyzete megérett arra, hogy a termelőszövetkezetek tömeges szervezésének útjára lépjünk, de nincs meg az a beruházási tőkénk, amellyel a reménybeli átszervezés során létrejött termelőszövetkezeteknek az ideális ellátottságát biztosíthatnánk? Azt mondottuk: a forradalmi párt bűnt követ el a nép érdekeivel szemben akkor, ha megérett a lehetőség a falu szocialista átszervezésének komoly megindítására, de lemond erről azért, mert bizonyos beruházási tőke nem áll a rendelkezésére.

Ez a harmadik hibás álláspont sem ellenséges oldalról származott. Komoly ellenvetés volt, amellyel számolni és vitatkozni is kellett. Akkor született meg az a vélemény, hogy mindenütt szervezzünk termelőszövetkezetet, ahol megérett ennek politikai feltétele, számunkra helyileg és országosan ez a feladat, s ne a gazdasági lehetőségeket nézzük elsősorban. A megszervezés után viszont az legyen az első kérdés, hogy megteremtsük a termelőszövetkezetek működésének gazdasági feltételeit. Nem vetettük el tehát a józan gazdasági megítélést, csak a sorrendet helyeztük át.

Meg kell állapítani, hogy az átszervezés sikerrel végbement, a népgazdaság elbírta az előre nem tervezett, jelentős megterhelést. Más társadalmi viszonyok között egy olyan aszályos év, mint a tavalyi, az egész nép életszínvonalát hat-nyolc százalékkal süllyesztette volna. Nálunk pedig a munkások és általában a dolgozók életszínvonala nem esett vissza, sőt kissé még emelkedett is. Ez valóban nem csekélység. Gazdasági vonalon működő elvtársainknak nem keveset kellett dolgozniuk, értelmesen dolgozniuk azért, hogy ez sikerüljön.

A Központi Bizottság tehát helyesen járt el 1958 decemberében, amikor nagyon beható vita és elemzés után úgy határozott, hogy elveti a szektás felfogást, felveszi a harcot a jobboldali, ellenséges tendenciával szemben, felvilágosítással leküzdi a jóhiszemű forrásból eredő fékező álláspontot, és rátér a falu szocialista átszervezésére. A gyakorlat megmutatta, hogy ez valóban marxista–leninista elveken nyugvó politika volt, melyet az élet igazolt.

Sokat vitatkoztak arról is, hogyan valósulhat meg a falu szocialista átszervezése. Mikor ez a kérdés felvetődött, Központi Bizottságunk így válaszolt rá: ha a parasztság spontán elhatározásától függene, akkor a falu szocialista átszervezése sohasem valósulna meg. Nem akarok itt klasszikusokat idézni, de ismeretes Leninnek az a nagyon szép gondolata, hogy a paraszt lélekben munkás is és tőkés is. Amikor dolgozik, akkor munkás módjára dolgozik; de amikor árutulajdonossá válik, amikor piacra viszi az árut és lehetősége van rá, abban a pillanatban tőkés módon gondolkozik. Ez a paraszt egész éven át nehéz feltételek között, átkozva istent, államot, adóhivatalt, dolgozik, kínlódik; sokszor elhatározza, hogy otthagy mindent, mert érzi, hogy állati módon él. De amikor a termés a padlásán van, akkor tőkéssé változik. Ha – mondjuk – az agit.-prop. osztályok olyan kitűnően működnének (ma még nem működnek így), hogy teljesen megérlelnék a parasztban a szocializmus gondolatát, akkor is biztosan úgy lenne, hogy a paraszt minden évben tizenegy hónapon keresztül elhatározná: belép a szövetkezetbe; de a tizenkettedik hónapban, amikor a termés a kezében van és eladhatja, mégis azt mondaná, vár még egy esztendőt.

A mi tapasztalataink is azt mutatják, hogy a parasztságot a szocializmus útjára a munkásosztálynak kell vezetnie, amelynek politikáját és akaratát ebben a kérdésben is a párt testesíti meg. De

hogyan vezesse? *Politikailag meggyőzve* a paraszti tömegeket és *megnyerve* őket a szocializmus ügyének. Csak a parasztság spontán elhatározásából tehát nem valósul meg a falu szocialista átszervezése. De akkor sem valósul meg, ha a párt nem törekszik arra, hogy – megtestesítve a munkásosztály akaratát, politikáját – *megnyerje* a paraszti tömegeket és hogy azok *vele egyetértésben* csinálják ezt. Ezt a mi történelmi gyakorlatunk mutatja. 1949 és 1953 között is épült valami a falu szocialista átszervezését illetően, de homokra épült. És valami regenerálódott 1953 és az 1956-os ellenforradalmi lázadás között is – de az is homokra épült. Ami azonban most ment végbe nálunk, az – az összes mérhető tények, kísérő jelenségek alapján mondhatjuk ezt – örökre szól; ez nem homokra épült, mert a párt vezetésével és a paraszti tömegek egyetértésével valósult meg. Ez nagyon fontos tapasztalata és óriási eredménye ennek a munkának.

Sok szó esett a kettős feladatról. Ezt a kettős feladatot abban láttuk, hogy a falu szocialista átalakításának egész időszakát tekintve, a mezőgazdasági termelés ne essen vissza, sőt, bizonyos mértékig emelkedjék. Ezt a feladatot sikerült is megoldanunk. Nagyon jól mutatja ezt az, hogy a mezőgazdasági termelés – Fehér elvtárs erre nyomatékosan rámutatott – két, időjárás szempontjából nem kedvező esztendő ellenére, három éven belül mégis 8,5 százalékkal növekedett az átszervezés időszakát megelőző évekhez képest, és a felvásárlás szintje is 13,5 százalékkal emelkedett. Azonkívül nagyon fontosak azok az egyéb mutatók is, amelyekről itt szó esett: az állatállomány bizonyos mértékű növekedése, az összes kényes kultúrák (szőlő, gyümölcs stb.) fejlődése, mert ez mindig a dolgozó paraszti tömegek politikai magatartását is mutatja. Ez mind azt bizonyítja, hogy az átalakulás egészségesen ment végbe. Nemcsak a termelés és a felvásárlás növekedett bizonyos mértékben, hanem a mezőgazdaság távlati fejlesztése is – ha nem is ideális módon és nem is olyan mértékben, ahogyan szeretnénk –, de folytatódott, sőt lendületet is kapott. Ez teljesen világos.

Van még másfajta mérőeszköze is annak, hogy hogyan ment végbe nálunk a mezőgazdaság átszervezése. Először is: gyorsan elmúlt a kezdeti riadalom. Emlékezetes, hogy amikor a tömeges szervezés megindult, Budapestről, egyes faluról származó értelmiségi

körökből hangzott el az első panasz, hogy „már megint mi történik a falun?" Mi azt mondtuk a panaszkodóknak: menjetek csak haza, nézzétek meg, mi történik ott. És akkor megnyugodtak. Előbb azt hitték, hogy most ugyanúgy fogunk termelőszövetkezetet szervezni, mint – mondjuk – hat éve, s látták, hogy félelmüknek nincs alapja.

De még sok egyéb mutató is van. Számunkra mindig érdekes – nem a legfontosabb, de pikáns dolog – az is, hogy milyen az ellenség állásfoglalása. Még be se fejeztük a tömeges átszervezést, amikor a Szabad Európa Rádiónál már új platformot dolgoztak ki; ennek az volt a lényege, hogy abba kell hagyni a termelőszövetkezet elleni általános agitációt, mert ez hatástalan, és ezért értelmetlen; helyette a várhatóan adódó gazdasági nehézségekre kell helyezni a hangsúlyt. Valamit az is mutat, hogy ellenségeink – a kampány menetében, nem pedig a végén – így ítélték meg a helyzetet.

A falu szocialista átszervezése történelmi jelentőségű győzelem népünk számára, s ugyanakkor nemzetközileg is óriási jelentőségű. A szocialista világban ez tovább növeli a magyar nép becsületét s a párt becsületét. Én már sok helyütt voltam, ahol példaként említették meg: a magyarok nem dolgoznak rosszul, s a legfontosabb az a mód, ahogyan a falu szocialista átalakítását végrehajtották.

Az ellenségnél is fordulni fog a dolog és már fordul is. 1956-ban, tévesen ítélve meg az itteni helyzetet, Magyarországot állították propagandájuk középpontjába, és ezt most mi ellenük tudjuk fordítani. Mert a magyar kérdés mindenhol az egész világon érdekli az embereket. Mikor VII. kongresszusunkról az olasz küldöttség hazament Rómába, plakátot ragasztottak ki, amin azt hirdették, hogy itt és itt tömeggyűlés lesz, és azon a magyarországi helyzetről beszélnek. Ez már a VII. kongresszus után így volt, mert a helyzet már akkor megfordult. Most pedig kíváncsian jönnek hazánkba mindenféle emberek, köztük ellenfelek is, meg ellenségek is, és egyik ámulatból a másikba esnek, akár a falut nézik, akár a közoktatást, a kultúrát, akár az életszínvonalat, akár az öltözködést, vagy az emberek politikai magatartását. Persze hogy ámuldoznak, mert teljesen mást látnak, mint amit ők elhitettek magukkal.

Nemzetközileg nagy horderejű tény, hogy a mi Magyarországunk becsülettel teljesíti internacionalista kötelességét, és az MSZMP értelmesen, marxista párthoz méltóan, reális kommunista politikával

vezeti a szocialista építést. Ezzel nemzetközi méretekben hozzájárulunk mi is ahhoz, hogy a békés verseny viszonyai között a köztudatban egy kicsit előbbre jusson a kommunizmus ügye, az imperialisták dolga pedig hátrább szoruljon.

A legfontosabb természetesen az, hogy a magyar népnek mi a véleménye a Központi Bizottság politikájáról. Meg kell hogy értsen minket pártunk, a magyar munkásosztály, az értelmiség és a parasztság. Ez elengedhetetlen harcunk sikere szempontjából, akár nagy kérdésről van szó, akár kisebbről. Nem tűzhetünk a párt elé, az ország elé olyan célt, amelyet a magyar munkások, parasztok, értelmiségiek nagy többsége nem ért meg és nem helyesel.

A belpolitikában nagy győzelem az átszervezés, és az, ahogyan végbement. Erősödtek a párt politikai pozíciói. A munkásosztály egy kis részében volt némi idegesség, hogy mibe vág megint bele a párt, jól ítéli-e meg a helyzetet, nem ront-e most el valamit ezzel az 1958 decemberi határozattal. Azt itt már eléggé részleteztem, hogy a paraszti tömegek hogyan ítélték meg a helyzetet. Értelmiségi körök még inkább nyugtalankodtak, de azt hiszem, lassan megértették és elfogadták az átszervezést. A hatás még nem érett be, de lassan beérik. A paraszti tömegek még valami szemrehányást is tesznek majd nekünk: miért nem csináltuk ezt előbb, és így, ahogy csinálni kell? Itt-ott már lehet is hallani ilyen hangokat, és ez tömeges lesz. Az emberek megértik, hogy a pártnak az adott történelmi helyzetben ezt kellett határoznia a nép érdekében.

Most egy esztendeje Somogy megyében voltam, egy termelőszövetkezeti közgyűlésen. Ott akkor éppen egy olyan egyesülés ment végbe, amelyet a két termelőszövetkezet tagsága nem óhajtott. A faluban volt a középparasztok termelőszövetkezete, a pusztán pedig a volt pusztai cselédeké. A pusztai cselédek termelőszövetkezetében nem volt semmiféle prémium, de volt bizonyosfajta egyenlősdi, és féltették a középparasztoktól ezt a „forradalmi vívmányt". A középparasztoknál volt prémium, azok pedig féltek, hogy ez megszűnik, ha egyesülnek a pusztaiakkal. Az ülés befejeződött, ebédelünk, ülünk, kezd kialakulni a legjobb hangulat, amikor már úgy beszélgetnek, hogy el is feledkeznek a vendégről. És akkor az egyik termelőszövetkezeti vezető azt mondja: „Látjátok, most ugyanott vagyunk, ahol 1956 tavaszán! Akkor is egyesültünk már. Hány évet

vesztettünk és hol tartanánk most, ha már akkor együtt maradtunk volna!" Ez így is van, és ezért mondom, hogy sokasodni fog ez a megítélés még akkor is, ha nem hangoztatják, hogy miért nem így kezdték már 1949-ben, vagy miért nem így folytatták 1953-ban, vagy általában: miért nem csinálták meg a kommunisták már előbb így, egészségesen és rendesen, ha már ez a fejlődés történelmi útja. Hol tartanánk már akkor! – mondja a termelőszövetkezeti parasztok értelmesebbje. És ez belpolitikailag nagy siker.

A párt is nagyon sokat fejlődött ebben a harcban, mert a párt a nagy történelmi feladatok megoldása közben, a csatákban erősödik és fejlődik. Vonatkozik ez a párt egészére, valamennyi szervezetére és a Központi Bizottságra is. Meg kell mondanom, hogy a megyei bizottságoknak jól sikerült vizsgatétele volt az átszervezés. Óriási felelősséget rótt rájuk az, hogy mi egyetlen szakaszban sem adtunk meg semmiféle irányszámot, hanem csak politikai megítélést a feladathoz, a helyzet elemzését. Ez arra kényszerítette őket, hogy amint a Központi Bizottság országosan elemzi a helyzetet, ugyanúgy ők megyénként elemezzék és határozzák el, hogy mit és hogyan csinálnak. Megyei bizottságaink hatalmasat fejlődtek ebben a munkában, s igen szépen és jól oldották meg ezt a nagy feladatukat. A járási pártbizottságok, a falusi pártvezetőségek munkáját mi innen nem látjuk annyira, mint a megyékét, de az előbbiekből következtetve felteszem, hogy lényegében azonos a fejlődés alsóbb vidéki pártszerveinkben is. Ez nagyon jó dolog.

Most új helyzetben vagyunk, és erre a határozat is utal: most már a szocializmus az alapja a munkás-paraszt szövetségnek. Nem egyszerűen a népi hatalom, hanem a népi hatalom és a szocialista társadalmi rend. Menet közben egy kicsit zavarta a munkás-paraszt szövetséget az átszervezés, hiszen a munkásosztály és a parasztság között alapjában véve arról folyt a vita: belépni-e vagy sem, idén-e vagy jövőre? A munkásosztálynak és az egész népnek is az lett volna az érdeke, hogy a paraszt már a múlt évben belépjen. A paraszt egyéni szemlélete pedig gyakran azt diktálta, hogy inkább majd egy-két év múlva. Ez volt a legfőbb politikai vitakérdés a munkásosztály és a parasztság között, és ez most megszűnt. Továbbra is marad egy vitatott kérdés, de azt hiszem, ez mindaddig meglesz, amíg van munkásosztály és parasztság, és ez: a mezőgazdasági ter-

mények ára. Hiába, a dolog úgy áll, hogy a munkás érdeke az, hogy alacsonyak legyenek az árak, a paraszt érdeke pedig az, hogy magasabbak legyenek. Ezt a vitakérdést mindig helyesen kell megoldanunk, úgy, hogy nagyjából mind a két osztálynak megfeleljen.

Óriási erőt ad az, hogy ami a most előttünk álló feladatot, tehát a mezőgazdasági termelés fellendítését illeti, ebben egybeesnek az érdekek: az egyes termelőszövetkezeti tag érdeke, a termelőszövetkezetnek mint közösségnek az érdeke és az ország érdeke. Mind a három érdeket kiválóan szolgálja az, ha növekszik a termelőszövetkezetekben a munka termelékenysége és az árutermelés. Ez rendkívül nagy hajtóerő, és nem árt, ha ezt a világos gondolatot be is visszük a tömegek közé.

Most a politikai és a gazdasági munka kölcsönhatása is bizonyos tekintetben új módon jelentkezik. A változás kedvező irányú.

Politikánknak olyannak kell lennie, amely megfelel a munkás-paraszt szövetségnek, megegyezik a néptömegek érdekeivel, és ezt magyaráznunk, hirdetnünk kell, bevinnünk a tömegek gondolkodásába. A termelőszövetkezetekben nagyon fontos politikai feladataink vannak. Ilyen feladat a pártszervezetek kiépítése, a párttagok és a pártonkívüliek egészséges politikai viszonyának, aztán az egységes paraszti osztálynak a kialakítása, hogy összeforrjon az a bizonyos három réteg, a volt falusi földmunkás, a volt középparaszt és – uram bocsá' – az egykori kulák is, ha már ott van. És még számos más politikai célunk is van a termelőszövetkezetben, amelyekért dolgoznunk kell. Vannak gazdasági céljaink, hogy a szövetkezet termelékeny, eredményes legyen, jól osszanak, adjanak előleget, és hogy jól fejlődjön.

A gazdasági és a politikai feladatokat nem lehet egymástól függetlenül megoldani. Minden gazdasági feladatot politikailag is helyes megvilágításba kell helyezni a tömegek előtt. Minden politikai munkának az a rendeltetése – a határozati javaslat utal is erre –, hogy előmozdítsa a termelőszövetkezet gazdaságosságát, eredményességét, amint a termelőszövetkezet gazdasági fejlődése is előmozdítja politikai céljaink megvalósulását.

Nézzék csak meg egy jól záró termelőszövetkezet közgyűlését. Mi van ott? A hangulat nagyszerű, a beszámolók, a felszólalások mind

összecsendülnek. Ha a pártszervezetből felszólal valaki, az dicséri a pártonkívülieket, a pártonkívüli felszólaló dicséri a kommunistákat, a vezetőség dicséri a tagságot, a tagság a vezetőséget és így tovább. Senki a termelőszövetkezeti tagok közül nem gondolja azt, hogy „én földmunkás voltam, és most ennek a középparasztnak dolgozom, mert ő még mindig a padlásról él, de nem vesz részt a közös munkában". A középparaszt meg nem gondolja, hogy „ha a földem nem volna ezeknek a bitangoknak a kezében, akkor lyukas nadrágban járhatnának a piactérre" stb. Semmi ilyesmi nincs. Az összeforrottság minden ilyen közgyűlésen, minden évben jó nagy lépéssel halad előre.

De menjenek el egy rosszul záró, nem eredményes termelőszövetkezetbe — ott ugyanennek az ellenkezőjét fogják látni. Ezt nem is kell külön magyarázni. Ahol a termelőszövetkezet jól dolgozik, jól zár, eredményei vannak, ott árut kap az ország, s a termelőszövetkezeten belül is közelebb jutnak a realizálódáshoz politikai céljaink. Ha pedig rossz a termelőszövetkezet, akkor a párttagok szidják a pártonkívülieket, a középparaszt a munkást, a tagság a vezetőséget, a vezetők a tagságot, a józan a részeget, a nő a férfit, a férfi a nőket, az ifjúság az öregeket, az öregek a fiatalokat. Nincs olyan drámaíró, aki úgy meg tudná írni ezt, ahogyan minden évben sok száz változatban végbemegy a szemünk előtt.

A politikai munka-e az elsődleges vagy a gazdasági? Azt hiszem, ott, a termelőszövetkezetben nagyon nehéz ezt a kettőt szétválasztani, s ez az egybeesés is kitűnő dolog. Gondoljunk csak arra, hogy félmillió párttag szervezett ereje nem csekélység. De más az, ha ez a félmillió ember évszámra azzal foglalkozik, hogyan beszélje rá arra az aláírásra a parasztot, és emiatt nem is tud komolyan törődni a termeléssel, s egészen más az, ha ez már a háta mögött van neki is, meg a parasztnak is, és mindegyik a termeléssel foglalkozik. Teljes nyugodtsággal állapíthatja meg tehát a Központi Bizottság, hogy a munkát most lényegesen jobb feltételek között folytatjuk tovább, mint abban a szakaszban, amit most zárunk le. Mindenekelőtt természetesen azt az elvet kell továbbra is követnünk, hogy „mindent a tömegekkel együtt!" Nincs az a politikai feladat, nincs az a gazdasági feladat, amelyből nélkülözhetnénk a mezőgazdaságban dolgozó tömegek értelmes támogatását.

„Mindent a tömegekkel együtt" – ez felvet egy kérdést: a pártonkívüliek megbecsülését. A Politikai Bizottság megállapította, hogy ebben a kérdésben zavar van a párttagság egy részében, s ez különböző formákban fejeződik ki. Egyesek azt kérdik: „Mi a csudát akar a Központi Bizottság meg a Politikai Bizottság örökké ezekkel a pártonkívüliekkel? Most már évszámra mindig a pártonkívüliekről, az ő megbecsülésükről beszélnek az újságban, a beszédekben, de alig emlegetik és becsülik meg a kommunistákat, a párttagokat." Én nagyon erősen bízom abban, hogy a kongresszus vagy már az előkészítő munka is eloszlatja majd ezt a zavart. Helyes módon oszlatja el: érvényre juttatja a kommunista álláspontot a párttagságnak abban a részében is, amely most ebben a kérdésben nem lát tisztán.

Egyébként az egész falusi átszervezés nem lett volna megoldható, ha pártszervezeteink nem képviselik helyesen ezt az alapvető elvet. Az iparban viszont, amikor arról van szó, hogy pártonkívüli is betölthet közfunkciót, akkor már gyéren mutatkozik a termés. A kétharóméves kampány alatt nem sok pártonkívüliből lett gyárigazgató. De néhányból azért lett. Egyébként itt – a párttagok szempontjából és a pártonkívüliek szempontjából is – nem a szám a döntő, hanem az elv. Minden munkaterületen legyen olyan a helyzet, hogy ha egy feladatra embert kell találni, és erre pártonkívüli a legrátermettebb, akkor legyen meg neki a lehetősége, hogy arra a posztra kerüljön.

A XIII. kerületben megkérdezték tőlem: hogyan értsék ezt? Szuperálják-e ki a rendes kommunista igazgatókat, és tegyenek a helyükre pártonkívülieket? Azt feleltem: kiszuperálásról nincs szó. Az élet megy a maga útján, funkciók megürülnek, be kell tölteni őket, és akkor ezt az elvet kell érvényesíteni. Nem azt mondom, hogy tegyenek ki akár egyetlenegy rendes kommunista igazgatót is azért, hogy valami demonstrációként pártonkívülit tegyenek a helyére. Más módon kell ennek az elvnek érvényt szerezni.

Az élet érvényt is szerez neki úgy, hogy ezek a nyugtalankodó elvtársak észre sem veszik. A termelőszövetkezeti elnök – ha csak gazdasági vezetőnek tekintem is – fontos ember országunk gazdasági életében. De a tetejébe ő még politikai vezető is, sőt bizonyos mértékben talán fontosabb politikai vezető, mint a gyárigazgató,

mert azért a gyárban a szocializmusnak más ereje van, mint a termelőszövetkezetben. A termelőszövetkezetekben ugyanezek az elvtársak szavazzák meg a pártonkívüli elnököt, csinálják, realizálják ezt a politikát, mert az élet megköveteli.

Szeretném tudni: a pártonkívüliek nélkül, az ő egyetértésük, támogatásuk nélkül ki és hogyan valósította volna meg a szocialista átszervezést? Általában mindenütt részt vettek és hasznosan segítettek ebben a Hazafias Népfront-bizottságok is, a nőbizottságok is, de nemcsak róluk van szó, hanem általában a pártonkívüliek egyetértéséről és részvételéről. Enélkül ezt senki nem tudta volna megcsinálni.

Ami a helyi vezetést illeti: az emberek nem várnak tőle csodákat, csak azt várják, hogy az adott körülmények között azt tegye, amit értelmes vezetőktől meg lehet kívánni. Én azokban a termelőszövetkezetekben, ahol három vagy öt-hat párttag van, az egész pártszervezetet vezetésnek hívom. Ne becsüljék le ezeket a kis pártszervezeteket, még a fejlettségi színvonalukat sem. Mai falusi pártszervezeteink – szerintem – sokkal fejlettebbek, mint 1945–1946-ban a gyári pártszervezeteink voltak. És azt is nézzék, hogy ezeknek a falusi szervezeteknek már nem kell 14–16 esztendőt végigküszködniük, mint a gyári pártszervezeteknek kellett, hogy elérjék a fejlettség, szervezettség mai fokát; itt sokkal gyorsabb lesz a folyamat.

A világért le ne becsüljék ezeket a vidéki párttagokat! Egyszer szóltak nekem, hogy nevezzek meg érdekes embereket, akikről a „Népszabadság" portrékat írhat. Azt mondtam: én csak érdekes embereket ismerek; most két napra úgyis vidékre megyek, jöjjön velem valaki, és meg fogja látni, hogy mindenütt csak érdekes emberekkel találkozik. Ha nem látja meg, majd én megböködm a könyökömmel, csak figyeljen rám.

Higgyék el: azok az elvtársaink, akik történelmi utunkon velünk együtt tették meg a maguk útját, sokat tudnak és sokat tanultak. Lehet, hogy nem tudják szavakba önteni ezt, lehet, hogy valami szervezési technikában nem ismerik ki magukat. Segítsünk nekik ebben! Ezzel kezdjük a segítést, ne azzal, hogy kiskorúnak deklaráljuk őket, mert ez elsősorban nem igaz, ez igazságtalanság, másodsorban ilyen szemlélettel nem lehet harcolni.

Most a jövő teendői felé kell fordulnunk. Ezt kell a szemük előtt tartaniuk a vezetőknek is, a dolgozó tömegeknek is, a tudományos szakembereknek is. Mezőgazdaságunknak minél előbb el kell érnie a világszínvonalat és ki kell elégítenie a hazai igényeket, mert nagyrészt ettől függ az, hogy mikor arat végleges győzelmet a szocializmus hazánkban.

Hogyan értjük a világszínvonal kérdését? Értelmesen kell ezt felfogni. Tisztában vagyunk vele: lehetetlenség, hogy a magyar mezőgazdaság 1965-re a fő kultúrák minden ágazatában elérje a világszínvonalat. Azt hisszük azonban, hogy helyes, ha célul tűzzük ki magunk elé és arra törekszünk, hogy egyik-másik területen igenis elérjük ezt. Itt van például a kukorica. Az ellenforradalmi Horthy-időszakban a kukorica hozamát illetően az Egyesült Államok állt az első helyen, Magyarország pedig a másodikon. Persze az akkori színvonalunkkal ma már csak nagyon sokadik helyen lehetnénk — ez természetes, hiszen a termelés azóta sokat fejlődött. De azért a szocializmusnak mindenképpen különbnek kell lennie, mint amilyen a feudális-tőkés diktatúra volt. Jártak nálunk szovjet tudósok és azt mondták nekünk: ha a kukorica termesztésében Magyarország nem lesz néhány éven belül a világ első országa, akkor ez az önök bűne és mulasztása lesz. Ezt mondták, és én teljesen igazat adok nekik. Az éghajlat, a klíma, a talajviszonyok, a tudományos káderek, a rendelkezésünkre álló egyéb tényezők olyanok, hogy Magyarországnak néhány esztendőn belül a hozamot illetően a világ első helyén kell állnia.

Szarvasmarha-tenyésztés meg tejtermékek dolgában nem fogjuk néhány éven belül elérni Dániát, ebben majdnem bizonyos vagyok, de azért törekedjünk arra, hogy jobban megközelítsük. Sok mezőgazdasági termékben jelentősen megközelíthetjük, sőt lényegében el is érhetjük a világszínvonalat. Melyikben tűzzünk ki erre rövid határidőt? Ezt el kell határozni, mert ha csak óhajként kezeljük, akkor semmi sem lesz belőle. Ki kell mondanunk — és ebben majd segítsenek a szakemberek is —, hogy ezt négy év alatt, azt hat év alatt érhetjük el, és az sem baj, ha nyolc évet is mondunk.

Hogy ezt megvalósítsuk, annak megvan az első és döntő feltétele: a szocialista nagyüzem. A másik az, hogy nagyon kulturált, a mezőgazdasági munkában, a földművelésben is kulturált parasztságunk

van. Azután van jó tudományos és szakember gárdája az országnak, s végül – ami szintén nem utolsó dolog – olyan nagyszerű éghajlata, hogy bármelyik országgal hasonlítjuk is össze, nem lehet rá panaszunk. Ezért mezőgazdaságunknak a világszínvonalra kell emelkednie, és ez lehetséges is.

A tudományos szakemberekről szólva, nagyon örvendetesnek tartjuk, hogy – nem utolsósorban az utóbbi évek eredményei alapján, és azért is, mert az átszervezés így ment végbe – a tudósok, kutatók között nagyon komoly mértékben megerősödött az alkotó kedv. Nem szívességnek, hanem kötelességünknek tartjuk, hogy támogassuk ezt.

Van azonban itt valami, amiben most már a tudósok segítsenek egy kicsit nekünk. A mi rendszerünknek az az egyik hibája, hogy a jó munkaerőt is eltartja, a rosszat is. Szükség volna rá, hogy rendszerünknek meglegyen a maga belső logikája, s eszerint erősítse azt, ami egészséges, és vesse ki magából azt, ami nem életrevaló. De ez nincs meg nálunk, és ez probléma. Aki egyszer valahol bejutott az ajtón, az ott is marad, amíg él. És – ne haragudjanak – a kutatóknál, a tudósoknál is így van ez. Aki egyszer megszerezte magának – nem azt a címet, hogy tudós, hanem azt, hogy tudományos kutató, az amíg él, ebből megél.

Most felüti a fejét az a teória, hogy a tudományos kutatómunkát nem lehet terv szerint végezni. Azt mondják: lám, Kolumbusz sem tudta, hova indul, azt sem, hogy hol volt – mégis felfedezte az emberiségnek Amerikát. Mi ki is egyeznénk ilyen Kolumbuszokkal, csak az a baj, hogy nálunk némelyek nemcsak hogy nem tudják, hova mennek és hol voltak, de nem is jutottak el sehova sem. Ez a mi bajunk. Mi ellene vagyunk az olyan tudományos kutatóknak, akik lecövekelik magukat egy takaros kis kunyhóban, amelyre rá van írva, hogy „Intézet", és ott eléldegélnek évtizedekig. Hol van itt a tudós önkontrollja? Erősödjék a tudósok, a tudományos kutatók lelkiismerete, szocialista öntudata, és szóljanak már rá ezekre: „Azért mégiscsak kell valamit csinálni!"

Nekünk az az álláspontunk, hogy lehet tervezni a tudományos kutatást, de persze ésszel. Segítsenek egy kicsit a tudósok ebben, és abban is, hogy kimunkáljunk valamiféle rendszert; olyant, hogy ami nem kell a szocializmusnak, ami semmit sem ad a népnek, az ne is élvezzen állami támogatást.

Vannak még más, politikailag tisztázni való dolgok is. Lassan másfél éve, hogy az Agitációs és Propaganda Osztály egy országos tanácskozást szervezett. Meghívtak oda, és megsúgták, hogy beszéljek arról, vajon a termelőszövetkezetekben érvényben van-e a lenini hármas jelszó vagy sem? A válasz világos. Lenin nem azt mondta: „Támaszkodj a *volt* szegényparasztra, szövetkezz a *volt* középparaszttal és harcolj a *volt* kulák ellen". A lenini jelszó hatalmas eszmei fegyvere a kommunista világmozgalomnak. A történelmi fejlődés, az osztályharc egy bizonyos szakaszán nem lehet nélküle győzni. De ha egy szocialista ország, amelyben már megtörtént a falu szocialista átszervezése, a termelőszövetkezetekben alkalmazná ezt a jelszót, akkor ez pontosan az ellenkező következménnyel járna, mint amit Lenin egész élettevékenységével szolgált. Ez nem mozdítaná elő a szocializmust az adott országban, nem hozná közelebb a kommunista társadalmat, hanem hatalmas mértékben ártana neki. Képzeljük csak el, mi lenne, ha Központi Bizottságunk helyeselné azt az őrültséget, hogy a termelőszövetkezetekben is alkalmazni kell a lenini hármas jelszót. Azon a napon, abban az órában, abban a percben három részre szakadna minden termelőszövetkezet és megindulna a három rész harca egymás ellen. Próbáljon meg ott valaki tudományos módon marhát nevelni, vagy növénytermesztési és nem tudom miféle egyéb kutatással foglalkozni!

A leninizmusnak az a lényege, hogy gyakorlatilag megmutatja a szocializmus győzelmének útját. És a leninizmus azt tanítja, hogy a szocializmust az összes dolgozó osztályokkal szövetségben kell építeni, tehát a városi kispolgársággal is szövetkezve. Állítom, hogy nálunk e tekintetben jó a helyzet. A munkás-paraszt szövetség szilárd, erős, jól működik, és ez az alapvető erő. A városi kispolgársággal is sikerült kialakítanunk a szövetségi viszonyt és ezt még erősítenünk kell. De a mi fő erőnk a munkásosztály, és annál akkor fog teljes mértékben győzni a szocializmus, ha megvalósul az, amit Fehér elvtárs mondott, hogy a belső ellátás rendes, zökkenőmentes lesz, ha a mezőgazdaság megadja a népgazdaságnak azt, amit szerintünk köteles is és képes is megadni, ha ezzel hozzájárul az ország gazdasági problémáinak megoldásához és a dolgozó nép életszínvonalának hatékony, komoly emeléséhez. Ez az egyik legfőbb feltétele a szocializmus győzelmének.

Mikor győz hát a szocializmus? Amikor a munkásosztály megszerzi a hatalmat, az a szocialista forradalom első, hatalmas győzelme. Amikor a falu szocialista átszervezése megtörtént, az a szocialista forradalom másik nagy győzelme. Azután még nagyon sok küzdelemre van szükség, amíg teljesen és végérvényesen győz a szocializmus. Azt hiszem, a szocializmus akkor éri el a teljes győzelmet, amikor a néptömegek nagy többsége a kommunista eszméket fogja vallani és ezek szerint az eszmék szerint fog gondolkodni.

Határon vagyunk most; lezártunk egy szakaszt, és egy újat nyitottunk meg. Olyan irányt kell megjelölnünk, amely az egész ötéves terv időszaka alatt végig érvényesül. Ezután, amikor a konkrét kérdések jönnek sorra-rendre, biztosan gyorsabban megy az elemzés és talán a megvalósulás is.

A határozatban a Központi Bizottság kimondja: meg vagyunk győződve róla, hogy a mezőgazdaság további fejlesztése is gyors ütemben, nagyobb zökkenők nélkül halad majd. Nyugodtan elmondhatjuk: ennek sok feltétele a kezünkben van. A feladat nagy, de megoldjuk, s arról is meg vagyok győződve, hogy ha jól dolgozunk, akkor feltétlenül túlteljesítjük a mezőgazdaság ötéves tervének előirányzatait.

Társadalmi Szemle, 1962 május.

FELSZÓLALÁS A SZOCIALISTA BRIGÁDVEZETŐK ELSŐ ORSZÁGOS TANÁCSKOZÁSÁN

1962 ÁPRILIS 13

Tisztelt értekezlet! Kedves elvtársak, kedves elvtársnők! Mindenekelőtt átadom önöknek a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának, a magyar forradalmi munkás-paraszt kormánynak szívből jövő, forró testvéri üdvözletét.

Elvtársak! Brutyó elvtárs beszámolójával egyetértek, s helyeslem azt a felhívástervezetet is, amelyet az előkészítő bizottság terjesztett az országos értekezlet elé.

A beszámolón kívül 19 felszólalást volt alkalmam meghallgatni. E felszólalások tartalmukban gazdagok, hűen kifejezik a szocialista brigádmozgalom problémáit. Minden egyes megállapítással nem értek egyet, egyik-másikkal kicsit vitatkozni szeretnék, de forrón és szívből üdvözlöm valamennyi felszólaló beszédének általános irányzatát, azt a nemes szocialista törekvést, amely ezekben a felszólalásokban kifejezésre jutott.

Mindenekelőtt egyetértek azokkal a felszólalókkal, akik e tanácskozást nagy jelentőségűnek értékelték. Meg kell mondanom, elvtársak, hogy ez a tanácskozás nemcsak az egyes szocialista brigádok további munkája szempontjából fontos, mert a tapasztalatok cseréjét, általános érvényre emelését szolgálja, de ez a tanácskozás a mi egész társadalmunk életében is igen nagy és fontos esemény.

Itt, ezen a tanácskozáson — nagyon kevés híján — 1000 ember képviseli a szocialista brigádokat. Meg kell mondani: elég aktívan: az ebédszünet időpontjáig valamivel több mint 130 ember jelentkezett szólásra. Ez helyes, természetes és törvényszerű, mert *ez a csaknem 1000 küldött hatalmas, eleven, élő mozgalmat képvisel,* melynek megvannak a törekvései, a belső kérdései és olyan problémái, amelyekben további eligazítást vagy legalábbis biztatást vár.

Hasznos visszaemlékezni a mozgalom eredetére, születésének körülményeire, mert ezek döntően meghatározták az egész mozgalom egészséges jellegét.

Majdnem három évvel ezelőtt napilapjaink, újságjaink, folyóirataink hírt adtak arról, hogy a Szovjetunióban dolgozók különböző csoportjai elhatározták: kommunista brigádokat alakítanak. Tanúsíthatom, de azt hiszem, ebben a teremben mindenki tanúsíthatja: azonkívül, hogy ez az újsághír megjelent, semmiféle szervezeti intézkedés központi szerv részéről nem történt. Ellenben az történt, hogy két vagy három nap múltán elkezdtek érkezni az értesítések a párt Központi Bizottsága, a kormány, a minisztériumok címére, hogy ezen és ezen a munkahelyen a dolgozók beszélgettek erről a hírről, és *elhatározták, hogy szocialista brigádokat alakítanak.*

Ez nagyszerű és örvendetes dolog. Külön tetszik még az is az embernek, milyen pontos politikai értékeléssel dolgozták ki és határozták el, hogy nálunk *szocialista* brigádokat alakítsanak. *Ennek a mozgalomnak a gyökere tehát — és ezt tudni kell — az öntudatos szovjet dolgozók példája nyomán született elhatározás, mégpedig olyan elhatározás, amelyet maguk a magyar dolgozó tömegek hoztak és valósítottak meg az életben.*

Ha most ennek a mozgalomnak a történetét nagyon röviden jellemezni akarjuk, azt mondhatjuk, hogy fejlődése viharos gyorsaságú volt. Miért lehetséges ez? Akik rövidebb vagy hosszabb ideje társadalmi kérdésekkel foglalkoznak, nagyon jól tudják, hogy kiindulhat valamely kezdeményezés a központban, születhet valamely kezdeményezés helyileg, a tömegekben napok alatt ilyen széles méretekben és ilyen viharos gyorsasággal *csak akkor talál az megfelelő fogadtatásra és követésre, ha a kérdés történelmileg és társadalmilag érett.* Ha a mi dolgozó népünk, munkásosztályunk a szocialista munkaversenynek erre az új hajtására nem lenne érett, akkor nincs az az ember, nincs az a szervezet, nincs az az erő, amely ezt ilyen viharos gyorsasággal el tudta volna terjeszteni.

Gondoljunk csak arra az időre, amikor három évvel ezelőtt e mozgalom megindult. Vegyük csak számba azokat a híresztéléseket, szóbeszédeket, újságcikkeket, amelyeket annak idején részben idehaza, de sokkal inkább a nyugati közvéleményt formáló, velünk szemben nem nagyon barátságos szervek terjesztettek.

Annak idején minket, a Magyar Népköztársaságot, a magyar munkásosztályt, s általában a magyar népet úgy emlegették, mint akik a

szocializmustól megcsömörlöttünk, azzal szembefordultunk, mint ahol nincs már ember, akit valamire rá lehetne venni azzal a jelszóval, hogy a szocializmus érdeke ezt kívánja, mint ahol kishitűség, kétség lett úrrá az embereken.

Ilyenféle hangok voltak még három évvel ezelőtt is. Most az egyik karzatot szívesen fenntartottam volna, és a német, az amerikai vagy a francia nagytőkés monopóliumok és hírverő embereik rendelkezésére bocsátottam volna: legyenek szívesek egy pillantást vetni erre a teremre, meghallgatni, hogy az emberek miről és hogyan beszélnek, és akkor megtudják, hogy mi az igazság a magyar néppel. *(Taps.)*

Emlékezzenek csak rá: az ellenforradalom idején az egész országban a demagóg fehérterrorista banda — mert én nem tudom másképp nevezni őket — üzemenként is, országosan is fellépett a teljesítménybér ellen, a munkaverseny ellen, általában a szocializmus, a népi hatalom ellen.

Elvtársak, mérjük le az időt és a megtett utat. Nemcsak arról van szó, hogy a kormány és az illetékes minisztériumok rendeleti úton — mert hiszen ilyen is van és szükség is van néha erre —, a termelőmunka érdekében helyreállították a teljesítménybért, mert enélkül dolgozni nem lehetett. De ezt a mozgalmat, amelynek képviselői ma itt tanácskoznak, nem kormányrendelet hozta létre. És itt már nem arról van szó, hogy teljesítménybérben dolgozunk-e vagy sem, hanem arról, hogy szocialista módon dolgozzunk, éljünk és tanuljunk. *Ezt a mozgalmat az a magyar munkásosztály hozta világra, teremtette és valósította meg, amely a szocialista eszme, a szocialista társadalmi rend törhetetlen híve.* (Lelkes taps.)

Ennek a tanácskozásnak a szavát meghallva, csak keseregjenek a Magyar Népköztársaság ellenségei. Ők a magyar munkásosztály lelkét akarták megölni, a magyar nép hitét akarták kiirtani. Tervük nem sikerült. A mi munkásosztályunk és a mi népünk szocialista hitében megerősödve és hatalmas eredményekkel gazdagodva került ki e küzdelemből. És itt, ezen az értekezleten egy olyan mozgalom eredményeit vehetjük számba és törekvéseit tehetjük mérlegre, amely mozgalom *a magyar munkásosztály, a magyar nép egyik legnagyobb győzelme az osztályellenség és az ellenforradalom felett.*

A szocialista brigádmozgalom viharos elterjedéséhez, nagy élet-

erejéhez azonban nemcsak győzhetetlen eszme kellett, hanem az is, hogy a nagyszerű, győzhetetlen eszmét helyesen képviseljük. Nézzük például a mi 17 éves gyakorlatunkat. Nálunk a társadalom vezető ereje, a párt, mindig, mindenkor a szocializmust hirdette. A szocializmust kívánta szolgálni rendelkezéseivel a kormány, 17 éven keresztül. De voltak évek, amikor mintha inkább fordítva sikerült volna minden. Ezért fontos nekünk közelebbről megnézni a szocialista brigádmozgalom sajátosságait. A legfontosabb, hogy e mozgalomban a tartalom és a forma egysége ölt testet.

Ez a mozgalom hároméves. De szocialista munkaverseny Magyarországon volt korábban is, öt, nyolc, tizenkét évvel ezelőtt is. Azokat a versenyeket is lelkesedés, alkotó szándék hajtotta, mégsem maradt sok belőlük. Ez a mozgalom pedig éled, működik, fejlődik, halad, erősödik.

Ismertettek itt statisztikai adatokat. Szakszervezeti funkcionáriusok megállapították, hogy 280 000 ember vesz most részt a szocialista brigádmozgalomban. Biztos vagyok benne, hogy ez a szám már túlhaladott, mert itt élő és fejlődő mozgalomról van szó. Mert ez a mozgalom nem papírverseny, nem formális verseny, hanem élő, valóságos szocialista munkaverseny. Most inkább ahhoz férhet szó, hogy eléggé propagáljuk-e mindazt a száz meg száz nagyszerű és jó dolgot, ami módszerben, eredményben ennek a mozgalomnak a keretében születik.

A szocialista brigádmozgalomnak nagyon fontos vonása – ami nem kis szerepet játszik életerejében –, az, hogy *a tömegek szocialista versenymozgalma*, és nem egyes, különlegesen kiemelt és mesterséges körülmények között foglalkoztatott emberek hét-, nyolc- vagy kilencszáz százalékos eredménye hozta létre.

A munkásemberek tudják, hogy a munkában mi lehetséges, és tudják azt is, ha egy átlagos ügyességű embernek különleges munkakörülményeket teremtek, tehát minden félkész gyártmányt, nyersanyagot rendelkezésére bocsátok, azután kiválogatom az összes munkafajták közül a legtetszetősebben teljesíthetőket, és hónapszámra csak ugyanazt csináltatom vele, odaállítok mellé 5–6 embert, akik kisegítik, keze alá dolgoznak, akkor mindig lehet 900 százalékot termelni. De ez nem volt reális. Az élet valódi körülményei között folyó szocialista munkaverseny az igazi. Őrizzük

meg tehát ennek a mozgalomnak azokat az egészséges vonásait, amelyek erre a hároméves fejlődésre jellemzők voltak.

Ugyancsak új vonása e mozgalomnak: *nemcsak termelési verseny, hanem több annál.* A célok, a vállalások között ott szerepel természetesen a népgazdasági termelési feladatok példás teljesítése. Enélkül nem lehet szocialista versenymozgalom. De a szocialista brigádok mozgalma szélesebb területre terjed ki.

Nagyon sok példát tudna mindenki mondani arról, hogy hogyan szoktatják le a rest embereket a restségről, az iszákosokat az iszákosságról.

Sokat tesznek a brigádok tagjai a kulturális színvonal emeléséért is. Ennek formái a színházlátogatás, a könyvolvasás, a mozilátogatás, a hazai és a külföldi utazások. Lehetséges és lesz is vita, hogy mi célszerűbb: közösen moziba menni vagy különkülön. De nem ez a mozgalom döntő kérdése. Azt sem mondanám, hogy így csinálják, azt sem, hogy úgy, mert elképzelhető olyan hely, ahol az a jobb, hogy együtt menjenek valahová kirándulni vagy moziba, másutt pedig nem ez lenne a helyes. Ezt az emberek maguk döntsék el. A fontos mindebben az: közös gonddá vált, hogy az emberek tanuljanak, szórakozzanak, látókörüket, ismereteiket bővítsék.

Sok példát hallottunk itt, hogyan érvényesül a brigádban a kölcsönös segítség. Azokra az esetekre gondolok, amikor egy-egy brigádban valamelyik tagnak olyan feladata vagy kérdése adódik, amit egyedül, csak a saját erejéből legfeljebb hosszú idő alatt vagy keservesen tudna megoldani, a közösség egyesített erejével azonban gyorsan megoldható. A brigádtagok segítenek a saját ház építésében. Megbetegedett egy brigádtag — a takarítást elvégzik közösen. Az ilyen kölcsönös segítség nagyszerű és szép.

Hasonló kérdés a szociális gondoskodás. Ha az újság, a rádió hírt ad valamilyen balesetről, szerencsétlenségről, egy bajba jutott béna emberről, vagy arról, hogy valakinek a szeme világát veszély fenyegeti, valaki nehéz helyzetbe került, egy gyerek apátlan-anyátlan maradt, szinte szabállyá vált, hogy azonnal jelentkezik egy, és azután még több szocialista brigád és felajánlja a segítségét.

Az előttem szólott bányász elvtárs beszélt két olyan bányász-

társukról, akik bűnt követtek el, és megbüntették őket, ennek ellenére bevették őket a brigádba. Ez nagyon fontos és helyes cselekedet. A mi törvényeink igazságos szelleméből ugyanis az következik, hogy aki bűnözött, annak bűnhődnie kell, de ha büntetését kiállotta, akkor mindenkinek kötelessége segíteni az illetőnek, hogy rendes tagként újra beilleszkedjék a társadalomba. Az a szocialista brigád, amely ilyen gondot vesz magára, magasrendű szocialista öntudatról, gondolkodásról tesz bizonyságot.

Sokáig lehetne még sorolni a szocialista brigádmozgalom sajátos, új jellemvonásait. Ennek a mozgalomnak abban van az ereje, hogy a győzhetetlen és nagyszerű eszmét, a szocializmust, úgy testesíti meg – ahogy a művészetekről szólva mondják –, hogy itt a forma megfelel a tartalomnak. Ez nagyon-nagyon komoly, mert jó dolgot is lehet rossz formába önteni és akkor nem megy. Arról már nem is beszélek, hogy a rossz dolgokat hiába öntik a legjobb formába, akkor sem mennek.

Többször elhangzott itt: azt várjuk mindnyájan ettől a tanácskozástól, hogy választ adjon arra a kérdésre – hogyan tovább. Biztos vagyok benne, hogy ez az értekezlet határozott irányt fog szabni, de azt hiszem, ha valaki azt gondolja, hogy valami merőben új irányt jelölünk ki, az csalódik. Ha tőlem valaki azt kérdezné, hogy hogyan tovább a szocialista brigádmozgalomban, akkor azt mondanám, hogy *úgy, mint eddig, csak egy kicsit jobban.* (Élénk derültség és taps.)

A feladatok pontos megjelöléséhez persze van nálunk egy hagyományos kiindulási pont. A régi marxista iskola szerint: ha egy kérdést felvetünk, vagy azt vizsgáljuk, hogy egy mozgalmat hogyan fejlesszünk tovább, akkor mindig mérlegelni kell az adott helyzetet is, amelyben vagyunk. Ha tehát felvetődik a kérdés, hogy hogyan fejlődjék tovább a szocialista brigádmozgalom, akkor természetesen foglalkoznunk kell a mozgalom belső kérdéseivel is, de ezeken kívül egy pillantást kell vetnünk a körülményekre és azokra a feladatokra, amelyek nemcsak ennek a mozgalomnak, hanem az egész magyar népnek a feladatai.

Mi a jellemző a mi helyzetünkre? Nemrégen ünnepeltük hazánk felszabadulásának 17. évfordulóját. Az évforduló mindig jó alka-

lom a mérleg megvonására. Ez történt most is, s ennek összegezése az, hogy a magyar nép a szabadsággal jól gazdálkodott, a szocializmus építésének útján járt.

A mi vívmányaink között a legdöntőbb a munkáshatalom. Ha nem volna munkáshatalom, akkor hogyan is lehetne szocialista brigádmozgalom? De szerencsére, ez az alap megvan, s *aki a szocialista brigádmozgalom jövőjét híven akarja szolgálni, annak mindig feladata lesz a munkáshatalom, a népi hatalom erősítése is.*

Mindjárt meg akarom mondani, hogy a hatalomnak sok feltétele van, s ahhoz a jelenlegi viszonyok között hozzátartozik az állam fegyveres ereje is. De *a mi munkáshatalmunk fő ereje abban van, hogy a szocializmus zászlaja alatt összeforrott a párt és a nép.* (Nagy taps.) Ezt kell nekünk továbbra is erősítenünk.

Nagyszerű eredményeink vannak a szocialista építésben, se vége, se hossza nem lenne ezek felsorolásának. Olyan körülmények között, amikor a birtokviszonyok a mezőgazdaságban két ízben változtak – ami a termelést általában nem segíti –, negyedével növekedett a magyar mezőgazdaság termelése. Az ipar termelése négyszeresére emelkedett. 1957 tavasza óta mintegy 60 százalékkal nőtt a magyar ipar termelése. A bennünket szidalmazó tőkésországok az ilyesmit képtelenek elérni.

Vagy nézzük az életszínvonal alakulását. Amikor az életszínvonalról beszélünk, ezen persze nemcsak magát a munkabért értik az emberek, hanem sok egyebet is. Annak idején azt mondták, hogy Magyarország a 3 millió koldus országa. De akikre ezt értették, azok csak a falusiak voltak, pedig a városban sem járt mindenki teli hassal. A városi éhezőkkel együtt 4 millió éhező országa volt Magyarország. Most ez a 4 millió ember is ember módjára eszik, öltözködik és lakik. Itt van például a lakáskérdés. Kétségtelenül nehéz probléma ez, de egy probléma sokféleképpen lehet nehéz. Én tudom, hogy például mi volt itt 1928-ban. Sok olyan egy-, kétszoba-konyhás lakás volt Budapesten, amelyben 18–24 lélek lakott, ugyanakkor évszámra 8–10–12 000 lakás volt kiadó, és nem volt ember, akinek bátorsága lett volna kivenni. Akkor így volt nehéz a lakáshelyzet. Ma nehezen tudnék akár a legtávolabbi vidéki üzemben is olyan, még be sem tanított munkást is találni, akinek, ha azt mondanám: van a szomszéd utcában egy kétszoba-fürdő-

szobás lakás, ki mered-e venni, azt válaszolná, hogy nem merem kivenni. *(Derültség.)* Dehogynem merné kivenni! És nem félne attól, hogy a jövő hónapban tudja-e fizetni a lakbért, nem félne attól, hogy három hónap múlva állásban lesz-e vagy sem. Ma így nehéz nálunk a lakáshelyzet. Bár tényleg nehéz, de némi különbség a kétfajta nehézség között azért van. És ezt éppen az életszínvonal emelkedése okozza.

Panaszolják, hogy zsúfoltság van a közlekedésben. Valóban van zsúfoltság a villamoson, az autóbuszon, különösen a csúcsforgalmi időkben, s a vonatokon is van zsúfoltság. Ha példát akarnék mondani az ellenkezőjére, említhetném Bécset, ahol csaknem üresen járnak a villamosok, az autóbuszok. De találunk-e olyan embert ma Budapesten vagy Miskolcon, aki hat utcasarkot elmenne gyalog? Ezért is zsúfoltak a villamosok és az autóbuszok. Annak idején bezzeg mi igen sokszor nem ültünk a villamosra, hanem gyalogoltunk azért a 24 fillérért, inkább vettünk belőle kenyeret, egy kis szalonnát, zöldpaprikát, s esetleg még 4–5 Leventét is ki lehetett a jegy árából gazdálkodni. Futott az ember az utcán, mint a nyúl: majd bolond lesz ennyi pénzt kiadni! Ma pedig azt mondja, nem leszek bolond azért az 50 fillérért gyalogolni. Ezért zsúfoltak a villamosok és az autóbuszok. Azt is meg kell mondani, hogy ma már nincs nálunk egyetlen olyan jogilag létező helység sem, amelynek vasúti megállója vagy autóbuszmegállója ne volna. Ez is az életszínvonalhoz tartozik!

Akárhová menjünk, munkás- vagy parasztemberek közé, elmondják, hogy a fiú ipari tanuló, a leány gimnazista és így tovább. Amikor elhallgatom őket, eszembe jut: úgy 25 évvel ezelőtt vizes lepedővel megkötözni való bolondnak hitték volna azt az egyszerű falusi dolgozó embert, aki a lányát gimnáziumba akarta volna járatni. Ma már erről mint a világ legtermészetesebb dolgáról beszélnek, pedig ez is az utóbbi 17 év eredményéhez tartozik.

Hová tűnt el a régi világ, mi maradt meg belőle? Egyre inkább csak a viccekben találkozunk már a régi világ nyomaival. A kiváltságok megszűntek, születési előjogok nincsenek, faj vagy vallás szerinti megkülönböztetés, ebből származó előny vagy hátrány nincs. Ennek eredménye, hogy ma már tíz- és százezrek képezik magukat az iskolákban, vizsgákat tesznek le még felnőtt embe-

rek is, és közülük ezrek meg ezrek állami és társadalmi vezető posztokon vannak. Ezt mind a mi munkáshatalmunk tette lehetővé, a népi hatalom, amelyben a munkásosztály oldalán képviselve vannak a parasztság fiai, az értelmiségiek, a városi kispolgárok.

Magyarországról 1956-ban sokan disszidáltak. Ezek a szerencsétlenek szétszóródtak a világban. Gyakran halljuk, hogy a befogadók morognak, azt mondják, hogy a tőlünk jötteket „már megmételyezte a kommunizmus". Pedig ezek voltak az iskolák leggyengébb tanulói a „kommunizmus" tantárgyából, s ha rájuk is azt mondják odakint, hogy őket is megmételyezte a kommunizmus, az azt mutatja, hogy eszméink senkire sem voltak hatás nélkül.

Hogy mennyire megváltoztak az emberek, mennyire más a gondolkodásuk, azt az is mutatja, hogy milyen érett gondolatokat adnak elő e tanácskozás felszólalói, milyen világosan, határozottan fejezik ki magukat. Egyik-másik szónok néha megakad ugyan, de inkább csak azért, mert megfelelően instruálták előtte. *(Derültség és taps.)*

Ilyen körülmények között élünk és dolgozunk, s e körülmények rendkívül kedvezőek a szocialista brigádmozgalom további fejlődése számára. Csak tőlünk függ, hogy ezeket a körülményeket és lehetőségeket az eddiginél jobban használjuk fel a mozgalom előbbrevitelére.

Milyen feladatok állanak előttünk? Idei tervünk az ipari termelés 8 százalékos, a mezőgazdasági termelés csaknem 10 százalékos emelését írja elő. Az ötéves terv feladatai is ismeretesek, és nem csekélyek. Tartalmazzák az ipar, a mezőgazdaság fejlesztését, de az életszínvonal emelését is, és azokat az összegeket is, amelyeket honvédelmünkre kell áldoznunk.

Tehát nagy feladatok állanak előttünk, s ezek megoldása hozza magával az életszínvonal emelését is, de csak komoly munka árán! Magától, automatikusan ez nem fog megvalósulni.

Vannak a mi életünknek átmeneti nehézségei. Mindenki tudja, hogy milyen nehézségek vannak a piacon is, az árakkal, a burgonyával, a hagymával. Az egyik szünetben bemutatkozott nekem egy kislány vagy fiatalasszony: makói vagyok! Én mindjárt úgy köszöntem vissza: adjanak több hagymát. *(Derültség.)*

Ezek a nehézségek nagyrészt az őszi szárazság meg a mostani megkésett tavasz következményei. Nekünk azonban valahogy úgy kellene már az életünket elrendezni, hogy szűnjenek meg ezek a bajok, hiszen nem jó, hogy az egyik évben ezzel van baj, a másik évben azzal, a harmadik évben meg amazzal. Azonkívül mindig meg is kell magyarázni, honnan származik a baj. Egyszer az idő nem jó, másszor az elosztás, harmadszor pedig az ördög tudja, hogy micsoda. De a legjobb magyarázat sem ér annyit, mint két kiló jó krumpli, zöldség vagy hagyma, méghozzá megfelelő áron.

Ne haragudjanak a szójátékért, bár nem egészen az: mi az örvendetes ezeknél a bajoknál? Az, hogy az emberek ezeket nem úgy tartják számon, mint valami örökös átkot, ami addig kíséri őket, amíg élnek. Hiszen mi, a régebbi nemzedék, olyan bajokat éltünk át és álltunk ki, amelyekről akkor mindnyájan azt hittük, hogy életünk örök átkai, és addig tartanak, amíg csak sírba nem tesznek bennünket. Viszont jelenlegi bajainkról, nehézségeinkről — amelyeket persze, nem szabad semmibe vennünk — mégis minden ember tudja, hogy az átmenet nehézségei, amelyeket le fogunk küzdeni.

Népünk megszabadul ezektől az időszaki bajoktól, azután a nem pillanatnyi, hanem a nagyobb, a hosszabb időre szóló nehézségektől: a közlekedési nehézségektől és a lakásgondoktól is. És végül az egész társadalom tovább lép előre, a szocialista társadalom alapjainak lerakása, a szocializmus felépülte után a kommunista társadalom építése felé.

Vannak feladataink külpolitikai téren is. Harcolunk a háborús maradványok megszüntetéséért, Nyugat-Berlin kérdésének rendezéséért, a német békeszerződésért. Azután harcolunk a múlt olyan maradványainak megszüntetéséért, mint amilyen a gyarmati rendszer.

Ismeretes, hogy a szocialista országok, közöttük *a Magyar Népköztársaság külpolitikájában a végcél az általános és teljes leszerelés, az, hogy az emberiséget örökre meg lehessen szabadítani a háború fenyegetésétől.* Ezt szem előtt tartva, támogatunk minden értelmes közbülső megoldást is. Tehát ha atomfegyvermentes zóna felállításáról vagy az atomfegyver-kísérletek megszüntetéséről van szó, akkor a szocialista világ ezt helyesli és támogatja.

Természetesen a nyugati hatalmak vezetői, meg a nyugati országokat igazán irányító monopoltőkés körök nem egészen ugyanazt akarják, amit a békeszerető emberiség. Itt van például a vita az atomfegyver-kísérletek felfüggesztéséről. A helyzet az, hogy szeptemberben az Egyesült Államok, Anglia és Franciaország kormánya kijelentette: azokkal az eszközökkel, amelyek az egyes országok birtokában vannak, ellenőrizni lehet az atomfegyver-kísérleteket, és javasolták, hogy kössenek egyezményt az atomfegyver-kísérletek megszüntetésére.

Ezt ők javasolták szeptemberben. Most, hogy a Szovjetunió ugyanezt javasolja, nem fogadják el. Miért? Mert nekik megvannak a maguk tervei a további kísérletezésekre, és van egy rögeszméjük, hogy utol akarják érni, meg akarják előzni a Szovjetuniót.

Ők most nemzetközi ellenőrzést akarnak. Miért is akarnak ilyen ellenőrzést? Először is azért, mert úgy gondolják, hogy az a titok az értékesebb, amit ők megláthatnának. Ha az Egyesült Államok saját titkát tartaná értékesebbnek, akkor nem nagyon törné magát a nemzetközi ellenőrzésért. Másodszor, aki ilyen kérdésben nemzetközi ellenőrzést akar, annak titkos szándéka az, hogy támadjon, s ehhez jó ismernie az ellenfél célpontjait. Ezt a javaslatot tehát nem lehet elfogadni, hiszen *a népek békéje és biztonsága a többi között azon nyugszik, hogy a Szovjetunió és a szocialista világ kellő erővel is rendelkezzék ahhoz, hogy érvényesítse békepolitikáját,* s elrettentse és visszatartsa az imperialistákat egy új világháború kirobbantásától.

Mik a teendőink? Erősítenünk kell rendszerünket, ébereknek kell lennünk, honvédségünket is kellő szinten kell tartanunk, de növelnünk kell termelésünket is. Ez a mi döntő tennivalónk, a mi egész társadalmunk, összes vívmányaink védelmében, népünk békéje védelmében. Erősítenünk kell belső egységünket és internacionalista egységünket is, mert *amíg a mi népünk egységes, és a szocialista országok népeivel vállvetve szoros szövetségben, egy frontban tömörül, nincs a világon olyan erő, amely népünk szocialista vívmányait és céljait fenyegetni tudná, vagy meg tudná semmisíteni.*

Ez a mi fő feladatunk, és ne csodálkozzanak, hogy most így kapcsolom össze a dolgot: aki a szocialista brigádmozgalmat tovább

akarja fejleszteni, tovább akarja erősíteni, annak számon kell tartani a tennivalók között népünk belső egységének további erősítését is, és a mi nagy nemzetközi egységünk további erősítését is.

A szocialista brigádmozgalomnak tehát e feladatok megoldását kell segítenie. Ehhez mindenekelőtt a mozgalom egészséges fő vonásainak megerősítésére, valamint a mozgalom további kiszélesítésére van szükség. Ki kell szélesíteni e mozgalmat a mezőgazdaságban. A legkézenfekvőbb ez a gépállomásokon és az állami gazdaságokban, de a szövetkezeti parasztság is bekapcsolódhat, természetesen formájában eltérő módon.

Azt is a szocialista brigádmozgalom feladatának tartom, hogy *erősítse tovább egész népünkben a munka becsületét.* Érdekes helyzet van ma nálunk. A dolgozók nagyon nagy többsége rendesen, lelkiismeretesen dolgozik. De vannak emberek, és nem is olyan kevesen, akik nem végzik el a maguk munkáját. Miért van ez így? Ez valószínűleg annak tulajdonítható, hogy a régi világ fegyelmező ereje, tehát a kapitalista rendszer terrorja a dolgozó emberrel szemben megsemmisült, az nincs. A munkanélküliség, az éhség, ami az embereket minden körülmények között hajtotta a munkára, az megszűnt, az nincs. Itt van és növekszik, de még teljes mértékben nem fejlődött ki a szocialista öntudat, a nép általános szocialista öntudata, és minden egyes dolgozó szocialista öntudata, ami a munkához való helyes szocialista viszonyt kialakítja.

Nem akarok egy szakmát sem megsérteni, de majdnem minden szakmában lehet látni felületesen elvégzett munkát. Az embernek kedve volna megkérdezni az illetőtől: maga ezt fizetésért csinálta, vagy társadalmi munkában, mert ha társadalmi munkában csinálta volna, akkor is becsületesebben meg kellett volna csinálnia.

Ez kevés ember bűne. És ez a kevés szégyeníti meg a munkásembert, a dolgozó embert. Persze, nemcsak az üzemekben van ilyesmi. Hallottam olyan viccet is, hogy megy az utcán egy ember, elér egy főhatósághoz és a portást megkérdezi: itt hány ember dolgozik? A portás azt feleli: körülbelül a fele. *(Derültség.)*

Nem szabadna ilyennek lenni. Ha valaki munkásembernek, dolgozó embernek tartja magát, akkor az legyen is olyan, amilyennek

a munkásembernek, a dolgozó embernek lennie kell. A régi világban is, az akkori kommunisták és szocialisták mindig jó munkások voltak. Bizony volt ebben belső ellentmondás. Mi a tőkés rendszernek, de a tőkésnek magának is a legszívesebben kötelet tekertünk volna a nyakára. A munkánkat azonban akkor is elvégeztük, mert abból indultunk ki, hogy szava csak annak lehet, aki a munkáját becsületesen elvégzi. Ebben is segítenie kell a szocialista brigádmozgalomnak. Nálunk demokrácia van, mindenki vitatkozhat, felszólalhat, beszélhet, követelhet, a bajait elmondhatja. Egyetlen egy kell, az, hogy a munkáját tisztességesen elvégezze.

Vannak a mozgalomnak konkrét kérdései is. Így *mindenekelőtt a termelékenységet kell emelni.* Vagy olyasmi, amiről kevés szó esett: *a minőségi munka követelménye.*

Abban a szocialista brigádban látom én az igazi jövőt, ahol a munkás ráteszi jegyét a termékre, és az mehet a fogyasztóhoz, a külföldi vevőhöz; akár baráti országba, akár kapitalista piacra adjuk el, az szavatolt minőségű áru. Az is lényeges vonása a mozgalomnak, hogy ezt népszerűsítse.

Sok helyen a szocialista brigád átvette gondozásra a gépeket. Láttam ilyesmit néhány helyen és mondhatom: példásan voltak karbantartva, nem rosszabbul, mint ahogyan a hivatásos karbantartók teszik. Valamennyi célunkat csak akkor érjük el, ha az emberekben bízunk. Az Ikarus-gyár hűtőüzemének szerszámraktárába minden munkás maga megy be, felügyelő nélkül, és a szerszámot visszateszi a helyére. Soha a szerszámok nem voltak olyan rendben, mint abban a műhelyben, ahol a munkások maguk veszik ki őket, dolgoznak velük, rendbe hozzák és helyre teszik. Természetes, hogy a munka sok területén ilyen irányba kell fejlődni.

Sok szó esett a tanácskozáson a szocialista embernevelésről. Ha az érdekeltek nem vennék rossz néven, mondanék erről egy-két apróságot. Csepelen láttam egy brigádnaplóban egy képet. A brigád tagjai voltak rajta lengyelországi utazásukon. Érdekes – mondtam –, hát hol vannak a feleségek? Azok otthon voltak. A férjek tehát elmentek Lengyelországba kirándulni. Ez önmagában nem rossz dolog, de talán még jobb lett volna, ha a szórakozáshoz úgyis kevésbé hozzájutó feleségeket is magukkal viszik. Egy elvtársnő itt elmondta, hogy náluk, a Csepeli Posztógyárban nagyrészt nők vannak a szo-

cialista brigádban. Elhatározták, hogy a szabad időt vasárnap együtt töltik. Persze, nehézségeik voltak, mert a férjeknek is aszerint kellett a szabad időt tölteniük, ahogyan az asszonyok azt kifundálták. Azt ajánlom nekik, hogy egyelőre érjék be kompromisszummal, mert ha a férjek egy hónapban egyszer elfogadják a feleségek szerinti hétvégi programot, már az is jelentős lépés. Mert ma még az a természetes, ha három vagy négy férfi elhatározza, hogy vasárnap a Játékkártyagyár termékét koptatja valahol, és a négy feleség ott topog a hátuk mögött. *(Derültség.)* S kevésbé az, hogy a négy feleség elhatározza, hogy vasárnap délután majd erről vagy arról a kérdésről beszélget, s a négy férj ott áll majd egyik lábáról a másikra támaszkodva.

Találkoztam a szünetben egy kislánnyal is – bocsánatot kérek tőle, hogy kibeszélem –, aki KISZ-brigádban van. Egy mackót szorongatott a kezében. Kérdezem, hogy micsoda ez. Azt mondja: kabalamackó. – Miért kell ez? – Azért, mert ma 13-a is van, péntek is. *(Derültség.)* Persze, a kabala magában véve semmit sem segít, de hát vannak, akik még bíznak benne. Ez persze, nem annyira fontos, de ha a szocialista emberről beszélünk, ezt is látnunk kell, mert mindez együtt mutatja, hogy a munkának e téren is micsoda lehetőségei és feladatai vannak! *(Élénk derültség és taps.)*

Mindebből az látszik, hogy mennyi figyelemre, tapintatra, emberi türelemre és meggyőző szóra van szükség, s hogy mindezeknek milyen nagyszerű kerete a szocialista brigád! S mennyit tudnak itt végezni és mennyit végeztek is már az elvtársak rövid három esztendő alatt a szocialista ember kialakításáért.

Nagyon gyakori, hogy a brigádtagok fiatalok, s a brigádvezető érettebb korú ember. Ha egy ilyen rendes, felnőtt embernek van türelme a fiatalokkal foglalkozni, s akkor dorgálja meg őket, amikor kell, akkor ezek a fiatalok minden áldozatot hajlandók meghozni azért, hogy annak az embernek jó véleménye legyen róluk.

Foglalkozni szeretnék még egy kérdéssel. *A szocialista brigádmozgalom a szocialista verseny egyetlen korábbi formáját sem helyezi hatályon kívül.* Továbbra is szükség van egyéni versenyre, brigádversenyre, a szakma kiváló dolgozója cím, a szakma ifjú mestere cím elnyeréséért folytatott vetélkedésre is. Mindez hasznos, jó dolog s mindezt erősíteni kell. S ugyanígy a szocialista verseny új hajtása:

a szocialista munka műhelye, üzeme címekért induló vetélkedés sem helyezi hatályon kívül a szocialista brigádok mozgalmát. A szocialista brigádmozgalom akkor lesz egészséges, ha százezrek versenyzésére épül. A nagy egység, a szocialista gyár sem épülhet másra, mint az ott dolgozók döntő többségére, azokra, akik a szocialista brigádok mozgalmában vesznek részt.

Ezt a további lépést azonban nem szabad elhirtelenkedni. Szocialista módon dolgozni, élni, tanulni azt jelenti, hogy mindenki példásan viselkedik mind a munkahelyén, mind szabad idejében, családja körében. Ha minden brigádban kitűzik ezeket a célokat, akkor minek a gyáron belül még egyszer ugyanezt megcsinálni? És hogyan oldanák meg például az ellenőrzést? Ha van egy 7 vagy 12 tagú brigád, akkor pontosan tudom ellenőrizni, hogy a brigádnak ez vagy az a tagja a munkaidejében vagy a családja körében hogyan viselkedik. Ehhez még külön ellenőrzés sem kell. De tessék elképzelni egy olyan gyárat, mint a Dunai Vasmű. Ki és hogyan fogja ellenőrizni, hogy a vasmű dolgozói a munkahelyükön, szórakozásukon vagy a családjukban úgy viselkednek-e, mint ahogy az szocialista gondolkodású emberhez méltó?

Nagyon helyes az az álláspont, hogy a szocialista üzem, műhely címért folyó verseny feltételeinek kidolgozásával valameddig még várni kell. Ha majd tízezer és tízezer ember gondolkodik ezen, ki fogja alakítani a helyes ismertető jeleket, s azután jöhetnek azok, akik összefoglalják a tapasztalatokat és általánosítanak. Ez persze nem azt jelenti, hogy a mozgalom dolgozóit teljesen magukra lehet hagyni.

A politikai, a társadalmi és a gazdasági vezetésnek most az a feladata, hogy a brigádmozgalmat ne valami külön tehernek nézzék, hanem a feladatok megoldását segítő erőnek tekintsék. Ha ezt megértik, ha számukra a szocialista brigádmozgalom nem felesleges teher, hanem olyan erő, amire építenek, akkor a rájuk bízott összes kérdéseket is jobban meg tudják oldani.

Ebből következik az is, hogy az ilyen vezető elvtársak a brigádok támogatását ne társadalmi munkaként fogják fel, hanem hivatásszerű munkaként, ahogyan itt ezt az egyik felszólaló helyesen mondotta. Ez, persze, nem zárja ki, hogy ha valahol segíteni kell munkaidő után, ezt is megtegyék.

Elvtársak! Azt hiszem, hogy ez az értekezlet feltétlenül előbb-

re viszi majd az egész mozgalmat, lendületet ad annak. Itt nemcsak a brigádvezetők és a brigádok küldöttei erősödtek, de úgy gondolom, hogy az a 270 ember – aki itt a párt, a szakszervezetek, a kormány és különböző más, ebben az ügyben illetékes szervek részéről jelen van – nem kevésbé erősödött ennek az értekezletnek a tapasztalataitól és hatásától. Először is azért, mert egy kicsit jobban megismerkedtek e mozgalom tapasztalataival. Másrészt pedig azért, mert az embereknek – hogy így mondjam – a szocialista meggyőződése is erősödött ennek az értekezletnek a hatására. Mostanában szerencsére majdnem ismétlődő dolog, hogy az emberek öntudatának foka, a szocializmus ügye iránti odaadása valahogyan mindig nagyobb, mint ahogyan azt mi vezetők ismerjük vagy ahogyan feltételezzük.

Sokat mond számomra erről a felszólalásra jelentkezők nagy száma is. Azt jelenti ez, hogy az itt összegyűlt embereknek van mondanivalójuk, szívügyük valami, amit előre akarnak mozdítani, kérdezni, követelni akarnak valamit. Ez a tanácskozás az önök számvetése, és ezután egy nagyobb számvetés következik, amit majd a párt végez el a párt kongresszusán. Most nekünk is újra át kell gondolnunk munkánkat, és meg kell néznünk: melyik része jó, melyik szorul javításra.

A szándék, az óhaj és a remény is az, hogy a párt kongresszusa két feladatot fog megoldani: egyrészt még jobban megerősíti politikánk irányvonalát, másrészt megjavítja annak gyakorlati végrehajtását.

De ha már a pártkongresszus szóba került, és alkalmam nyílott önökhöz szólni, önöknek is és önökön keresztül a nagyszámú hazafias érzésű magyar dolgozónak szeretném megköszönni szocialista kiállásukat, azt, hogy munkafelajánlásokat tettek a pártkongresszus tiszteletére. Ezért köszönetet mondunk önöknek, és a Központi Bizottság nevében kijelenthetem, hogy a párt a szó nemes értelmében igyekszik majd ezt a bizalmat és megtiszteltetést becsülettel megszolgálni. *(Nagy taps.)*

Szeretném, ha ennek az értekezletnek minden részvevője azzal az érzéssel mehetne innen haza, hogy helyes úton jár, s hogy ő egy hatalmas, nagy és legyőzhetetlen erőnek része.

Gondoljanak az elvtársak arra, hogy mi, akik ezen a tanácskozáson részt veszünk, szinte érezzük azt a 280 000 embert, aki e mögött az ezer ember mögött van, kint a munkában, a mindennapban – és ez nem kis erő! De ha egy pillantást vetünk messzebbre, akkor tudnunk kell, hogy ilyen emberek, mint ez a 280 000 – akiknek száma meggyőződésem szerint igen nagyot fog még nőni – más országokban is élnek, és a szocialista világ majdnem egymilliárd embert ölel fel: a kommunizmust építő Szovjetuniót, baráti szomszédainkat, a testvéri Csehszlovákiát, Romániát s a többi népi demokráciát, és mindenütt százezrek és milliók vallják ugyanezeket a célokat. Mondják meg otthon a brigádtagoknak és ismerőseiknek is, hogy mi ehhez a nagy, világot formáló, haladó erőhöz tartozunk. Ez a tudat segíti megoldani a mindennapi, a hétköznapi dolgokat is.

Ne csodálkozzanak, hogy én ilyesmivel fejezem be szavaimat, de nekem tetszik, hogy ilyen sokféle színben valósul meg nálunk minden. Sokféle színben, de a szocializmus jegyében. Én úgy gondolom, hogy annak idején mindannyian, az említett kislány is, azzal a kabalamackóval, megérkezünk a kommunista társadalomba. *(Hosszan tartó, lelkes taps.)*

Népszabadság, 1962 április 15.

TARTALOM

Beszéd az angyalföldi választási nagygyűlésen (1958 október 15.) 5

Beszéd a Kommunisták Magyarországi Pártja megalakulásának 40. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségen (1958 november 19.) 22

Nyilatkozat a „Béke és szocializmus"-nak a kommunizmus építésének hétéves tervéről (1959 január) 32

A magyarországi osztályharc tapasztalatából (1959 február) 36

Nyilatkozat a „Népszabadság"-nak a termelőszövetkezeti mozgalom kérdéseiről (1959 április 4.) 56

Beszéd Győrött, az Alkotmány ünnepén tartott nagygyűlésen (1959 augusztus 20.) 65

A Központi Bizottság beszámolója az MSZMP VII. kongresszusának a politikai helyzetről és a párt feladatairól (1959 november 30.) 79

Zárszó a Magyar Szocialista Munkáspárt VII. kongresszusának első két napirendi pontjához (1959 december 4.) 145

A lenini eszmék hatása és megvalósulása Magyarországon (1960 április.) 170

Felszólalás a Hazafias Népfront II. országos kongresszusán (1960 május 28.) 189

Felszólalás az Egyesült Nemzetek Szervezete közgyűlésének 15. ülésszakán, New Yorkban (1960 október 3.) 200

Felszólalás az országgyűlés ülésén (1960 december 9.) 218

Felszólalás a Kommunista Ifjúsági Szövetség I. kongresszusán (1960 december 17.) 238

A marxizmus–leninizmus világítja meg előrehaladásunk útját (1960 december 23.) 249

A mezőgazdaság szocialista átszervezése Magyarországon (1961 június) 261

Beszéd az országgyűlés ülésén (1961 október 12.) 279

Felszólalás a Szovjetunió Kommunista Pártja XXII. kongresszusán (1961 október 20.) 310

Nyilatkozat a „Népszabadság"-nak a Szovjetunió Kommunista Pártja XXII. kongresszusának jelentőségéről és tanulságairól (1961 november 5.) 315

Beszéd a Csepel Vas- és Fémművek dolgozóinak nagygyűlésén (1961 december 1.) 320

Lenin eszméi győzedelmeskednek (1961 december) 337

Felszólalás a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának ülésén (1962 március 29.) 350

Felszólalás a szocialista brigádvezetők első országos tanácskozásán (1962 április 13.) 370

A szedést 1962. IV. 13-án kezdték meg.
Megjelent 1962. VII. 24-én 15 000 példányban. Terjedelem: 24¹/₄ (A/5) ív.
62/28299. Franklin-nyomda Budapest, VIII., Szentkirályi utca 28.